

Mötesbok: För- och grundskolenämnden (2024-10-24)

För- och grundskolenämnden

Datum: 2024-10-24

Plats: Loke, Folkets hus

Kommentar:

Dagordning

Tid: Torsdag 24/10 kl. 9.00-16.00, lokal: Loke, Folkets Hus

Upprop

Val av justerare

Beslutsärenden

76/24 Fastställande av dagordning och fråga om jäv - FGN oktober	3
77/24 Hållbar förskolestruktur 2024-2035	7
78/24 Återrapport av utredning gällande för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning	186
79/24 Omarbetad delegationsordning för för- och grundskolenämnden - Från beslutsdatum 2024, 2025, 2026	204
80/24 Revidering av arbetsordning för arbetsutskottet	231
81/24 Yttrande över remiss från Finansdepartementet - Enklare att överblicka riktade statsbidrag - Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)	276
82/24 Huvudmannens kvalitetsrapport 2023/2024 - Förskola - Pedagogisk omsorg - Förskoleklass - Grundskola - Fritidshem - Anpassad grundskola	387
83/24 Delegationsbeslut och anmälningssärenden - FGN oktober 2024	418

Informationsärenden

84/24 Utbildningsdirektören informerar: -beslut om anvisade skolskjutsskolor och skolspår	422
85/24 Information om budget och verksamhetsplan	423
86/24 Uppföljning personalplanering	424
87/24 Miljömål 2022-2025 - Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025	425
88/24 Kvalitetsdialog förskola/pedagogisk omsorg/förskoleklass/grundskola/fritids/anpassad grundskola	426

Tjänsteskrivelse

2024-10-14

För- och grundskolenämnden

Diariennr: SK-2024/00006

Fastställande av dagordning och fråga om jäv – FGN oktober 2024

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar:

-att fastställa dagordningen

-att till protokollet notera att ingen person är jävig

Ärendebeskrivning

Föredragningslista till för- och grundskolenämndens sammanträde finns som bilaga och eventuella ändringar noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller vara närvarande vid nämndens behandling av ärendet.

Beslutsunderlag

Bilaga - föredragningslista

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Maria Runarsdotter
kanslichef

För- och grundskolenämnden

Tid: Torsdagen den 24 oktober 2024 kl. 09:00

Plats: Loke, Folkets hus

Upprop

Val av justerare

Beslutsärenden

- 1 Fastställande av dagordning och fråga om jäv - FGN oktober
- 2 Hållbar förskolestruktur 2024-2035
- 3 Återrapport av utredning gällande för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning
- 4 Omarbetad delegationsordning för för- och grundskolenämnden - Från beslutsdatum 2024, 2025, 2026
- 5 Revidering av arbetsordning för arbetsutskottet
- 6 Yttrande över remiss från Finansdepartementet - Enklare att överblicka riktade statsbidrag - Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)
- 7 Huvudmannens kvalitetsrapport 2023/2024 - Förskola - Pedagogisk omsorg - Förskoleklass - Grundskola - Fritidshem - Anpassad grundskola
- 8 Delegationsbeslut och anmälningsärenden - FGN oktober 2024

Informationsärenden

- 9 Utbildningsdirektören informerar:
-beslut om anvisade skolskjutsskolor och skolspår
- 10 Information om budget och verksamhetsplan
- 11 Uppföljning personalplanering
- 12 Miljömål 2022-2025 - Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025

Kallelse/Föredragningslista

För- och grundskolenämnden

Torsdagen den 24 oktober 2024 kl. 09:00

- 13 Kvalitetsdialog förskola/pedagogisk
omsorg/förskoleklass/grundskola/fritids/anpassad
grundskola

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 76

Diariennr: SK-2024/00006

Fastställande av dagordning och fråga om jäv - FGN oktober

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar:

-att fastställa dagordningen

-att till protokollet notera att ingen person är jävig

Ärendebeskrivning

Föredragningslista till för- och grundskolenämndens sammanträde finns som bilaga och eventuella ändringar noteras. En jävig person får varken delta i handläggningen av ärendet eller vara närvarande vid nämndens behandling av ärendet.

Beslutsunderlag

Bilaga - föredragningslista

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-10-01

För- och
grundskolenämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2024/00138

Hållbar förskolestruktur 2024-2035

Förslag till beslut

För och grundskolenämnden beslutar:

- att godkänna förvaltningens förslag avseende behov av förskoleplatser 2024–2035, enligt bilaga.
- att godkänna förvaltningens förslag till områdesindelning, enligt bilaga.
- att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av beslutet, enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Utbildningsförvaltningen har sedan den 24 november 2022, på uppdrag av för- och grundskolenämnden utrett förutsättningar för, och haft i uppdrag att lämna förslag på en hållbar tillgång av förskoleplatser de kommande 10 åren. Uppdraget innebar att utreda förutsättningar för och lämna förslag till styrande principer för en långsiktig lokalplanering för förskolan i Umeå kommun.

Genom bifogad bilaga - *Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun*, framgår utbildningsförvaltningens utredning av uppdraget samt förslag till förskolestruktur.

Utredningen består av tre delar:

Del 1) Förutsättningar

Del 2) Områdesindelning och behov av förskoleplatser

Del 3) Utredningens förslag till en hållbar förskolestruktur

Utredningen utgår från alla barns rätt till utbildning i en likvärdig förskola och rätt till plats på förskola så nära barnens egna hem som möjligt, inom det lagstadgade kravet om fyra månader från det att vårdnadshavare ansökt om behov av plats på förskola.

Genom denna utredning skapas förutsättningar för att tillgodose ett hållbart och långsiktigt behov för planering av förskolestruktur med ändamålsenliga förskolelokaler enligt förskolans beslutade

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00138

funktionsprogram, som tar hänsyn till både befolkningstillväxt och ersättning av befintliga lokaler samt behov av nybyggnation.

Utredningen belyser att kommunen eftersträvar att erbjuda förskoleplatser, genom en så god geografisk täckning av förskoleplatser som möjligt, inom såväl tätorter som på landsbygden med hänsyn till en effektiv användning av tilldelade resurser och lokalnyttjande samt befintlig skolstruktur.

Utgångspunkten är kommunfullmäktiges beslut om områdesindelning inom Umeå kommuns centralort, den 22 februari 2021. Utredningens förslag baseras på behovet av en områdesindelning som ger tillgång till plats på förskola i ett delområde, där familjen är bosatt i första hand och i andra hand inom tillhörande delområde, kallat planeringsområde. Genom områdesindelning kan befintliga köer till vissa förskolor minska och antalet omplaceringar och byten av förskolor reduceras, vilket gynnar barnens kontinuitet i förskolan. Mer om detta framgår i genomförd barnkonsekvensanalys som utgår från barnets bästa.

Utredningen visar på behovet av förskoleplatser i Umeå kommun under en tioårsperiod i enlighet med kommunens befolkningsprognos. Under perioden år 2024–2035 föreslås att 100 förskoleavdelningar motsvarande 1634 platser tillskapas samt att 70 förskoleavdelningar motsvarande 1263 platser avvecklas. De förskoleavdelningar som behöver avvecklas består idag av tillfälliga lokaler med bygglov som upphör, externa förhyrningar eller är äldre lokaler som inte fullt ut är funktionella för förskoleverksamhet. I beräkningen behöver också ca 10 % överkapacitet finnas för oförutsedda händelser. I tillskapandet av nya förskoleavdelningar ingår en befolkningsökning motsvarande 511 barn utifrån befolkningsprognosen, P24.

Beslutad investeringsplan för perioden år 2025–2028, innefattar tillskapande motsvarande 1343 platser eller 79 avdelningar, planerat på 4 år. Det genererar en utbyggnadstakt om ca 20 avdelningar per år. Utredningens förslag på en hållbar förskolestruktur reducerar utbyggnadstakten till ca 9 avdelningar per år under perioden år 2024–2035, mestadels beroende på lägre befolkningstillväxt, än vad tidigare prognoser visat. Utredningen om en hållbar förskolestruktur visar även vilka lokaler som behöver avvecklas, det framgår dock inte i investeringsplanen.

Sammantaget visar utredningen om förskolestruktur på behovet av förskoleplatser över tid, vilket ger en mer hållbar tillgång till förskoleplatser, genom områdesindelning som en styrande princip, som påverkar beslutad investeringsplan.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00138

Avslutningsvis föreslås att utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av utredning och förslag om en hållbar förskolestruktur, så att För- och grundskolenämnden kan följa upp efterlevnaden av beslutet.

Beslutsunderlag

Bilaga: Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Carola Nilsson strateg
Maud Karlström, samordnare
Emma Steen, jurist

Beslutet ska skickas till

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Kommunikatör inom utbildningsförvaltningen

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Daniel Nordgren
biträdande
utbildningsdirektör
förskola

Utredning

Förskolestruktur

Reviderad bilaga på grund av indirekta personuppgifter i kartbilder som föranlett en anmälan om personuppgiftsincident.

Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun

Dokumenttyp:	Beslutsdatum: 2024-mm-dd
Dokumentansvarig: Daniel Nordgren	DNR: SK-2024/00138
Beslutad av: För- och grundskolenämnden	Reviderad:

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen har på uppdrag av för- och grundskolenämnden genomfört en utredning i syfte att utreda förutsättningar för, och ge förslag på hållbar tillgång till förskoleplatser de kommande 10 åren. Utredningen utgår från alla barns rätt till utbildning i en likvärdig förskola och rätt till plats på förskola så nära barnens egna hem som möjligt, inom det lagstadgade kravet om fyra månader från det att vårdnadshavare ansökt om behov av plats på förskola. Utredningen belyser både barns behov och vårdnadshavares perspektiv. Utredningen består av tre delar.

Del 1, Inledningen, beskriver den nuvarande strukturen för Umeå kommuns förskolor. Detta inkluderar en genomgång av rättsliga utgångspunkter samt kommunala mål och beslut som behöver beaktas. Vidare redovisas hur den senaste befolkningsprognosen, P24, förväntas påverka Umeå kommuns långsiktiga och hållbara planering av förskoleplatser. Del 1 avslutas med en barnkonsekvensanalys, där de föreslagna åtgärdernas påverkan på barnens välmående och rättigheter utvärderas.

Del 2, Utredningen, redovisar vilka förskoleplatser som behöver ersättas eller avvecklas, beräkning av kapacitet samt vilka behov som finns för att skapa fler förskoleplatser under perioden 2024–2035. Vidare presenteras en investeringsbudget för 2025 och en investeringsplan för åren 2026–2028.

Del 3, Utredningens resultat, presenteras tillsammans med förslag till en långsiktig hållbar förskolestruktur för de kommande 10 åren. Förslaget innefattar en områdesindelning, med 10 områden som i första hand ger tillgång till en förskola i ett delområde där familjen är bosatt, och i andra hand inom tillhörande delområde, kallat planeringsområde. Den föreslagna områdesindelningen strävar efter att tillgodose behovet av att erbjuda en förskoleplats så nära barnets hem som möjligt, både i tätort och på landsbygd, inom den lagstadgade tiden om fyra månader. Genom denna områdesindelning förväntas köer till vissa förskolor minska, samtidigt som antalet omplaceringar och byten av förskola reduceras, vilket främjar barnens kontinuitet i förskolan.

Slutligen föreslås att utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att utveckla en uppföljningsmodell för att kontinuerligt följa upp de resultat och rekommendationer som framkommer i utredningen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
Del 1 – Inledning.....	6
Bakgrund.....	6
Rättsliga utgångspunkter.....	7
Kommunala mål och beslut att ta hänsyn till	8
Nuvarande struktur för förskolan i Umeå kommun	10
Placering av förskolor	10
Befolkningsprognos	11
Förskolans utmaningar	12
Barns välmående och behov av kontinuitet	14
Barnkonsekvensanalys.....	14
Inledning	14
Analys och prövning samt bedömning av förslag om en hållbar förskolestruktur	16
Närhetsprincipen utifrån barnets bästa.....	16
Kontinuitet utifrån barnets bästa	17
Bedömning efter prövning av barnets bästa inför förslag om en hållbar förskolestruktur	18
Del 2 – Utredning för en långsiktig planering av förskoleplatser i Umeå kommun	20
Förskoleplatser som behöver ersättas eller avvecklas.....	20
Behov att tillskapa fler förskoleplatser år 2024–2035	21
Investeringsbudget 2025 och investeringsplan 2026–2028	23
Sammanfattande diskussion utifrån behov av fler platser, utveckling och investeringar... ..	24
Beräkning av kapacitet	25
Behov om- och utbyggnad	26
Sävar - Holmön.....	27
Norra området	27
Centrum Haga Berghem	28

Västra området	29
Västra landsbygd.....	30
Södra området	31
Södra landsbygd.....	32
Hörnefors.....	32
Östra området.....	33
Holmsund - Obbola	34
Delområden.....	35
Botsmark	36
Bodbyn - Bullmark	39
.....	39
Sävar - Holmön.....	42
Täfteå.....	45
Ersmark.....	48
Ersboda Västra	51
Ersboda Östra.....	53
Marieberg.....	55
Anumark	56
Mariedal	58
Mariehem	60
Nydalahöjd	63
Marieområdet – gemensamt	65
Berghem	67
Sandbacka	70
Haga	72
Haga – Sandbacka - gemensamt.....	74
Öst på stan.....	75
Centrum.....	78
Väst på Stan.....	80

Centrala staden – gemensamt	82
Grubbe	83
Rödäng – Västerslätt	85
Öst på stan - Väst på stan – Grubbe – Rödäng/Västerslätt gemensamt	86
Backen – Umedalen	87
Brännland	90
Överboda	92
Sörfors	94
Hissjö	97
Tavelsjö	100
Flurkmark	103
Rödåsel	105
Röbäck	107
Böleäng	109
Västteg	112
Östteg - Ön	115
Kasamark – Yttersjö	118
Stöcke	121
Stöcksjö	124
Sörmjölle	127
Söder om älven inklusive Sörmjölle - gemensamt	129
Hörnefors	131
Carlshem	134
Sofiehem	137
Ålidhem	140
Sofiehem och Ålidhem - gemensamt	142
Tomtebo	143
Tavleliden	146
Tomtebo strand	149

Innertavle – Yttertavle	151
Holmsund	154
Obbola	157
Del 3 – Utredningens resultat	159
Hållbar förskolestruktur med områdesindelning	159
Utredningens förslag	161
Slutord	164
Referenser	165
Laghänvisningar och skrivelser från myndigheter	165
Umeå kommuns beslutade mål och program.....	165
Referenslitteratur	165

Del 1 – Inledning

Den 24 november 2022 gav för- och grundskolenämnden, som en del i nämndens beslut om verksamhetsplan, utbildningsförvaltningen följande uppdrag.

”att utreda förutsättningar för och ge förslag på hållbar tillgång på förskoleplatser de kommande 10 åren”

Utredningens uppdrag innebar att utreda förutsättningar för och lämna förslag till styrande principer för en långsiktig lokalplanering för förskolan i Umeå kommun de kommande 10 åren.

Bakgrund

I dagsläget finns ingen långsiktig plan för förskoleutbyggnad i Umeå kommun, vilket är bakgrunden till för- och grundskolenämndens uppdrag till utbildningsförvaltningen.

Behovet av förskoleplatser är för närvarande uppdelat på fyra områden i Umeå tätort samt tre övriga tätorter. Uppdelningen är; Centralt, Holmsund/Obbola, Hörnefors och Sävar. Dessa områden redovisas årligen till för- och grundskolenämnden utifrån föregående års servicegrad. Servicegrad innebär en mätning av antal barn per avdelning vid ett angivet datum varje år, närmare bestämt den 15 oktober.

Ett annat viktigt begrepp i detta sammanhang är behovsgrad. Behovsgrad baseras på antalet barn som är i behov av förskoleplats. I detta begrepp innefattas barn som står i kö till förskola den 15:e aktuella månaden och bygger på antalet barn som då fyllt ett år. Skolverket och SCB, använder dock inget av dessa begrepp, utan utgår enbart från antalet inskrivna barn i en verksamhet inskriven den 15 oktober varje år, och beräknar på hela årskullar barn, oavsett tidpunkt under året barnet fyller 1 år. Även befolkningsprognosen utgår från hela årskullar barn, vilket gör behovet av förskoleplatser svårt att beräkna. För att utbildningsförvaltningen ska kunna dimensionera antalets platser med barn i behov av plats under ett helt år, används begreppet behovsgrad. Ytterligare en aspekt utöver servicegrad och behovsgrad som påverkar behovet av antalet förskoleplatser är den stora skillnaden mellan vår- och hösttermin under ett år.

Behovet av förskoleplatser har ökat under senare år och behovsgraden uppskattades till 94 % i Umeå kommun den 31/12 föregående år, baserat på antalet barn 1–5 år folkbokförda i kommunen.

Umeå kommun är uppdelat i stadsdelsområden. De långsiktiga behoven av förskoleplatser är uppdelade i kommunens delområden. Varje delområde är kopplat till ett eller flera

planeringsområden som kan tillgodose behovet om kapacitet saknas i delområdet. En viss överkapacitet behöver därför finnas för en långsiktig hållbar utbyggnad, både av ekonomiska skäl och för att under hela året uppfylla skollagens krav på att erbjuda en förskoleplats inom fyra månader från det att ansökan om förskola och anmälan om behov av förskoleplats skett från vårdnadshavare.

Antalet folkbokförda barn 1–5 år ökar varje månad under vårterminen eftersom rätten till förskola gäller från barnets 1-årsdag, inte som i skolan där skolplikten infaller samma datum för alla elever födda ett visst år. Detta innebär ett ökat behov av cirka 600 - 800 platser under vårterminen jämfört med behovet under höstterminen. Det innebär att tillfälliga avdelningar öppnas för att kunna tillgodose det ökade behovet av platser under våren. Antalet barn per avdelning i kommunal förskola ökar med cirka 1 barn under vårterminerna, exempelvis från i genomsnitt 15,8 i oktober 2023 till 16,9 i maj 2024.

Eftersom antalet förskolebarn i ett geografiskt område varierar över tid, baserat på nyproduktion av bostäder eller generationsskifte, förekommer att förskolor under viss tid inte använder hela sin kapacitet. Det behöver finnas en beredskap i kommunen för förändringar i befolkningsstrukturen. Exempelvis kan det vid nyproduktion av bostäder i vissa bostadsområden behöva finnas en överkapacitet till en början, så att tillgång finns till förskoleplatser när behovet uppstår. Till dess en sådan förskola är fullt utbyggd sett till inskrivet barnantal, kan överstigande kapacitet användas exempelvis för evakuering av andra förskolor vars byggnader och lokaler är i behov av renovering. Även i övriga områden behövs en överkapacitet på cirka 10 % för att möta behovet av platser under hela året. Det behöver även finnas beredskap för nya familjer som flyttar in till kommunen, med barn i förskoleålder.

Rättsliga utgångspunkter

Av skollagen 1 kap. 8 § framgår att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning.

Enligt skollagen 8 kap. 5 § ska barn från ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av situationen i övrigt.

Vidare framgår av skollagen 8 kap. 14–15 §§ när vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl har behov av särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola ska skyndsamt erbjudas förskola. Ett barn ska erbjudas plats vid

en förskoleenhet så nära barnets hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål.

Statens Skolinspektion utövar tillsyn över hur kommunen fullgör sin skyldighet att tillhandahålla plats inom fyra månader, och kan förelägga en kommunal skolhuvudman som inte följer denna bestämmelser att fullgöra sina skyldigheter, ett sådant föreläggande får även förenas med vite.

Från och med 1 juli 2023 har nya regler införts i skollagen som syftar till att få fler barn i förskolan, därav framgår i skollagen 8 kap. 12 a § att hemkommunen genom uppsökande verksamhet ska ta kontakt med vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola. Sista kontakten ska tas inför våren det år barnet fyller sex år.¹

Enligt läroplanen för förskola (Lpfö 18), framgår att förskolan ingår i skolväsendet och att utbildningen i förskolan ska planeras och genomföras på ett sådant sätt så att den främjar barnens utveckling, hälsa och välbefinnande. Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i barnkonventionen. Av läroplanen framgår vidare att miljön i förskolan ska erbjuda alla barn varierade aktiviteter i olika sammanhang och att barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen, både utomhus och inomhus och i varierande miljöer.²

Sedan 1 januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, en del av svensk lag. I skollagens 1 kap. 10 § återfinns barnkonventionens grundprinciper. I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.³

Kommunala mål och beslut att ta hänsyn till

Kommunfullmäktiges inriktningsmål att *”Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050”* och att

¹ [Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#) (2024-09-29)

² [Läroplan \(Lpfö 18\) för förskolan - Skolverket](#) (2024-09-29)

³ [Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter \(riksdagen.se\)](#) (2024-09-29)

”Umeå ska vara klimatneutralt 2040” påverkar Umeå kommuns planering och struktur av förskoleplatser.⁴

Ett av kommunens miljömål som påverkar förvaltningens förslag på en hållbar förskolestruktur är *”år 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort”*.⁵

I Umeå kommuns lokalförsörjningsdirektiv gällande nyanskaffning eller ombyggnad av fastigheter anges bland annat att produktiva och effektiva lokaler ska åstadkommas för kommunens verksamheter. Kommunen skall, om inte synnerliga skäl föreligger, initialt alltid bygga och förvalta de fastigheter som man långsiktigt avser att använda i den kommunala verksamheten.⁶

Inom Umeå kommun, finns ett beslutat lokalfunktionsprogram. Funktionsprogrammet för förskolan beskriver ändamålsenliga lokaler och utemiljöer framtaget i ett övergripande samarbete mellan För- och grundskolan, Fastighet, Miljö- och hälsoskydd, Städservice och Måltidsservice.⁷ Syftet med funktionsprogrammet är att skapa likvärdiga och kvalitativa förskolemiljöer för alla barn. Ett barnfokus och en god arbetsmiljö för personal ska genomsyra utformningen av förskolor. Funktionsprogrammet utgår från gällande lagstiftning. Lokalerna ska främja att förskolans mål utifrån gällande styrdokument uppfylls. Vid nybyggnation av förskola planeras varje avdelning kunna ta emot 17 barn, för att medge en flexibel barngruppsorganisation. Exempelvis färre barn i grupper med yngre barn och fler i grupper med äldre barn.⁸ Vilket kan jämföras med Skolverkets rekommendation om barngruppernas storlek i förskolan. Där riktmärket är 6–12 för barn i åldern 1–3 år respektive, 9–15 för barn i åldern 4–5 år. Rekommendationen ska dock sättas i relation till ett antal andra faktorer så som personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö.⁹

⁴ [Kommunens mål - Umeå kommun \(umea.se\)](#) (2024-09-24)

⁵ [Miljömål - Umeå kommun \(umea.se\)](#) Hämtad (2024-09-24)

⁶ Umeå kommuns lokalförsörjning, Lokalförsörjningsdirektiv, Beslutat i TN 2003-10-01, KF 2003-12-15, Reviderat i TN §113, 2011-11-24

⁷ Beslut av För- och grundskolenämnden den 27 maj 2021. (SK-2021/00213)

⁸ [Lokalfunktionsprogram - Umeå kommun \(umea.se\)](#) (2024-09-06)

⁹ [Skolverket - redovisning av regeringsuppdrag](#) (2024-09-29)

Nuvarande struktur för förskolan i Umeå kommun

Hösten 2024 finns det 89 kommunala förskolor med 374 avdelningar och 6521 platser.

Utöver detta finns det även 8 dagbarnvårdare och 1 pedagogisk omsorg som bedrivs i lokal.

Det finns 15 fristående huvudmän som bedriver 19 förskoleverksamheter med 55 avdelningar och 903 platser samt 1 fristående pedagogisk omsorg som bedrivs i lokal.

Det pågår olika projekt med både ombyggnation och nyproduktion av kommunala förskolelokaler.

Placering av förskolor

Tillgång till ändamålsenliga tomter är en faktor som i hög grad påverkar var förskolor kan etableras. Under senare år har större förskolor med minst 6–8 avdelningar prioriterats vilket fått till följd att det varit svårt att hitta lämpliga tomter av rätt storlek.

Enligt Boverket ska det särskilt beaktas friytans storlek, utformning, tillgänglighet och säkerhet samt förutsättningarna för att bedriva ändamålsenlig verksamhet. Ett rimligt mått utifrån antalet barn uppges vara 40 m² friyta per barn i förskolan.¹⁰

Närhet till lek- och grönområden som komplement till förskolans gård är även det en viktig del att beakta vid val av tomtmark inför att bygga förskola.

Skollagen anger att ett barn ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Någon närmare vägledning i skollag eller andra styrdokument finns inte, mer än att det också anges att skälig hänsyn ska tas till vårdnadshavares önskemål, om plats på förskola.

Att fastställa en faktisk närhetsprincip för hela Umeå kommun är svårt eftersom förutsättningarna inom kommunen är så olika. Att förutsättningarna varierar har bland annat att göra med var det byggs bostäder och vilka slags bostäder som byggs. Det finns områden med både villor, kedjehus och lägenheter, där barnunderlaget är stabilt på lång sikt, att jämföras med ett annat område med enbart villor som inte uppvisar samma långsiktiga stabilitet gällande barnunderlaget. En närhetsprincip, inom rimligt avstånd från hemmet, måste i stället definieras utifrån varje delområdes olika förutsättningar.

Det underlättar för familjers vardagsliv om det finns en geografisk närhet mellan förskola och skola. För mindre enheter finns fördelar med gemensamma skol- och förskolelokaler för

¹⁰ BFS 2015:1 - FRI 1, Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet

exempelvis tillagning av måltider, städning och fastighetsskötsel. Andra fördelar med att förskola och skola delar lokaler är att personal från båda verksamheterna kan samverka, till exempel med gemensamma öppnings- och stängningsavdelningar för förskola och fritidshem.

Hållbart resande är en viktig del i arbetet som ska göra Umeå kommun klimatneutralt år 2040. Därför är det önskvärt att förskolor i hög grad byggs där det finns kollektivtrafik.

Befolkningsprognos

Den senaste befolkningsprognosen för Umeå kommun, P24, visar på en lägre befolkningstillväxt i kommunen än i tidigare prognoser. Det beror framför allt på ett lägre födelsetal, lägre inflyttning från utlandet samt färre omflyttningar inom riket.¹¹

I ett kort perspektiv för åren 2024–2027 innebär prognosen att det beräknas bli färre barn under perioden, år 2027 beräknas det finnas cirka 400 barn färre i förskolan än år 2024.

Från år 2028 beräknas antalet barn i förskolan öka igen för att år 2031 vara på samma nivå som år 2023. Antal barn i förskola beräknas mellan åren 2027–2035 öka med cirka 1100 barn.

Detta innebär att det stora underskott av platser som finns i en del områden blir mindre kännbart under att antal år, men behovet av nybyggnation i dessa områden påverkas inte.

Befolkningsprognosen på kommunnivå kan förväntas överensstämja med faktiskt utfall i hög grad men när man tittar på delområdesprognoser kan det vara stora avvikelser. Vissa områden, som exempelvis Ålidhem, där det är stor in- och utflyttning är svåra att prognostisera liksom mindre områden där en enda barnfamilj som flyttar in eller ut kan påverka planeringen i hög grad.

Prognoserna bygger även på ett förväntat byggande som i många fall befinner sig i ett tidigt skede i planeringen och som man i dagsläget inte kan vara säker på kommer att genomföras. Därför, måste viss försiktighet finnas när man tar ställning till behovet i ett visst delområde för att inte dra allt för långtgående slutsatser av den prognos som ligger i slutet av planeringsperioden för denna utredning.

Vanligtvis räknas inte barn under 1 år när behov av förskoleplatser redovisas. I förskolan har barn rätt till plats från 1 års ålder vilket innebär man inte enbart kan utgå från årskullar baserat på de barn som föds första halvan av ett år. Exempelvis kan barn födda januari till

¹¹ [Befolkning och befolkningsprognoser - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se/om-umea/kommun-och-folkstatistik/befolkning-och-befolkningsprognoser) (2024-09-29)

och med juni börja i förskolan samtidigt som barn i 6-årsåldern som ska börja förskoleklass nästkommande hösttermin också går kvar.

Andelen barn under 1 år som börjar i förskolan beräknas vara i genomsnitt 50 % av folkbokförda barn i kommunen.

Tabell 1: Källa SCB Befolkningsprognos 2024

Ålder	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0*	603	654	669	695	709	724	740	758	777	784	793	802
1	1 320	1 204	1 306	1 332	1 358	1 383	1 410	1 440	1 472	1 507	1 544	1 557
2	1 426	1 320	1 210	1 305	1 331	1 357	1 382	1 409	1 439	1 471	1 505	1 540
3	1 487	1 424	1 320	1 211	1 303	1 329	1 356	1 381	1 408	1 437	1 469	1 502
4	1 487	1 485	1 426	1 321	1 214	1 304	1 330	1 357	1 382	1 408	1 437	1 469
5	1 474	1 485	1 484	1 425	1 320	1 216	1 304	1 330	1 357	1 382	1 409	1 438
Totalt	7797	7572	7415	7289	7235	7313	7522	7675	7835	7989	8157	8308

* 50 % av barn under 1 år födda januari till och med juni är medräknade

Förändring mellan åren i antal av årsgenomsnitt

Tabell 2: Källa SCB Befolkningsprognos 2024

Ålder	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0*		33	14	13	13	14	16	17	18	13	8	9
1		-7	64	26	26	26	28	31	34	36	25	15
2		-108	-7	60	26	26	26	28	31	33	34	24
3		-83	-106	-9	59	26	26	26	28	31	33	33
4		-31	-82	-106	-8	58	26	26	26	28	30	32
5		5	-30	-82	-104	-8	57	27	26	26	28	30
Totalt	0	-191	-147	-97	10	142	180	155	163	166	158	144

* 50 % av barn under 1 år födda januari till och med juni är medräknade

Förskolans utmaningar

Det är en utmaning att se till att det finns tillräckligt med förskolor som täcker lokalbehoven på kort sikt i alla delar av kommunen. Eftersom barn har rätt till förskola från sin 1-årsdag har kommunen endast prognoser att bygga behovet på och inte som i andra verksamheter,

en faktisk befolkning. Därför är strategiska placeringar viktiga utifrån uppskattningen som görs i befolkningsprognoserna. Utbyggnad av nya, och reinvesteringar i gamla förskolor, utgår alltid från en omfattande kartläggning av behovet både på kort och lång sikt.

Vårdnadshavares val av förskola motsvarar inte alltid kommunens områdesindelning. Cirka 95 % av vårdnadshavarna söker en förskola inom sin stadsdels delområde men det finns även familjer som bor närmare en förskola som ligger i ett angränsande område eller som föredrar en förskola som ligger på vägen till vårdnadshavarnas arbete eller studier.

I maj 2024 hade 68 % av alla placerade barn i Umeå kommun en plats inom sin stadsdels delområde, eller by. Årligen står cirka 400–600 barn i omplaceringskö trots att de har en förskoleplacering. Omplaceringarna beror i hög grad på att de inte har fått plats i inom sin stadsdels delområde och i låg grad på att familjen har flyttat.

För- och grundskolenämnden anger i sin verksamhetsplan för 2024 att en av nämndens utmaningar är behovet av ändamålsenliga lokaler för att möta behovet av plats i förskola och skola. *“Det finns behov av att tillskapa nya förskoleavdelningar i vissa områden i kommunen. Den största utmaningen är att möta vårdnadshavarnas behov av förskoleplatser inom rimligt geografiskt avstånd. [...] Flera förskolor och grundskolor är inte tillgänglighetsanpassade och riskerar att inte leva upp till diskrimineringslagens krav på tillgänglighet. Det finns också behov att ersätta tillfälliga lokaler med permanenta lokaler samt bygga om äldre och mindre funktionella lokaler i enlighet med förskolans och grundskolans funktionsprogram”.*¹²

Ytterligare en utmaning är att rätten till förskola begränsas av tillgången till en plats både med anledning av *när* och *var* platsen finns tillgänglig. I den statliga utredningen *“Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska”*¹³ samt Skolinspektionens rapport *“Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svaga områden”*¹⁴ beskrivs att barn med svag socioekonomisk bakgrund är överrepresenterade bland de barn som inte är inskrivna i förskolan och att drygt hälften av dessa barn har utländsk bakgrund. Dessutom deltar den målgruppen barn, om de är inskrivna i förskolan, i lägre grad i verksamheten. Den statliga utredningen resulterade i den lagändring om uppsökande verksamhet som trädde i kraft den 1 juli 2023.¹⁵

Det finns flera möjliga skäl till att vissa vårdnadshavare väljer att inte ha sina barn i förskola, utöver vårdnadshavares inställning till förskola. Ett av dessa skäl är förskolans geografiska

¹² [Verksamhetsplan för- och grundskolenämnden 2024](#), s. 17 (2024-09-29)

¹³ Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska, s. 106. (SOU 2020:67)

¹⁴ Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2023 - Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svaga områden

¹⁵ Skollagen 8 kap. 12 a §

tillgänglighet, både att tacka ja till en erbjuden plats och att sedan nyttja den i den utsträckning barnet är i behov av förskola, för barnets egen skull. Vid lång resväg finns det en risk att allmän förskola inte nyttjas och att graden av barnets närvaro i förskolan är låg. Det får i sin tur en negativ inverkan på barnets rätt till förskola och utbildning.

Barns välmående och behov av kontinuitet

Folkhälsomyndigheten rekommenderar att barn ska röra på sig flera gånger om dagen genom exempelvis lek, aktiv transport och utevistelse¹⁶. För Umeå kommuns förskolebarn handlar resandet till och från förskolan både om att grundlägga goda vanor och möjligheten till vardagsmotion förutom att bidra till en minskad miljöpåverkan. Därför är en placering nära hemmet som medför att de kan ta sig dit på annat sätt än att åka bil både bra för hälsan och bidrar till en bättre miljö.

Att upprätthålla kontinuitet i förskolan är viktigt av flera skäl, särskilt för barnens välmående och utveckling. Barn i förskoleåldern behöver en stabil och förutsägbar miljö för att känna sig trygga. Kontinuitet i förskolan bidrar till att barnen bygger relationer med pedagoger och kamrater, vilket också skapar en känsla av trygghet och tillhörighet. Färre byten av förskola bidrar också till en stabil inlärningsmiljö, där barnen kan bygga vidare på tidigare erfarenheter och kunskaper utan avbrott vilket främjar deras utveckling.

När barn inte får förskoleplats inom sitt delområde finns en risk att vårdnadshavare önskar byta förskola så snart möjlighet till ledig plats på annan förskola ges, vilket ligger till grund för en stor del av de cirka 400–600 omplaceringar som varje år genomförs.

Barnkonsekvensanalys

Inledning

Kommunfullmäktige har sedan 2005 utarbetade riktlinjer för samtliga förvaltningar och nämnders arbete med barnkonsekvensanalys vid beredning och stöd inför beslut i ärenden (KS000833/2004).

En barnkonsekvensanalys ska genomföras inför större beslut som påverkar barn direkt eller indirekt, enskilt eller som grupp. I barnkonventionen återfinns däremot inga formella krav på

¹⁶ [Rekommendationer för fysisk aktivitet och stillasittande — Folkhälsomyndigheten \(folkhalso myndigheten.se\)](#)
(2024-09-04)

hur en barnkonsekvensanalys ska se ut, eller krav på en formell process för att fastställa barnets bästa.¹⁷

En barnkonsekvensanalys innebär en prövning av barnets bästa. De fyra grundläggande principerna i Barnkonventionen som är vägledande är artiklarna 2, 3, 6 och 12. Varje princip har en självständig betydelse, och ska vara vägledande vid tolkning och tillämpning av övriga bestämmelser i barnkonventionen. Denna barnkonsekvensanalys har också utgått från artikel 28.

Artikel 2: *Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.*

Artikel 3: *Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas det som bedöms vara barnets bästa.*

Artikel 6: *Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.*

Artikel 12: *Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.*

Artikel 28: *Alla barn har rätt till utbildning.*

I skollagens portalparagraf 1 kap. 10 § framgår att särskild hänsyn ska tas till barnets bästa, vilket utgår från barnkonventionen.

Särskild hänsyn till barnets bästa

10 § *I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.*

Den som fattar ett beslut som rör barn behöver kunna visa att barnets bästa har beaktats och på vilka grunder beslutet har fattats. En barnkonsekvensanalys gör det möjligt att bedöma vilka konsekvenser ett visst beslut får för det enskilda barnet eller för en grupp av barn, för att utifrån dessa kunna bedöma vad som är barns bästa i en viss situation. Barnets bästa måste utredas och bedömas på olika sätt beroende på vad frågan gäller.

¹⁷ [Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter \(riksdagen.se\)](#) (2024-09-29)

Analys och prövning samt bedömning av förslag om en hållbar förskolestruktur

Denna barnkonsekvensanalys utgör tillsammans med förslaget om en hållbar förskolestruktur i Umeå kommun, det underlag som för- och grundskolenämnden har att ta ställning till inför beslut. Det är en stor grupp av barn som berörs av detta förslag på en generell nivå.

På grund av förskolebarns unga ålder har barnens åsikter inte inhämtats, det får dock förstås att det ligger i vårdnadshavarnas intresse att ges möjlighet till en plats på en förskola nära hemmet, vilket också framgår av skollagens bestämmelser.

Närhetsprincipen utifrån barnets bästa

Det finns inte någon definition av vad närhetsprincipen betyder rent juridiskt. I skollagen framkommer närhetsprincipen främst i frågor som handlar om skolplacering, som utöver valfrihetsprincipen innebär att vårdnadshavare ges möjlighet till en skola nära hemmet, för att underlätta barnet eller elevens närhet till skolan. Motsvarande princip kan därmed också göras gällande för utgångspunkten om en förskoleplats nära hemmet, om inte vårdnadshavare väljer annan förskola. I utredningen utgår utbildningsförvaltningen från bedömningen att närhetsprincipen kan tolkas som barnets bästa, för den berörda gruppen barn i denna utredning.

Att dela in Umeå kommun i geografiska planeringsområden skapar goda förutsättningar för att barn ska kunna få sin förskoleplacering inom rimligt avstånd från hemmet. I dagsläget ansöker 95 % av vårdnadshavarna om en plats inom sin stadsdelsområde. Behovet av förskoleplatser bör då kunna tillgodoses inom mindre geografiska områden än vad som är gällande idag när hela kommunen är ett placeringsområde. Förslaget kommer således innebära att antalet omplaceringar motsvarande cirka 400–600 stycken minskar.

Genom att förskoleplats erbjuds nära hemmet minskar risken för att vårdnadshavare väljer bort barns delaktighet i utbildningen som förskolan erbjuder, på grund av att avståndet upplevs för långt mellan hemmet och förskolans placering. Geografiska planeringsområden främjar då artikel 28 i barnkonventionen, om barnets rätt till utbildning.

Geografisk närhet till förskolan möjliggör även att barn tillsammans med sina vårdnadshavare själva kan promenera eller cykla till förskolan vilket bidrar till att tillgodose barnets behov av fysisk aktivitet och främja goda vanor för framtiden.

Kontinuitet utifrån barnets bästa

En ökad tillgänglighet av förskoleplatser i barnets närområde innebär stora fördelar för gruppen barn som berörs av detta förslag.

Finns det tillräckligt med platser tillgänglig nära hemmet när vårdnadshavare anmält behov av förskoleplats för sitt barn, minskar risken för byte av förskola efter en viss tid beroende på kön till önskad förskola. Det ökar möjligheten till att barnet direkt får en större kontinuitet i sin förskolevistelse. Det får i detta förslag utgå från att barnets bästa är att minimera antalet byten av förskola utifrån barnets behov av trygghet och möjlighet att ta del av utbildningen förskolan erbjuder.

När ett barn börjar på förskolan är det viktigt med trygghet, för barnet att vistas i en välbekant miljö med kända pedagoger och barn i barngruppen. Detta är extra viktigt för barn med särskilda behov. Att inte behöva byta förskola innebär att barnet ges bättre möjlighet att utveckla djupare relationer med pedagogerna och andra barn. Dessa relationer är viktiga för barnens sociala utveckling. Pedagoger som lärt känna barnen kan bättre anpassa undervisningen och omsorgen utifrån varje barns individuella behov och förutsättningar, vilket bidrar till en stabil inlärningsmiljö. Detta innebär i sin tur att barnen kan bygga vidare på tidigare erfarenheter och kunskaper utan avbrott för byte av förskola, vilket främjar deras kognitiva utveckling. Kontinuitet underlättar också samarbetet mellan vårdnadshavare och förskolans pedagoger, som är en mycket viktig utgångspunkt för att stödja barnets utveckling och välmående under tiden i förskolan. En kontinuitet i barngruppen vid en förskola är positivt för samtliga barn, men underlättar också och ger förutsättningar för en stabil och långsiktig planering av personal som arbetar vid aktuell förskola, eller inom det område förskolan är belägen.

Vid byte av förskola, kan det för barnet innebära att otrygghet uppstår inför det okända, ny förskolemiljö, nya pedagoger och nya kamrater. Att skapa nya relationer kan vara utmanande och tar tid, detta gäller särskilt barn som är blyga eller av andra orsaker behöver längre tid på sig att sätta sig in i nya lärmiljöer och sammanhang. I detta ingår att barnet också behöver anpassa sig till nya rutiner, vid byte av förskola eftersom varje förskola har sina rutiner och förväntningar som utbildningen utgår ifrån.

Byte av förskola behöver dock inte enbart vara negativt sett till ett barns bästa på individnivå, då det kan finnas förklarliga skäl till behov av byte av förskola, annat än att förskolan ligger i ett område långt ifrån hemmet. Byte av förskola innebär också att barnet utvecklar sin anpassningsförmåga, genom att möta nya miljöer, pedagoger och andra barn lär sig barnet att hantera förändringar. Då det ytterst är vårdnadshavares som beslutar om

byte av förskola för sitt barn, går denna analys inte djupare in i barnets bästa på individnivå utifrån det förslag som är aktuellt avseende en hållbar förskolestruktur.

I detta resonemang är det viktigt att komma ihåg att det är vårdnadshavare som ansöker om plats vid förskola och även vårdnadshavare som beslutar om eventuellt byte av förskoleplats för sitt barn, möjligheten till byte beror på aktuell kö, lediga platser och andra vårdnadshavare och barns rätt till en plats så nära hemmet som möjligt inom fyra månader. Värt att beakta är också att det innebär att barnet ska kunna börja vid en förskola inom fyra månader, inte att "erbjudande" ges om plats inom fyra månader, men avser plats längre fram i tiden. När vårdnadshavare fått plats vid förskola och tackat ja till platsen, behålls den tills vårdnadshavare beslutar om annat. Kommunen saknar således rätten att byta eller flytta redan erhållna platser från en aktuell tid och förskola för aktuellt barn och vårdnadshavare.

För den mindre grupp barn som idag inte är inskriven i den utbildning som förskolan erbjuder, varpå kommunen bedriver en uppsökande verksamhet, genom att kontakta vårdnadshavare med erbjudan om plats i förskola samt information om förskolans syfte och barnets rätt till förskola, får det antas att sannolikheten att tacka ja, föreligger om plats finns i förskola nära hemmet. Detta gör att förslaget om områdesindelning även fångar upp barn vars vårdnadshavare, exempelvis tackar nej till förskola, på grund av långt avstånd, utan möjlighet till kollektivtrafik, bil eller liknande. Dessa barn, om än det är en liten grupp av barn i Umeå kommun, skulle därmed ges möjlighet att i högre grad ta del av utbildningen som förskolan erbjuder. Vilket får bedömas vara i enlighet med barnets bästa.

Bedömning efter prövning av barnets bästa inför förslag om en hållbar förskolestruktur

Utbildningsförvaltningen bedömer att förslaget för den stora gruppen barn på generell nivå i kommunen som berörs av förslaget om en hållbar förskolestruktur är positivt, men det kan inte uteslutas att det *kan* finnas enskilda barn som kan påverkas negativt. Detta utifrån att det ytterst är vårdnadshavares önskemål och val om plats på förskola, som direkt påverkas av val av bosättning. Vilket utbildningsförvaltningen eller för- och grundskolenämnden i kommunen inte direkt kan påverka. Denna barnkonsekvensanalys kan således inte fastställa eller bedöma barnets bästa på enskild nivå.

Prövningen som genomförts utifrån förslaget har innefattat barnkonventionens fyra grundprinciper och även alla barns rätt till utbildning inom förskola, där närhetsprincipen och kontinuitet i förskolan ingår och bedömts utifrån barnets bästa.

Förslaget till en hållbar förskolestruktur utifrån en områdesindelning minskar kön av antalet barn till förskolorna och reducerar antalet omplaceringar som innebär att barn behöver byta förskola, utifrån att plats inte kunnat erbjudas i närheten av hemmet.

Vidare tillgodoser förslaget en möjlighet till långsiktig planering av förskoleplatser som är till fördel för den stora gruppen barn som berörs direkt och indirekt genom vårdnadshavares val av bosättning, och förskola, i nuläget och på längre sikt. I förslaget omfattas även barn som för närvarande inte är inskrivna i förskolan, men som ges erbjudande om plats i förskolan utifrån den uppsökande verksamheten.

Avslutningsvis bör denna barnkonsekvensanalys kunna ligga till grund för bedömningen av barnets bästa som utgångspunkt inför det beslut som för- och grundskolenämnden står inför, gällande beslut om en hållbar förskolestruktur, efter utbildningsförvaltningens utredning samt att barnkonventionens krav därmed är uppfyllda och att särskild hänsyn tagits till barnets bästa.

Även de lagkrav som utbildningsförvaltningen och nämnden har gällande att skälig hänsyn ska tas till vårdnadshavares önskemål om en plats vid en förskola nära hemmet och garantin om en plats vid en förskola inom fyra månader, bedöms vara uppfyllda utifrån förslag om en hållbar förskolestruktur.

Del 2 – Utredning för en långsiktig planering av förskoleplatser i Umeå kommun

Förskoleplatser som behöver ersättas eller avvecklas

Kommunen har ett stort behov av att ersätta eller avveckla en del av nuvarande förskolelokaler. De platser som behöver ersättas består av förskolor med tillfälliga lokaler så som paviljonger eller andra lokaler som tagits i bruk när akuta behov uppstått, platser i förhyrda lokaler, förskolor med 1–2 avdelningar som inte är resurseffektiva eller fullt anpassade till förskola samt lokaler som av andra skäl behöver avvecklas.

Se tabell nedan där vissa lokaler kan avvecklas när det inte längre finns behov av platserna.

Förskola/ped. omsorg	Område	Kommentar	Avd.	Platser
Glaciären	Norra	Förhyrd	8	136
Snöflingan	Centrum Haga Berghem	Tillfälligt bygglov	4	60
Tallkotten	Centrum Haga Berghem	2-avdelningsförskola	2	35
Reveljen	Centrum Haga Berghem	En avdelning, ej fullt funktionell	1	14
Laxen	Centrum Haga Berghem	Förhyrd lokal	1	17
Kungsgården	Västra	Ersätts med ny förskola 8 avd.	5	85
Linnéan	Västra	Äldre paviljong, ej fullt funktionell	1	14
Västangård	Västra	Förhyrd	4	78
Plommonet	Södra	Tillfälligt bygglov	4	60
Häradsdomaren	Södra	Förhyrd	4	60
Svidjan	Södra	1-avdelningsförskola	1	18
Ängsgården	Södra	2-avdelningsförskola i två fristående villor	2	31
Linjalen	Södra	2-avdelningsförskola	2	38
Yttersjö förskola	Södra Landsbygd	Äldre paviljonger ej fullt funktionella	3	54
Stöcke	Södra landsbygd	Tillfälligt bygglov	2	30
Korallen	Sörmjölle	3-avdelningsförskola, ej fullt funktionella lokaler	3	45
Paletten	Hörnefors	Tillfälligt bygglov	1	15
Sandgården	Hörnefors	2-avdelningsförskola	2	36
Slanten	Östra	Enbart för tillfälliga evakueringar	4	72
Växthuset	Östra	Regionens optionsrätt	4	69

Brännan	Östra	Tillfälligt anpassade paviljonger	2	31
Tränset	Östra	1-avdelningförskola	1	12
Sandvik	Holmsund-Obbola	Tillfälliga lokaler i Sandviksskolan, ej fullt funktionella	7	103
Fristående förskolor och pedagogisk omsorg		19 förskolor, 1 pedagogisk omsorg i lokal	(56)	(915)
Kommunal pedagogisk omsorg	Hörnefors, Hissjö, Tavelstö	8 dagbarnvårdare	(3)	(45)
Kommunal pedagogisk omsorg	Rödåsel	1 pedagogisk omsorg i lokal	2	34
Summa			70 (129)	1263 (2223)

Värt att beakta är också att de förskoleplatser som finns för barn i kommunen hos fristående huvudmän som har godkännande att bedriva förskoleverksamhet. Den fristående huvudmannen ska vid avveckling av verksamhet meddela kommunen detta sex månader före verksamheten planeras upphöra. Det innebär då ett ansvar enligt skollagen för kommunen att erbjuda och tillhandahålla platser för samtliga barn som varit inskriven i den fristående verksamheten.

Detta innebär att kommunen behöver ha beredskap för att ta emot barn från fristående förskolor som avvecklas. Även om en fristående huvudman ska meddela 6 månader före planerad avveckling av förskoleverksamheten, kan det också finnas tillfällen då en fristående huvudman behöver eller kan tvingas avveckla och upphöra med verksamheten, utifrån andra bestämmelser i skollagen gällande huvudmannens ägar- och ledningskrets exempelvis. Därav bedriver kommunen regelbundet tillsyn av samtliga fristående huvudmäns verksamheter samt pedagogisk omsorg, och har en nära dialog med återkommande informations- och dialogmöten för samråd.

Behov att tillskapa fler förskoleplatser år 2024–2035

I behovet av fler förskoleplatser ingår förskolor som finns i nuvarande investeringsplan, men som inte är påbörjade. Mariedal och Kungsgårdens förskolor finns inte med i tabellen eftersom de är under byggnation. Förskolor som måste ersättas, exempelvis tillfälliga paviljonger ingår, liksom behov enligt befolkningsprognosen. Andra behov av att ersätta befintliga förskolor har tagits mindre hänsyn till.

Behovet tar hänsyn till överskott av platser i närliggande planeringsområden enligt föreslagen områdesindelning som innehåller 10 områden.

Område	Delområde	Antal avd. (behov perioden)	Antal platser (behov perioden)
Sävar - Holmön	Bodbyn	0	0
	Botsmark	0	0
	Sävar	1	22
	Täfteå	0	0
Norra området	Ersmark	4	53
	Ersboda Västra	0	0
	Ersboda Östra	0	0
	Mariedal, inkl. ny förskola	0	0
	Marieberg	0	0
	Mariehem, Olofsdal ersätter Glaciären	8	136
	Nydalahöjd	0	0
Centrum – Haga - Berghem	Berghem, ersätter Snöflingan	1	16
	Sandbacka	0	0
	Haga	0	0
	Öst på stan Centrum, ersätter Laxen	4	69
	Väst på stan	0	0
Västra området	Grubbe, ersätta 1 avd. på Linnéan	2	35
	Rödäng - Västerslätt	0	0
	Backen - Umedalen	0	0
Västra landsbygd	Brännland	5	78
	Överboda	0	1
	Sörfors	2	31
	Hissjö	0	0
	Tavelsjö, ersätter 4 avd. på nuvarande förskola	8	138
	Flurkmark	0	0
	Rödåsel, ersätter pedagogisk omsorg i lokal	2	24
Södra området	Röbäck, ersätter Svidjan samt tillväxt	6	102
	Böleäng – Västteg Aspgården, ersätter Plommonet och Häradsdomaren	6	102
	Östteg - Ön, tillväxt	6	102
Södra landsbygd	Kasamark-Yttersjö, ersätter nuvarande förskolor samt tillväxt	8	102
	Stöcke, ersätter 2 avd. Paviljong samt tillväxt	6	102
	Stöcksjö, ersätter 4 avd. nuvarande	6	102
Hörnefors	Hörnefors, ersätter 1 avd. paviljong	1	17
	Sörmjölle	6	102
Östra området	Carlshem	0	0
	Sofiehem	0	0

	Ålidhem, ersätter Växthuset och Slanten	2	28
	Tomtebo	0	0
	Tavleliden	0	0
	Tomtebo strand, tillväxt	6	102
	Innertavle – Yttertavle, ersätter nuvarande förskolor	4	68
Holmsund - Obbola	Holmsund, ersätter delar av Sandvik	4	68
	Storsjö, ersätta paviljong	1	17
	Obbola	1	17
Summa		100	1634

Investeringsbudget 2025 och investeringsplan 2026–2028

Objekt i investeringsplanen kan ändras om förändringar i befolkningsprognoser eller andra omständigheter kräver justering av prioriteringar.

Förskola/ped. omsorg	Område	Avd.	Platser	Status	Summa 2025 – 2028
Förskolan Aspgården	Södra	6	102	Ej påbörjad	62 100
Förskolan Metallurgen	Östra	8	136	Påbörjad/pausad	10 000
Förskolan Innertavle	Östra	4	68	Ej påbörjad	41 400
Förskolan Kungsgården	Västra	8	136	Påbörjad	20 575
Förskolan Rödåsel	Västra landsbygd	2	34	Påbörjad	9 500
Förskolan Lövö	Holmsund	4	68	Påbörjad	23 900
Förskolan Storsjö	Holmsund	1	17	Ej påbörjad	9 500
Förskolan Olofsdal	Norra	8	136	Ej påbörjad	10 000
Förskolan Mariedal	Norra	6	102	Påbörjad	5 013
Förskola Stöcke	Södra	6	102	Ej påbörjad	62 100
Förskola Hörnefors	Hörnefors	4	68	Ej påbörjad	39 400
Förskola Tomtebo Strand	Östra	6	102	Ej påbörjad	62 100
Förskolestruktur	16 avdelningar i bland annat Sörmjöle, Stöcke, Yttersjö, Tavelsjö och Brännland	16	272	Ej påbörjade	65 500
Summa		79	1343		

Sammanfattande diskussion utifrån behov av fler platser, utveckling och investeringar

Förskoleplatser som behöver ersättas eller avvecklas uppgår till 1263 kommunala platser under perioden år 2024–2035. Av dessa utgör några förhyrningar som idag är funktionella och kan fortsätta förhyras om inte fastighetsägaren har andra avsikter med sina lokaler, det vill säga det innebär ett visst risktagande med att inte äga sina egna lokaler.

Vissa tillfälliga lokaler behöver inte ersättas men det stora flertalet behöver ersättas utifrån att de ligger i områden där efterfrågan och behovet av förskoleplats kommer fortsatt vara stort under hela perioden år 2024–2035. Tillväxten uppgår under perioden år 2024–2035 till 511 barn. Det innebär att tillväxt samt behov av att ersätta lokaler uppgår till 1774 kommunala platser.

Det behov av tillskapande av platser som finns under denna period beror på ett flertal faktorer som påverkar varandra men även samspelar med varandra. Några exempel är, befolkningsprognos, geografisk befolkningsutveckling, var det finns mark att bygga förskolor på, kommunala beslut kring nya bostadsområden, förändrade beteenden hos vårdnadshavare gällande var förskoleplatser efterfrågas, vilka objekt och områden som prioriteras i kommunen, möjligheter att förlänga hyresavtal, om fristående aktörer avslutar sin verksamhet, om pedagogisk omsorg avslutar sin verksamhet osv.

Beroende på vad framtida befolkningsprognoser visar, kan Umeå kommun behöva bygga fler avdelningar än vad som angetts i ett specifikt område. Kommunen behöver även räkna med större etableringar av bostadsområden som inte finns i befolkningsprognosen, blir dessa försenade eller inte blir av alls, förskjuts byggnationer tills dess att ett långsiktigt behov finns. Tillskapandet av nya platser uppgår till 1634 inklusive tillväxt baserat på befolkningsprognosen. Det innebär att under perioden år 2024–2035 minskas antalet platser med 140 jämfört med nuläget 2024, trots tillväxt.

I nuvarande investeringsplan år 2025–2028 ligger investeringsmedel motsvarande 1343 förskoleplatser, eller cirka 79 avdelningar. Per år innebär det ett tillskapande av cirka 20 avdelningar/år. Det innebär att under åren 2029–2035 skulle det behövas ytterligare investeringsmedel motsvarande 291 förskoleplatser eller cirka 21 avdelningar. Det motsvarar totalt under perioden 2024–2035 att det behöver byggas cirka 9 avdelningar per år.

Befolkningsprognosen har förändrats vilket innebär att det blir en förskjutning och minskning av tillväxten, men fortsatt behöver ersättning ske av tillfälliga lokaler i områden där hög efterfrågan finns. Det behövs även ett visst överskott av platser för att möjliggöra

renoveringar av befintliga förskolelokaler samt en viss beredskap inför oförutsedda händelser.

Oavsett hur kommunen planerar för förskoleutbyggnad är det vårdnadshavarna som väljer plats vid en förskola. Vårdnadshavare prioriterar i hög grad närhet, det vill säga i de flesta fall söker de plats inom sitt närområde. Det framgår av deras önskemål om förskola i samband med ansökan.

Med en långsiktig planering av förskoleutbyggnad, kan vårdnadshavare i högre grad få plats nära hemmet eller i närliggande områden. Kortare resvägar bidrar till färre omplaceringar vilket gör att barnens behov av kontinuitet och trygghet tillgodoses, vilket även får anses utgöra barnens bästa.

Beräkning av kapacitet

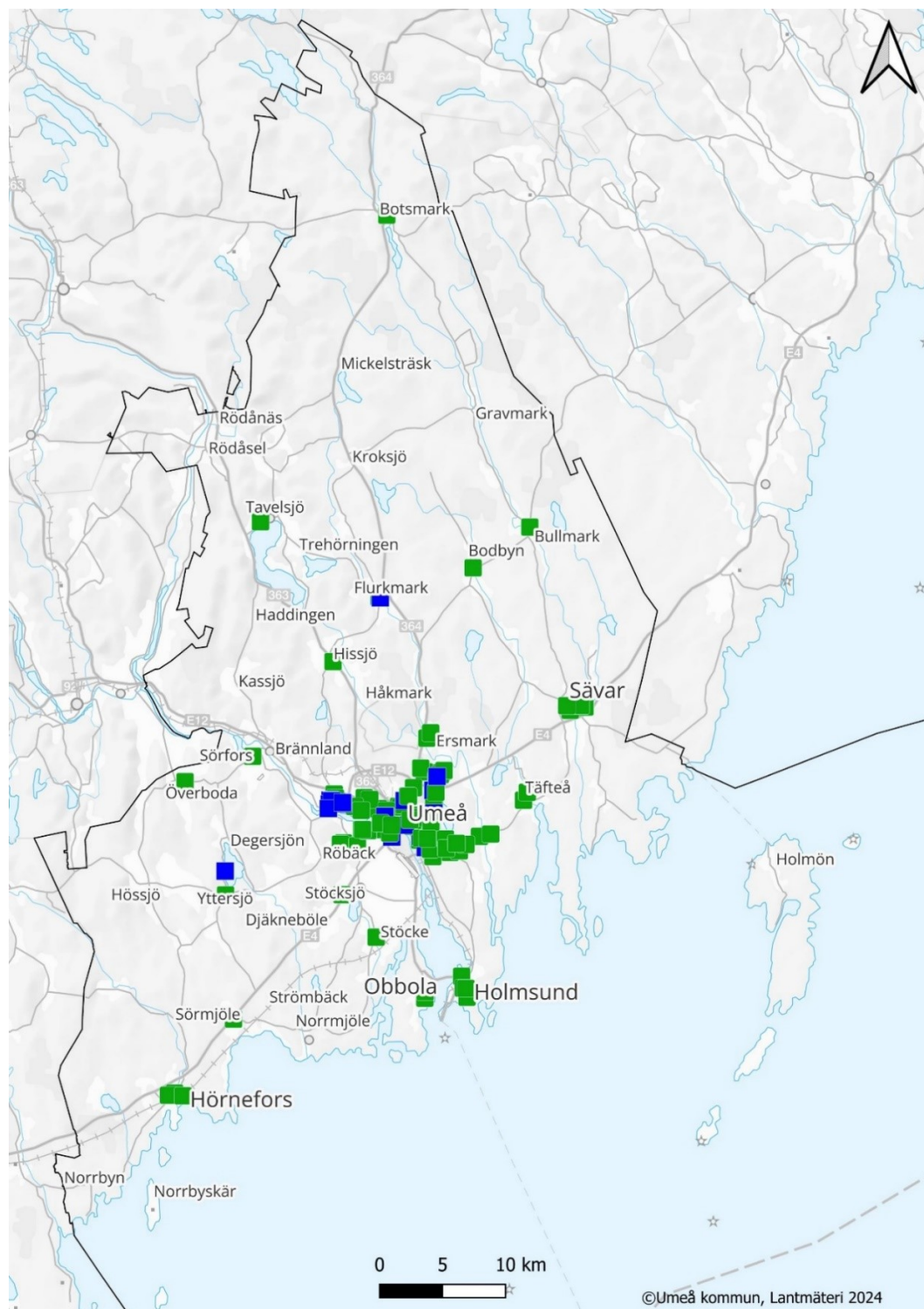
Beräkning av en förskolas kapacitet genomförs i två steg;

1. Förskolans barnyta, det är ytor där barnen vistas (inkl. hall, torkrum, hygienutrymmen) utifrån beslutat funktionsprogram för förskolan. Vilket motsvarar 7,7 m²/barn, hänsyn tas även i viss mån till ventilation, antal rum, genomgång och annat som kan påverka tillgängligheten.
2. Behovet av platser i delområdet under aktuellt läsår. Eftersträvansvärt är en likvärdig fördelning av platserna mellan områdets förskolor utifrån barn per avdelning i genomsnitt. Hänsyn tas till syskonförtur så att syskon i kö får plats på samma förskola, samt barnens ålder. Detta innebär att en förskola inte alltid kan ta emot så många barn, som ytan är beräknad för, eftersom åldersstrukturen ibland innebär att grupperna behöver ha färre barn.
Det genomsnittliga antalet barn per avdelning beräknas utifrån en jämn åldersfördelning mellan barn 1–5 år. Nya förskolor och tillfälliga avdelningar har till övervägande del 1–2-åringar. Det innebär att det inte är möjligt att ha lika många barn per avdelning som en etablerad förskola.

Läsåret 2024/25 beräknas att ingen förskola ska överstiga 18 barn per avdelning i genomsnitt och att eftersträva 16–17 barn per avdelning i genomsnitt där det är möjligt. För att möjliggöra detta ökas barnantalet på flertalet förskolor under vårterminen samt att tillfälliga avdelningar tas i bruk.

Behov om- och utbyggnad

Behov av förskoleplatser beskrivs nedan dels utifrån delområdets eget behov, dels utifrån behoven i planeringsområdena. Till varje område finns ett av Umeå kommun definierade nyckelkodsområden, se [Kartor - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se/kartor). Grön kvadrat motsvarar kommunal förskola och blå kvadrat motsvarar fristående förskola.

Sävar - Holmön

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser (max. 18 barn per avd. i genomsnitt)	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035 (minus=över skott)	Behov eller åtgärd
Botsmark	Botsmark	18	0	22	4	Ej behov
Bodbyn-Bullmark	Myrstacken	54	0	60	-28	Renovering av förskolan Myrstacken
	Bullmark	34	0			Ej behov
Sävar-Holmön	Granbacken	90	0	319	31	Ej behov
	Slöjdaren	54	0			Återställa kök
	Gungan	81	-9			Återställa till fyra avdelningar och kök
	Solen	72	0			Ej behov förutom kök
	Ny förskola					Avsätta tomtmark 4–6 avd.
Täfteå	Fyren	90	0	122	-22	Ej behov förutom kök
	Marinan	54	0			Ej behov

Norra området

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035,	Behov eller åtgärd
Ersmark	Tvillingen	90	0	215	53	Ej behov
	Ersmark	72	0			Ej behov
	Ny förskola	0	0			Avsätta tomtmark

						för 1–2 förskolor
Ersboda V	Ersdungen	72	0	118	-58	Ej behov
	Måttet	72	0			Ej behov
Ersboda Ö- Ersboda mellersta	Karet	72	0	292		Ej behov
	Pilbacken	72	-0			Ej behov
	Måttet	90	0			Ej behov
	Smöret	90	0			Ej behov
Marieberg	Älgen	78	0	69	-134 Exklusive avdelningar för minoriteter	Ej behov
Mariedal	Mariedal från 2025	102	0	72		Under produktion
Mariehem	Ejderdunet	72	0	281		Ej behov
	Mariehem	90	0			Ej behov
	Nordstjärnan	72	0			Ej behov
	Språkförskolan	120	0			Ej behov
Nydalahöjd	Glaciären	80	0	28		Förhyrd

Centrum Haga Berghem

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Berghem	Berghem	100	0	188	16	Begära tomtmark på Hamrinsberget 4–6 avd.
	Morgonstjärnan	72	0			
	Snöflingan	60	60			Avveckla
Sandbacka	Sandbacken	90	0	175	-44	Ej behov
	Stengärdan	68	0			Ej behov
	Tallkotten	35	0			Ev. avveckling, se Haga
	Karlavagnen Haga	26	0			Ej behov
Haga	Haga	90	0	149	-58 Exklusive hörsel- och	Ej behov
	Haga hörsel	12	0			Utreda behov
	Reveljen	45	0			Ej behov

	Reveljen allergi	14	0		allergi-avdelning	Utreda behov
	Sanda	72	0			Ej behov
Centrum	Saknar förskola			72	72	Utreda behov
Öst på stan	Laxen	17	17	225	1	Förhyrd, avveckla
	Rosendal	105	0			Ej behov
	Uven	54	0			Ej behov
	Östermalm	35	0			Utreda
	Duvan	30	0			Ej behov
Väst på stan	Hedlunda	108	0	201	-107	Ej behov
	Klumpen	54	0			Ej behov
	Smeden	72	0			Ej behov. Utreda utbyggnad.
	Barnabo	34	0			Ej behov
	Uno	40	0			Ej behov

Västra området

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Grubbe	Kungsgården från 2025	136	0	320	146	Begära tomt för ny förskola 4 avdelningar. Avveckla en paviljong.
	Linnéan	103	14			
Rödäng-Västerslätt	Gitarren	54	0	98	-46	Ej behov
	Kornetten	90	0			Ej behov
Backen-Umedalen	Missionären	72	0	301	-50 Exklusive fristående förskolor, Löftet, Rosen, Solgården och Solrosen	Ej behov
	Prosten	72	0			Ej behov
	Västangård	72	0			Förhyrd
	Biskopen	76	0			Ej behov
	Fjärilen	35	0			Ej behov
	Löftet	40	0			Ej behov
	Pratbubblan	24	0			Ej behov
	Rosen	30	0			Ej behov

	Solgården	44	0			Ej behov
	Solrosen	49	0			Ej behov

Västra landsbygd

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Brännland	Saknar förskola	0	0	78	78	Utreda 4 avdelningar
Överboda	Överboda	36	0	37	-1	Ej behov
Sörfors	Sörfors	54	0	85	31	Utreda 1–2 ytterligare avdelning
Hissjö	Pluto	36	0	57	1	Utreda ny förskola 4 - 6 avdelningar i samband med Tavelsjö.
	Pedagogisk omsorg	20	0			
Tavelsjö	Tavelsjö	72	36	138	102	2–4 avdelningar lämnas till skolan
	Pedagogisk omsorg	5	5			
	Ny förskola	0	0			Ny förskola 6–8 avdelningar planeras
Flurkmark	Flurkmark	28	0	56	0	Ej behov.
	Stjärnflockan	30	0			
Rödåsel	Pedagogisk omsorg	34	36	24	0	
	Ny förskola	0	0		24	2 avdelningar planeras

Södra området

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Röbäck	Kragen	54	0	246	102	Planera för 2 nya förskolor i nytt område
	Luvan	90	0			
	Svidjan	18	18			Avvecklas. Tillfällig lokal som skolan har behov av att återta
Böleäng	Ängsgården	32	0	207	-41	Utreda ev. avveckling
	Fröhuset	72	0			Ej behov
	Plommonet	60	60			Avvecklas
	Böle	144	0			Inget behov
Västteg	Linjalen	36		138	61	Utreda ev. avveckling
	Målaren	51				Inget behov
	Häradsdomaren, tillfällig	60 ingår inte i prognos	60			Förhyrd begränsad tid
	Aspgården					Ny förskola 6 avd. planeras
Östteg - Ön	Rymden	138	0	264	26 Exklusive Rymden språk	Ej behov
	Rymden språk	6	0			Utreda behovet
	Karlavagnen Teg	100	0			Ej behov
	Ön	0				Ny förskola 6 avd. 2032

Södra landsbygd

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Kasamark/ Yttersjö	Yttersjö	54	54	138	84	Ny förskola 8 avd.
	Solgläntan	28	0			Verksamheten upphör 31/12 2024.
Stöcke	Stöcke permanent	72	0	168	96	Ny förskola 6 avd. planeras.
	Stöcke paviljonger	30	30			Avvecklas
	Kotten – pedagogisk omsorg	15	15			Beslut FGN ej bedriva ped.oms. i lokal.
Stöcksjö	Stöcksjö	72	0	98	26	Utreda utbyggnad 2 avd. alternativt ersätta nuvarande förskola men ny förskola 6 avd.

Hörnefors

Delområde	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Hörnefors	Paletten	87	15	213	58	Medel för ny förskola 4 avd. finns
	Sandgården	36	36			
	Eriksdal	68	0			

						avsatta. Utreda behovet.
	Pedagogisk omsorg	15	0			
Sörmjölle	Korallen	46	46	86	86	Ny förskola 6 avdelningar. Nuvarande förskola avvecklas.

Östra området

Del-område	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Carls hem	Grönstenen	104	0	182	6	Ej behov
	Stengången	72	0			
Sofie hem	Dungen	36	0	126	-111	Ej behov
	Lundagård	180	0			Ej behov
	Karlavagnen	21	0			Ej behov
Ålid hem	Slanten	72	72	253	139	Evakuerings-förskola
	Tanden	54	0			Utreda behov.
	Professorn	60	0			
	Växthuset	69	69			Avvecklas
Tomtebo	Bergatrollet	96	0	429	-13	Ej behov
	Tomtebo-gård	64	0			Ej behov
	Skattelden	108	0			Ej behov
	Blåkulla	72	0			Ej behov
	Kålmasken	102	0			Ej behov
Tavleliden	Kompassen	108	0	70	-140	Ej behov
	Teleskopet	102	0			Ej behov
Tomtebo Strand	Ingen förskola	0	0	51	51	Ny förskola 4–6 avd. 2032
Innertavle-Yttertavle	Brännan	31	31	118	118	Ny förskola 4–6 avdelningar
	Tränset	12	12			

						2029, ersätter nuvarande.
--	--	--	--	--	--	---------------------------------

Holmsund - Obbola

Del-område	Förskola	Antal befintliga platser	Antal platser som behöver eller önskas ersättas	Behov av platser - 94 % behov 2024 – 2035	Behov av nya platser 2024 – 2035	Behov eller åtgärd
Holmsund	Hörnan	51	0	378	129	Ej behov
	Storsjö	90	0			Ej behov förutom att ersätta riven paviljong, i investeringsplanen
	Solbacken	108	0			Ej behov
	Sandvik	154	154			Ej permanenta lokaler, behöver ersättas eller åtgärdas. Lövä 4 avdelningar i investeringsplan
Obbola	Hallbacken	108	0	201	21	Utreda behovet
	Karusellen	72	0			

Delområden

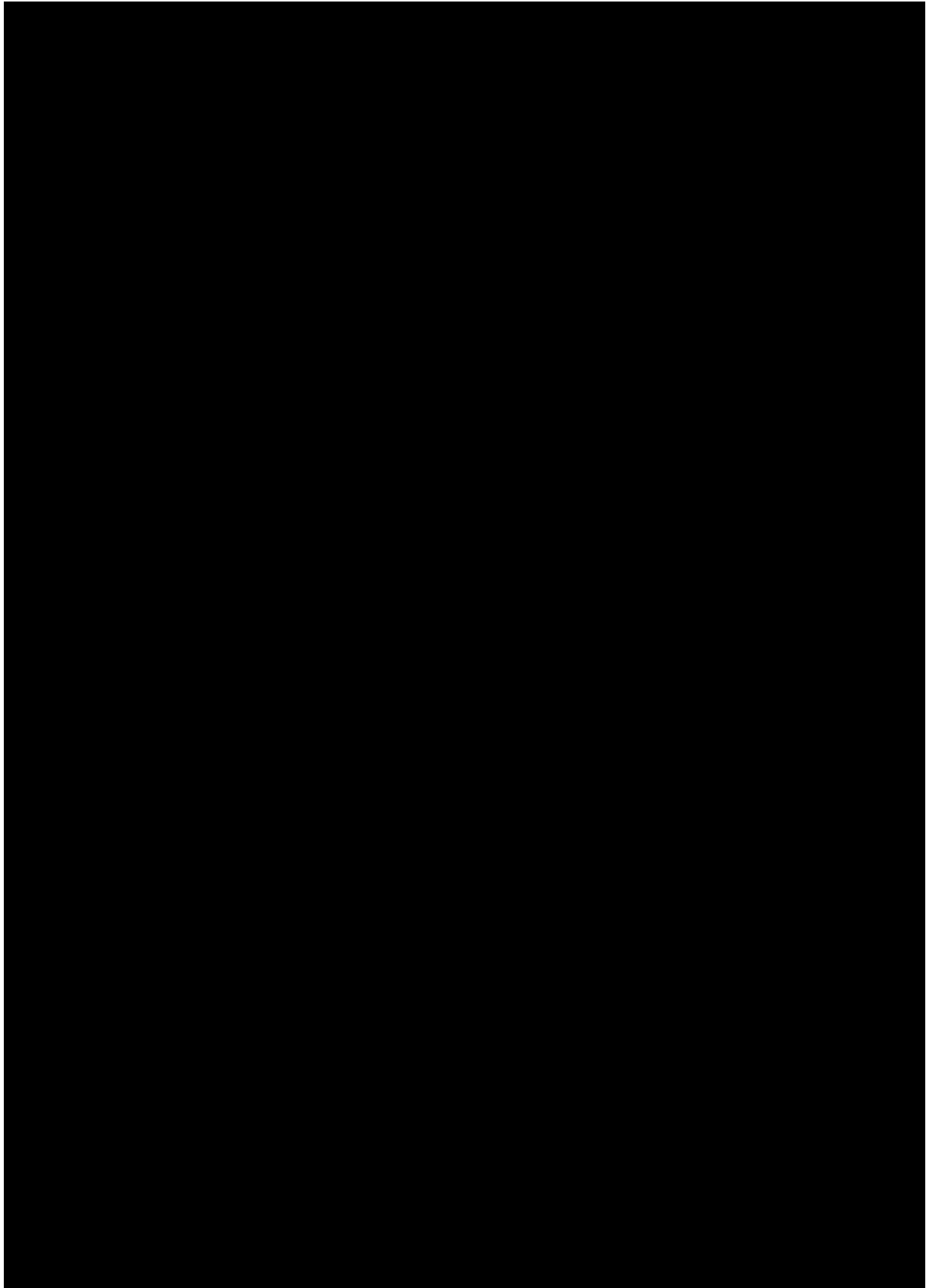
På kartbilderna nedan finns markeringar som illustrerar var barn är bosatta inom ett visst område. Som tidigare nämnts är gröna kvadrater kommunal förskola och blå kvadrater fristående förskola.

Till varje område hör två diagram. Det första beskriver antal tillgängliga platser i området med ett maximalt antal barn per avdelning på 18 barn och vad befolkningsprognosen P24 anger.

Behovsgrad 94 % är den behovsgrad i Umeå kommun som uppmättes den 31/12 föregående år, baserat på antalet barn 1–5 år folkbokförda i kommunen.

Det andra visar var områdets folkbokförda barn som fyllt ett år hade sin placering i april 2024. Relativt många av de yngsta barnen står vid detta tillfälle i kö till plats i augusti.

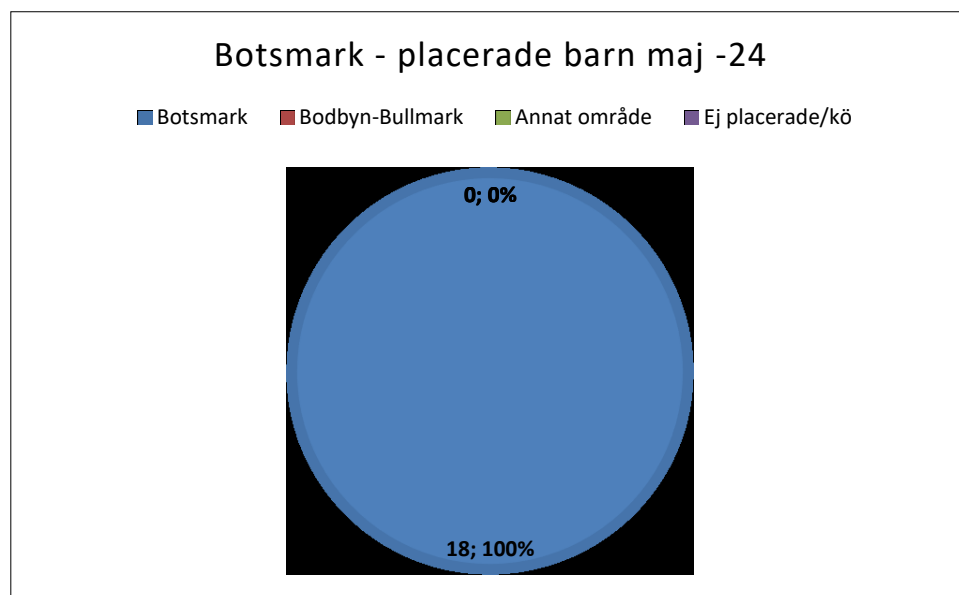
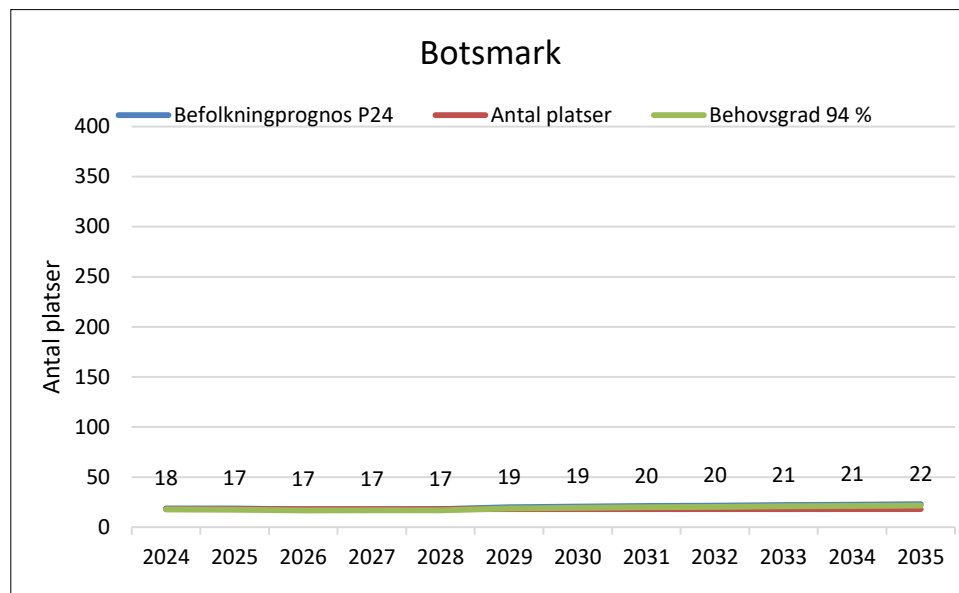
Botsmark

Förutsättningar 2024

Nyckelkod: Botsmark 174602, Botsmarks omland 174908.

Planeringsområde saknas.

Samtliga barn 1–5 år boende inom delområde Botsmark bor i eller i närheten av Botsmarks by. Närmaste område, Bullmark, ligger 29 km bort.

Förskolan Botsmark delar lokaler med skolan i Botsmark. Lokalerna är ombyggda höstterminen 2023. Lokalerna följer inte kommunens funktionsprogram för förskolor helt. Kapacitet: 18 platser, 1 avdelning.

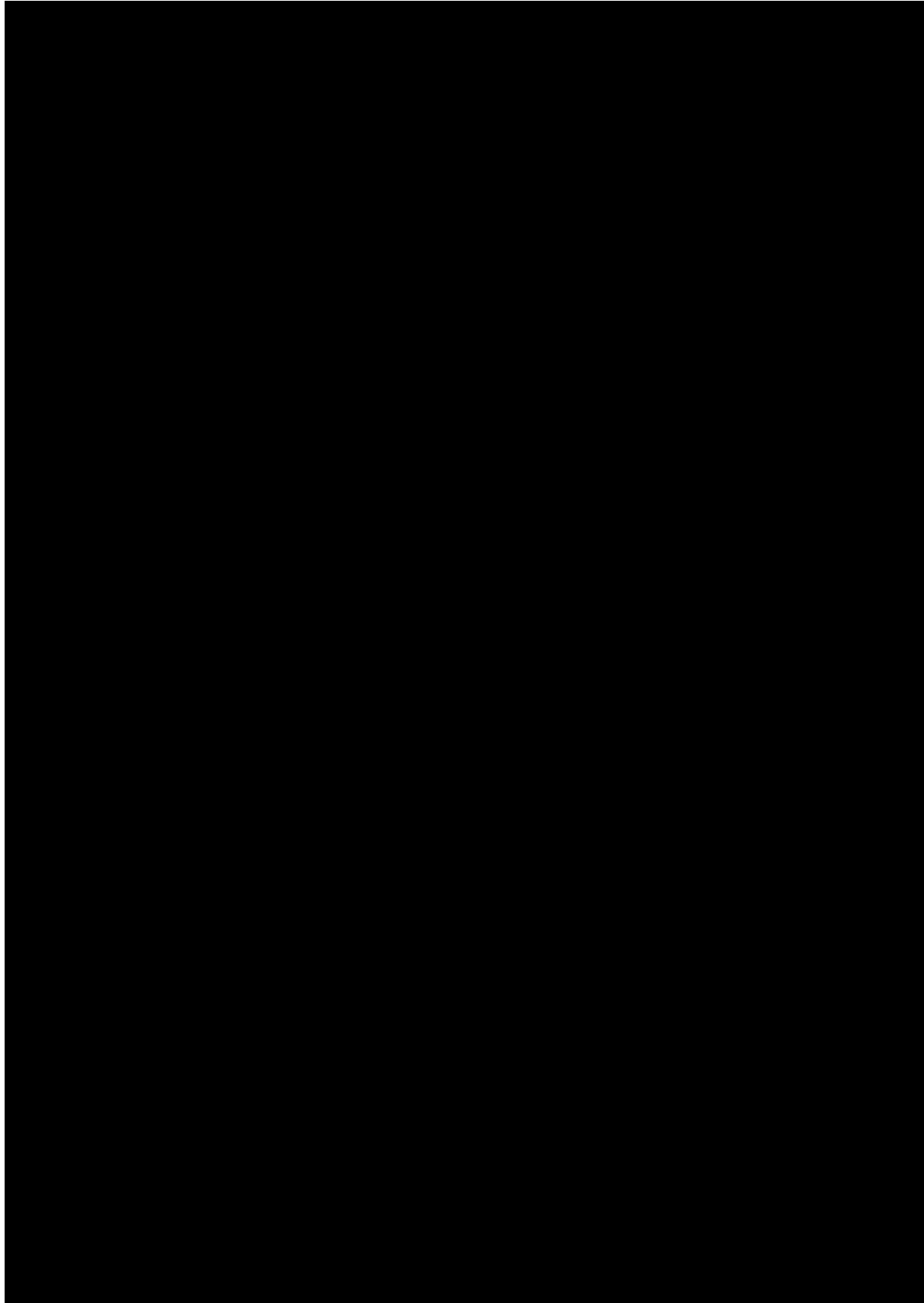
Diskussion

Eftersom möjligt planeringsområde ligger långt bort behöver behovet av förskoleplatser i Botsmark säkras, både på kort och lång sikt.

Förslag

Översyn av skolan och förskolans lokaler så att tillräckligt antal förskoleplatser finns. Utreda en närmare samordning med fritidshemmet.

Bodbyn - Bullmark

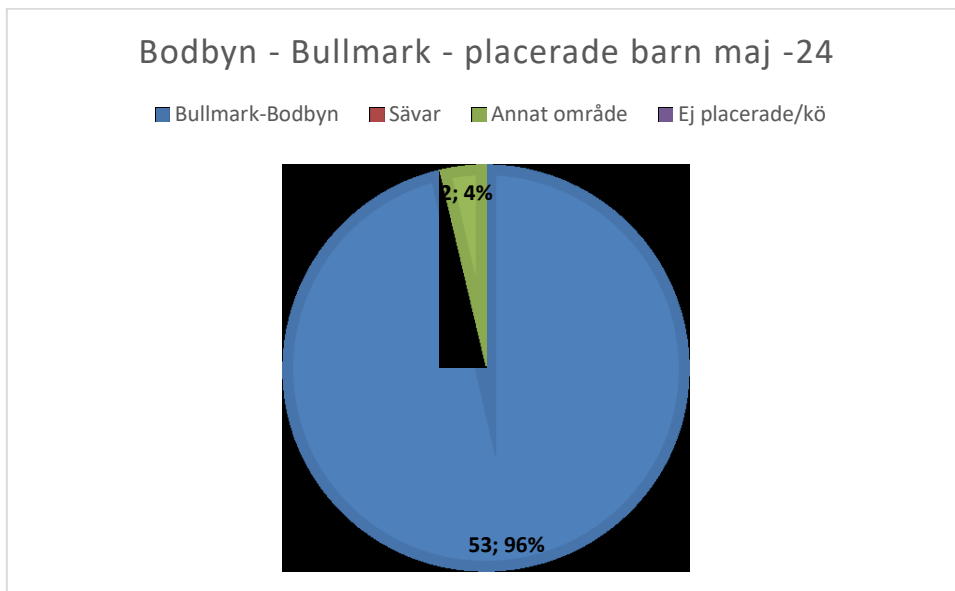
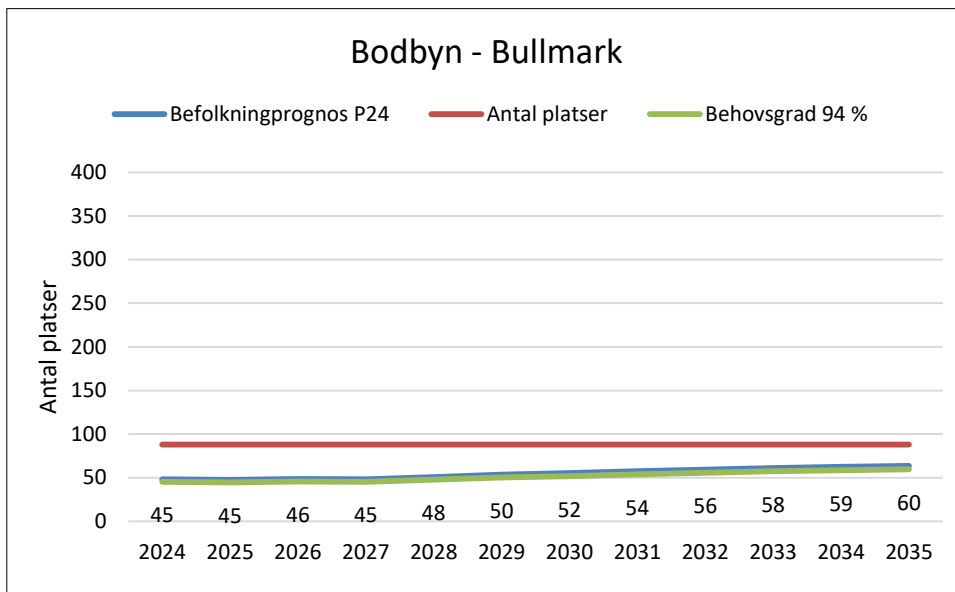

Förutsättningar 2024

Nyckelkod: Bodbyn 174601, Bullmark 174603, Gravmark 174604, Bodbyns omland 174907, Bullmarks omland 174909, Gravmarks omland, nedre 174910, Gravmarks omland, övre 174915.

Områdets barn bor främst i Bullmark och Bodbyn men är även bosatta på landsbygden.

Planeringsområde Sävar 16,3 km.

Bodbyn

Förskolan Myrstacken ligger i Bodbyns gamla skola. Lokalerna är delvis anpassade till förskoleverksamhet och är i stort behov av anpassning och renovering.

Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Bullmark

Förskolan Bullmark delar lokal med Bullmarks skola. Byggnadsår 2021

Kapacitet: 34 platser, 2 avdelningar. Platser höstterminen 2024: 2 avdelningar, 32 platser

Diskussion

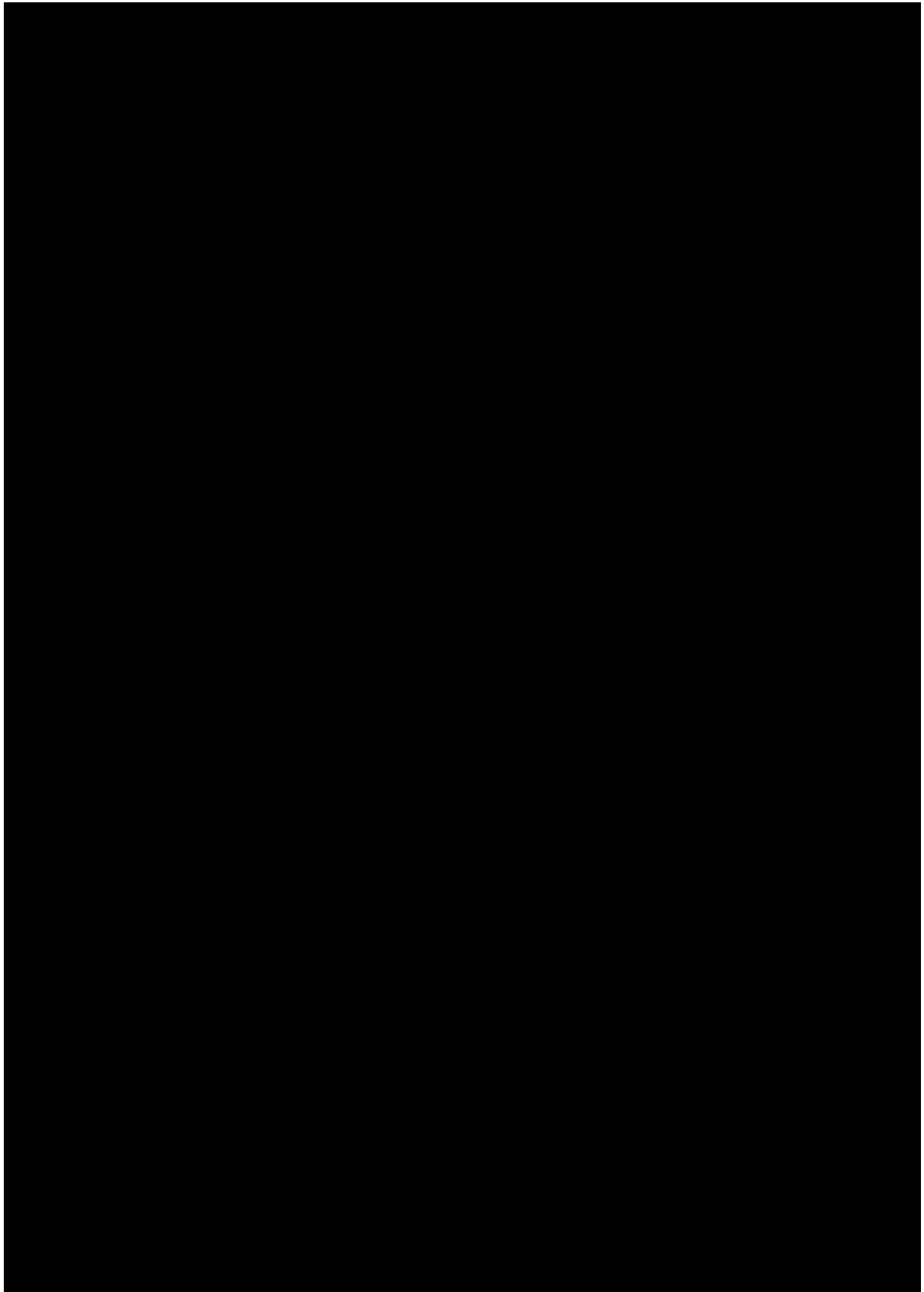
Förskolan Myrstacken i Bodbyn har lokaler som är i behov av anpassningar och renovering.

Lokalerna behöver anpassas för att kunna ta emot barn på tre avdelningar. Viss kapacitet behövs eventuellt för att ta emot barn från Botsmark som inte ryms där.

Förslag

Anpassa och renovera förskolan Myrstacken till en två- till treavdelnings förskola med kapacitet för 34–51 platser.

Sävar - Holmön

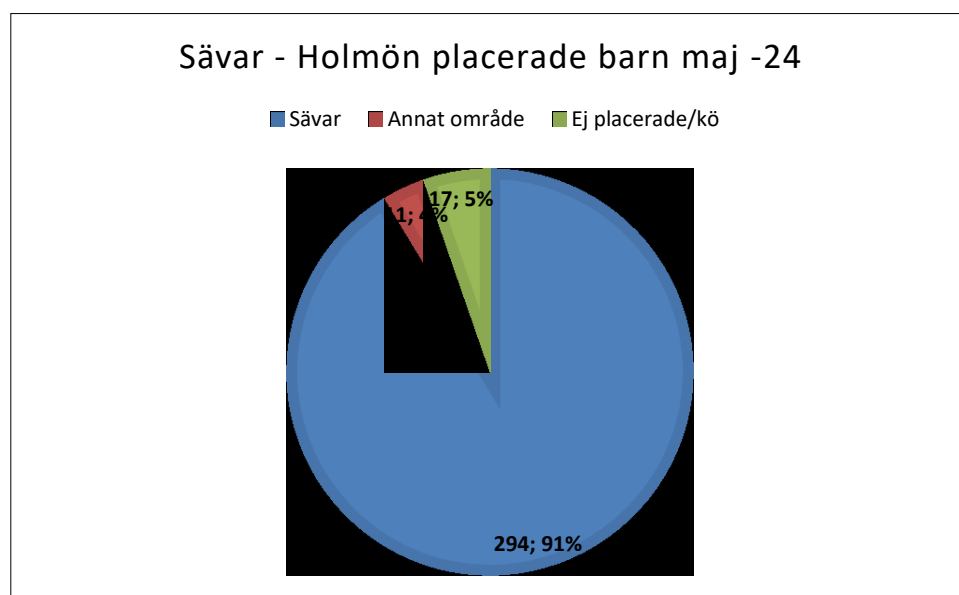
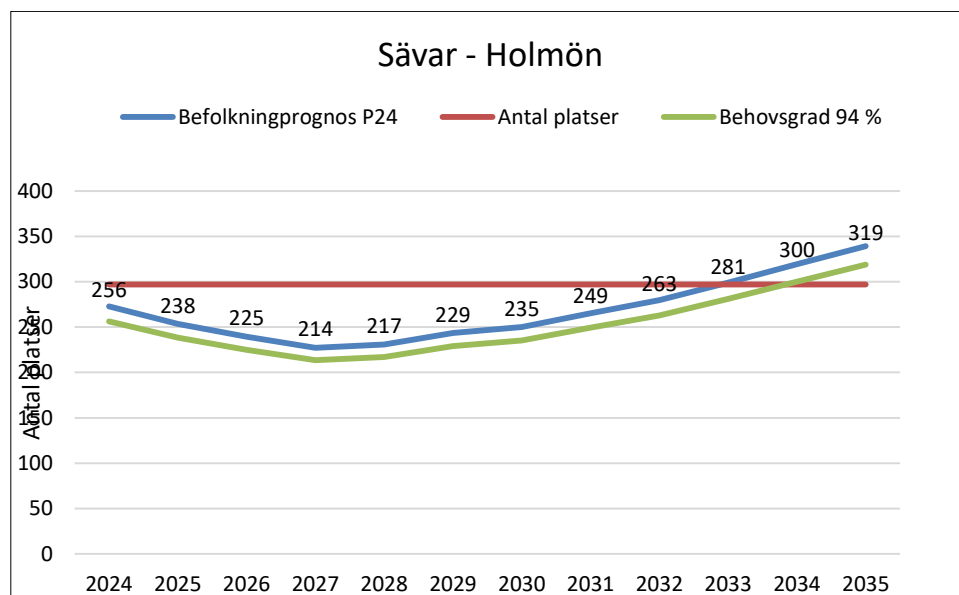

Förutsättningar 2024

Nyckelkod: 174705 Sävar västra, 174713 Sävar östra, 174911 Sävars omland västra, 174914 Sävars omland östra, 184901 Holmön.

Områdets barn bor främst i tätorten Sävar men är även bosatta på landsbygden. Alternativt område saknas. Närheten till de byar som ligger på kommungränsen till Robertsfors kommun innebär att flera barnfamiljer föredrar förskola i Sävar, höstterminen 2024 finns 13 barn placerade i Umeå från Robertsfors kommun.

Planeringsområde saknas.

Förskolan Granbacken: Byggnadsår 2021. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar. Platser höstterminen 2024: 85 platser, 5 avdelningar

Förskolan Slöjdaren: Byggnadsår 1977, ombyggnation 2014. Saknar kök. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Gungan: Byggnadsår 1972, ombyggnation 1977, 1993, 2009. Saknar kök. Kapacitet: 81 barn, 5 avdelningar. Behov att återställa lokalerna till ursprunglig planritning, 4 avdelningar med kök.

Förskolan Solen Byggnadsår 2004. Saknar kök. Kapacitet: 72 platser, fyra avdelningar. Behov av att tillskapa kök.

Holmön: Saknar förskoleverksamhet. Augusti 2024 finns inget barn i förskoleåldern boende på Holmön.

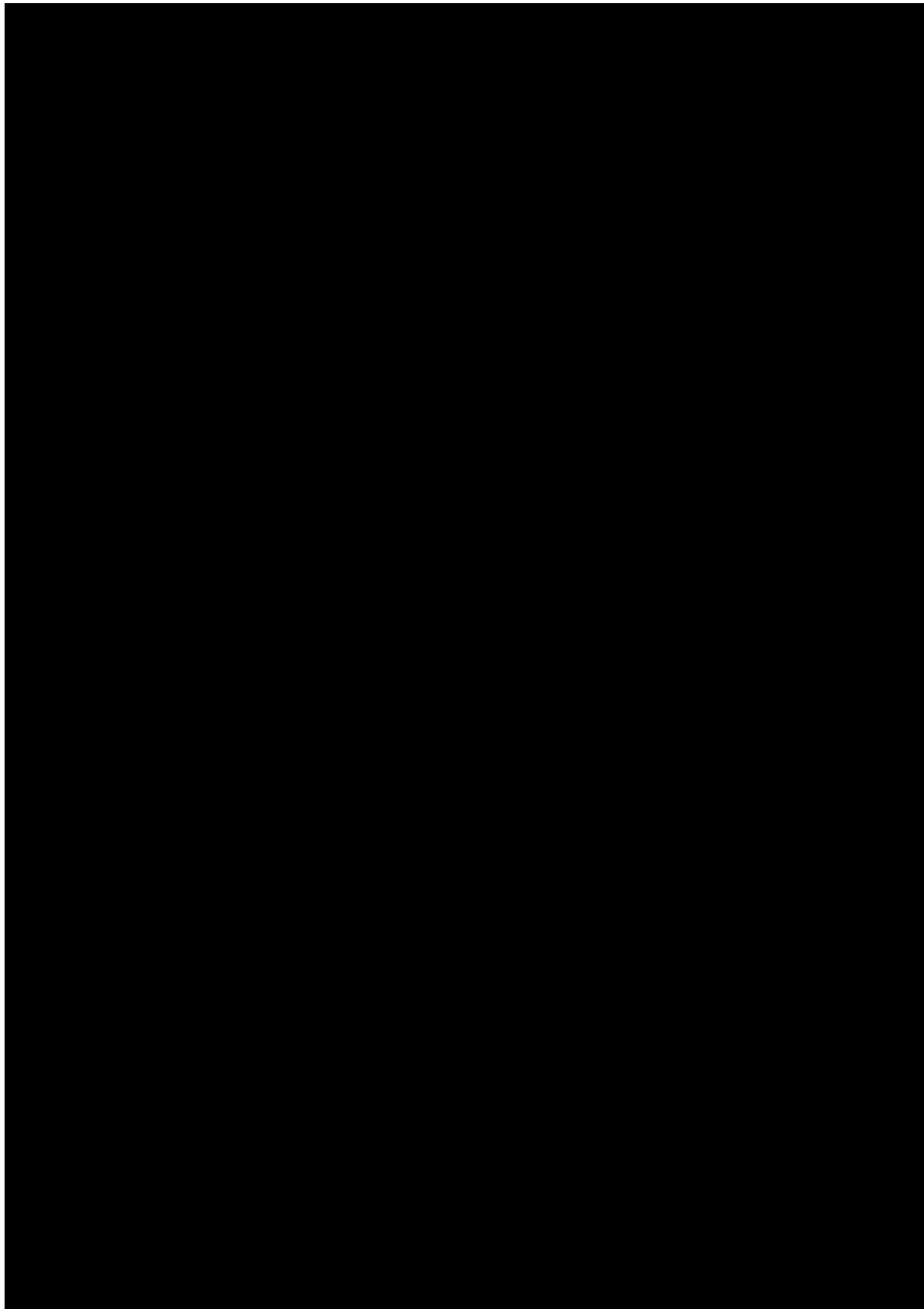
Diskussion

Sävar kommundelsnämnd beslutade i början av 2000-talet att ta bort egna kök från förskolorna och i stället leverera färdig lunch. Frukost, mellanmål, inköp och disk ålades den pedagogiska personalen. På detta sätt tillskapade man två extra avdelningar, en på Gungan och en på Slöjdaren. De tillskapade avdelningarna motsvarar inte dagens krav på förskolelokaler, varken gällande yta eller funktion. Det behöver finnas tillgång till kök så att personal från måltidsservice kan utföra sitt uppdrag i lokalerna. Mot slutet av perioden planeras för en större utbyggnad av bostäder i Sävar.

Förslag

Återställ förskolorna Gungan och Slöjdaren till ursprunglig planritning med tillagningskök. Slöjdaren kan återställas omedelbart medan platser på Gungans femte avdelning behöver ersättas i samband med att ny förskola byggs i slutet av perioden. Tillskapa tillagningskök alternativt mottagningskök för förskolan Solen. Reservera tomtmark inom kommande utbyggnadsområden, en förskola 4–6 avdelningar.

Täfteå

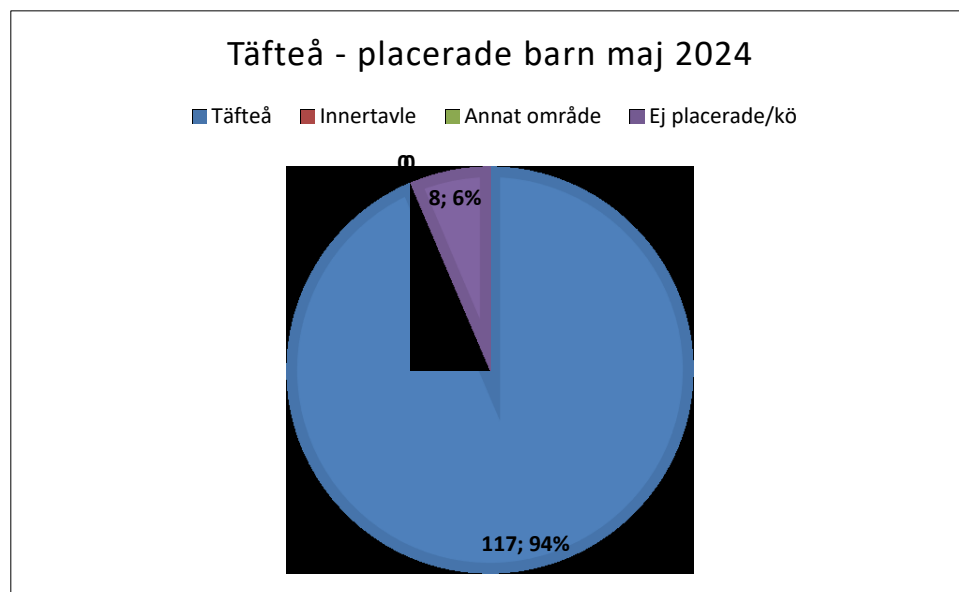
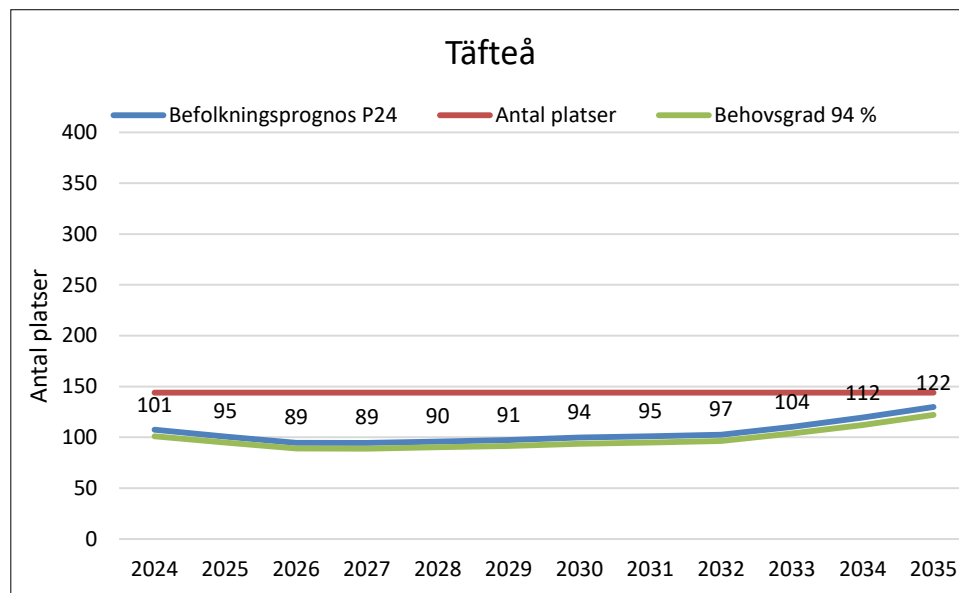

Förutsättningar 2024

Nyckelkod: 174606 Täfteå, 174912 Täfteå omland.

Områdets barn bor främst i Täfteås by men enstaka barn är även bosatta på landsbygden.

Planeringsområde Innertavle, cirka 4 km.

Förskolan Fyren: Byggnadsår 2012. Saknar kök. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Marian: Förskolan delar lokaler med Täfteå skola. Byggnadsår 1960, ombyggnad 2007. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Diskussion

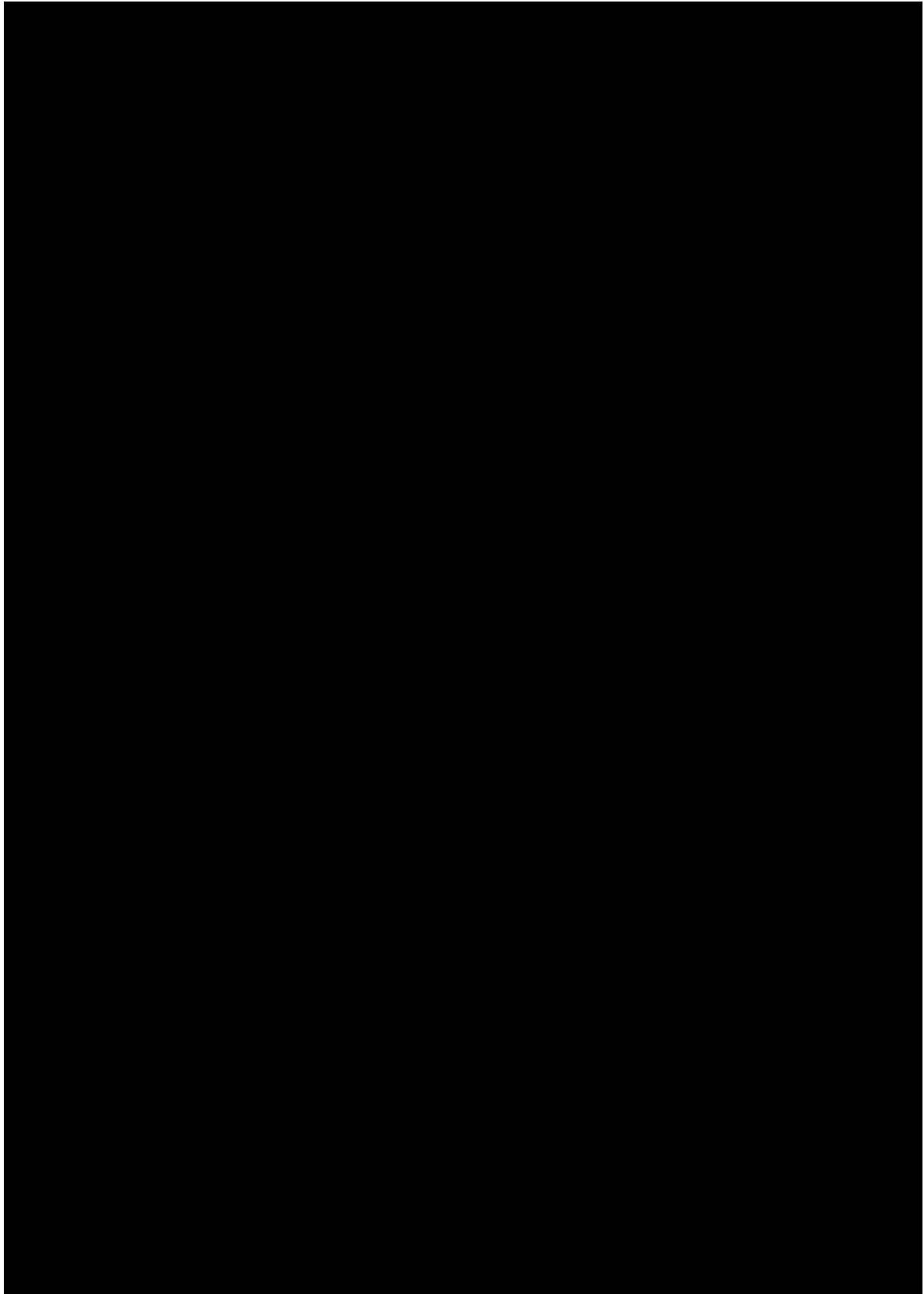
Täfteå har fler förskoleplatser än behovet. På längre sikt planeras utbyggnad av området, både norr om skolan och efter Rovågersvägen och det behöver i så fall avsättas tomtmark för en eventuell förskola i båda områdena. Förskolan Fyren är byggd utan kök på samma sätt

som förskolorna i Sävar, se ovan. I möjligt planeringsområde, Innertavle, kommer det inte finnas plats för barn från Täfteå om inte antalet platser utökas där.

Förslag

Tillskapa kök till förskolan Fyren och avsätta tomtmark i nya områden.

Ersmark

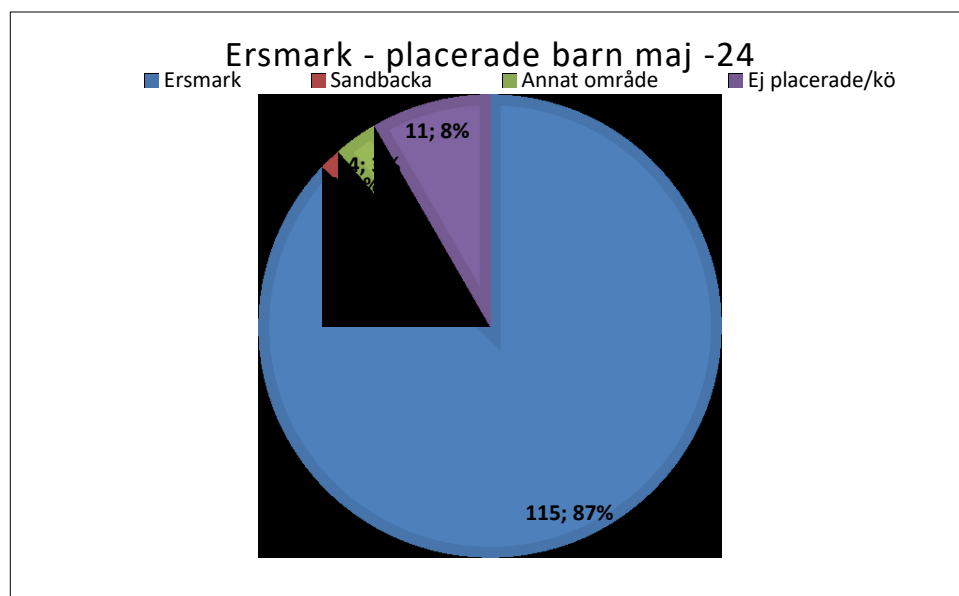
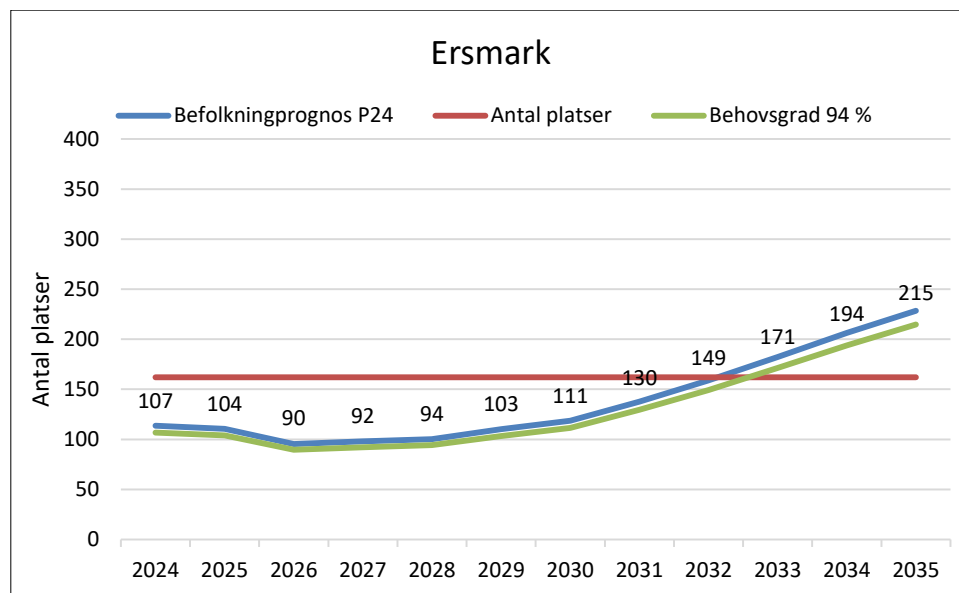

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 50808 Ersmark, 050809 Ersmarks omland.

De flesta barn är bosatta i Ersmarks by men ett mindre antal bor i Fällforsån med omnejd.

Planeringsområde Ersboda Västra, 2–3 km.

Förskolan Tvillingen: Byggnadsår 1989. Paviljong 2003. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Ersmark: Förskolan delar lokaler med Ersmarks skola. Byggnadsår 1975, till- och ombyggnad 2002. Kapacitet 72 platser, 4 avdelningar.

Planeringsområde Ersboda Västra

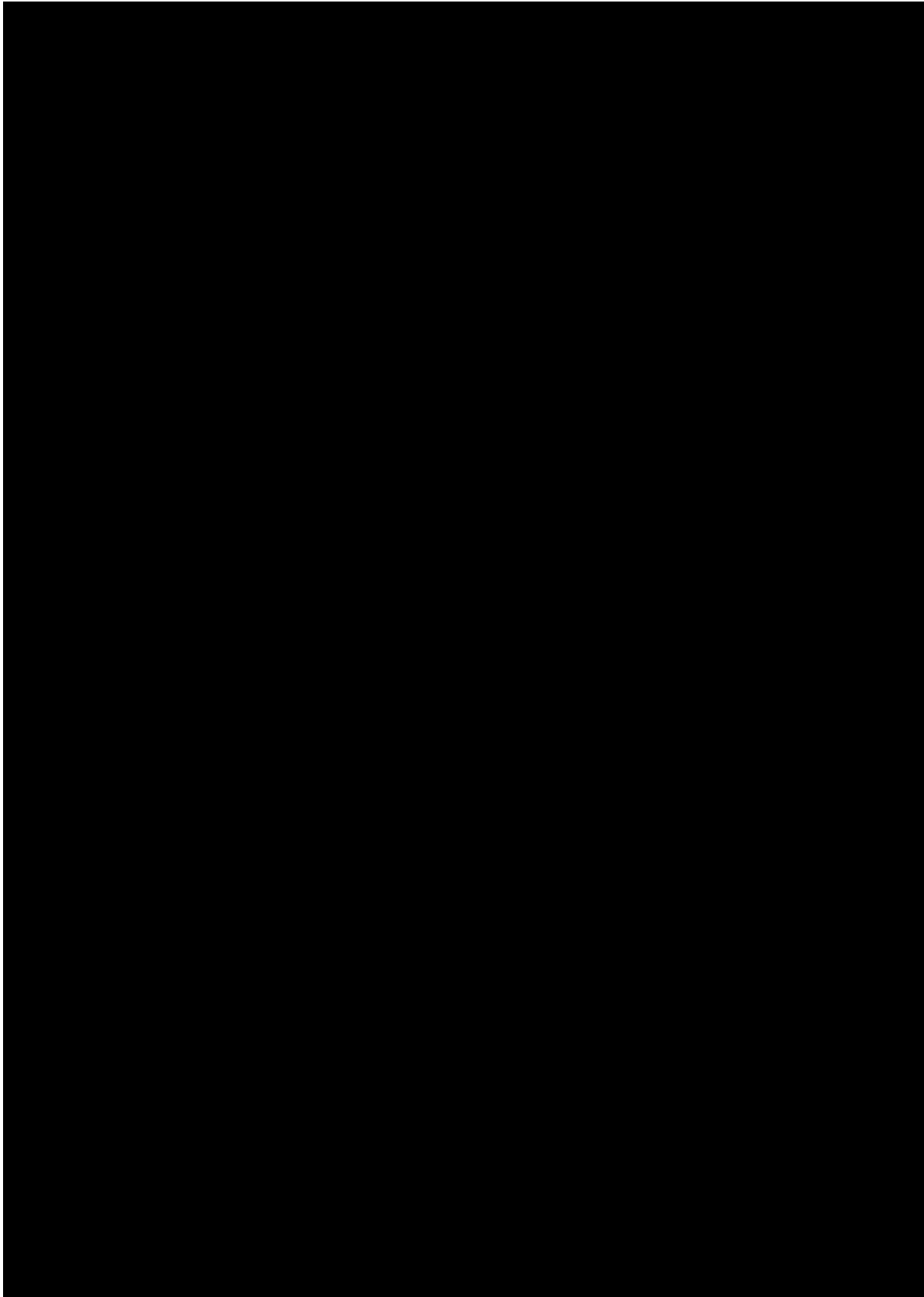
Diskussion

Ersmark har idag fler platser än behovet. Tillbyggd paviljong på förskolan Tvillingen används endast tillfälligt om behov uppstår på vårterminen. Planering finns för att Ersmarks byggs ut med fler småhustomter under senare delen av perioden men planeringen har nyligen ändrats vilket innebär något mindre behov av förskoleplatser. När denna utbyggnad sker finns behov av ytterligare en förskola. I samband med detta behöver skolans behov av fler lokaler tas i beaktande och kan innebära att förskolan Ersmark blir skola och därmed behöver ersättas.

Förslag

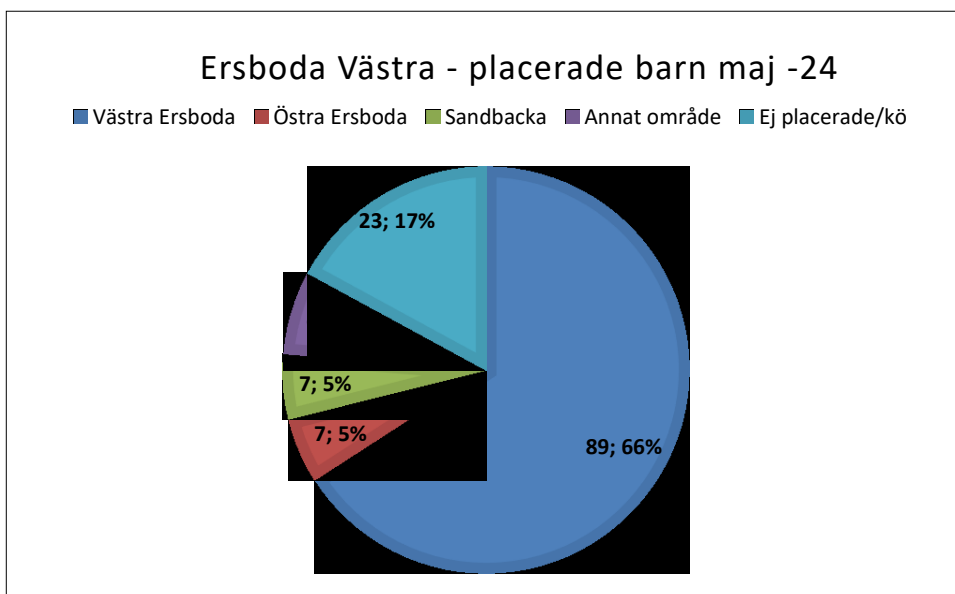
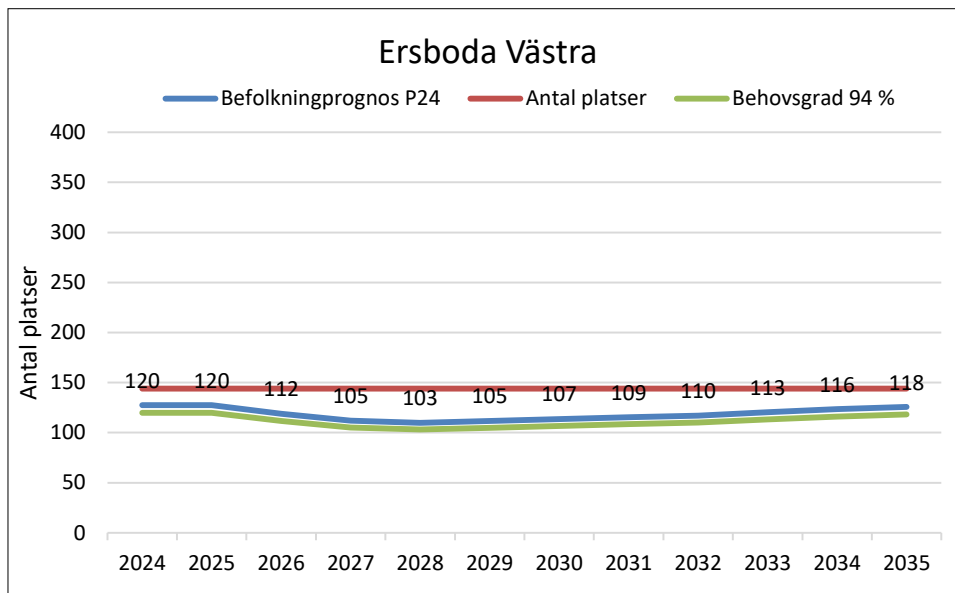
Tomtmark för en ny förskola avsätts i detaljplan för nya området och en för ny förskola i byns södra del.

Ersboda Västra

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 050803 Ersboda, västra, 050806 Ersboda industriområde. Planeringsområden Ersboda Östra, Sandbacka.

Förskolan Måttet: Byggnadsår 1981. Om- och tillbyggnad 1994. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

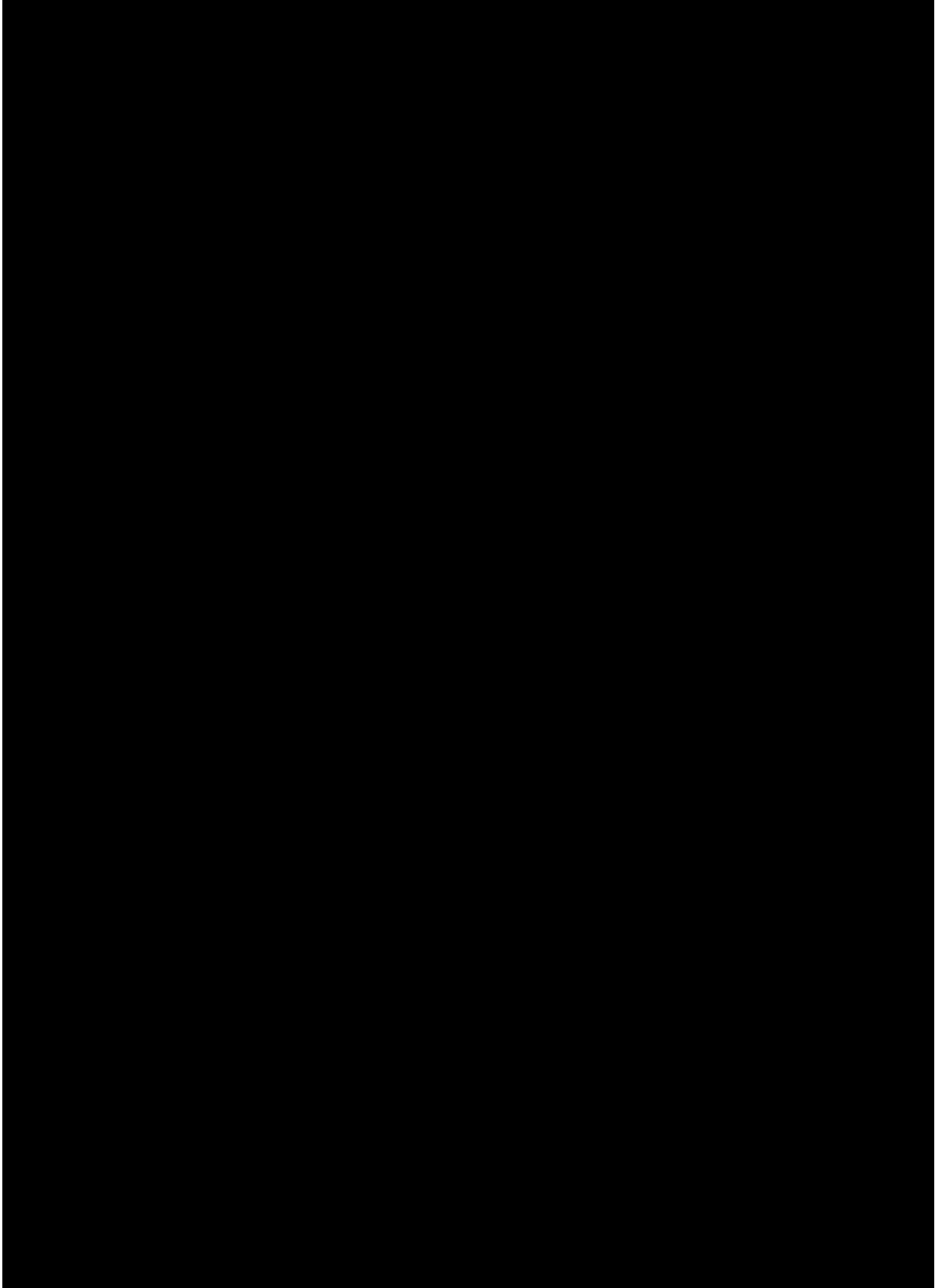
Förskolan Ersdungen: Delar lokaler med Ersdungens skola. Byggnadsår 1988. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Diskussion

De familjer som bor på Ersboda Östra, närmast Ersboda Västra (Ystarvägen) väljer i vissa fall förskola på Ersboda Västra (cirka 15–20 barn) vilket medför att den överkapacitet som finns i området behövs.

Förslag: Inga åtgärder

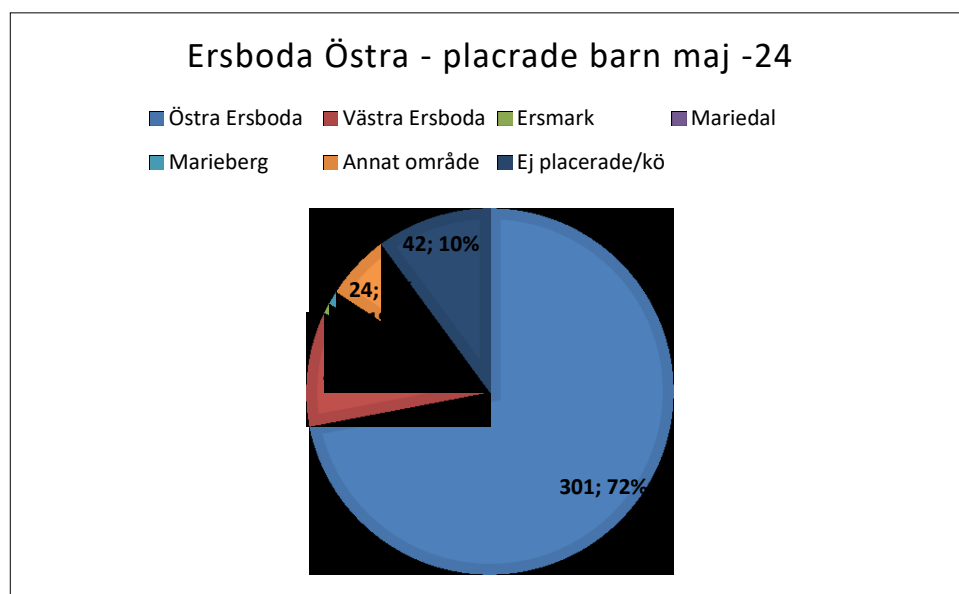
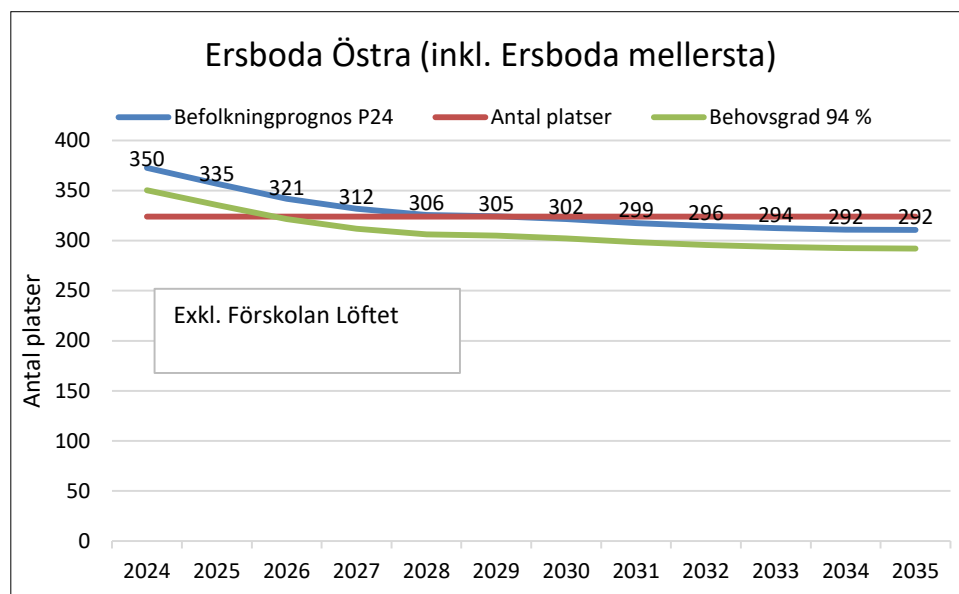
Ersboda Östra

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 050804 Ersboda, mellersta 050807 Ersboda Östra industriområde, 050811, Östra Ersboda, norra, 050812 Östra Ersboda, södra.

Planeringsområden Ersboda Västra, Mariedal, Marieberg.

Förskolan Karet: Byggnadsår 1988, ombyggnad 2016. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Mjölken: Byggnadsår 1985, om- och tillbyggnad 2015. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Pilbacken: Byggnadsår 1989. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Smöret: Byggnadsår 1882, om- och tillbyggnad 2015 och 2020. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

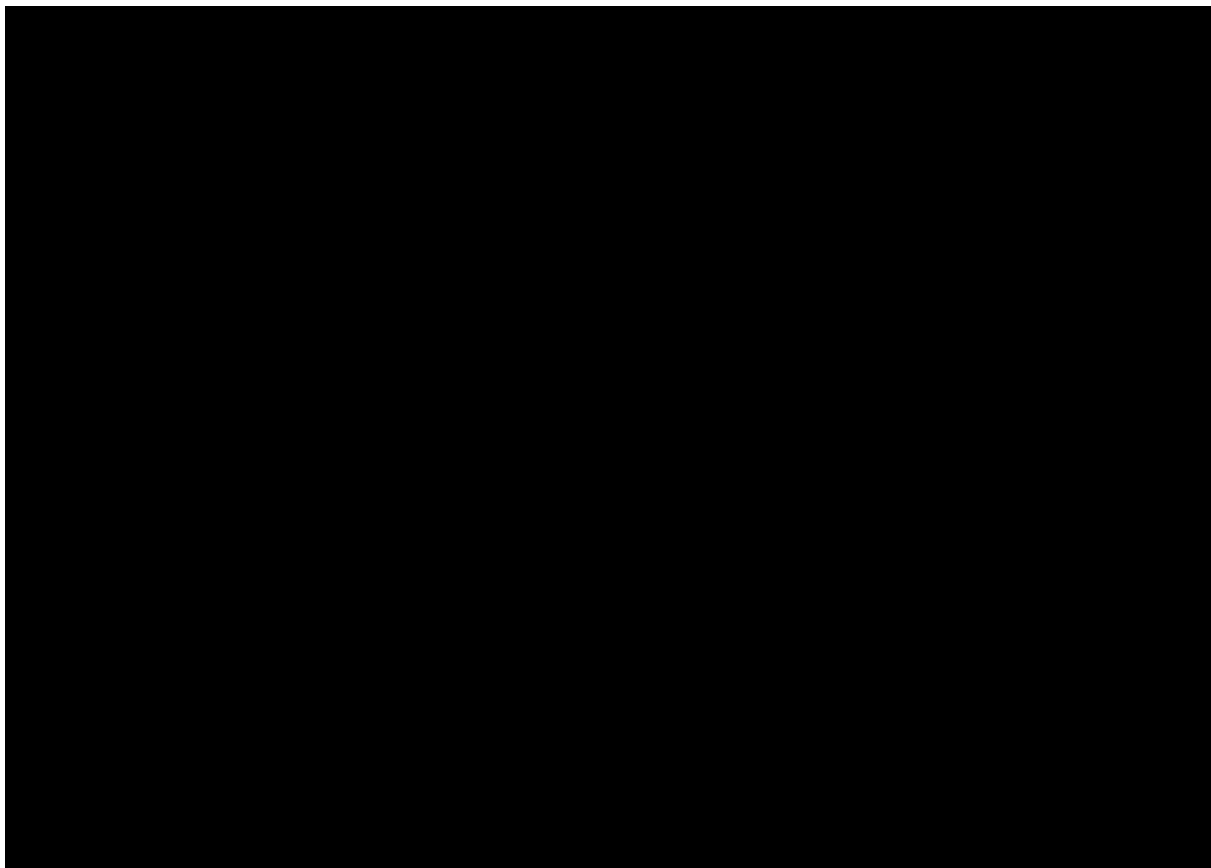
Förskolan Löftet: Fristående. Tillstånd för 34 platser

Diskussion

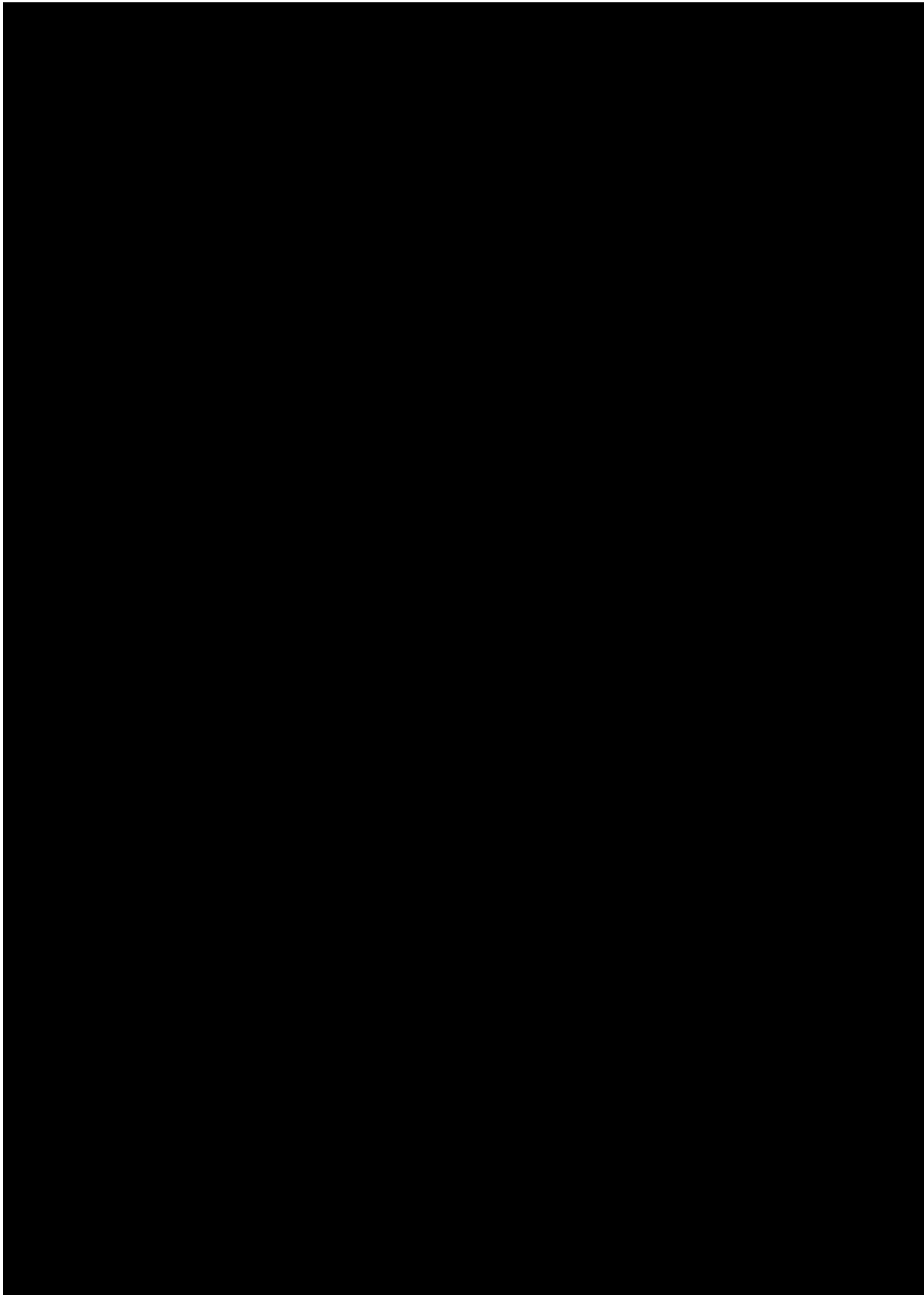
Ett antal barn (10–15 st.) på Ersboda mellersta söker sig till Ersboda Västra. Barn som är placerade på den fristående förskolan Löftet kommer i huvudsak från Ersboda Östra. Detta innebär att kapaciteten på Ersboda i dagsläget är tillräcklig.

Förslag: Inga åtgärder.

Marieberg

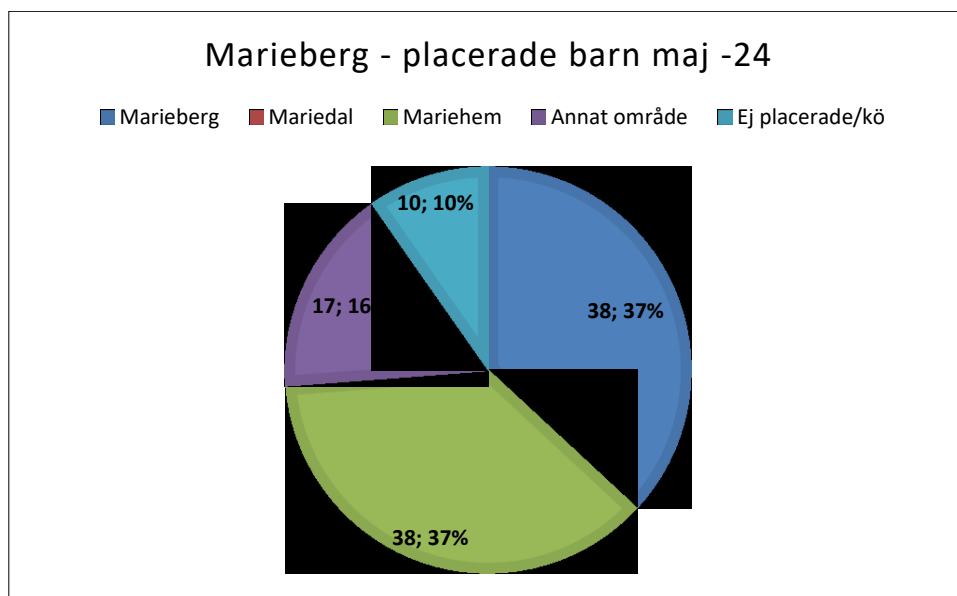
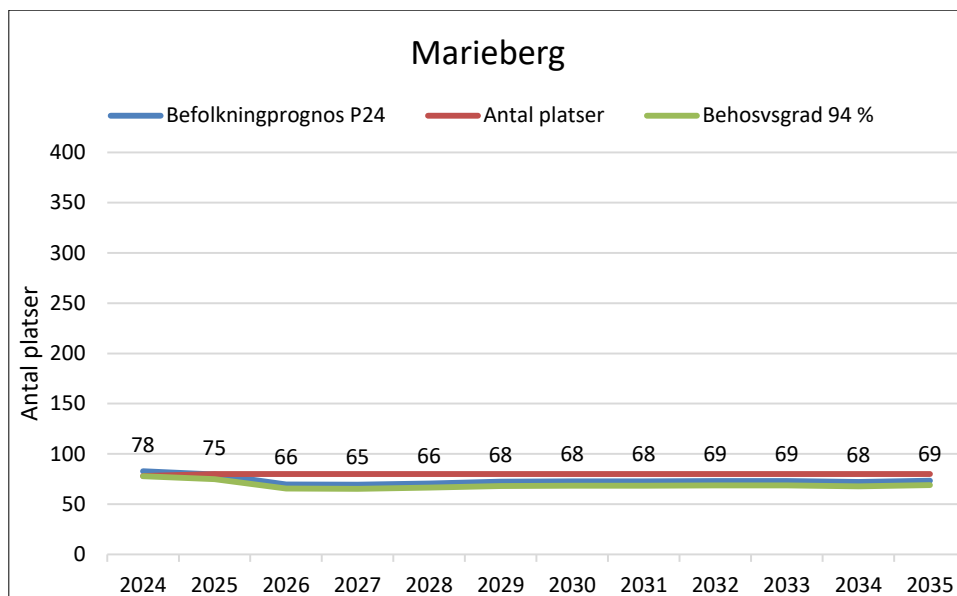
Anumark

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 123307 Marieberg, 193505 Anumark, 193612 Anumarks omland.

Barnen bor i huvudsak på Marieberg. I Anumark bor cirka 10 barn medan det saknas barn i omlandet. Planeringsområde: Mariedal, Mariehem.

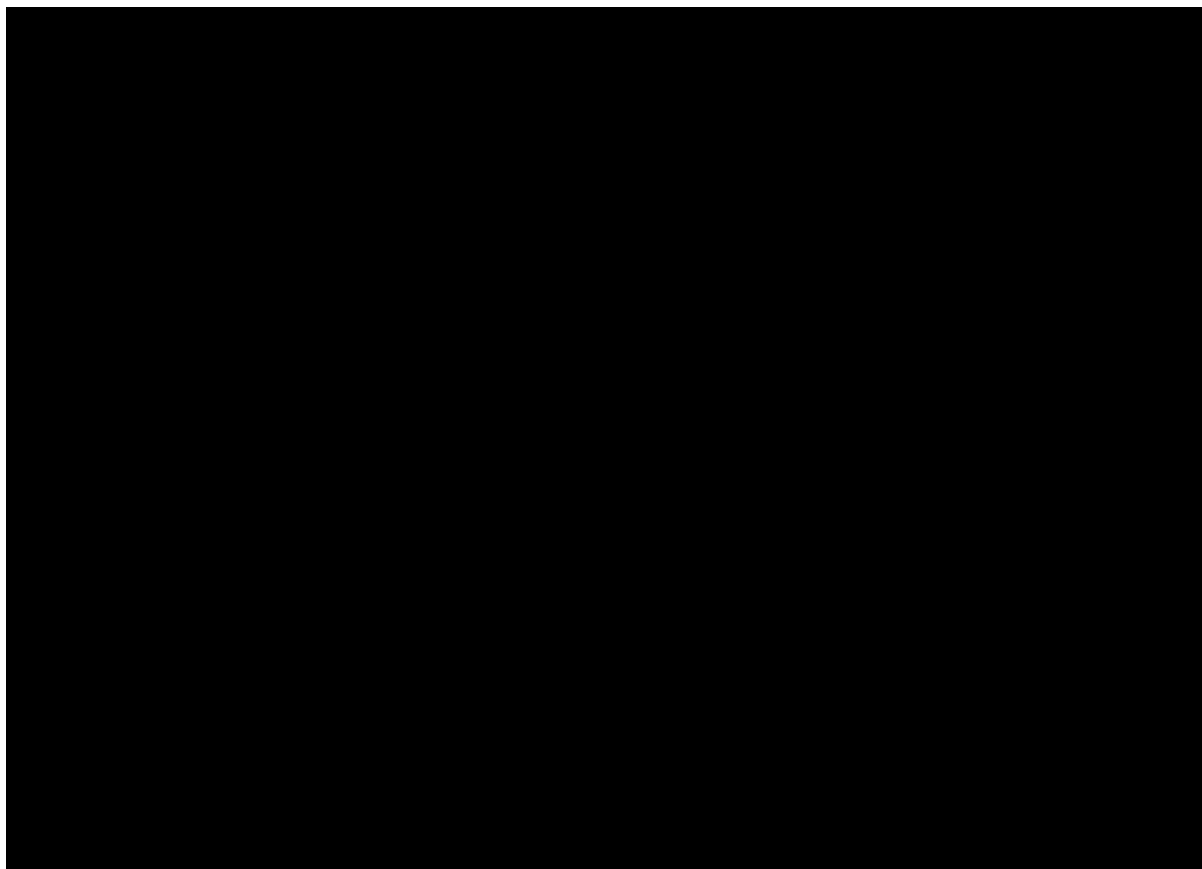

Förskolan Älgen: Fristående förskola. Tillstånd för 78 heltidsplatser

Diskussion

Marieområdet är uppdelat i fyra mindre områden som behöver behandlas som en helhet. Se nedan.

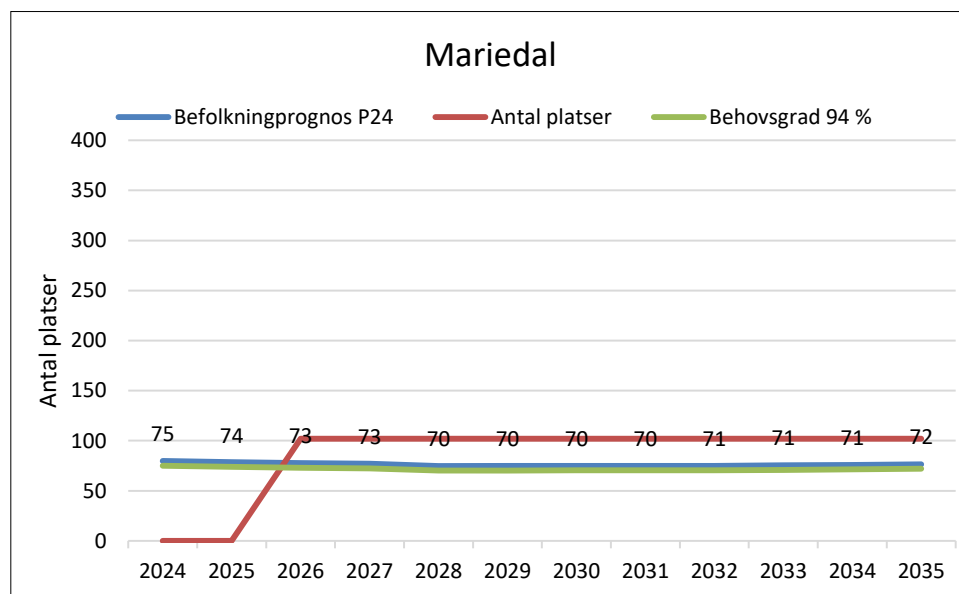
Mariedal

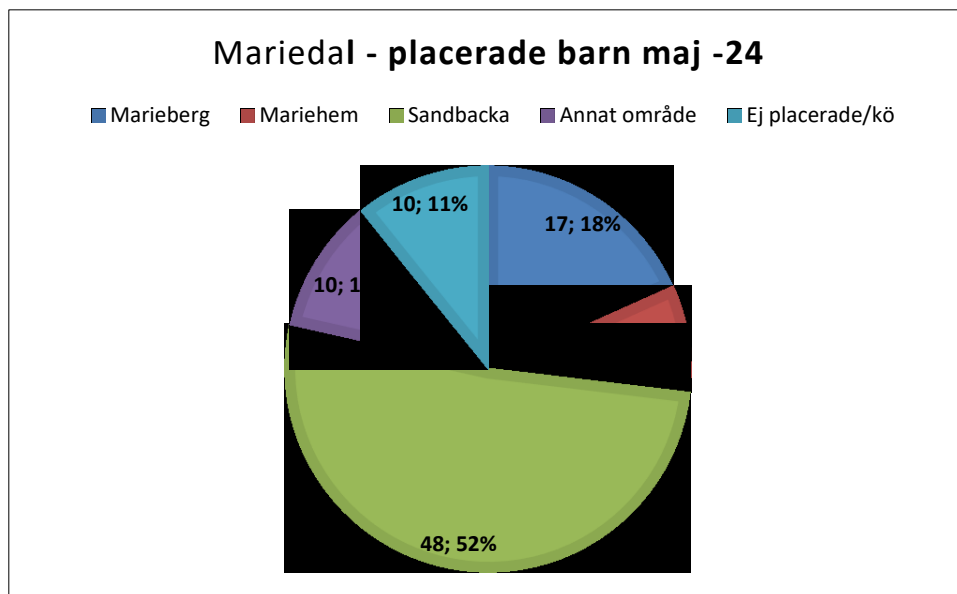

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 123306 Mariedal.

Planeringsområde: Marieberg, Mariehem, Sandbacka.

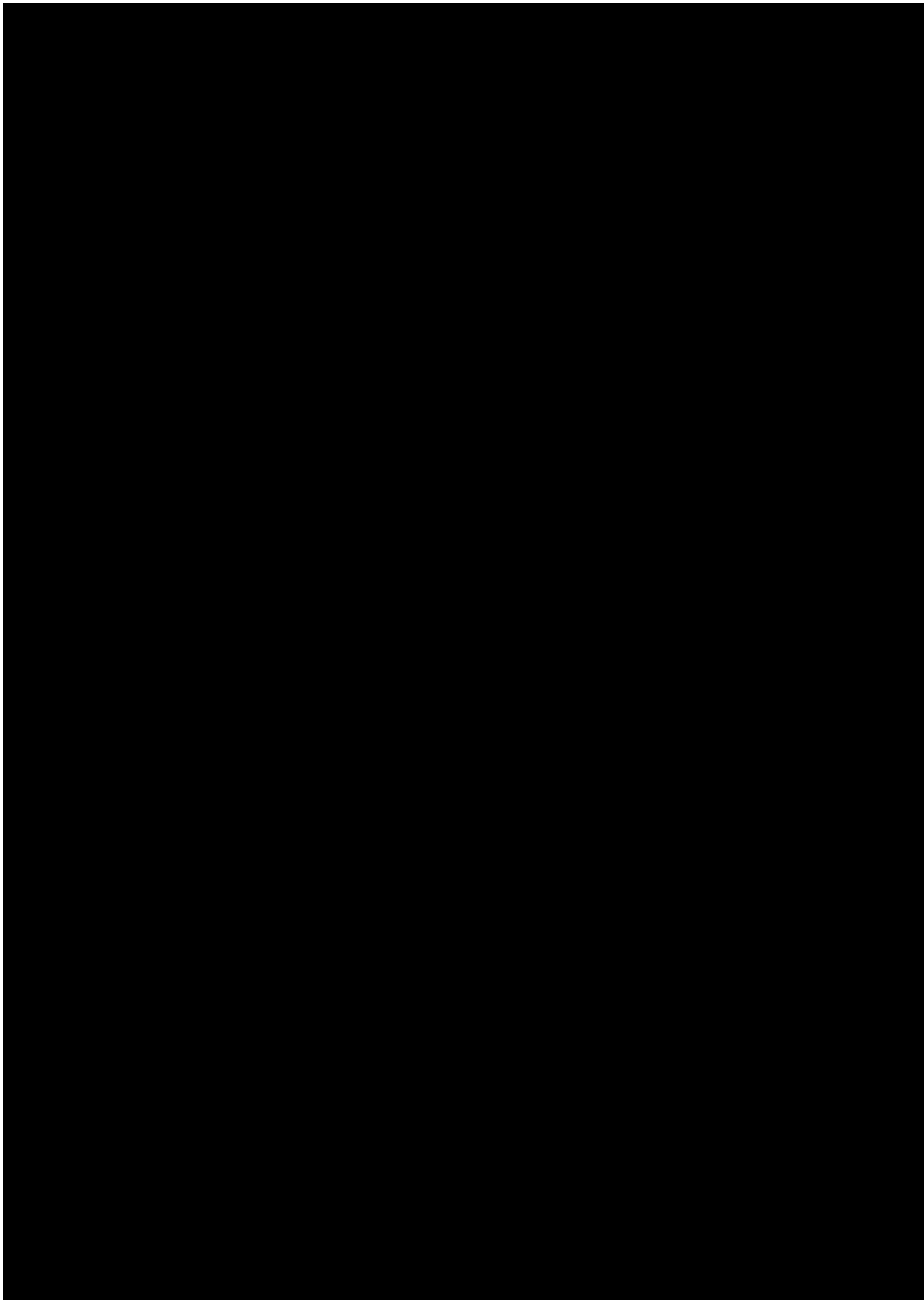

Förskolan Mariedal: Byggnadsår beräknas klar 2025. Kapacitet: 102 platser, 6 avdelningar

Diskussion

Marieområdet är uppdelat i fyra mindre områden som behöver behandlas som en helhet. Se nedan.

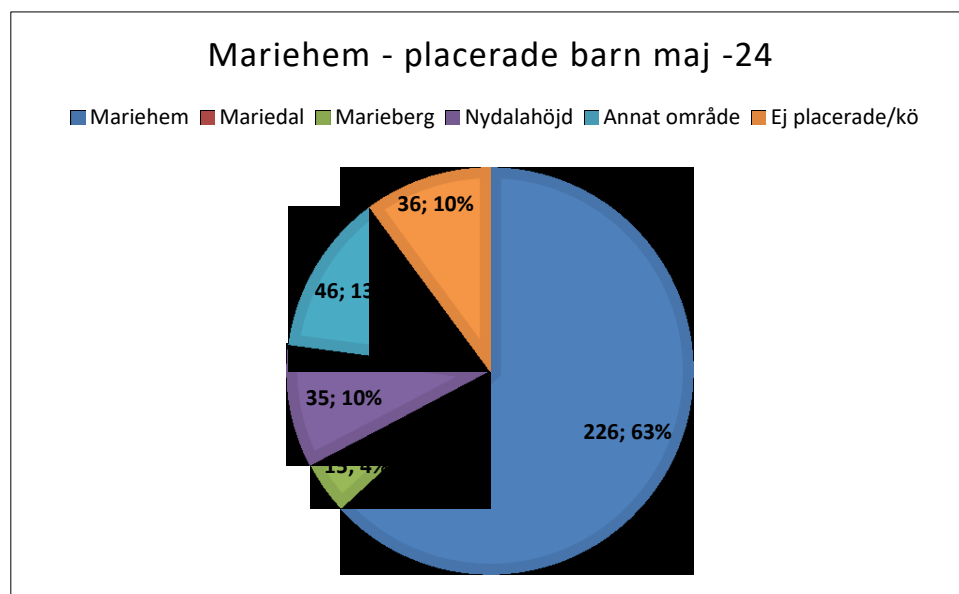
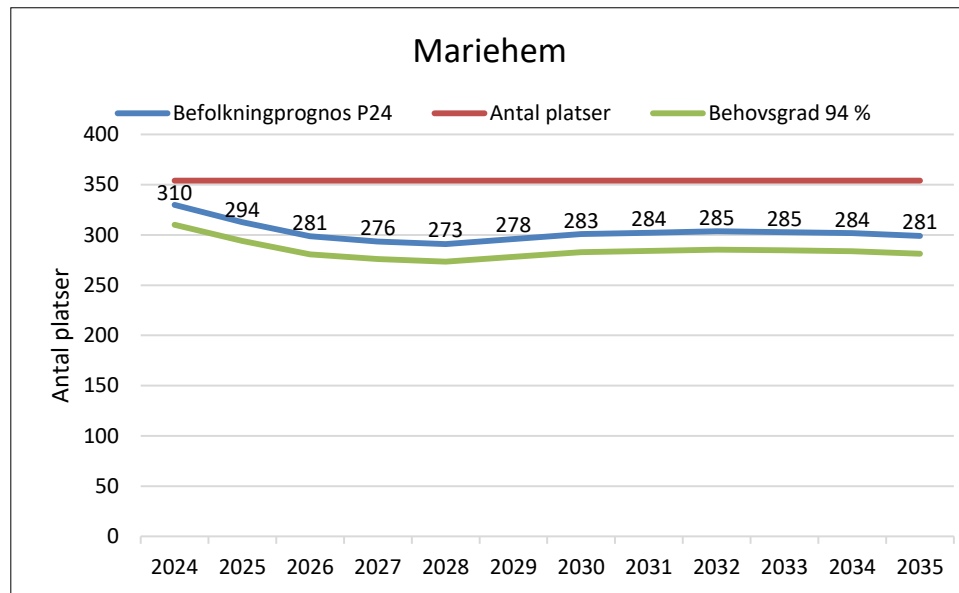
Mariehem

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 123001 Mariehem (hyresbostäder), 123002 Mariehem (radhus), 123003 Mariehem (studentbostäder), 123104 Mariehemshöjd, 123205 Mariehemsgård, 123408 Olofsdal, 123501 Mariestrand.

Planeringsområde: Mariedal, Marieberg, Nydalahöjd.

Förskolan Ejderdunet: Byggnadsår 1980, ombyggnad 2018. Kapacitet: 73 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Mariehem: Delar lokaler med Mariehemsskolan. Byggnadsår 1967, om- och tillbyggnad till förskola 2010. Kapacitet 90 platser, 5 avdelningar.

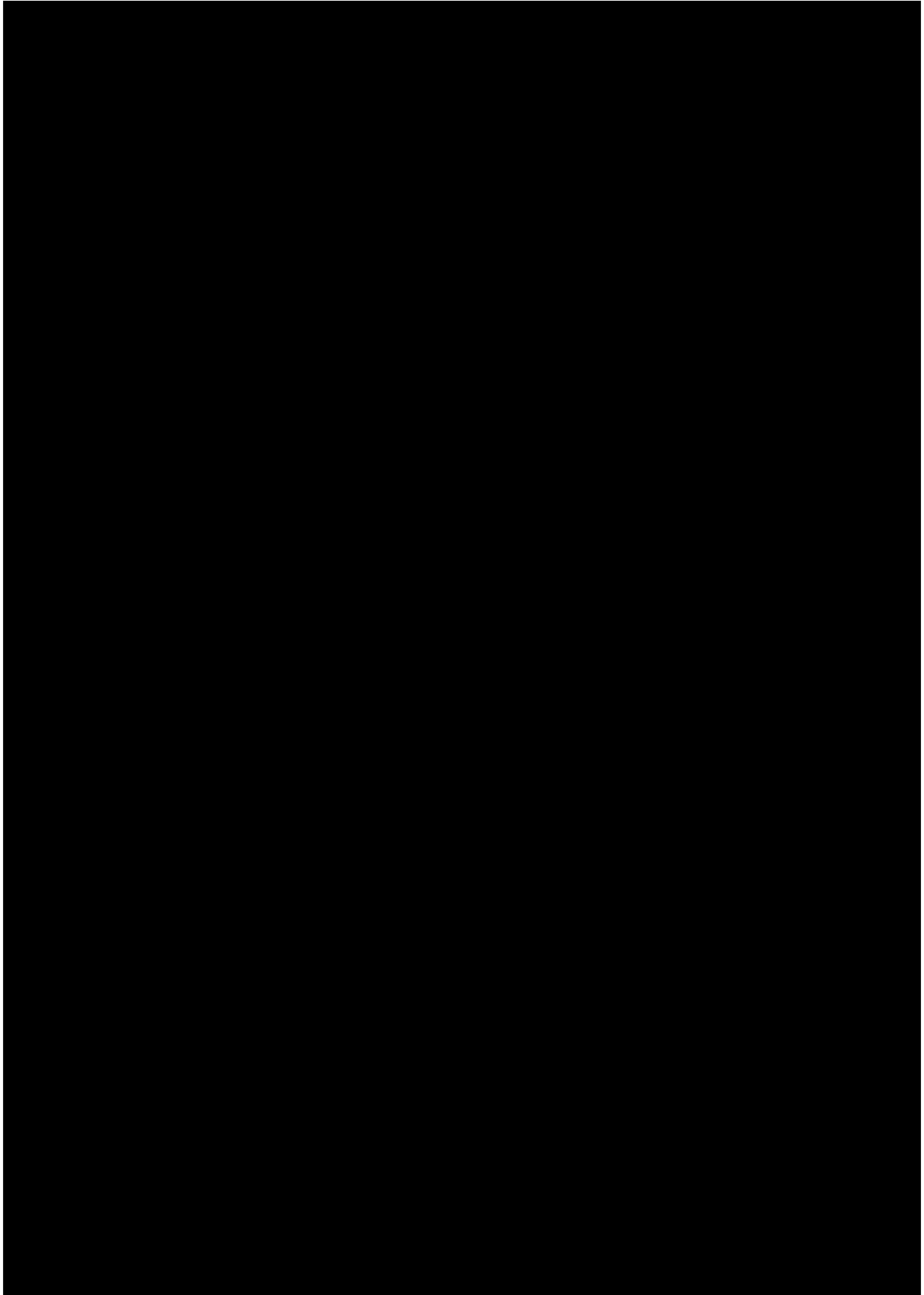
Förskolan Nordstjärnan: Förskolan delar lokaler med Nordstjärnans vård- och omsorgsboende. Byggnadsår 2017. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Språkförskolan: Fristående. Tillstånd för 120 platser

Diskussion

Marieområdet är uppdelat i fyra mindre områden som behöver behandlas som en helhet. Se nedan.

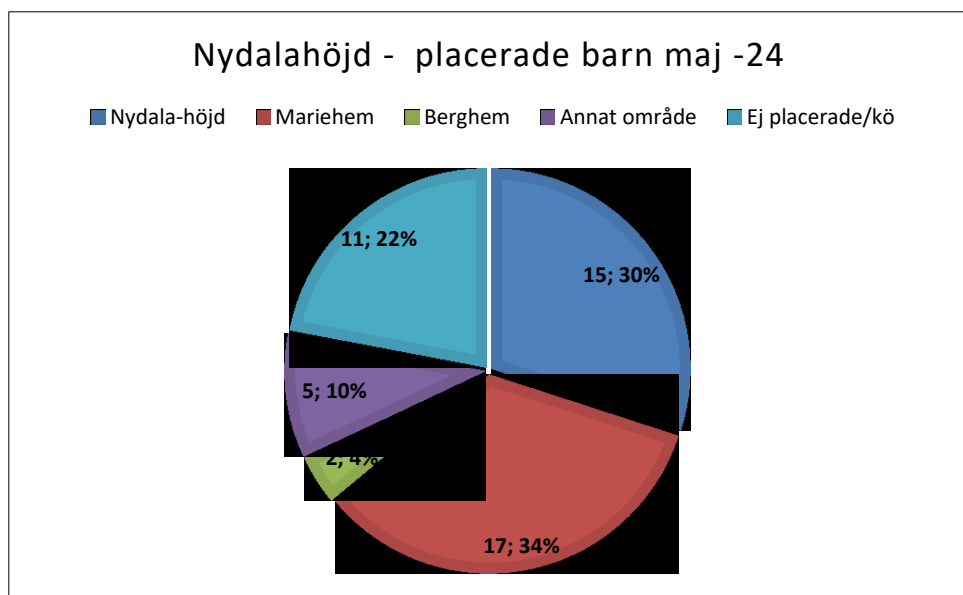
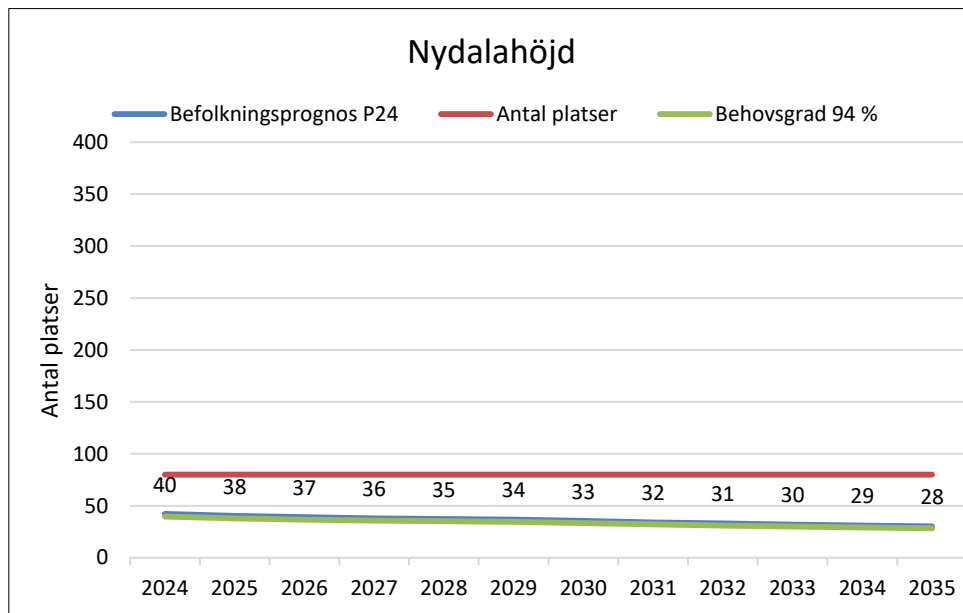
Nydalahöjd

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 133501 Nydalahöjd.

Planeringsområde: Mariehem, Berghem.

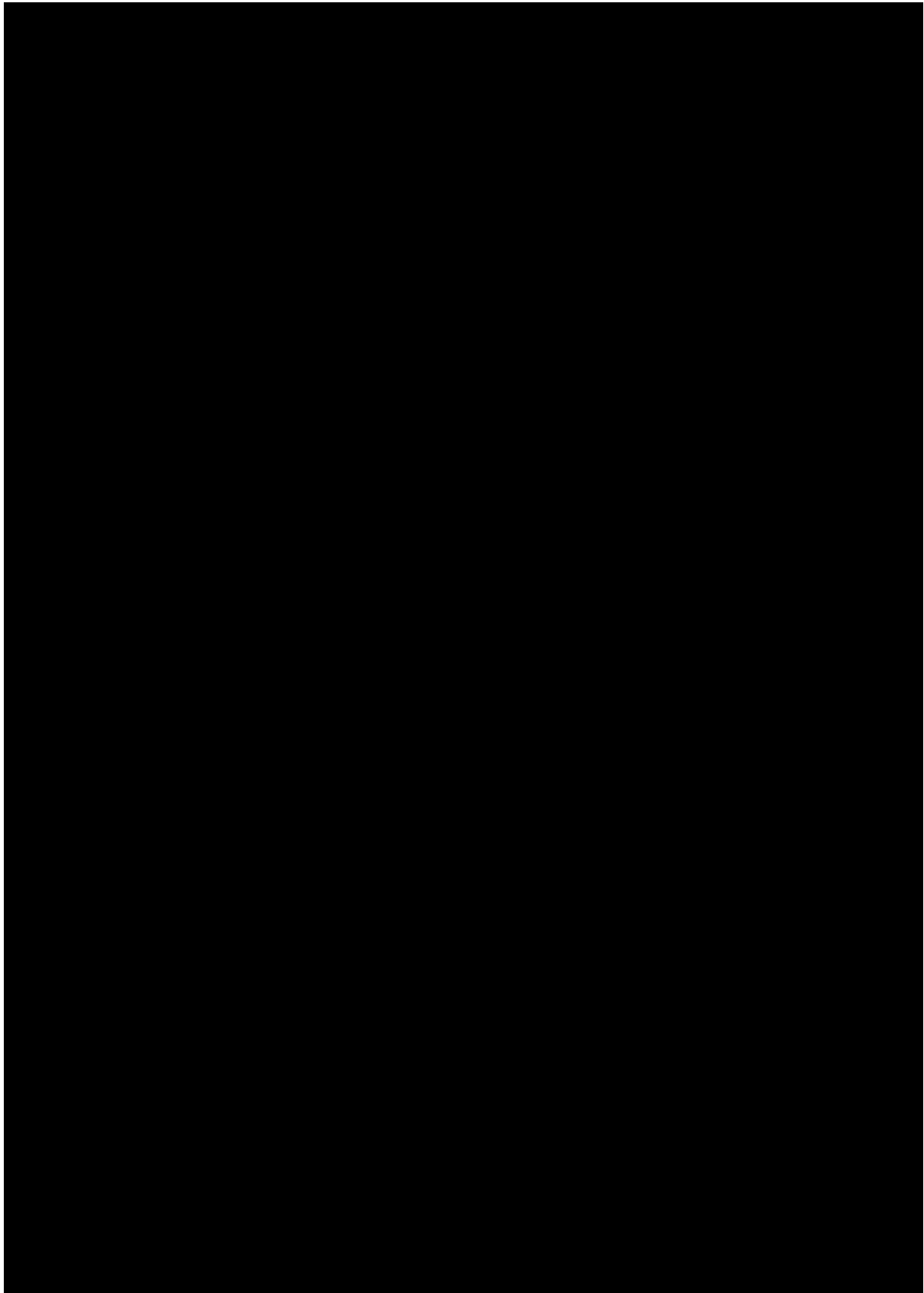
Förskolan Glaciären: Förhyrd lokal till 2024-08-31 (SBB, Samhällsbyggnadsbolaget)

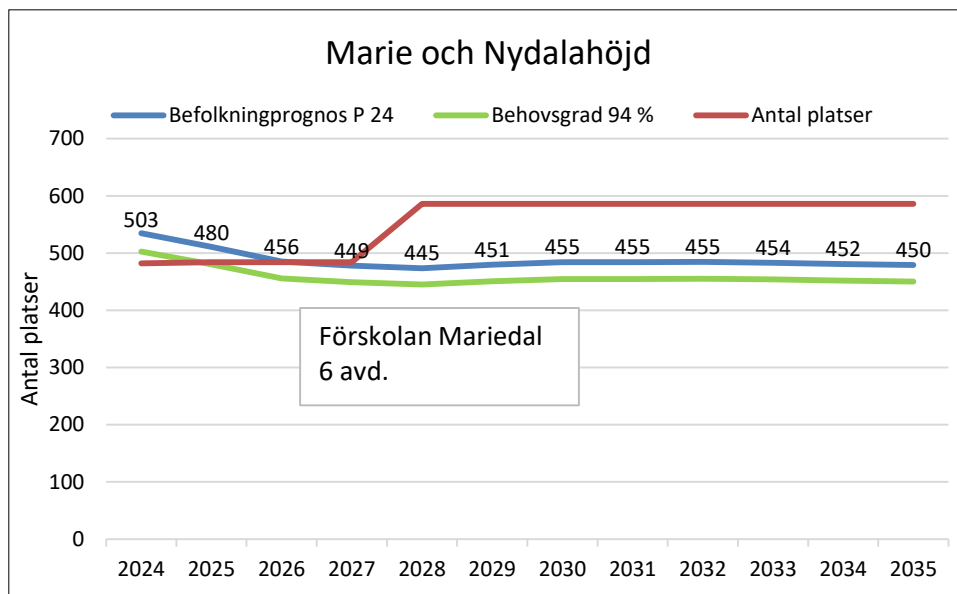
övertagande 2019 från fristående förskola. Kapacitet: 114 platser, 8 avdelningar varav 3 för nationella minoriteter.

Diskussion

Marieområdet är uppdelat i fyra mindre områden som behöver behandlas som en helhet. Se nedan.

Marieområdet – gemensamt

Diskussion

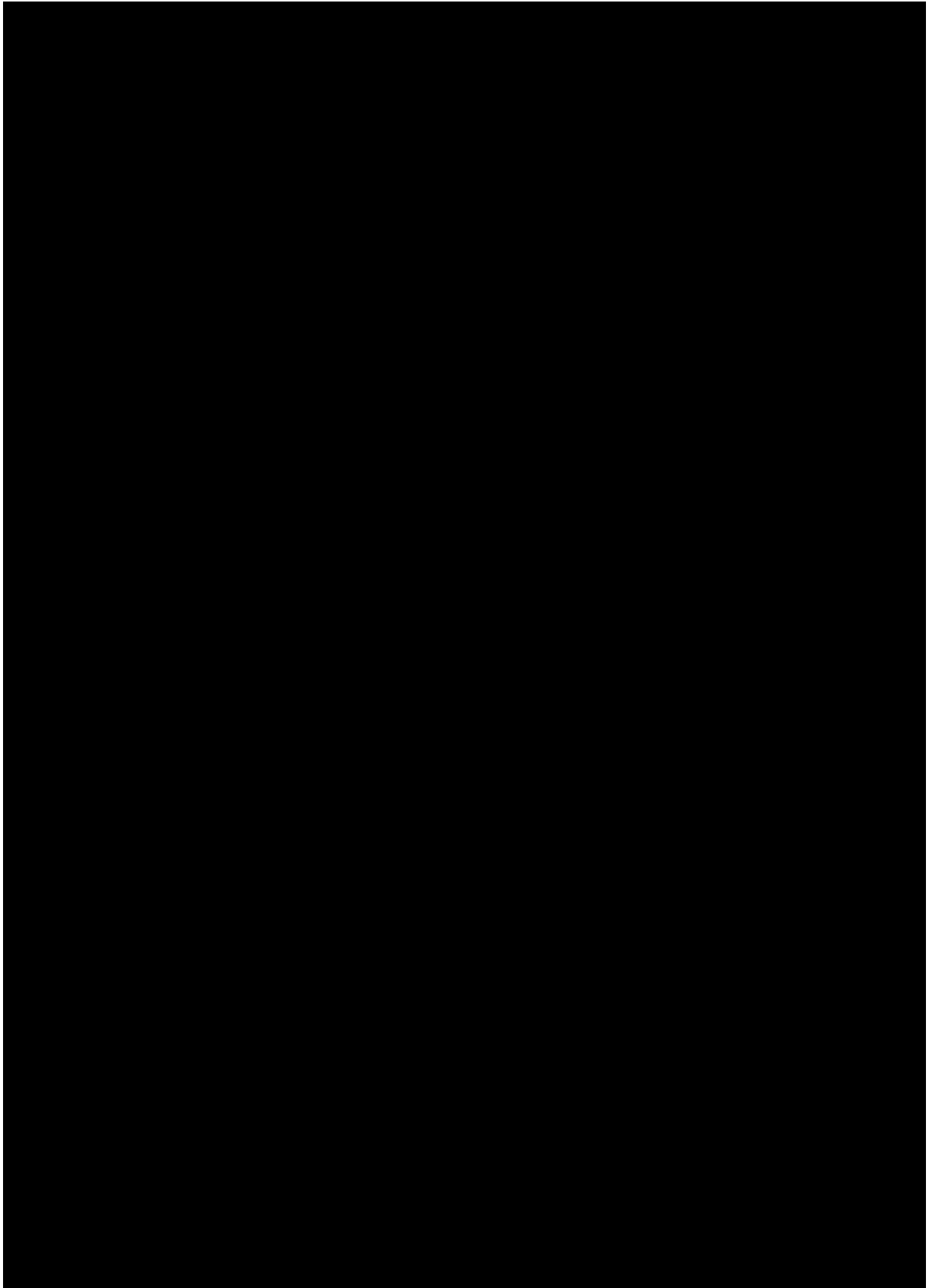
I avvaktan på att Mariedals förskola blir färdig finns ett mindre underskott av platser inom området. När Mariedals förskola blir färdig 2025 kommer det att påverka även Sandbackas förskolor eftersom de ofta är ett förstahandsalternativ för vårdnadshavare på Mariedal.

Investeringsmedel finns för ny förskola i området Olofsdal (del av Mariehem) med 8 avdelningar varav tre är avsedda för nationella minoriteter. En förutsättning för behovet av denna förskola är en avveckling av Förskolan Glaciären (förhyrd). Förskolan Olofsdal kommer att ha en bättre placering i området, med närhet för fler familjer, än vad förskolan Glaciären har.

Förslag

Avvakta byggnation av Förskolan Olofsdal om investeringsmedel behöver prioriteras till andra projekt.

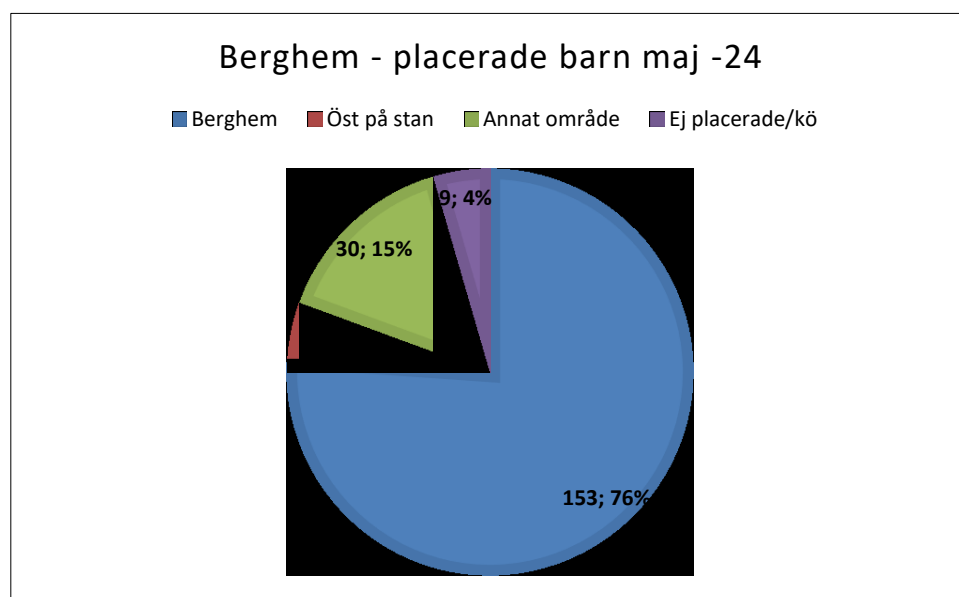
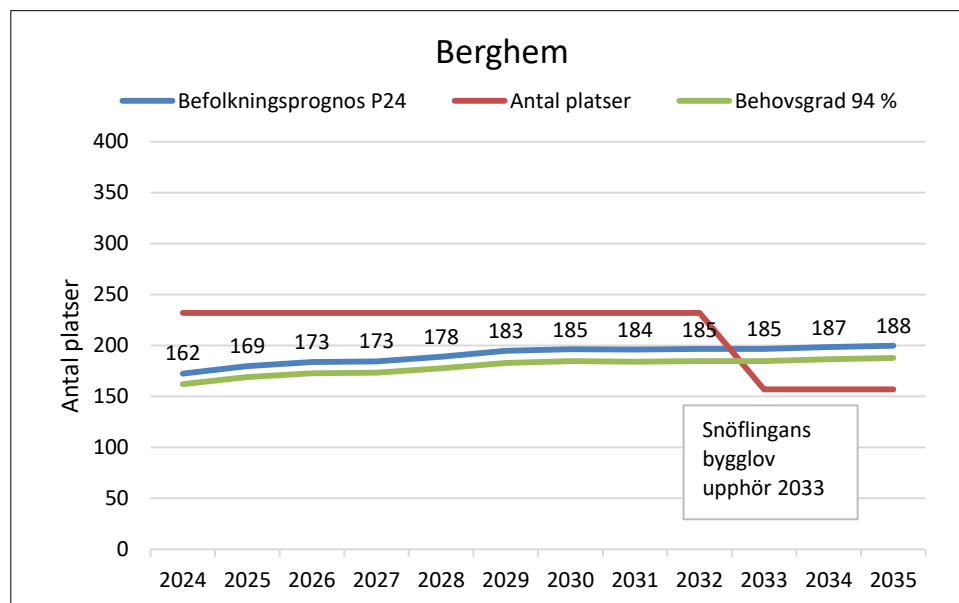
Berghem

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 010101 Berghem, nordost, 010103 Fridhem, 010104 Berghem, sydväst, 010105 Berghem sydost, 050802 Stadsliden, 133401 Universitetet, 133403 Sjuksköterskeskolan (Hamrinsberget), 133502 Lill-Jansberget.

Planeringsområde: Öst på stan.

Berghem: Byggnadsår 1965, senast om- och tillbyggnad 2023. En avdelning är tillbyggd paviljong. Kapacitet: 100 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Morgonstjärnan: Delar lokaler med Berghems skola. Byggnadsår 1961, Byggnadsår förskola 2014 Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Snöflingan: Tillfällig paviljong 2018. Tillfälligt bygglov upphör senast 2033

Kapacitet: 69 platser, 4 avdelningar.

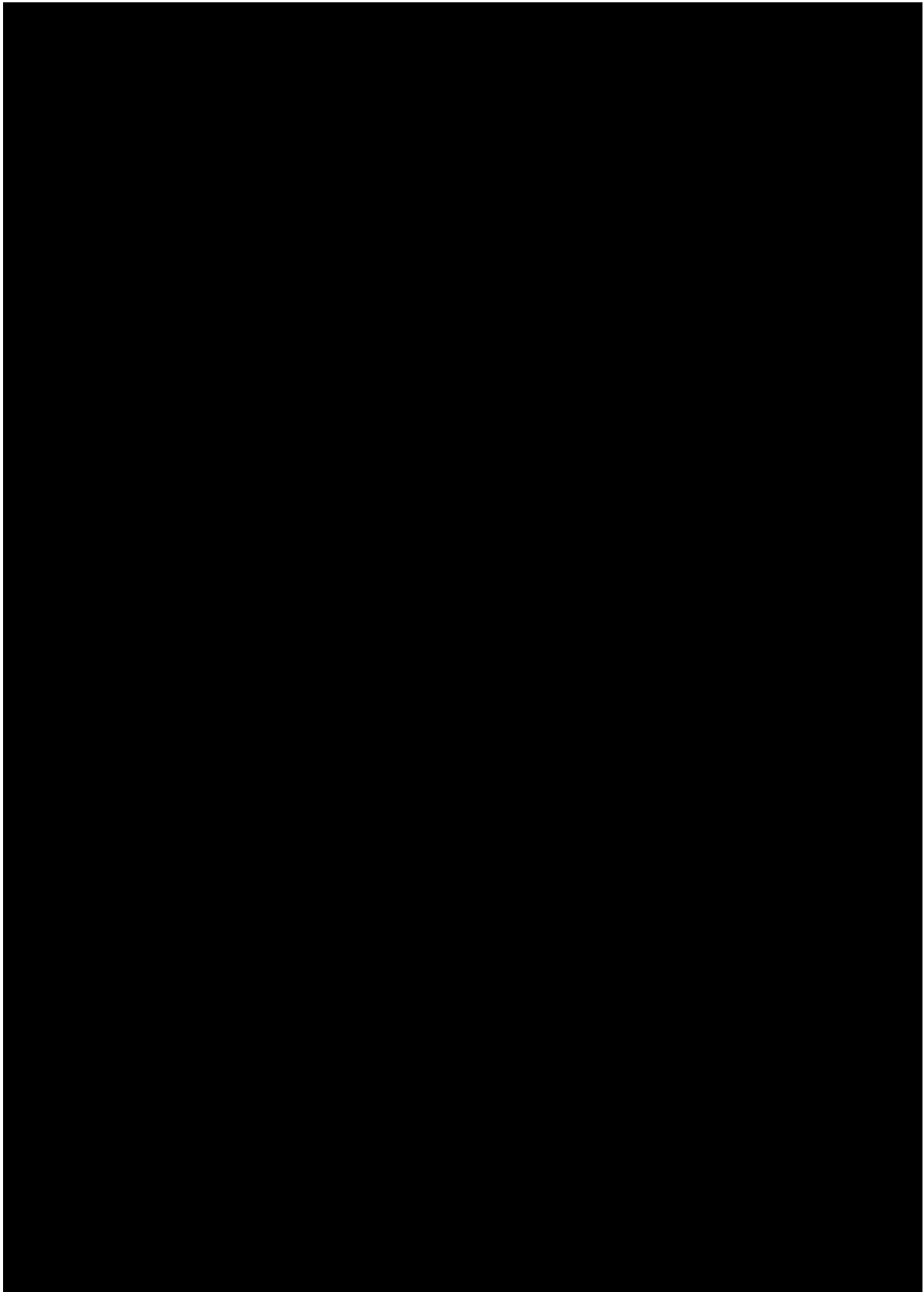
Diskussion

Förskolan Snöflingan behöver ersättas när bygglovet löper ut. Eventuellt kan behovet av platser vara större än prognos eftersom universitet kommer att hyra nya bostäder på Hamrinsberget för gästforskare och studenter.

Förslag

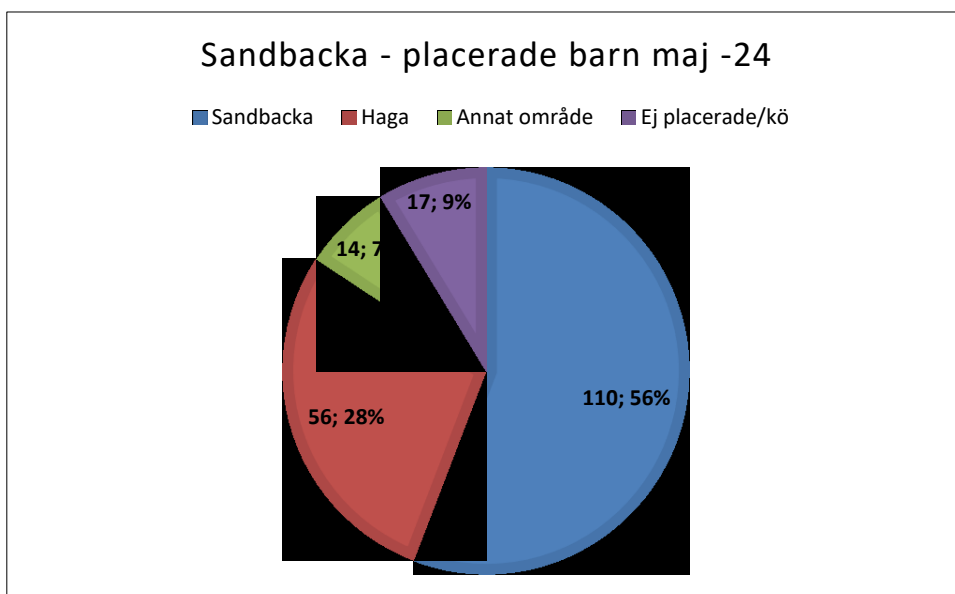
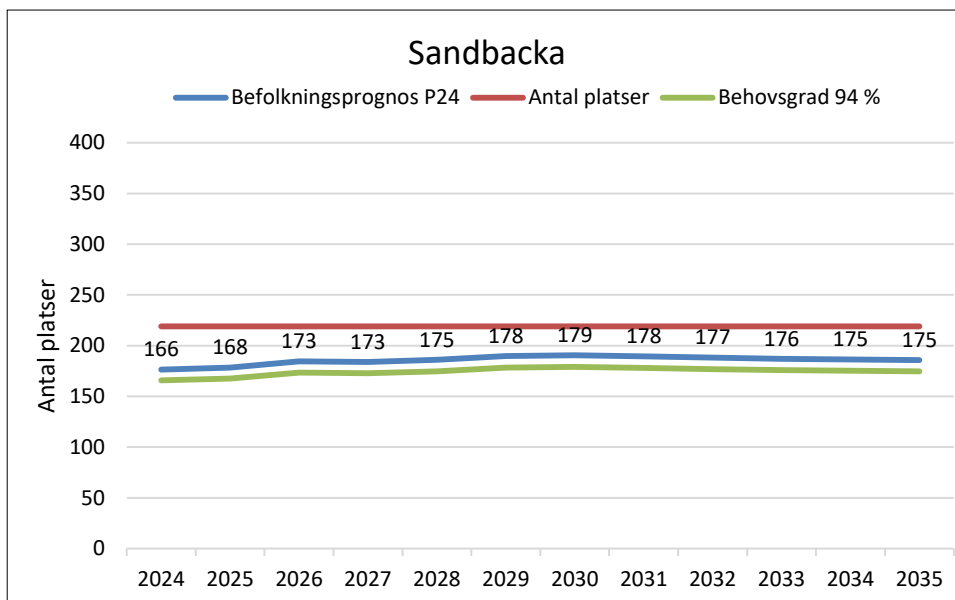
Ny förskola 6 avdelningar på Hamrinsberget.

Sandbacka

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 020200 Sandabrånet södra, 020201 Sandabrånet norra, 020202 Sandbacka V Ö. Kyrkog., norra, 020203 Sandbacka Ö Ö. Kyrkog., norra, 020208 Sandbacka V Ö. Kyrkog. Södra, 020209 Sandbacka Ö Ö. Kyrkog. Södra. Planeringsområde: Haga.

Förskolan Sandbacken: Byggnadsår 1978. Om- och tillbyggnad 1988, 2005. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Stengärdan: Byggnadsår 2021. Kapacitet: 68 platser, 4 avdelningar.

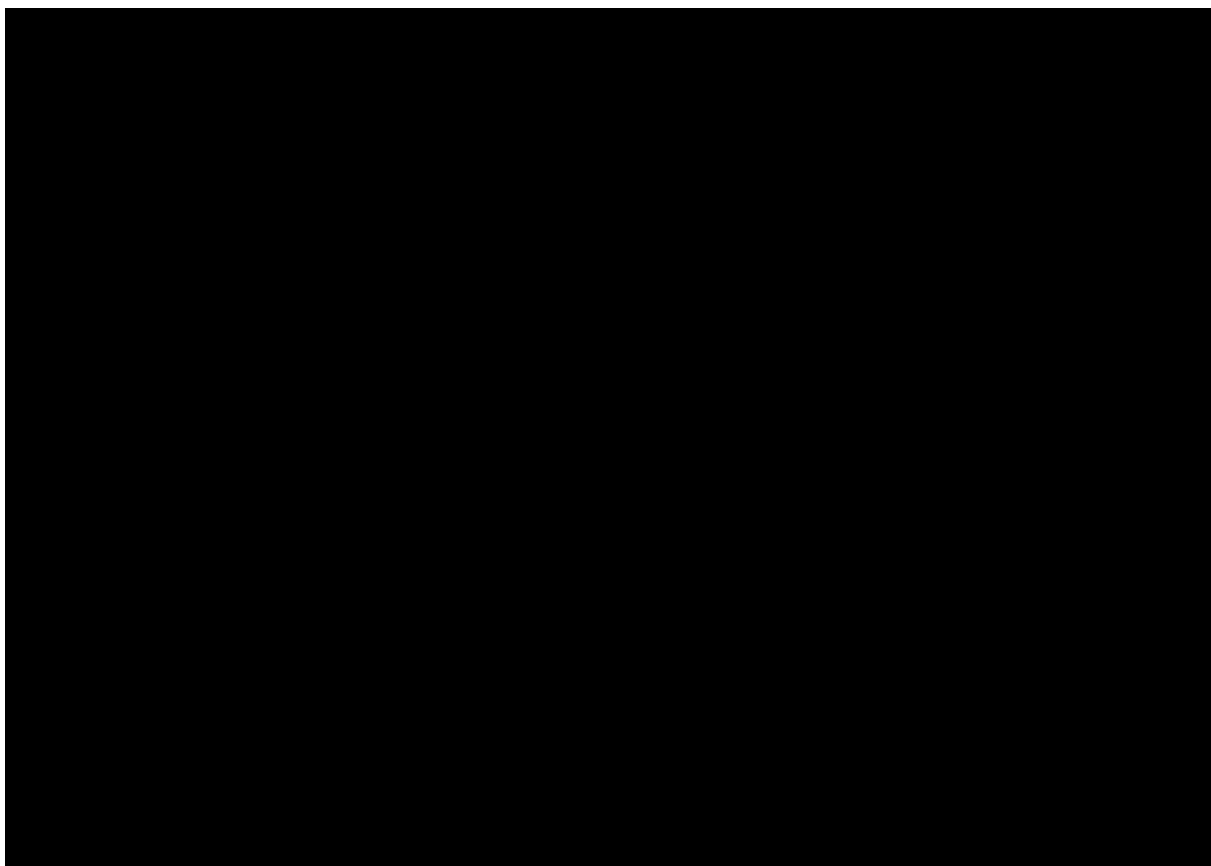
Förskolan Tallkotten: Före detta Sandbacka skola från 1936. Ombyggd till förskola 2011. Saknar hiss till plan två. Kapacitet: 35 platser, två avdelningar.

Förskolan Karlavagnen Haga: Fristående. Tillstånd för 26 platser.

Diskussion

Förskolan Tallkotten startades som tillfälliga avdelningar när behov uppstod och det fanns lediga lokaler i skolan. Tidigare fanns det en plan att avveckla förskolan i samband med att Haga förskola byggdes ut eftersom en 2-avdelningsförskola inte är resurseffektiv och lokalerna inte är tillgänglighetsanpassade. Se gemensamma förslag för Haga och Sandbacka nedan.

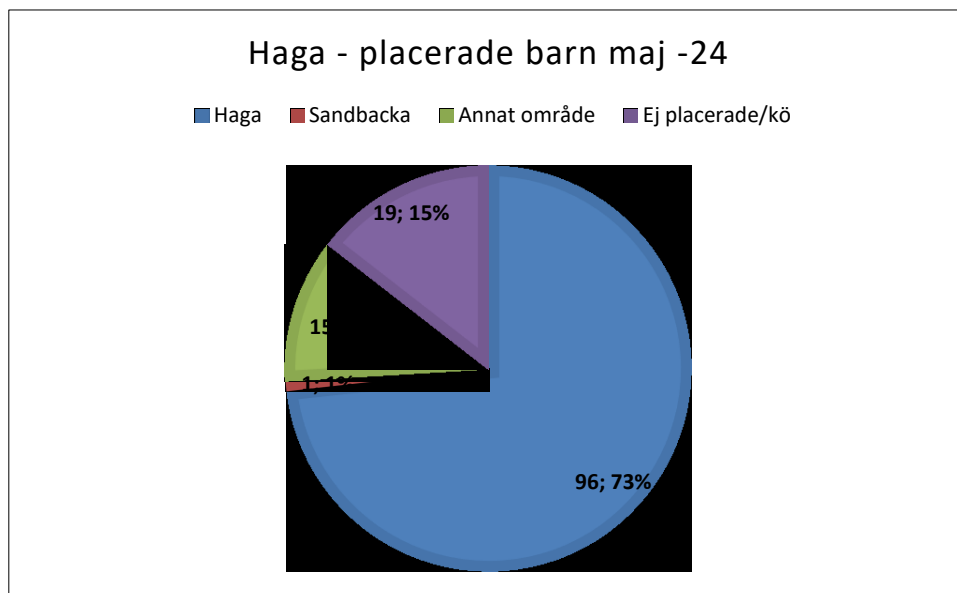
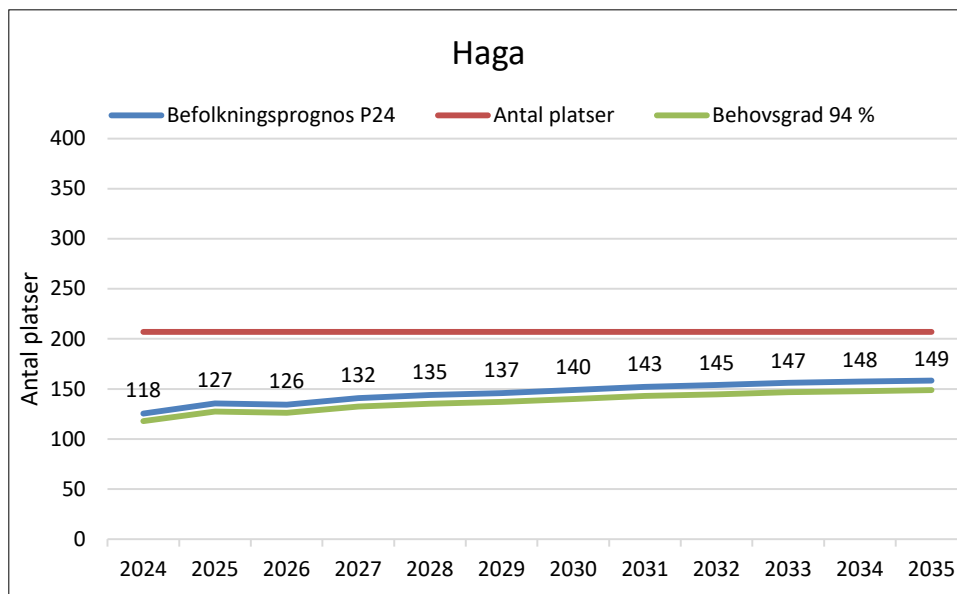
Haga

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 020304 Haga nordväst, 020305 Haga nordost, 020306 Haga sydväst, 020307 Haga, sydost, 020308 Gammliaavallen, 200101 Regementet, 200102 I20.

Planeringsområde: Sandbacka.

Förskolan Haga: Delar lokaler med Hagaskolan. Nyproduktion 2019. Kapacitet: 90 platser, fem avdelningar, hörselavdelning 16 platser.

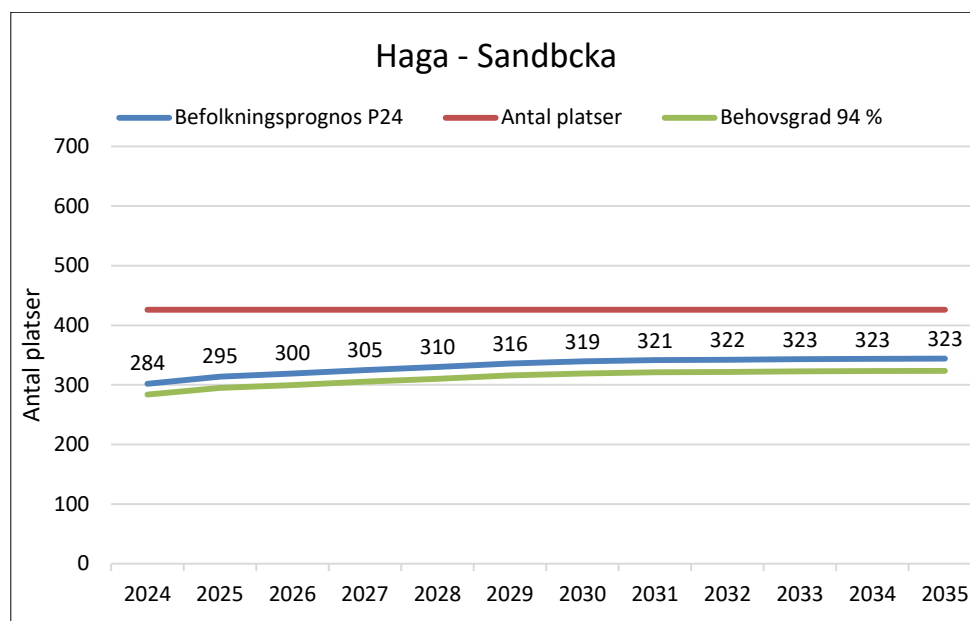
Förskolan Reveljen: Förskolan består av två byggnader. En byggnad som nyproducerades 1952 (s.k. Bruno Mathsson-huset) och som 1990 byggdes om, byggnaden innehåller en mindre avdelning med begränsningar i planlösning och hygienutrymmen. Den andra byggnaden nyproducerades 1990 som allergiskola/förskola. Skolans del (ett klassrum med grupprum) används som tillfällig avdelning. Kapacitet: 45 platser (varav f.d. skola 9 platser). Bruno Mathsson 14 platser.

Förskolan Sanda: Nyproduktion 1984. Om- och tillbyggnad 2016 Kapacitet: 72 platser 4 avdelningar.

Diskussion

Efterfrågan på platser vid hörsel- respektive allergiavdelning har minskat betydligt i förhållande till när dessa verksamheter startade. Flertalet familjer med barn som har dessa behov önskar förskola i sitt närområde vilket innebär att anpassningar då behöver tillskapas på dessa förskolor. Se gemensamma förslag för Haga och Sandbacka nedan.

Haga – Sandbacka - gemensamt

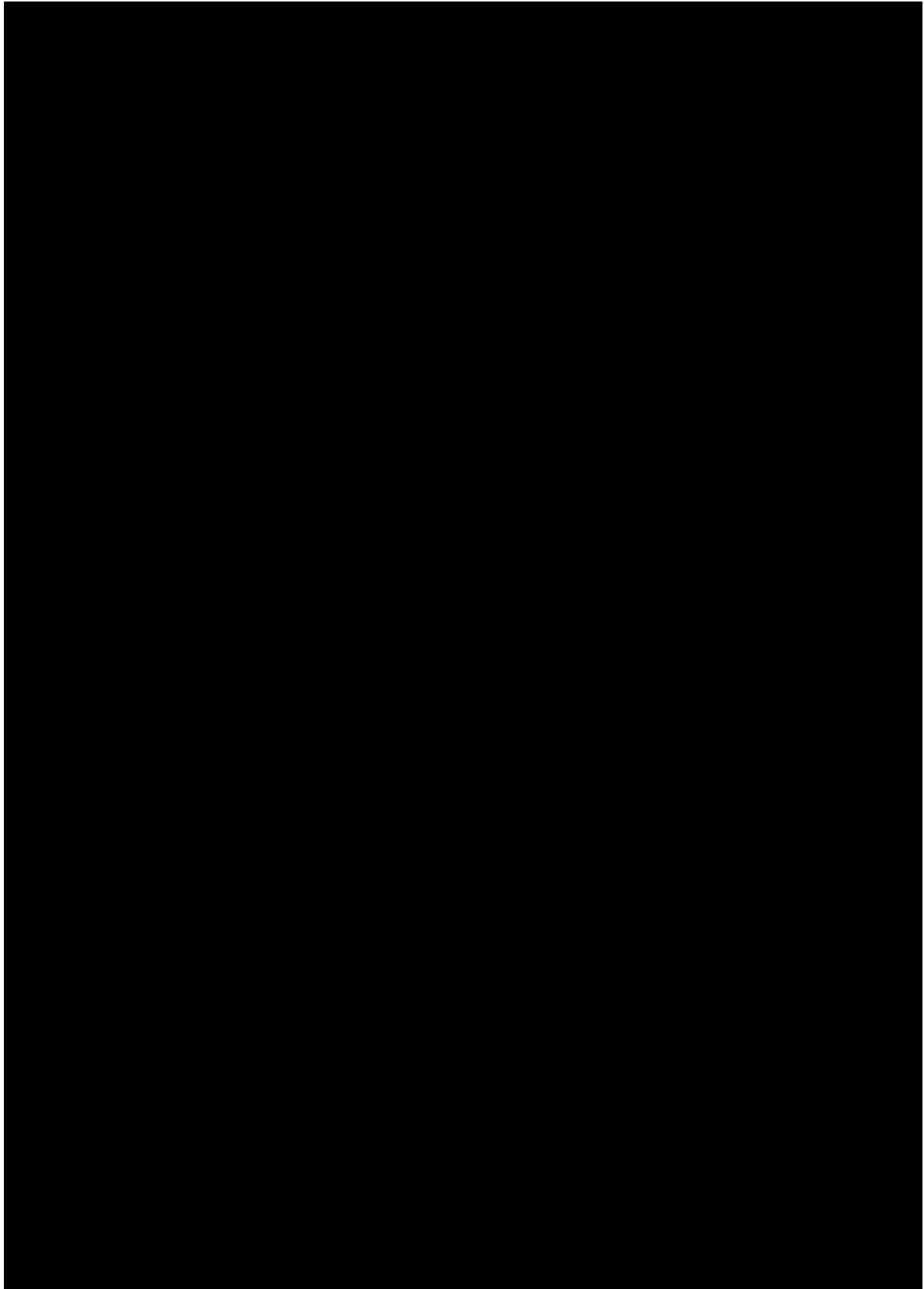
Diskussion

Tillräckligt med platser finns för boende inom båda områdena. Det överskott av platser som idag finns nyttjas av familjer från andra områden där det råder brist. När denna brist är avhjälpt kommer det att finnas outnyttjad kapacitet under hela året. Områdena kommer att påverkas när Mariedals förskola står klar, idag är det 47 barn som har placering på Haga-Sandbacka från Mariedal.

Förslag

Avveckling av förskolan Tallkotten om ett minskat behov enligt prognos uppstår. Utredda behovet och eventuellt avveckla allergi- och hörselavdelning om efterfrågan är fortsatt låg. Nyttja Bruno-Mathssonhuset som tillfällig förskola.

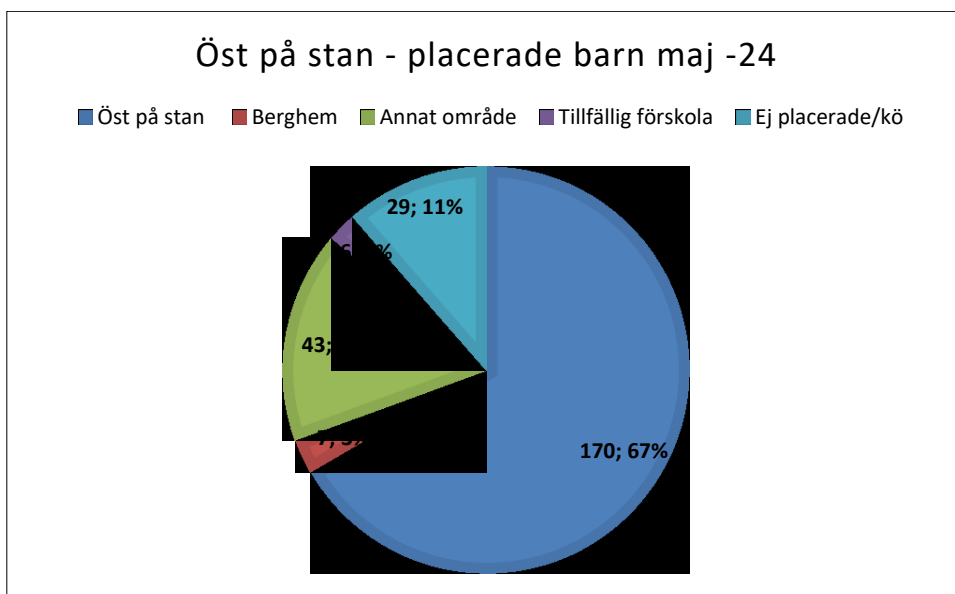
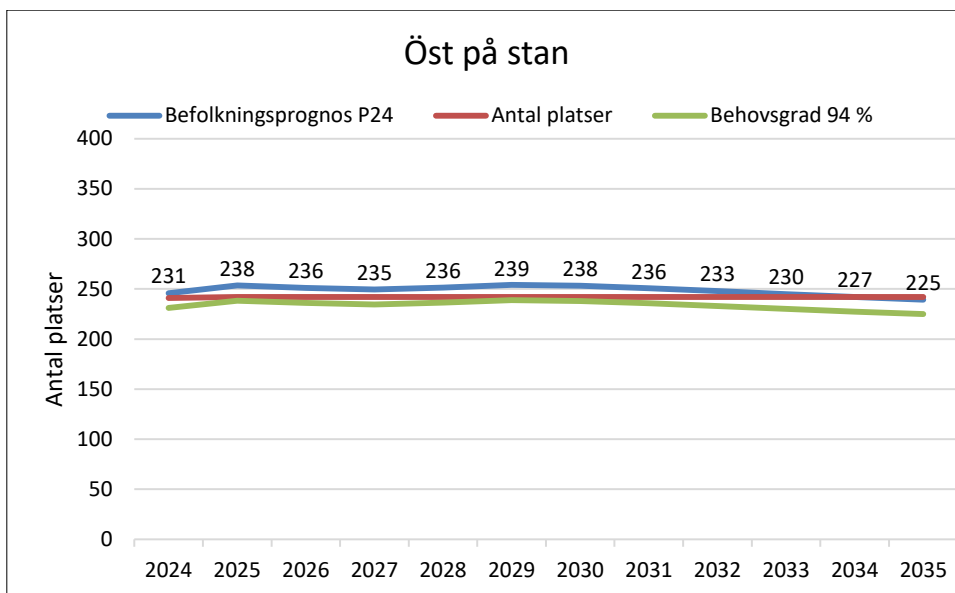
Öst på stan

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 030605 Centrum, östra, 030607 Rosendal, 030608 Östermalm, 030609 Öbacka, 030610 Öbackastrand.

Planeringsområde: Berghem.

Förskolan Rosendal: Byggnadsår 2019. Underdimensionerad utemiljö. Kapacitet: 105 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Uven: Byggnadsår 1989. Ombyggnation 2010. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Östermalm: Delar lokaler med Östermalmsskolan. Byggnadsår 1950. Ombyggnad till förskola 2009. Ej anpassad utemiljö, ej i direkt anslutning till entré. Kapacitet: 35 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Laxen: Förhyrs lägenhet i bottenplan. Ej anpassad utemiljö. Ombyggd till förskola 2009 Används i huvudsak som tillfällig förskola. Kapacitet: 17 platser, 1 avdelning.

Förskolan Duvan: Fristående. Tillstånd för 31 platser

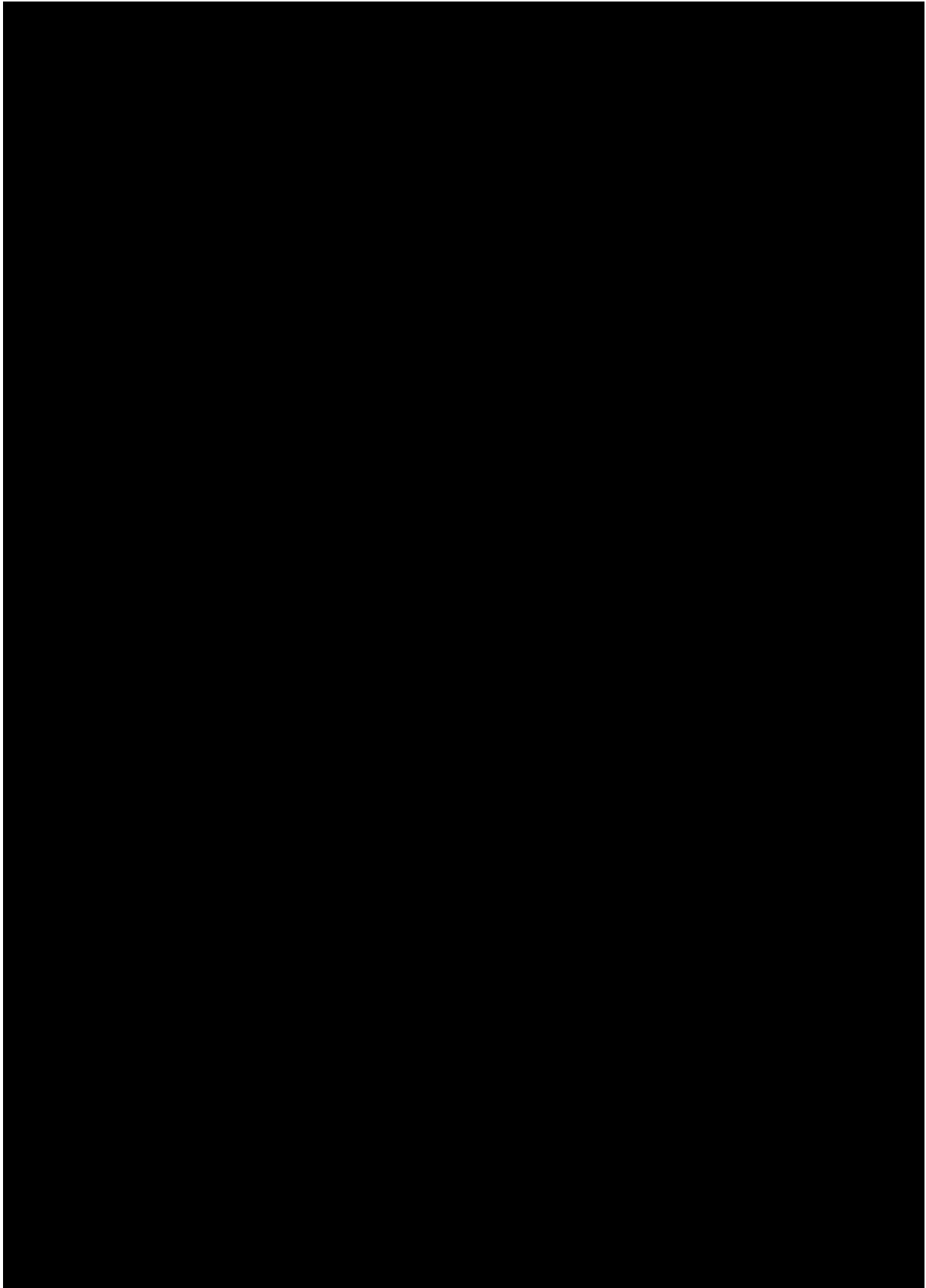
Diskussion

Områdets alla förskolor finns i områdets östra del. Förskolan Östermalm har startats som tillfällig förskola när lokal fanns till förfogande i skolan. Förskolans utegård ligger inte i direkt anslutning till förskolans entré och lokalerna uppfyller inte kraven i funktionsprogrammet för förskola. Även förskolan Laxen har tillkommit som tillfällig förskola och nyttjas idag endast som detta. Både förskolan Uven och framför allt förskolan Rosendal saknar tillräcklig yta för utevistelse. Hamrinsberget nyttjas idag av förskolorna som komplement till den bristande utemiljön men kommer att förloras ifall området exploateras. Vid utbyggnad av Öbacka strand och området vid Östra station har mark för förskola inte avsatts. Hela området är nu förtätat och mark för ytterligare förskola saknas. Berghem som alternativt område innebär att färdväg till och från arbete i vissa fall blir betydligt längre. Finns möjlighet till förskola på Hamrinsberget är det önskvärt.

Förslag

Se gemensamt för områdena i central staden. Se nedan

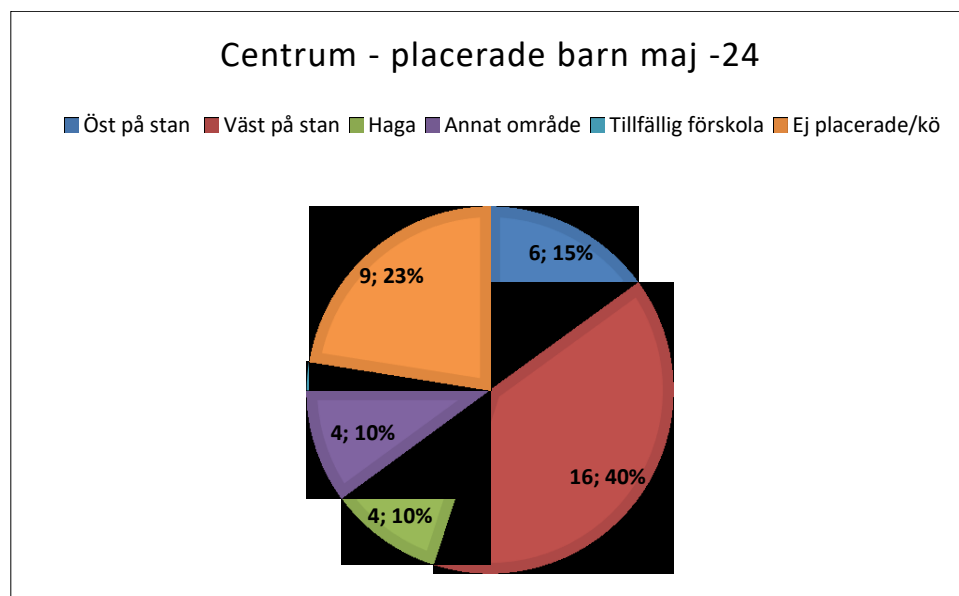
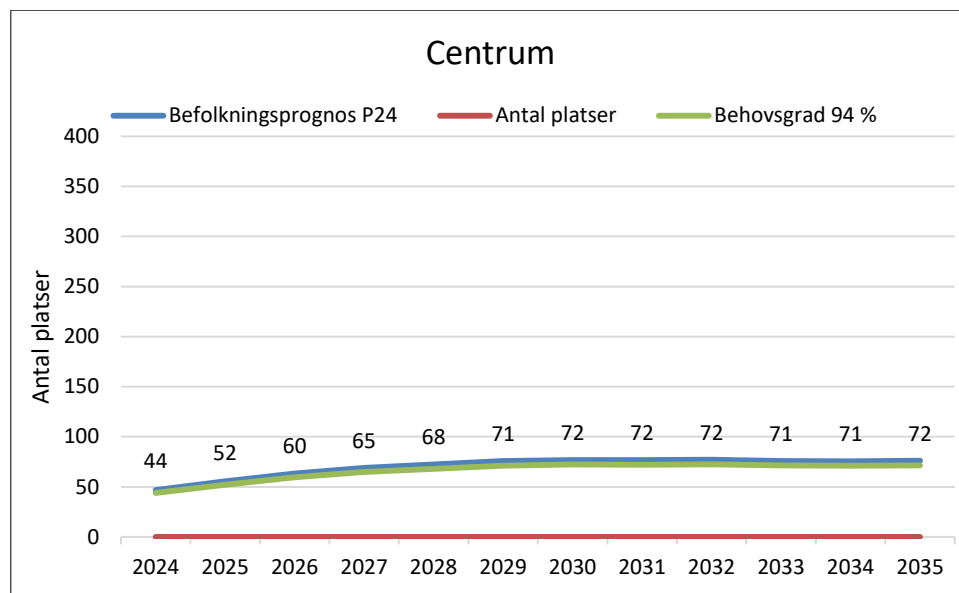
Centrum

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 030504 Centrum, södra, 030508 Centrum, nordvästra, 030509 Centrum, nordöstra.

Planeringsområde: Öst på stan, Väst på stan, Haga.

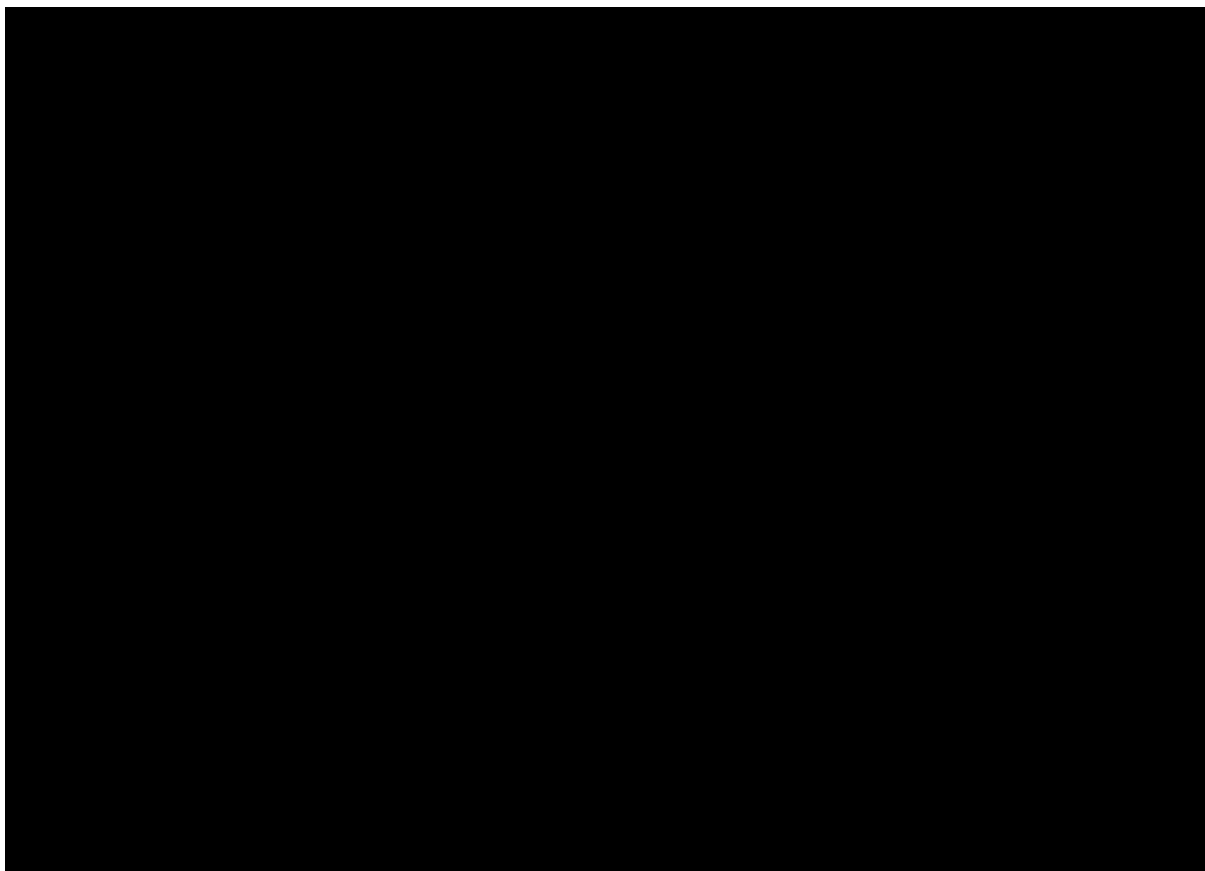
Diskussion

Förskola i centrum saknas. Behovet av förskoleplatser tillgodoses främst Öst på stan och Väst på stan. I prognoser räknas centrum till Öst på stan.

Förslag

Se gemensamt för områdena i centrala staden.

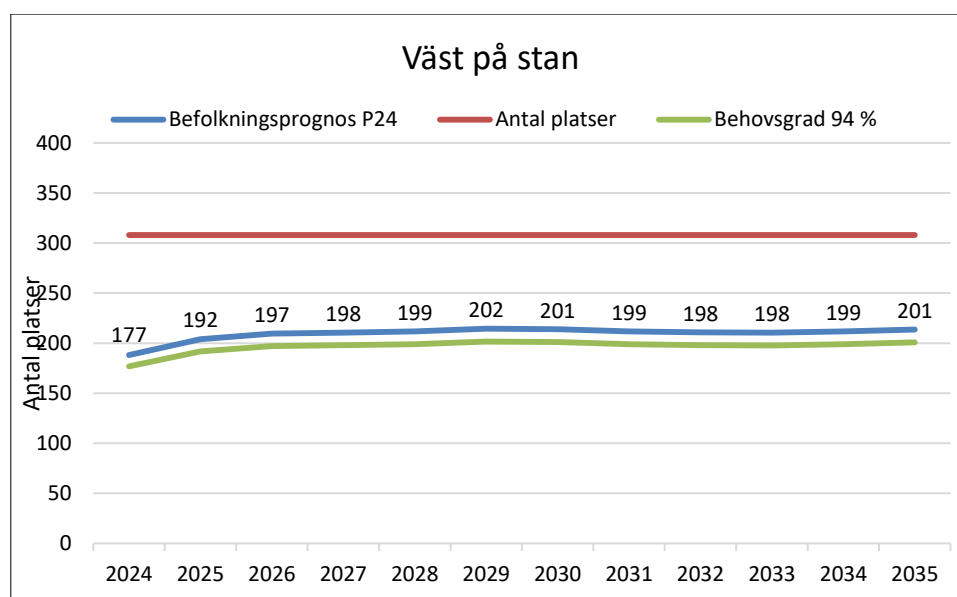
Väst på Stan

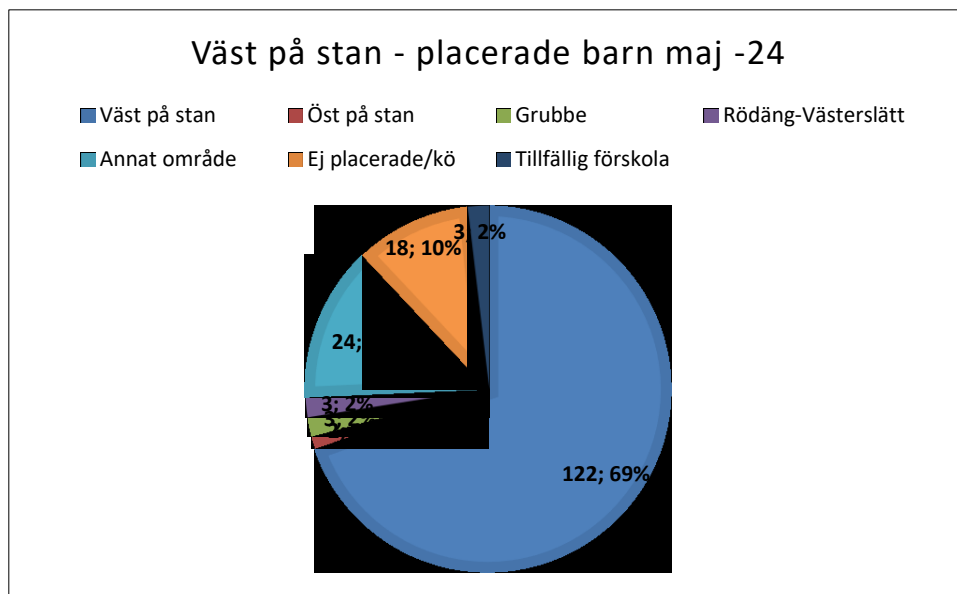

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 030402 Ytterhiske, 030403 Brinkvägen, 030404 Väst på stan, 030405 Dragonfältet.

Planeringsområde: Öst på stan, Grubbe, Rödäng-Västerslätt.

Förskolan Hedlunda: Byggnadsår 2014. Underdimensionerad utemiljö. Kapacitet: 108 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Klumpen: Byggnadsår 1979. Om- och tillbyggnad 1993, 2012. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Smeden: Byggnadsår 2017. Kapacitet ht 2024: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Uno: Fristående. Tillstånd för 40 platser

Förskolan Barnabo: Fristående. Tillstånd för 34 platser

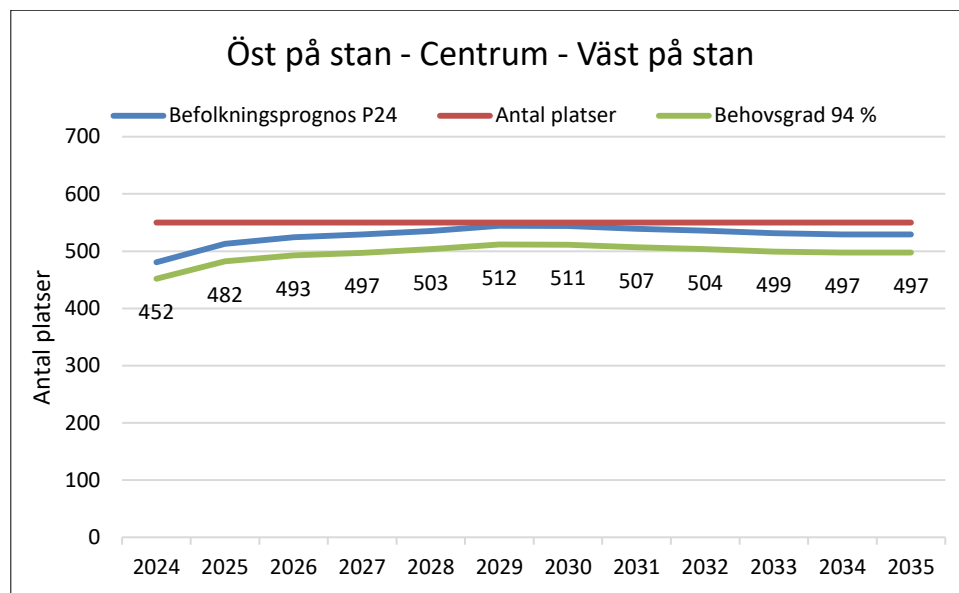
Diskussion

Förskolorna Väst på stan har plats för betydligt fler barn än områdets behov. Samtliga förskolor ligger strategiskt bra till för vårdnadshavare inom det Västra området som har sina arbeten eller studier i centrum eller kring sjukhuset och universitetet. Även vårdnadshavare boende i centrum söker sig till detta område. Förskolan Smeden har eventuellt tillräcklig tomtmark för en utbyggnad.

Förslag

Se gemensamma förslag för både centrala staden och det västra området. Se nedan

Centrala staden – gemensamt

Diskussion

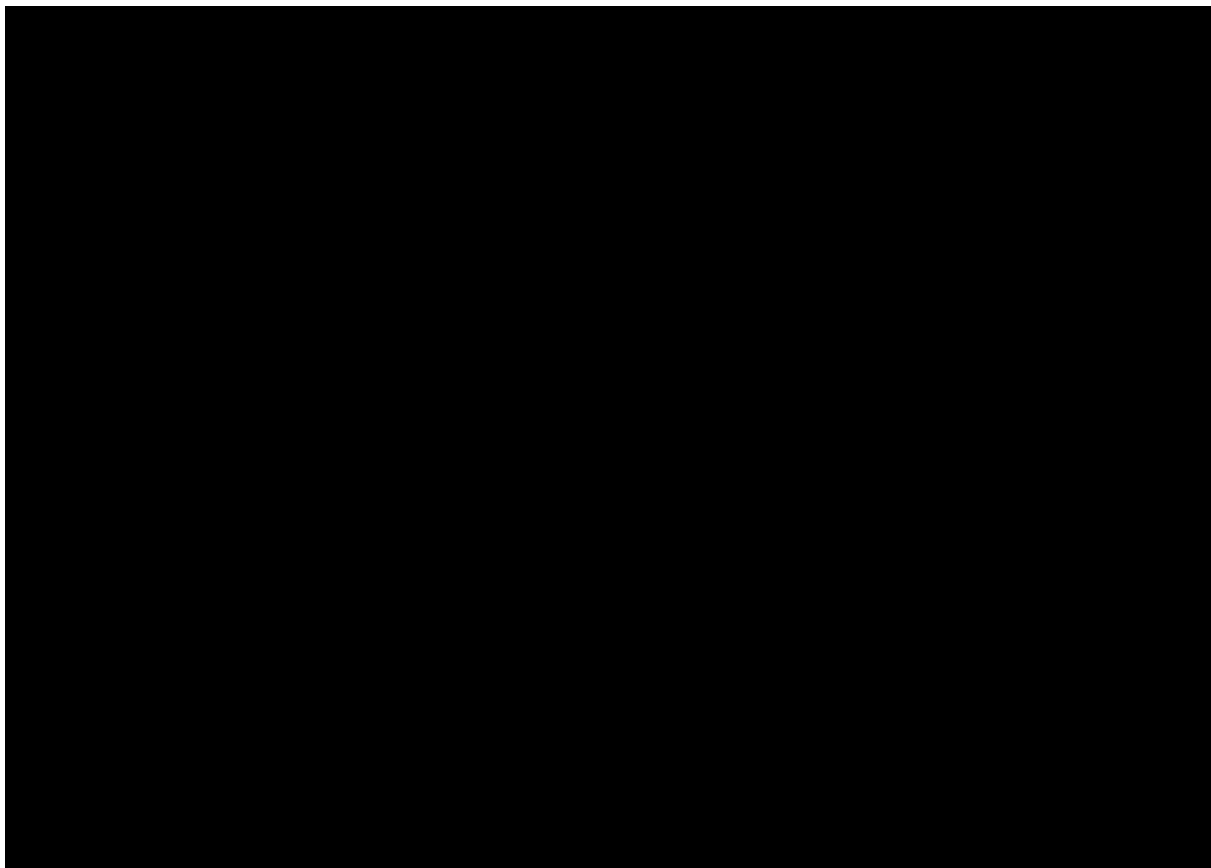
Om inte platser Väst på stan behöver nyttjas av boende på framför allt Grubbe ser behovet av platser ut att vara tillräckligt. Överskott av platser finns enbart Väst på stan.

Lägenhetsförskolan Laxen har brister både gällande lokal och utemiljö. Om Östermalmskolan är i behov av förskolans lokaler måste dessa ersättas. En högre grad av marginal Öst på stan är önskvärd för att minska sårbarheten i en osäker befolkningsprognos. Skulle det finnas möjlighet till förskola inom centrumfyrkanten är detta önskvärt. Ny förskola på Hamrinsberget kan vara ett alternativ för boende längst österut och behöver tas i beaktande när man bedömer kapacitetsbehovet för en eventuell förskola där.

Förslag

Bevaka och efterfråga möjlighet till förskola inom centrumfyrkanten och ytterligare en förskola Öst på stan. Utreda en eventuell utbyggnad av förskolan Smeden. Se även gemensamt förslag för dessa områden plus Grubbe och Rödäng/Västerslätt.

Grubbe

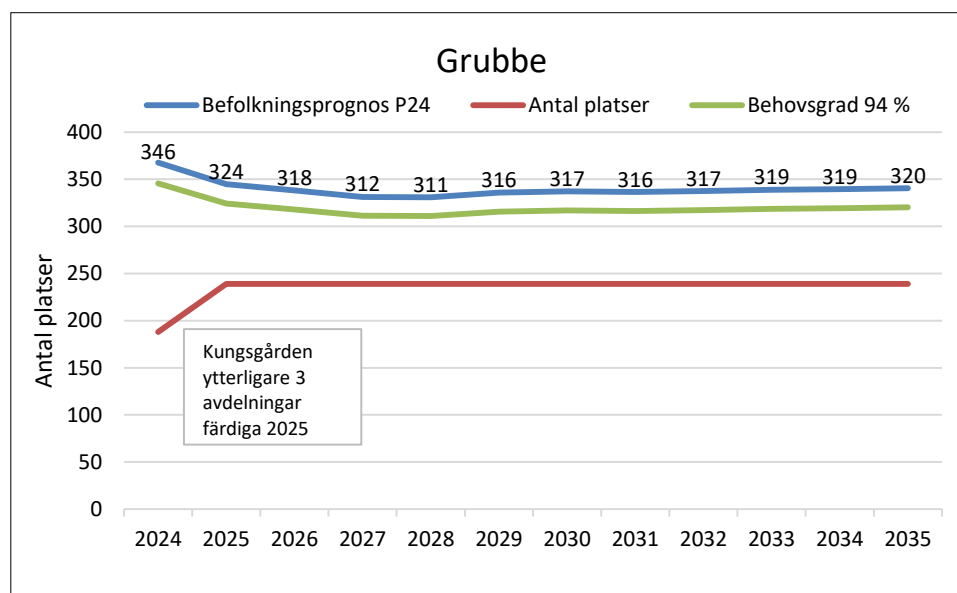
Förutsättningar 2024

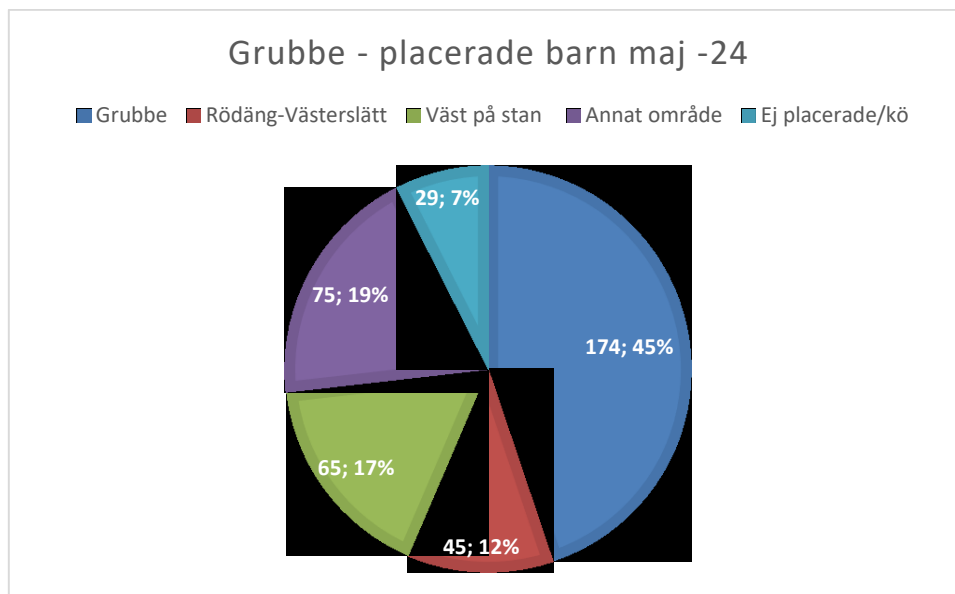
Nyckelkoder: 060901 Grubbe, södra, 061002 Grubbe, norra exklusive Kv. Eken m.fl., 061003

Kv. Eken m.fl., 061004 Sandåkern, 061009 Grubbe norra, V. Kronoparksv., 061104

Kungsänget, 061205 Kronoparken.

Planeringsområde: Väst på stan, Rödäng-Västerslätt.

Förskolan Kungsgården: Byggnadsår 2025. Ersätter nuvarande lokaler. Kapacitet: 85 plaster, 5 avdelningar. Kapacitet 2025: 136 platser, 8 avdelningar.

Förskolan Linnéan: Byggnadsår 1976. Tillbyggnad 1995. Förskolan har 6 avdelningar. Äldre fristående byggnad, Busan, i sämre skick och med begränsad kapacitet om 14 barn. Kapacitet: 103 platser totalt.

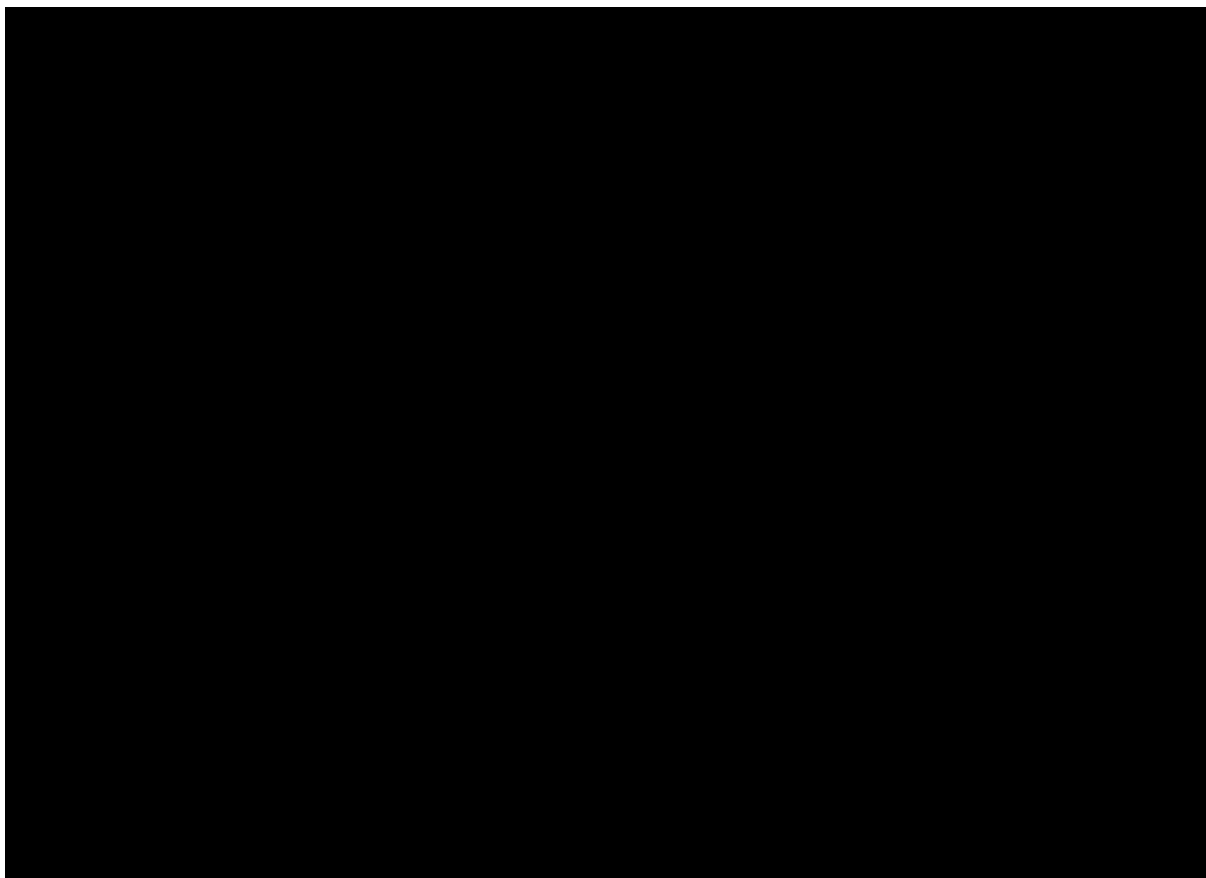
Diskussion

Trots utbyggnad av förskolan Kungsgården saknas cirka 80 platser inom området. Underskottet motsvarar inte det överskott av platser som finns väst på stan och Rödäng-Västerslätt eftersom de även behövs för boende inom centrum. Förskolans Linnéans paviljong bör avvecklas eftersom den inte motsvarar dagens krav på förskolelokaler och är resurskrävande gällande måltidshantering, då mat och disk behöver transporteras över gården.

Förslag

Ytterligare förskola om 4 avdelningar, 68 platser. Se även gemensamt nedan.

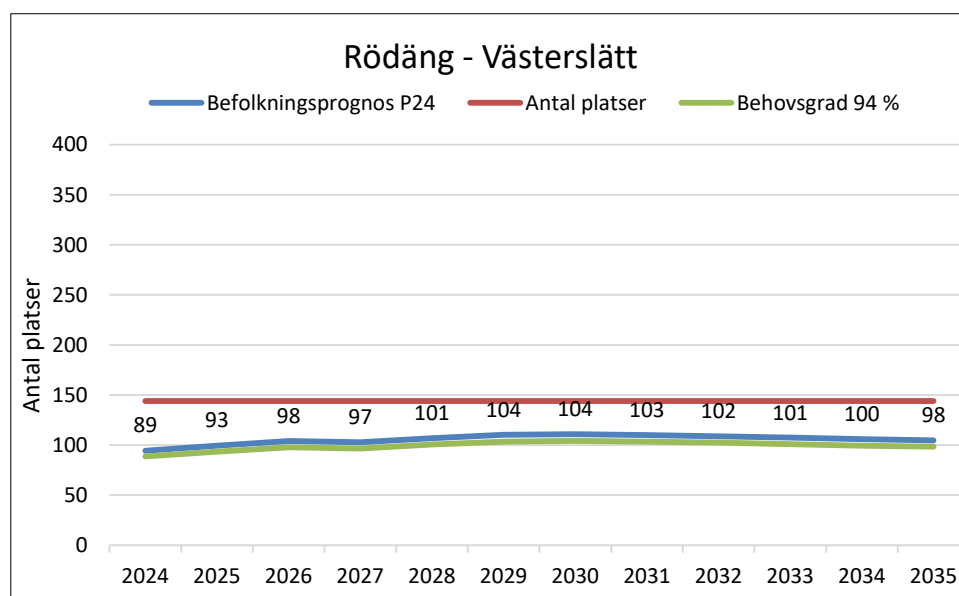
Rödäng – Västerslätt

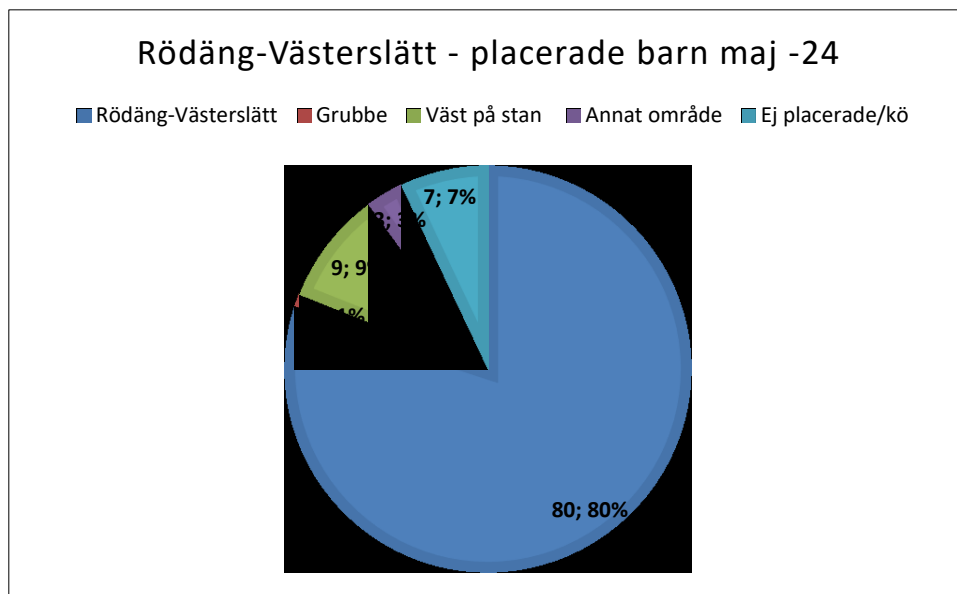

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 040702 Västerslätt (villor), 040703 Västerslätt (industriområde), 040704 Rödäng, 040701 Västerslätt (hyreshus).

Planeringsområde: Grubbe, Väst på stan.

Förskolan Kornetten: Byggnadsår 1974, om- och tillbyggnad 1989, 2018. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Gitarren: Byggnadsår 1977, ombyggnad 2006. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

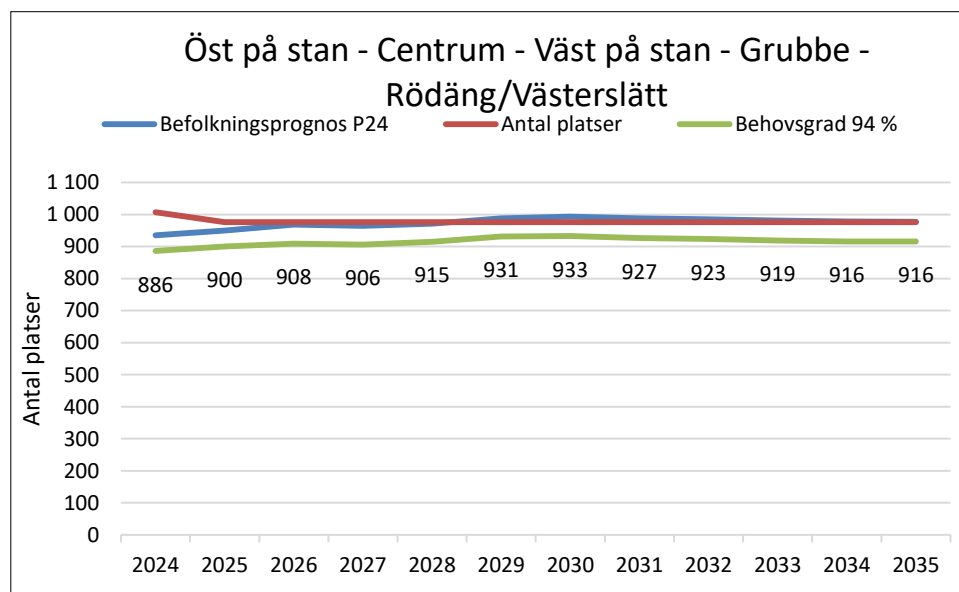
Diskussion

Områdets förskolor täcker behovet av platser. Överskottet av platser behövs för närvarande till boende på Grubbe och inom Västra landsbygden.

Förslag

Se gemensamt nedan.

Öst på stan - Väst på stan – Grubbe – Rödäng/Västerslätt gemensamt

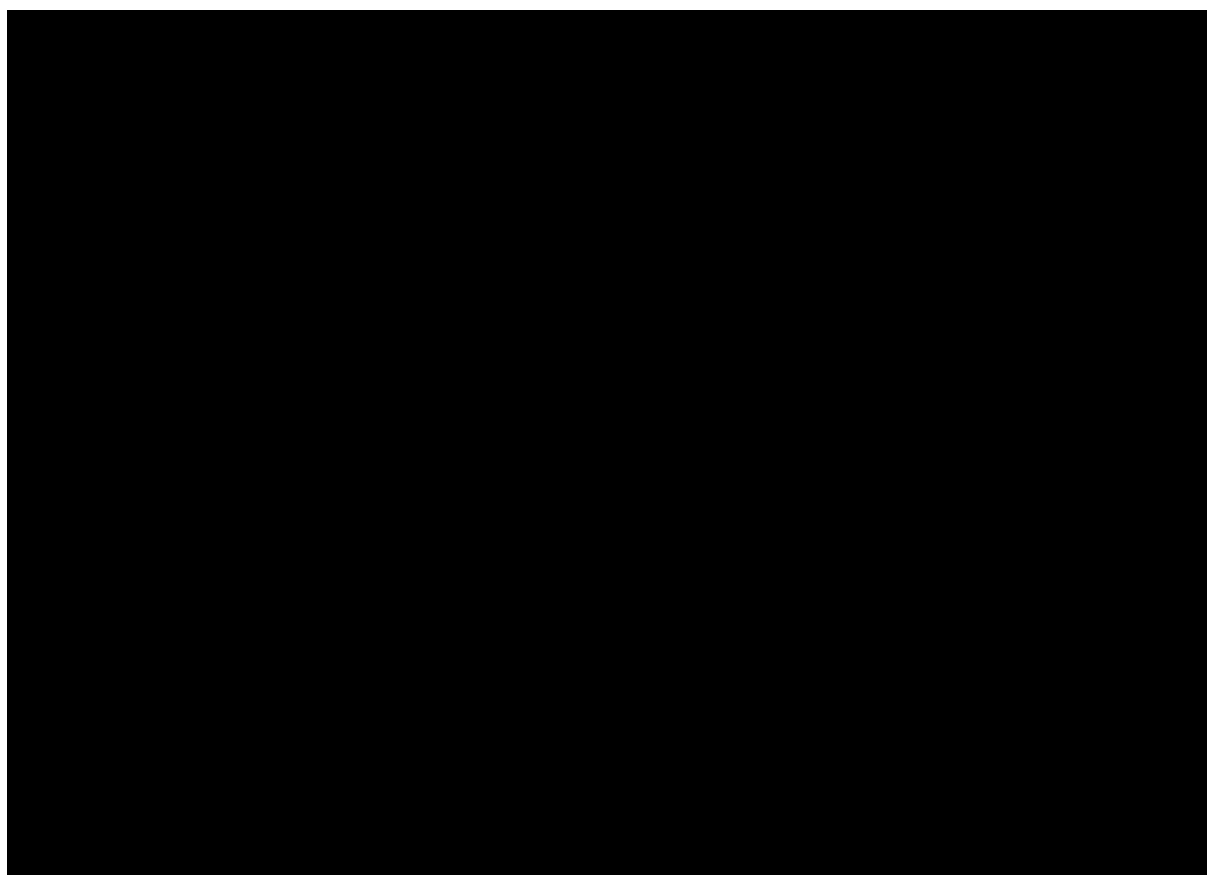
Diskussion

Dessa områden hänger ihop på olika sätt och påverkar varandra. Även underskott av platser inom den Västra landsbygden påverkar behovet. Öst på stan påverkas av närheten till sjukhuset och universitetet som innebär att förskolorna är ett alternativ för boende inom andra områden som studerar eller har sin arbetsplats där. De barn som erbjuds alternativ placering i närliggande områden, vilket idag innebär både Umedalen och Haga, byter i hög grad förskola när plats uppstår.

Förslag

Bevaka och efterfråga möjlighet till förskola inom centrumfyrkanten och ytterligare förskola Öst på stan och Grubbe. Utreda en eventuell utbyggnad av förskolan Smeden. Avveckla förskolan Laxen och paviljong på Linnéan.

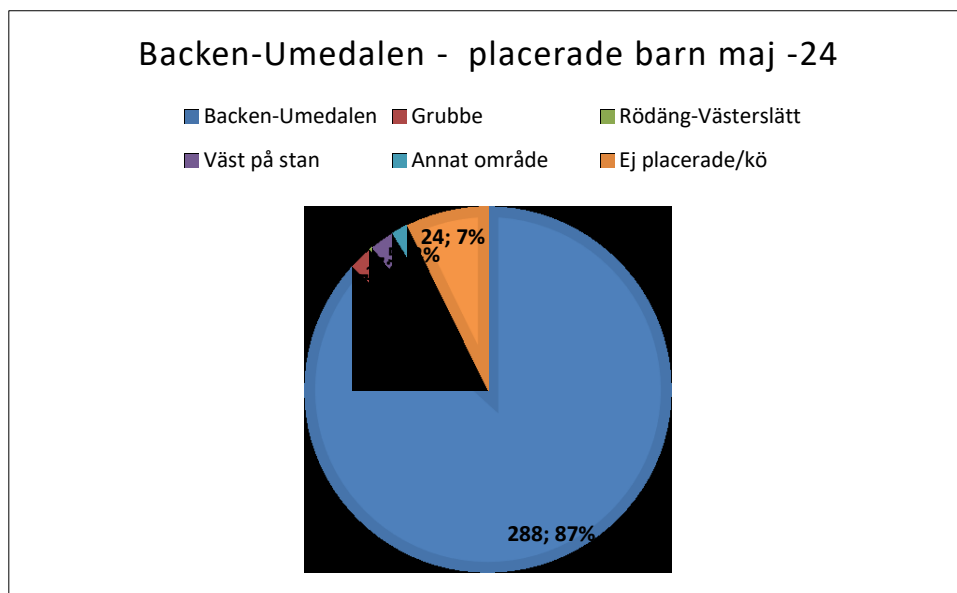
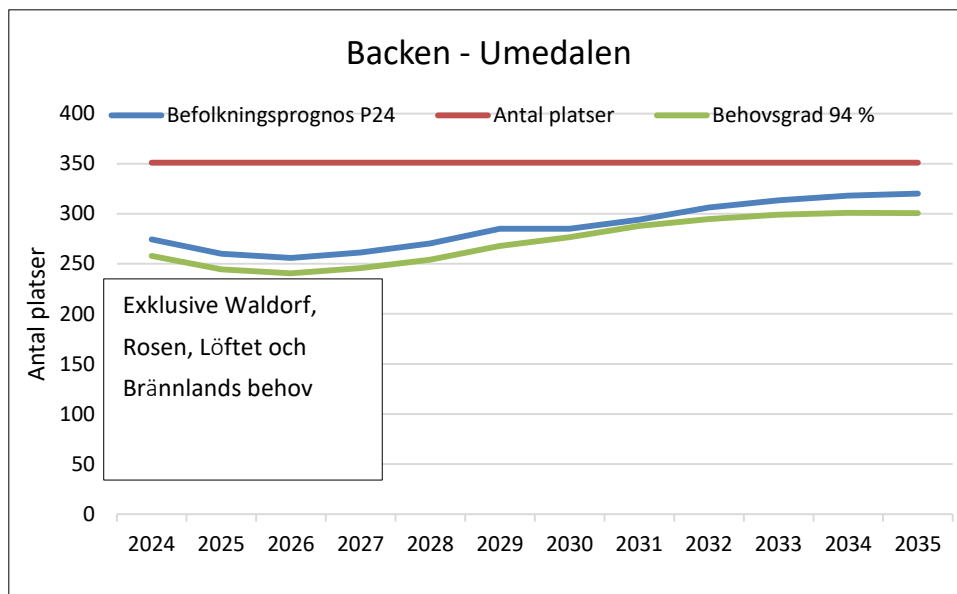
Backen – Umedalen

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 061207 Kläppen, 061306 Västerhiske, 061308 Umedalen, västra, 061309 Umedalen, östra, 071401 Baggböle.

Planeringsområde: Grubbe, Rödäng-Västerslätt, Väst på stan.

Förskolan Missionären: Byggnadsår 1990. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Västangård: Förhyrd lokal. Delar lokaler med Västangårds skola. Ombyggd till förskola 1994. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Prosten: Byggnadsår 1989, Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar. Kapacitet ht -24: 64 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Biskopen: Fristående. Tillstånd för 80 platser

Förskolan Fjärilen: Fristående. Tillstånd för 35 platser

Förskolan Löftet: Fristående. Tillstånd för 32 platser

Förskolan Pratbubblan: Fristående. Tillstånd för 26 platser

Förskolan Rosen: Fristående. Tillstånd för 30 platser

Solgården och Solrosen: Fristående. Tillstånd för 95 platser

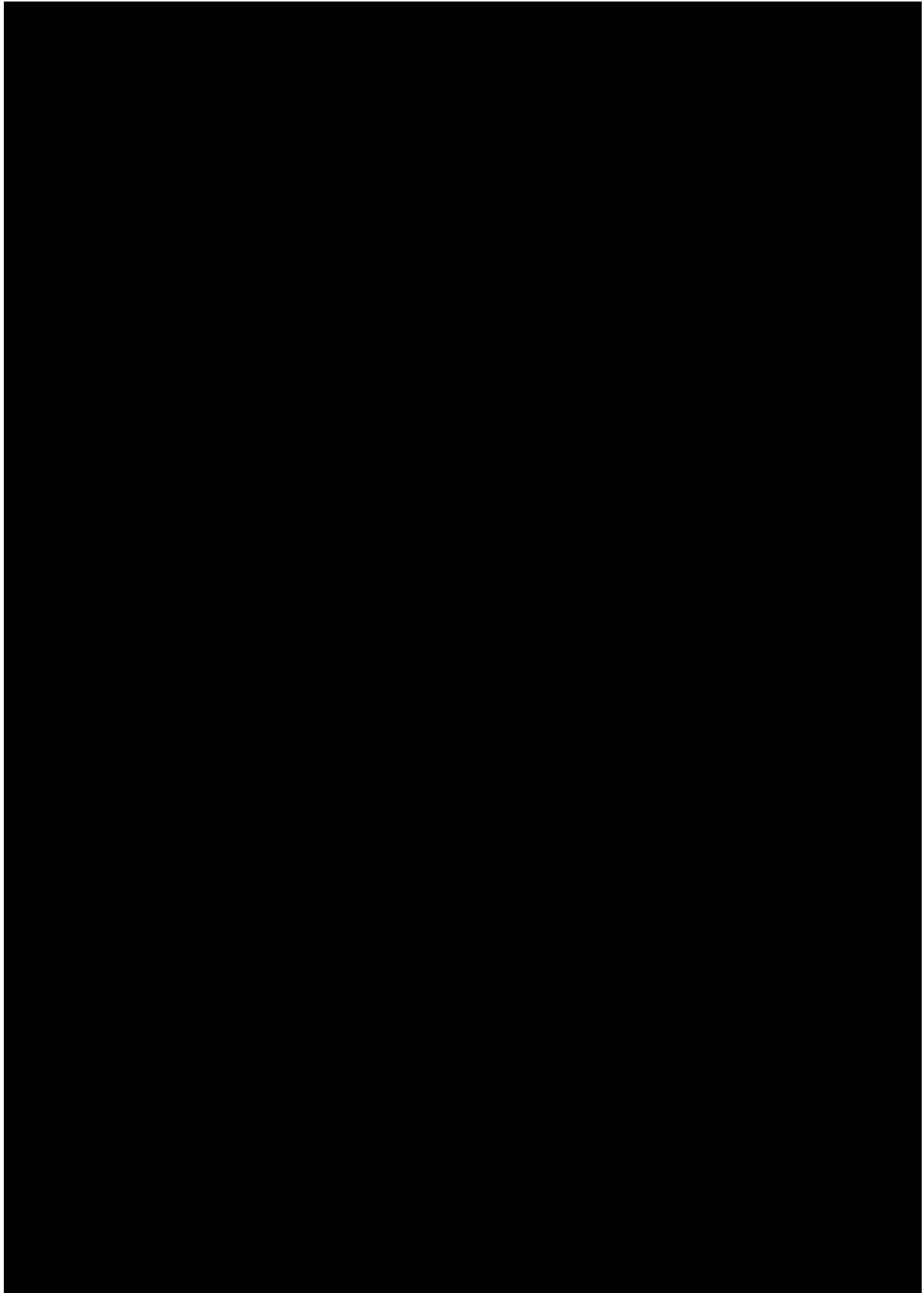
Diskussion

Området har fler platser än vad som behövs men är mer i balans under senare delen av perioden. Boende i Brännland, som saknar förskola, hänvisas till områdets förskolor om vårdnadshavare inte önskar något annat. De fristående förskolorna Löftet, Rosen, Solrosen och Solgården tar emot barn som aktivt söker dessa förskolor och kommunen kan inte nyttja lediga platser där. Vårdnadshavare från Grubbe och den Västra landsbygden erbjuds plats på områdets kommunala förskolor när det saknas plats inom det egna området, även när det innebär betydligt längre resväg till eller från arbete och studier.

Förslag

Om förskola i Brännland byggs behöver en förskola avvecklas, förslagsvis Västangård som är förhyrd.

Brännland

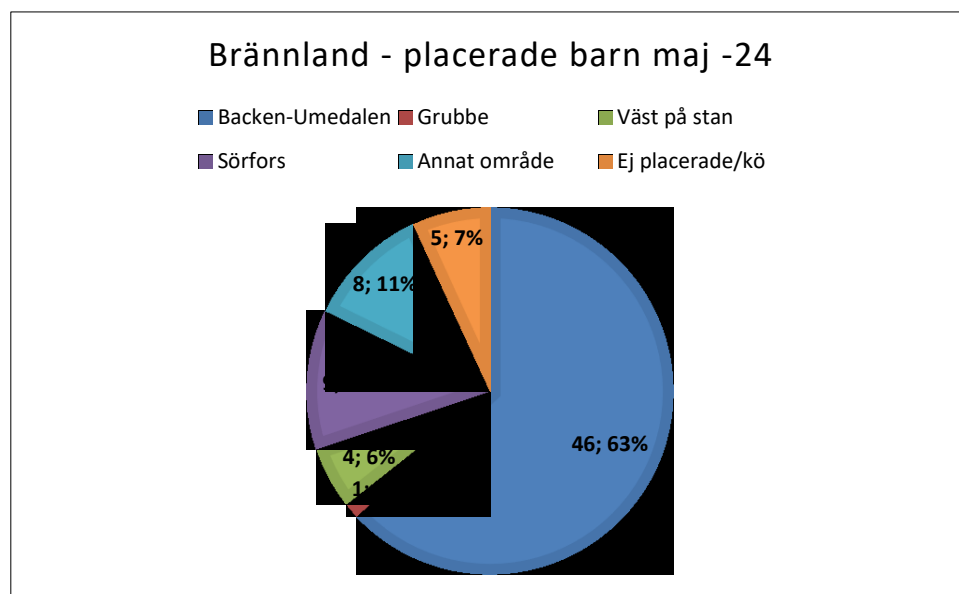
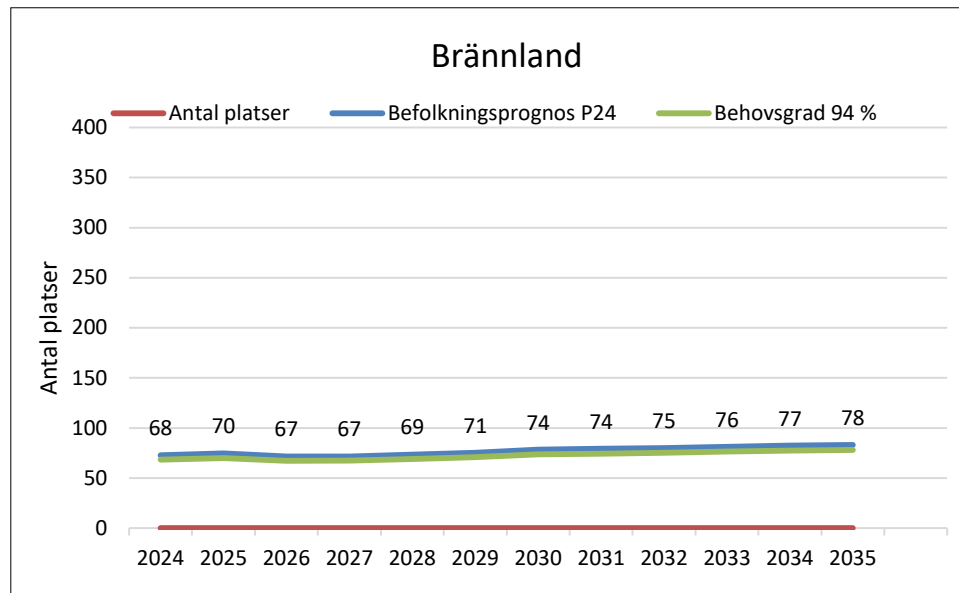
Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 071402 Brattby, 071403 Brännland, 071408 Kassjö, 071413 Kåddis, 071515

Baggböles och Kåddis omland, 071516 Brattbys omland, 071517 Brännlands omland, 071521

Kassjös omland

Planeringsområde: Backen-Umedalen. Grubbe, Väst på stan, 6–15 km

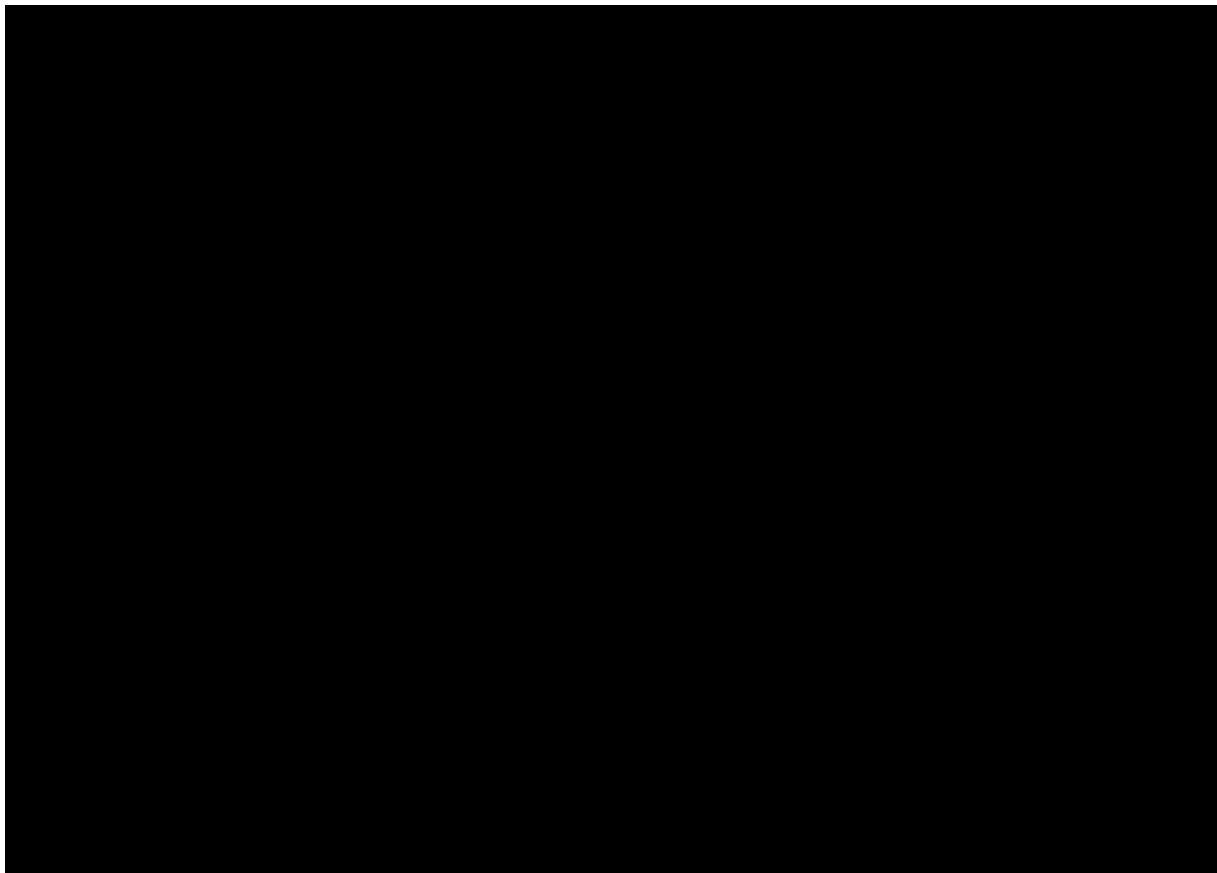
Diskussion

Området saknar förskola. Boende söker plats främst inom Backen - Umedalen. Vid bygge av eventuell förskola måste det tas i beräkning att boende i Kåddis troligtvis inte kommer att välja en förskola som ligger mer västerut än Brännlands by. Om en förskola byggs i Brännland behöver en förskola på Backen-Umedalen avvecklas.

Förslag

Utreda ny förskola i Brännland, 4 avdelningar 68 platser.

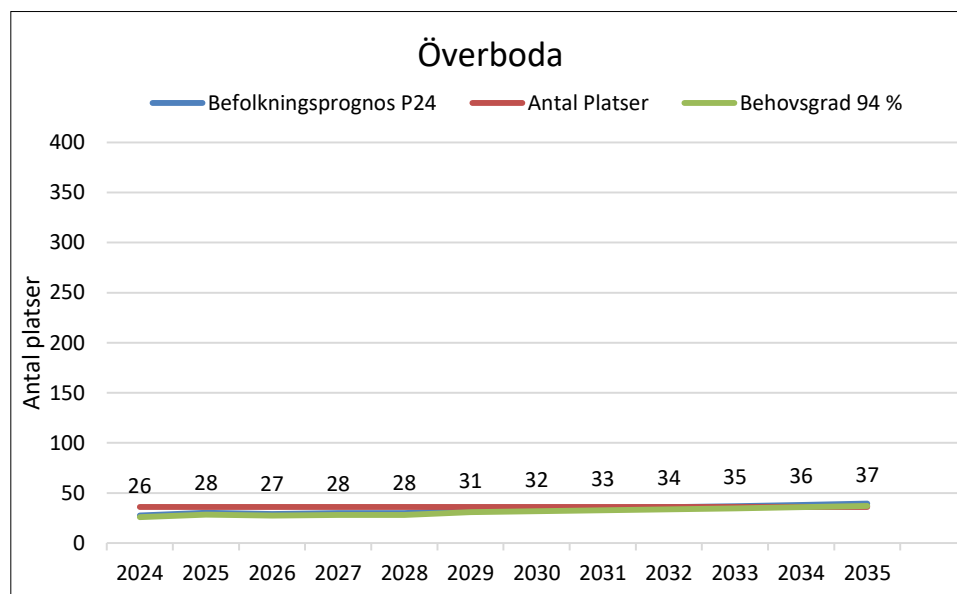
Överboda

Förutsättningar 2024

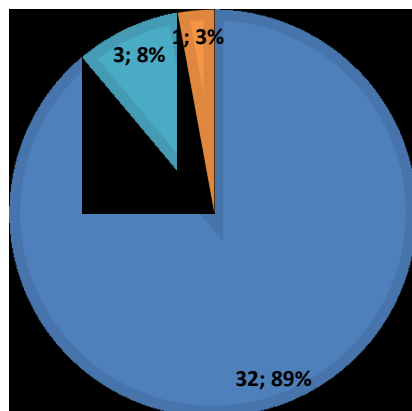
Nyckelkoder: 071407 Överboda, 071520 Överbodas omland.

Planeringsområde: Sörfors, Backen - Umedalen, Röbbäck, 6,3–20 km.

Överboda - placerade barn maj -24

■ Överboda ■ Sörfors ■ Backen-Umedalen ■ Röbbäck ■ Annat område ■ Ej placerade/kö

Förskolan Överboda: Förskolan delar lokaler med Överboda skola. Delad entré uppfyller inte förskolans behov. Byggnadsår 1952. Om- och tillbyggnad 2007, 2012. Yta: 36 platser, 2 avdelningar.

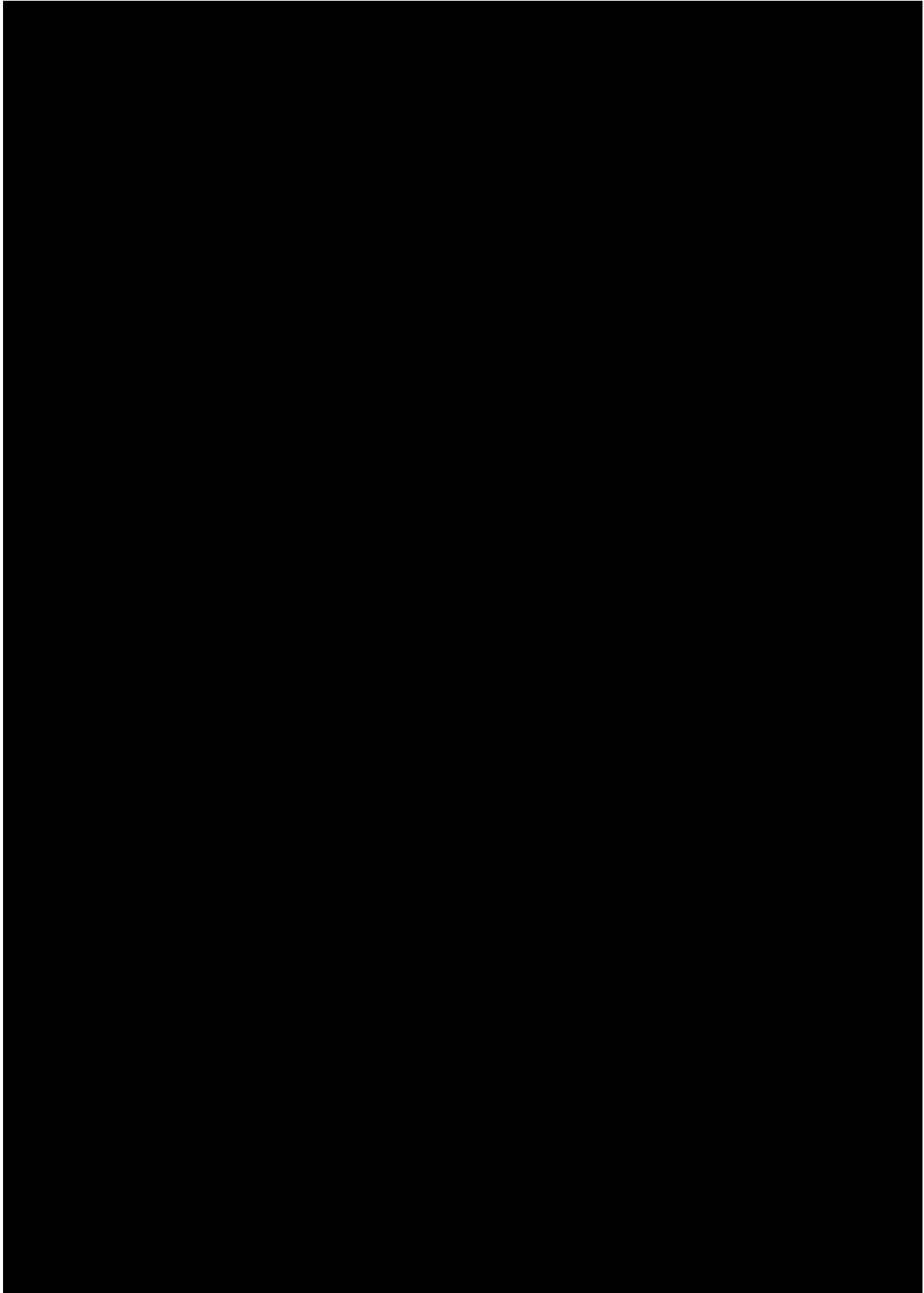
Diskussion

Förskolans lokaler motsvarar inte de krav som ställs i kommunens funktionsprogram för förskola. Boende i närliggande områden i Vännäs önskar ibland förskola i Överboda, för närvarande fyra barn.

Förslag

Inga åtgärder planeras.

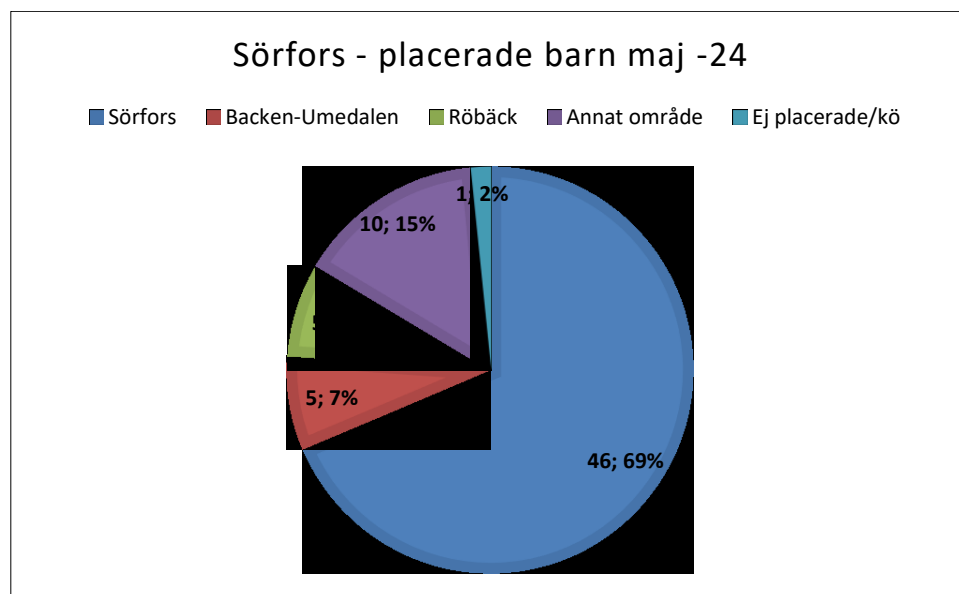
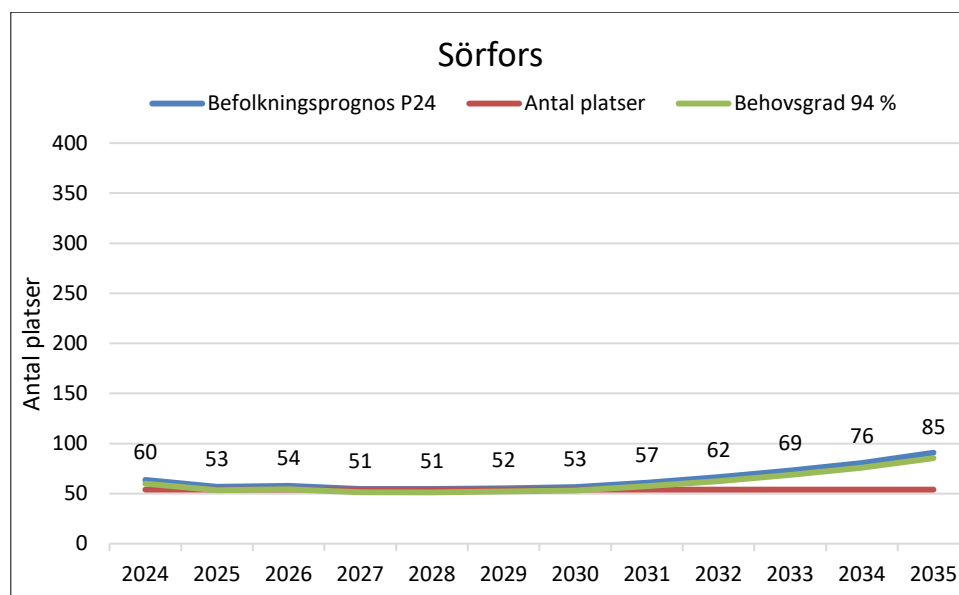
Sörfors

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 071406 Sörfors, 071519 Sörfors omland, 102405 Klabböle, 102617 Klabböle omland.

Planeringsområde: Backen-Umedalen, Röbbäck, 9,2 – 15 km.

Sörfors förskola: Förskolan delar lokaler med Sörfors skola. Byggnadsår 1978. Om- och tillbyggnad 2021. Yta: 54 platser, 3 avdelningar.

Diskussion

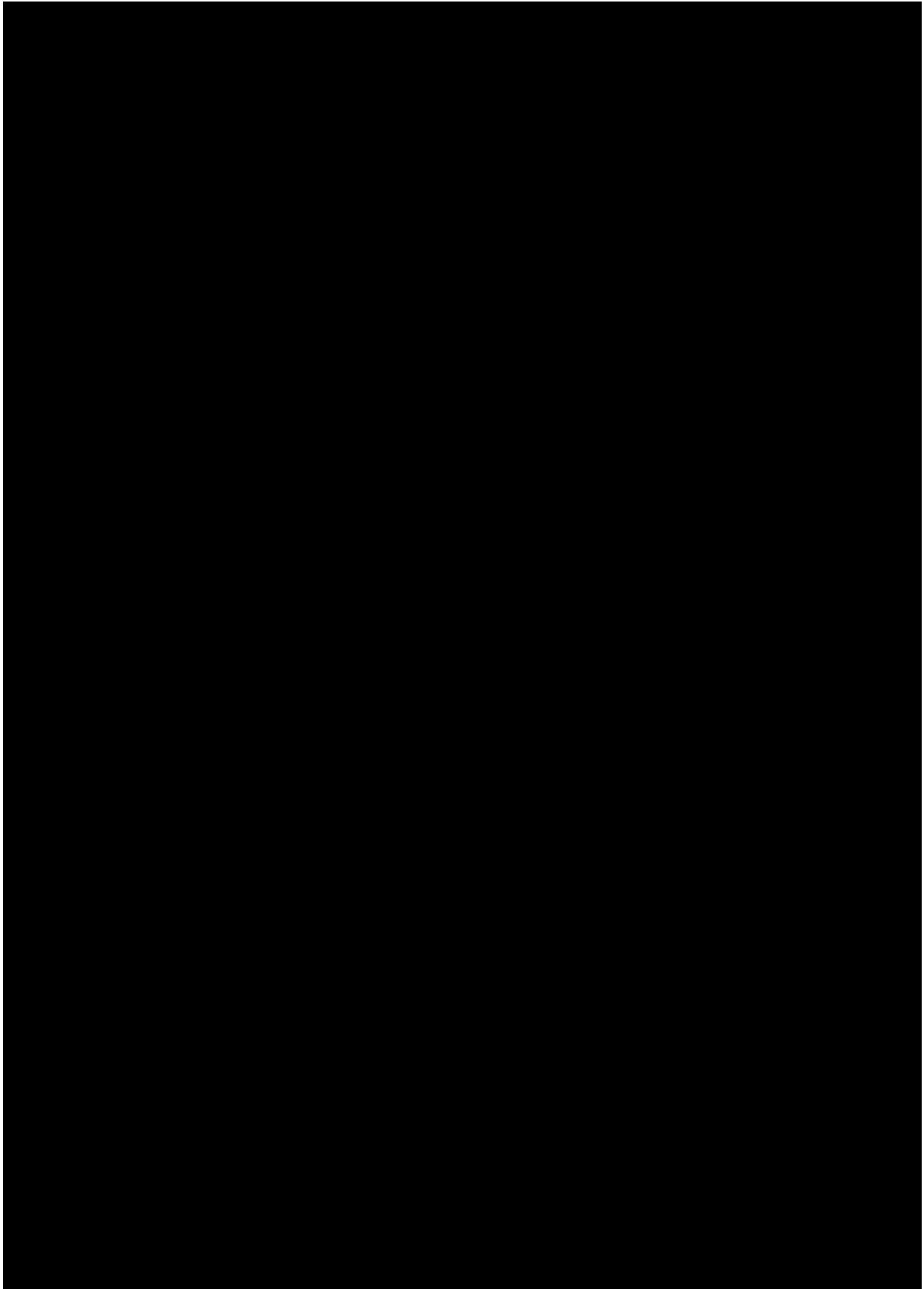
Platstillgången är i dagsläget i balans men behovet förväntas öka i slutet av perioden med ett behov av knappt två ytterligare avdelningar. Idag erbjuds alternativ placering på Umedalen men boende i Klabböle föredrar oftast förskola i Röbbäck där det redan fattas platser för de som bor där. Boende i Brännland, där det saknas förskola väljer i vissa fall (10 barn

höstterminen 2024) Sörfors som alternativ vilket är negativt för boende i Sörfors. Skolans nuvarande tomt rymmer inte ytterligare förskoleavdelningar.

Förslag

Ytterligare 1–2 avdelningar behövs, eventuell placering kan vara nära Klabböle om Röbäck byggs ut åt det hållet. Beror också på hur Röbäcksliden utvecklas.

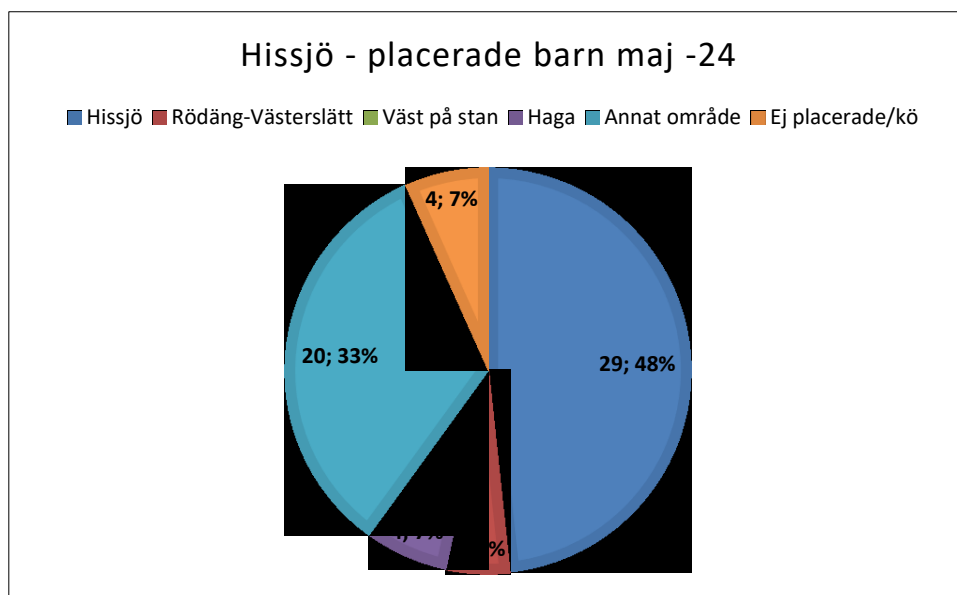
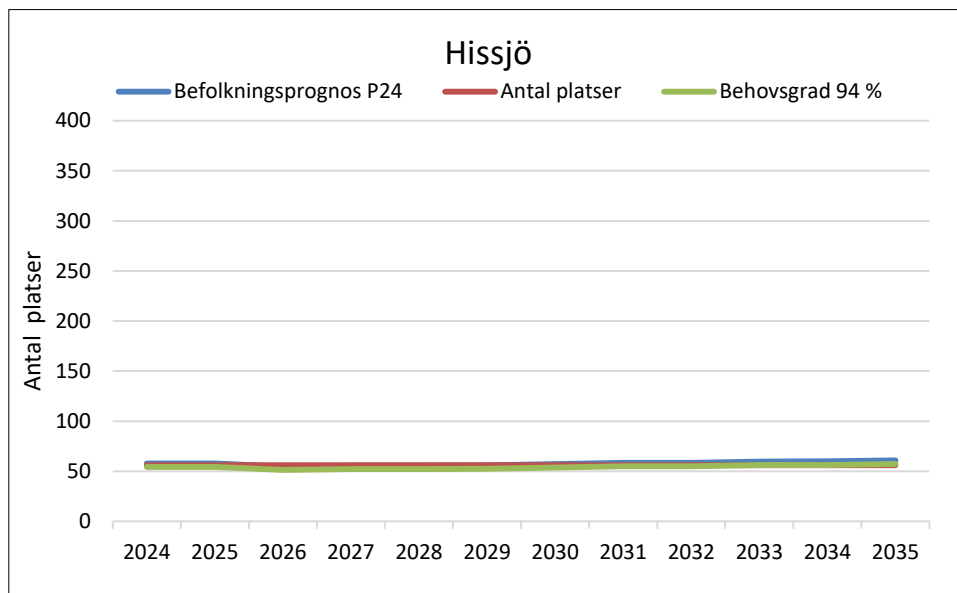
Hissjö

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 071405 Hissjö, 071412 Håkmark, 071518 Hissjös och Håkmarks omland.

Planeringsområde: Rödäng – Västerslätt, Väst på stan, Haga, 12–15 km.

Förskolan Pluto: Förskolan delar lokaler med Hissjö skola. Byggnadsår 2007

Kapacitet: 36 platser, 2 avdelningar.

Pedagogisk omsorg: Tre dagbarnvårdare är verksamma i området, Hissjö och Håkmark.

Kapacitet: 15 platser. Därtill finns samverkan med en dagbarnvårdare i Haddingen.

Diskussion

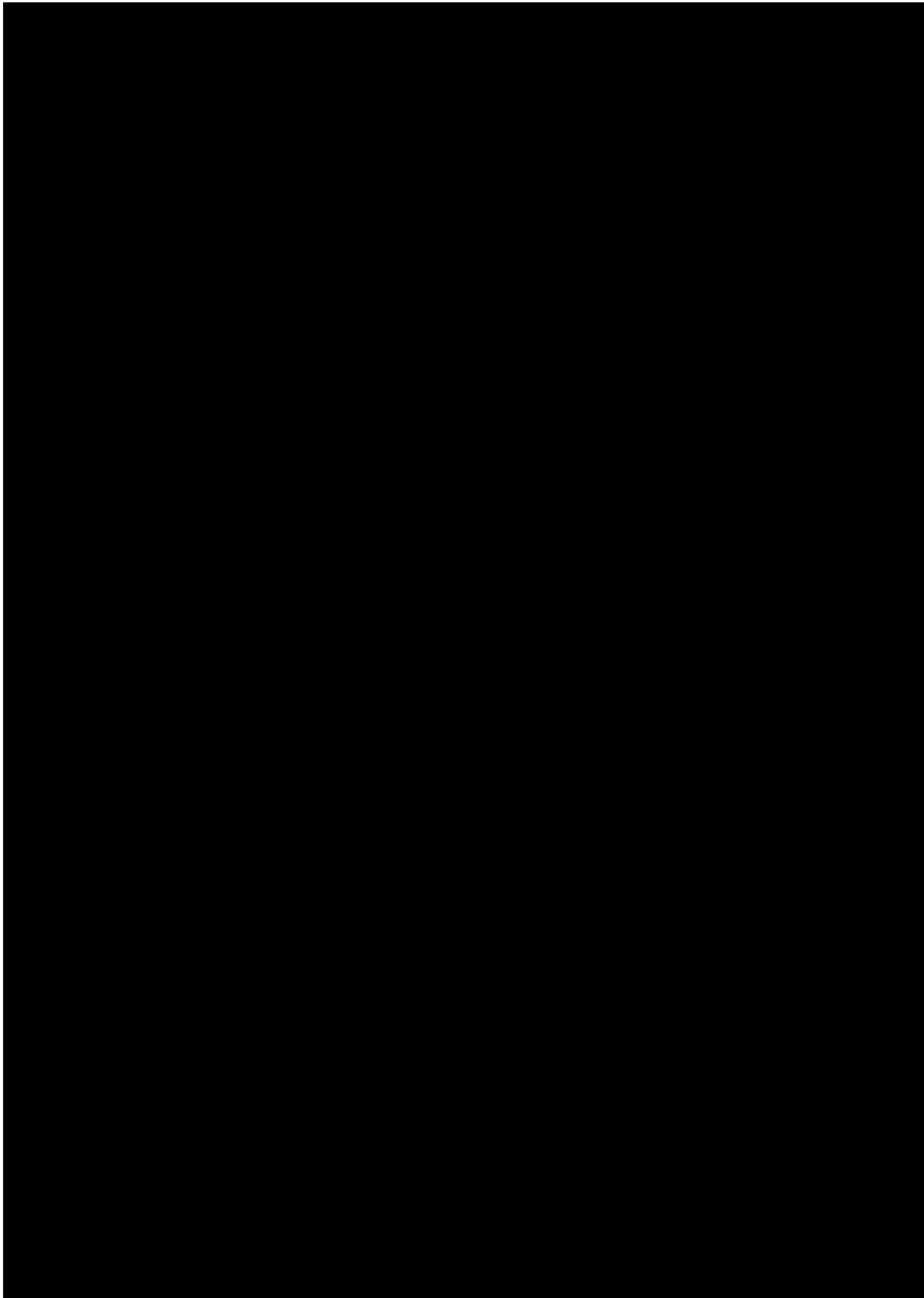
Förskolans och den pedagogiska omsorgens platser täcker områdets behov men påverkas idag av brist på platser i Tavelsjö och Haddingen. Kommer familjer vars färdväg till arbete eller studier som stämmer bättre med en plats i Hissjö fortsätta söka plats i Hissjö, behöver

förskolan byggas ut. För närvarande har 22 barn från Tavelsjö placering på Förskolan Pluto eller hos områdets dagbarnvårdare. I området finns för närvarande 20 barn inom pedagogisk omsorg.

Förslag

Utreda möjlighet till ytterligare 2 avdelningar, 34 platser, alternativt lämna nuvarande förskolelokaler och bygga ny förskola med minst 4 avdelningar.

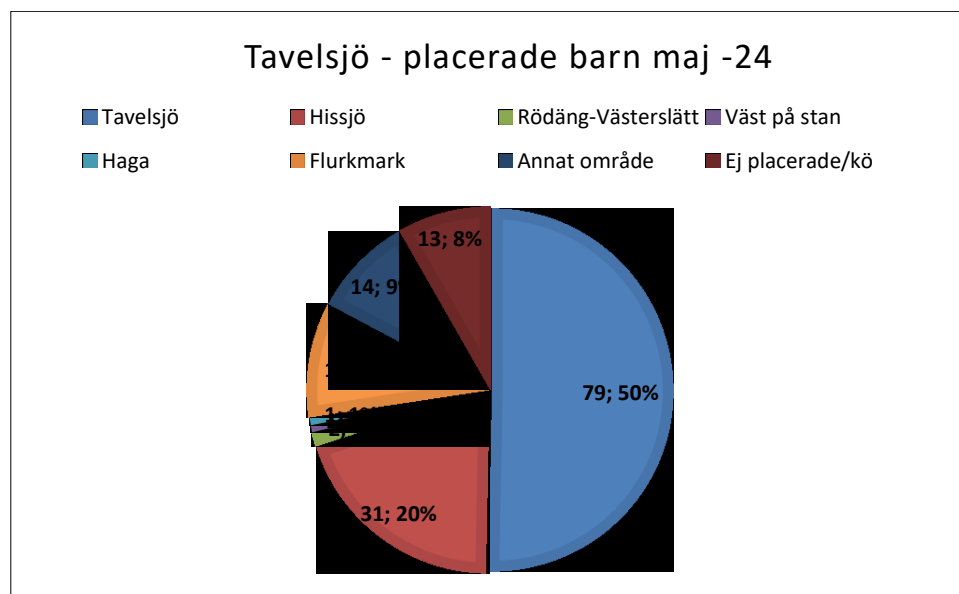
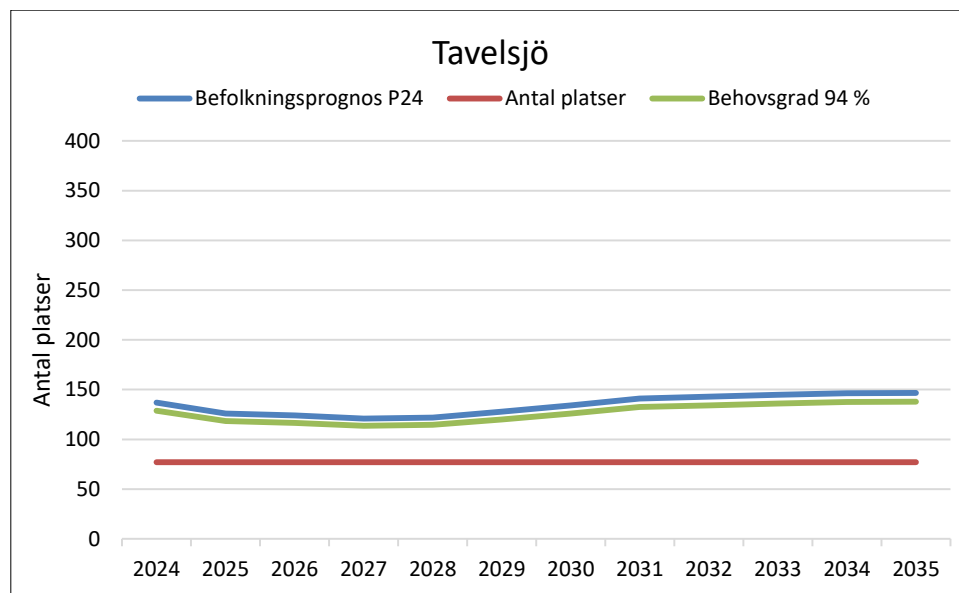
Tavelsjö

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 081701 Tavelsjö, 081810 Tavelsjö omland, södra, 081811 Tavelsjö omland, östra, 081812 Tavelsjö omland, norra

Planeringsområde: Hissjö, Rödäng – Västerslätt, Väst på stan, Haga, 14,9–29 km

Tavelsjö förskola: Förskolan delar lokaler med Tavelsjö skola. Byggnadsår 1979, om. Och tillbyggnad 2002, 2005, 2013. Yta: 72 platser, 4 avdelningar. Kapacitet ht -24: 72 platser (75 inskrivna), 4 avdelningar.

Pedagogisk omsorg: En dagbarnvårdare är verksam i området och samverkar med dagbarnvårdare i Hissjö och Håkmark. Kapacitet vårterminen 2024, 5 platser.

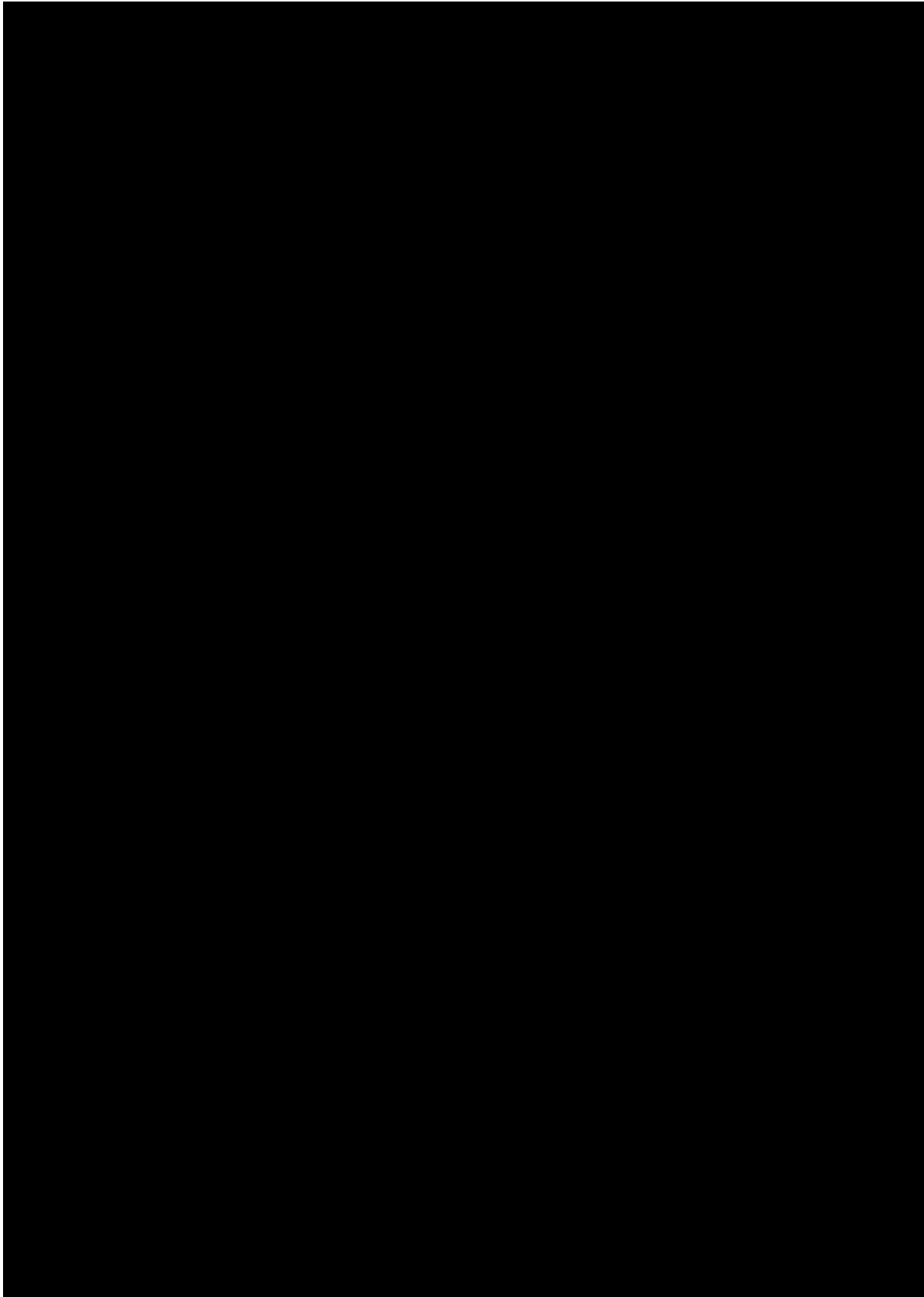
Diskussion

Ny förskola utreds för närvarande, 6–8 avdelningar 102–136 platser. Förskolan kommer att ersätta nuvarande förskola. En utmaning är att cirka 50 % av barnen inte bor i Tavel sjö utan bor i riktning mot Hissjö. Ett betydande antal vårdnadshavare väljer också Hissjö idag, vilket påverkar antalet lediga platser för barn boende i Hissjö. Om barn boende i Haddingen, cirka 20 – 25 barn, väljer förskola i Hissjö blir behovet i Tavel sjö lägre än prognos. Det skulle innebära att förskolan står med tomma avdelningar i Tavel sjö, men med fortsatt kö till Hissjö. Ett alternativ är att bygga en ny förskola i Haddingen, 2–3 avdelningar vilket kommer att avlasta förskolan i Hissjö, behovet av avdelningar i Tavel sjö blir i så fall mindre än det som idag utreds. En dagbarnvårdare är verksam i området (hör till dagbarnvårdargruppen i Hissjö), och har fem placerade barn, alla bosatta i Tavel sjö.

Förslag

Placering av förskola inom området behöver utredas vidare.

Flurkmark

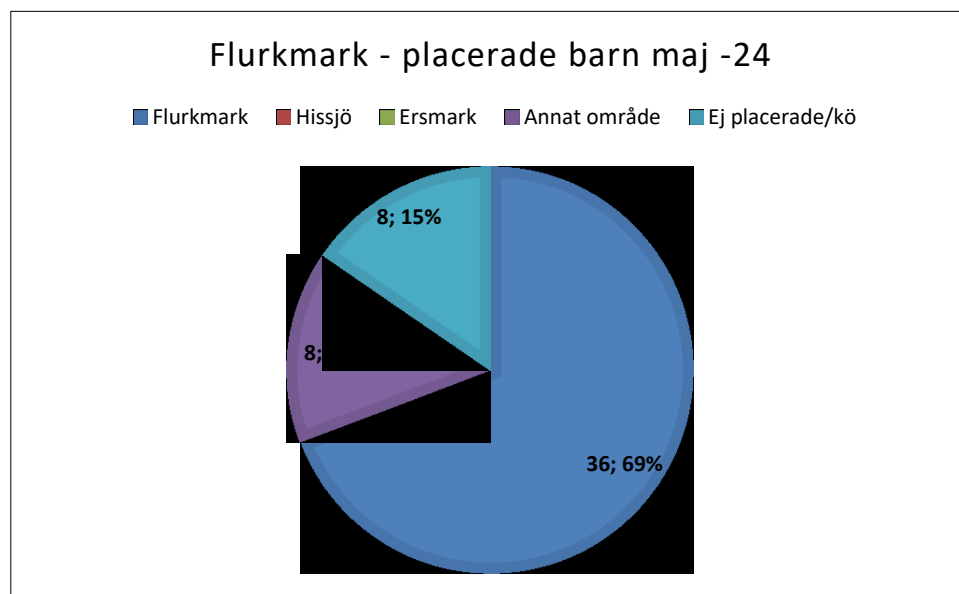
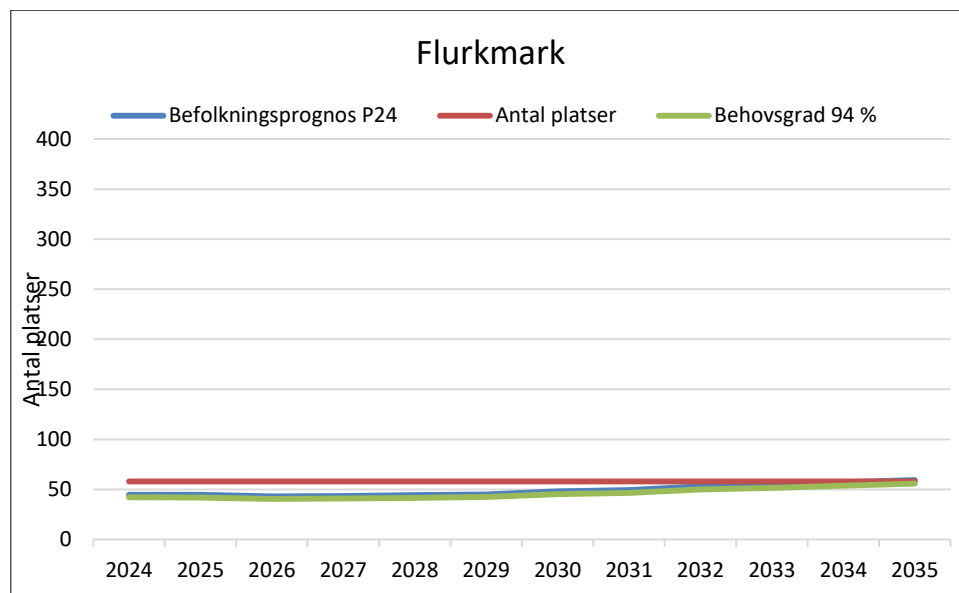

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 071404 Flurkmark, 071514 Flurkmarks omland, 081703 Mickelträsk, 081704

Kroksjö, 081806 Kroksjös omland, 081807, Mickelsträsk's omland

Planeringsområde: Hissjö, Ersmark, 7,7–13,3 km.

Förskolan Flurkmark: Förskolan delar lokaler med Flurkmarks skola. Ombyggnad till förskola 2015. Förskolans två avdelningar har mycket ojämn fördelning av yta mellan avdelningarna, den minsta har endast 10 platser. Kapacitet: 28 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Stjärnflockan: Fristående förskola. Tillstånd för 30 platser

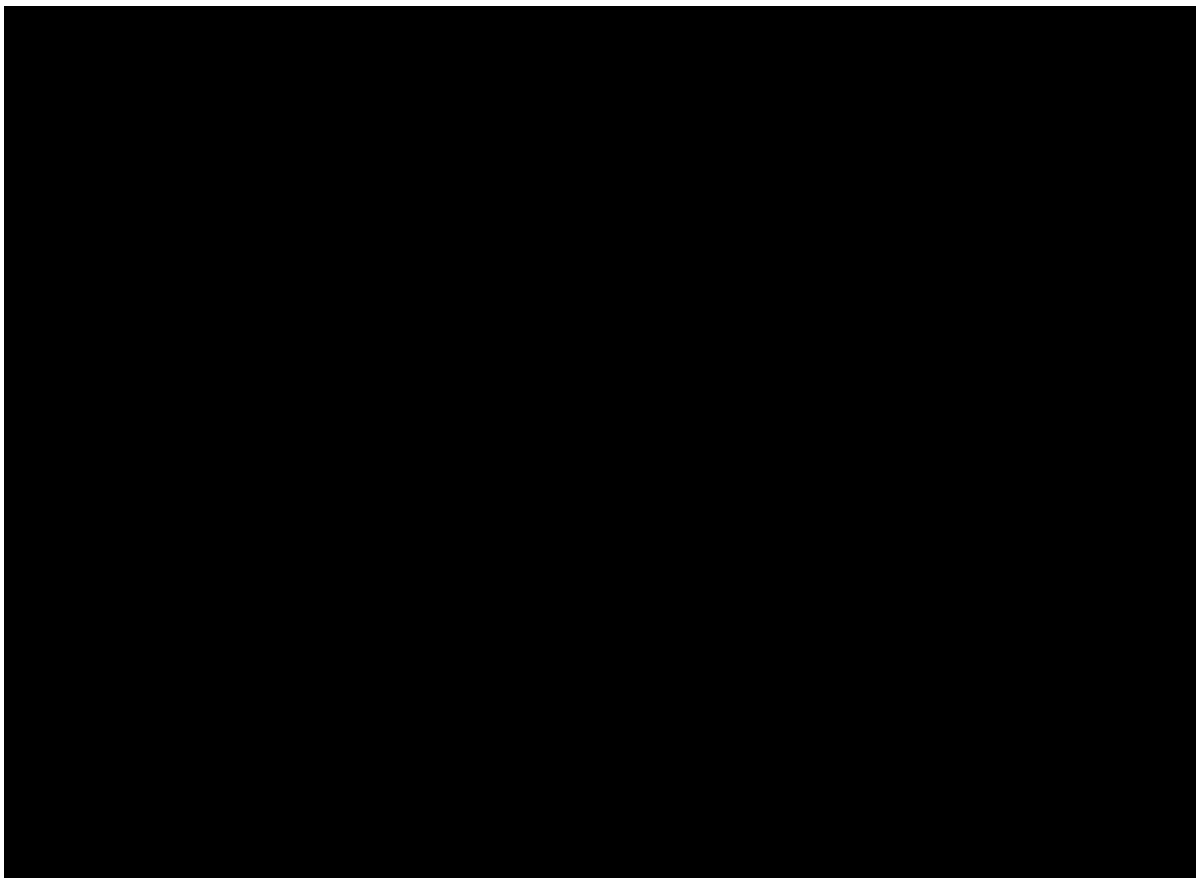
Diskussion

Området är vidsträckt och består av flera byar efter väg 365 från Flurkmark i söder till Mickelsträsk i norr, en över 4 mil lång sträcka. Barn boende i området går i huvudsak på förskolorna i Flurkmark. I dagsläget finns ett överskott av platser i området.

Förslag

Inga åtgärder

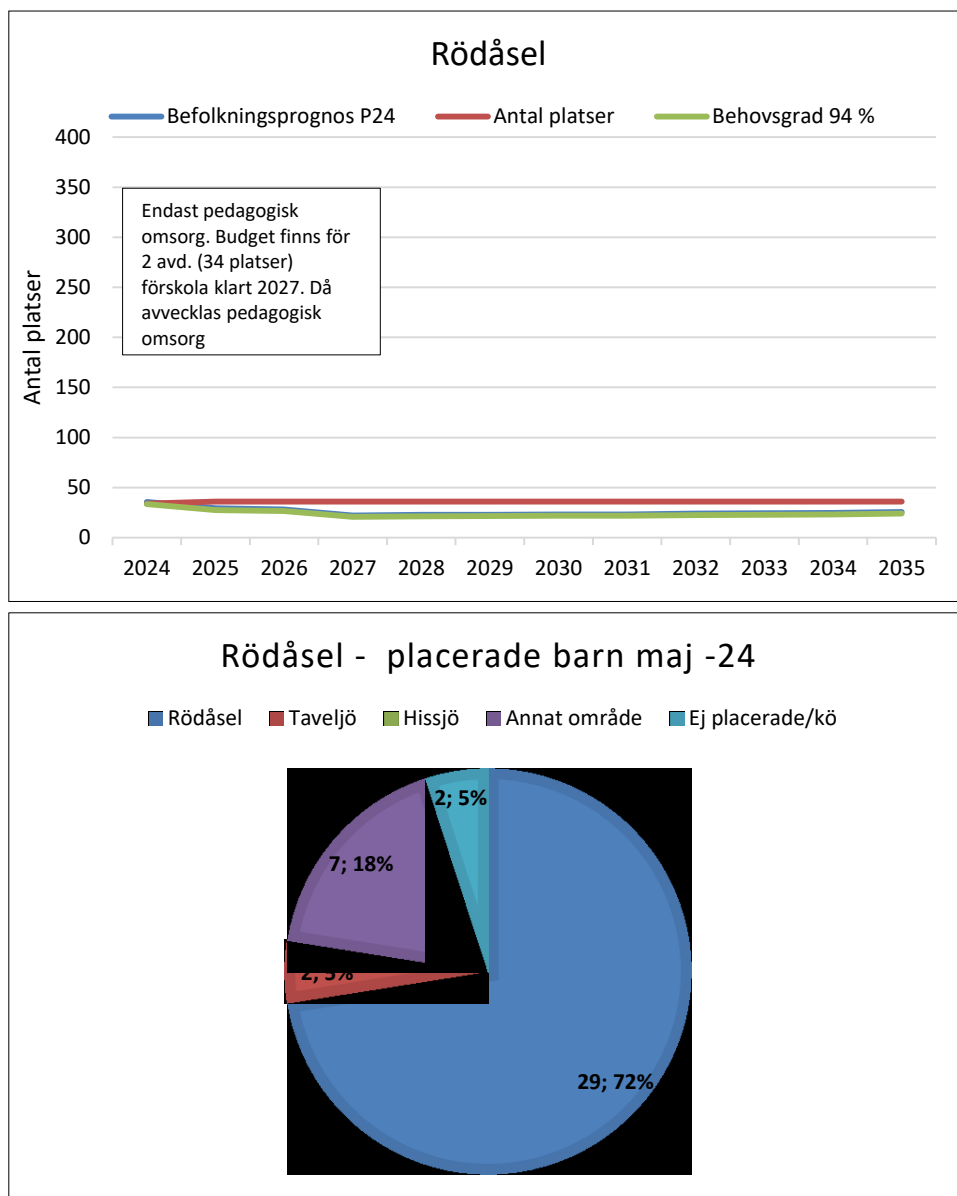
Rödåsel

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 081702 Rödåsel, 081708 Rödånäs, 081809 Rödåsels och Rödånäs omland, östra/västra.

Planeringsområde: Tavelsjö, Hissjö, 10–21 km.

Pedagogisk omsorg: Pedagogisk omsorg bedrivs i Rödåsels bygdegård som förhyrs.

Kapacitet: 34 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Rödåsel: Förskola med 2 avdelningar, 34 platser, planeras i anslutning till Rödåsels skola, kommer att ersätta den pedagogiska omsorgen. Markköp ännu ej klart.

Diskussion

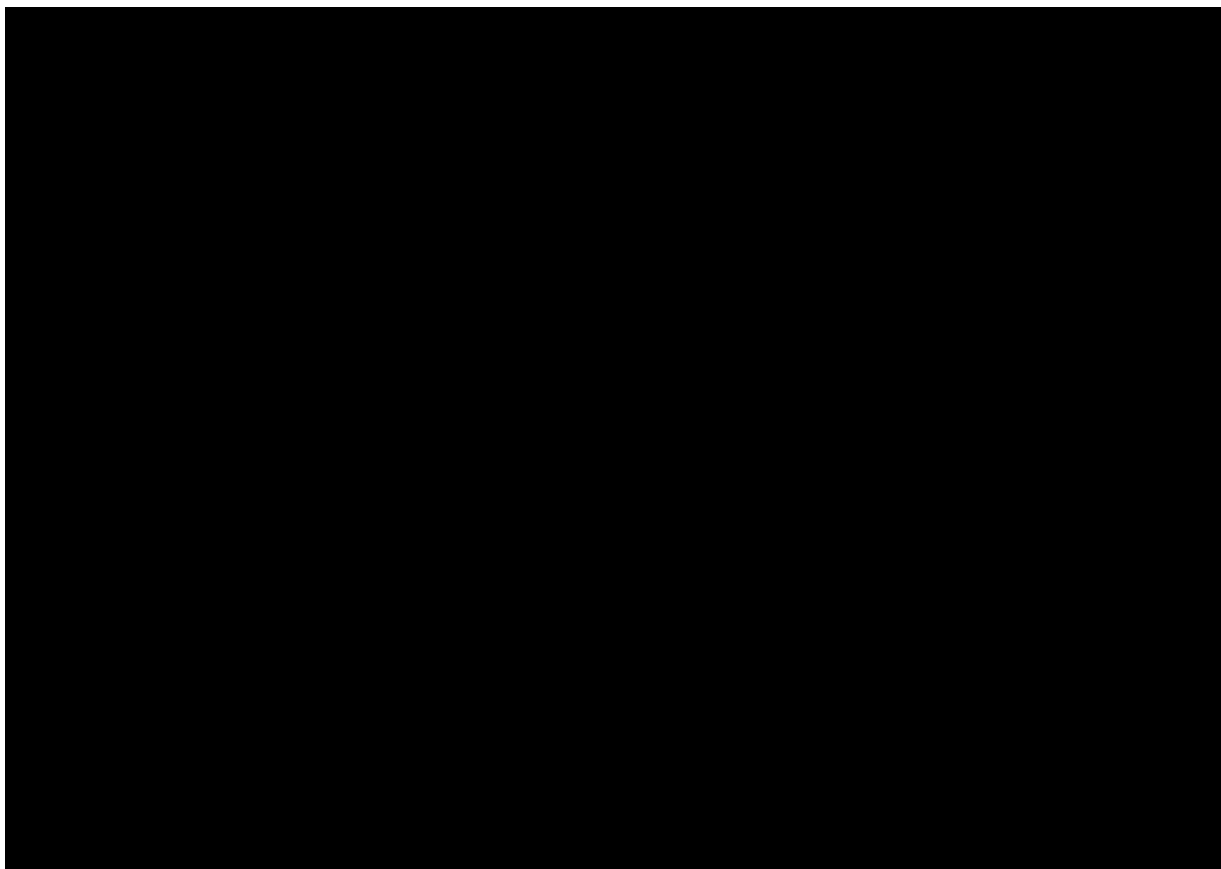
Familjer från Vindelns och Vännäs kommuner boende i Rödåbygden söker frekvent plats i Rödåsel. De erbjuder plats om det inte finns en kö till lediga platser för barn i Umeå kommun. Om kommunen även ska bereda plats för barn bosatta i kranskommunerna behöver kapaciteten utökas med 5–10 platser. Nuvarande lokal, bygdegården, uppfyller inte de krav som man kan ställa på en lokal för förskoleverksamhet och behöver ersättas. För- och

grundskolenämnden har beslutat om att pedagogisk omsorg ej ska bedrivas i lokal. Markköp har ej kunnat genomföras, vilket gjort att byggnation av förskolan har försenats.

Förslag

Bygga förskola 2 avdelningar i anknytning till Rödåsels skola och i samband med detta avveckla pedagogisk omsorg i lokal. Går det ej att lösa köp av tomtmark behöver motsvarande antal förskoleplatser skapas på annan ort, förslagsvis Tavelsjö.

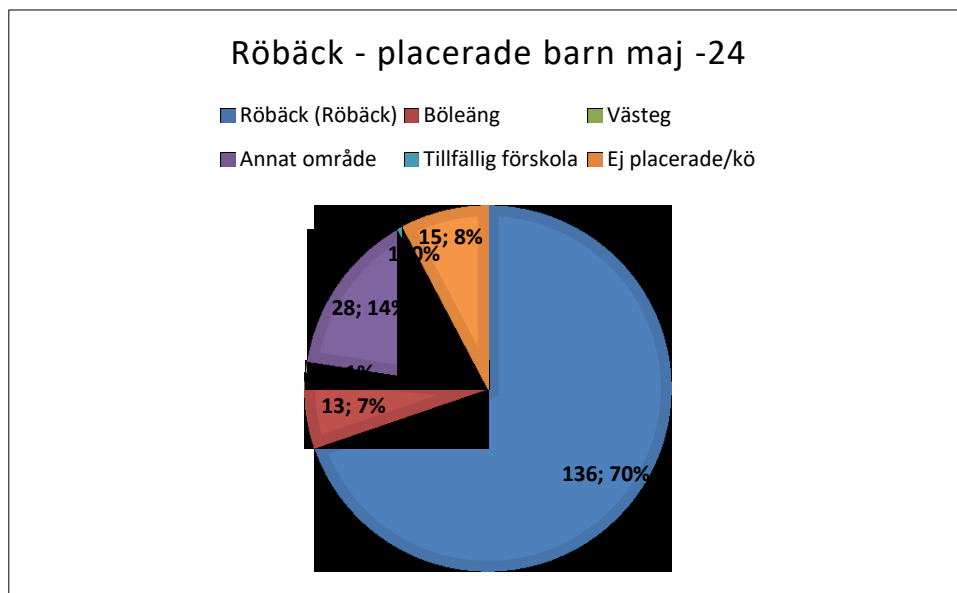
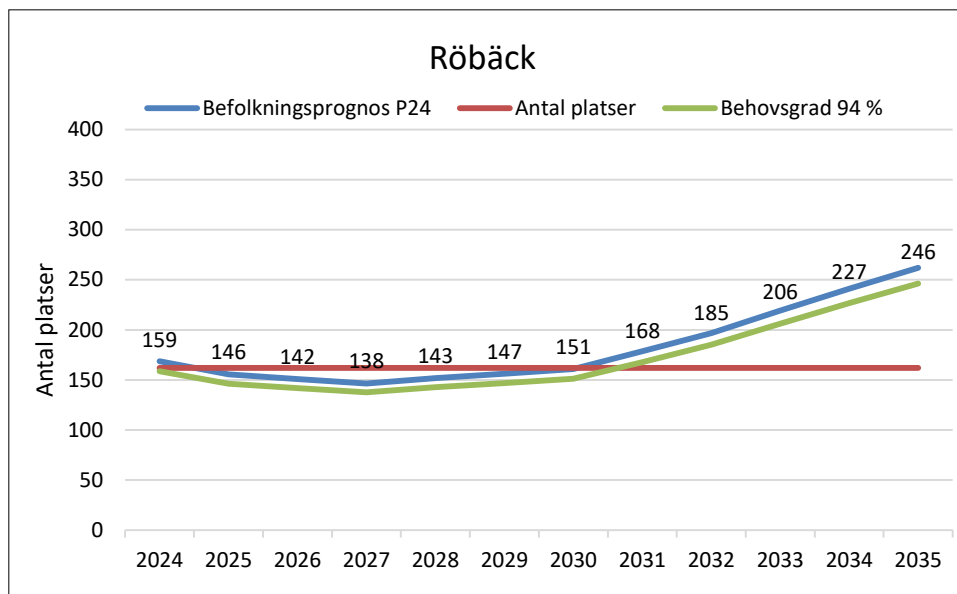
Röbäck

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 092307 Röbäcks omland norra, 092310 Röbäck, västra, 092311 Röbäck, östra, 092320 Röbäcks omland, östra, 092322 Röbäcks omland, södra, 102414 Skravelsjö, 102618 Skravelsjös omland.

Planeringsområde: Böleäng, Västteg. 1,6–6 km.

Förskolan Luvan: Byggnadsår 1989, om- och tillbyggnad 1995. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Kragen: Byggnadsår 1986. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Svidjan: Byggnadsår 1935. Ombyggnation 2006, 2007, 2009, 2010, 2022. Kapacitet: 18 platser, 1 avdelning. Tagits i bruk som tillfällig förskola.

Diskussion

För att ta ställning till behov av förskoleplatser i Röbäck behöver man även ta ställning till behovet i Yttersjö samt Klabböle. Förskolan Svidjan har tagits i bruk som tillfällig förskola när skolan inte haft behov av lokalen. Den uppfyller inte kommunens krav på förskolelokaler utifrån funktionsprogrammet och är inte kostnadseffektiv. Nybyggnation planeras i

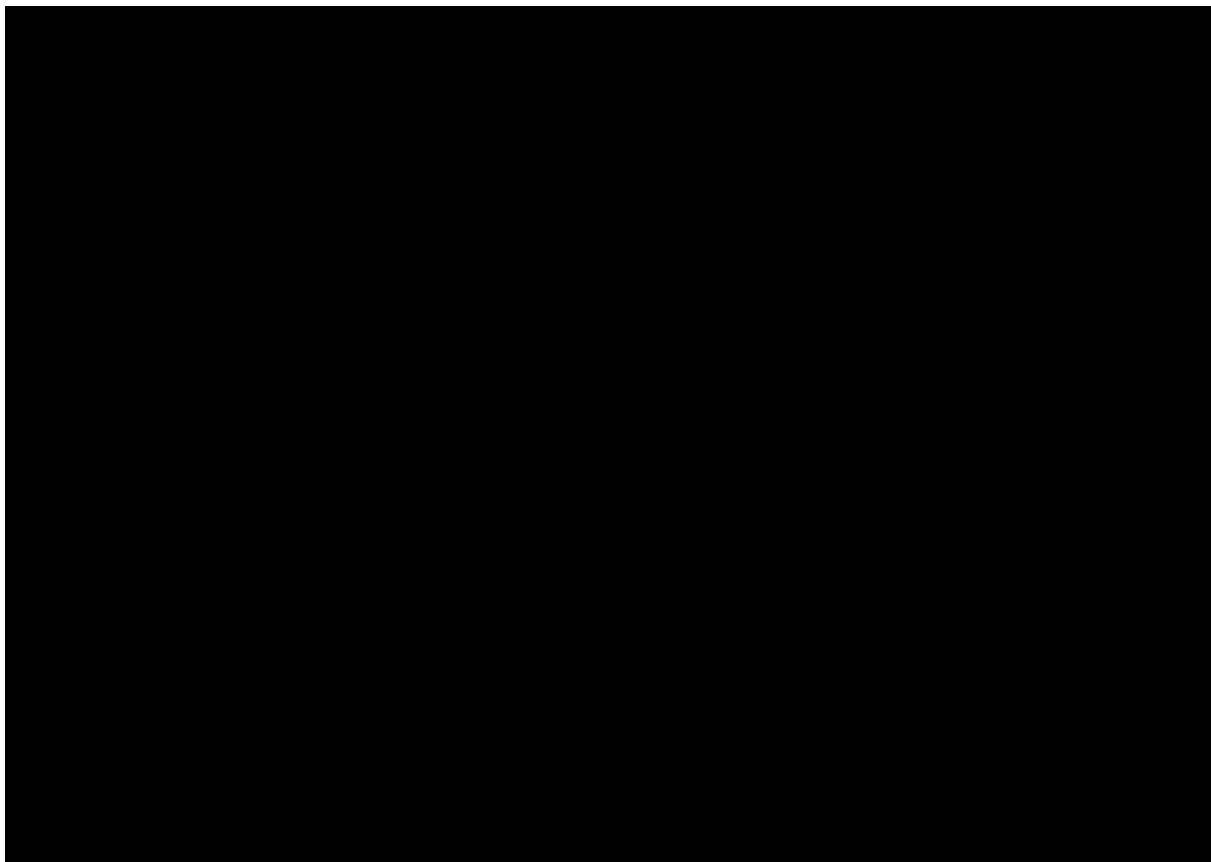
Skravelsjö 2:15 med flera. Prognos är 25 barn år 2033. Eftersom det är småhus som avses, kommer barnantalet snabbt att sjunka när barnen kommer upp i skolåldern.

Nybyggnation planeras också i Röbbäck 30:60 med flera – Röbbäcksliden. Området ligger mellan Skravelsjö och Röbbäck västra, Röbbäcks norra omland. Prognosen är 86 barn ytterligare till år 2033. Stor andel småhus planeras i området. Ny förskola bör placeras så långt österut mot Röbbäck som möjligt för att kunna ha ett långsiktigt underlag. Förskolan kommer att vara attraktiv även för boende i Skravelsjö. Planer finns även för området norr om detta med 250 bostäder, detta syns inte i prognosen men det är bra om ny förskola även kan ombesörja viss del av detta område när befolkningen sjunker i det första. Även familjer från Klabböle kan söka sig till en förskola i detta område om den placeras efter deras färdväg till eller från arbete eller studier.

Förslag

Röbbäck – 2 nya förskolor, 6 avd. + 6 avd., avveckling av Svidjan.

Böleäng

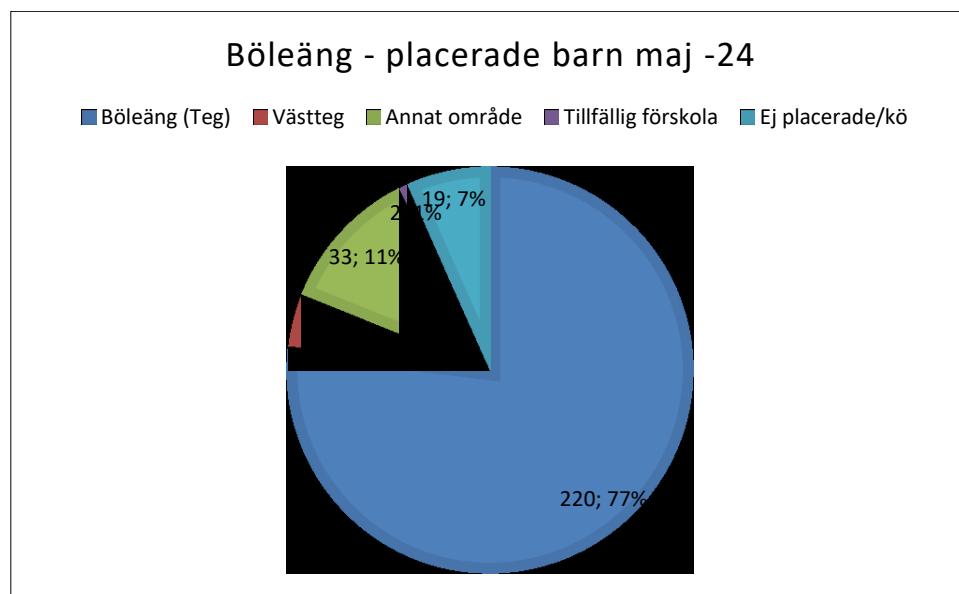
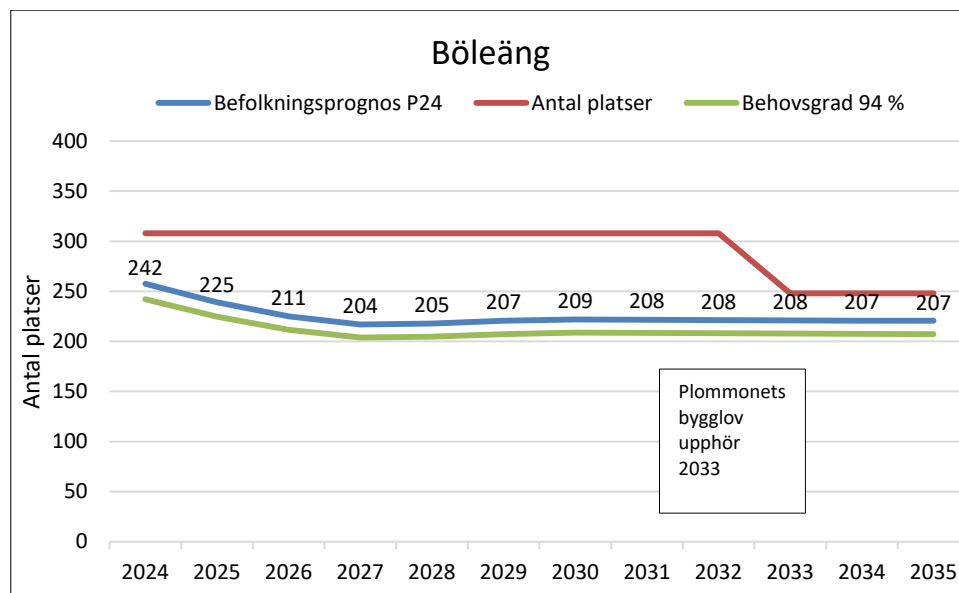

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 092001 Böleäng, södra, 092002 Böleå, västra, 092011 Böleäng, norra, 092012

Bölesholmarna, Böleå boställe, 092018 Industriområde Volvo, 092021 Böleäng, västra.

Planeringsområde: Västteg.

Förskolan Fröhuset: Byggnadsår 1977, om- och tillbyggnad 2012. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Ängsgården: Byggnadsår 1980 och 1981, om- och tillbyggnad 1992. Ängsgården består av två enfamiljshus (villor) på gemensam tomt men utan invändig koppling. Kapacitet: 32 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Plommonet: Förhyrd paviljong 2018. Tillfälligt bygglov längst till 2033 Kapacitet 60 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Böle: Byggnadsår 2020. Kapacitet: 144 platser, 8 avdelningar.

Diskussion

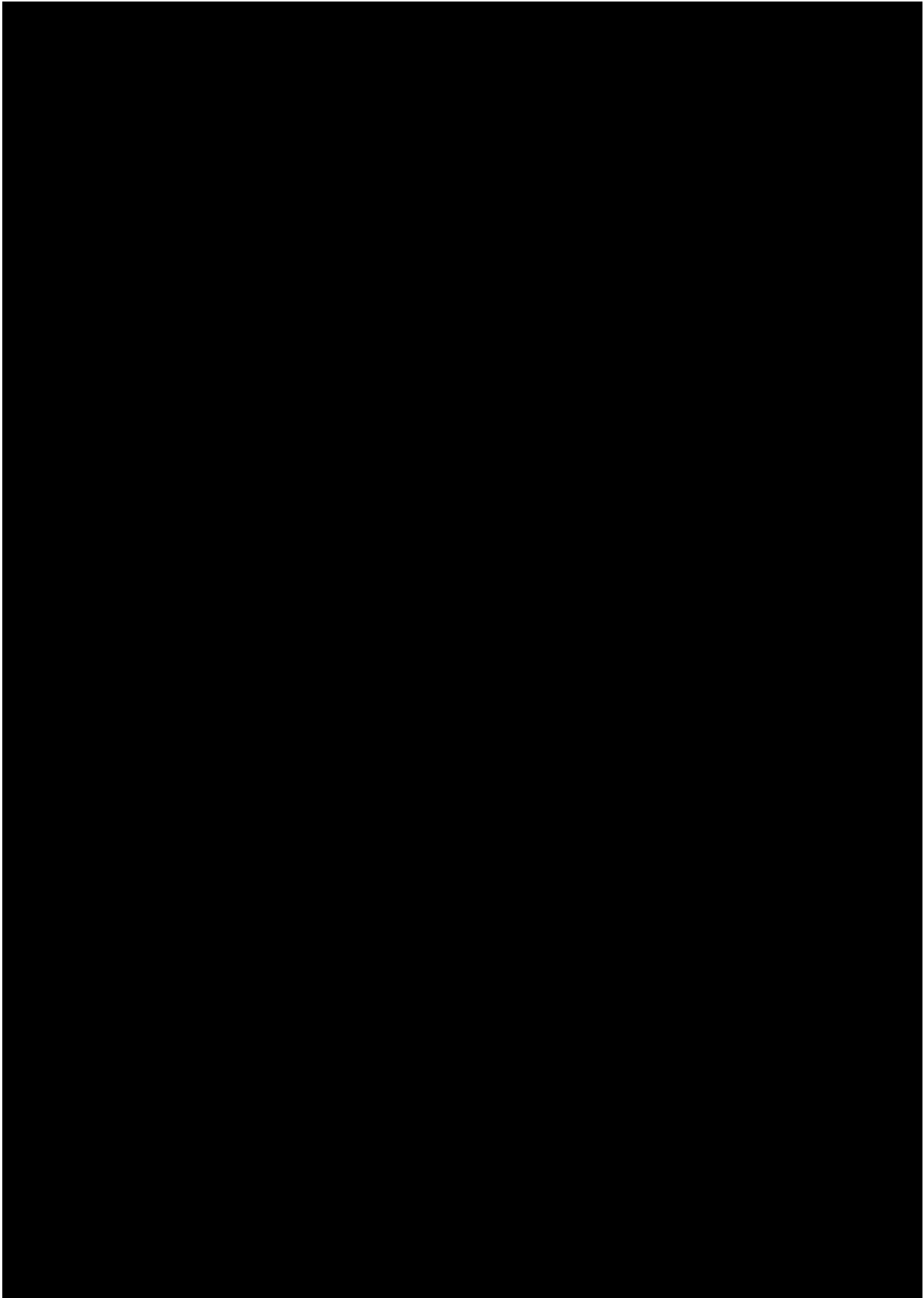
Förskolan Böle ligger precis på gränsen till Västteg vilket innebär att de som har längst väg dit har cirka 2,5 km i färdväg. Boende på Röbbäck och i Kasamark/Yttersjö som inte har plats inom det egna området har idag plats inom Böleäng, cirka 20 barn, höstterminen 2024.

Böleängs förskolor, främst Förskolan Böle, tar även emot barn från Västteg och övriga områden söder om älven, cirka 50 barn höstterminen 2024. Förskolan Ängsgården som består av två friliggande villor har varken ändamålsenliga lokaler eller är resurseffektiv för verksamheten och behöver ersättas. När Plommonets bygglov upphör behöver ny förskola byggas, företrädesvis mer centralt i området.

Förslag

Se gemensamt förslag för alla områdena söder om älven inklusive Sörmjölle.

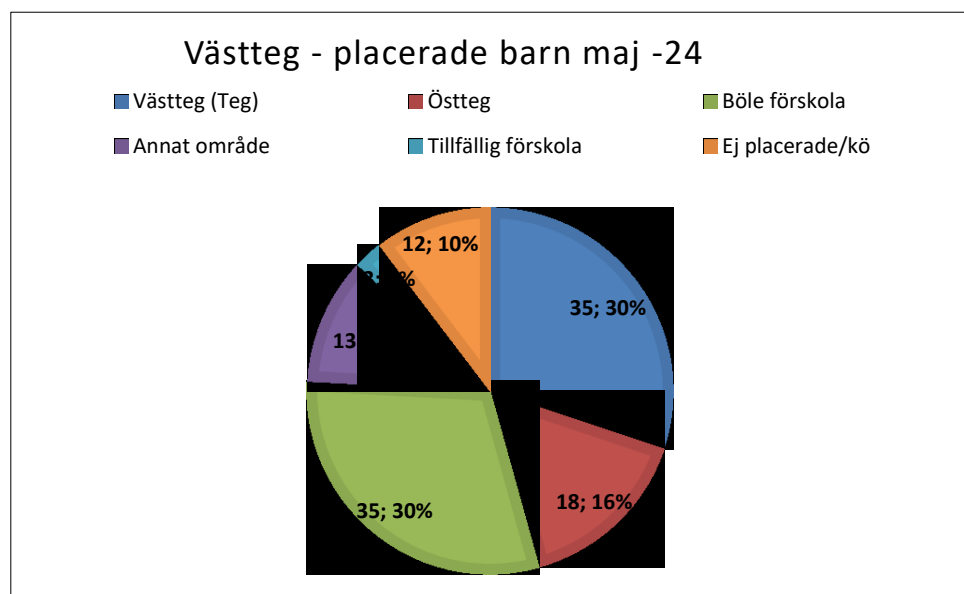
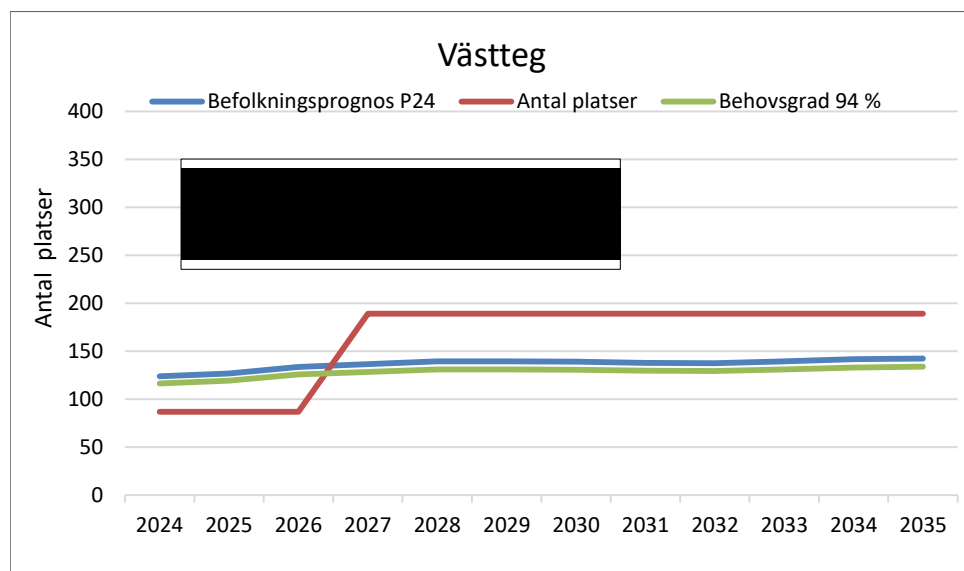
Västteg

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 092103 Böleå, östra, 092104 Böleå, norra, 092110 Röbbäcksdalen, 092113 E4 – Riksvägen.

Planeringsområde: Östteg samt förskolan Böle.

Förskolan Linjalen: Byggnadsår 1978. Kapacitet; 36 6latser, 2 avdelningar.

Förskolan Målaren: Byggnadsår 1992. Kapacitet: 52 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Häradsdomaren: Förhyrda lokaler 2018, begränsad tid, evakuerings- och tillfälliga lokaler. Ingår inte i prognosen ovan.

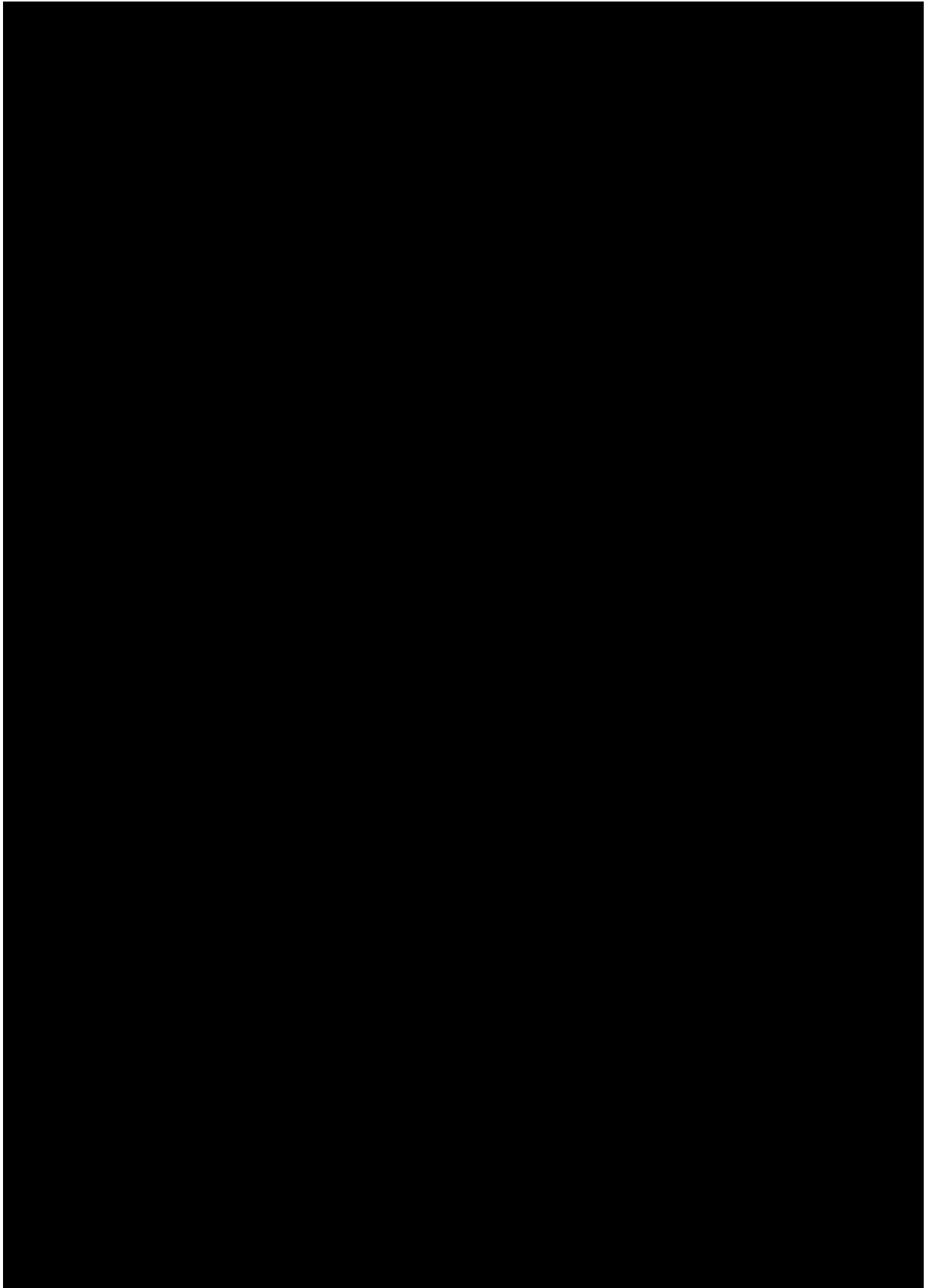
Diskussion

Förskolan Linjalen har endast två avdelningar vilket inte är resurseffektivt för verksamheten, finns möjlighet att lämna dessa lokaler är det önskvärt. Förskolan Häradsdomaren har endast tillfälligt bygglov och kommer att avvecklas senast 2027.

Förslag

Se gemensamt förslag för alla områden söder om älven inklusive Sörmjölle.

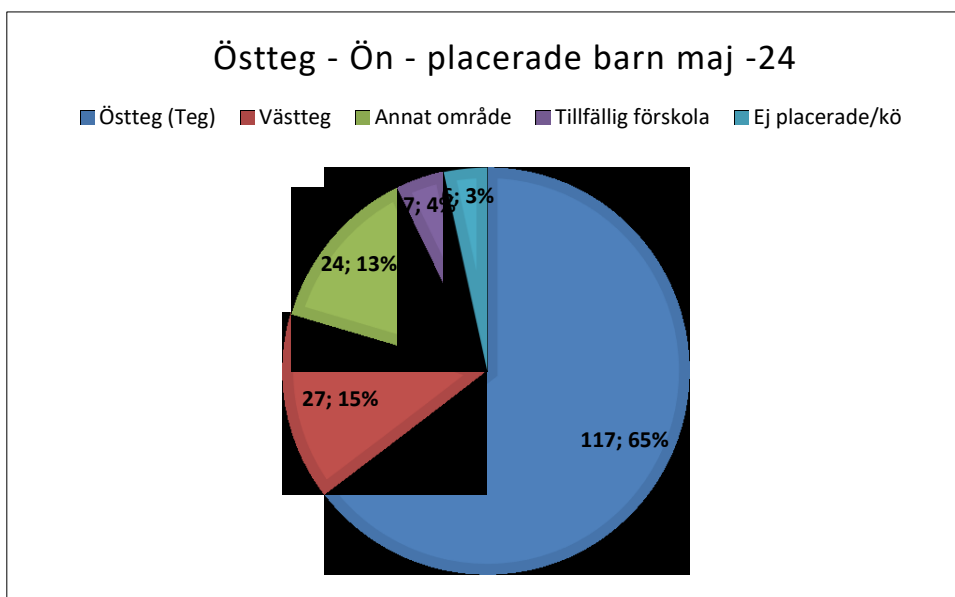
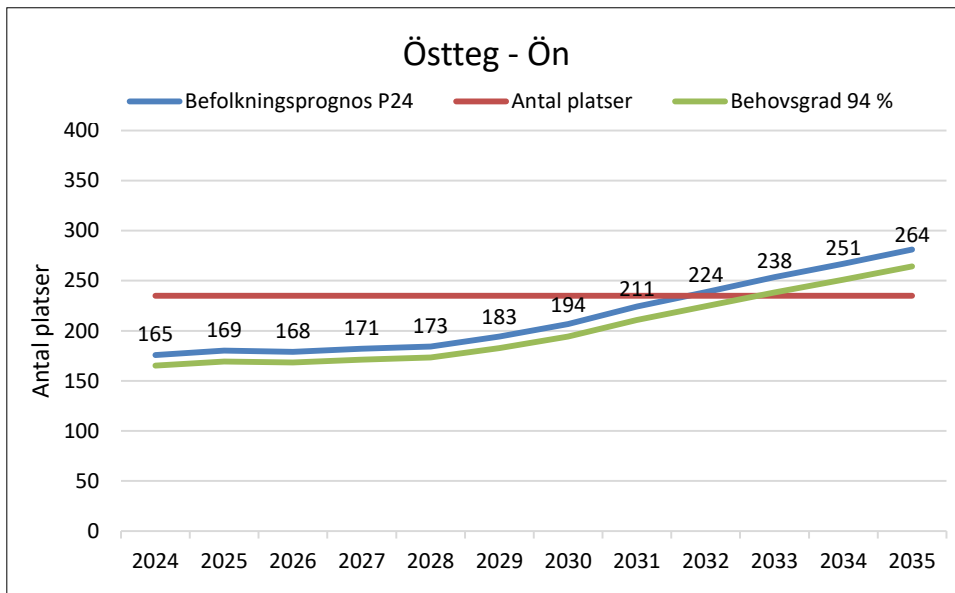
Östteg - Ön

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 092114 E4 – Tegsvägen, 092115 Tegsborg – kyrkan, 092205 Söderslätt, 092206, Ön 092209 Östtogs industriområde, 092216 Söder tegsvägen, 092217 Obbolavägen, 092219 Flygfältet, 102620 Degernäs omland.

Planeringsområde: Västteg.

Förskolan Rymden: Byggnadsår 1959. Tidigare äldreboende, ombyggt till förskola 2014. 1 avdelning är språkavdelning. Kapacitet: 138 platser, 8 avdelningar.

Förskolan Karlavagnen: Fristående förskola. Tillstånd för 100 platser.

Diskussion

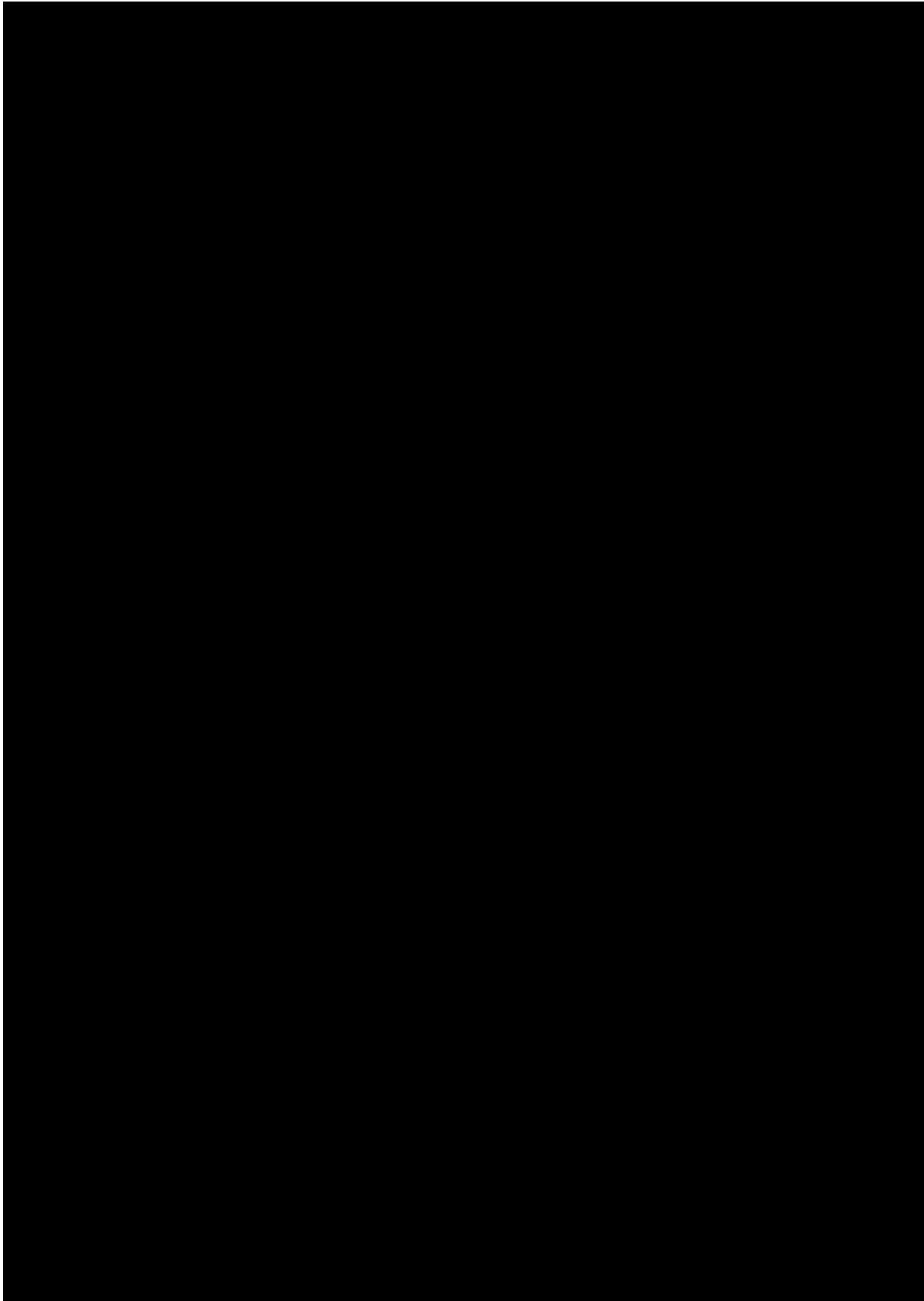
Området har idag en överkapacitet och Förskolan Rymden används till stor del som alternativ förskola för boende söder om älven, cirka 60 barn höstterminen 2024.

Förslag

Ny förskola på Ön 2032.

Se gemensamt förslag för alla områdena söder om älven inklusive Sörmjölle.

Kasamark – Yttersjö

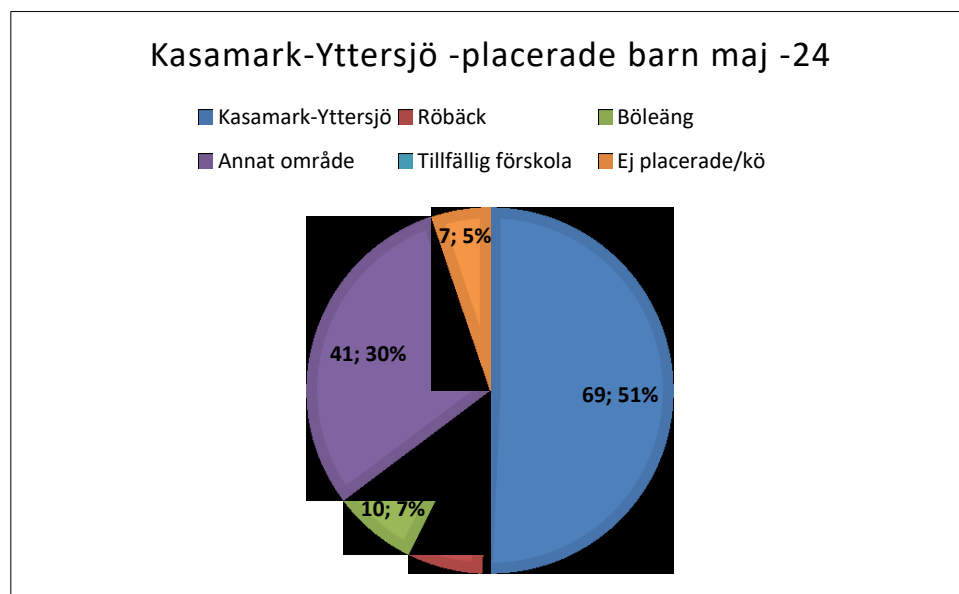
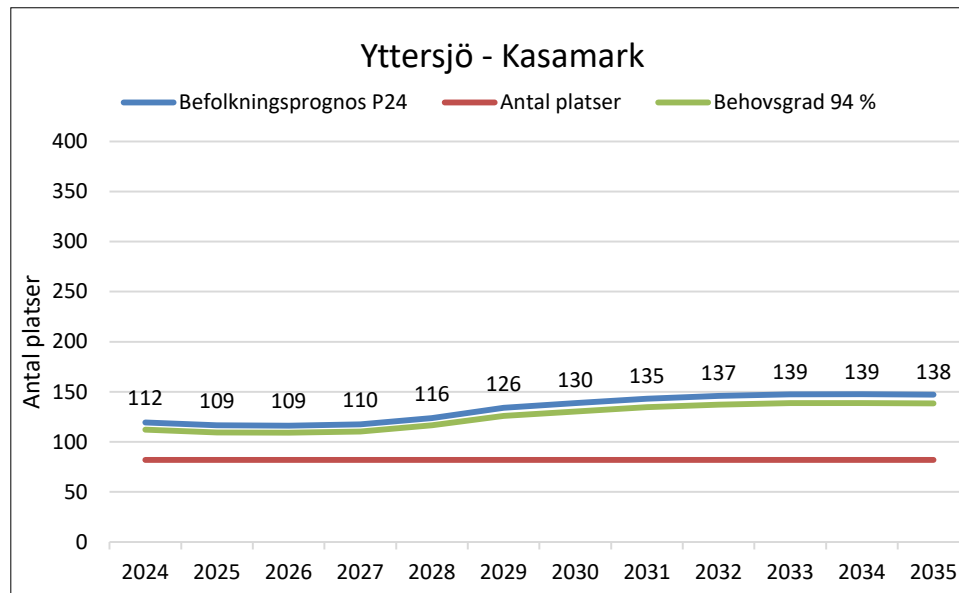

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 102402 Djäkneböle, 102403 Hössjö, 102404 Kasamark, 102408

Yttersjöområdet, 102609 Yttersjö och Djäkneböles omland, 102615, Hössjös omland, norra/södra, 102619 Kasamarks omland.

Planeringsområde: Röbäck, Böleäng, 7,5 – 21 km.

Förskolan Yttersjö: Tre byggnader. Byggnadsår huvudbyggnad 1933, paviljong 1977, paviljong 1983. Huvudbyggnad ombyggd senast 2009, paviljong ombyggd 1985, 2002, 2009. Huvudbyggnaden är inte fullt anpassad till förskoleverksamhet, tidigare skola och fritidshem. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Solgläntan: Fristående förskola. Tillstånd: 28 platser.

Diskussion

Området består av flera byar där skolan ligger i Kasamark och förskolorna i Yttersjö. Behovet av förskoleverksamhet i de mindre byarna har tidigare år tillgodosetts med pedagogisk omsorg som från höstterminen 2024 finns inte längre några dagbarnvårdare anställda. Detta på grund av att det inte gått att rekrytera dagbarnvårdare.

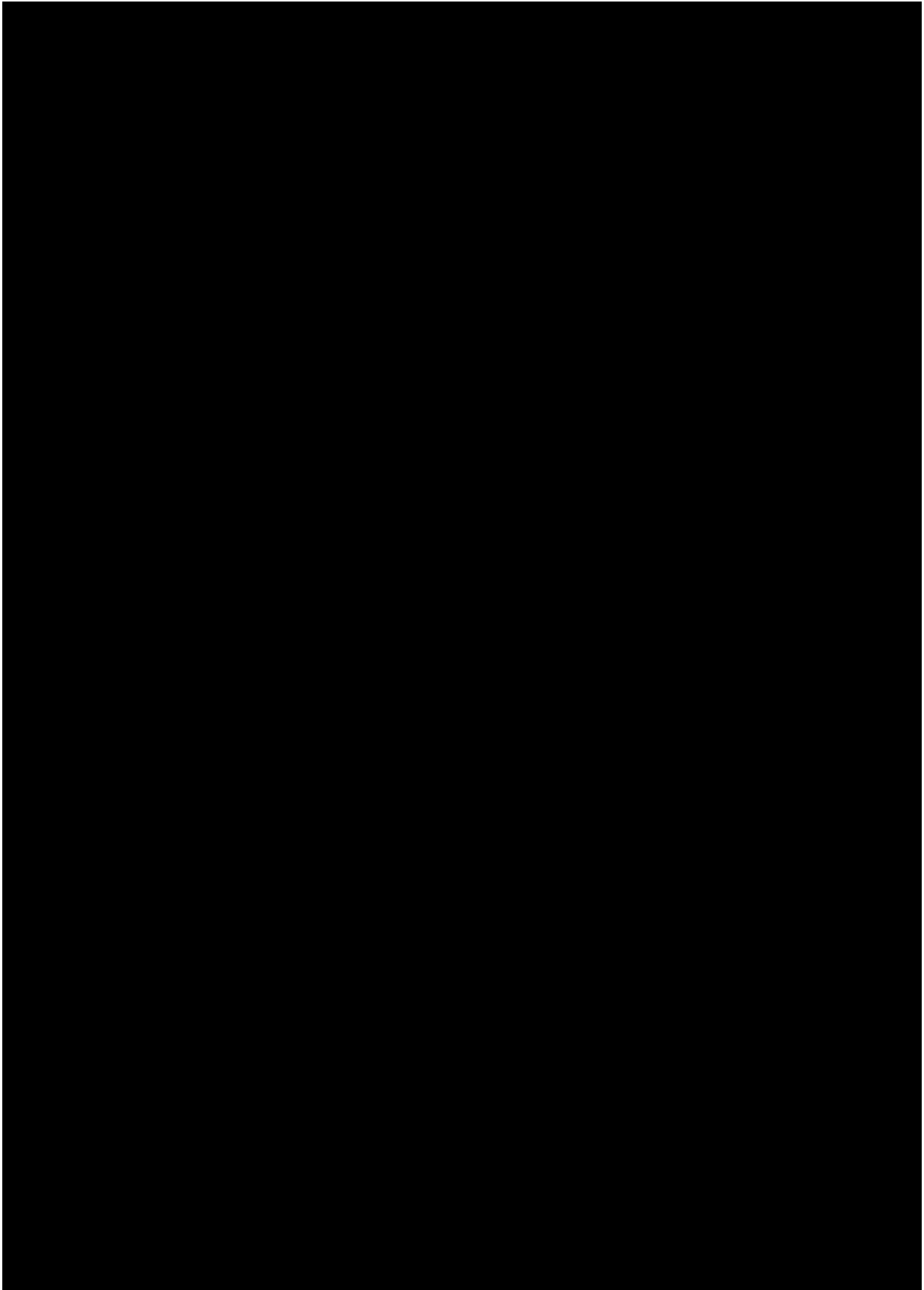
Förskolan Yttersjö har inga lokaler som planerats långsiktigt för förskola. Lokalerna har tagits i bruk succesivt i tre separata byggnader. Ingen av de nuvarande byggnaderna är lämpliga för en långsiktig förskoleverksamhet.

Förskolan Solgläntan drivs av ett föräldrakooperativ i en förhyrd lokal, de har meddelat att de kommer att upphöra med sin verksamhet 31/12 2024.

Förslag

Ny förskola 8 avdelningar i anslutning till nuvarande förskola som rivs, ersätter även fristående förskola. Alternativt två förskolor med 4 avdelningar. Förvärv av fastigheten som föräldrakooperativet Solgläntan hyr och där bedriva kommunal förskola under en övergångsperiod. Se även gemensamt förslag för alla områden söder om älven inklusive Sörmjöle.

Stöcke

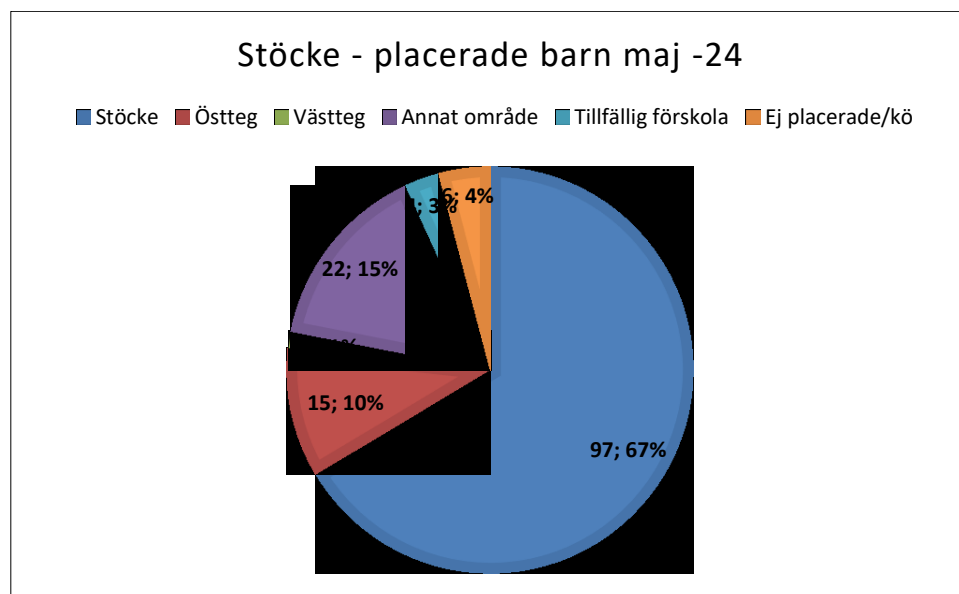
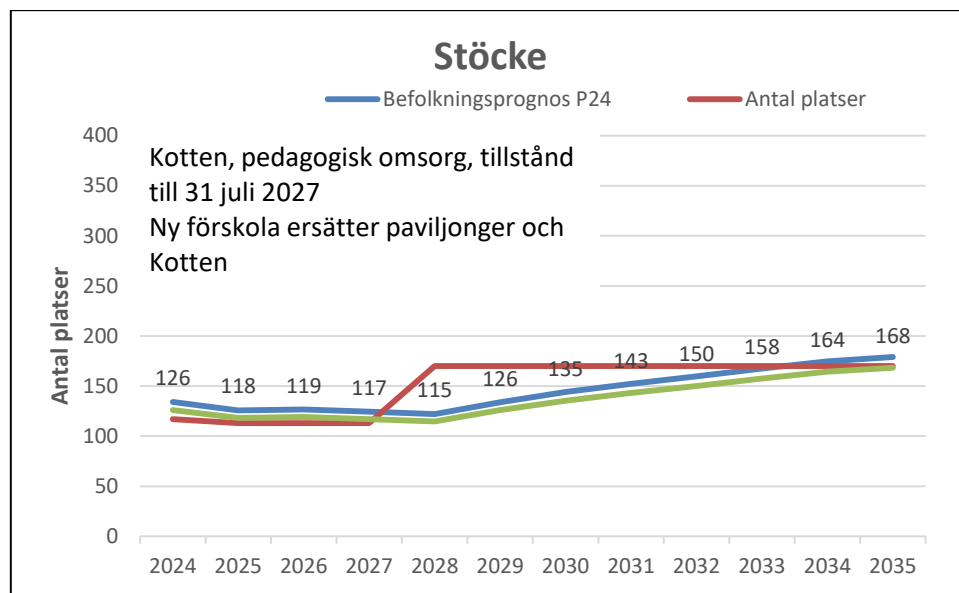

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 102401 Degernäs, 102406 Stöcke, 102412 Strömbäck, 102413 Ström, 102616

Stöckes, Ströms och Strömbäcks omland.

Planeringsområde: Östteg, Västteg.

Stöcke förskola: Byggnadsår: 2016 (byggnaden delas med Stöcke skola). Paviljong 2019.

Kapacitet 102 platser, 6 avdelningar.

Ny förskola: Ny förskola 6 avdelningar planeras, ersätter 2 avd. paviljong och pedagogisk omsorg i lokal.

Kotten pedagogisk omsorg i lokal: Fristående. Tillstånd för 15 platser till 31/7 2027.

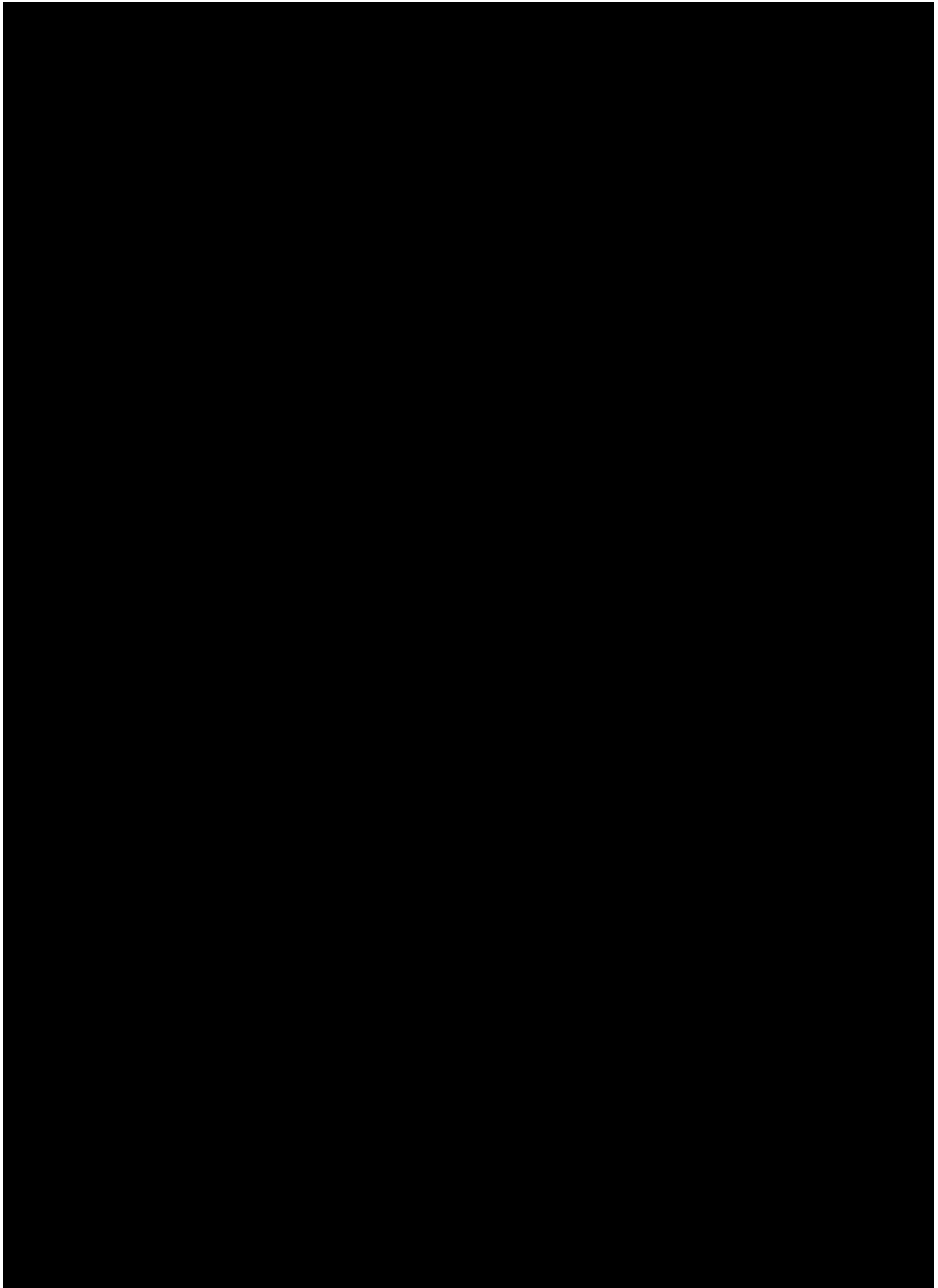
Diskussion

Befolkningen i Stöcke bor både koncentrerat till byns centrala delar och utspritt i omlandet. Både färdväg till Umeå och kommande skolplacering påverkar val av förskola. Var kommande tomter släpps påverkar vilken förskola som är aktuell för vårdnadshavarna. Boende i delar av Stöcksjö och Sörmjölle väljer även de Stöcke, cirka 20 barn höstterminen 2024, vilket behöver vara med i planeringen av kapaciteten i Stöcke. Eftersom det finns en osäkerhet var det kommer att byggas och vilken förskola vårdnadshavare kommer att välja behöver området ha en generös kapacitet i förhållande till befolkningsprognosen.

Förslag

Förslag nybyggnation 6 avdelningar varav 2 ersätter paviljongerna och 1 ersätter pedagogisk omsorg i lokal. Se även gemensamt förslag för alla områdena söder om älven inklusive Sörmjölle.

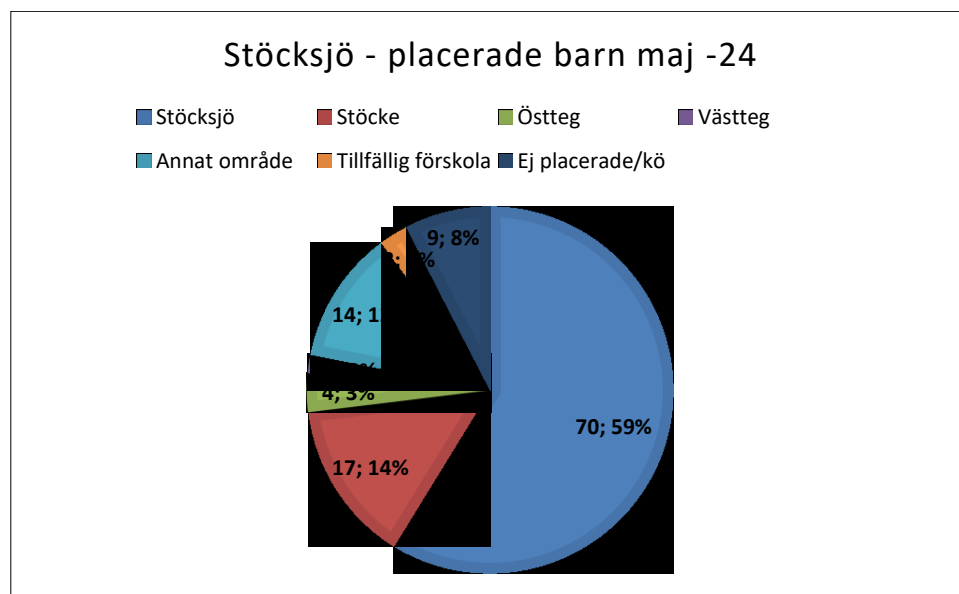
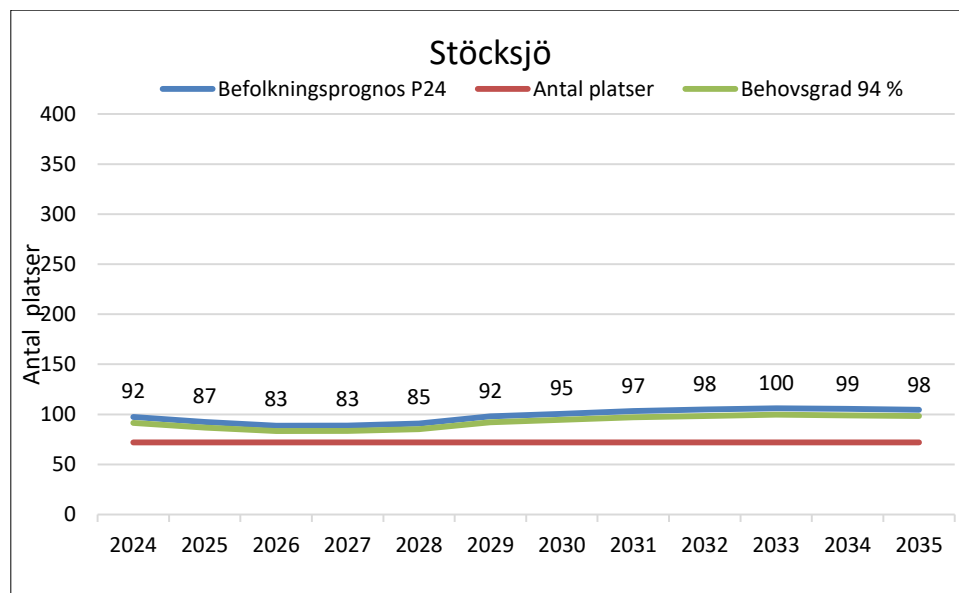
Stöcksjö

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 102407 Stöcksjö, 102411 Ansmark, 102610 Stöcksjös och Ansmarks omland, östra/västra

Planeringsområde: Östteg, Västteg

Förskolan Stöcksjö: Delar lokaler med Stöcksjö skola. Byggnadsår 1938, om- och tillbyggnad senast 2012. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Diskussion

Befolkningen i Stöcksjö bor både koncentrerat till byarnas centrala delar och utspritt i omlandet på båda sidor om Stöcksjön. Både färdväg till Umeå och kommande skolplacering påverkar val av förskola. Vårdnadshavare till cirka 15 % av Stöcksjös barn har idag valt

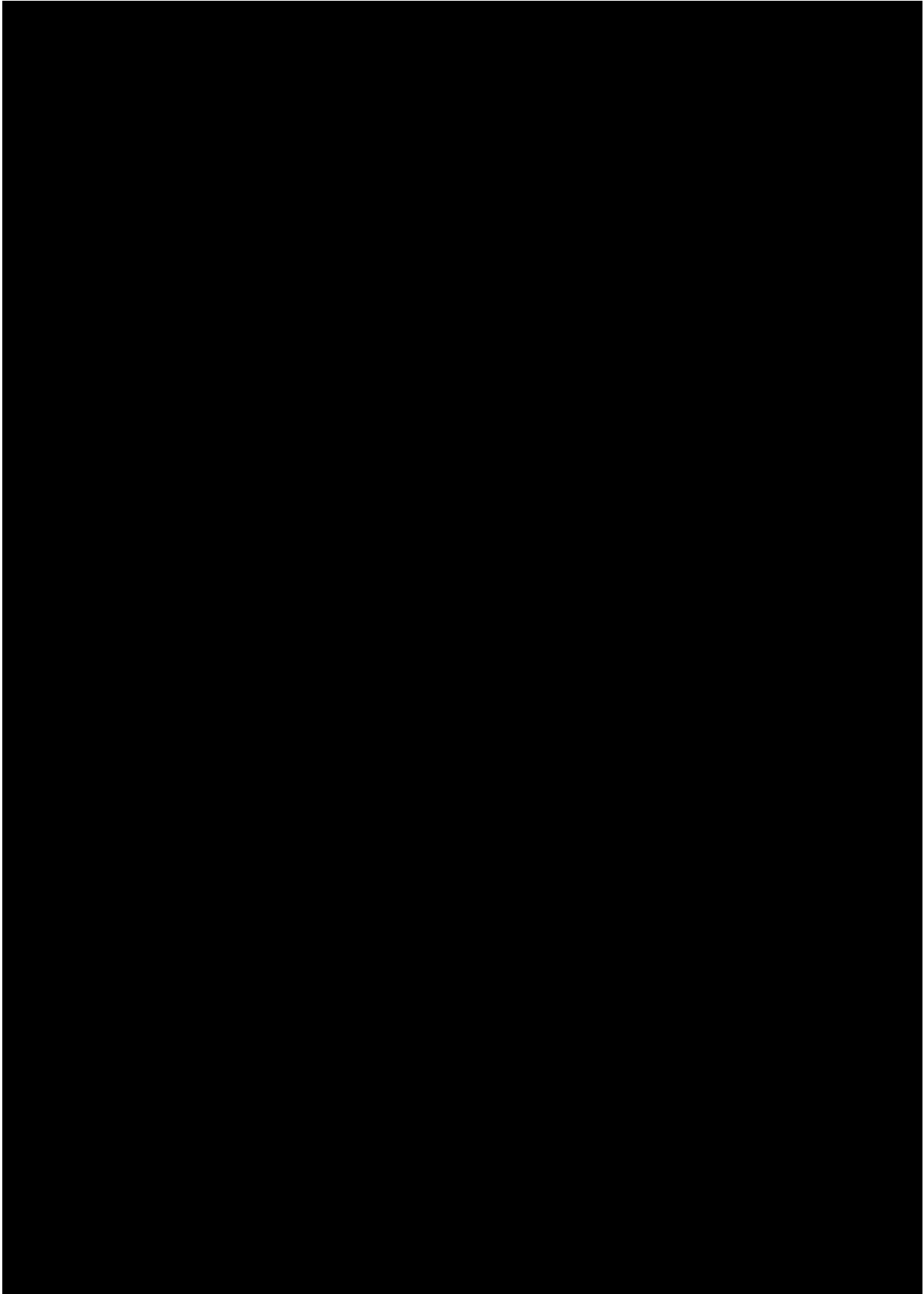
förskolan i Stöcke, vilket behöver finnas med i planeringen. Var tomter exploateras påverkar vilken förskola som är aktuell för vårdnadshavarna.

Förslag

Utbyggnad 2–3 avdelningar, alternativt nybyggnation 5–6 avdelningar.

Se gemensamt förslag för alla områden söder om älven inklusive Sörmjölle.

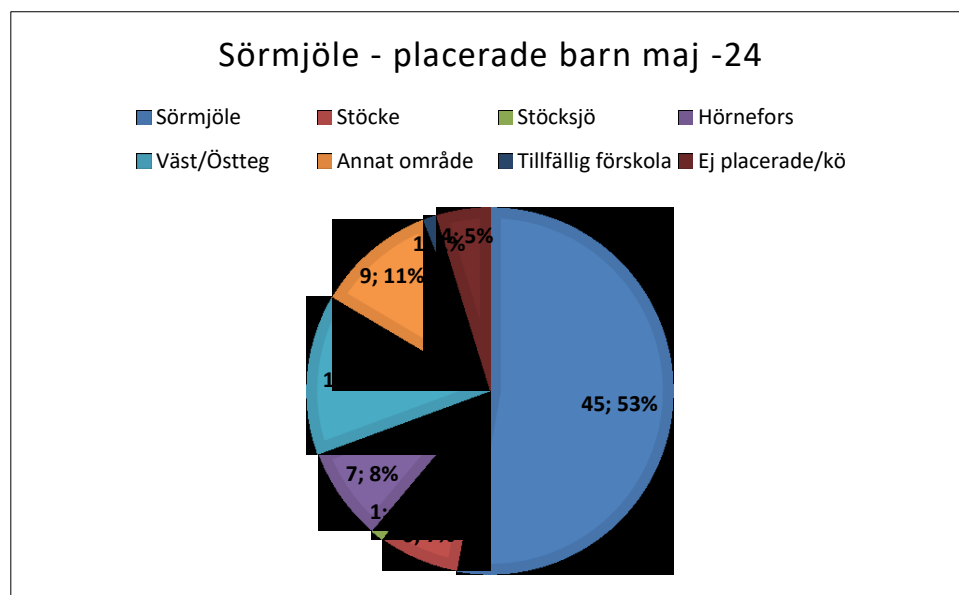
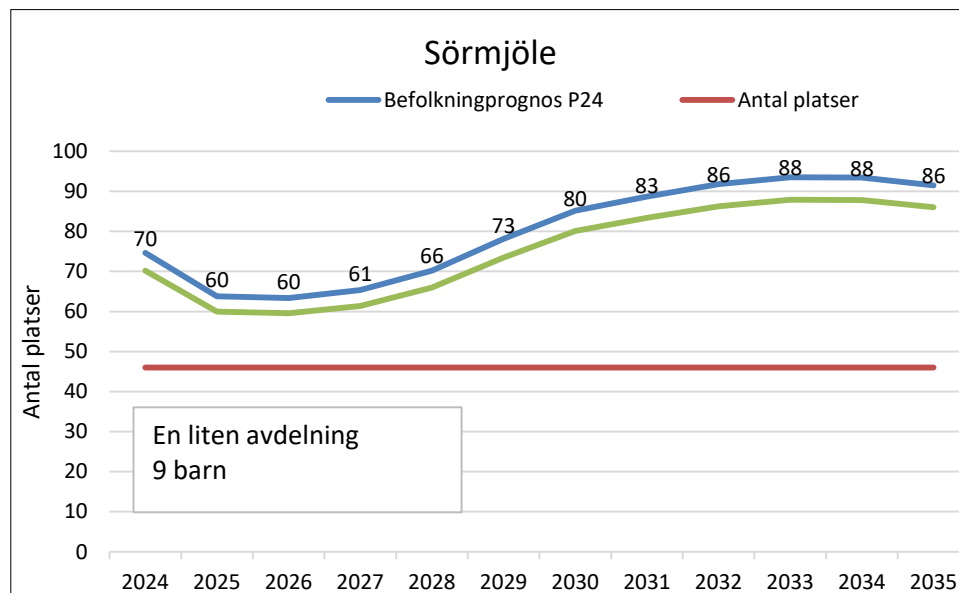
Sörmjölle

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 164404 Sörmjölle, 164605 Sörmjöles omland

Planeringsområde: Stöcke, Stöcksjö, Östteg, Västteg

Förskolan Korallen: Förskolan delar lokaler med Sörmjölle skola. 1 avdelning är inrymd i före detta personalrum, expedition mm, ej fullt anpassade (bl.a. ventilation). Kapacitet: 46 platser, 2,5 avdelning.

Diskussion

Befolkningen i Sörmjölle bor både koncentrerat till byarnas centrala delar och utspritt i omlandet, främst utmed havet. Både färdväg till Umeå och kommande skolplacering påverkar val av förskola. Var tomter exploateras påverkar vilken förskola som är aktuell för vårdnadshavarna. I Sörmjölle är det Sörmjöles omland som förväntas fördubbla antal

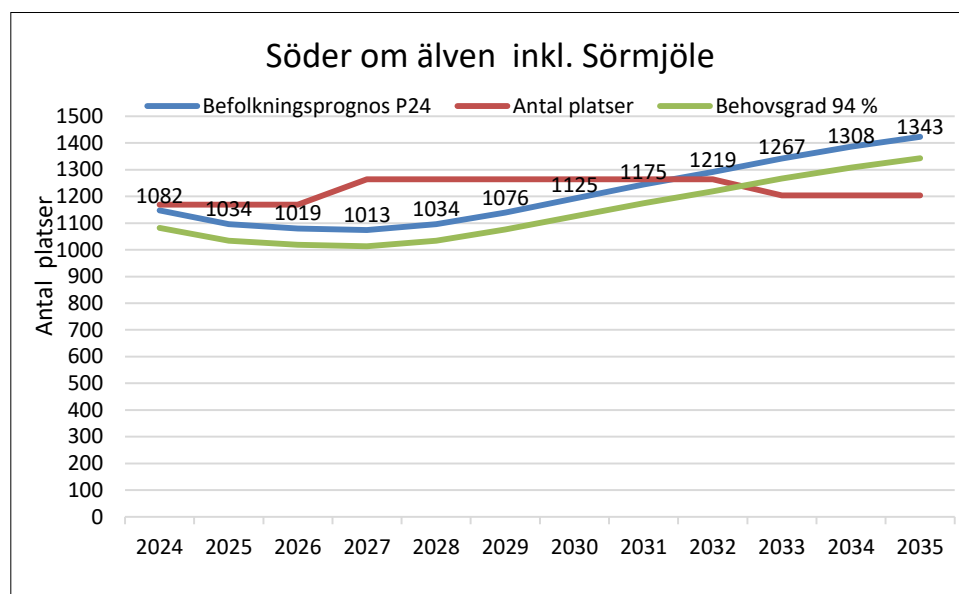
förskolebarn de kommande tio åren. Hälften av den ökningen, drygt en avdelning behöver räknas med i Stöckes och Stöcksjös kapacitet. Sörmjölle kan också vara planeringsområde för Hörnefors.

Förslag

Ny förskola 4 - 6 avdelningar. Nuvarande förskola avvecklas.

Se även gemensamt förslag för alla områdena söder om älven inklusive Sörmjölle.

Söder om älven inklusive Sörmjölle - gemensamt

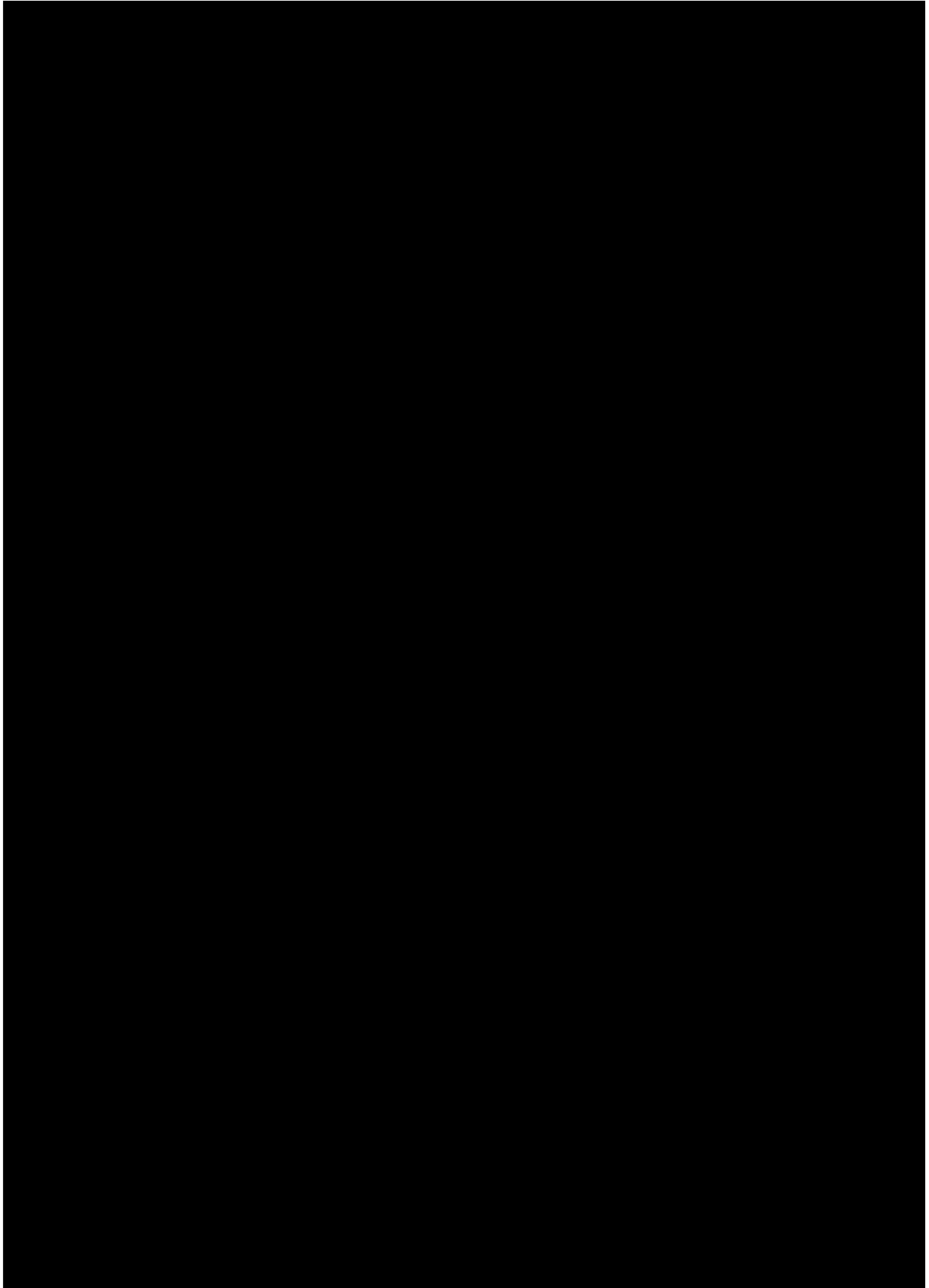
Diskussion

Alla byar och delområden söder om älven är beroende av varandra. Vårdnadshavare väljer företrädesvis förskola i sitt eget delområde/by men närmaste väg till och från arbete eller studier kan innebära att andra alternativ väljs. Idag har ett flertal barn från dessa byar plats i förskola närmre Umeå eller på Teg, då platser har saknats i deras delområde. Om utbyggnad av förskoleplatser i dessa byar prioriteras, blir efterfrågan lägre på platser inom de mer stadsnära delområdena vilket leder till att fler får sina val tillgodosedda. Då ett stort antal barn bor utspridda i de södra delarna, kan det vara svårt att förutse vårdnadshavarnas val av förskola. Nya förskolor kan förändra tidigare mönster för hur vårdnadshavare väljer förskola, beroende på geografisk placering av förskola. Därför behövs några strategiska val ske kring byggnation av förskola.

Förslag

Prioritera utbyggnad av förskola i Yttersjö och Sörmjöle. Det kommer frigöra platser i andra delområden som har platsbrist idag. Dessa förskolor kan ge svar på var förskolor sedan kan byggas i nästa steg.

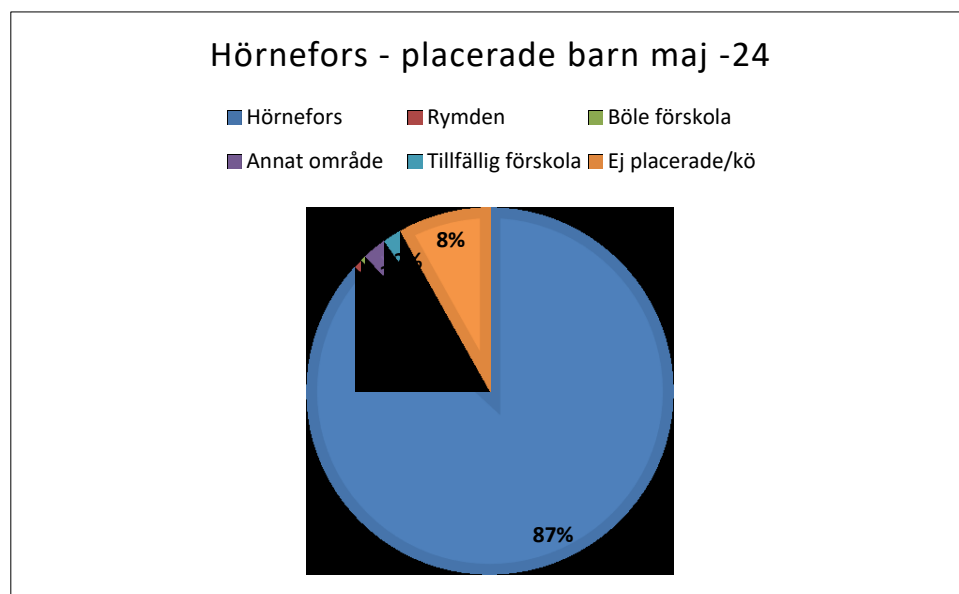
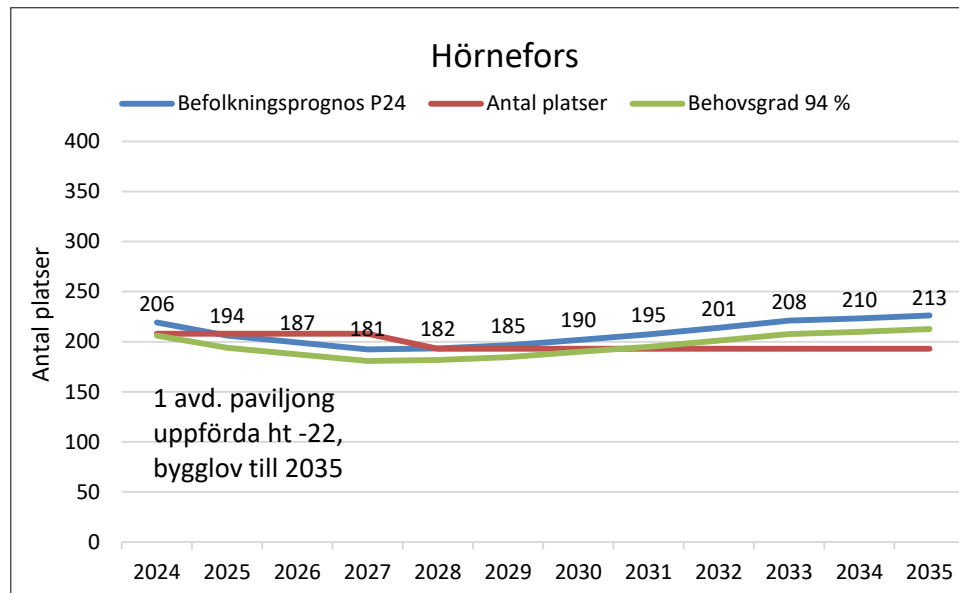
Hörnefors

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 164300 Hörnefors, östra delen, 164301 Hörnefors, västra delen, 164402 Norrbyn, 164403 Norrbyskär, 164506, Norrbyns omland, 164607 Hörnefors omland östra, 164608 Hörnefors omland västra.

Planeringsområde: Sörmjölle, 9–18 km.

Förskolan Paletten: Byggnadsår 2008, förhyrd paviljong 2022. Kapacitet: 87 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Sandgården: Byggnadsår 1976, ombyggnad 2015. Kapacitet: 35 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Eriksdal: Byggnadsår 1978, om- och tillbyggnad 2013. Kapacitet: 68 platser, 4 avdelningar.

Pedagogisk omsorg: Tre verksamma dagbarnvårdare. Kapacitet 15 platser.

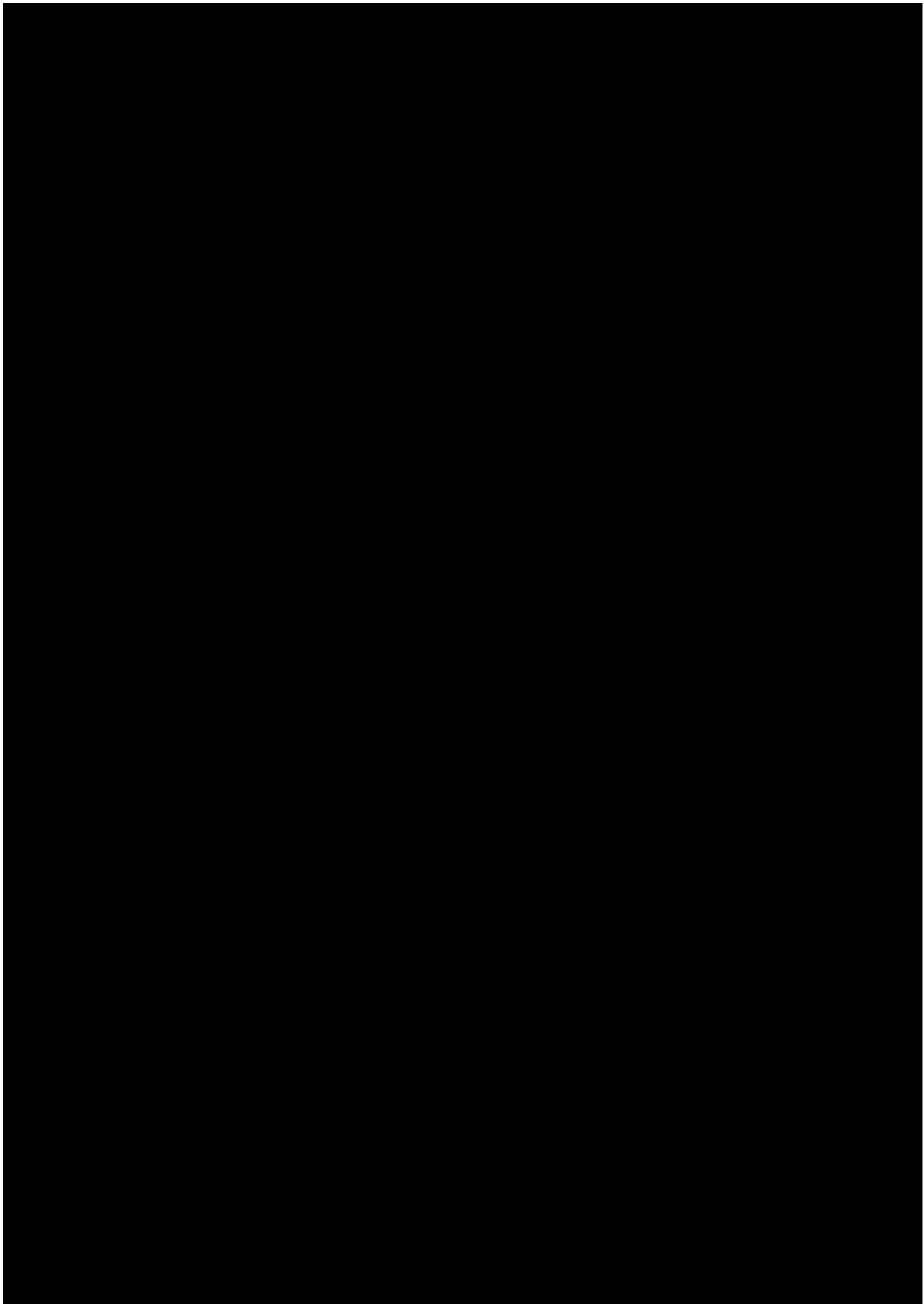
Diskussion

De flesta barnfamiljer som bor i Hörnefors bor i samhället (83 %), det finns enstaka barn ute i byarna. I samhället bor familjerna med ganska jämn spridning. På den västra sidan av samhället finns det gott om förskoleplatser i och med närheten till både Paletten och Eriksdal. I den östra delen av samhället finns idag två avdelningar på Sandgärdan, till dessa två avdelningar är det kö. Nytt bostadsområde planeras till den östra delen av samhället. En strategisk placering av förskola bör ligga centralt eller österut i samhället, inte i området som är tänkt att exploateras. Enligt befolkningsprognosen blir det ett lägre barnantal de närmaste åren och en ökning sker först i slutet av perioden. Vidare bör det utredas om att ersätta Sandgärdan med en ny större förskola i slutet av perioden.

Förslag

I nuvarande investeringsplan finns medel för 4 avdelningar avsatta. Lägre barnafödande samt att ingen större exploatering har skett av bostäder, gör att behovet av förskoleplatser är lägre än tidigare. Förskjut byggnation av ny förskola längre fram i perioden. Avvakta beslut om nytt bostadsområde och utred om Sandgärdan ska ersättas. I så fall kan 4 - 6 avdelningar bli aktuellt.

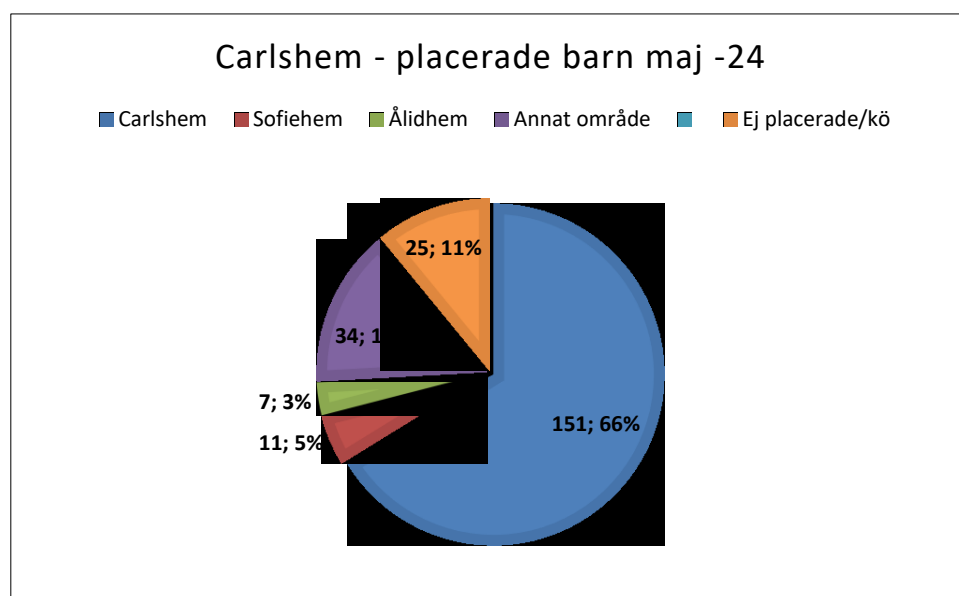
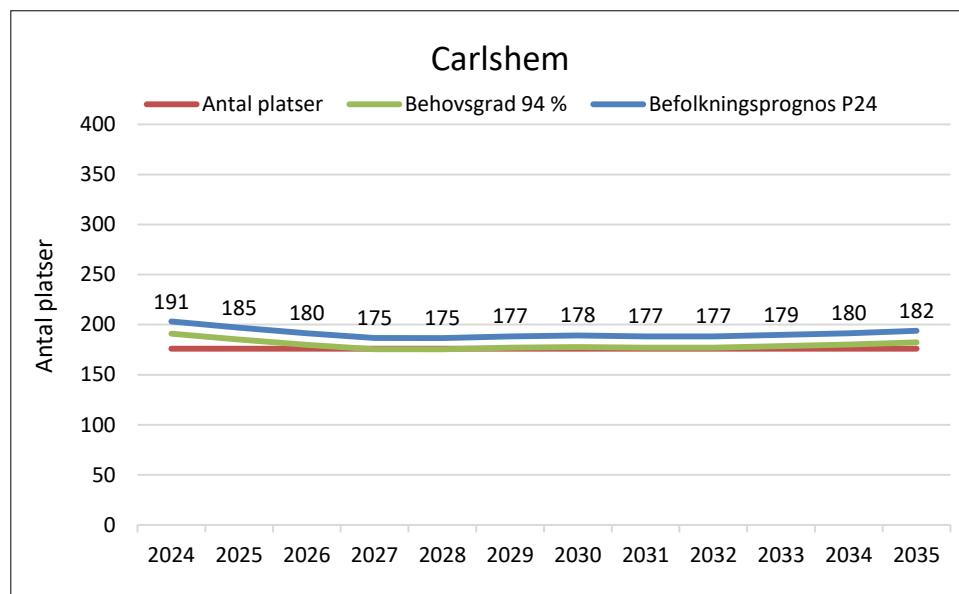
Carlshem

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 112703 Gimonäs, 112713 Gimonäs industriområde, 112907 Carlslid, 112908 Carlskem västra, 112909 Carlskem östra, 112911 Carlshöjd, 113001 Carlslund, 154013 Villanäs, 193611 Bergsboda.

Planeringsområde: Sofiehem-Ålidhem.

Förskolan Grönstenen: Byggnadsår 1980, om- och tillbyggnad 2013. Två tillbyggda avdelningar har mindre yta än övriga. Kapacitet: 104 barn, 6 avdelningar.

Förskolan Stengången: Byggnadsår 1976, ombyggnad 2015. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

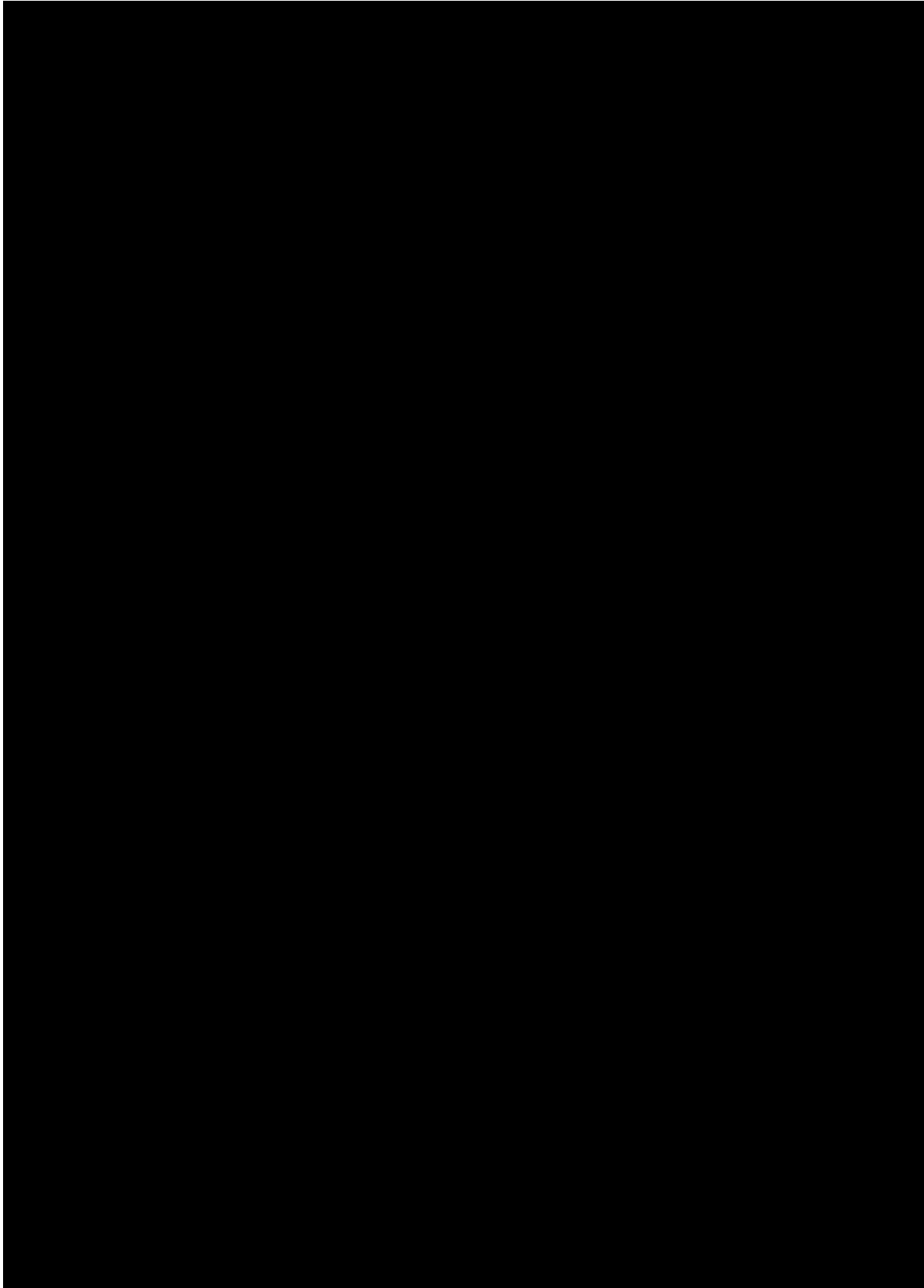
Diskussion

Området har idag något för få platser i förhållande till nuvarande befolkning men förväntas vara mer i balans under senare delen av perioden. Ett tiotal platser behöver finnas tillgängliga inom Ålidhem-Sofiehem för att säkra platstillgången inom planeringsområdet.

Förslag

Ingen utbyggnation av förskola behövs. Metallurgen behöver strykas ur investeringsplanen.

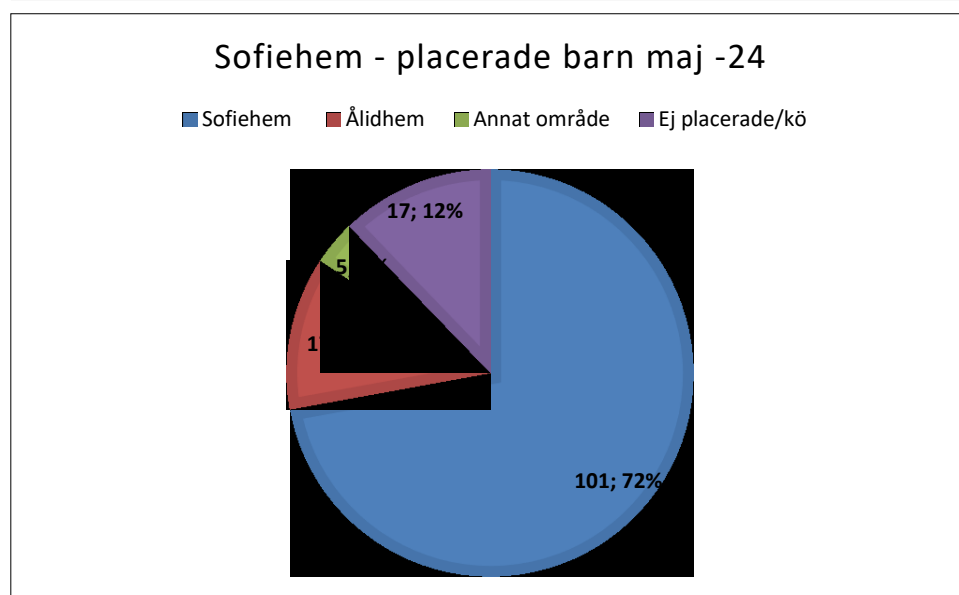
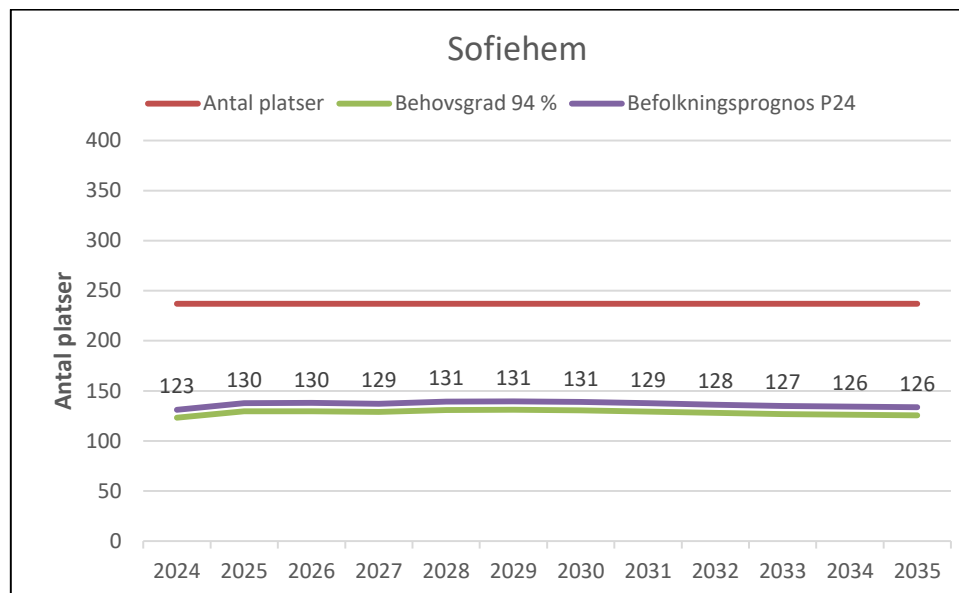
Sofiehem

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 112701 Ålidbacken, 112702 Sofiehem.

Planeringsområde: Ålidhem.

Förskolan Dungen: Byggnadsår 1990, om- och tillbyggnad 2023

Kapacitet: 36 platser, 2 avdelningar.

Förskolan Lundagård: Byggnadsår 2016 och 2019. Förskolan delar lokaler med Lundagårds vård- och omsorgsboende. Kapacitet: 180 platser, 10 avdelningar.

Förskolan Karlavagnen: Fristående förskola. Tillstånd för 21 platser.

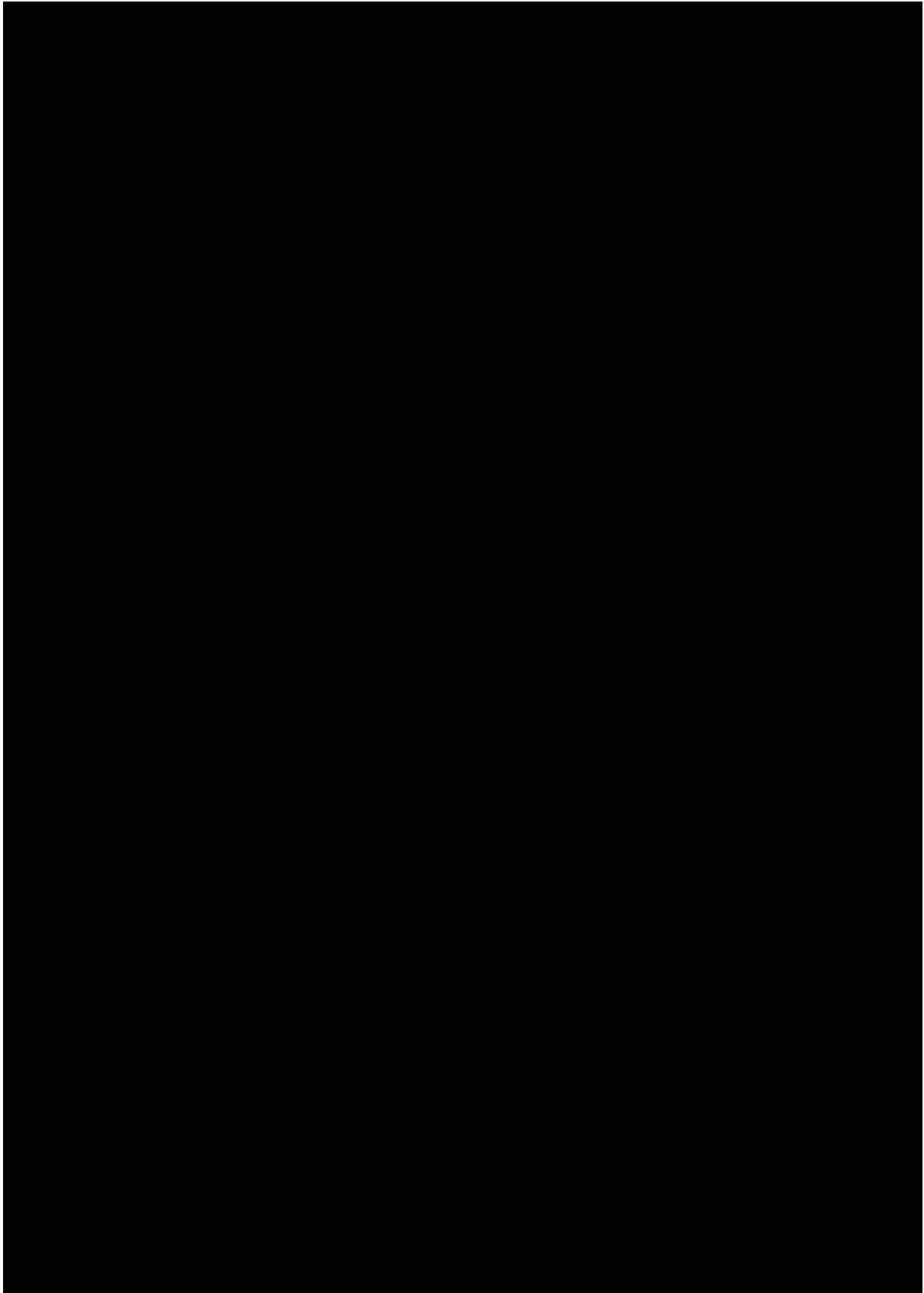
Diskussion

Sofiehem har idag betydligt fler platser än boende barn inom området. Förskolan Lundagård har ersatt förskolor inom Ålidhem och dimensioneringen av förskolan har Ålidhems befolkning som underlag.

Förslag

Inga åtgärder.

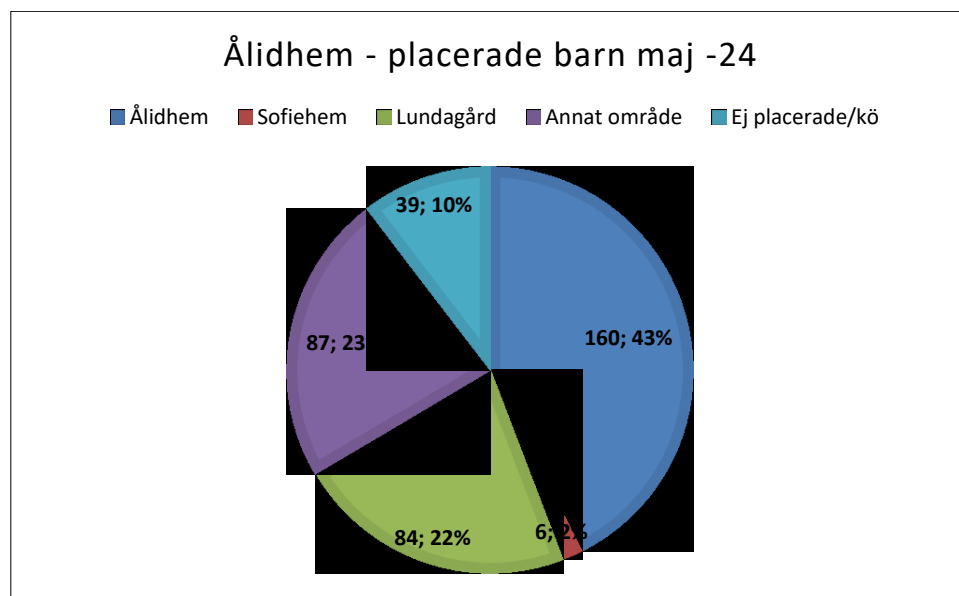
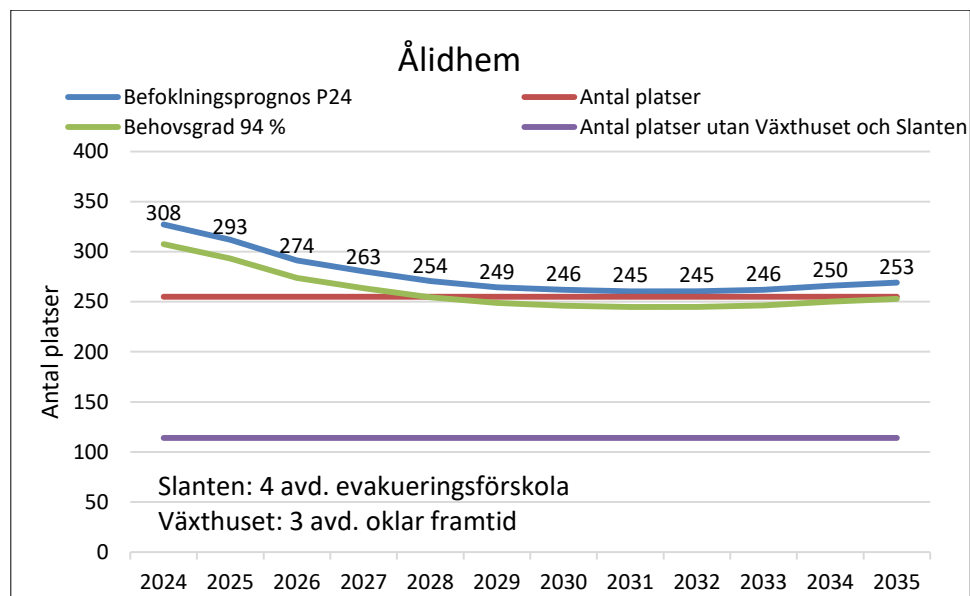
Ålidhem

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 112804 Ålidhem västra, 112805 Ålidhem södra, 112803 Ålidhem nordöstra, 1128002. Ålidhem sydöstra, 112814 Ålidhöjd

Planeringsområde: Sofiehem

Förskolan Tanden: Byggnadsår 1977, om- och tillbyggnad 1997. Utemiljön är underdimensionerad. Kapacitet: 54 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Växthuset: Byggnadsår 1979, om- och tillbyggnad 1994. Ytterligare byggnad uppförd 1983, ombyggd 1995. Osäker framtid eftersom Region Västerbotten har option på fastigheten vilket även medför att renoveringar inte genomförs. Förskolan tillhör egentligen område Berghem. Kapacitet: 69 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Slanten: Förskolan delar lokaler med Norra Ålidhemsskolan. Byggnadsår 1978, ombyggda förskolelokaler 2016. Förskolan byggd som evakueringsförskola utan tillfredställande utemiljö, är inte planerad för permanent användning. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Professorn: Fristående förskola. Tillstånd för 60 platser

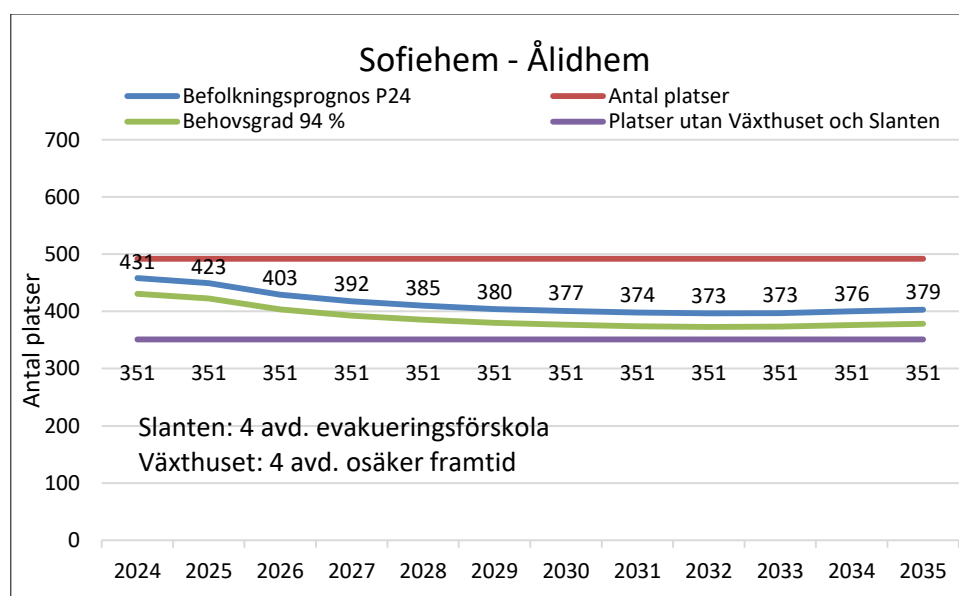
Diskussion

Ålidhem är Umeås enda område som nästan enbart består av flerfamiljshus. Många barnfamiljer med anknytning till universitetet eller Norrlands universitetssjukhus bor en kortare tid i området, exempelvis gästforskare och studerande. Detta innebär en högre omsättning av barn och större osäkerhet om behovet av platser även på kort sikt. En högre grad av kapacitet i förhållande till prognos är önskvärt, då det över tid har saknats platser i området trots att befolkningsprognosen visat något annat. Förskolan Växthuset kommer på sikt behöva avvecklas eftersom Region Västerbotten har option på fastigheten. Förskolan Slanten är iordningställd för att enbart vara en evakueringsförskola som används under kortare perioder, framför allt är utemiljön inte anpassad för permanent verksamhet. Förskolan Professorn är en fristående förskola i kommunala lokaler.

Förslag

Utred vidare möjligheten till att finna lokal för förskola. Utred om Slanten kan bli en permanent förskola, det beror på om angränsande mark kan införlivas som förskoletomt.

Sofiehem och Ålidhem - gemensamt

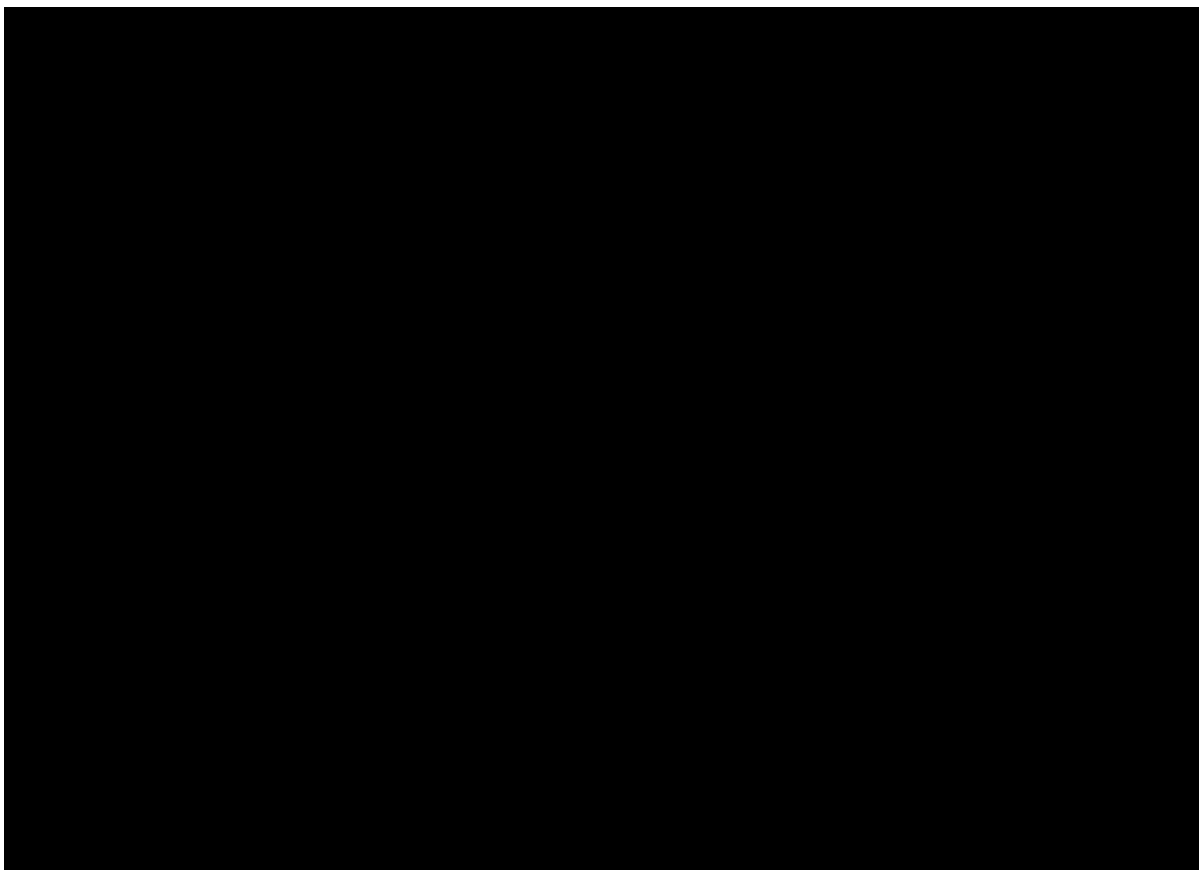
Diskussion

I tidigare planering har Sofiehem och Ålidhem behandlats som ett område vilket medfört att förskoleplatser finns företrädesvis på Sofiehem. Även om Förskolan Lundagård ligger på andra sidan Studentvägen som delar områdena åt är det för många boende från Ålidhems västra delar ett gångavstånd på 20 minuter för en vuxen. Även fortsättningsvis kommer Lundagård vara ett alternativ för många boende på Ålidhem men när Växthuset och Slanten inte kan användas längre behövs en utbyggnad inom Ålidhem som ersättning. Ett tjugotal platser behövs även för att säkerställa Carlshems behov men även att Ålidhem fungerar som planeringsområde för Tomtebo.

Förslag

Se Sofiehem och Ålidhem ovan.

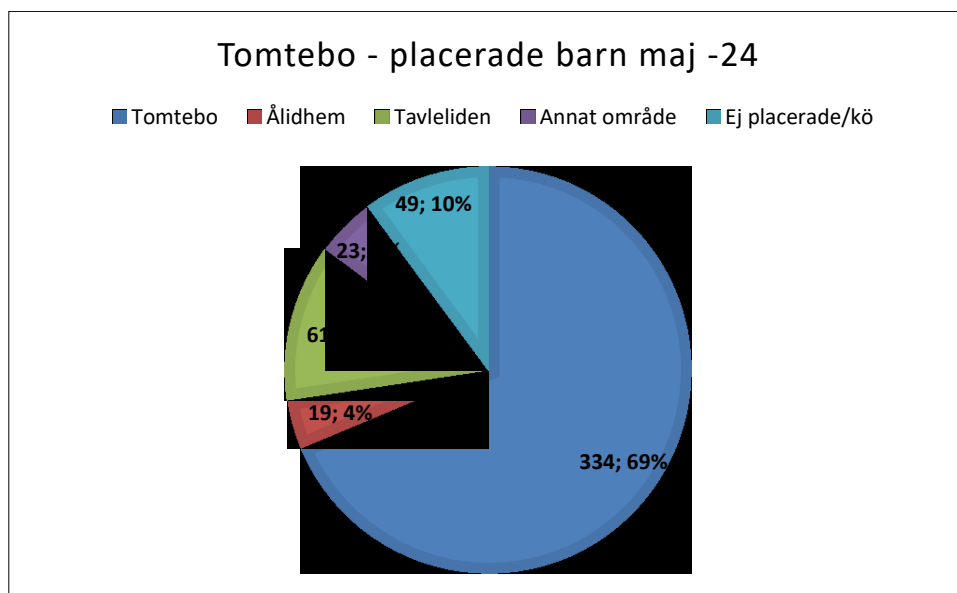
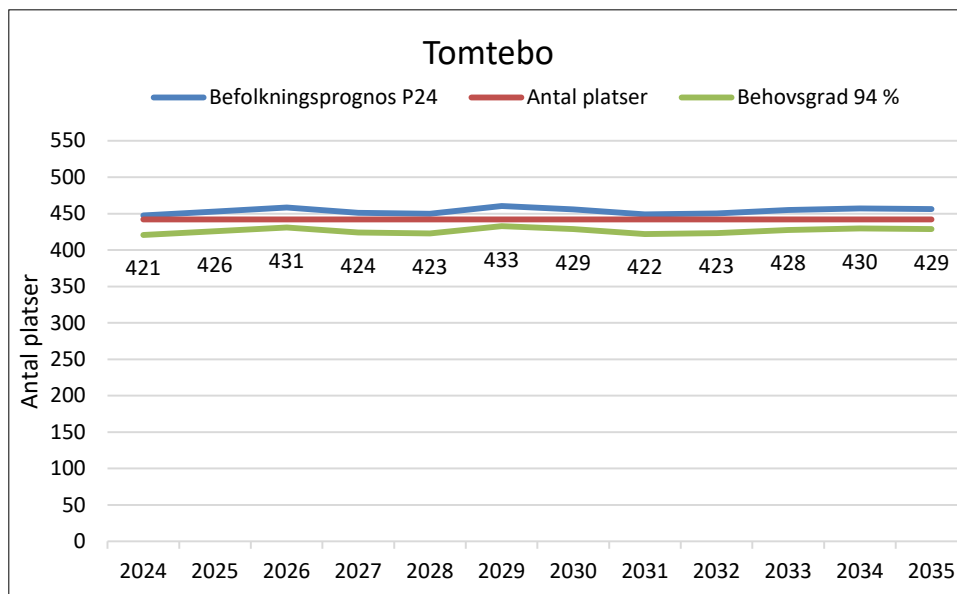
Tomtebo

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 143702 Tomtebo södra, 143703 Tomtebo norra, 143705 Tomtebo nordvästra, 143706 Tomtebo västra, 143707 Tomtebogård.

Planeringsområde: Ålidhem.

Förskolan Bergatrollet: Byggnadsår 1997, renovering 2023–2024. Kapacitet: 96 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Tomtebogård: Delar lokaler med Tomtebogårds skola. Byggnadsår 1995, om- och tillbyggnad 2014. Kapacitet: 64 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Skattelden: Byggnadsår 2008. Kapacitet: 108 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Blåkulla: Byggnadsår 2004. Kapacitet: 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Kålmasken: Byggnadsår 2024. Kapacitet: 102 platser 6 avdelningar.

Diskussion

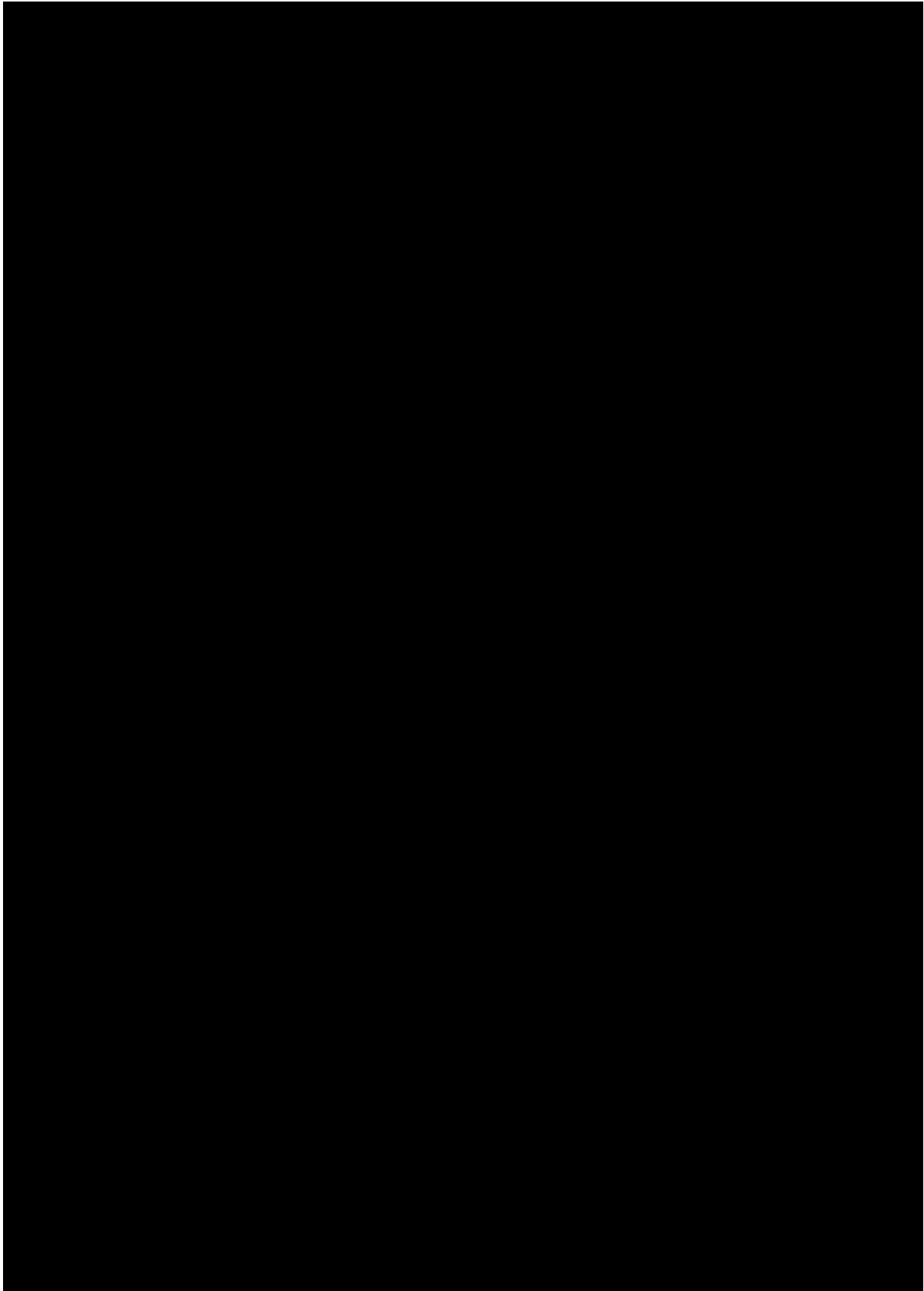
Efter att förskolan Kålmasken öppnade i januari 2024 har området en god kapacitet av förskoleplatser. Osäkerhet om ytterligare utbyggnad av området Tomtebo Gård gör att det

inte ser ut att behövas fler platser under perioden. Eftersom området är vidsträckt har familjer i den nordöstra delen (Älvans väg och Vittervägen) närmare till förskolor på Ålidhem (dit det även går kollektivtrafik) än till förskolor på Tomtebogård och Tavleliden. Detta medför att platser på Ålidhem (cirka 15 barn höstterminen 2024) tas i anspråk för barn boende på Tomtebo. Innan förskolan Kålmasken blev klar erbjöds barn plats på Tavleliden, flera av dessa barn kommer att gå kvar där fram till skolstart.

Förslag

Inga åtgärder.

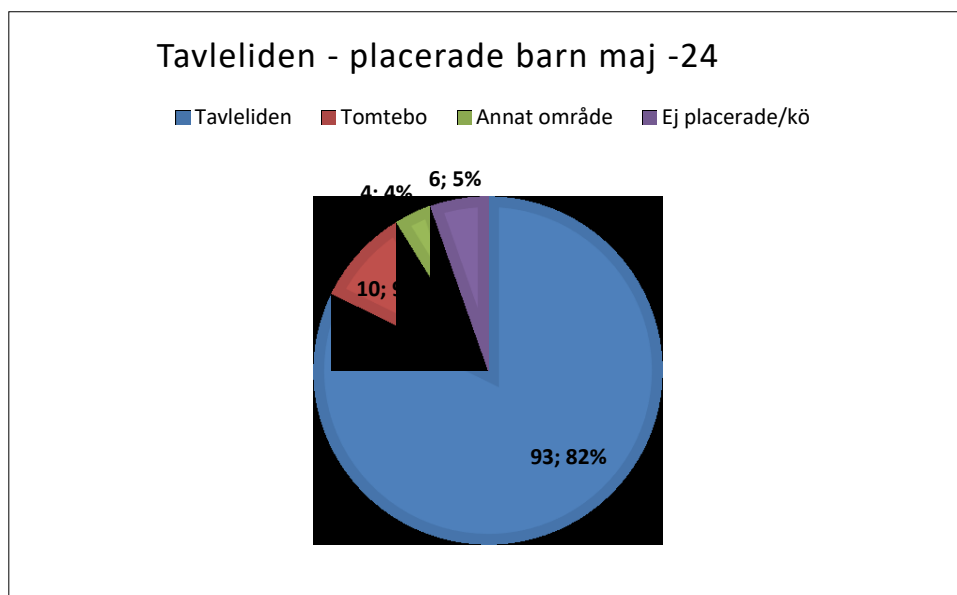
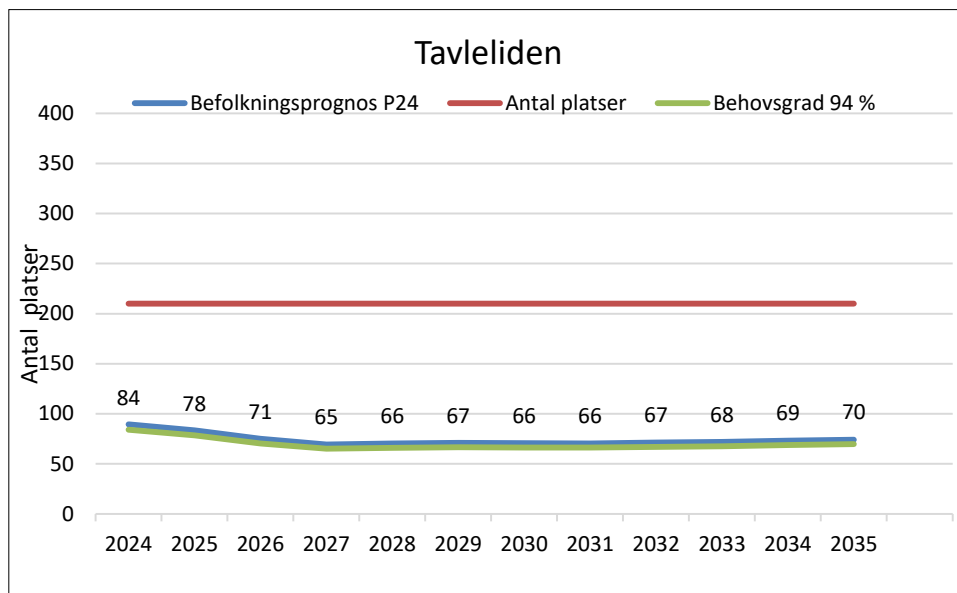
Tavleliden

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder:143704 Tavleliden.

Planeringsområde: Tomtebo.

Förskolan Kompassen: Byggnadsår 2009. Kapacitet: 108 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Teleskopet: Byggnadsår 2019. Kapacitet: 102 platser, 6 avdelningar.

Diskussion

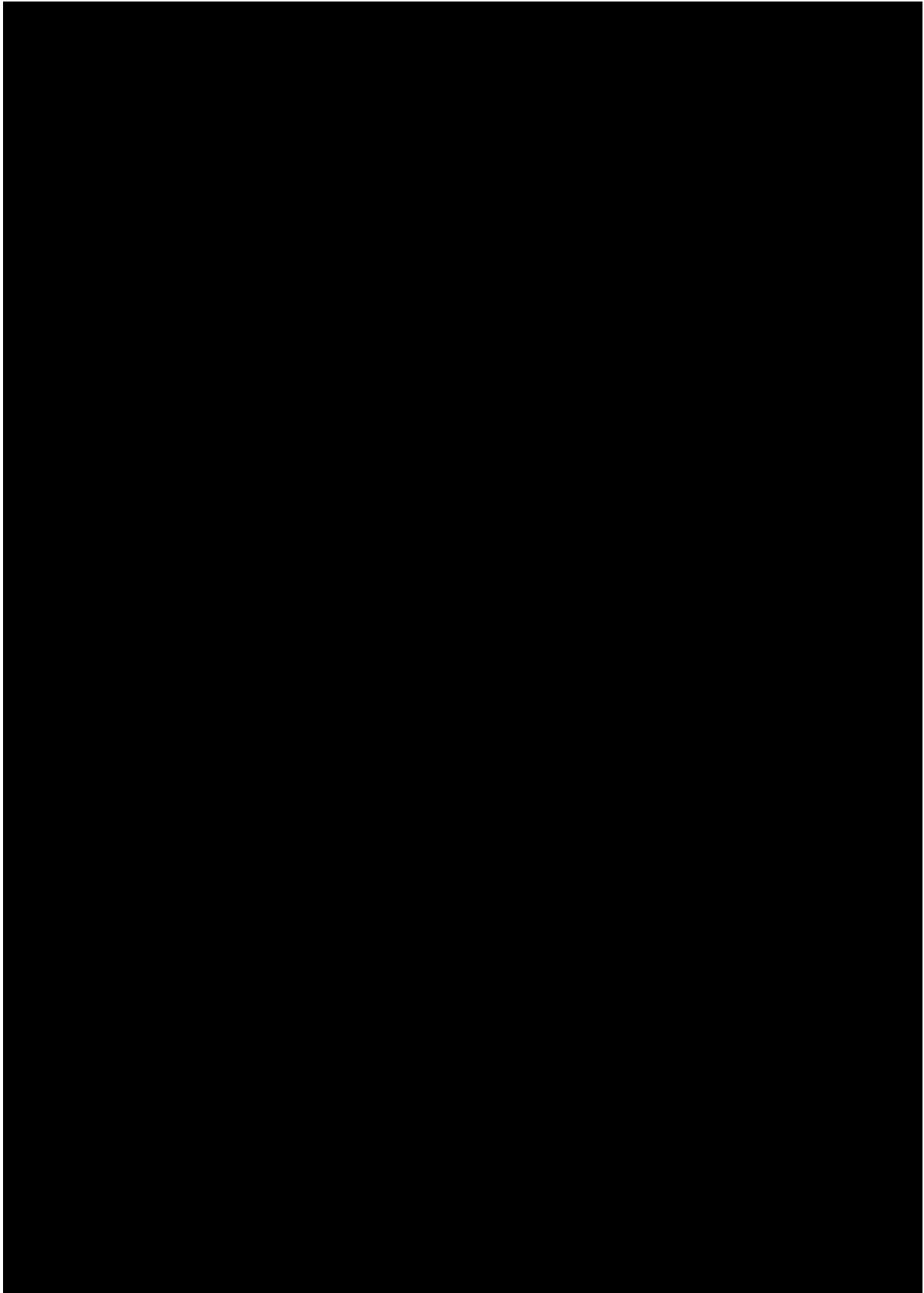
Området har idag en stor överkapacitet av platser vilket kommer att vara bestående under hela perioden. Viss kapacitet kommer att behövas för Innertavle under en kortare period, om planerat småhusområde kommer till stånd. Förskolorna vid Tavleliden har kapacitet att ta emot alla barn från Innertavle under denna period. Vårdnadshavare på Tomtebo väljer

inte förskolorna på Tavleliden beroende på avståndet (upp till 2,5 km), avsaknad av kollektivtrafik och att det ligger åt motsatt håll i förhållande till de flesta arbetsplatser.

Förslag

Ingen åtgärd.

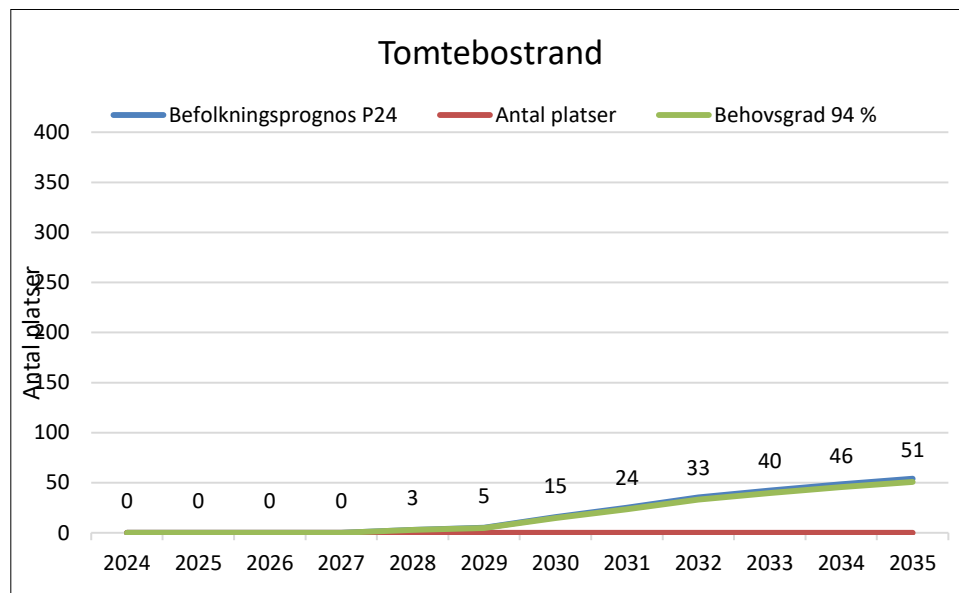
Tomtebo strand

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder:143801 Tomtebo strand.

Planeringsområde: Nydalahöjd, Tomtebo.

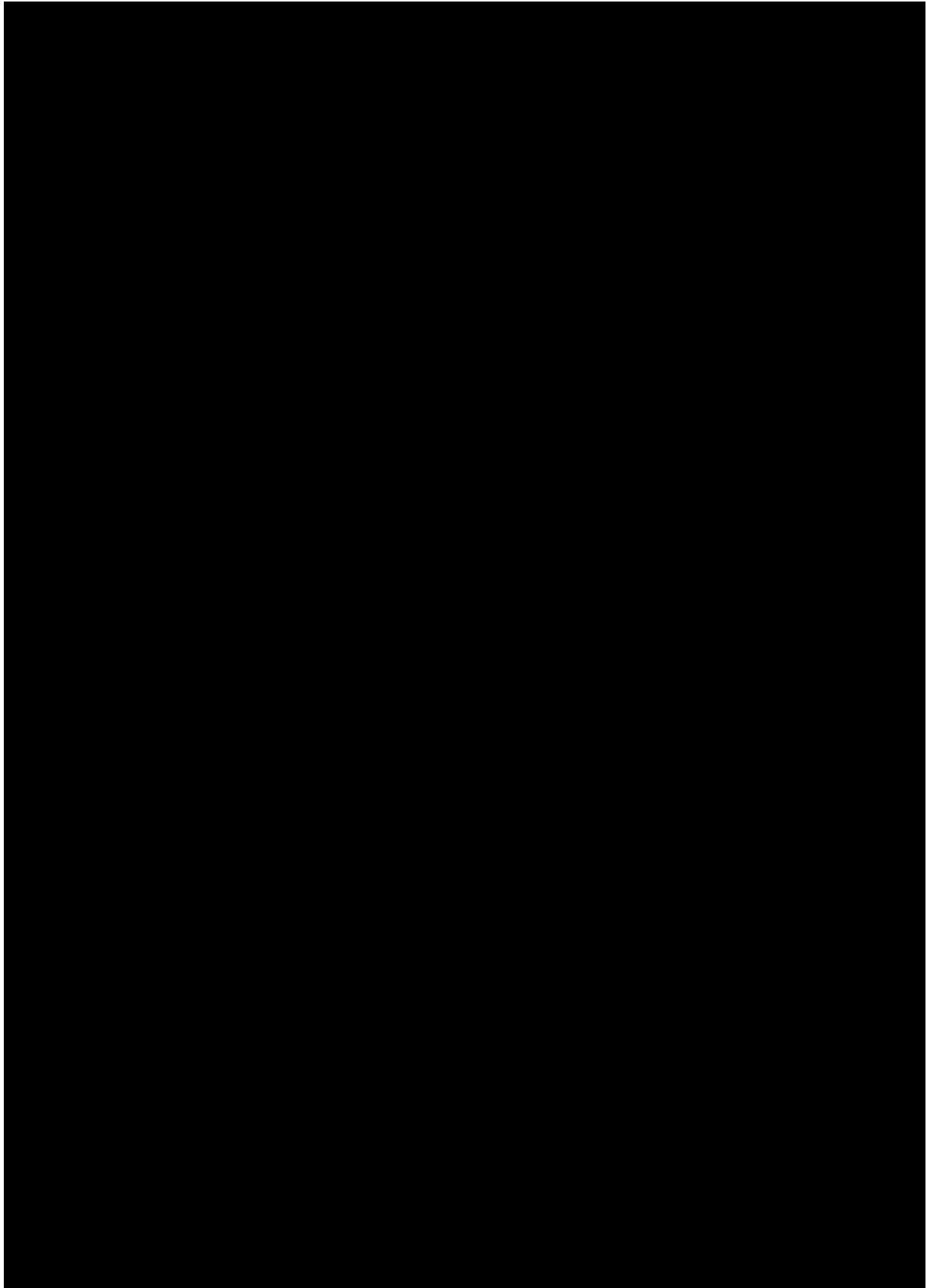
Diskussion

Etableringen av förskola planeras utifrån behov kopplade till befolkningsprognos, vilket i dagsläget är 2031–32. Inom Tomtebostrand finns ytterligare två tomter för förskola möjliga att utveckla när bostadsområdet växer. Området planeras med mycket få parkeringsplatser, vilket medför att förskolorna i princip behöver tillgodose platser för de barn som bor inom delområdet. Exploateringen av bostäder sker först i området närmast Tomtebo, där förskolorna Tomtebogård och Bergatrollet ligger. Dessa förskolor har idag kö och har inte kapacitet att ta emot ytterligare barn från ett nytt delområde. Inte heller Ålidhem eller Mariehem har kapacitet för ytterligare barn. Därför behöver en ny förskola etableras tidigt, även om den under en tid inte kommer att fylla alla platser. Etableringen av förskola bör vara i den del av området som exploateras först.

Förslag

Ny förskola 4–6 avdelningar 2032.

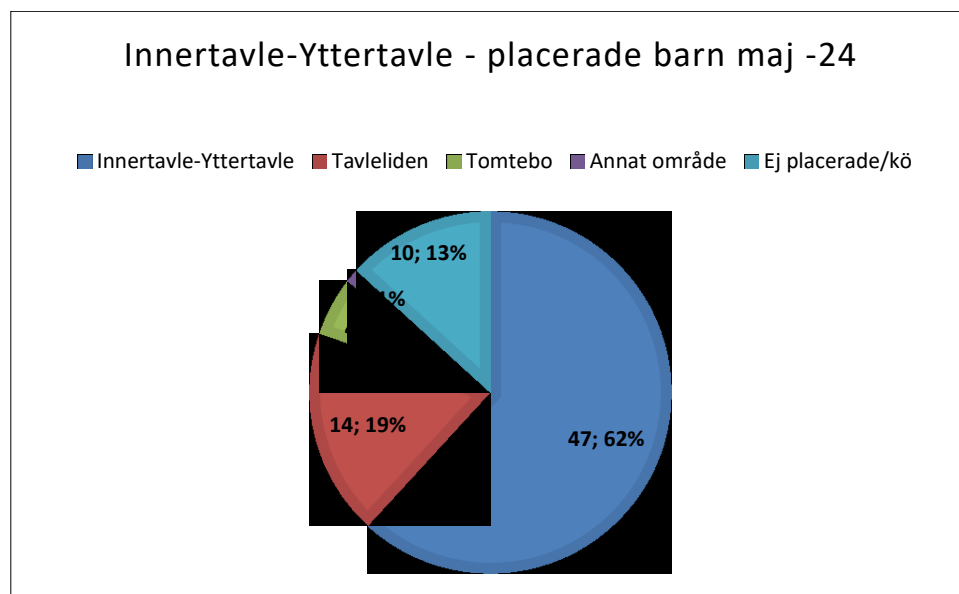
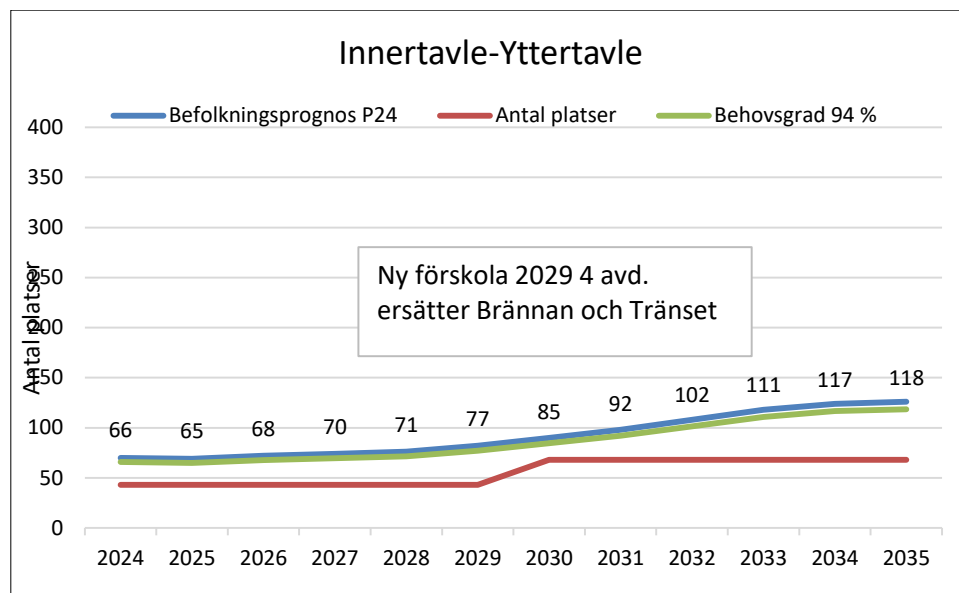
Innertavle – Yttertavle

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder: 193506 Innertavle, 193507 Yttertavle, 193613 Innertavles och Yttertavles omland.

Planeringsområde: Tavleliden

Förskolan Brännan: Förhyrd paviljong 2008. Kapacitet: 31 platser, 2 avdelningar. Behov av att ersättas.

Förskolan Tränset: Byggnadsår 1983. Om- och tillbyggnad 1991. Kapacitet: 12 platser, 1 avdelning.

Förskolan Innertavle: Ny förskola 4 avdelningar, finns i investeringsplanen. Ersätter Brännan och Tränset.

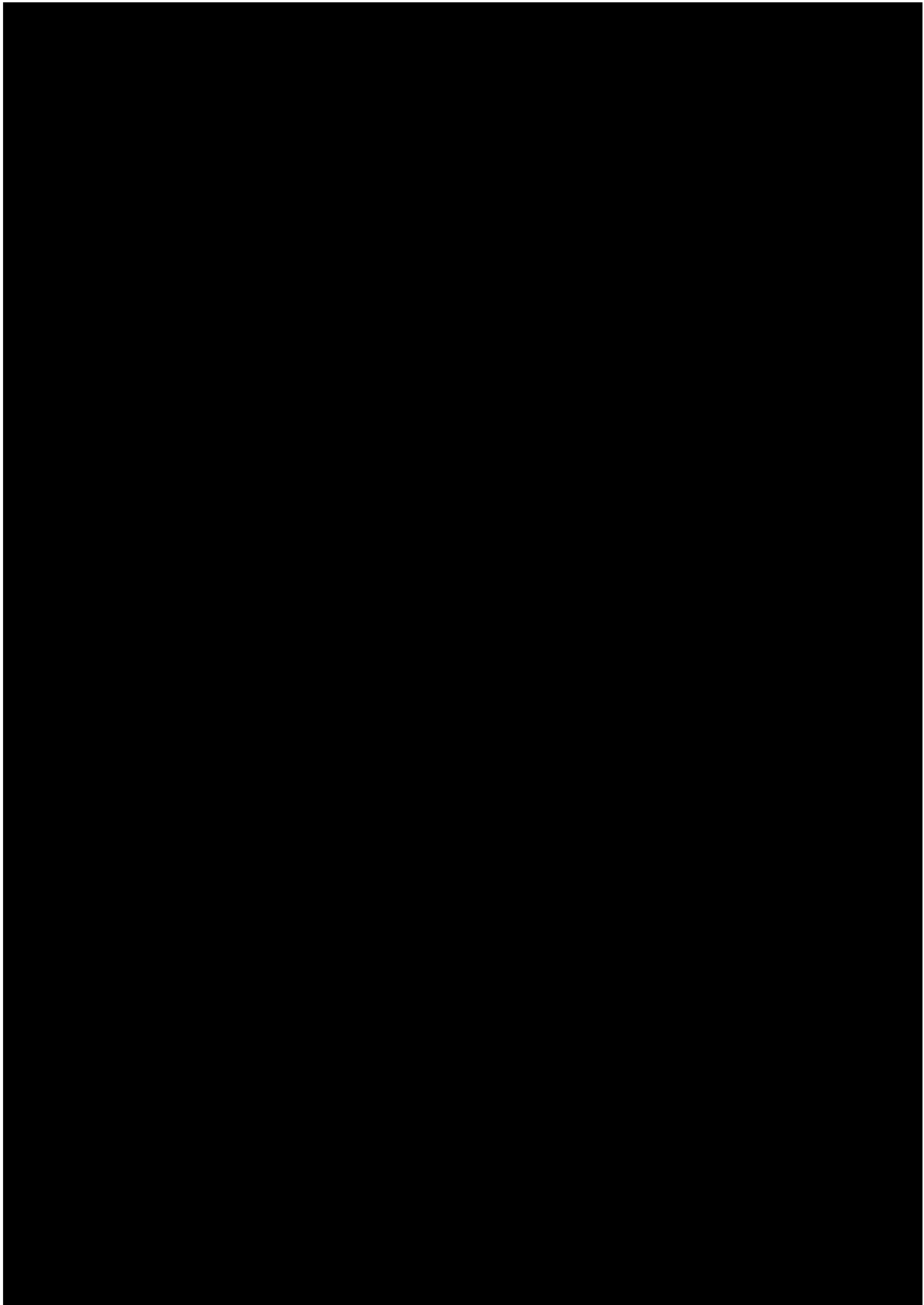
Diskussion

Nytt småhusområde planeras men ännu finns ingen fastställd detaljplan. I investeringsplanen finns behov av 4 avdelningar, den ska ersätta nuvarande förskolor samt ytterligare en avdelning som täcker det långsiktiga behovet i hela området. Det nya bostadsområdet ligger i utkanten av byns västra del och förskolan får inte en optimal placering för boende inom byns övriga delar eftersom det i de flesta fall medför transport åt motsatt håll mot arbetsplatser och skola. Om inte det nya området kommer till stånd finns behov av att ersätta nuvarande förskolor på annan plats i byn, alternativt att Tavlelidens förskolor ersätter nuvarande förskolor i Innertavle under en tid. Brännans förskola behöver ett flertal anpassningar och kommer att behöva avvecklas under denna period. Vårdnadshavare boende i Yttertavle (cirka 8–10 barn) har inte en resväg till arbete eller studier som passerar Innertavle vilket innebär att man oftast väljer förskoleplats på Tavleliden eller Tomtebo.

Förslag

Utreda alternativ plats för ny förskola. Nyttja överskottet av platserna vid Tavleliden under en period fram tills dess att en ny förskola kan stå klar.

Holmsund

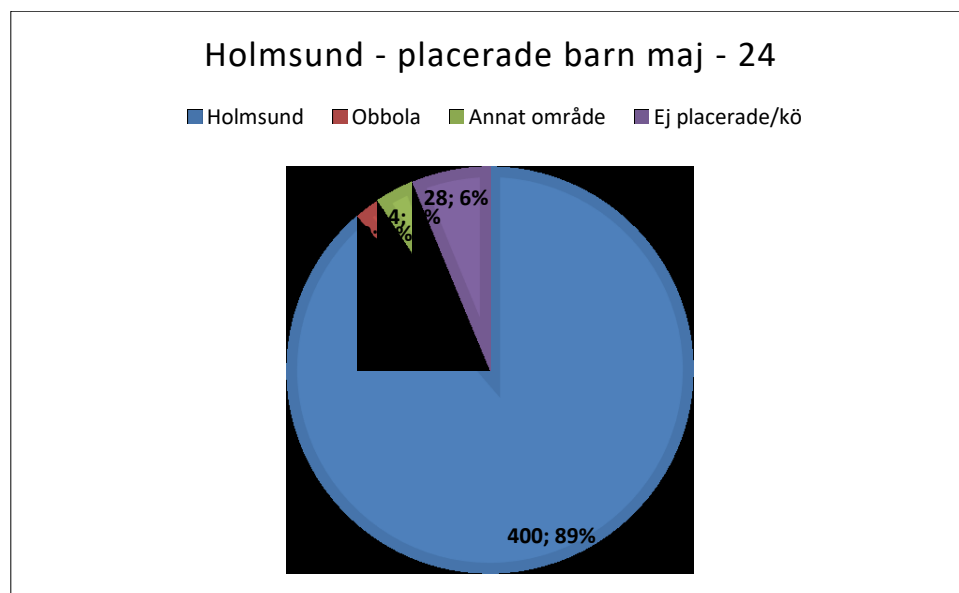
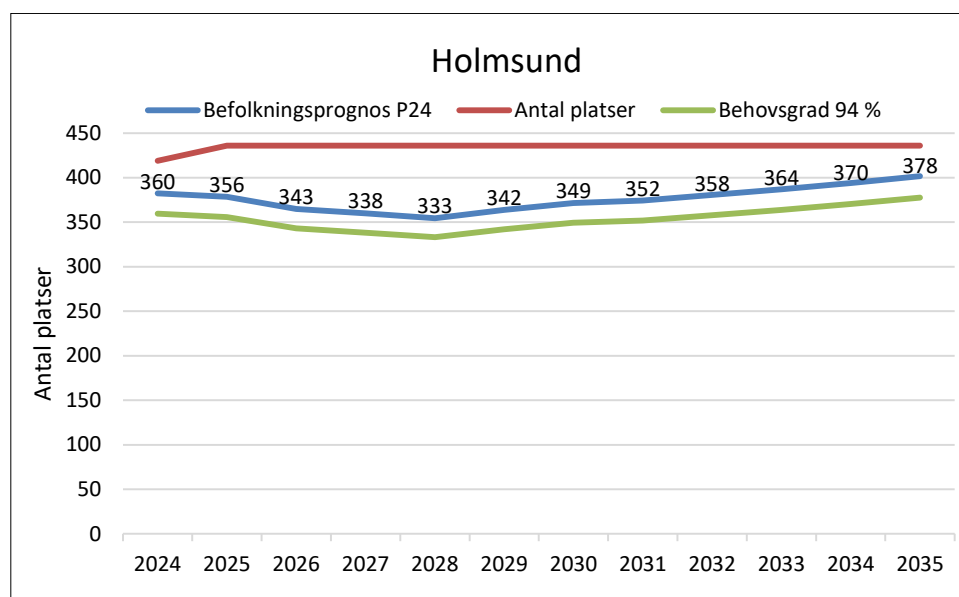

Förutsättningar 2024

Fördjupad översiktsplan för Holmsund och Obbola har nyligen genomförts. Nya området, Sågviken, ingår inte i prognosen.

Nyckelkoder: 154001 Lövön, 154002 Omberget, 154003 Kassjöbergsområdet, 154004 Eriksdal, 154005 Svenskbyområdet, 154006 Djupvik/Sandvik, 154007 SCA, 154009 Lövöbacken södra, 154010 Karlsborgsområdet, 154012 Lövöbacken norra.

Planeringsområde: Saknas.

Förskolan Hörnan: Byggnadsår 1979, om- och tillbyggnad 2008. Kapacitet: 51 platser, 3 avdelningar.

Förskolan Storsjö: Byggnadsår 1973, om- och tillbyggnad 2000. Utbyggnad med en avdelning finns i investeringsplanen. Kapacitet: 90 platser, 5 avdelningar.

Förskolan Solbacken: Byggnadsår 2013. Kapacitet: 108 platser, 6 avdelningar.

Förskolan Sandvik: Byggnadsår, huvudbyggnad 1987, annex 1900, om- och tillbyggnad senast 2011. Förskolan disponerar annexet med fyra små avdelningar och delar av skolbyggnaden som inte har anpassats till förskola. Kapacitet: 154 platser, 10 avdelningar.

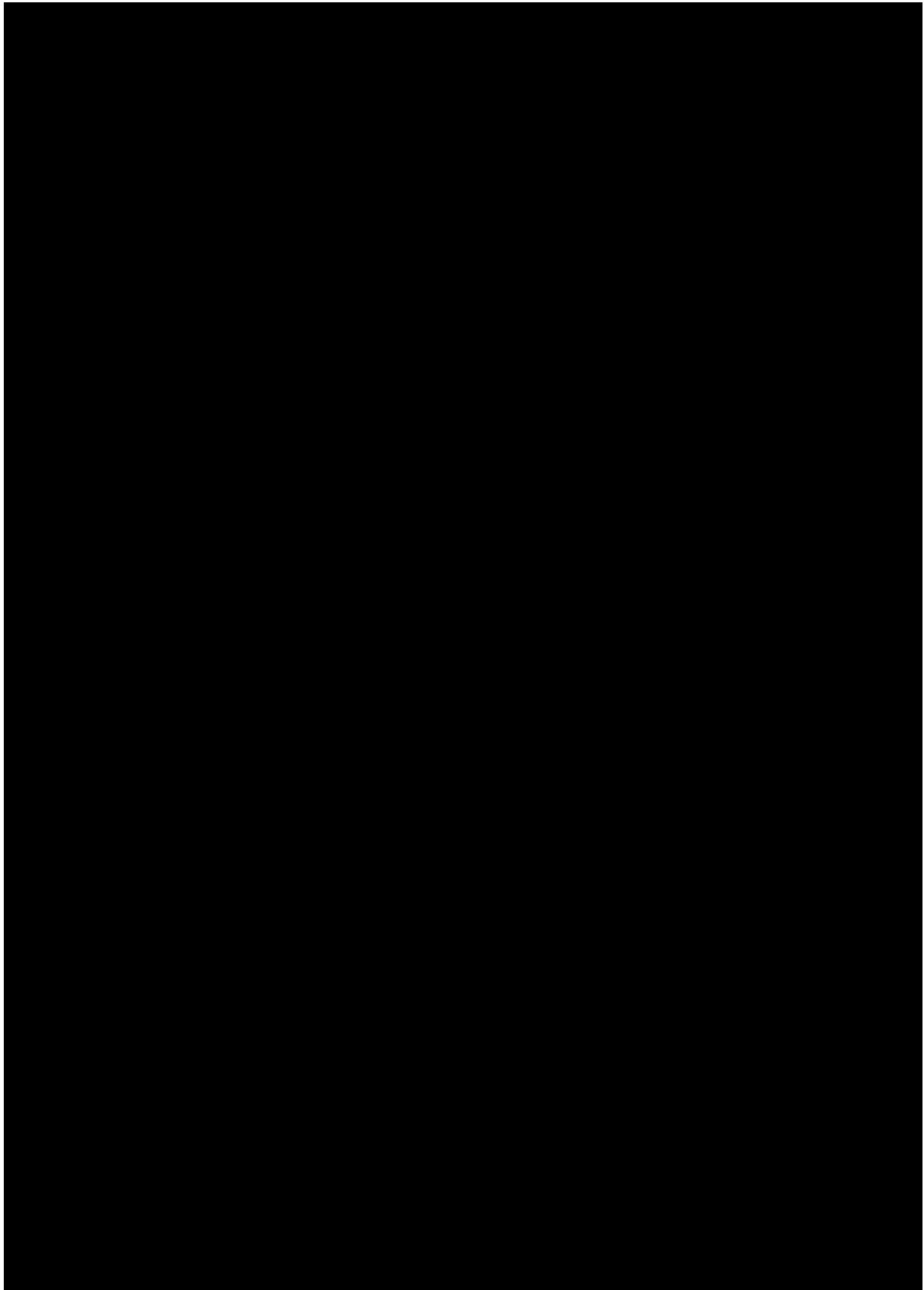
Diskussion

En fördjupad översiktsplan är nyligen avslutad. För området råder osäkerhet om den långsiktiga planeringen. Förskolan Sandvik har idag tre avdelningar i en äldre del, inte fullt funktionella lokaler för en förskola. Den andra delen består av 7 avdelningar som inryms i före detta Sandviksskolan. Dessa avdelningar är bara temporärt anpassade för förskola och motsvarar inte kommunens funktionsprogram. Dessa lokaler skulle byggas om till förskolelokaler efter att Sandviksskolan lämnade sina lokaler 2016, det har aldrig fullföljts. Några smärre anpassningar har genomförts under åren. Beslut behöver tas huruvida Sandviksskolan ska byggas om till förskola eller om nya förskolelokaler bör byggas. Om nybyggnation av Förskolan Lövä fullföljs kan den ersätta fyra av Sandviks avdelningar, fortfarande finns dock behov av att anpassa resterande avdelningar gentemot förskolans funktionsprogram samt utomhusmiljön. Perioden visar på ett visst överskott av platser. Vid Storsjö förskola bör tidigare paviljong ersättas av en permanent avdelning.

Förslag

Hur Förskolan Sandvik ska nyttjas eller om den inte ska nyttjas behöver utredas vidare. Avveckla fyra avdelningar om Lövä förskola byggs. Utifrån en lägre befolkningsprognos kan kanske ytterligare avdelningar avvecklas. Fullfölja planering av att ersätta riven paviljong på Förskolan Storsjö.

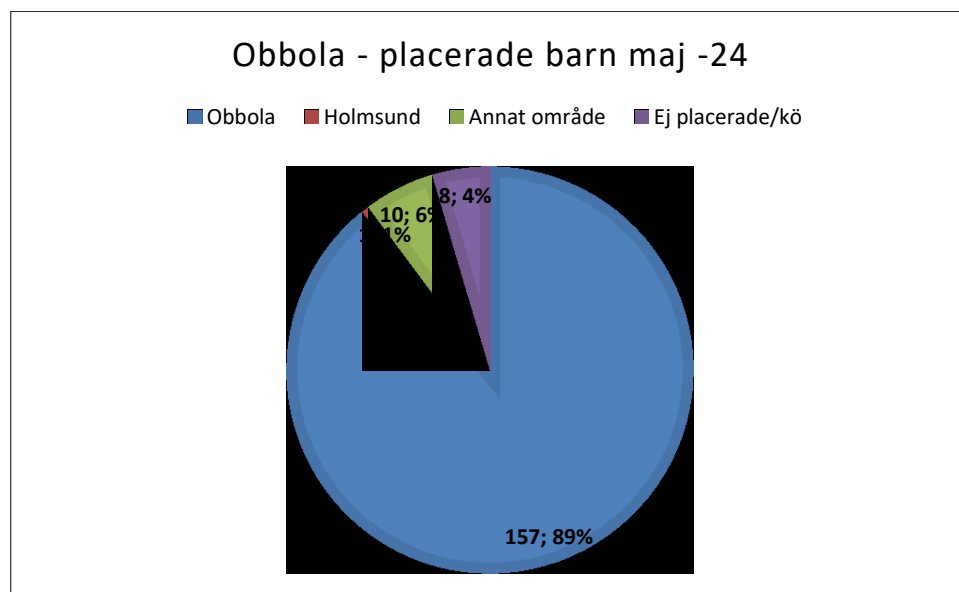
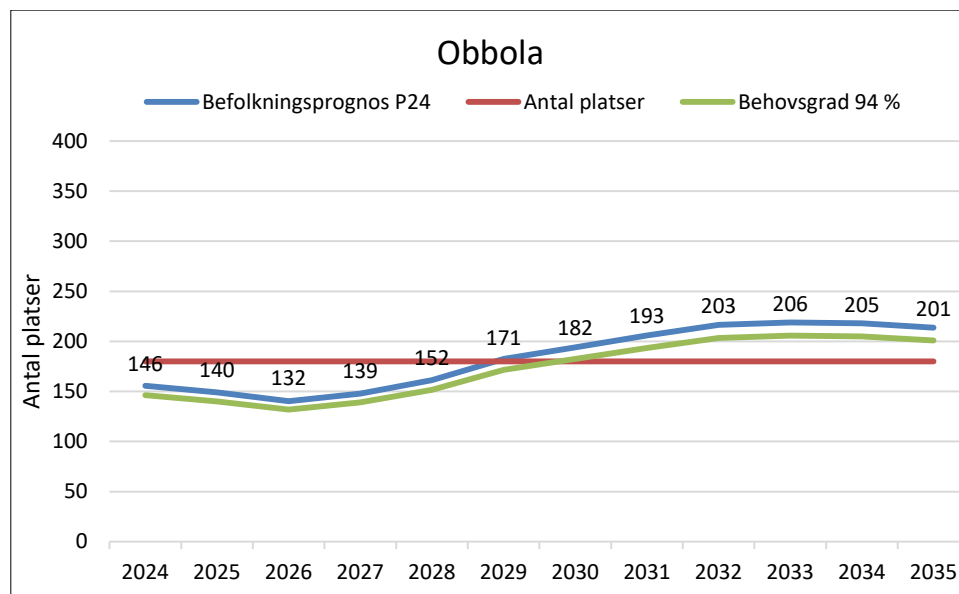
Obbola

Förutsättningar 2024

Nyckelkoder:154109 Obbola, 154110 Obbolas omland.

Alternativt område: Holmsund.

Förskolan Karusellen: Byggnadsår 2018. Kapacitet 72 platser, 4 avdelningar.

Förskolan Hallbacken: Byggnadsår 2009. Kapacitet: 108 platser, 6 avdelningar.

Diskussion

Obbola har idag balans i antalet förskoleplatser. När området byggs ut blir det aktuellt med ytterligare avdelningar.

Förslag

Utreda hur man kan utöka kapaciteten med ytterligare två avdelningar under periodens senare del.

Del 3 – Utredningens resultat

Hållbar förskolestruktur med områdesindelning

Som tidigare nämnts i utredningen önskar vårdnadshavare i hög grad plats i det delområde där de bor och i andra hand i närliggande delområde, kallat planeringsområde i nedan föreslagen områdesindelning.

Detta medför att varje år står cirka 400 - 600 barn i kö till önskad förskola fastän de har förskoleplats. När plats blir ledig vid önskad förskola, byter barn till denna (omplacering). För att mildra effekterna av detta behöver en långsiktig planering av förskoleutbyggnad ske, där platserna behövs och nyttjas över tid.

Därav skulle en områdesindelning ge bättre förutsättningar för planering, men även för uppföljning. Ett syfte med en områdesindelning är att reducera antalet barn i kö för omplacering. I vissa delområden är skillnaden stor mellan antal tillgängliga platser och behovet av förskoleplatser.

Områdesindelningen bygger på redan befintliga områden, som kommunfullmäktige beslutat om. Det finns således 10 områden, som i sin tur är uppdelade i 45 delområden.

Befolkningsprognosen använder dessa områden och delområden för sina beräkningar.

Utgångspunkten i en hållbar förskolestruktur och tillhörande områdesindelning är att förvaltningen i första hand ska planera för förskoleplatser inom varje delområde, i andra hand inom närliggande delområde, planeringsområde. Detta är inte en garanti utan ett strävansmål att uppnå vid planering. För att ge ett exempel: Kommunen strävar efter att ha en god platstillgång över tid i Röbäck. Vid vissa toppar i befolkningsutvecklingen räcker inte antalet platser till, då ska plats kunna erbjudas på Böleäng eller Västteg som är planeringsområde för Röbäck.

Nedan föreslås följande områdesindelning:

Områdesindelning inom Umeå kommuns centralort, beslut kommunfullmäktige 2021-02-22

Område	Delområde (stadsdel inom parentes)	Planeringsområde
Sävar	Botsmark	Saknas
	Bodbyn-Bullmark	Sävar
	Sävar-Holmön	Saknas
	Täfteå	Innertavle
Norra området	Ersmark (Ersmark)	Ersboda V
	Ersboda V (Ersboda)	Ersboda Ö Sandbacka
	Ersboda Ö (Ersboda)	Ersboda V Mariedal Marieberg
	Marieberg (Marieområdet)	Mariedal Mariehem
	Mariedal (Marieområdet)	Marieberg Mariehem Sandbacka
	Mariehem (Marieområdet)	Mariedal Marieberg Nydalahöjd
	Nydalahöjd (Marieområdet)	Mariehem Berghem
Centrum-Haga-Berghem	Berghem (Berghem)	Öst på stan
	Sandbacka (Haga-Sandbacka)	Haga
	Haga (Haga-Sandbacka)	Sandbacka
	Öst på stan (Centrala staden)	Berghem
	Centrum (Centrala staden)	Öst på stan Väst på stan Haga
	Väst på stan (Centrala staden)	Öst på stan Grubbe Rödäng-Västerslätt
Västra området	Backen-Umedalen (Backenområdet)	Grubbe Rödäng – Västerslätt Väst på stan
	Grubbe (Backenområdet)	Rödäng – Västerslätt Väst på stan
	Rödäng-Västerslätt (Rödäng-Västerslätt)	Grubbe Väst på stan
Västra Landsbygd	Brännland	Backen – Umedalen Grubbe - Väst på stan
	Överboda	Sörfors Backen – Umedalen Röbäck
	Sörfors	Backen – Umedalen Röbäck
	Hissjö	Rödäng – Västerslätt Väst på stan
	Tavelsjö	Hissjö Rödäng – Västerslätt Väst på stan
	Flurkmark	Hissjö Ersmark
	Rödåsel	Tavelsjö Hissjö

Södra området	Röbäck (Röbäck)	Böleäng Västteg
	Böleäng (Teg)	Västteg
	Västteg (Teg)	Östteg
	Östteg (Teg)	Västteg och Böle förskola
	Ön (Ön)	Östteg
Södra landsbygd	Kasamark-Yttersjö	Röbäck Böleäng
	Stöcke	Östteg Västteg
	Stöcksjö	Östteg Västteg
Hörnefors	Sörmjölle	Stöcke Stöcksjö Östteg Västteg
	Hörnefors	Sörmjölle
Östra området	Carlshem (Ålidhemsområdet)	Sofiehem-Ålidhem
	Sofiehem (Ålidhemsområdet)	Ålidhem
	Ålidhem (Ålidhemsområdet)	Sofiehem
	Tomtebo (Tomtebo)	Ålidhem
	Tavleliden (Tomtebo)	Tomtebo
	Tomtebo Strand ((Tomtebo)	Nydalahöjd Tomtebo
	Innertavle-Yttertavle	Tavleliden
Holmsund-Obbola	Holmsund	Saknas
	Obbola	Holmsund

Utredningens förslag

Under perioden år 2024–2035 föreslås att 100 förskoleavdelningar motsvarande 1634 platser tillskapas samt att 70 förskoleavdelningar motsvarande 1263 platser avvecklas. I tillskapandet av nya förskoleavdelningar ingår en befolkningsökning motsvarande 511 barn utifrån befolkningsprognos P24.

I nuvarande investeringsplan år 2025–2028 finns tillskapande av 79 förskoleavdelningar motsvarande 1343 platser. Det genererar en utbyggnadstakt av cirka 20 avdelningar per år. Utredningens förslag på en hållbar förskolestruktur reducerar utbyggnadstakten till cirka 9 avdelningar per år under perioden år 2024–2035, mestadels beroende på lägre befolkningstillväxt, än vad tidigare prognoser visat.

Därav behöver även investeringsplanen inför 2026 revideras, enligt utredningens resultat där vissa objekt föreslås förskjutas till senare delen av perioden eller stryks för innevarande investeringsperiod. Samtidigt behöver några nya objekt läggas in i investeringsplanen. De förskoleobjekten finns i delområden där det råder en markant brist på förskoleplatser samt några objekt som genom en strategisk placering minskar underskott av platser i andra delområden.

Vidare föreslås att utbildningsförvaltningen får i uppdrag att skapa en uppföljningsmodell av föreslagen utredning om en hållbar förskolestruktur. Där bör förändringar i kommande befolkningsprognoser ingå samt en avräkning för det antal förskoleplatser som tillskapats. Utöver detta bör det i uppföljningsmodellen framgå antal avdelningar som ersatts samt avvecklats. Det bör även framgå hur behoven ser ut i de olika delområdena. På så vis kan för- och grundskolenämnden följa upp efterlevnaden av beslut om en hållbar förskolestruktur.

Vilka prioriteringar som behöver ske beror på ett flertal faktorer. Naturligtvis är behov av antal platser en viktig variabel, men även platstillgång i närliggande delområde - planeringsområde, har betydelse för var utbyggnad ska ske eller ej.

Andra viktiga faktorer handlar om befintliga lokalers status, det vill säga löper tillfälliga bygglov ut inom kort, byggnadens skick, krävs stora anpassningar av lokalerna för att vara funktionella, externa förhyrningar som ej löper vidare, det är alla faktorer som kan påverka prioriteringarna. Utöver dessa faktorer kan markägarfrågor bidra till att andra prioriteringar sker, om Umeå kommun äger mark finns förutsättningar för att i snabbare takt kunna verkställa en ny förskola. Medan om Umeå kommun behöver söka tomt och genomföra markköp kan processen bli betydligt längre. Det skapar oftast en oklarhet i när en förskola kan stå färdigbyggd. I sådana fall kan andra projekt prioriteras före oavsett hur hög efterfrågan på förskoleplatser är i respektive delområde.

Förslag till förskoleplatser och eventuella åtgärder finns presenterade i utredningen för respektive område. Utifrån utredningens sammanställda resultat ges nedan sammanfattning av förslaget, baserat på de 10 områdesindelningarna.

Sävar – Holmön

Inget behov av tillskapande eller ersättande av förskoleplatser under perioden.

Norra området

I Ersmark behövs från 2032 en ny förskola motsvarande 4–6 avdelningar.

Centrum – Haga – Berghem

Avveckla förskolorna Laxen 1 avdelning, Tallkotten 2 avdelningar samt Snöflingan 4 avdelningar.

Utreda tomtbehov för ny förskola i centrum alternativt öst på stan, 4 - 6 avdelningar.

Västra området

Avveckla 1 avdelning på förskolan Linnean.

På Grubbe behövs en ny förskola motsvarande 4 avdelningar.

Västra landsbygd

Utreda förskola i Brännland 4 avdelningar och avveckling av Västangård 4 avdelningar som är förhyrd.

Utreda tillskapande av förskoleplatser i Sörfors eller i delområde, 1–2 avdelningar från 2032.

Ny förskola i Tavelsjö 6 avdelningar, avveckla nuvarande förskola 4 avdelningar till förmån för skolan.

Utreda om nuvarande förskola i Hissjö kan byggas ut motsvarande 2 avdelningar, alternativt bygga ny förskola i Hissjö 4 avdelningar.

Ny förskola i Rödåsel 2 avdelningar, avveckla pedagogisk omsorg i lokal.

Södra området

Avveckla Svidjan 1 avdelning.

Avveckla Plommonet 3 avdelningar.

Avveckla Ängsgården 2 avdelningar.

Avveckla Linjalen 2 avdelningar.

Avveckla Häradsdomaren 4 avdelningar, förhyrd.

Ny förskola Aspgärdan 6 avdelningar.

Ny förskola Röbbäck 6 avdelningar från 2031, beror på exploateringstakt.

Ny förskola Ön 6 avdelningar från 2032, beror på exploateringstakt.

Södra landsbygd

Ny förskola i Yttersjö 8 avdelningar, alternativt 2 förskolor á 4 avdelningar.

Avveckla nuvarande 3 avdelningar i Yttersjö. Även avveckla Solgläntan 2 avdelningar som idag bedrivs av fristående aktör, detta förutsätter att Umeå kommun bedriver förskolan i kommunal regi. Om inte, behöver 6 avdelningar byggas i Yttersjö.

Ny förskola i Stöcke 6 avdelningar.

Avveckla 2 avdelningar vid nuvarande förskola, tillfälliga paviljonger.

Ej förnyat tillstånd för enskild pedagogisk omsorg i lokal 1 avdelning, beslut tidigare tagit i för- och grundskolenämnden för all pedagogisk omsorg i lokal.

Utreda behov i Stöcksjö motsvarande 2 avdelningar.

Hörnefors

Ny förskola i Sörmjölle 6 avdelningar.

Avvecklande nuvarande förskola 3 avdelningar i Sörmjölle.

Utreda Hörnefors, avvakta exploatering. Kan vara aktuellt med ny förskola i slutet av perioden.

Östra området

Avveckla förskolorna Brännan 2 avdelningar och Tränset 1 avdelning i Innertavle.

Ny förskola i Innertavle 4 avdelningar.

Avveckla Växthuset 4 avdelningar.

Utred ny förskola på Ålidhem 4–6 avdelningar.

Ny förskola på Tomtebo strand 4–6 avdelningar från 2032, exploateringstakt avgör.

Holmsund – Obbola

Utreda utökning 2 avdelningar Obbola från slutet av perioden.

Ny avdelning Storsjö förskola, ersätta tidigare paviljong.

Utred avveckling respektive ombyggnation av Sandviks förskola 10 avdelningar samt behov av Lövä förskola.

Avvakta 4 avdelningar Lövä förskola.

Slutord

Utredningen har genomförts i samråd med teknik- och fastighetsförvaltningen, som är ansvarig i Umeå kommun för byggandet av förskole- och skolfastigheter.

Genom denna utredning **Förskolestruktur Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun**, med tillhörande förslag har utbildningsförvaltningen genomfört uppdraget från för- och grundskolenämnden den 24 november 2022, om att utreda förutsättningar för och lämna förslag på hållbar tillgång till förskoleplatser de kommande 10 åren, samt i förslaget föreslagit styrande principer för en långsiktig lokalplanering för förskolan i Umeå kommun för aktuell period, år 2024–2035.

Umeå kommun den 1 oktober 2024

Daniel Nordgren, biträdande utbildningsdirektör förskola, Umeå kommuns utbildningsförvaltning

Referenser

Laghänvisningar och skrivelser från myndigheter

[Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter \(riksdagen.se\)](#)

[Skollag \(2010:800\) \(riksdagen.se\)](#)

[Skolverket - redovisning av regeringsuppdrag](#)

[Förskola för alla barn - för bättre språkutveckling i svenska, SOU 2020:67 \(regeringen.se\)](#)

[Rekommendationer för fysisk aktivitet och stillasittande — \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

BFS 2015:1 - FRI 1, Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet.

Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2023 - Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden (Dnr 2022:4347).

Umeå kommuns beslutade mål och program

[Befolkning och befolkningsprognoser - Umeå kommun \(umea.se\)](#)

[Kommunens mål - Umeå kommun, inriktningsmål \(umea.se\)](#)

[Miljömål - Umeå kommun \(umea.se\)](#)

[Lokalfunktionsprogram - Umeå kommun \(umea.se\)](#) Beslut av För- och grundskolenämnden den 27 maj 2021. (SK-2021/00213)

[Verksamhetsplan för- och grundskolenämnden 2024 \(umea.se\)](#), s. 17.

Umeå kommuns lokalförsörjning, Lokalförsörjningsdirektiv, Beslutat i TN 2003-10-01, KF 2003-12-15, Reviderat i TN §113, 2011-11-24.

Referenslitteratur

Barnombudsmannen, (BO) Sveriges barnrättsmyndighet: Prövning av barnets bästa.

Sveriges kommuner och regioner (SKR): Barnkonsekvensanalys. Stödmaterial till fördjupad bedömning av barnets bästa.

Sveriges kommuner och landsting (SKR): Prövning av barnets bästa. Ett verktyg för styrning och ledning. Värdegrunden i förskolan.

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2024-10-24

§ 77

Diariennr: SK-2024/00138

Hållbar förskolestruktur 2024-2035

Beslut

För och grundskolenämnden beslutar:

- att godkänna förvaltningens förslag avseende behov av förskoleplatser 2024–2035, enligt bilaga.
- att godkänna förvaltningens förslag till områdesindelning, enligt bilaga.
- att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av förskolestrukturen, enligt bilaga.
- att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta för alternativa kortsiktiga lösningar i Taveljö och Hissjö till dess att långsiktiga lösningar är på plats.

Reservation: Tobias Holmbom (V), se propositionsordning.

Ärendebeskrivning

Utbildningsförvaltningen har sedan den 24 november 2022, på uppdrag av för- och grundskolenämnden utrett förutsättningar för, och haft i uppdrag att lämna förslag på en hållbar tillgång av förskoleplatser de kommande 10 åren. Uppdraget innebar att utreda förutsättningar för och lämna förslag till styrande principer för en långsiktig lokalplanering för förskolan i Umeå kommun.

Genom bifogad bilaga - *Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun*, framgår utbildningsförvaltningens utredning av uppdraget samt förslag till förskolestruktur.

Utredningen består av tre delar:

Del 1) Förutsättningar

Del 2) Områdesindelning och behov av förskoleplatser

Del 3) Utredningens förslag till en hållbar förskolestruktur

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Utredningen utgår från alla barns rätt till utbildning i en likvärdig förskola och rätt till plats på förskola så nära barnens egna hem som möjligt, inom det lagstadgade kravet om fyra månader från det att vårdnadshavare ansökt om behov av plats på förskola.

Genom denna utredning skapas förutsättningar för att tillgodose ett hållbart och långsiktigt behov för planering av förskolestruktur med ändamålsenliga förskolelokaler enligt förskolans beslutade funktionsprogram, som tar hänsyn till både befolkningstillväxt och ersättning av befintliga lokaler samt behov av nybyggnation.

Utredningen belyser att kommunen eftersträvar att erbjuda förskoleplatser, genom en så god geografisk täckning av förskoleplatser som möjligt, inom såväl tätorter som på landsbygden med hänsyn till en effektiv användning av tilldelade resurser och lokalnyttjande samt befintlig skolstruktur.

Utgångspunkten är kommunfullmäktiges beslut om områdesindelning inom Umeå kommuns centralort, den 22 februari 2021. Utredningens förslag baseras på behovet av en områdesindelning som ger tillgång till plats på förskola i ett delområde, där familjen är bosatt i första hand och i andra hand inom tillhörande delområde, kallat planeringsområde. Genom områdesindelning kan befintliga köer till vissa förskolor minska och antalet omplaceringar och byten av förskolor reduceras, vilket gynnar barnens kontinuitet i förskolan. Mer om detta framgår i genomförd barnkonsekvensanalys som utgår från barnets bästa.

Utredningen visar på behovet av förskoleplatser i Umeå kommun under en tioårsperiod i enlighet med kommunens befolkningsprognos. Under perioden år 2024–2035 föreslås att 100 förskoleavdelningar motsvarande 1634 platser tillskapas samt att 70 förskoleavdelningar motsvarande 1263 platser avvecklas. De förskoleavdelningar som behöver avvecklas består idag av tillfälliga lokaler med bygglov som upphör, externa förhyrningar eller är äldre lokaler som inte fullt ut är funktionella för förskoleverksamhet. I beräkningen behöver också ca 10 % överkapacitet finnas för oförutsedda händelser. I tillskapandet av nya

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag2024-10-24

förskoleavdelningar ingår en befolkningsökning motsvarande 511 barn utifrån befolkningsprognosen, P24.

Beslutad investeringsplan för perioden år 2025–2028, innefattar tillskapande motsvarande 1343 platser eller 79 avdelningar, planerat på 4 år. Det genererar en utbyggnadstakt om ca 20 avdelningar per år. Utredningens förslag på en hållbar förskolestruktur reducerar utbyggnadstakten till ca 9 avdelningar per år under perioden år 2024–2035, mestadels beroende på lägre befolkningstillväxt, än vad tidigare prognoser visat. Utredningen om en hållbar förskolestruktur visar även vilka lokaler som behöver avvecklas, det framgår dock inte i investeringsplanen.

Sammantaget visar utredningen om förskolestruktur på behovet av förskoleplatser över tid, vilket ger en mer hållbar tillgång till förskoleplatser, genom områdesindelning som en styrande princip, som påverkar beslutad investeringsplan.

Avslutningsvis föreslås att utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av utredning och förslag om en hållbar förskolestruktur, så att För- och grundskolenämnden kan följa upp efterlevnaden av beslutet.

Beslutsunderlag

Bilaga: Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Carola Nilsson strateg

Maud Karlström, samordnare

Emma Steen, jurist

Yrkanden

Vänsterpartiet, i första hand för att utredningen om förskolestruktur återremitteras för att istället baseras på maximalt 15 barn per avdelning. Om yrkandet om återremiss avslås yrkar Vänsterpartiet i andra hand bifall till arbetsutskottets beslut.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag2024-10-24

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Maria Lindvall (-)(L) och Kristdemokraterna för avslag till Vänsterpartiets yrkande om återremiss.

Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Maria Lindvall (-)(L) för bifall till arbetsutskottets förslag till beslut, vilket var att godkänna tjänsteskrivelsen med en ändring av sista att-satsen, där ordet "beslutet" byts ut mot "förskolestrukturen".

Inga motyrkanden finns.

Tilläggsyrkande

Vänsterpartiet för tillägg av att-satserna:

-att förskolestrukturen redaktionellt ändras så att den inte yttrar sig om det finns mark eller ej i de olika områdena.

-att ingen förskola i området Backen-Umedalen läggs ned.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Maria Lindvall (-)(L) och Kristdemokraterna för avslag till Vänsterpartiets tilläggsyrkanden.

Socialdemokraterna för tillägg av att-satsen:

-att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta för alternativa kortsiktiga lösningar i Taveljö och Hissjö till dess att långsiktiga lösningar är på plats.

Moderaterna, Centerpartiet, Miljöpartiet, Maria Lindvall (-)(L) och Vänsterpartiet för bifall till Socialdemokraternas tilläggsyrkande.

Inga motyrkande finns.

Propositionsordning

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Ordföranden prövar om ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde mot Vänsterpartiets yrkande om återremiss och finner att nämnden beslutar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Vidare prövar ordföranden yrkandet om att bifalla arbetsutskottets förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla arbetsutskottets förslag.

Ordföranden prövar därefter Socialdemokraternas tilläggsyrkande, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tillägget.

Slutligen prövar ordföranden Vänsterpartiets tilläggsyrkanden, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att avslå tilläggsyrkandena.

Reservation

Tobias Holmbom (V): Hela förskolestrukturen är baserad på att vi bygger avdelningar för 17 barn per avdelning. Detta trots att Skolverkets rekommendationer är tydliga om att barn mår bäst om de är i grupper som inte är större än 15 barn. Detta trots att det nu är 19 år sedan Umeå kommun fattade ett beslut i fullmäktige om att följa de här rekommendationerna. Med det här som ett grundantagande i utredningen så blir hela strukturen baserad på en osund grund.

I Umeå kommun så har olika delar av kommunen olika ansvarsområden. Med den här utredningen så ska För och Grundskolenämnden beskriva var i kommunen vi behöver förskolor. I tre områden (Ålidhem, Centrum samt Öst på stan) så uttrycker utredningen att vi har ett behov av förskolor men att det inte finns någon mark att bygga på. Det är inte den här nämndens kompetens att utreda om det finns mark eller inte, bara att beskriva om det finns ett behov.

I Vänsterpartiet så anser vi att fristående förskolor bör vara ett komplement till de kommunala. Något som vårdnadshavare som aktivt vill välja dem kan göra det. Vi vill inte att någon ska tvingas välja en sådan för att det saknas ett kommunalt alternativ nära hemmet. Det innebär att kommunen behöver ha en extra stor överkapacitet i områden där det idag finns många fristående förskolor.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Beslutet ska skickas till

Teknik- och fastighetsförvaltningen

Kommunikatör inom utbildningsförvaltningen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

§ 57

Diariennr: SK-2024/00138

Hållbar förskolestruktur 2024-2035**Arbetsutskottets beslut**

För och grundskolenämnden föreslås besluta:

- att godkänna förvaltningens förslag avseende behov av förskoleplatser 2024–2035, enligt bilaga.
- att godkänna förvaltningens förslag till områdesindelning, enligt bilaga.
- att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av ~~beslutet~~ förskolestrukturen, enligt bilaga.

Förslag till beslut

För och grundskolenämnden beslutar:

- att godkänna förvaltningens förslag avseende behov av förskoleplatser 2024–2035, enligt bilaga.
- att godkänna förvaltningens förslag till områdesindelning, enligt bilaga.
- att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av beslutet, enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

Utbildningsförvaltningen har sedan den 24 november 2022, på uppdrag av för- och grundskolenämnden utrett förutsättningar för, och haft i uppdrag att lämna förslag på en hållbar tillgång av förskoleplatser de kommande 10 åren. Uppdraget innebar att utreda förutsättningar för och lämna förslag till styrande principer för en långsiktig lokalplanering för förskolan i Umeå kommun.

Genom bifogad bilaga - *Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun*, framgår utbildningsförvaltningens utredning av uppdraget samt förslag till förskolestruktur.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Utredningen består av tre delar:

Del 1) Förutsättningar

Del 2) Områdesindelning och behov av förskoleplatser

Del 3) Utredningens förslag till en hållbar förskolestruktur

Utredningen utgår från alla barns rätt till utbildning i en likvärdig förskola och rätt till plats på förskola så nära barnens egna hem som möjligt, inom det lagstadgade kravet om fyra månader från det att vårdnadshavare ansökt om behov av plats på förskola.

Genom denna utredning skapas förutsättningar för att tillgodose ett hållbart och långsiktigt behov för planering av förskolestruktur med ändamålsenliga förskolelokaler enligt förskolans beslutade funktionsprogram, som tar hänsyn till både befolkningstillväxt och ersättning av befintliga lokaler samt behov av nybyggnation.

Utredningen belyser att kommunen eftersträvar att erbjuda förskoleplatser, genom en så god geografisk täckning av förskoleplatser som möjligt, inom såväl tätorter som på landsbygden med hänsyn till en effektiv användning av tilldelade resurser och lokalnyttjande samt befintlig skolstruktur.

Utgångspunkten är kommunfullmäktiges beslut om områdesindelning inom Umeå kommuns centralort, den 22 februari 2021. Utredningens förslag baseras på behovet av en områdesindelning som ger tillgång till plats på förskola i ett delområde, där familjen är bosatt i första hand och i andra hand inom tillhörande delområde, kallat planeringsområde. Genom områdesindelning kan befintliga köer till vissa förskolor minska och antalet omplaceringar och byten av förskolor reduceras, vilket gynnar barnens kontinuitet i förskolan. Mer om detta framgår i genomförd barnkonsekvensanalys som utgår från barnets bästa.

Utredningen visar på behovet av förskoleplatser i Umeå kommun under en tioårsperiod i enlighet med kommunens befolkningsprognos. Under perioden år 2024–2035 föreslås att 100 förskoleavdelningar motsvarande 1634 platser tillskapas samt att 70 förskoleavdelningar motsvarande 1263 platser avvecklas. De förskoleavdelningar som behöver avvecklas består

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

idag av tillfälliga lokaler med bygglov som upphör, externa förhyrningar eller är äldre lokaler som inte fullt ut är funktionella för förskoleverksamhet. I beräkningen behöver också ca 10 % överkapacitet finnas för oförutsedda händelser. I tillskapandet av nya förskoleavdelningar ingår en befolkningsökning motsvarande 511 barn utifrån befolkningsprognosen, P24.

Beslutad investeringsplan för perioden år 2025–2028, innefattar tillskapande motsvarande 1343 platser eller 79 avdelningar, planerat på 4 år. Det genererar en utbyggnadstakt om ca 20 avdelningar per år. Utredningens förslag på en hållbar förskolestruktur reducerar utbyggnadstakten till ca 9 avdelningar per år under perioden år 2024–2035, mestadels beroende på lägre befolkningstillväxt, än vad tidigare prognoser visat. Utredningen om en hållbar förskolestruktur visar även vilka lokaler som behöver avvecklas, det framgår dock inte i investeringsplanen.

Sammantaget visar utredningen om förskolestruktur på behovet av förskoleplatser över tid, vilket ger en mer hållbar tillgång till förskoleplatser, genom områdesindelning som en styrande princip, som påverkar beslutad investeringsplan.

Avslutningsvis föreslås att utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av utredning och förslag om en hållbar förskolestruktur, så att För- och grundskolenämnden kan följa upp efterlevnaden av beslutet.

Beslutsunderlag

Bilaga: Utredning, Förskolestruktur - Hållbar tillgång till förskoleplatser i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Carola Nilsson strateg
Maud Karlström, samordnare
Emma Steen, jurist

Beslutet ska skickas till

Teknik- och fastighetsförvaltningen
Kommunikatör inom utbildningsförvaltningen

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Ändringsyrkande

Socialdemokraterna för att i sista att-satsen byta ut ordet "beslutet" mot "förskolestrukturen".

Inga motyrkanden finns.

Propositionsordningen

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag med Socialdemokraternas ändringsyrkanden och finner att arbetsutskottets beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut med ändringsyrkandet.

Tjänsteskrivelse

2024-10-15

För- och grundskolenämnden

Diariennr: SK-2024/00321

Återrapport av utredning gällande för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar:

- att uppdraget att genomföra en utredning anses vara genomfört
- att nämnden har tagit del av sammanfattningen som beskriver för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning
- att nämnden godkänner sammanfattningen enligt bilaga 1.

Ärendebeskrivning

Utifrån nämndsinitiativ från Hans Lindberg (S) beslutade kommunstyrelsen att uppdra till för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en två-förvaltningslösning och därefter återkomma till kommunstyrelsen med eventuellt förslag till förändrad förvaltningsorganisation (KS-2024/00468).

Uppdraget att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en två-förvaltningslösning har givits av stadsdirektör Margaretha Alfredsson till stadsledningskontoret HR. Utsedda processledare är Ingrid Andersson och Marie-Louise Gäärd.

Upplägg av utredningen består av

- dialog i fokusgrupper med personer som representerar olika verksamhetsområden inom för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- dialog i fokusgrupp med personer som representerar förvaltningens samverkansgrupp (FSG)
- en möjlighet att besvara en enkät individuellt (digitalt) i anslutning till respektive fokusgruppsstillfälle.

Utredningsuppdraget har sammanfattats utifrån ovanstående aktiviteter, som belyser för- och nackdelar med de två alternativen på framtida organisationslösning.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00321

Sammanfattning av genomförd utredning

Utifrån genomförda fokusgruppsdialoger och synpunkter från enkätsvaren så har de flesta fokusgrupperna uttryckt såväl fördelar som nackdelar med båda alternativen på organisation. De finns dock grupper som uttrycker att de "enbart kan se en av organiseringarna som en möjlig lösning".

De fördelar som bland annat kommit fram med enförvaltningslösningen är att det innebär en inarbetad organisation där samordning och helhetsbild finns. Den sammanhållna utbildningskedjan lyfts liksom effektivare beslutsvägar, likvärdig kvalitet och god samverkan. Stordriftsfördelar nämns återkommande som en fördel kopplat till gemensamma arbetssätt och effektivt resursnyttjande vilket bland annat bidrar till ekonomiska fördelar med denna organisering. En röd tråd beskrivs där alla funktioner, som är nödvändiga för målgruppen, är samlade under samma organisatoriska enhet.

De nackdelar som bland annat kommit fram med enförvaltningslösningen är långa beslutsvägar vilket innebär en svårighet när det gäller implementering av processer och beslut. Några lyfter flexibilitet och otydlighet gällande mandat och delegation. De mindre verksamheterna påtalar en risk att de får stå tillbaka och man nämner bland annat att kommunikationen inte omfattar alla målgrupper. Från flera grupper nämns att det råder en brist vad gäller representation i nuvarande organisering i viktiga forum. Det beskrivs som svårt att fördela gemensamma funktioner och att rättvisetänk uppstår återkommande.

När det gäller potentiella fördelar med en tvåförvaltningslösning så nämns generellt att respektive verksamhet och skolform skulle kunna få större utrymme, mandat och fokus för sina frågor. En fördel skulle vara att styrkedjan blir tydligare med en högre grad av påverkansmöjlighet. Fördelningen av gemensamma resurser uttrycks kunna bli tydligare. Uppföljning och analys ses underlättas. Målgruppsanpassad kommunikation och retorik ses kunna förbättras i en två-förvaltningslösning. En bättre överblick beskrivs kunna uppnås då det är lättare med helhetssyn i en mindre organisation.

När det gäller potentiella nackdelar med en tvåförvaltningslösning så nämns den sammanhållna utbildningskedjan riskeras att gå förlorad. Vidare finns en risk att gemensamma strategier försvinner och incitament för samarbete ses kunna minska. Ekonomiskt kan organiseringen bli mer resurskrävande vilket kan innebära en kvalitetssänkning om medel inte tillskjuts. En farhåga som lyfts är ogynnsam konkurrens om resurser mellan skolformer. Sårbarhet ses som en risk då arbetsgrupperna blir mindre vilket

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00321

kan bli utmanande vid frånvaro. Den fackliga samverkan i frågor som spänner över hela området riskerar kompliceras.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Sammanfattning

Bilaga 2: Protokollsutdrag KS 240514 §79

Beredningsansvariga

Ingrid Andersson, processledare

Marie-Louise Gärd, processledare

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör

Sammanfattning av synpunkter gällande för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning

Hösten 2024

Ingrid Andersson, SLK HR

Marie-Louise Gäärd, SLK HR

1. Inledning och bakgrund

Detta dokument avser en del av uppdrag KS-2024/00468. Utifrån nämndinitiativ från Hans Lindberg (S) beslutade kommunstyrelsen 2024-05-07 att uppdra till för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning och därefter återkomma till kommunstyrelsen med eventuellt förslag till förändrad förvaltningsorganisation.

I nämndinitiativet framgår att kommunstyrelsen enligt kommunfullmäktiges reglemente har ansvar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls. För att möta framtidens kompetensförsörjningsutmaning krävs strategiska satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder. För att ge goda förutsättningar för en sådan utveckling finns behov av att se över nuvarande ordning med en enda gemensam utbildningsförvaltning som är underställd för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

1.1 Uppdrag, avgränsning och syfte

Detta dokument är en sammanfattning av de synpunkter som framkommit genom fokusgruppsdialoger och enkätsvar gällande fördelar och nackdelar (utmaningar) med nuvarande enförvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning.

Stadsdirektör har varit uppdragsgivare och resurser inom stadsledningskontorets HR- avdelning, med inriktning mot organisation och ledarskap, har nyttjats som processledare. Uppdragets syfte har varit att ge utbildningsförvaltningens olika verksamheter möjlighet att delge sina synpunkter inför fortsatt process utifrån nämndinitiativet.

Sammanfattningen värderar eller förordar inte något av alternativen. Inte heller görs någon samlad analys gällande ändamålsenlighet och/eller effektivitet med en- respektive tvåförvaltningslösning.

2. Metod och genomförande

För att inhämta synpunkter från verksamheterna har upplägget bestått av:

- dialog i fokusgrupper med personer som representerar olika verksamhetsområden inom för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt förvaltningens samverkansgrupp, FSG
- erbjudande till deltagarna i fokusgrupperna att fylla i en kompletterande individuell enkät.

2.1 Fokusgrupper

Sex fokusgrupper som representerar förvaltningen har genomfört dialoger i enlighet med nedanstående frågeställningar. En av dessa har bestått av förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

2.2 Frågeställningar som givits inför dialog i fokusgrupp

2.2.1 Enförvaltningslösning

1. Vilka fördelar finns det med att fortsätta med nuvarande enförvaltningslösning?
2. Vilka eventuella utmaningar finns med att fortsätta i nuvarande enförvaltningslösning? I vilken del av styrkedjan finns potentiella utmaningar? (Ge gärna exempel på sakfrågor och/eller arbetsmoment där dessa utmaningar kan uppstå.)
3. Om utmaningar är identifierade: Vilka åtgärder skulle behövas för att hantera dessa utmaningar?
4. Sammanfattningsvis utifrån fråga 1–3; vad blir extra viktigt utifrån ett organisatoriskt perspektiv om nuvarande enförvaltningslösning bibehålls?

2.2.2 Tvåförvaltningslösning

1. Vilka potentiella fördelar finns det med en tvåförvaltningslösning?
2. Vilka eventuella utmaningar finns det med att övergå till en tvåförvaltningslösning? I vilken del av styrkedjan finns potentiella utmaningar? (Ge gärna exempel på sakfrågor och/eller arbetsmoment där dessa kan uppstå.)

3. Om utmaningar är identifierade: Vilka åtgärder skulle behövas för att hantera dessa utmaningar?
4. Sammanfattningsvis utifrån fråga 1–3; vad blir extra viktigt utifrån ett organisatoriskt perspektiv vid en förändring till en tvåförvaltningslösning?

2.3 Frågeställningar som givits i individuell enkät

1. Vilka fördelar ser du med nuvarande enförvaltningslösning kopplat till att vara en skolhuvudman, det kommunala grunduppdraget, hålla samman utbildningskedjan och säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet?
2. Vilka utmaningar ser du med nuvarande enförvaltningslösning kopplat till att vara en skolhuvudman, det kommunala grunduppdraget, hålla samman utbildningskedjan och säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet?
3. Vilka fördelar ser du med en tvåförvaltningslösning kopplat till att vara en skolhuvudman, det kommunala grunduppdraget, hålla samman utbildningskedjan och säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet?
4. Vilka utmaningar ser du med en tvåförvaltningslösning kopplat till att vara en skolhuvudman, det kommunala grunduppdraget, hålla samman utbildningskedjan och säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet?
5. Har du några övriga tankar eller synpunkter?

3. Sammanfattning, införvaltningslösning

3.1 Fördelar med införvaltningslösning

Vilka fördelar finns det med att fortsätta med nuvarande införvaltningslösning?

En av de tydligaste fördelarna som nämns är en sammanhållen utbildningskedja från litet barn till vuxen. Det beskrivs finnas en röd tråd med det livslånga lärandet och att hela ”kedjan” kan täckas vilket ger en tydligare överblick och helhetssyn inom verksamheten.

Gemensamma mål och strategier lyfts som betydelsefulla när det gäller att stärka likartade arbetssätt och processer mellan nämnderna. Vidare anses det viktigt att kompetensförsörjningsfrågorna utgår från ett helhetsperspektiv och där utgör bland annat upparbetade gemensamma avtal med universitet en viktig del.

Ekonomiskt ses det som en fördel att olika funktioner kan samnyttjas och det beskrivs finnas möjlighet att frigöra resurser mellan verksamheter och stordriftsfördelar anses generellt kunna uppnås.

En enhetlig avtalstolkning i arbetsgivarfrågor ses som en styrka i ett samverkansperspektiv.

3.2 Utmaningar med införvaltningslösning

Vilka eventuella utmaningar finns med att fortsätta i nuvarande införvaltningslösning?

En utmaning i nuvarande organisering uttrycks vara olika grad av otydlighet gällande roller, ansvar, delegation och mandat. Några verksamheter anser sig vara underrepresenterade i olika processer. Den bristande representationen beskrivs ge en avsaknad av kunskap om verksamheterna där perspektiv inte lyfts fram tillräckligt vilket kan leda till otillräckliga beslutsunderlag.

En utmaning kopplad till nuvarande införvaltningslösning är att det finns så många viktiga frågor som ska hanteras. Det beskrivs råda en obalans mellan hur mycket utrymme de olika verksamheterna nyttjas i relation till nämndernas uppdrag. Återkommande beskrivs Arbetsmarknad och integration (AMI) som mer eller mindre synliga i nuvarande organisering.

Tempot i olika arbetsprocesser beskrivs vara otillfredsställande då frågor inte hanteras i tid på grund av långa beslutsvägar. Detta beskrivs av flera av grupper skapa ineffektivitet vid exempelvis implementering av processer.

3.2.1 Medskick från fokusgrupperna kopplat till utmaningar vid enförvaltningslösning

- Viktigt att se över roller, ansvar, mandat och delegation.
- Öka samarbetet mellan verksamheter.
- Klargöra hur gemensamma resurser nyttjas och fördelas mellan verksamhetsområden.
- Säkerställa representation och delaktighet i olika forum.
- Se över AML:s organisatoriska sammanhang.
- Stärka och utveckla de delar i organiseringen som i nuläget inte anses fungera.

4. Sammanfattning, tvåförvaltningslösning

4.1 Fördelar med tvåförvaltningslösning

Vilka potentiella fördelar finns det med en tvåförvaltningslösning?

En av de främsta fördelarna beskrivs vara att det skulle leda till tydligare uppdrag, smidigare processer och kortare beslutsvägar. En större flexibilitet uttrycks kunna uppnås med mer ändamålsenliga lösningar utifrån specifika behov.

När det gäller mandat kopplat till uppdrag beskrivs det bättre kunna hänga ihop i en tvåförvaltningslösning. En starkare representation av olika verksamhetsområden anses kunna uppnås vilket ger förutsättningar för ökad kompetens.

Det beskrivs bli enklare med såväl uppföljning som helhetssyn i en mindre organisation. Möjlighet finns också för fler verksamheter att i högre utsträckning få fokus för sina frågor.

Exempel på ekonomiska fördelar är att en större kontroll skulle kunna uppnås med ökat resursutnyttjande. Utifrån en lösning med två förvaltningar finns också möjlighet till ökad resurstilldelning.

4.2 Utmaningar med tvåförvaltningslösning

Vilka eventuella utmaningar finns det med att övergå till en tvåförvaltningslösning?

En potentiell utmaning är att en tvåförvaltningslösning skulle komma att kosta mer då stordriftsfördelar kan gå förlorade. Flera av grupperna påtalar en risk för kvalitetssänkning i kärnverksamheterna om inte medel tillskjuts för omorganisering.

Gemensamma strategier anses kunna försvagas vilket kan innebära att ett ökat "stuprörstänkande" kan uppstå. Det beskrivs redan idag finnas ett avstånd mellan olika skolformer och en farhåga är att detta avstånd riskerar öka.

Utmaningar nämns när det gäller kompetensförsörjning och man beskriver skillnader i attraktivitet mellan verksamheter och skolformer. Detta kan leda till ogynnsam konkurrens om personal.

Den fackliga samverkan vid frågor som spänner över hela området riskerar att innebära fler möten. Vidare beskrivs en skevhet kunna uppstå beroende på olika villkor och avtalstolkningar för samma yrkesgrupper.

4.2.1 Medskick från fokusgrupperna kopplat till utmaningar vid tvåförvaltningslösning

- Tydliggöra roller och ansvar kring vad som ska lyftas i vilket forum.
- Utveckla en organisation där tydliga beröringspunkter finns mellan förvaltningarna.
- Det behövs skapas arenor för samarbete och samordning.
- En av skolnämnderna behöver utses med ansvar att samordna och vid behov företräda som skolhuvudman.
- Se till att det finns rätt nivåer kopplade till struktur för samverkan.
- Det behöver tillskapas förväntansdokument när det gäller olika funktioner.

5. Sammanfattning av enkätresultat

Sammanställning av de individuella enkäterna har skett med stöd av Artificiell Intelligens (AI), via funktion i upphandlat enkätverktyg.

Som fördelar med nuvarande enförvaltningslösning nämns samordningsvinster, effektiv resursanvändning och en enhetlig hantering mellan olika skolformer. Enförvaltningslösningen anses främja en sammanhållen utbildningskedja, vilket underlättar kommunikation och överföring mellan olika nivåer och bidrar till en mer likvärdig utbildning. Det framhålls att denna struktur minskar risken för intressekonflikter och skapar en tydligare gemensam strategi för kvalitetsarbete och pedagogisk utveckling.

Utmaningar med nuvarande enförvaltningslösning nämns i form av ineffektiva beslutsvägar, försvårad implementering, brist på flexibilitet och sämre dynamik i organisationen. Det uttrycks en risk för bristande representation av olika verksamheters särprägel och svårigheter med att säkerställa en likvärdig resursfördelning. Vidare framkommer en upplevelse av att större verksamheter prioriteras framför mindre vilket beskrivs kunna leda till orättvisa förutsättningar. Det uttrycks även en utmaning när det gäller det lokala inflytandet.

Som fördelar med en tvåförvaltningslösning omnämns att man ser möjlighet till tydligare beslutsvägar. Man ser även goda förutsättningar för ökad specialisering och verksamhetsnära arbete. Det lyfts att en mindre och mer avgränsad organisation kan leda till mer effektiva processer med större flexibilitet och delaktighet. Representation i högre utsträckning beskrivs kunna uppnås vilket uttrycks leda till ökad kunskap om specifika verksamhetsbehov.

När det gäller utmaningar med en tvåförvaltningslösning nämns ökade kostnader och minskad samverkan mellan olika skolformer. Detta beskrivs kunna leda till en sämre sammanhållen utbildningskedja och minskad likvärdighet. Kompetensförsörjning beskrivs som en utmaning i denna organisering då attraktiviteten kan se olika ut mellan skolformer vilket kan försvåra rekrytering av olika yrkesgrupper.

Sammanfattningsvis uttrycker respondenterna en skiftande syn på organisationsförslagen. Vissa ser behov av att dela upp förvaltningen för att bättre adressera specifika behov och förbättra resursanvändningen, medan andra ifrågasätter effektiviteten i en sådan uppdelning. Många efterlyser en tydligare problembeskrivning och mer genomtänkta alternativ innan beslut fattas. Det anses viktigt med dialog och transparens i den fortsatta processen och det finns en önskan om att berörda parter ska vara involverade i beslutsprocessen.

6. Tankar och medskick från processledarna

Nedan summerar vi våra tankar som processledare utifrån att ha inhämtat synpunkter från fokusgrupperna och gjort egna reflektioner under processens gång.

- Vår uppfattning är att deltagarna genomgående under processen har visat förståelse och professionalitet när det gäller synen på olika funktioners förutsättningar vid en en-förvaltningslösning alternativt två-förvaltningslösning. Tonen i dialogen har varit konstruktiv och respektfull.
- Vi bedömer att oavsett förvaltningslösning behöver kulturen i organisationen stärkas när det gäller samarbete och synen på det gemensamma uppdraget. Vidare ser vi behov av ett arbete kring hur centrala begrepp används i organisationen. Vi har under processens gång uppmärksammat att man använder ord där betydelsen verkar skilja sig åt, exempelvis ”utbildningskedjan” och ”en skolhuvudman”. Detta kan vara försvårande i dialog och kommunikation. Skillnaden i upplevelser av begreppen blev också tydlig för oss då kritik riktats från flera deltagare i hur enkätfrågorna formulerats. Ett utvecklingsarbete kan behövas kring kommunikering och gemensam tolkning gällande centrala begrepp. Vi bedömer att ett sådant arbete skulle främja framtida retorik gentemot de olika verksamheternas målgrupper.
- Vid en eventuell tvåförvaltningslösning påtalas genomgående vikten av att resurser inte tas från kärnverksamhet för det förändringsarbete som skulle behövas inför en ny organisering.
- Vid flera av fokusgruppernas dialoger har frågeställningar lyfts om varför inte fler förslag varit aktuella än de som nämndinitiativet utgår ifrån. Det framkommer att man saknat en tydlig problembeskrivning inför denna process.
- Under processen har det blivit tydligt att uppfattningen om vad som ses som rätt framtida organisering avsevärt skiljer sig åt. Några fokusgrupper ser nuvarande organisering som den ”enda lösningen” medan andra enbart ser en tvåförvaltningslösning som ”enda lösningen” på framtida organisering.
- Oavsett förvaltningslösning ser vi att det finns förslag och idéer som är värdefulla att beakta som en del i organisationens utveckling. Även deltagarna har påtalat vikten av att ta tillvara de synpunkter som kommit fram vid fokusgrupperna.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2024-05-14

§ 79

Diariennr: KS-2024/00468

Nämndsinitiativ från Hans Lindberg (S): Uppdrag till för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden; Utredning av för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att uppdra till för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning och därefter återkomma till kommunstyrelsen med eventuellt förslag till förändrad förvaltningsorganisation.

Ärendebeskrivning

Hans Lindberg (S) tar ett nämndsinitiativ:

Kommunstyrelsen har enligt kommunfullmäktiges reglemente ansvar för att *en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls*. För att möta framtidens kompetensförsörjningsutmaning krävs strategiska satsningar på yrkesutbildning, vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder. För att ge goda förutsättningar för en sådan utveckling finns behov av att se över nuvarande ordning med en enda gemensam utbildningsförvaltning som är underställd för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Kommunstyrelsen ger därför för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en tvåförvaltningslösning och därefter återkomma till kommunstyrelsen med eventuellt förslag till förändrad förvaltningsorganisation.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2024-05-14

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

För- och grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 78

Diariennr: SK-2024/00321

Återrapport av utredning gällande för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar:

- att uppdraget att genomföra en utredning anses vara genomfört
- att nämnden har tagit del av sammanfattningen som beskriver för- och nackdelar med en-förvaltningslösning respektive två-förvaltningslösning
- att nämnden godkänner sammanfattningen enligt bilaga 1.
- att komplettera beslutet med nedanstående gemensamma yttrande:

Nämnden förordar att en enförvaltningslösning kvarstår. Om kommunfullmäktige ämnar fatta beslut om annan organisation behövs ytterligare utredning vidtas för att klargöra verksamhetspåverkan och kostnadsberäkning. Kommunfullmäktige behöver dessutom tillskjuta medel motsvarande kostnadsökningen. Ett sådant beslut bör rimligen verkställas enligt gängse ordning i samband med ny mandatperiod.

Ärendebeskrivning

Utifrån nämndsinitiativ från Hans Lindberg (S) beslutade kommunstyrelsen att uppdra till för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en två-förvaltningslösning och därefter återkomma till kommunstyrelsen med eventuellt förslag till förändrad förvaltningsorganisation (KS-2024/00468).

Uppdraget att utreda för- och nackdelar med nuvarande förvaltningslösning jämfört med en två-förvaltningslösning har givits av

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

stadsdirektör Margaretha Alfredsson till stadsledningskontoret HR.
Utsedda processledare är Ingrid Andersson och Marie-Louise Gäard.

Upplägg av utredningen består av

- dialog i fokusgrupper med personer som representerar olika verksamhetsområden inom för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- dialog i fokusgrupp med personer som representerar förvaltningens samverkansgrupp (FSG)
- en möjlighet att besvara en enkät individuellt (digitalt) i anslutning till respektive fokusgruppsstillfälle.

Utredningsuppdraget har sammanfattats utifrån ovanstående aktiviteter, som belyser för- och nackdelar med de två alternativen på framtida organisationslösning.

Sammanfattning av genomförd utredning

Utifrån genomförda fokusgruppsdialoger och synpunkter från enkätsvaren så har de flesta fokusgrupperna uttryckt såväl fördelar som nackdelar med båda alternativen på organisation. De finns dock grupper som uttrycker att de ”enbart kan se en av organiseringarna som en möjlig lösning”.

De fördelar som bland annat kommit fram med enförvaltningslösningen är att det innebär en inarbetad organisation där samordning och helhetsbild finns. Den sammanhållna utbildningskedjan lyfts liksom effektivare beslutsvägar, likvärdig kvalitet och god samverkan. Stordriftsfördelar nämns återkommande som en fördel kopplat till gemensamma arbetssätt och effektivt resursnyttjande vilket bland annat bidrar till ekonomiska fördelar med denna organisering. En röd tråd beskrivs där alla funktioner, som är nödvändiga för målgruppen, är samlade under samma organisatoriska enhet.

De nackdelar som bland annat kommit fram med enförvaltningslösningen är långa beslutsvägar vilket innebär en svårighet när det gäller implementering av processer och beslut. Några lyfter flexibilitet och otydlighet gällande mandat och delegation. De mindre verksamheterna påtalar en risk att de får stå tillbaka och man nämner bland annat att

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

kommunikationen inte omfattar alla målgrupper. Från flera grupper nämns att det råder en brist vad gäller representation i nuvarande organisering i viktiga forum. Det beskrivs som svårt att fördela gemensamma funktioner och att rättvisetänk uppstår återkommande.

När det gäller potentiella fördelar med en tvåförvaltningslösning så nämns generellt att respektive verksamhet och skolform skulle kunna få större utrymme, mandat och fokus för sina frågor. En fördel skulle vara att styrkedjan blir tydligare med en högre grad av påverkansmöjlighet. Fördelningen av gemensamma resurser uttrycks kunna bli tydligare. Uppföljning och analys ses underlättas. Målgruppsanpassad kommunikation och retorik ses kunna förbättras i en två-förvaltningslösning. En bättre överblick beskrivs kunna uppnås då det är lättare med helhetssyn i en mindre organisation.

När det gäller potentiella nackdelar med en tvåförvaltningslösning så nämns den sammanhållna utbildningskedjan riskeras att gå förlorad. Vidare finns en risk att gemensamma strategier försvinner och incitament för samarbete ses kunna minska. Ekonomiskt kan organiseringen bli mer resurskrävande vilket kan innebära en kvalitetssänkning om medel inte tillskjuts. En farhåga som lyfts är ogynnsam konkurrens om resurser mellan skolformer. Sårbarhet ses som en risk då arbetsgrupperna blir mindre vilket kan bli utmanande vid frånvaro. Den fackliga samverkan i frågor som spänner över hela området riskerar kompliceras.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Sammanfattning

Bilaga 2: Protokollsutdrag KS 240514 §79

Beredningsansvariga

Ingrid Andersson, processledare

Marie-Louise Gäard, processledare

Yrkande

Nämnden gemensamt om att beslutet ska kompletteras med ett tillägg av yttrande enligt nedan:

Nämnden förordar att en enförvaltningslösning kvarstår. Om kommunfullmäktige ämnar fatta beslut om annan organisation behövs

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

ytterligare utredning vidtas för att klargöra verksamhetspåverkan och kostnadsberäkning. Kommunfullmäktige behöver dessutom tillskjuta medel motsvarande kostnadsökningen. Ett sådant beslut bör rimligen verkställas enligt gängse ordning i samband med ny mandatperiod.

Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet samt Maria Lindvall (-)(L) för bifall till tillägg av yttrande.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag inklusive tillägg av gemensamt yttrande, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen med tillagt yttrande.

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Tjänsteskrivelse

2024-10-01

För- och
grundskolenämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2024/00467

Omarbetad delegationsordning för för- och grundskolenämnden

Förslag till beslut

För och grundskolenämnden beslutar

- att förslag till omarbetad delegationsordning, enligt bilaga 1, godkänns.

Ärendebeskrivning

Delegationsordningen är en grundsten i den kommunala organisationen. Nämnden måste kunna delegera viss beslutanderätt för att förvaltningen ska kunna ske effektivt. Vilka beslut som får delegeras framgår av kommunallagen. En delegationsordning tydliggör vilka beslut inom nämndens verksamhetsområde som behandlas av andra förtroendevalda eller tjänstepersoner än nämnden som helhet.

Syftet med delegering utifrån en delegationsordning är att besluten i mer detaljerade frågor ska fattas närmare verksamheten, och därmed underlätta för nämnden och förvaltningsledningen att ägna sig åt övergripande frågor som rör mål, kvalitet, uppföljning och strategisk planering.

Delegationsordningen är ett viktigt styrdokument som används och skickas in till myndigheter och domstolar, som stöd för att visa att beslut har fattats av behörig delegat tillika beslutsfattare.

På uppdrag av utbildningsdirektör har en systematisk översyn gjorts av nämndens delegationsordning och de beslut som fattas enligt aktuell lagstiftning inom nämnd och förvaltning. Utgångspunkten i revideringen är en mer verksamhetsanpassad delegationsordning, utifrån identifierande beslutsprocesser och delegater i återkommande frågor enligt lagstiftningen utifrån förvaltningens nuvarande organisation.

I revideringsarbetet har en jämförelse gjorts med ett antal andra kommuners motsvarande nämnder och förvaltningar samt inom Umeå

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00467

kommun. Formalia har justerats och en mer beskrivande inledning är tillagd. Laghänvisningar har setts över och korrigerats, ett nytt område gällande beslut utifrån Dataskyddsförordningen (GDPR) har lagts till samt förtydliganden utifrån skollagens krav gällande åtgärder mot kränkande behandling.

Vidare har vissa förtydliganden gjort avseende beslut för att möta upp omvärlden, exempelvis vid hot och våld samt tillträdesförbud till verksamhet. Förtydliganden har också genomförts kring tillsyn och tillståndsgivning samt insyns rätt i fristående huvudmäns verksamheter.

Redaktionella ändringar har genomförts då tidigare grundsärskolan numera bytt namn till anpassad grundskola.

Slutligen har justeringar gjorts utifrån protokollsutdrag från Kommunfullmäktige, 2024-06-17, (KS-2014/01024) gällande revidering av reglemente för styrelse och nämnder, avseende delen som påverkar delegationsordningen för nämnden, som rör ersättare för ordförande och vice ordförande, samt civil beredskap och säkerhet.

Delegationsordningen kommer vara ett levande dokument som uppdateras vid behov utifrån ny lagstiftning, organisationsförändringar eller beslut som tas i nämnd, genom att uppdrag ges till förvaltningen att utarbeta rutiner för detta.

Översynen har utgått från ett pragmatiskt arbetssätt över lång tid, med interna remissrundor inom förvaltningen där förändringar föreslagits och bedömts.

Således visas omarbetat nytt förslag till delegationsordning i bilaga 1, mot befintlig delegationsordning i bilaga 2. Vid förändringar i delegationsordningar med mindre revideringar är det vanligt förekommande att förslag till ändring redovisas i befintlig delegationsordning för att direkt se föreslagen ändring, genom tillägg och markeringar och en upplysning om vad förändringen beror på. Detta har inte varit möjligt då arbetet med att föreslå en ny omarbetad delegationsordning varit så pass omfattande.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Förslag omarbetad delegationsordning för- och grundskolenämnden

Bilaga 2: Befintlig delegationsordning för- och grundskolenämnden

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00467

Beredningsansvariga

Emma Steen, jurist

Maud Karlström, samordnare

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Ann-Christine Gradin

utbildningsdirektör

Delegationsordning för för- och grundskolenämnden

Dokumenttyp: Delegationsordning	
Dokumentansvarig: Nämndkansliet	Beslutsdatum: 2022-11-24, § 89
Beslutad av: För- och grundskolenämnden	DNR: SK-2021/00332-13

Delegation

I kommunallagen (KL 6:37) finns bestämmelser om delegering av ärenden inom en kommunal nämnd. Delegation innebär att beslutanderätten i ärenden som är angivna i delegationsordningen delegerats och att delegaten träder in i nämndens ställe, under förutsättning att utfärdade författningsbestämmelser, lagar, avtal, ekonomiska ramar och övriga riktlinjer för verksamheten iakttas. Besluten har samma rättsverkan som nämndens egna beslut.

Ärenden som är principiellt viktiga kan nämnden inte delegera (KL 6:38):

- principiella ärenden d v s ärenden som påverkar verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet
- framställningar eller yttrande till kommunfullmäktige
- yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras

Verkställighet

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. Föreligger ingen självständig beslutanderätt brukar man tala om så kallad ren verkställighet. I dessa ärenden saknas utrymme för självständiga bedömningar. Ofta är frågorna redan reglerade i lag eller avtal.

Verkställighetsbeslut behöver ej anmälas i nämnden.

Ersättare för delegat

Vid kortare bortavaro då beslut inte kan vänta eller vid jäv, övertas rätten av närmaste chef eller av utbildningsdirektör. Beslut som har delegerats till utbildningsdirektören kan vidaredelegeras till annan tjänsteman (KL 7:6).

Vid utbildningsdirektörens frånvaro övertas beslutanderätten av biträdande utbildningsdirektör med ansvar för förskola, grundskola eller gymnasieskola alternativt tillförordnad utbildningsdirektör.

Ordföranden eller vid dennes frånvaro, vice ordförande, kan besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas (KL 6:39). Beslutet skall då anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Utöver delegationsordningen har kommunjuristerna fullmakt att företräda för- och grundskolenämnden i mål och ärenden (FGN 150924 § 77).

Anmälan av delegationsbeslut till nämnd

Beslut som fattats med stöd av delegationsordningen ska anmälas i nämnd. Anmälningarna förs en förteckning i obruten nummerserie per kalenderår. Beslut som endast kan laglighetsprövas och inte anmäls i nämnd protokollförs särskilt (FGN 180222 §20).

Nämndsekreteraren svarar för att förteckning av delegationsbeslut som upprättats delges ledamöterna vid nämndsammanträdet. Den dokumentation som rör delegationsbesluten finns att tillgå vid den avdelning/enhet som fattat besluten.

Personalärenden

Delegationsbeslut i personalärenden (se personalutskottets delegationer i personal- och organisationsfrågor) skall anmälas till personalnämnden och till för- och grundskolenämnden. Meddelande om fattade beslut görs till nämndsekreterare eller registrator som anmäler till för- och grundskolenämnden samt meddelar personalnämndens nämndsekreterare.

Besvär/överklagande av delegationsbeslut

Delegationsbeslut kan, liksom nämndens beslut överklagas antingen genom laglighetsprövning enligt Kommunallagen 13 kap, eller förvaltningsbesvär enligt den speciallag som tillämpats eller med stöd av Förvaltningslagen.

Överklagande med stöd av Kommunallagen skall ske inom tre veckor från den dag då bevis om justering av nämndens protokoll anslagits, alternativt protokoll över beslut tillkännagivits, på kommunens anslagstavla. Överklagande med stöd av speciallag eller Förvaltningslagen skall ske inom tre veckor från den dag den sökande delgavs beslutet.

Förkortade nedanstående yrkesbefattningar avser personal som är verksamma inom för- och grundskolenämndens (FGN) verksamhetsområde.

Förkortningar

AU	För- och grundskolenämndens arbetsutskott
BitrUD	Biträdande utbildningsdirektör för resp verksamhet
DSF	Dataskyddsförordningen
EC	Ekonomichef
EHC	Elevhälsochef
FGC	För- och grundskolechef
FL	Förvaltningslagen
HSF	Hälso- och sjukvårdsförordningen
HSL	Hälso- och sjukvårdslag
HSL-FS	Socialstyrelsens föreskrifter i hälso- och sjukvården
KC	Kanslichef
KF	Kommunfullmäktige
KH	Kvalificerad handläggare
KL	Kommunallag

Förkortningar lagar och förordningar

MFL	Marknadsföringslagen
N	För- och grundskolenämnden
N adm	Nämndadministratör
N sek	Nämndsekreterare
NC	Närmaste chef
OSL	Offentlighets- och sekretesslag
Pres	För- och grundskolenämndens presidium
SFS	Svensk författningssamling
SFS 2011:185	Skolförordningen
Skoll	Skollagen SFS 2010:800
TF	Tryckfrihetsförordningen
UD	Utbildningsdirektör
UtlL	Utlänningslag

Ärenden där nämnd beslutar

Följande avsnitt avser exempel på ärenden som inte delegeras

Ärendetyp					Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
A	Nämnd beslutar						
A.1	Generellt						
A.1.1	Beslut om överklagande till högre instans i fall domslut i första instans går kommunen emot						§Se även B.2.4
A.1.2	Godkännande eller återkallelse av godkännande av enskild som huvudman	SkolL 26:13-14 2:7, 25:10					Överklagan till Förvaltningsrätten
A.1.3	Tillfälligt verksamhetsförbud	SkolL 26:18					Överklagan till Förvaltningsrätten
A.1.4	Vitesföreläggande	SkolL 26:27					Överklagan till Förvaltningsrätten
A.1.5	Föreläggande till fristående huvudman	SkolL 26:10					
A.1.6	Överenskommelse om interkommunal ersättning	SkolL 8:13, 17 14:14					Ersättningsnivå enligt nämndbeslut
A.2	Skolplikt i förskoleklass, grundskola och grundsärskola						
A.2.1	Föreläggande för vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter när det gäller skolpliktig elev	SkolL 7:23					Överklagan till Förvaltningsrätten
A.2.2	Åtgärder för elev som inte kan bo hemma för att eleven skall kunna fullgöra sin skolgång	SkolL 10:29					Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd

Ärendetyp	Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
-----------	--------	---------	---

A	Nämnd beslutar			
A.3	Organisation förskoleklass, grundskola, grundsärskola			
A.3.1	Beslut om hur kommunen organiserar sin grundskola	SkolL 10:29		Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
A.3.2	Inrättande av lokala styrelser för del av skolväsendet	SkolL 4:15		
A.3.3	Årlig plan mot kränkande behandling	SkolL 6:8		
A.3.4	Fyradagarsvecka i åk 1 och 2 vid särskilda skäl	SFS 2011:185, 3:4		Med undantag för rektors rätt enligt 3:5 (avser grundsärskola)
A.3.5	Fördelning av undervisningstid mellan årskurser	SFS 2011:185, 9:4, 10:3		
A.3.6	Ytterligare undervisningstid utöver den tid som anges i timplan	SFS 2011:185, 9:3, 10:2		
A.5	Elevhälsan			
A.5.1	Yttrande till Socialstyrelsen			

Ärendetyp		Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
B	Administrativa ärenden			
B.1	Ekonomi			
B.1.1	Utse beställare och attestanter inklusive ersättare		NC	Meddelas berörda
B.1.2	Avskrivning av fordran, kundförluster		EC	Anmäls i nämnd
B.1.3	Teckna avtal med ekonomiskt innehåll, förhyrning och uppsägning av lokaler, för huvudmannens räkning motsvarande ett värde överstigande 500 tkr: motsvarande ett värde till max 500 tkr:		UD BitrUD	Anmäls i nämnd
B.1.4	Bidrag och ersättningar ur centrala medel till enskilda, organisationer och föreningar		UD	Anmäls i nämnd
B.1.5	Beslut om avvikelser från skolskjutsreglementet	Skoll 9:15 b-c, 21 a Skoll 10:32-33, 40 Skoll 11:31-32, 39	KC N sek	Överklagan till Förvaltningsrätten
B.1.6	Beslut om tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd	Skoll 10:37,39	BitrUD	Anmäls i nämnd
B.1.7	Beslut om assistansersättning för elev i specialskola, SPSM-Hällsboskolan	SFS 2011:130, 32 §	BitrUD	Anmäls i nämnd
B.1.8	Beslut om att underteckna ansökningar och beslut om rekvisition gällande extern finansiering med statsbidrag, EU medel eller liknande		UD EC	Anmäls i nämnd
B.1.9	Frågor om förändringar i investeringsbudget		UD	

Ärendetyp	Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
-----------	--------	---------	---

B	Administrativa ärenden			
B.2	Övrigt			
B.2.1	Nekande att lämna ut: a) sekretesshandling b) handling som ej bedöms vara allmän c) e-postadress Förbehåll vid partsinsyn	OSL TF DSF MFL FL	UD KC KH N sek	Anmäls i nämnd Överklagan till Kammarrätten
B.2.2	Rättidsbedömning inklusive avvisande av överklagande som för sent inkommen	FL 45	UD KC KH	Anmäls i nämnd Överklagan till Kammarrätten
B.2.3	Underteckna mottagningsbevis och delgivningskvitto för inkommen handling		KH	Verkställighet
B.2.4	Avge yttrande över ärende som överklagats till: a) första instans b) högre instans		a) delegat b) delegat	Anmäls i nämnd Observera att nämnd beslutar om <u>överklagande</u> till högre instans (rättsinstans) i de fall domslut i första instans går kommunen emot
B.2.5	Beslut om att ej lämna ut information till den registrerade	DSF	KC	Anmäls i nämnd Överklagan till Förvaltningsrätten från 180525
B.2.6	Undertecknande av tjänsteskrivelse till tillsynsmyndigheter angående anmälningar och tillsynsärenden		UD	Anmäls i nämnd
B.2.7	Undertecknande av avtal och skrivelser utan ekonomiskt innehåll (exempelvis miljö- och hälsoskydd)		UD BitrUD FGC	Anmäls i nämnd

B Administrativa ärenden				
B.2.8	Beslut om föreläggande att avhjälpa missförhållanden av enklare karaktär vid fristående förskola (efter tillsyn)	SkolL 26:10	UD BitrUD	Anmäls i nämnd Avser endast enklare karaktär
B.2.9	Prövning av uppdrag från nämndsledamöter		AU	
B.2.10	Beslut om deltagande i kurser och konferenser för nämndens ledamöter		AU	

Ärendetyp		Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
C Förskola och skolbarnomsorg				
C.1	Placering förskola och skolbarnomsorg			
C.1.1	Beslut om plats i förskoleverksamhet, om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt	Skoll 8:5,7,8,14	FGC	Anmäls i nämnd Inklusive beslut om bibehållen plats.
C.1.2	Beslut om omplacering av synnerliga skäl	FGN 180222 §18, Reviderade Regler för köande, erbjudande och uppsägning plats förskoleverksamhet	BitrUD	Anmäls i nämnd
C.1.3	Beslut om plats i fritidshem, om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av fritidshem eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt	Skoll 14:5, 6	BitrUD	Anmäls i nämnd Kommentar: gäller endast för de som bedöms behöva mer än 20 timmar/vecka under vårdnadshavares föräldraledighet
C.1.4	Särskild prövning av behov av barnomsorg på obekvämtid	FGN 180222 §18, Reviderade Regler för köande, erbjudande och uppsägning plats förskoleverksamhet	BitrUD	Anmäls i nämnd
C.1.5	Beslut om avgiftsbefrielse i förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	Skoll 8:16, 14:12	BitrUD	Anmäls i nämnd

C	Förskola och skolbarnomsorg			
C.3	Mottagande från annan kommun			
C.3.1	Yttrande om förskoleplats i annan kommun	SkolL 8:13, 17	BitrUD	
C.3.2	Mottagande av barn från annan kommun	SkolL 8:13, 17	BitrUD	Anmäls i nämnd. Innan kommunen fattar beslut om att ta emot ett sådant barn ska den inhämta yttrande från barnets hemkommun
C.3.3	Mottagande av barn i skolbarnomsorg från annan kommun	SkolL 14:14	BitrUD	Anmäls i nämnd

Ärendetyp	Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
-----------	--------	---------	---

D Grundskola och förskoleklass				
D.1	Skolplikt grundskola och förskoleklass			
D.1.1	Tillsyn över att skolplikten fullgörs	SkolL 7:21-22	AU	
D.1.2	Medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt eller återkallande av sådant medgivande	SkolL 24:23-24	Pres	Överklagan till Förvaltningsrätten kan ske för beslut enligt SkolL 24:23-24. Inklusive beslut om bibehållen plats, gäller även grundsärskola.
D.1.3	Beslut om skolpliktens upphörande till följd av varaktig vistelse utomlands eller andra förhållanden som undantar från skolplikt	SkolL 7:2 samt fastställda regler för "Söka skola"	Pres	Vid varaktig vistelse utomlands upphör skolplikten. Hemkommunen har dock ett fortsatt ansvar för skolpliktsbevakning, oaktat skolpliktens upphörande under vistelsetiden utomlands. Hemkommunen har därför att förvissa sig om vistelsens längd, eller om den ej är bestämd, med vissa intervall få bekräftat att utlandsvistelsen fortsätter.
D.1.4	Beslut om uppskjuten skolplikt	SkolL 7:10	FGC	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
D.1.5	Beslut om skolpliktens förlängning eller upphörande	SkolL 7:13-14	FGC	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
D.1.6	Beslut att elev får slutföra den högsta årskursen, även om skolplikten upphör dessförinnan	SkolL 7:15, 16	FGC	Anmäls i nämnd
D.1.7	Beslut om elev som går i annan kommun eller fristående skola får slutföra skolgången	SkolL 7:16	BitrUD	Anmäls i nämnd

D Grundskola och förskoleklass				
D.1.8	Särskild undervisning anordnad i hemmet	SkolL 24:20, 22	UD	Anmäls i nämnd
D.1.9	Beslut om mottagning av barn i förskoleklass det kalenderår barnet fyller fem år	SkolL 7:11	BitrUD	Anmäls i nämnd
D.2	Organisation och placering			
D.2.1	Beslut om skolplacering i förskoleklass och grundskola	SkolL 9 kap 15 §, 1 st SkolL 10 kap 30 §, 1 st	AdmC	Verkställighet, enligt beslut av nämnd om regler för ansökan och skolplacering, dnr SK-2022/00370–5, FGN 2022-10-27. Beslutanderätten avser även då: -vårdnadshavarna inte är överens -eleven har två vårdnadshavare och endast en har godkänt ansökan -vårdnadshavare har lämnat in en inkomplett ansökan -vårdnadshavare inte har gjort någon skolansökan och om det inte klarlagt att skolplikten fullgörs hos en annan huvudman.
	<u>Överklagande</u> Yttrande vid överklagande	SkolL 28 kap 18 § KL 13 kap.	AdmC	Beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning till Förvaltningsrätten. Anmäls till nämnd

D.2.2	Beslut om skolplacering i förskoleklass eller grundskola, vid annan skolenhet än den vårdnadshavare önskat, då önskad placering skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter, eller då det är nödvändigt med hänsyn till övriga elever trygghet och studiero. <u>Överklagande</u> Yttrande vid överklagande	Skoll 9 kap 15 §, 2 st Skoll 10 kap 30 §, 2 st Skoll 28 kap 12 §, pkt 6	AdmC Bitr UD	Verkställighet, enligt beslut av nämnd om regler för ansökan och skolplacering, dnr SK-2022/00370–5, FGN 2022-10-27 Beslutet kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd Anmäls till nämnd
D.2.3	Beslut vid ansökan om skolplacering i resursskola	KL 13 kap	Bitr UD	Anmäls till nämnd Beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning till Förvaltningsrätten
D.2.4	Fastställande av skolspår åk F-6	Dnr SK-2022/00370–5, FGN 2022-10-27, § 73	UD	Anmäls till nämnd
D.2.5	Fastställande av anvisad skola dit skolskjuts anordnas vid skolplacering till förskoleklass och grundskola	Dnr SK-2022/00370–5, FGN 2022-10-27, § 73	UD	Anmäls till nämnd
D.2.6	Läsårstider: beslut om datum för höst- och vårterminens början och slut	SFS 2011:185, 3:3	UD	Anmäls i nämnd
D.3	Mottagande från annan kommun			
D.3.1	Yttrande till annan kommun över mottagande av elev i förskoleklass och grundskola	Skoll 9:12, 13, 16 Skoll 10:24, 25, 27, 34	BitrUD	

D.3.2	Beslut om mottagning inför placering av elev från annan kommun i förskoleklass och grundskola.	SkolL 9:12, 13, 15, 16 SkolL 10:24, 25, 27, 30, 34	BitrUD	Anmäls i nämnd Innan beslut fattas skall yttrande inhämtas från barnets hemkommun, se delegationsbeslut D.3.2 nedan. Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
D.3.3	Beslut att ej ta emot elev till förskoleklass och grundskola vilka inte omfattas av rätten enligt Skollag 29:2 och 29:6	SkolL 7:2 och 29:2, 6 UtlL 3a SkolL 10:24	BitrUD	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd

Ärendetyp	Lagrum	Delegat	Överklagande, inhämtande av information
-----------	--------	---------	---

E	Grundskola			
E.1	Skolplikt			
E.1.1	Beslut om mottagande av elev i särskolan	SkolL 7:5, 7:5b	UD	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
E.1.2	Beslut att ej ta emot elev till grundskola vilka inte omfattas av rätten enligt Skollag 29:2	SkolL 7:2 och 29:2 UtiL 3a	UD	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
E.1.3	Beslut om mottagande på försök i annan skolform	SkolL 7:8	UD	Anmäls i nämnd
E.1.4	Beslut om uppskjuten skolplikt	SkolL 7:10	UD BitrUD	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
E.2	Organisation och placering			
E.2.1	Placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavaren önskar	SkolL 11:29	UD	Anmäls i nämnd Överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd
E.2.2	Beslut att elev som tas emot i grundskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden	SkolL 11:8	UD BitrUD	Anmäls i nämnd
E.2.3	Beslut att elev får slutföra den högsta årskursen, även om skolplikten upphör dessförinnan	SkolL 7:15, 16	BitrUD	Anmäls i nämnd
E.2.4	Läsårstider: beslut om datum för höst- och vårterminens början och slut	SFS 2011:185, 3:3	UD	Anmäls i nämnd

E Grundskärskola				
E.3	Mottagande från annan kommun			
E.3.1	Yttrande till annan kommun över mottagande av elev i grundskärskolan	Skoll 11:24, 25, 26, 33	UD BitrUD	
E.3.2	Beslut att motta elev från annan kommun	Skoll 11:25, 33	UD BitrUD	Anmäls i nämnd
F Elevhälsan				
F.1.1	Svara för anmälningsskyldigheten till Socialstyrelsen enligt Lex Maria	Patientsäkerhetslag 3:5 (2010:659)	EHC	Anmäls i nämnd
G Åtgärder mot kränkande behandling				
G.1.1	Utredning och vidtagande av åtgärder vid anmälan om kränkande behandling	Skoll 6:10	UD	Anmäls i nämnd

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag2024-10-24

§ 79

Diariennr: SK-2024/00467

Omarbetad delegationsordning för för- och grundskolenämnden - Från beslutsdatum 2024, 2025, 2026**Beslut**

För- och grundskolenämnden beslutar att förslag till omarbetad delegationsordning, enligt bilaga 1, godkänns.

Ärendebeskrivning

Delegationsordningen är en grundsten i den kommunala organisationen. Nämnden måste kunna delegera viss beslutanderätt för att förvaltningen ska kunna ske effektivt. Vilka beslut som får delegeras framgår av kommunallagen. En delegationsordning tydliggör vilka beslut inom nämndens verksamhetsområde som behandlas av andra förtroendevalda eller tjänstepersoner än nämnden som helhet.

Syftet med delegering utifrån en delegationsordning är att besluten i mer detaljerade frågor ska fattas närmare verksamheten, och därmed underlätta för nämnden och förvaltningsledningen att ägna sig åt övergripande frågor som rör mål, kvalitet, uppföljning och strategisk planering.

Delegationsordningen är ett viktigt styrdokument som används och skickas in till myndigheter och domstolar, som stöd för att visa att beslut har fattats av behörig delegat tillika beslutsfattare.

På uppdrag av utbildningsdirektör har en systematisk översyn gjorts av nämndens delegationsordning och de beslut som fattas enligt aktuell lagstiftning inom nämnd och förvaltning. Utgångspunkten i revideringen är en mer verksamhetsanpassad delegationsordning, utifrån identifierande beslutsprocesser och delegater i återkommande frågor enligt lagstiftningen utifrån förvaltningens nuvarande organisation.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

I revideringsarbetet har en jämförelse gjorts med ett antal andra kommuners motsvarande nämnder och förvaltningar samt inom Umeå kommun. Formalia har justerats och en mer beskrivande inledning är tillagd. Laghänvisningar har setts över och korrigerats, ett nytt område gällande beslut utifrån Dataskyddsförordningen (GDPR) har lagts till samt förtydliganden utifrån skollagens krav gällande åtgärder mot kränkande behandling.

Vidare har vissa förtydliganden gjort avseende beslut för att möta upp omvärlden, exempelvis vid hot och våld samt tillträdesförbud till verksamhet. Förtydliganden har också genomförts kring tillsyn och tillståndsgivning samt insyns rätt i fristående huvudmäns verksamheter.

Redaktionella ändringar har genomförts då tidigare grundsärskolan numera bytt namn till anpassad grundskola.

Slutligen har justeringar gjorts utifrån protokollsutdrag från Kommunfullmäktige, 2024-06-17, (KS-2014/01024) gällande revidering av reglemente för styrelse och nämnder, avseende delen som påverkar delegationsordningen för nämnden, som rör ersättare för ordförande och vice ordförande, samt civil beredskap och säkerhet.

Delegationsordningen kommer vara ett levande dokument som uppdateras vid behov utifrån ny lagstiftning, organisationsförändringar eller beslut som tas i nämnd, genom att uppdrag ges till förvaltningen att utarbeta rutiner för detta.

Översynen har utgått från ett pragmatiskt arbetssätt över lång tid, med interna remissrundor inom förvaltningen där förändringar föreslagits och bedömts.

Således visas omarbetat nytt förslag till delegationsordning i bilaga 1, mot befintlig delegationsordning i bilaga 2. Vid förändringar i delegationsordningar med mindre revideringar är det vanligt förekommande att förslag till ändring redovisas i befintlig delegationsordning för att direkt se föreslagen ändring, genom tillägg och markeringar och en upplysning om vad förändringen beror på. Detta har inte varit möjligt då arbetet med att föreslå en ny omarbetad delegationsordning varit så pass omfattande.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Förslag omarbetad delegationsordning för- och grundskolenämnden

Bilaga 2: Befintlig delegationsordning för- och grundskolenämnden

Beredningsansvariga

Emma Steen, jurist

Maud Karlström, samordnare

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

§ 58

Diariennr: SK-2024/00467

Omarbetad delegationsordning för för- och grundskolenämnden - Från beslutsdatum 2024, 2025, 2026

Arbetsutskottets beslut

För- och grundskolenämndens arbetsutskott beslutar att redaktionella ändringar i bilagan ska genomföras inför nämndsammanträdet. Därefter föreslås nämnden besluta

-att förslag till omarbetad delegationsordning, enligt bilaga 1, godkänns.

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar

-att förslag till omarbetad delegationsordning, enligt bilaga 1, godkänns.

Ärendebeskrivning

Delegationsordningen är en grundsten i den kommunala organisationen. Nämnden måste kunna delegera viss beslutanderätt för att förvaltningen ska kunna ske effektivt. Vilka beslut som får delegeras framgår av kommunallagen. En delegationsordning tydliggör vilka beslut inom nämndens verksamhetsområde som behandlas av andra förtroendevalda eller tjänstepersoner än nämnden som helhet.

Syftet med delegering utifrån en delegationsordning är att besluten i mer detaljerade frågor ska fattas närmare verksamheten, och därmed underlätta för nämnden och förvaltningsledningen att ägna sig åt övergripande frågor som rör mål, kvalitet, uppföljning och strategisk planering.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Delegationsordningen är ett viktigt styrdokument som används och skickas in till myndigheter och domstolar, som stöd för att visa att beslut har fattats av behörig delegat tillika beslutsfattare.

På uppdrag av utbildningsdirektör har en systematisk översyn gjorts av nämndens delegationsordning och de beslut som fattas enligt aktuell lagstiftning inom nämnd och förvaltning. Utgångspunkten i revideringen är en mer verksamhetsanpassad delegationsordning, utifrån identifierande beslutsprocesser och delegater i återkommande frågor enligt lagstiftningen utifrån förvaltningens nuvarande organisation. I revideringsarbetet har en jämförelse gjorts med ett antal andra kommuners motsvarande nämnder och förvaltningar samt inom Umeå kommun. Formalia har justerats och en mer beskrivande inledning är tillagd. Laghänvisningar har setts över och korrigerats, ett nytt område gällande beslut utifrån Dataskyddsförordningen (GDPR) har lagts till samt förtydliganden utifrån skollagens krav gällande åtgärder mot kränkande behandling.

Vidare har vissa förtydliganden gjort avseende beslut för att möta upp omvärlden, exempelvis vid hot och våld samt tillträdesförbud till verksamhet. Förtydliganden har också genomförts kring tillsyn och tillståndsgivning samt insynsrätt i fristående huvudmäns verksamheter.

Redaktionella ändringar har genomförts då tidigare grundsärskolan numera bytt namn till anpassad grundskola.

Slutligen har justeringar gjorts utifrån protokollsutdrag från Kommunfullmäktige, 2024-06-17, (KS-2014/01024) gällande revidering av reglemente för styrelse och nämnder, avseende delen som påverkar delegationsordningen för nämnden, som rör ersättare för ordförande och vice ordförande, samt civil beredskap och säkerhet.

Delegationsordningen kommer vara ett levande dokument som uppdateras vid behov utifrån ny lagstiftning, organisationsförändringar eller beslut som tas i nämnd, genom att uppdrag ges till förvaltningen att utarbeta rutiner för detta.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Översynen har utgått från ett pragmatiskt arbetssätt över lång tid, med interna remissrundor inom förvaltningen där förändringar föreslagits och bedömts.

Således visas omarbetat nytt förslag till delegationsordning i bilaga 1, mot befintlig delegationsordning i bilaga 2. Vid förändringar i delegationsordningar med mindre revideringar är det vanligt förekommande att förslag till ändring redovisas i befintlig delegationsordning för att direkt se föreslagen ändring, genom tillägg och markeringar och en upplysning om vad förändringen beror på. Detta har inte varit möjligt då arbetet med att föreslå en ny omarbetad delegationsordning varit så pass omfattande.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Förslag omarbetad delegationsordning för- och grundskolenämnden

Bilaga 2: Befintlig delegationsordning för- och grundskolenämnden

Beredningsansvariga

Emma Steen, jurist

Maud Karlström, samordnare

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Förslag till redaktionella ändringar diskuteras och tydliggörs av både förvaltningen och arbetsutskottet.

Yrkanden

Arbetsutskottet gemensamt för att de diskuterade redaktionella ändringarna genomförs i bilaga 1 inför utskick av handlingar till nämndsammanträdet.

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, inklusive de diskuterade redaktionella ändringarna, och finner att arbetsutskottet beslutar att godkänna såväl tjänsteskrivelse som ändringsförslagen samt att

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

ändringarna ska genomföras inför utskick av handlingar till
nämndsammanträdet.

Tjänsteskrivelse

2024-09-24

För- och
grundskolenämndens
arbetsutskott

Diariennr: SK-2022/00319

Revidering av arbetsordning för för- och grundskolenämndens arbetsutskott

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att godkänna föreslagen revidering i enlighet med tjänsteskrivelsen och bilaga.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2024 fattat beslut om att revidera gemensamma regler och riktlinjer i reglementet för styrelse och nämnder (§92 KS-2014/01024).

Kommunfullmäktiges beslut innefattade även att uppdra till nämnder att genomföra översyn och vid behov revidera egna arbetsordningar i enlighet med beslutade revideringar av reglementet.

En av dessa revideringar avsåg avsnittet om ersättare för ordförande. Tidigare skrivning gav nämnden möjlighet att utse en ersättare i det fall ordföranden på grund av sjukdom eller av annat själv var förhindrad att fullgöra uppdraget. För att likställa villkoren för uppdraget beslutades av Kommunfullmäktige om en revidering för att även omfatta rollen som vice ordförande.

Stycket med rubriken *Ersättare för ordföranden* kompletterades så att det i nuvarande reglemente avser både ordförande/vice ordförande.

Med anledning av att det i nämndens arbetsordning för arbetsutskottet finns motsvarande skrivning avseende ersättare för ordföranden förslås därför att en likalydande ändring görs i nämndens dokument.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Arbetsutskottets arbetsordning – förslag

Bilaga 2: Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2022/00319

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Maria Runarsdotter
kanslichef

Arbetsordning för för- och grundskolenämndens arbetsutskott

Dokumenttyp: Arbetsordning		
Dokumentansvarig: Utbildningsförvaltningens kansli		Beslutsdatum: 2022-12-15, rev 2024-10-24
Godkänd av: För- och grundskolenämnden	Version: [1.0]	Dnr: SK-2022/00319-54

Arbetsordning för för- och grundskolenämndens arbetsutskott

Arbetsutskottet är nämndens beredningsorgan. Utskottet fattar beslut i de ärenden som delegerats i enlighet med nämndens delegationsordning.

~~-Om ordförande i utskottet är förhindrad att fullgöra uppdrag under en längre tid, får nämnden utse en annan ledamot att som ersättare för ordförande fullgöra dennes uppgifter.~~

-Om ordföranden eller vice ordförande i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden/vice ordförande. Ersättaren fullgör ordförandens/vice ordförandens samtliga uppgifter.

-Ersättare skall närvara vid utskottets sammanträde endast om en ledamot är förhindrad att tjänstgöra. Den ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde svarar för att inkalla ersättare. Ersättare kallas in enligt den av Kommunfullmäktige beslutade inkallelseordningen för nämnden, vilken är likalydande för arbetsutskottet.

-Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet ska fyllnadsval snarast förrättas.

-Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer.

-Sammanträden ska också hållas när ordförande anser att det behövs eller då minst två ledamöter begär det.

-Utskottet får handlägga ärenden när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Arbetsutskottets uppgifter

1. Besluta i ärenden i enlighet med nämndens delegationsordning
2. Förbereda ärenden inför beslut i för- och grundskolenämnden
3. Lämna förslag till beslut i ärenden som ska beslutas i nämnden
4. Fortlöpande följa och utveckla kvaliteten i nämndens arbete
5. Verka för att nämnden får del av ett bra underlag inför beslut
6. Initiera ärenden till nämnden, samt skapa en kontinuerlig framförhållning och planering av nämndarbetet
7. Följa upp genomförandet av beslut i nämnden

Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Beslutad av:
Fullmäktige

Dokumenttyp:
Reglemente

Diarienummer:
KS-2014/01024

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Beslutsdatum:
Se revideringslogg i slutet av
dokumentet

Version
1.1.1

Innehåll

1. Gemensamma regler och riktlinjer	3
1.1 Nämndernas uppdrag	3
1.2 Nämndernas arbetsformer	5
2. Nämndspecifika reglementen	10
2.1 Kommunstyrelsen	10
2.2 Krisledningsnämnd	17
2.3 Byggnadsnämnden	18
2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden	20
2.5 Tekniska nämnden	22
2.6 Individ- och familjenämnden	24
2.7 Äldrenämnden	26
2.8 För- och grundskolenämnden	28
2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	30
2.10 Kulturnämnden	32
2.11 Fritidsnämnden	33
2.12 Valnämnden	35
2.13 Personalnämnden	36

1. Regler och riktlinjer

Det som sägs i detta reglemente gäller alla nämnder i Umeå kommun, om inte annat anges i det nämndspecifika reglementet. För gemensamma nämnder finns separat antagna reglementen.

Med nämnd avses även kommunstyrelsen.

1.1 Nämndernas uppdrag

Samtliga nämnder ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i detta reglemente.

Nämnden ansvarar inom denna ram för upprättande av verksamhetsplan och budget.

Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Nämnden ansvarar för sin förvaltning, dess organisation, kompetensförsörjning samt fördelning av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige. Nämnden har det operativa personalansvaret och övergripande arbetsmiljöansvaret för sin förvaltning.

Respektive nämnd svarar inom sitt område för:

- att informera om verksamheten och nämndens arbete såväl internt som till allmänheten,
- att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av det egna verksamhetsområdet görs,
- att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster,
- att fortlöpande reformera det kommunala regelbeståndet inom verksamheten,
- nämnden är personuppgiftsansvarig enligt gällande lagstiftning om behandling av personuppgifter för de personuppgifter som nämnden behandlar,
- att lämna instruktioner till annan nämnd gällande behandling av nämndens personuppgifter,
- digitala tjänster och informationssystem som stödjer nämndens verksamhet,
- informationssäkerhet
- sin information, dess förvaltning och dess användbarhet.
- att ansöka om statsbidrag gällande nämndens verksamhet,
- att i övrigt fullgöra de uppgifter som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Talerätt

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden, undantaget personalärenden, inom sitt verksamhetsområde och därvid träffa

överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.

Samverkan med andra nämnder

För fullgörande av sina arbetsuppgifter äger nämnden att från kommunens övriga styrelser, nämnder och befattningshavare inhämta de upplysningar som nämnden för sin verksamhet finner behövliga.

Nämnderna ska därutöver verka för samverkan med kommunens övriga nämnder och bolag för att gemensamt nå kommunens övergripande mål och uppdrag.

Brukarmedverkan

Nämnden ska i sitt arbete verka för att uppnå en dialog med medborgare och brukare.

Arkiv

Nämnden ansvarar för att nämndens arkiv vårdas och förtecknas i enlighet med arkivlagen. För kommunen finns ett särskilt upprättat arkivreglemente, kommunstyrelsen är arkivmyndighet.

Taxefrågor och dylikt

Nämnden ska upprätta förslag till taxor och avgifter inom nämndens område, samt att besluta i ärenden gällande tillämpningen av fullmäktige antagen taxa. Nämnden får besluta om mindre taxor som ej är av principiell beskaffenhet.

I förekommande fall beslutar nämnden om mindre uthyrningar för de lokaler nämnden disponerar/förvaltar.

Civil beredskap och säkerhet

Nämnden ansvarar för den civila beredskapen i nämndens verksamheter. Detta innebär att nämnden ansvarar för att det kontinuerligt genomförs analys, planering och förberedelser för att upprätthålla kontinuitet och tillgodose ändamålsenlig säkerhet och beredskap i de verksamheter som nämnden ansvarar för. Nämnden ansvarar för att förebygga, hantera och följa upp/utvärdera händelser som berör nämndens verksamheter.

Nämnden ansvarar för att upprätta en ändamålsenlig organisation i beredskaps- och säkerhetsfrågor. Nämnden ansvarar för att delta i framttagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

1.2 Nämndernas arbetsformer

I tillämpliga delar gäller dessa bestämmelser även i utskottens arbete, där nämnden inte beslutat annat.

Ersättarnas tjänstgöring

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde svarar för att inkalla ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in. Ersättare kallas in i den ordning de tagits upp kommunfullmäktiges valprotokoll.

Ersättare för ordföranden

Om varken ordföranden eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde fullgör den till åldern äldste ledamoten ordförandens uppgifter.

Om ordföranden eller vice ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden/vice ordförande. Ersättaren fullgör ordförandens/vice ordförandens samtliga uppgifter.

Närvarorätt

Kommunstyrelsens ordförande och vice ordföranden har rätt att närvara vid nämndernas sammanträden och delta i överläggningarna. Nämnd får därutöver, om särskilda skäl föreligger, medge ledamot i kommunstyrelsen denna rätt. Den förtroendevalde har i den utsträckning nämnden beslutar rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

Nämnden får också ge annan förtroendevald som inte är ledamot i kommunstyrelsen rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Närvarorätten enligt första och andra stycket ovan gäller inte i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Sammanträdenas tidpunkt

Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Offentliga sammanträden

Nämnden beslutar om huruvida sammanträden i nämnden ska vara öppna för allmänheten.

Digital nämndadministration

Alla handlingar rörande nämnden hanteras digitalt och distribueras endast digitalt till ledamöter och ersättare i nämnderna.

I undantagsfall, om ordföranden så beslutar, får handlingar distribueras på annat sätt.

Ställa in sammanträde

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med vice ordförandena. Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Sammanträde på distans

Kommunstyrelse eller nämnd får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska i förväg anmäla detta till ordförande och kommunstyrelsens/nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Styrelsen/ nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen/ nämnden.

Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. Kallelsen ska innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet i god tid innan sammanträdet, dock senast 3 dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt eller inom annan tid.

När varken ordföranden eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

Presidium

Där annat inte anges består nämndens presidium av ordförande och vice ordförande.

Ordföranden

Nämndens ordförande ska

- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens verksamhet, effektiviteten i denna samt ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan nämnden och kommunens övriga nämnder och bolag
- representera vid uppvaktningar, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.
- Svara för att nämnden får de sakupplysningar som är behövliga för att fatta beslut,
- Verka för att arbetsklimatet i nämnden präglas av respekt, tillit och förtroende.

Ordföranden får fatta beslut i ärenden som är så brådskande att ärendets avgörande inte kan vänta till dess nämnden kan sammankallas, beslutet skall anmälas vid nästkommande nämndssammanträde.

Nämndinitiativ

Om ledamot väcker ärende i nämnd under pågående sammanträde ska ärendet hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet ej kan avgöras under sammanträdet.

Protokoll

Nämnden ska föra protokoll över sina sammanträden. Protokollen bör publiceras på kommunens webbsida om det inte föreligger hinder däremot.

Justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet.

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, förvaltningschefen eller annan anställd som nämndens bestämmer.

Undertecknande av handlingar

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämndens ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denna av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Beslut som fattas med stöd av delegation samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet och i förekommande fall, kontrasigneras av den som utsetts därtill.

Utskott

I de nämnder som enligt detta reglemente skall ha utskott väljer nämnden för den tid nämnden beslutar bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Om nämnd vill bilda eller avveckla utskott krävs beslut i kommunfullmäktige samt revidering av detta reglemente.

De nämnder som har utskott ska fastställa arbetsordning som tydliggör vilka frågor som ska hanteras i utskottet, hur utskottets arbete ska bedrivas samt delegation från nämnd till utskottet.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att tjänstgöra får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden göra dennes uppgifter.

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra. Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer. Sammanträdet ska också hållas när ordföranden anser att det behövs. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena, kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt uppgift om vilka ärenden som ska behandlas.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid utskottssammanträde ska protokoll föras.

De ärenden som ska avgöras av nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden, Stadsdirektören eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärenden beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

2. Nämndspecifika reglementen

2.1 Kommunstyrelsen

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Sammansättning

Kommunstyrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunstyrelsens presidium består av ordförande samt 1:e och 2:e viceordförande

Utskott

Kommunstyrelsen har ett näringslivs- och arbetsutskott, ett planeringsutskott samt ett hållbarhetsutskott. Utskotten har 7 ledamöter och 7 ersättare.

Kommunstyrelsens grunduppdrag

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för:

- Kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor & lönehantering
- ekonomi, styrning & upphandling
- kommunikation
- Översiktsplanering
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling & innovation

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Kommunstyrelsens lednings- och styrfunktion

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och

samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter, detta innebär bland annat att leda, samordna och utveckla:

- den kommunala demokratin och dialogen med kommunens medborgare
- kommunens insatser för att allmänt främja sysselsättningen och näringslivet, inklusive marknadsföring av platsen Umeå
- den översiktliga planeringen och användning av mark och vatten samt samordning och planering av infrastruktur såsom energi, trafik, kommunikationer och vatten/avlopp
- markpolitiken och markberedskap samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas
- energiplaneringen samt att energihushållningen främjas
- strategiska HR-processer och arbetsgivarfrågor
- kommunövergripande Intern och extern kommunikation
- det kommunövergripande arbetet med informationssäkerhet
- det kommunövergripande arbetet med interna säkerhetsfrågor i kommunen
- den kommunala verksamhetens kvalitet
- kommunens arbete med hållbarhetsfrågor,
- kommungemensam utvecklingskapacitet och innovationsförmåga
- det kommungemensamma funktionshindersrådet, interreligösa rådet, landsbygdsrådet, brottsförebyggande rådet och det kommungemensamma arbetet med minoritetsfrågor
- det kommunövergripande arbetet med informationsförvaltning
- kommungemensam samordning internt och externt i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte
- att jämställdhet mellan kvinnor och män främjas

Kommunstyrelsen ska med uppmärksamhet följa och bevaka sådana frågor som ingår i den kommunala kompetensen och är av vikt för kommunens medlemmar, nämnder och bolag.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att leda arbetet med och samordna utformningen av styrningen av hela den kommunala verksamheten. Detta innebär att kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna:

- planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter.
- en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.
- beredning av kommunövergripande styrdokument av organiserande, aktiverande och normerande karaktär (inklusive men ej begränsat till mål och riktlinjer)

- arbetet med att kommunövergripande och kommungemensamma styrdokument är aktuella, relevanta, inbördes samordnade och samlade i en kommungemensam förteckning.
- arbetet med att reformera det kommunala regelbeståndet,
- arbetet med att övervaka att av fullmäktige fastställda styrdokument, mål, uppdrag och planer för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt,
- arbetet med samordning och att samordningsträffar genomförs med nämndpresidierna och förvaltningscheferna,
- övervaka att kommunens löpande förvaltning i övrigt sköts lagligt och ekonomiskt,
- Kommunstyrelsen ansvarar vid behov för beslut om att:
- omfördela budgetramar mellan nämnderna under förutsättning att berörda nämnder är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens totala budget.
- samordning och gränsdragning mellan kommunens nämnder samt mellan kommunens nämnder och bolag. Principiella gränsdragningsfrågor ska tillställas kommunfullmäktige.
- göra framställningar i målfrågor som inte i lag är förbehållna annan nämnd

Civil beredskap

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens samordning, analys, planering och beredskapsförberedelser.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utvärdering av kriser och andra oönskade händelser efter att kommunen aktiverat någon del av sin krisledning/krisorganisation

Säkerhetsskydd

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för säkerhetsskydd i kommun en i enlighet med gällande lagstiftning.

Kommunstyrelsens uppföljnings- och uppsiktsansvar

Kommunstyrelsen leder och samordnar uppföljningen av kommunens ekonomiska ställning, kommunens utveckling och verksamheter. Detta innebär att kommunstyrelsen har ansvar för att:

- i enlighet med fullmäktiges direktiv tillse att uppföljning och rapportering sker till fullmäktige från samtliga nämnder och bolag
- följa hur den interna kontrollen sköts i nämnderna,
- en gång årligen till fullmäktige rapportera om kommunens avtalssamverkan enligt kommunallagen eller enligt annan lag eller författning,

- ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet samt av kommunen förvaltade stiftelser och av kommunen helägda och delägda bolag.
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv,

Ansvar för kommunens företag och stiftelser

Kommunstyrelsen ska

- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen
- ansvara för att beslut om ägardirektiv till företagen fattas och kontinuerligt hålls uppdaterade
- ansvara för regelbundna möten mellan kommunstyrelsen och företagsledningarna/stiftelseledningarna
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i Kommunallagen är uppfyllda beträffande de företag och stiftelser kommunen äger eller har intresse i
- att årligen innan sista maj i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet skall delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister föreläggat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.
- tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.
- kommunstyrelsen ska regelmässigt till fullmäktige rapportera hur verksamheten i kommunen och de bolag som kommunen helt eller delvis äger utvecklas och hur den totala ekonomiska ställningen är under året,

Kommunstyrelsens övriga åtaganden

Ekonomisk förvaltning

Kommunstyrelsen ska ha hand om kommunens medelsförvaltning och därvid följa av fullmäktige meddelade föreskrifter härför. Medelsförvaltningen omfattar placering och

upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar görs i tid samt vidta de åtgärder som behövs för indrivning av förfallna fordringar. Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

- tillse att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett,
- handha egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden.

Arbetsgivarfrågor

Kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bland annat att:

- vara anställningsmyndighet för samtlig personal i kommunen och därvid hantera frågor relaterade till lagen om anställningsskydd
- fastställa delegationsordning för personal- och organisationsfrågor
- svara för kommunövergripande lönebildning
- med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden
- svara för tillämpning av arbetsrättsliga lagar och avtal,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare
- lämna uppdrag som avses i 6 kap 3 § Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)
- vara pensionsmyndighet
- besluta om stridsåtgärd

Talerätt

Kommunstyrelsen för kommunens talan i sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen och får därvid träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal på kommunens vägnar. Detta gäller också mål där någon begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv föra talan. Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i personalärenden.

Ansvar för övriga lagstadgade uppgifter

- Kommunstyrelsen är arbetslöshetsnämnd.

- Kommunstyrelsen fullgör de uppgifter som ankommer på kommunen under höjd beredskap enligt gällande lagstiftning.
- Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i arkivreglemente.
- Kommunstyrelsen svarar för kommunens anslagstavla.
- Kommunstyrelsen ansvarar för att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig i lagstadgad form.
- Kommunstyrelsen utgör huvudman för undersökningar och sanering av förorenade områden, både på privat och kommunal mark, som finansieras av naturvårdsverket. Kommunstyrelsen avgör vilka objekt som kommunen ska söka bidrag för.
- Särskilt ansvar för kommunens visseblåsarfunktion

Övriga åligganden

Kommunstyrelsen har vidare hand om:

- reformering av kommunens regelbestånd och utformningen av fullmäktiges handlingar,
- Hantering av kommunens grafiska profil och varumärke inklusive ärenden angående kommunens heraldiska vapen
- Kommunstyrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för kommunens externa och interna webbplatser och sociala kanaler.
- att bevaka kommunens intressen vid expropriation, fastighetsbildning, fastighetsbestämning, planläggning och byggnadsväsende, gemensamhetsanläggningar och andra ärenden som är jämförliga med dessa,
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd,
- Ansvara för kommunövergripande system som behandlar personuppgifter och enligt upprättad registerförteckning tillhör kommunstyrelsen. I de fall angivna system behandlar personuppgifter för andra nämnder är kommunstyrelsen personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.
- vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i fullmäktige,
- att utse dataskyddsombud för kommunens personuppgiftsbehandling hos kommunstyrelsen, nämnder och motsvarande kommunala organ.

Delegering från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden

- vid behov ta upp lån och ingå borgen inom den beloppsram och de riktlinjer som fullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som fullmäktige angivit,
- göra tekniska förändringar av budgetramar, förändringarna skall vara kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget,
- verkställa kommunens upphandling av varor och tjänster i de fall ansvar för upphandling ej delegerats till annan nämnd
- styrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt,
- avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen. Kommunstyrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte medger att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige,
- förvärv och överlåtelse av fast egendom genom köp, försäljning, byte, gåva, fastighetsreglering, expropriation, inlösen med stöd av plan- och bygglagen,
- upplåta och belasta kommunens fasta egendom med tomträtt, arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- anskaffa rätt till utrymme i annans mark, byggnader eller anläggningar med arrenderätt, servitut, ledningsrätt, vägrätt eller liknande rättigheter samt uppsäga motsvarande rättigheter,
- besluta om markanvisning för kommande exploatering,
- godkänna exploateringsavtal som avser genomförande av detaljplaner som antas av byggnadsnämnden,
- beslut om gatukostnader enligt plan- och bygglagen,
- yttra sig över ansökningar om tillstånd enligt kamerabevakningslagen (2018:1200).
- besluta om ansökan avseende permutation/upphörande av kommunens förvaltade donationer, fonder och stiftelser

2.2 Krisledningsnämnd

Sammansättning

Krisledningsnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Krisledningsnämndens presidium består av ordförande och vice ordförande. Personalunion med kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott ska råda.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Krisledningsnämnden fullgör de uppgifter som i fredstid åligger kommunen enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Delegering från fullmäktige

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att lämna begränsat ekonomiskt stöd till enskild enligt 4 kap 3 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

När krisledningsnämnden ska träda i funktion

Ordföranden, eller om hon eller han har förhinder vice ordföranden, bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion. Fullmäktige kan besluta om att nämndens verksamhet ska upphöra.

Övertagande av övriga nämnders verksamhet

När nämnden är i funktion får den besluta att överta en nämnds verksamheter och därmed fatta beslut i den utsträckning det är nödvändigt med hänsyn till den extraordinära händelsens omfattning. Beslutet ska anmälas till närmast följande kommunfullmäktigesammanträde.

De händelser som kan hanteras inom ordinarie organisation ska hanteras i denna och verksamheten ska därmed ej övertas.

2.3 Byggnadsnämnden

Sammansättning

Byggnadsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Byggnadsnämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande

Byggnadsnämndens grunduppdrag

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvarar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mättnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Byggnadsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Byggnadsnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan-och byggnadsväsendet.

Byggnadsnämnden ansvarar för

- den grundläggande mät-och kartverksamheten,
- det administrativa och ekonomiska ansvaret för den kommunala lantmäterimyndigheten (KLM),
- den kommunala tillsynen över och den kommunala tillståndsprövningen av uppsättandet av skyltar inom kommunen,
- delar av den kommunala tillsynen avseende strandskyddet,
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken rörande kommunens egna fastigheter som tekniska nämnden förvaltar med undantag från dispenser för bortforsling,
- handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Delegering från kommunfullmäktige

Byggnadsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden

- upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL,
- antagande, ändring eller upphävande av detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL, med undantag för de planer och bestämmelser som ska beslutas av kommunfullmäktige,

- dispenser från förbud enligt 7 kap 15 § miljöbalken gällande strandskydd i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar
- bostadsanpassningsärenden,
- namnsättning av gator/vägar, torg, parker, kvarter o dyl samt kommunens institutioner och anläggningar.

2.4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammansättning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Miljö- och hälsoskyddsnämnden presidium består av ordförande samt vice ordförande

Miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, serveringstillstånd, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid fysisk planering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör kommunens uppgifter:

- inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt miljöbalken (1998:808) och annan lagstiftning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet,
- enligt livsmedelslagen (2006:804),
- enligt alkohollagen (2010:1622),
- enligt lag om tobak och liknande produkter (2018:2088),
- enligt lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257)
- enligt lagen om foder och animaliska biprodukter (2006:805),
- enligt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730),
- enligt lagen om sprängämnesprekursorer (2014:799),
- enligt socialtjänstlagen (2001:453) avseende skuldsatta personer,
- enligt 7 kap miljöbalken gällande ansvar för tillsyn och dispenser från förbud där kommunen har rätt att fatta beslut, med undantag av dispenser i detaljplan, bygglov och lokaliseringsprövningar som beslutas av byggnadsnämnden,
- enligt strålskyddslagen (2018:396),
- enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa avseende saneringsintyg.
- enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Till nämndens uppgifter hör även:

- att medverka till att allmänhetens medvetenhet om miljö- och hälsoskyddsfrågor samt naturvård ska ökas
- att erbjuda rådgivning i privatekonomiska och konsumenträttsliga frågor
- att erbjuda rådgivning om energi- och klimatfrågor till privatpersoner, företag och organisationer
- att bidra med expertstöd inom miljö- och naturvärden i planprocessen
- att genomföra miljöövervakning av luft, vatten, buller och natur.

Nämnden svarar vidare för kommunens förvaltare som fullgör uppgifter enligt föräldrabalken (1949:381).

Delegering från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska besluta i följande grupper av ärenden:

- avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen,
- enligt miljöbalken pröva frågor om bortforsling genom kommunens försorg av annat avfall än hushållsavfall samt enligt avfallsförordningen och de lokala föreskrifterna om avfallshantering medge dispens från att forsla bort sådant avfall.

2.5 Tekniska nämnden

Sammansättning

Tekniska nämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Tekniska nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Tekniska nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens anläggningar; fastigheter, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst. Nämndens uppdrag är att:

- planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, fastigheter och IT-system
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta offentliga platser
- försörja Umeå kommuns verksamheter med lokaler och boende för sociala behov
- svara för samordning och utveckling av kommunens IT och telefonisystem
- svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden
- tillhandahålla färdtjänst
- tillhandahålla intern service inom måltider, lokalvård och vissa vaktmästartjänster
- fullgöra kommunens uppgifter avseende trafikfrågor

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Gator och parker, Fastighet, IT, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Tekniska nämnden är kommunens organ för planering, förvaltning och drift av kommunens anläggningar, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst.

Tekniska nämnden ska:

- ha ett helhetsansvar för kommunens lokalförsörjning avseende planering, förvaltning och utveckling av verksamheternas lokaler samt boende för sociala behov
- svara för planering, byggande av kommunala fastigheter och anläggningar
- svara för den kommunala väghållningen och förvalta mark som utgör allmän plats
- fullgöra kommunens myndighetsansvar gällande renhållningsfrågor enligt 15 kap miljöbalken med undantag från dispenser för bortforsling samt ärenden rörande kommunens egna fastigheter
- svara för kommunens uppgifter enligt §§ 2-4 i lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning
- svara för förvaltning och reinvestering av kommunens detaljplanlagda gator, parker och naturområden.

- svara för samordning och utveckling för driften av kommunens IT- och telefonisystem samt ID-nyckelorganisation
- svara för IT-support till kommunens verksamheter avseende gemensamma administrativa system
- svara för att kortsiktigt och långsiktigt ge kommunens verksamheter de IT-mässiga digitaliseringsförutsättningarna
- leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation
- svara för städning av lokaler där kommunen bedriver verksamhet, såvida detta inte ålagts annan
- svara för att producera kvalitetssäkrade och näringsriktiga måltider till kommunens verksamheter
- fullgöra kommunens uppgifter enligt lag (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- fullgöra kommunens uppgifter som avses i 1 § lagen om nämnder för vissa trafikfrågor.
- samordna kommunens fordonsanskaffning och fordonsnyttjande.
- svara för samordning av kommunens dagvattenhantering

I de fall Tekniska nämnden ansvarar för drift av system som behandlar personuppgifter för andra nämnder är Tekniska nämnden personuppgiftsbiträde till dessa nämnder.

Delegering från kommunfullmäktige

Tekniska nämnden ska fatta beslut i följande ärendegrupper:

- igångsättningstillstånd av investeringar i byggnader och anläggningar, inklusive fastställande av förfrågningsunderlag, tilldelningsbeslut och avtal avseende kommunens bygg, anläggnings- och installationsentreprenader med tillhörande drifts- och underhållsentreprenader
- extern förhyrning av lokaler/fastigheter för kommunens behov
- ändring av bilagorna till lokala allmänna ordningsföreskrifterna

2.6 Individ- och familjenämnden

Sammansättning

Individ- och familjenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Individ- och familjenämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare samt ett individ- och familjeutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Individ- och familjenämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Individ- och familjenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Individ- och familjenämndens övergripande ansvar för alla åldrar:

Nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter som i övrig lag åläggs kommunens socialnämnd, förutom de områden som annan nämnd eller styrelse ansvarar för. Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagen (2001:453) genom att ha det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Särskilda bestämmelser finns gällande barn och unga, personer med missbruk, brottsoffer, och våldsutsatta personer

Nämnden fullgör de uppgifter som en kommun respektive socialnämnd ansvarar för enligt:

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- Lag (1988:870) om vård av missbrukare.
- Lagar och förordningar gällande mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Ärvdabalkens (1958:637) bestämmelser om dödsboanmälan.
- Anordna gravsättning enligt 5 kap 2§ begravningslag (1990:1144)

Individ- och familjenämndens ansvar för personer under 65 år:

För personer under 65 år fullgör nämnden de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Socialtjänstlagens (2001:453) särskilda bestämmelser för personer med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående.

Nämnden fullgör de uppgifter som en socialnämnd ansvarar för enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30):

- i kommunens särskilda boenden för personer med funktionshinder,
- för personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård), samt
- till personer under vistelsetid på daglig verksamhet.

Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).

Nämnden har rätt att lämna stöd till boende och lämna kompensation till enskilda inom socialtjänsten enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

Delegering från kommunfullmäktige

Individ- och familjenämnden beslutar om förfrågningsunderlag, tilldelning och uppföljning av utförare enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV).

Nämnden ansvarar för:

- förvaltning och utdelning av medel från Biståndsfonden och Augusta Karlssons fond,
- bidragsgivning till vissa ideella och idéburna organisationer som gör insatser inom det sociala området.

2.7 Äldrenämnden

Sammansättning

Äldrenämnden (ÄN) består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Äldrenämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunens socialnämnd enligt Socialtjänstlagens (2001:453) särskilda bestämmelser för olika grupper enligt 5 kapitlet rörande äldre människor, människor med funktionshinder samt personer som vårdar eller stödjer närstående inom dessa målgrupper. Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.

- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åläggs kommunen som huvudman enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) rörande personer inom särskilt boende för äldre samt personer som bor i ordinärt boende (hemsjukvård). Nämndens ansvar gäller för personer 65 år och äldre.
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som en patientnämnd åläggs enligt lag om stöd vid klagomål vid hälso- och sjukvården (2017:372).
- Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.
- Nämnden ansvarar för samordning av Umeå kommuns pensionärsråd
- Nämnden ansvarar för de uppgifter som åligger kommunen enligt Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, gällande servicetjänster till äldre.

Delegering från kommunfullmäktige

- Förvaltning och utdelning av medel från Blomsterfonden.

- Förfrågningsunderlag, tilldelning och uppföljning av utförare enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV).

2.8 För- och grundskolenämnden

Sammansättning

För- och grundskolenämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

För- och grundskolenämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

För- och grundskolenämnden ansvarar för de åligganden som åvilar kommunen enligt skollagen och annan lagstiftning som rör nämndens område och inte ska fullgöras av annan.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas i nämndens verksamheter. Nämnden ansvarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt modersmålsundervisning i nämndens verksamheter.

Vidare ansvarar nämnden för myndighetsutövning enligt skollagen, för både kommunala och fristående verksamheter, exempelvis gällande skolskjuts samt interkommunala frågor. Nämnden svarar för ledning, samordning och utveckling av det kommunala skolväsendet.

Nämnden ska

- Ansvara för arbetsmiljön för de barn och elever som finns i nämndens verksamhet
- Samverka med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för förskoleverksamhet, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.
- Svara för en god samverkan med barn, elever, föräldrar och adekvata organisationer/föreningar.

- Utredda ansökan om tillstånd för fristående huvudmän att bedriva förskoleverksamhet eller enskild pedagogisk omsorg, genomföra en ägar- och ledningsprövning samt prövning av ek. förutsättningar.
- Genomföra regelbunden tillsyn av sådan fristående verksamhet som beviljats godkännande enligt ovan.
- Samverka med Umeå universitet och övriga högskoleutbildningar i Umeå.

2.9 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammansättning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande.

Utskott

Nämnden har ett arbetsutskott bestående av 5 ledamöter och 5 ersättare.

Grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Nämnden svarar för kommunens åtaganden enligt skollagstiftningen för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt undervisning i svenska för invandrare. Nämnden svarar vidare för sysselsättningsbefrämjande åtgärder, samt för den kommunala mottagningen av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Nämnden ska verka för att skollagstiftningens mål kan uppfyllas. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, och svarar exempelvis för att det finns skolbibliotek, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt arbetsplatsförlagt lärande (APL). Vidare ansvarar nämnden för bestämmelserna kring elevresor, interkommunala skolfrågor och modersmålsundervisning.

Nämnden ansvarar även för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden, sommarjobb för gymnasieungdomar samt för rekrytering av arbets- och praktikplatser för ungdomar och vuxna långtidsarbetslösa, samt personer med funktionshinder.

Nämnden ska:

- Ansvara för arbetsmiljön för de elever som finns i nämndens verksamhet.
- Samverka med för- och grundskolenämnden för lärande och utveckling av barn och ungdomar i ett kommunalt helhetsperspektiv.
- Samordna kommunens kvalitetsredovisning för samtliga gymnasieskolor och vuxenutbildning.
- Svara för en god samverkan med elever, vårdnadshavare och adekvata organisationer/föreningar.
- Samverka med Umeå Universitet, högskoleutbildningar i Umeå samt andra utbildningsanordnare inom området.
- Tillhandahålla, leda och samordna kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och vuxenutbildning som särskild utbildning på såväl grundläggande som gymnasial nivå, samt verka för en sammanhållen utbildning för nyanlända.
- Arbeta för en god integration och samverkan samt ta emot och tillhandahålla bosättning för vissa nyanlända invandrare.
- Finansiell samordning av verksamhet inom ramen för samordningsförbundet.
- Samverka med Arbetsförmedlingen, och andra aktörer, näringsliv samt offentliga arbetsgivare samt andra adekvata organisationer/föreningar.

2.10 Kulturnämnden

Sammansättning

Kulturnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Grunduppdrag

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Kulturnämnden svarar för den politiska styrningen av kommunens verksamheter såsom folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang.

Utöver detta har kulturnämnden även ett ansvar för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden svarar för de uppgifter som åligger kommunen i enlighet med Bibliotekslag (2013:801) samt Museilag (2017:563).

Kulturnämnden ska inom ansvarsområdet:

- medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor.
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten,
- medverka i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser,
- inom sitt ansvarsområde stödja och främja amatör- och annan skapande verksamhet,
- inom sitt ansvarsområde ge möjlighet till konstnärliga upplevelser,
- stödja och främja internationellt utbyte inom kulturområdet,
- samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet

2.11 Fritidsnämnden

Sammansättning

Fritidsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande samt vice ordförande.

Fritidsnämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.

Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Utöver sitt grunduppdrag har nämnden följande särskilda ansvarsområden:

- Fritidsnämnden har ett ansvar inom följande politikområden, idrottspolitiken, ungdomspolitiken, folkhälsopolitiken, friluftslivspolitik och politiken för det civila samhället
- Aktivt delta i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Korttidsuthyrning av hela kommunens skol- och idrottslokaler för föreningsverksamhet
- Långtidsuthyrning av lokaler för föreningsverksamhet
- Kommunens skyldigheter enligt spellagen
- Kommunens ansvar avseende bygdemedel
- Samordning och bidragshandläggning till föreningslivet, även för andra nämnders räkning
- Ansvar för småbåtshamnar och anläggningar för fritidsbåtar samt för vissa farleder för fritidsbåtar.
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Delar ut stipendier för värdefulla insatser inom idrotts- och föreningsliv.

Delegering från kommunfullmäktige

Fritidsnämnden beslutar i följande grupper av ärenden:

- bidrag till föreningar och organisationer i enlighet med de regler fullmäktige fastställt

- mindre justeringar av regler för Umeå kommuns stöd till föreningslivet
- regler för tillfälliga bidrag till föreningslivet
- lotteritillstånd
- fritidsnämnden ansvarar för rätten till namnen på de idrottsanläggningar/arenor som ägs av Umeå kommun samt möjligheten att överlåta denna rättighet för ett särskilt objekt under en tidsbegränsad period.
- mindre justeringar av taxor och avgifter i kommunala idrotts-, fritids- och badanläggningar
- beslut om särskilda överenskommelser utöver fastställd prislista i samband med uthyrning av lokaler och anläggningar

2.12 Valnämnden

Sammansättning

Valnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler.

Nämnden ansvarar för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Delegering från kommunfullmäktige

Valnämnden ska besluta i följande ärenden:

- förhyrning av vallokaler,
- upphandling av de tjänster som kan behövas för fullgörande av valnämndens skyldigheter i samband med val.

2.13 Personalnämnden

Sammansättning

Personalnämnden består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Nämndens presidium består av ordförande och vice ordförande.

Personalnämndens grunduppdrag

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor.

Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna

Nämnden ska:

- med uppmärksamhet följa och bevaka personalpolitiska frågor som är av intresse och vikt för kommunen och dess nämnder
- verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt däri ge råd och bistånd till övriga nämnder
- personalnämnden verkar för och följer upp parternas lokala samverkansavtal.
- svara för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik
- samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet och se till att verksamheten drivs enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter samt kommunens arbetsmiljöpolicy
- samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete och verka för
- mångfald och inkludering i organisationen och bland kommunens anställda
- samordna genomförande och uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska
- mål och uppdrag
- svara för beredning av personalpolitiska frågor inför hantering i kommunstyrelse och kommunfullmäktige

Revideringar

Datum och §	Eget diarienummer	Version
2024-06-17 §89	KS-2023/00651	1.1.1
2024-06-17 §92		1.1.0
2024-02-26 §35	KS-2023/00267	1.0.1
2023-10-30 §184	KS-2023/00699	1.0.1
2023-11-27 §228	KS-2023/00368	1.0.1
2023-12-18 §257		1.0
2023-04-24 §70	KS-2023/00241	1.0
2023-06-19, § 107		
2022-11-28, § 199		
2022-06-20, § 125		
2020-03-30, § 58		
2018-11-26		
2018-01-29		
2017-11-27		
2014-11-24, § 150		

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 80

Diariennr: SK-2022/00319

Revidering av arbetsordning för arbetsutskottet**Beslut**

För- och grundskolenämnden beslutar att godkänna föreslagen revidering i enlighet med tjänsteskrivelsen och bilaga.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2024 fattat beslut om att revidera gemensamma regler och riktlinjer i reglementet för styrelse och nämnder (§92 KS-2014/01024).

Kommunfullmäktiges beslut innefattade även att uppdra till nämnder att genomföra översyn och vid behov revidera egna arbetsordningar i enlighet med beslutade revideringar av reglementet.

En av dessa revideringar avsåg avsnittet om ersättare för ordförande. Tidigare skrivning gav nämnden möjlighet att utse en ersättare i det fall ordföranden på grund av sjukdom eller av annat själv var förhindrad att fullgöra uppdraget. För att likställa villkoren för uppdraget beslutades av Kommunfullmäktige om en revidering för att även omfatta rollen som vice ordförande.

Stycket med rubriken *Ersättare för ordföranden* kompletterades så att det i nuvarande reglemente avser både ordförande/vice ordförande.

Med anledning av att det i nämndens arbetsordning för arbetsutskottet finns motsvarande skrivning avseende ersättare för ordföranden förslås därför att en likalydande ändring görs i nämndens dokument.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Arbetsutskottets arbetsordning – förslag

Bilaga 2: Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

§ 59

Diariennr: SK-2022/00319

Revidering av arbetsordning för arbetsutskottet**Arbetsutskottets beslut**

För- och grundskolenämnden föreslås besluta att godkänna föreslagen revidering i enlighet med tjänsteskrivelsen och bilaga.

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att godkänna föreslagen revidering i enlighet med tjänsteskrivelsen och bilaga.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har den 17 juni 2024 fattat beslut om att revidera gemensamma regler och riktlinjer i reglementet för styrelse och nämnder (§92 KS-2014/01024).

Kommunfullmäktiges beslut innefattade även att uppdra till nämnder att genomföra översyn och vid behov revidera egna arbetsordningar i enlighet med beslutade revideringar av reglementet.

En av dessa revideringar avsåg avsnittet om ersättare för ordförande. Tidigare skrivning gav nämnden möjlighet att utse en ersättare i det fall ordföranden på grund av sjukdom eller av annat själv var förhindrad att fullgöra uppdraget. För att likställa villkoren för uppdraget beslutades av Kommunfullmäktige om en revidering för att även omfatta rollen som vice ordförande.

Stycket med rubriken *Ersättare för ordföranden* kompletterades så att det i nuvarande reglemente avser både ordförande/vice ordförande.

Med anledning av att det i nämndens arbetsordning för arbetsutskottet finns motsvarande skrivning avseende ersättare för ordföranden förslås därför att en likalydande ändring görs i nämndens dokument.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Arbetsutskottets arbetsordning – förslag

Bilaga 2: Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Beslutet ska skickas till

KS diarium

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Tjänsteskrivelse

2024-10-01

För- och
grundskolenämndens
arbetsutskott

Diariennr: : SK-2024/00449-3

FGN: Yttrande över remiss från Finansdepartementet - Enklare att överblicka riktade statsbidrag - Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat möjligheten att skapa en digital portal för att samla information om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Det stora antalet bidrag gör det svårt för såväl kommuner och regioner som enskilda utförare att få en samlad överblick över och vetskap om vilka bidrag som finns. Syftet med en samlad informationsportal är att bidragen ska nå de som regeringen har avsett.

Analysen visar att det finns behov och förutsättningar för en sådan portal, då nuvarande informationsspridning gör det svårt för kommuner och regioner att få en överblick över alla bidrag. En portal anses förbättra deras möjligheter att hitta och ansöka om bidrag, och gynna både stora och små kommuner.

Statskontorets analys visar att det inte föreligger några tekniska eller juridiska hinder för att utveckla en gemensam portal. Kostnaderna för att utveckla och implementera portalen bedöms vara relativt låga i förhållande till den nytta och effektivitet som portalen skulle kunna tillföra kommuner och regioner.

Skolverket bedöms vara den myndighet som bäst kan ansvara för portalen, inklusive dess tekniska drift och samordning med andra myndigheter. För att säkra ett effektivt samarbete föreslås att regeringens krav på myndigheterna regleras i en förordning, och att Skolverket får uppdraget att utveckla portalen och rapportera dess tekniska utformning.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2023/00517

Umeå kommun ges möjligheten att avge yttrande på remissens förslag och materialet i Statskontorets rapport.

Regeringen efterfrågar särskilt synpunkter på förslaget till förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner (bilaga 2).

Yttrande

För- och grundskolenämnden delar Statskontorets uppfattning att den nuvarande ordningen, där bidragsinformation främst finns hos de ansvariga myndigheterna, försvårar för kommuner och regioner att få en överblick. Denna brist på samlad information ökar risken för att kommuner missar möjligheter att ansöka om bidrag, hanterar tillgängliga resurser ineffektivt samt har svårigheter att planera sin budget och verksamhet på ett ändamålsenligt sätt.

För- och grundskolenämnden ställer sig positiv till förslaget om en gemensam portal. Mindre kommuner har sämre förutsättningar än större kommuner att hantera statsbidrag. En gemensam portal skulle ge både kommuner och regioner en bättre överblick, minska risken att missa bidrag samt öka nyttjandet. Portalen skulle också bidra till en mer effektiv resursanvändning och stärka regeringens styrning genom riktade statsbidrag.

Med omfattande erfarenhet av Skolverkets e-tjänst vill nämnden dock betona att en genomgripande översyn krävs för att säkerställa att portalen blir användarvänlig, transparent och sökbar, samt präglas av långsiktighet och framförhållning. Funktioner för att filtrera information är av särskild betydelse, samt kalenderfunktion och funktioner för att avisera nyheter och förändringar. För att ytterligare förenkla processen och öka tillgängligheten vill nämnden framhålla att det vore önskvärt om portalen även möjliggjorde ansökan och uppföljning av samtliga ansökningar om statsbidrag. Detta är dock något som Statskontoret (s. 21) i nuläget inte bedömer som genomförbart.

Statskontorets bedömning är att portalen kan finansieras genom en omfördelning av medel från större riktade statsbidrag, för att täcka både Skolverkets kostnader och de kostnader som kan uppstå för berörda myndigheter. Kostnaden för att utveckla och införa portalen uppskattas uppgå till drygt 4 miljoner kronor. Till det kommer en kostnad för att förvalta och driva portalen, som uppskattas till cirka 2,6 miljoner kronor per år.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2023/00517

Även om kostnaden för portalen uppskattas till mindre än 0,1 promille av samtliga riktade statsbidrag innebär det minskade medel i redan befintliga statsbidrag. Nämnden vill även understryka att administrativa system och kostnader ofta tenderar att öka över tid, både i omfattning och i storlek. Det är därför av yttersta vikt att införandet av en portal inte blir mer kostsamt än beräknat och det blir viktigt att noggrant följa utvecklingen för att säkerställa att kostnaderna förblir hållbara på lång sikt och inte påverkar statsbidragens storlek negativt.

Nämnden håller med om bedömningen att en portal inte kommer att minska de administrativa kostnaderna som kommuner och regioner har för att hantera bidrag. Vidare vill nämnden betona på att kommuners och regioners hantering av bidrag leder till stora administrativa merkostnader och att många bidrag i olika storlek gör det svårare för kommuner och regioner att på ett effektivt sätt planera sin verksamhet och sin ekonomi.

Nämnden har inga invändningar mot Statskontorets författningsförslag (bilaga 2).

Beslutsunderlag

Bilaga: Remiss - Enklare att överblicka riktade statsbidrag -Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Beredningsansvariga

Lina Gullbrand, strateg

Carola Nilsson, strateg

Beslutet ska skickas till:

Ks-diarium, dnr KS-2024/00828

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Christopher Granberg
biträdande
utbildningsdirektör
Daniel Nordgren
biträdande
utbildningsdirektör

Enklare att överblicka riktade statsbidrag

Statskontorets förslag till en
samlad informationsportal

2024:9

STATSKONTORET

MISSIV

DATUM
2024-05-27

ERT DATUM
2023-06-22

DIARIENR
2023/102-5

ER BETECKNING
Fi2021/03754
(delvis)
Fi2023/02075

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner

Regeringen gav den 22 juni 2023 Statskontoret i uppdrag att analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet. Om vi bedömer att det finns förutsättningar för att skapa en samlad informationsportal ska vi lämna förslag på hur en sådan kan utformas och drivas, och förslå vilken statlig myndighet som bör ansvara för portalen.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Enklare att överblicka riktade statsbidrag – Statskontorets förslag till en samlad informationsportal* (2024:9).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg, utredare Joel Degols, Maja Rhodin Edlund och Lena Birkelöf, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Lena Birkelöf

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Inledning	9
1.1	Så har vi tolkat och avgränsat uppdraget	11
1.2	Så har vi genomfört uppdraget	13
2	Statskontorets slutsatser och förslag för en samlad informationsportal	17
2.1	Det finns förutsättningar för att skapa en samlad informationsportal	17
2.2	Statskontorets förslag på hur en samlad informationsportal kan skapas	23
3	Nyttan av en samlad informationsportal	31
	Sammanfattade iakttagelser	31
3.1	Kommuner och regioner har svårt att på egen hand skaffa sig en samlad överblick	32
3.2	En portal skulle minska risken att kommuner och regioner missar vissa bidrag	41
3.3	En portal skulle göra att bidragen hanterades effektivare	42
3.4	En portal skulle leda till att regeringens styrning får större genomslag	44
3.5	En portal skulle inte lösa alla problem som är förknippande med riktade statsbidrag	45
3.6	Förutsättningarna för att införa ett system för all hantering av bidrag behöver utredas	46
4	Hur en samlad informationsportal kan utformas	49
	Sammanfattande iakttagelser	49
4.1	Alla bidrag bör vara med i en portal	49
4.2	Informationen om bidragen bör vara kortfattad och ha en likartad struktur	50
4.3	Portalen bör ha användarvänliga funktioner	53
4.4	Portalen kan bidra till ökad digitalisering – och Digg är ett stöd i detta arbete	56

5	Hur en samlad informationsportal kan införas och förvaltas	57
	Sammanfattande iakttagelser	57
5.1	Flera myndigheter kan införa och förvalta en samlad portal men Skolverket är mest lämpad	58
5.2	En portal kommer att kräva myndighetssamverkan	59
5.3	Myndigheterna behöver sätta kommuners och regioners behov i centrum	60
5.4	Viktigt med tydliga roller, uppgifter och ansvar för en samlad portal	61
5.5	Varje myndighet bör stå för sina egna kostnader	63
5.6	En av de bidragsgivande myndigheterna bör få ansvar för portalen	63
5.7	Ett fyrtiotal statliga myndigheter kommer att påverkas av portalen	69
5.8	Regeringen bör styra myndigheternas uppgifter och ställa krav på samverkan	72
	Referenser	75

Bilagor

1.	Regeringsuppdraget	77
2.	Statskontorets författningsförslag	83
3.	Enkät om kommuners behov av en informationsportal om riktade statsbidrag	87
4.	Lösningsförslag för en samlad informationsportal	95

Sammanfattning

Statskontoret har haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet. Om vi bedömer att det finns förutsättningar ska vi lämna förslag på hur en sådan portal kan skapas och bland annat föreslå hur den ska utformas och drivas, vilken statlig myndighet som bör ansvara för den och hur uppgiften att tillhandahålla portalen ska finansieras. Regeringens syfte med att skapa en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner är att minska kommuners, regioners och enskilda utförares administrativa kostnader för att hantera riktade statsbidrag och att de riktade statsbidragen når de mottagare som regeringen har avsett.

Det finns förutsättningar för att skapa en samlad informationsportal

Vår analys visar att de flesta kommuner och regioner i dag har ett behov av en portal som ger dem en överblick över alla riktade statsbidrag. Den nuvarande ordningen där information om bidragen i huvudsak finns hos de myndigheter som administrerar dem gör det svårt för kommuner och regioner att på egen hand skaffa sig en överblick. Det leder bland annat till att kommuner och regioner riskerar att missa att ansöka om vissa bidrag, och till att de inte kan använda sina egna resurser för att hantera bidragen på det mest effektiva sättet.

Vår analys visar även att det inte finns några tekniska eller juridiska hinder mot att skapa en enklare form av offentligt finansierad portal och att kostnaden för en sådan portal är relativt låg i förhållande till den nytta som kommuner och regioner kommer att ha av den. Med en enklare form av portal menar vi en portal som utgörs av en webbplats som innehåller kortfattad information om alla riktade statsbidrag och där informationen är strukturerad på ett likartat sätt och som innehåller vissa nyckelfunktioner, som filtrerings-, sök- och kalenderfunktion, samt länkar till de myndigheter som administrerar bidragen.

En portal skulle ge kommuner och regioner bättre och mer likartade förutsättningar att hitta och bevaka bidrag. Det skulle i sin tur medföra att de kommuner och regioner som mest behöver bidragen får bättre förutsättningar än i dag att hitta och ansöka om dem. En portal skulle även medföra att regeringens politik kan få större genomslag om portalen innebär att kommuner och regioner i större utsträckning nyttjar bidragen. En portal skulle därtill underlätta för andra aktörer att på ett enkelt sätt skaffa sig en samlad överblick över alla riktade statsbidrag. Det kan exempelvis gälla forskare, politiker, intresseorganisationer och medborgare.

Skolverket har bäst förutsättningar för att ansvara för en samlad informationsportal

Vår analys visar att Skolverket är den myndighet som har bäst förutsättningar för att få uppgiften att ansvara för en samlad informationsportal. Skolverkets uppgifter bör innefatta att ansvara för den tekniska driften och underhållet av portalen, och att portalen är användbar för kommuner och regioner och att den innehåller den information och de funktioner som de behöver. De bidragsgivande myndigheterna bör i sin tur ansvara för att lämna information om sina respektive bidrag till Skolverket. Skolverket bör även ansvara för att utforma en effektiv samverkansmodell som stödjer myndigheterna när de utför sin uppgift att lämna information om sina respektive bidrag.

Vår analys visar även att den mest lämpliga styrformen av myndigheternas arbete för en portal är att deras uppgifter och krav på samverkan regleras i en förordning. Regeringen bör i ett första skede ge Skolverket ett uppdrag om att införa portalen. Uppdraget bör bland annat omfatta att redovisa vilken teknisk utformning av portalen som myndigheten har valt och hur den tekniska lösningen kommer påverka de bidragsgivande myndigheterna.

1 Inledning

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet, och redovisa olika alternativa lösningar för att skapa en sådan portal. Om vi bedömer att det finns förutsättningar för att skapa en portal ska vi lämna förslag på hur en sådan bör skapas. Där ingår bland annat att:

- föreslå hur portalen ska utformas och drivas
- föreslå vilken statlig myndighet som bör ansvara för portalen
- bedöma vilka ändringar i lagar och förordningar, uppdrag till statliga myndigheter eller andra åtgärder som behöver genomföras för att få till stånd en portal
- föreslå hur uppgiften att tillhandahålla portalen ska finansieras.

Som en del i uppdraget ska Statskontoret även redovisa:

- vilka typer av riktade statsbidrag som ska finnas i portalen
- vilken information om dessa riktade statsbidrag som ska finnas i portalen
- vilka statliga myndigheter som skulle påverkas av en portal och på vilket sätt
- hur det ska säkerställas att informationen i portalen är korrekt
- hur det ska säkerställas att informationen uppdateras.

Statskontoret ska också översiktligt belysa förutsättningarna för att på sikt utveckla portalen så att all hantering av samtliga riktade statsbidrag blir mer samlad, till exempel genom att skapa ett system för bland annat ansökan, utbetalningar och återrapportering av bidragen. Dessutom ska Statskontoret registrera domännamn för portalen för att säkerställa att det finns ett lämpligt namn om regeringen bedömer att en portal bör skapas.

I bilaga 1 finns Statskontorets uppdrag i sin helhet.

Regeringen skriver i uppdraget att antalet riktade statsbidrag till kommuner och regioner har ökat under en längre tid och att det stora antalet bidrag gör det svårt för såväl kommuner och regioner som enskilda utförare att få en samlad överblick över och vetskap om vilka bidrag som finns. Regeringen pekar även på att Statskontoret och Kommunutredningen har visat på att detta bland annat leder till mer administration. Det leder också till att ett antal kommuner inte söker vissa bidrag, vilket får till följd att medel som staten har avsatt inte används till det staten tänkt att de ska användas till.¹

I budgetpropositionen för 2023 framgår att regeringen anser att den statliga styrningen ska vara samordnad och präglas av långsiktighet, god framförhållning och tydliga styrsignaler. Regeringen menar även att den statliga styrningen bör skapa utrymme för regionala och lokala anpassningar och inte försvåra effektivisering.² I det uppdrag som ligger till grund för denna rapport skriver regeringen att syftet med en samlad informationsportal är att minska kommuners, regioners och enskilda utförares administrativa kostnader, och att bidragen ska nå de som regeringen har avsett.

Regeringen anger att eftersom antalet bidrag och den ekonomiska omfattningen av bidragen har ökat över tid så finns det skäl att se till att bidragen används av de kommuner, regioner och enskilda utförare som har störst behov av dem, och att den administrativa bördan som följer av bidragen inte är större än nödvändigt. Statskontoret har i en tidigare rapport föreslagit att regeringen bör se till att staten inför en samlad statsbidragskalender, där kommuner och regioner kan få information om aktuella riktade statsbidrag. I rapporten föreslog Statskontoret även att regeringen bör utreda förutsättningarna för att på sikt samla ansökningar och återrapporteringar av samtliga riktade statsbidrag i en eller ett fåtal e-tjänster.³

¹ Se bland annat SOU (2020:8). *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget* och Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

² Proposition 2022/23:1. *Budgetpropositionen för 2023. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner*.

³ Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

1.1 Så har vi tolkat och avgränsat uppdraget

Vi tolkar uppdraget som att det huvudsakligen blickar framåt, och att vi ska utreda om det går att nå regeringens syfte med att införa en samlad informationsportal, och i så fall hur. Det innebär att vi ska utreda om det finns förutsättningar för att införa en portal som uppnår regeringens syfte med en sådan, och om vi bedömer att det gör det, även utreda hur en portal kan utformas, införas och förvaltas.

1.1.1 Vi har undersökt vilken förväntad nytta som en samlad portal kan ge

För att utreda om det går att nå regeringens syfte med att införa en portal har vi bland annat undersökt vilken förväntad nytta som en portal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner kan ge upphov till. Det handlar till exempel om vilken nytta som en portal kan få för kommuners och regioners hantering av bidrag. Det kan exempelvis gälla hur en portal påverkar kommuners och regioners administrativa kostnader för att hantera och använda bidragen.

Vi har även undersökt vilken nytta som en portal kan få för regeringens styrning av kommunsektorn⁴ genom bidrag, och för de myndigheter som administrerar bidrag. Vi har också undersökt vilka kostnader som en portal kan ge upphov till för staten, och vi har utifrån dessa kostnader och den förväntade nyttan bedömt om det är motiverat att införa en portal.

1.1.2 Vi har undersökt hur en samlad portal kan utformas

Vi har undersökt vilka typer av bidrag och vilken information om dessa som bör finnas i en portal. Vi har även undersökt vilka funktioner som portalen bör innehålla för att den ska bli användbar. För att nå syftet med att införa en portal så behöver den vara utformad på ett sådant sätt att den i första hand är användbar för kommuner och regioner, inte andra intressenter. Men vi har undersökt hur statliga myndigheter som administrerar bidrag kan komma att påverkas om en portal införs.

⁴ Kommunsektorn är den gemensamma beteckningen på kommuner och regioner.

1.1.3 Vi har undersökt hur en samlad portal kan införas och förvaltas

För att utreda hur regeringens syfte med att införa en samlad informationsportal kan uppnås så har vi även undersökt hur en portal kan införas och förvaltas. Vi har bland annat undersökt vilka roller, ansvar och uppgifter som portalen kommer att medföra och hur dessa bör fördelas mellan de myndigheter som skulle påverkas. Det handlar bland annat om vilken myndighet som bör ansvara för en portal, och vad som följer av detta ansvar. Det handlar även om vilka andra myndigheter som skulle påverkas av portalen och på vilket sätt. Vi har även undersökt hur regeringen kan utforma styrningen av myndigheters arbete för en portal.

Vi har översiktligt kartlagt olika tekniska lösningar för portalen, eftersom detta har varit nödvändigt för att vi ska förstå hur portalen kan komma att påverka de myndigheter som administrerar bidrag, och för att uppskatta kostnaderna för att skapa portalen. Men vi lämnar ingen bedömning av vilken påverkan som den tekniska utformningen av en portal kan ha på respektive myndighet.

1.1.4 Vad vi menar med riktade statsbidrag

Vi definierar riktade statsbidrag som medel som staten tillför eller erbjuder kommuner och regioner och som de måste använda till en viss insats eller ett visst ändamål. Det går att se både riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som riktade medel, eftersom medlen ska användas för vissa förutbestämda insatser eller en viss förutbestämd verksamhet. I rapporten använder vi genomgående begreppet riktade statsbidrag eller bidrag, och där räknar vi även in kostnadsersättningar, om vi inte skriver något annat. Vissa bidrag som riktar sig till kommuner och regioner kan även sökas av enskilda utförare. Dessa bidrag omfattas också av vår definition av riktade statsbidrag. Men bidrag som enbart kan sökas av enskilda utförare ingår inte.

Statskontorets uppdrag omfattar samtliga riktade statsbidrag och kostnadsersättningar och de statliga myndigheter som administrerar bidragen. Under 2023 var det ett fyrtiotal myndigheter som administrerade cirka 200 bidrag. Tillsammans betalade de ut cirka 110 miljarder kronor i

riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.⁵ Vissa bidrag löper under många år medan andra är tillfälliga under ett eller ett par år.

Riktade statsbidrag har olika syften. Men ofta ska de underlätta för kommuner och regioner i en fråga som är särskilt nationellt prioriterad. Riktade statsbidrag är frivilliga för kommuner och regioner att ansöka om eller ta emot. Om de ansöker och tar del av medel måste de använda dem till en viss förutbestämd insats eller verksamhet. De riktade statsbidragen är i regel förenade med olika krav på kommuner och regioner som gäller ansökan, medfinansiering, redovisning och uppföljning. Bidragen kan vara ensidigt beslutade av regeringen, eller regleras genom en överenskommelse, vanligtvis mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Kostnadsersättningar är en särskild kategori av riktade medel som staten tillför kommunsektorn. Kostnadsersättningarna gäller specifika kostnader som kommuner eller regioner har fått på grund av att staten har beslutat att de är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något. Till skillnad från riktade statsbidrag är kommuner eller regioner skyldiga att utföra eller tillhandahålla detta, oavsett om de får ersättning för det eller inte.

1.2 Så har vi genomfört uppdraget

Vår kartläggning och analys samt våra förslag bygger på flera olika underlag: en enkätundersökning, intervjuer med företrädare för kommuner, regioner och statliga myndigheter och dokumentstudier. Vi har också tagit hjälp av en it-konsultbyrå för att uppskatta kostnaderna för att skapa en portal.

Vi har genomfört en enkätundersökning till Sveriges samtliga kommuner för att undersöka hur kommunerna arbetar med att söka information om riktade statsbidrag och deras behov av en samlad portal. Av dessa svarade 244 kommuner, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 84 procent. När vi redovisar resultaten från enkätundersökningen har vi delat upp kommunerna i olika grupper baserat på antal invånare i kommunen. Syftet är att fånga

⁵ Uppgifterna kommer från en kommande rapport från Statskontoret som publiceras 5 juni 2024: *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll*.

eventuella skillnader mellan kommuner till följd av kommunernas olika behov och administrativa resurser. För en närmare beskrivning av hur vi har genomfört enkäten, se bilaga 3.

För att bland annat undersöka vilken nytta en portal kan ge har vi intervjuat företrädare för 13 kommuner och fyra regioner. Vi utgick från befolkningsmängd och geografisk placering för att få ett så brett urval som möjligt. I samma syfte har vi även intervjuat företrädare för SKR, SmåKom samt Friskolornas riksförbund.

Vi har även intervjuat företrädare för 13 myndigheter inom olika utgiftsområden och som administrerar olika många riktade statsbidrag i syfte att undersöka hur de skulle påverkas av en portal. Syftet med intervjuerna var också att samla in deras synpunkter på hur arbetet kring portalen bäst kan organiseras vad gäller till exempel ansvarsfördelning. Vi har haft återkommande kontakter med några av myndigheterna under utredningens gång. Dessutom har vi hämtat in synpunkter och erfarenheter kring bland annat digitala portaler och samverkan från ytterligare några myndigheter.

1.2.1 Projektgrupp och kvalitetssäkring

Statskontorets arbete har genomförts av en projektgrupp som har bestått av Lena Birkelöf (projektledare), Joel Degols och Maja Rhodin Edlund. En intern referensgrupp har varit knuten till projektet. Rapporten har kvalitetssäkrats genom Statskontorets interna rutiner.

En extern referensgrupp har också varit knuten till projektet. Referensgruppen har bestått av representanter från Skolverket, Socialstyrelsen, SKR, SmåKom och Myndigheten för digital förvaltning (Digg).

Finansdepartementet, Skolverket, Socialstyrelsen, SKR, Digg och Konkurrensverket har fått möjlighet att faktagranska delar av innehållet.

1.2.2 Rapportens upplägg och disposition

Vi redovisar våra slutsatser och förslag i kapitel 2. Våra slutsatser och förslag utgår från vårt uppdrag och grundar sig på vår kartläggning och analys i kapitel 3–5.

Kapitel 3–5 hänger ihop med varandra, och beskriver tillsammans om det finns förutsättningar för att införa en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Kapitlen beskriver även hur en sådan portal kan utformas och drivas.

I *kapitel 3* presenterar vi vår kartläggning och analys av den förväntade nyttan av en portal. Det handlar bland annat om den förväntade nyttan som en portal kan komma att få för kommuner och regioner och för regeringens styrning av kommuner och regioner genom riktade statsbidrag. Vi presenterar även vår översiktliga kartläggning och analys av förutsättningar för att på sikt utveckla ett system för all hantering av riktade statsbidrag.

I *kapitel 4* presenterar vi vår kartläggning och analys av hur en portal kan utformas för att den ska vara användbar och uppfylla kommuners och regioners behov. Det handlar bland annat om vilka typer av riktade statsbidrag och vilken information om dessa som ska finnas i portalen.

I *kapitel 5* presenterar vi vår kartläggning och analys av hur en portal kan införas och förvaltas. Det handlar bland annat om vilken statlig myndighet som bör ansvara för portalen, vilka statliga myndigheter som kan komma att påverkas av en portal och på vilket sätt. Det handlar även om hur det kan säkerställas att informationen i portalen är korrekt och uppdateras, och om vilka kostnader som en portal kan ge upphov till.

2 Statskontorets slutsatser och förslag för en samlad informationsportal

I detta kapitel redovisar vi våra slutsatser när det gäller om det finns förutsättningar för att införa en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Vi lämnar även förslag på hur en sådan portal kan utformas och drivas. Slutsatserna och förslagen bygger på våra kartläggningar och analyser i kapitel 3–5.

2.1 Det finns förutsättningar för att skapa en samlad informationsportal

Vi bedömer att det finns förutsättning för att skapa en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. De flesta kommuner och regioner har i dag ett behov av en portal som ger dem en överblick över alla bidragen. Att samla information om bidrag i en portal skulle enligt vår analys vara till stor hjälp både för kommuner och regioner och för regeringens styrning genom riktade statsbidrag. Det skulle även underlätta för andra aktörer att på ett enkelt sätt kunna skaffa sig en samlad överblick över bidrag. Det kan exempelvis gälla forskare, politiker, intresseorganisationer och medborgare. En portal kan även bidra till att stödja de myndigheter som administrerar bidrag för en snabbare digitalisering av sina processer kring bidragen. Vi ser även att kostnaden för att skapa en portal är relativt liten i förhållande till den nytta som en portal skulle ge.

Att tillhandahålla information om bidrag i en portal handlar ytterst om att staten samlar sin information om bidrag på en plats, och långsiktigt garanterar att det finns korrekt, uppdaterad och öppen information om bidragen. På så sätt tar staten ansvar för att kommunerna och regionerna samt övriga aktörer får en samlad överblick över bidragen. Vi bedömer

även att en sådan samlad informationsportal ligger väl i linje med målet för den statliga förvaltningspolitiken och målet för digitaliseringspolitiken.⁶

2.1.1 Kommuner och regioner har ett behov av en samlad portal

Statskontoret har i en tidigare utredning visat att kommuner och regioner har ett behov av att staten tillhandahåller samlad information om de riktade statsbidragen.⁷ Vi bedömer också att majoriteten av kommunerna och regionerna har ett sådant behov.

Den nuvarande ordningen där information om bidrag i huvudsak finns hos de myndigheter som administrerar bidragen gör det svårt för kommuner och regioner att på egen hand skaffa sig en överblick över bidragen. Det leder bland annat till att kommuner och regioner riskerar att missa att ansöka om vissa bidrag, och till att de inte kan använda sina egna resurser för att hantera bidragen på det mest effektiva sättet. Det gör det även svårare för kommuner och regioner att planera sin budget och sin verksamhet.

Vi bedömer att alla kommuner i dag inte har samma förutsättningar för att hitta och bevaka riktade statsbidrag. Mindre kommuner har mindre resurser för att hitta och bevaka bidrag jämfört med större kommuner, samtidigt som mindre kommuner behöver bevaka information från lika många myndigheter. En portal där information om alla bidragen finns samlad skulle åtminstone delvis utjämna denna skillnad i förutsättningar mellan kommunerna.

Knappt tjugo procent av Sveriges kommuner abonnerar på en bevakningstjänst för bland annat riktade statsbidrag som tillhandahålls av en privat aktör. Det är vanligare att större kommuner använder denna tjänst, än att mindre kommuner gör det. Att det finns en privat aktör som erbjuder en samlad överblick över bidragen förstärker bilden av att kommuner i dag har ett behov av att få en samlad överblick.

⁶ Proposition 2009/10:175. *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* och Regeringen (2024). *Målet för digitaliseringspolitiken*. (Hämtad 2024-03-21). <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringspolitik/mal-for-digitaliseringspolitik/>

⁷ Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

2.1.2 En samlad portal skapar nytta för både kommunsektorn och regeringen

För kommuner och regioner skulle den största nyttan av en samlad informationsportal vara att den ger dem en samlad överblick över alla riktade statsbidrag. Vi bedömer att en portal skulle ge kommuner och regioner bättre och mer likartade förutsättningar att hitta och bevaka bidrag. Det skulle i sin tur öka förutsättningarna för att de kommuner och regioner som mest behöver bidragen får bättre förutsättningar än i dag att hitta och ansöka om dem.

Vi bedömer inte att en portal skulle minska de administrativa kostnaderna som kommuner och regioner har för att hantera bidrag. Men en portal skulle leda till att kommuner och regioner kan använda sina resurser för att hantera bidrag på ett mer effektivt sätt än i dag. Det handlar i första hand om att de kan lägga mycket av de resurser som de i dag använder för att hitta och bevaka bidrag på andra delar av hanteringen, som att planera och förbereda insatser eller projekt kopplade till bidragen. Dessutom skulle en portal leda till att kommuner och regioner får bättre förutsättningar att planera in bidrag i sin verksamhet och sin budget.

Vi bedömer även att en portal skulle minska risken för att kommuner och regioner missar att ansöka om bidrag. Det skulle i sin tur kunna göra att bidragen nyttjas i större utsträckning. En förutsättning för att regeringens styrning av kommunsektorn genom bidrag ska kunna få genomslag är att kommuner och regioner ansöker om och nyttjar dem. När kommuner och regioner missar att ansöka om bidrag kan det påverka deras ekonomi negativt och att de får sämre möjligheter att utföra viss verksamhet. Det kan även påverka regeringens intentioner med de riktade statsbidragen negativt.

En portal bör kunna medföra att regeringens satsningar genom bidrag blir tydligare. Det skulle göra att kommuner och regioner får ökad kännedom om olika bidrag, inte minst tvärsektoriella bidrag. Det innebär att regeringens politik kan få större genomslag.

De bidragsgivande myndigheterna kommer enligt vår bedömning inte att kunna minska sina egna informationsinsatser kring bidragen. Men en portal skulle göra det enklare för dem att nå ut med information om bidrag till rätt målgrupper inom kommunerna och regionerna.

2.1.3 De grundläggande problemen med riktade statsbidrag kommer att kvarstå

Det finns ett antal problem och utmaningar med regeringens styrning av kommunsektorn genom riktade statsbidrag, något både Statskontoret och Riksrevisionen har pekat på tidigare.⁸ Det handlar bland annat om att kommuners och regioners hantering av bidrag leder till stora administrativa merkostnader för dem, att många och relativt små bidrag gör det svårare för kommuner och regioner att på ett effektivt sätt planera sin verksamhet och sin ekonomi, och att mindre kommuner har svårare att ta del av bidragen än större kommuner. Vi anser att en portal bara kan lösa en del av dessa problem. Vi bedömer inte att införandet av en portal innebär att regeringen kan bortse från tidigare förslag från Statskontoret om vilka åtgärder som regeringen behöver genomföra för att förbättra styrningen av kommunsektorn genom riktade statsbidrag. Men eftersom regeringen under överskådlig tid sannolikt kommer att styra kommunsektorn genom ett stort antal riktade statsbidrag anser vi att det behövs en ökad tydlighet från staten som underlättar kommuners och regioners hantering av bidragen. Vi bedömer att en portal är ett kostnadseffektivt verktyg för att åstadkomma detta.

2.1.4 Inga tekniska eller juridiska hinder för en samlad portal

Vår bedömning är att det inte finns några tekniska eller juridiska hinder mot att införa en enklare form av portal. Med detta menar vi en portal som utgörs av en webbplats som innehåller kortfattad information om alla riktade statsbidrag och där informationen är strukturerad på ett likartat sätt och som innehåller vissa nyckelfunktioner, som filtrerings-, sök- och kalenderfunktion. Vårt uppdrag har inte omfattat att föreslå hur portalen tekniskt bör utformas. Men vi har översiktligt kartlagt hur olika tekniska

⁸ Se bland annat Riksrevisionen (2022:1). *Statens finansiering av kommunerna – fördelningen av den kommunala fastighetsavgiften och riktade statsbidrag*; Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner* och Statskontoret (2023:7). *Att styra de självstyrande – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

lösningar kan komma att påverka myndigheterna. Vi bedömer att myndigheter i dag har de tekniska förutsättningarna för att en sådan portal ska kunna fungera, och att det inte bör ta längre tid än ett år att skapa portalen.

Valet av teknisk utformning av portalen kommer däremot, enligt vår bedömning, ha betydelse för hur och i vilken uträkning som myndigheterna kommer att påverkas av portalen. Men vi bedömer att myndigheternas nuvarande arbete med digitala verktyg och information om bidrag inte kommer att påverkas negativt. I stället ser vi att en portal skulle kunna underlätta för myndigheterna i deras arbete med att digitalisera processer kring hur de hanterar bidrag. En portal skulle även kunna leda till att myndigheterna i högre utsträckning harmoniserar hur de använder begrepp när det gäller informationen om bidrag.

Det skulle däremot kräva mycket större tekniska anpassningar för berörda myndigheter att vidareutveckla portalen till ett system som samlar all hantering av de riktade statsbidragen, till exempel ansökningar och återrapporteringar. Det skulle medföra en risk att myndigheters investeringar i egna e-tjänster går förlorade. Det skulle också ta mycket längre tid att få en sådan mer omfattande portal på plats. Flera aspekter av att utveckla och införa ett sådant system behöver också utredas närmare. Vår bedömning är därför att det i nuläget saknas förutsättningar för att införa ett system för all hantering av alla statsbidrag, trots att dess nytta skulle vara stor för kommuner och regioner.

Vi har inte funnit några juridiska hinder för att införa en portal. Vi har framför allt undersökt frågan om en statlig portal skulle snedvrída konkurrensen, eftersom det finns en privat aktör som tillhandahåller en bevakningstjänst för bland annat riktade statsbidrag till kommuner och kommunförbund. Staten bör inte erbjuda tjänster som erbjuds av privata aktörer på en fungerande marknad. Men vi bedömer inte att det finns några hinder för en statlig aktör att tillhandahålla kvalitetssäkrad information om statliga insatser till andra offentliga aktörer i form av en enklare form av portal.

En portal som drivs i privat regi kommer inte ha samma mål och förutsättningar som en portal som drivs av en statlig aktör. Det finns heller inga garantier för att marknaden fullt ut kan tillfredsställa de behov som

kommuner och regioner har och som vi beskriver ovan. En privat aktör som tillhandahåller information om riktade statsbidrag kan utforma sina tjänster på det sätt den vill och av den kvalitet den anser lämplig. I motsats till en portal i privat regi skulle en statlig portal innebära en långsiktig garanti för att information om alla riktade statsbidrag finns samlad, och för att informationen är korrekt, uppdaterad, avgiftsfri och öppen att ta del av för alla aktörer som är intresserade av informationen.

Om det senare framkommer behov av att portalen utvecklas till att innehålla andra tjänster än det vi föreslår i den här rapporten bör konsekvenserna av sådana tjänsters inverkan på konkurrensen utredas närmare.

2.1.5 Relativt låga kostnader för att utveckla och införa en samlad portal

Vi bedömer att kostnaden för att utveckla och införa en enklare form av portal är relativt låg i förhållande till den nytta som kommuner och regioner kommer ha av en sådan portal.

Vi uppskattar att kostnaden för att utveckla och införa portalen kommer att uppgå till drygt 4 miljoner kronor. Till det kommer en kostnad för att förvalta och driva portalen, som vi uppskattar till cirka 2,6 miljoner kronor per år. Vi bedömer att det går att finansiera portalen så att statens utgifter inte ökar, genom att omfördela medel för riktade statsbidrag till att finansiera portalen.

Även om införandet av en portal inte behöver öka statens utgifter bedömer vi att portalen kommer att öka kostnaderna för den myndighet som får i uppgift att ansvara för den. En samlad informationsportal kan även öka kostnaderna för de myndigheter som administrerar bidrag och som kommer påverkas av en portal. Vi bedömer att de flesta myndigheterna kan hantera de ökade kostnaderna inom sina nuvarande ekonomiska ramar, men att de myndigheter som får betydande merarbete som en konsekvens av portalen kan behöva tillskott av medel.

Vi bedömer även att regeringen kan genomföra en rad åtgärder för att se till att kostnaderna för en samlad informationsportal kan bli så låga som möjligt. Det handlar bland annat om att regeringen kan minska antalet bidrag, standardisera bidragen och fastställa principer för hur bidrag ska introduceras och utformas.

2.2 Statskontorets förslag på hur en samlad informationsportal kan skapas

I följande avsnitt redogör vi närmare för våra förslag på hur en samlad informationsportal om alla riktade statsbidrag till kommuner och regioner kan skapas. Vissa av dessa bidrag kan även sökas av enskilda utförare. Portalen ska även omfatta dessa enskilda utförare. Vi har i förslagen strävat efter att i möjligaste mån utgå från en lösning som är effektiv för alla berörda parter.

En viktig utgångspunkt för våra förslag har varit att skapa en så tydlig och lättöverskådlig fördelning av ansvaret för portalen som möjligt, för att garantera att lösningen blir stabil och långsiktig. En annan viktig utgångspunkt för våra förslag har varit att tillgodose kommuners och regioners behov av en bra överblick över bidragen i en portal. Vi har även registrerat tre domännamn för portalen för att säkerställa att det finns ett lämpligt namn om regeringen bedömer att en portal bör skapas.

Statskontoret föreslår att regeringen ska:

- ge Skolverket i uppgift att ansvara för en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner
- ge de myndigheter som administrerar riktade statsbidrag i uppgift att lämna information om riktade statsbidrag till Skolverket
- reglera myndigheternas uppgifter när det gäller den samlade informationsportalen i en ny förordning och i Skolverkets instruktion
- ge Skolverket ett särskilt regeringsuppdrag om att införa en samlad informationsportal
- ge Skolverket och vissa bidragsgivande myndigheter medel för ökade kostnader till följd av införandet av en samlad informationsportal.

2.2.1 Ge uppgiften att ansvara för en samlad informationsportal till Skolverket

Vi anser att Skolverket är den mest lämpliga myndigheten för att få uppgiften att ansvara för en samlad informationsportal. Vi baserar det på att Skolverket är den myndigheten som har bäst förutsättningar för att kunna införa, driva och förvalta en portal. Vi har övervägt att föreslå att någon annan myndighet än Skolverket ska få i uppgift att ansvara för portalen, bland annat Socialstyrelsen. Vi bedömer att Skolverket och Socialstyrelsen i många hänseenden har ungefär likvärdiga förutsättningar för att kunna införa, driva och förvalta en portal. Men Skolverket har något bättre förutsättningar. Vi ser inte heller att det finns några fördelar med att två eller flera myndigheter får ett gemensamt ansvar för portalen.

Vi anser att Skolverkets uppgifter bör innefatta att ansvara för den tekniska driften och underhållet av portalen, och att portalen är användbar för kommuner och regioner och att den innehåller den information och de funktioner som de behöver. I detta ligger att kontinuerligt utveckla portalens utformning och innehållet i den, så att den möter kommunernas och regionernas behov. Vi anser även att Skolverket bör ansvara för att utforma en effektiv samverkansmodell som stödjer de myndigheter som administrerar riktade statsbidrag när de utför sin uppgift att lämna information om sina respektive bidrag i portalen.

Vi har även övervägt alternativa lösningar för hur ansvaret för en portal kan utformas. Vi har exempelvis analyserat om regeringen bör ge delar av de ovanstående ansvarsområdena till de myndigheter som administrerar bidrag, eller att flera myndigheter gemensamt ska ansvara för portalen. Men vi bedömer att arbetet med portalen blir mindre effektivt om det samlade ansvaret inte tilldelas en myndighet. Det skulle även kunna göra att det blir otydligt vilken myndighet som har vilken roll och vilket ansvar.

Som vi nämner ovan har vi registrerat tre domännamn för en samlad informationsportal som Skolverket kommer att kunna ta över. De tre domännamnen är statsbidragswebben.se, statsbidragskalendern.se och statsbidragskalender.se. Användarna kommer alltså att nå portalen direkt utan att gå via Skolverkets ordinarie webbplats.

2.2.2 Ge de myndigheter som administrerar riktade statsbidrag i uppgift att lämna information om riktade statsbidrag till Skolverket

En av de viktigaste delarna för att den samlade informationsportalen ska fylla sin funktion för kommuner och regioner är att informationen om de riktade statsbidragen är korrekt och uppdaterad. Vi anser att det mest lämpliga alternativet för att se till detta är att de myndigheter som administrerar bidrag får i uppgift att ansvara för att lämna korrekt och uppdaterad information om sina respektive bidrag till Skolverket.

Vi har övervägt alternativet att Skolverket ska ansvara för att hämta in information om bidrag från de myndigheter som administrerar bidrag och ansvara för att informationen är korrekt och uppdaterad. Men vi bedömer att en sådan lösning varken är lämplig eller kostnadseffektiv. Det främsta skälet till detta är att det är de bidragsgivande myndigheterna som har den kunskap och kompetens som krävs för att garantera att information om bidragen i portalen är korrekt och uppdaterad.

2.2.3 Uppgifterna för portalen bör regleras i en ny förordning och i Skolverkets instruktion

Vi anser att myndigheternas uppgifter för en samlad informationsportal och krav på samverkan bör regleras i en ny förordning. Den nya förordningen bör innehålla bestämmelser om uppgifterna för både Skolverket och de myndigheter som administrerar riktade statsbidrag. Den bör även innehålla en bestämmelse om att Skolverket ska samverka med de myndigheter som administrerar bidrag samt bistå dem när de utför sina uppgifter för portalen. För att underlätta för Skolverket att genomföra sina uppgifter för portalen så anser vi att myndigheten bör få möjlighet att kunna ställa detaljkrav på hur myndigheterna ska lämna information om sina respektive bidrag. Vi anser att regeringen bör fastställa Skolverkets möjlighet att ställa sådant krav genom att i den nya förordningen bemyndiga Skolverket att få utfärda föreskrifter för detta ändamål. Vi har inte undersökt om det finns ett behov av att genomföra ytterligare författningsändringar för att reglera myndigheternas uppgifter för portalen eller för att Skolverket ska kunna bemyndigas att utfärda föreskrifter. Regeringen kan därför behöva närmare undersöka behovet av ytterligare författningsändringar.

Vi har övervägt alternativet att placera bestämmelser om uppgifter för en portal i förordningar som redan finns. Men vi bedömer att de bestämmelser som krävs för att reglera uppgifterna som Skolverket och de myndigheter som administrerar bidrag bör ha inte kan ses som att de kompletterar bestämmelser om myndigheternas uppgifter som redan finns. I stället anser vi att de bestämmelser som krävs för att reglera myndigheternas uppgifter för en portal bör ses som fristående bestämmelser som ska underlätta för kommuner och regioner att få en samlad överblick över bidragen.

Utöver den nya förordningen anser vi att Skolverkets instruktion bör kompletteras med en bestämmelse om att myndigheten har i uppgift att ansvara för en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. I bestämmelsen i Skolverkets instruktion bör det även finnas en hänvisning till att ytterligare bestämmelser om myndighetens ansvar finns i den nya förordningen. Att komplettera Skolverkets instruktion med en ny bestämmelse om portalen medför också att myndigheten i årsredovisningen ska återrapportera om arbetet med portalen, vilket vi bedömer kommer underlätta för regeringen att följa upp arbetet med den.

Se bilaga 2 för Statskontorets författningsförslag.

2.2.4 Skolverket ska få ett särskilt regeringsuppdrag om att införa en samlad informationsportal

Vi anser att regeringen i ett första skede bör ge Skolverket ett uppdrag om att införa portalen. Det främsta skälet till detta är att myndigheten bör ha infört portalen innan den nya förordningen och ändringen i myndighetens instruktion träder i kraft. Ett annat skäl är att vi bedömer att regeringen under införandet av portalen kommer att behöva ytterligare underlag för att bland annat kunna bereda och besluta om den nya förordningen och eventuella tillskott av medel till vissa bidragsgivande myndigheter.

Vi bedömer att regeringens behov av ytterligare underlag kan tillgodoses genom att Skolverket får ett uppdrag om att införa en portal där det bland annat ingår att redovisa Skolverkets val av teknisk utformning av portalen, vilken påverkan som valet av tekniska lösning kommer att ha på de bidragsgivande myndigheterna samt de kostnader som kan uppstå hos myndigheterna.

Uppdraget att införa portalen bör innehålla vissa specifika krav

I uppdraget bör det anges att Skolverket med utgångspunkt i denna rapport ska införa en samlad portal. Det innebär bland annat att utgångspunkten ska vara att:

- alla riktade statsbidrag till kommuner och regioner ska finnas med i portalen
- informationen om bidragen i portalen ska vara kortfattad och strukturerad på ett likartat sätt
- portalen ska vara användbar för kommuner och regioner och att den ska innehålla den information och de funktioner som de behöver.

I uppdraget bör det även anges att utgångspunkten ska vara att portalen inte ska leda till stora kostnadsökningar för staten, när portalen senast ska vara införd och vid vilken tidpunkt som Skolverket ska slutredovisa uppdraget. Vi bedömer att uppdraget kommer att ta ett år att genomföra.

Vi bedömer därtill att uppdraget till Skolverket bör omfatta följande delar som myndigheten ska delredovisa:

- Skolverket ska redovisa vilka bidragsgivande myndigheter som ska omfattas av den nya förordningen. Statskontoret publicerar årligen en rapport om utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner. I rapporten redovisar vi bland annat hur många statliga myndigheter som administrerar riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Rapporten kan utgöra en bra informationskälla för Skolverket. För att ta tillvara Statskontorets kunskap inom detta område och för att underlätta för Skolverket att genomföra denna del av uppdraget kan Statskontoret ge stöd till myndigheten, om Skolverket behöver det.
- Skolverket ska redovisa vilken teknisk utformning av portalen myndigheten har valt och hur den tekniska lösningen kommer påverka de bidragsgivande myndigheterna. Denna del omfattar att undersöka olika digitala och automatiserade metoder för att göra överföringen av information mellan myndigheterna så säker och effektiv som möjligt. Digg ska ge Skolverket stöd i denna del av uppdraget. Samtliga bidragsgivande myndigheter ansvarar för att göra en analys utifrån Skolverkets val av teknisk utformning, och redovisa denna analys till Skolverket.

Analysen bör bland annat omfatta vilka eventuella åtgärder som myndigheterna kommer att behöva genomföra och vad det kommer kosta.

- Skolverket ska redovisa en modell för samverkan med de bidragsgivande myndigheterna. Denna del av uppdraget omfattar att undersöka hur en modell för samverkan mellan Skolverket och de bidragsgivande myndigheterna kan utformas. Samverkan mellan myndigheterna kommer att vara central för att portalen ska kunna ge den nytta som det är tänkt. Samverkan kommer både att vara viktig i arbetet med att ta fram och införa en portal, och i arbetet med att fortlöpande utveckla utformningen av portalen.

2.2.5 Skolverket och vissa bidragsgivande myndigheter ska tillföras medel

Vi bedömer att kostnaden för att utveckla och införa en samlad informationsportal kommer att uppgå till drygt 4 miljoner kronor. Vi bedömer att kostnaderna för att sedan förvalta och driva portalen kommer att uppgå till cirka 2,6 miljoner kronor per år. Kostnaden för portalen uppskattas alltså till mindre än 0,1 promille av alla riktade statsbidrag.⁹

Vi föreslår att regeringen tillför Skolverket både tillfälliga och permanenta medel för att utveckla, införa, förvalta och driva portalen. Medlen bör tillföras via en egen anslagspost, som på sikt kan flyttas över till myndighetens förvaltningsanslag. Att medel ges via en egen anslagspost innebär att det blir enklare för både myndigheten och regeringen att följa upp de kostnader som hänger samman med portalen. Det blir också enklare för regeringen att vid behov anpassa anslagspostens storlek. Kostnaden för att utveckla, införa, förvalta och driva portalen kommer att påverkas av vilken teknisk lösning för portalen som Skolverket väljer och det är viktigt att regeringen tillför myndigheten medel för de faktiska kostnaderna som portalen kommer att medföra. Den kostnadsuppskattning som vi har

⁹ Enligt Statskontorets kartläggning av riktade statsbidrag till kommunsektorn, betalade staten cirka 63 miljarder kronor under 2023 (exklusive kostnadsersättningar), se Statskontoret (2024). *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll* (kommande).

redovisat bör därför ses som preliminär. Att medel ges via en egen anslagspost ger också en säkerhet i att denna uppgift inte nedprioriteras i förhållande till Skolverkets andra uppdrag och uppgifter.

Vi bedömer att portalen kan finansieras genom att regeringen omfördelar medel från de större riktade statsbidragen, både för Skolverkets kostnader och för de kostnaderna som en portal kan medföra för de myndigheter som administrerar bidragen. Vi bedömer att finansiering genom att använda delar av de riktade statsbidragen inte kommer att ha någon negativ påverkan på statens styrning, och heller inte påverka kommuners och regioners nyttjande av de riktade statsbidragen.

Vi föreslår att regeringen tillför medel till de bidragsgivande myndigheter som får betydande merarbete till följd av att portalen införs. Även Skolverket kan få sådana ökade kostnader, eftersom de också administrerar många bidrag. Detta tillskott från regeringen kan finansieras genom att myndigheterna får använda en viss del av de riktade statsbidragen till administration, eller genom att omfördela delar av de riktade statsbidragen. Vi bedömer däremot att merarbetet för en majoritet av myndigheterna kommer vara relativt begränsat, och att eventuella kostnadsökningar för de flesta myndigheter kommer att kunna rymmas inom myndigheternas nuvarande ramanslag.

2.2.6 Det är viktigt att regeringen planerar för hur portalen ska införas

Regeringen bör se till att både Skolverket och de berörda bidragsgivande myndigheterna får förutsättningar för att kunna utföra sina uppgifter kring den samlade informationsportalen. Det är därför viktigt att regeringen ger myndigheterna tid till att anpassa sina verksamheter utifrån de uppgifter som de tilldelas. Se Tabell 1 för förslag på plan för införandet av en samlad informationsportal.

Tabell 1. Förslag på plan för införandet av en samlad informationsportal.

Steg	Insats	Ansvarig
1	Besluta om uppdrag till Skolverket om att införa en samlad informationsportal, samt ett tillfälligt tillskott för att utveckla portalen.	Regeringen
2	Börja arbetet med att införa en samlad informationsportal i enlighet med regeringsuppdraget.	Skolverket
3	Delredovisa uppdraget om att införa en samlad informationsportal.	Skolverket
4	Bereda ny förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner och ändring i Skolverkets instruktion och bereda eventuella tillskott till vissa bidragsgivande myndigheter.	Regeringen
5	Besluta om permanent tillskott till Skolverket för förvaltning av portalen och eventuella tillskott till vissa bidragsgivande myndigheter.	Regeringen
6	Besluta om en ny förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner, och ändring i Skolverkets instruktion.	Regeringen
7	Slutredovisa uppdrag om att införa en samlad informationsportal.	Skolverket

3 Nyttan av en samlad informationsportal

I detta kapitel presenterar vi vår kartläggning och analys av den förväntade nyttan som en samlad informationsportal kan ge upphov till. Som en del av detta redogör vi för vilken förväntad nytta som vi bedömer att en portal kan komma att få för kommuner och regioner. Vi redogör även för den förväntade nytta som vi bedömer att en portal kan komma att få för regeringens styrning av kommuner och regioner genom riktade statsbidrag.

Sammanfattade iakttagelser

- Kommuner och regioner har ett behov av att ha en samlad överblick över de riktade statsbidragen. Men de flesta kommuner har svårt att på egen hand skaffa sig en sådan överblick. Mindre kommuner har sämre förutsättningar för detta än större kommuner. Med en portal skulle kommuner och regioner ha bättre och mer likartade förutsättningar att få en överblick över bidragen.
- En portal skulle minska risken för att kommuner och regioner missar att ansöka om riktade statsbidrag, vilket kan öka nyttjandet av bidragen.
- En portal leder sannolikt inte till att kommuners och regioners administrativa kostnader för att hantera riktade statsbidrag minskar. Men en portal skulle kunna leda till att kommuner och regioner kan använda de resurser som de i dag använder för att hantera bidrag mer effektivt.
- En portal kan öka genomslaget för regeringens styrning av kommuner och regioner genom riktade statsbidrag, särskilt inom vissa politikområden.

3.1 Kommuner och regioner har svårt att på egen hand skaffa sig en samlad överblick

Under 2023 var det ett fyrtiotal myndigheter som administrerade riktade statsbidrag.¹⁰ Det innebär att kommuner och regioner behöver bevaka information om bidrag från ett stort antal myndigheter. Vi bedömer att detta är den största orsaken till att kommuner och regioner i dag har svårt att på egen hand skaffa sig en samlad överblick över bidragen. Dessutom behöver kommuner och regioner även bevaka information om bidrag från SKR och regeringen, vilket vi bedömer ytterligare försvårar för kommuner och regioner att skaffa sig en överblick över bidragen. Flera av de företrädare för kommunsektorn som vi har intervjuat anser att många kommuner och regioner även behöver en samlad överblick över alla tillgängliga EU-bidrag. Vi har inte närmare utrett de behoven eller förutsättningarna för att skapa en sådan portal, eftersom det inte ingår i vårt uppdrag.

I vår enkät till kommunerna uppgav cirka 95 procent av dem som svarade att det skulle vara användbart med en statlig informationsportal som samlar information om riktade statsbidrag. Cirka 75 procent uppgav att en informationsportal skulle hjälpa dem att få en överblick över vilka riktade statsbidrag som finns att söka, en överblick som de inte har i dag. Det var bara ett fåtal kommuner, 12 av de 244 som svarade på enkäten, som ansåg att de inte har ett behov av att staten tillhandahåller samlad information om bidragen.

Vi bedömer att mindre kommuner har sämre förutsättningar än större kommuner och regioner att på egen hand skaffa sig en samlad överblick. Skälet till det är att mindre kommuner har mer begränsade resurser för att bevaka bidrag. Knappt hälften av kommunerna uppgav i vår enkät att de inte har tillräckligt med administrativa resurser för att bevaka bidrag på det sätt som de önskar. När det gäller detta ser vi en tydlig skillnad beroende på kommunens storlek. I stort sett alla kommuner med färre än 10 000 invånare svarade att de inte har tillräckligt med administrativa

¹⁰ Om respektive länsstyrelse räknas som en egen myndighet uppgick antalet myndigheter under 2023 till knappt sextio, se Statskontoret (2024). *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll* (kommande).

resurser för att bevaka bidrag på det sätt som de önskar, medan knappt en femtedel av kommunerna med fler än 100 000 invånare svarade det. Vi har fångat eventuella skillnader mellan kommuner till följd av kommunernas olika behov och administrativa resurser genom att dela in kommunerna i grupper, baserat på antal invånare.¹¹

Flera kommuner som vi har intervjuat säger också att de ser ett stort värde av en portal för att få ett helhetsperspektiv och kunna överblicka de tillgängliga bidragen. Om portalen skulle ge information om kommande bidrag på ett tydligt sätt säger kommunerna att de skulle kunna planera bättre för bland annat att ansöka om bidragen. Det skulle göra att de skulle kunna använda sina resurser effektivare, och de skulle slippa bevaka flera olika aktörer som regeringen, myndigheter och SKR.

Inom skolområdet behöver även enskilda utförare bevaka information om riktade statsbidrag. Företrädare för friskolornas riksförbund säger att enskilda utförare har liknande behov som kommuner när det gäller en portal. Det handlar bland annat om att få information om bidragen samlat på en plats, och att informationen ska vara lättillgänglig och uppdaterad. Företrädare för friskolornas riksförbund säger även att små enskilda utförare – precis som mindre kommuner – har begränsade resurser för att bevaka bidragen, och att de i dag har svårt att skaffa sig information och få en överblick över bidragen.

3.1.1 Kommuner och regioner har svårt att veta vilka myndigheter som administrerar bidrag

Kommuner och regioner använder sig av olika informationskanaler för att få information från de myndigheter som de vet administrerar bidrag. De bevakar till exempel löpande myndigheters webbplatser eller statsbidragsportaler, för att bland annat få information om det har tillkommit nya bidrag eller om befintliga bidrag har förändrats. Med myndigheters statsbidragsportaler menar vi här de e-tjänster som vissa myndigheter har tagit fram för bland annat ansökan och återrapportering av bidrag. De prenumererar även på myndigheters nyhetsbrev eller andra typer av informationsutskick om bidrag. Företrädare för kommuner och regioner

¹¹ Se bilaga 3 för mer information om indelningen av kommunerna.

säger i våra intervjuer att denna form av bevakning ger dem en överblick över de bidrag som de vet att en viss myndighet administrerar. De säger samtidigt att detta förutsätter att de känner till vilka myndigheter som administrerar vilka bidrag, och att denna bevakning inte ger dem en heltäckande överblick över vilka bidrag som riktar sig mot ett visst verksamhetsområde.

Samtliga företrädare för kommuner och regioner som vi har intervjuat säger att de ständigt har en känsla av att de kan ha missat bidrag. De säger även att det skulle kräva allt för mycket resurser att systematiskt gå in på alla relevanta enskilda myndigheters webbplatser för att försöka ta reda på om myndigheterna administrerar bidrag eller inte.

Företrädare för kommuner säger att de inom till exempel skolområdet känner de sig trygga i att de genom att bevaka information från Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten får en överblick över de bidrag som dessa myndigheter administrerar. De säger däremot samtidigt att de i dag har svårt att få en överblick över de bidrag som riktar sig till skolområdet men som inte administreras av dessa myndigheter. Det kan till exempel vara bidrag som administreras av Kulturrådet eller Migrationsverket.

Detsamma gäller inom området hälso- och sjukvård och social omsorg, där företrädare för kommuner och regioner säger att de i dag har svårt att få en överblick över de bidrag som finns inom detta område men som inte administreras av Socialstyrelsen.

Våra intervjuer med företrädare för kommuner visar att det inte är någon tydlig skillnad mellan mindre och större kommuner när det gäller hur många myndigheters webbplatser eller statsbidragsportaler som de bevakar. Företrädare för mindre kommuner svarade däremot att de inte har resurser till att bevaka fler myndigheters webbplatser eller statsbidragsportaler än i dag, något som även bekräftas i svaren i vår enkät till kommunerna.

Kommuners och regioners bevakning av bidrag är till stor del personberoende

Företrädare för kommuner och regioner säger i våra intervjuer att deras bevakning av information om bidrag från myndigheter till stor del är beroende av att enskilda medarbetare har byggt upp god kunskap om vilka myndigheter som administrerar vilka bidrag, och att medarbetarna själva

har utvecklat effektiva arbetssätt kring bevakningen. Att bevakningen på detta sätt hänger på enskilda medarbetares upparbetade kunskaper och rutiner gör att arbetet med att söka statsbidrag blir sårbart, till exempel om medarbetare slutar. De säger även att detta medför en risk att de missar att ansöka om bidrag.¹²

Kommuner och regioner har ett ansvar för att se till att det finns dokumenterade rutiner för bevakning av bidrag, på samma sätt som för andra arbetsuppgifter inom deras verksamheter. Ansvaret gäller bland annat för att minska personberoendet och förenkla när uppgiften att bevaka bidrag överförs mellan medarbetare. Men vi bedömer att det kan vara svårt för kommuner och regioner att se till att rutiner för bevakning av bidrag ständigt uppdateras och hålls aktuella. Det beror bland annat på att det är ett stort antal myndigheter som administrerar bidrag, att myndigheterna använder sig av olika informationskanaler och att information om bidrag kan komma när som under ett budgetår. Men det beror även på att många kommuner och regioner inte har tillräckligt med administrativa resurser för att bevaka bidrag och för att löpande kunna uppdatera rutinerna för bevakningen.

3.1.2 Kommuner och regioner behöver även bevaka information från SKR och regeringen

Det är fler aktörer än de myndigheter som administrerar bidrag som förmedlar information om bidrag. SKR ger bland annat information genom sina specificeringar av vissa bidrag, och om de överenskommelser som SKR och regeringen har träffat inom olika verksamhetsområden. Regeringen ger information om bidrag via exempelvis budgetpropositioner, ändringsbudgetar och andra regeringsbeslut. Därutöver kan regeringen sprida information om bidrag via pressträffar eller andra informationskanaler. Det ges även information om bidrag via olika typer av nätverk som medarbetare vid kommuner och regioner deltar i.

¹² Liknande iakttagelser har gjorts i tidigare utredningar och rapporter. Se bland annat Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

Företrädare för kommuner och regioner säger i våra intervjuer att de även behöver bevaka information från SKR och regeringen, för att kunna ha en så bra överblick över bidragen som möjligt. Den främsta anledningen till detta är att myndigheterna som administrerar bidrag bara ger information om de bidrag som de själva administrerar, och att denna information ofta kommer i nära anslutning till att en ansökningsperiod börjar. Kommuner och regioner säger att de har svårt att få en överblick över kommande bidrag eller stora förändringar av befintliga bidrag inom deras olika verksamhetsområden om de inte även bevakar information från SKR och regeringen. Att inte bevaka information från SKR och regeringen gör till exempel att de får svårt att få en överblick över hur förändringar av bidrag som en myndighet administrerar påverkar andra bidrag som finns inom ett särskilt område. Det gör även att de inte får tillräckligt med information om bidrag för att de på ett bra sätt ska kunna planera in bidrag i sin verksamhetsplanering och budgetering.

Det kräver resurser att bevaka information från många aktörer

Kommunerna och regionerna säger att det medför flera problem att de måste bevaka information från flera olika aktörer. Dels måste de se till att de inte har missat information från en viss aktör, dels måste de själva sätta samman information från flera olika aktörer. Men de säger även att de är osäkra på om de har tolkat information från olika aktörer på rätt sätt. Ett exempel som flera kommuner och regioner tar upp i våra intervjuer är att de utifrån budgetpropositionen, information från SKR och myndigheter själva måste lägga ihop ett pussel för att få en så bra överblick som möjligt. Men de säger också att de trots detta är mycket osäkra på att de har hittat all den information om bidrag som de skulle behöva.

Vår analys visar tydligt att mindre kommuner generellt har mindre resurser än större kommuner för att bevaka information om bidrag från myndigheterna, och att de även har mindre resurser för att bevaka information från SKR och regeringen. I vår enkät uppgav exempelvis fyra av fem kommuner med färre än 5 000 invånare att de inte har tillräckligt med administrativa resurser för att bevaka riktade statsbidrag på det sätt de önskar, jämfört med en av fem kommuner med fler än 100 000 invånare.

Våra intervjuer med företrädare för kommuner visar att det i mindre kommuner kan det vara enstaka medarbetare som har till uppgift att bevaka information om bidrag, och då som en del av sin tjänst. I större kommuner är det i stället inte ovanligt att flera medarbetare inom olika förvaltningar eller verksamhetsområdena ägnar större del av sin arbetstid till att bevaka bidragen och arbeta med övriga uppgifter kring dem.

Företrädare för mindre kommuner säger i våra intervjuer att detta medför att de har sämre överblick över bidragen än de större kommunerna. Företrädare för friskolornas riksförbund säger i vår intervju att många friskolor har likande förutsättningar som mindre kommuner att bevaka bidrag och att det vid små friskolor och skolor är vanligt att det är rektorn själv som bevakar och ansöker om bidrag.

Företrädare för både mindre och större kommuner säger i våra intervjuer att de ibland får information om riktade statsbidrag via olika typer av nätverk som medarbetare deltar i. Men de anser att detta inte är en säker källa för information, eftersom den lämnas utan systematik. De säger också att information från sådana källor blir som en bonus.

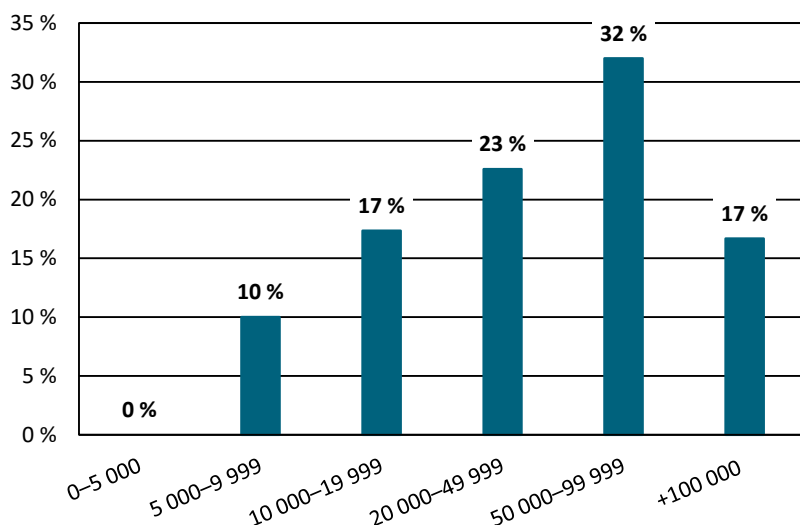
3.1.3 Vissa kommuner använder idag en privat tjänst för att bevaka bidrag – men majoriteten gör det inte

Det finns i dag en bevakningstjänst som drivs av en privat aktör och som riktar sig till kommuner och kommunförbund. Tjänsten innehåller bland annat information om statsbidrag, EU-bidrag och bidrag från stiftelser och organisationer.¹³ Tjänsten innehåller även vissa administrativa stödfunktioner.

I vår enkät uppgav knappt tjugo procent av kommunerna att de använder den här tjänsten, men det skiljer sig åt beroende på hur stor kommunen är. Det är vanligare att större kommuner använder tjänsten, än att mindre kommuner gör det. Exempelvis använder ingen av kommunerna med färre än 5 000 invånare tjänsten, jämfört med en tredjedel av kommunerna med 50 000 till 100 000 invånare som använder tjänsten (se Figur 1).

¹³ Statsbidragsportalen. *Förenkla bevakningen och hanteringen av bidrag*. (Hämtad 2024-02-23). <https://statsbidragsportalen.se/>

Figur 1. Andel kommuner som använder en privat bevakningstjänst för statsbidrag, fördelat på invånarantal i kommunerna.

I bevakningstjänsten ingår flera typer av bidrag, inte bara riktade statsbidrag. Av de kommuner i vår enkät som använder tjänsten svarade cirka 90 procent att de använder den för att söka information om riktade statsbidrag, knappt 70 procent att de använder den för att söka information om EU-bidrag och knappt 60 procent att de använder den för att söka information om bidrag från stiftelser och organisationer. Cirka 65 procent svarade också att de använder tjänsten till att dela information inom kommunen om olika bidrag.

När det kommer till att söka information om EU-bidrag visar resultaten från enkäten att alla kommuner med fler än 100 000 invånare använder tjänsten till det, medan bara hälften av kommunerna med färre än 20 000 invånare gör det.¹⁴ En förklaring skulle kunna vara att mindre kommuner i första hand behöver söka information om riktade statsbidrag, inte andra typer av bidrag. Det skulle också kunna bero på att mindre kommuner har begränsat med administrativa resurser och därför inte har möjlighet att använda tjänsten till annat än riktade statsbidrag.

¹⁴ Se vidare i bilaga 3 för mer resultat från enkätundersökningen (fördelat på olika kommungrupper, baserat på invånarantal).

En storstadskommun som vi har intervjuat och som använder bevaknings-tjänsten säger att tjänsten i dagsläget uppfyller deras behov av att få en överblick över de riktade bidragen, och att de därför inte har ett behov av en statlig portal. De menar samtidigt att de har ett stort behov av att någon aktör tillhandahåller samlad information om olika typer av bidrag, inte bara riktade statsbidrag. De anser också att det inte vore möjligt för deras medarbetare att sammanställa den information om bidrag som tillhandahålls via den privata tjänsten.

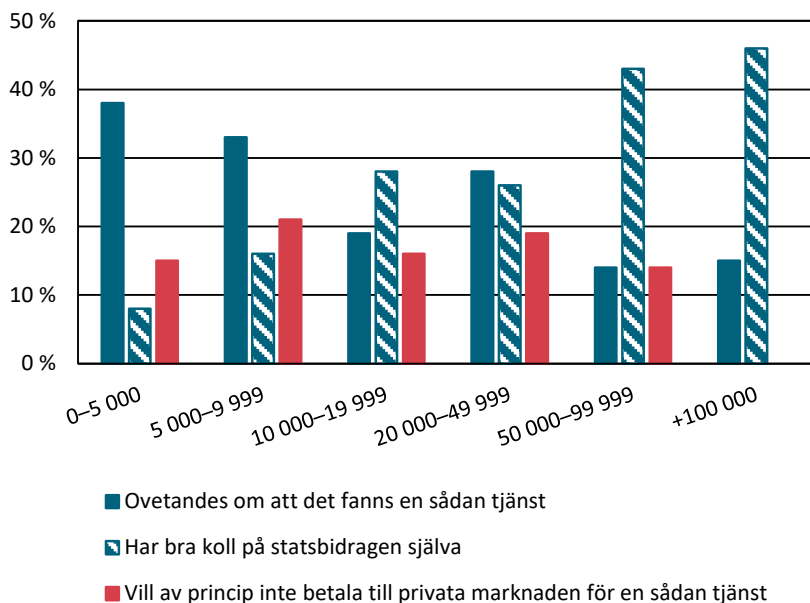
Majoriteten av kommunerna använder inte en privat bevakningstjänst

Vi har också kartlagt orsakerna till att majoriteten av kommunerna inte använder sig av den privata tjänsten. Av de som svarade på enkäten uppgav 75 procent att kommunen inte använder tjänsten, och drygt fem procent uppgav att de inte vet om deras kommun använder den. Kommunerna fick ange vilka påståenden som stämde in på deras kommun om varför de inte använder tjänsten. Det var möjligt att markera flera påståenden.

- Knappt 40 procent svarade att de har bedömt att nyttan med en sådan tjänst inte motiverar kostnaderna. En fjärdedel av dessa svarade att de har bra koll själva.
- Cirka 25 procent svarade att de inte kände till att det fanns en sådan tjänst.
- Drygt 20 procent svarade att de är osäkra på om alla riktade statsbidrag ingår eller att de är osäkra på om informationen uppdateras när det görs ändringar i bidragen.
- Drygt 15 procent svarade att de av principiella skäl inte vill betala för en privat tjänst, varav hälften av dessa svarade att de var osäkra på informationen i portalen.
- Flera av de mindre kommunerna svarar i fritext att de inte har de ekonomiska resurserna till att betala för en privat tjänst.

Dessa resultat är ett genomsnitt för alla kommuner som har svarat att de inte använder en privat bevakningstjänst. Men vissa orsaker är vanligare i mindre kommuner och ovanligare i större kommuner, och vice versa (se Figur 2).

Figur 2. Orsaker till att kommuner inte använder en privat bevakningstjänst, fördelat på invånarantal i kommunerna.

Det är exempelvis vanligare att större kommuner anger att de inte använder en privat bevakningstjänst för att de har koll på de riktade statsbidragen själva. 46 procent av kommunerna med fler än 100 000 invånare svarade att de har koll på de riktade statsbidragen själva, jämfört med 8 procent av kommunerna med färre än 5 000 invånare. På motsvarande sätt är det är mycket vanligare att mindre kommuner anger att en orsak till att de inte använder en privat bevakningstjänst är för att de inte känner till att det finns en sådan på marknaden. 38 procent av kommunerna med färre än 5 000 invånare angav detta, medan motsvarande siffra för kommuner med fler än 100 000 invånare är 15 procent. Resultaten stämmer väl överens med de svar som vi har fått i våra intervjuer med företrädare för kommuner.

3.2 En portal skulle minska risken att kommuner och regioner missar vissa bidrag

Vi bedömer att en samlad informationsportal skulle minska risken för att kommuner och regioner missar att ansöka om vissa riktade statsbidrag. Det gäller främst de bidrag som administreras av myndigheter som inte har en tydlig koppling till ett visst verksamhetsområde. Men det gäller även de bidrag som riktar sig till flera olika verksamhetsområden och som berör fler än en förvaltning inom kommunerna.

I vår enkät till kommunerna svarade drygt en fjärdedel av kommunerna att de har missat att ansöka om bidrag för att de inte visste om bidraget eller att de fick informationen för sent. Svaren i enkäten visar tydligt att det var vanligare att mindre kommuner har missat att söka bidrag än att större kommuner har det. Exempelvis svarade drygt fyrtio procent av kommunerna med färre än 10 000 invånare att de har missat att ansöka om bidrag för att de inte visste om att det fanns, eller att de fick reda på det för sent. För kommuner med fler än 100 000 invånare är motsvarande siffra drygt tio procent.

I våra intervjuer med företrädare för kommuner och regioner säger de att de känner sig trygga i att de inte missar att ansöka om bidrag där det är välkänt vilken myndighet som administrerar bidragen och där myndigheten har en tydlig koppling till ett visst verksamhetsområde. Men de säger samtidigt att de ser en risk för att de kan missa att ansöka om bidrag som riktar sig till ett visst verksamhetsområde men som administreras av myndigheter som inte har en tydlig koppling till just det området.

I våra intervjuer med regionerna säger flera av dem att de har en central funktion som ansvarar för att samordna bevakningen av bidrag. Men bland de kommuner som vi har intervjuat är det bara i undantagsfall som en sådan central funktion finns. I stället ligger ansvaret för att bevaka bidrag på deras olika förvaltningar, och där respektive förvaltning bara ansvarar för att bevaka bidrag inom sitt specifika verksamhetsområde.

De flesta av företrädarna för kommuner säger i våra intervjuer att de kan se ett stort mervärde om det inom deras kommuner skulle finnas en central funktion som skulle samordna arbetet med att bevaka bidrag. Men de säger samtidigt att de i dag inte har resurser till att ha en sådan central samordning.

Det nuvarande arbetssättet inom kommunerna där ansvaret för att bevaka bidrag ligger på varje enskild förvaltning leder enligt kommunerna till att det blir otydligt vilken förvaltning som ansvarar för att bevaka bidrag som berör flera förvaltningar. Det leder i sin tur till att det finns en risk att de missar att ansöka om dessa bidrag. Företrädarna för dessa kommuner säger samtidigt att det är vanligt att medarbetare inom olika förvaltningar tipsar varandra om bidrag, men att de inte har några tydliga rutiner för detta, utan att detta sker mer slumpartat. Enligt kommunerna skulle en samlad portal kunna underlätta deras bevakning av bidrag som berör flera förvaltningar, och ge dem bättre förutsättningar att samordna arbetet med att ansöka om dessa bidrag.

3.3 En portal skulle göra att bidragen hanterades effektivare

Vi bedömer att en samlad informationsportal skulle leda till att kommuner och regioner utnyttjar de resurser de i dag använder för att hantera riktade statsbidrag mer effektivt. Det skulle även ge dem bättre förutsättningar att planera. Vi bedömer samtidigt att en portal sannolikt inte skulle leda till att kommuners och regioners administrativa kostnader för att hantera bidrag skulle minska.

3.3.1 Kommuner och regioner skulle kunna använda resurserna för att hantera bidrag mer effektivt

Företrädare för kommuner och regioner framför i både intervjuer och i fritextsvaren i enkäten att det inte är bevakningen av bidragen som kräver mest resurser i deras hantering av bidragen. Det mest resurskrävande i hanteringen är i stället att sätta sig in i villkoren för ett visst bidrag, att samordna arbetet internt och att ansöka om och återskapa bidrag. Enligt de kommuner och regionerna som vi har intervjuat ingår det i tjänsten för de medarbetare som arbetar med bidrag att kontinuerligt bevaka bidrag inom det verksamhetsområde som de ansvarar för. Ingen av kommunerna och regionerna säger att de skulle kunna minska antalet medarbetare som arbetar med att hantera bidrag om staten tillhandhöll en portal.

Däremot anser företrädare för kommuner och regioner att deras bevakning av bidrag kan bli mer effektiv om staten tillhandhöll en portal. Det handlar bland annat om att deras medarbetare skulle behöva lägga mindre tid än

i dag på att bevaka bidrag, vilket kan frigöra tid för annat arbete. Det skulle även minska risken för dubbelarbete i bevakningen av bidrag. Men enligt kommunerna och regionerna är en förutsättning för detta att de kan lita på att informationen om bidrag i en portal är korrekt och uppdaterad.

3.3.2 En portal kan ge kommuner och regioner bättre förutsättningar att planera

Flera företrädare för kommuner och regioner som vi har intervjuat anser att information om bidrag ofta kommer så sent att kommunernas och regionernas egna budgetar och verksamhetsplaner redan är beslutade. Ibland kommer information även mitt i eller i slutet av ett budgetår. Enligt kommunerna och regionerna gör detta det svårt för dem att på ett effektivt sätt kunna planera sin verksamhet och sin ekonomi. Det gör det även svårt för dem att hinna planera och sätta i gång med insatser eller projekt som bidrag ska användas till.¹⁵

De flesta företrädare för kommuner och regioner som vi har intervjuat anser även att en portal skulle kunna ge dem bättre förutsättningar för att ha en överblick över bidragen, vilket i sin tur skulle medföra att de skulle få bättre förutsättningar att planera in bidrag i sina verksamheter och budgetar.

Det handlar dels om att de bättre skulle kunna bedöma hur bidrag påverkar budgeten, dels om att de bättre skulle kunna samordna arbetet internt och hinna planera in och sätta i gång med insatser och projekt som bidrag ska användas till. Det handlar även om att de skulle få bättre förutsättningar för att se till deras egna verksamheters behov och göra strategiska prioriteringar utifrån de bidrag som finns tillgängliga för dem att ansöka om.

Enligt kommunerna och regionerna skulle till exempel en mer effektiv bevakning av bidragen via en portal medföra att de kan lägga mer resurser än i dag på att planera och förbereda insatser eller projekt som är kopplade till bidrag. Dessutom skulle exempelvis verksamhetschefer och

¹⁵ Liknande iakttagelser har gjorts i tidigare utredningar och rapporter. Se bland annat Riksrevisionen (2016:29). *Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården*; SOU (2020:8). *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget* och Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

verksamhetsnära personal i ett tidigare stadium än i dag kunna få information om bidrag, och på så sätt få bättre förutsättningar för att planera för hur bidragen ska kunna användas i deras verksamheter. Sammantaget skulle det öka effektiviteten i genomförandet av de insatser som regeringen vill främja genom bidragen.

3.4 En portal skulle leda till att regeringens styrning får större genomslag

En förutsättning för att regeringens styrning av kommunsektorn genom riktade statsbidrag ska kunna få genomslag är att kommuner och regioner får information om bidrag och ansöker om dem. Vi bedömer att informationen om vissa bidrag inte når alla som skulle kunna ansöka om dem. Det beror på att de bidragsgivande myndigheterna inte alltid når ut med information om bidrag till kommunerna och regionerna. Detta gäller inte minst till mindre kommuner. Det leder i sin tur till att vissa kommuner eller regioner inte vet om att det finns medel som de kan ansöka om.

Mot bakgrund av detta bedömer vi att en portal skulle leda till att fler kommuner och regioner än i dag skulle nås av information om bidrag. Det skulle i sin tur sannolikt leda till att kommuner och regioner ansöker om fler bidrag. Det skulle i sådana fall medföra att bidragen nyttjas i större utsträckning, och därmed också att regeringens intentioner med styrning genom riktade statsbidrag skulle få större genomslag.

De bidragsgivande myndigheterna som vi har intervjuat säger att de utöver att förmedla information om bidrag via sina webbplatser eller statsbidragsportaler, även genomför olika former av riktade informationsinsatser riktade till kommuner och regioner för att nå ut med information om de bidrag som de administrerar. Det kan till exempel handla om digitala informationsträffar eller att myndigheterna sprider information via olika typer av nätverk.

De flesta av de bidragsgivande myndigheterna som vi har intervjuat säger att de i dag tycker att det är svårt att nå ut till rätt målgrupp inom kommunen eller regionen, och att de bedömer att en portal skulle förenkla deras arbete med att nå ut med information. Det gäller särskilt de bidrag som riktar sig mot flera förvaltningar inom kommunerna, och de bidrag som riktar sig till ett visst område, som klimat, hållbarhet och våldsförebyggande arbete,

men där det inte är välkänt bland kommunerna och regionerna vilken myndighet som administrerar bidragen. Dessa bidragsgivande myndigheter säger även att en portal skulle förenkla för nya myndigheter som får i uppgift att administrera bidrag att nå ut med information till kommuner och regioner.

3.5 En portal skulle inte lösa alla problem som är förknippande med riktade statsbidrag

Vi bedömer att en samlad informationsportal bara kan lösa en del av de problem som tidigare studier visar på när det gäller styrning av kommunsektorn genom riktade statsbidrag.

Styrning av kommunsektorn genom riktade statsbidrag innebär att staten tillför resurser till kommuner och regioner. Tidigare studier inom detta område visar däremot på ett antal problem med denna styrningsform. Det handlar bland annat om att riktade statsbidrag leder till administrativa merkostnader hos kommuner och regioner, att riktade statsbidrag försvårar för kommuner och regioner att effektivt planera sin verksamhet och ekonomi, och att mindre kommuner har svårare att ta del av riktade statsbidrag än större kommuner.¹⁶

Likt tidigare utredningar och rapporter visar även vår analys att skälen till att kommuner och regioner inte ansöker om vissa bidrag i första hand är andra än att de saknar information om bidrag. Men något som flera kommuner och regioner påpekar i våra intervjuer är att all extern finansiering är viktig för dem, och att de vill ansöka om alla riktade statsbidrag som de bedömer passar för deras verksamheter.

¹⁶ Se bland annat Riksrevisionen (2016:29). *Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården*; Riksrevisionen (2017:30). *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov*; Riksrevisionen (2022:1). *Statens finansiering av kommunerna – fördelningen av den kommunala fastighetsavgiften och riktade statsbidrag*; SOU (2018:47). *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn*; SOU (2020:8). *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*; Statskontoret (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys* och Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

Både myndigheter och utredningar har föreslagit olika åtgärder som regeringen bör vidta för att åtgärda problemen med styrning av kommunsektorn genom riktade statsbidrag. Statskontoret och Riksrevisionen har i tidigare rapporter och granskningar bland annat föreslagit att antalet riktade statsbidrag bör minska, och ersättas av färre men större och bredare bidrag än i dag.¹⁷ Även Kommunutredningen har föreslagit att antalet statsbidrag bör minska, och att denna styrform inte ska vara statens primära sätt att styra kommunernas verksamheter.¹⁸

Försöksverksamhetskommittén har i sitt slutbetänkande föreslagit en försöksverksamhet med riktade statsbidrag för ett antal kommuner med få invånare. Förslaget innebär att dessa kommuner får ett generellt statsbidrag i stället för ett antal riktade statsbidrag, motsvarande det sammanlagda beloppet som de enskilda kommunerna hade kunnat få av de riktade statsbidragen. Enligt förslaget ska bidraget betalas ut utan att kommunerna behöver ansöka, rekvirera eller liknande. Det ska inte heller ställas några särskilda krav på hur bidraget ska användas.¹⁹ Vi bedömer inte att genomförandet av Försöksverksamhetskommitténs förslag skulle påverka kommunernas och regionernas behov av en samlad informationsportal.

3.6 Förutsättningarna för att införa ett system för all hantering av bidrag behöver utredas

Vi har översiktligt analyserat nyttan och förutsättningarna för att på sikt utveckla en samlad informationsportal så att all hantering av samtliga riktade statsbidrag blir mer samlad. Med en mer samlad hantering av bidragen menar vi här ett system som bland annat ska hantera kommuners och regioners ansökningar, rekvireringar och återrapporeringar, samt de bidragsgivande myndigheternas handläggning av bidragen. Ett sådant

¹⁷ Se bland annat Riksrevisionen (2017:30). *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov* och Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

¹⁸ SOU (2020:8). *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*.

¹⁹ SOU (2023:94). *Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn*.

system skulle alltså både bestå av en e-tjänst för kommuner och regioner för att ansöka, rekvirera och åiterrapportera, och ett systemstöd för de bidragsgivande myndigheternas handläggning av samtliga bidrag.

Vår översiktliga analys visar att det skulle ta mycket längre tid och vara mycket mer komplicerat att utveckla och införa ett sådant system än att bara skapa en samlad informationsportal. Innan det kan bli aktuellt att utveckla ett system för all hantering av bidragen behöver även ett antal delar av förutsättningarna utredas närmare. Till exempel kan regeringen utreda möjligheterna för att utveckla och likrikta sin styrning av de riktade statsbidragen, och myndigheterna kan undersöka hur de kan digitalisera och samordna sina processer i större utsträckning.

Dessutom behöver det göras en närmare analys av nyttan i förhållande till kostnaderna, och hur kostnaderna för ett sådant system ska fördelas och finansieras. En sådan analys behöver ta hänsyn till myndigheternas investeringar i egna e-tjänster. Dessutom bör det utredas hur de juridiska och tekniska förutsättningarna ser ut för att kunna införa ett gemensamt systemstöd för de bidragsgivande myndigheterna. I detta ligger bland annat att närmare analysera hur myndigheters förmåga att dela data kan påverka nyttan och kostnaderna, samt hur behörighetsstyrningen i en e-tjänst som bland annat begränsar olika användares tillgång till uppgifter och funktioner bör utformas.

3.6.1 Ett samlat system skulle minska den administrativa bördan för kommuner och regioner

Vår analys visar att ett samlat system för all hantering av riktade statsbidrag skulle minska kommuners och regioners administrativa kostnader för att hantera bidrag. Företrädare för kommuner och regioner säger vid våra intervjuer att deras hantering skulle bli effektivare och bli mindre personberoende om de bara behövde använda en e-tjänst för att ansöka om samtliga bidrag och för att åiterrapportera dem. Som det är i dag behöver de ansöka och åiterrapportera via respektive bidragsgivande myndighets e-tjänster eller via blanketter, vilket medför att de behöver många olika arbetsrutiner. Det gör det svårare för medarbetare vid kommunerna och regionerna att lämna över arbetsuppgifter mellan sig, vilket ökar risken att de missar att ansöka om bidrag. De behöver även ofta lämna samma uppgifter till olika myndigheter, eftersom insamlingen av uppgifter från

kommuner och regioner inte är samordnad. Kommunerna och regionerna anser att detta leder till onödigt administrativt arbete.²⁰

Vår analys visar även att ett system för all hantering av bidragen också skulle kunna användas för att ge regeringen ett mer samlat underlag om exempelvis i vilken utsträckning bidragen nyttjas. Det kan till exempelvis handla om statistiska underlag om hur specifika kommuner, regioner eller kommun- och regiongrupper nyttjar samtliga bidrag, eller hur bidrag inom vissa verksamhets- eller politikområden nyttjas. Ett sådant underlag skulle kunna vara till nytta för regeringen vid till exempel beslut om nya bidrag eller förändringar av befintliga. I en årlig rapport om utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner redovisar Statskontoret bland annat hur mycket medel staten betalat ut till kommuner och regioner genom riktade statsbidrag. Rapporten innehåller däremot inte uppgifter om hur mycket medel staten betalat ut till enskilda kommuner, regioner eller och kommun- och regiongrupper.

I en rapport från 2023 föreslog Statskontoret att regeringen ska ta initiativ till att utreda och skapa en gemensam databas över statligt stöd till företag och juridiska personer, vilket skulle inkludera kommuner och regioner. I databasen ska det enligt förslaget finnas uppgifter om utbetalningar, skulder och vilka som tar emot stöd.²¹ Om regeringen genomför förslaget skulle det innebära att regeringen kan få statistiska underlag om i vilken utsträckning riktade statsbidrag nyttjas av till exempel enskilda kommuner och regioner. Det innebär även att regeringens behov av sådant underlag skulle kunna tillgodoses på annat sätt än att införa ett system för all hantering av bidrag.

²⁰ Liknande iakttagelser har gjorts i tidigare utredningar och rapporter. Se bland Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner*.

²¹ Statskontoret (2023:19). *Korrekta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer*.

4 Hur en samlad informationsportal kan utformas

I detta kapitel kartlägger och analyserar vi hur en samlad informationsportal kan utformas för att den ska vara användbar och möta kommunernas och regionernas behov. Vi redogör bland annat för vilka typer av riktade statsbidrag och vilken information om dessa som ska finnas i portalen.

Sammanfattande iakttagelser

- Alla riktade statsbidrag behöver vara med i en portal för att den ska vara användbar för kommuner och regioner. Att bara inkludera vissa bidrag skulle inte möta kommuners och regioners behov av att ha en samlad överblick över bidragen.
- Informationen om de riktade statsbidragen i portalen behöver vara kortfattad och strukturerad på ett likartat sätt, samt vara presenterad på ett sådant sätt att kommuner och regioner kan göra en första bedömning om de ska ansöka om ett visst bidrag eller inte.
- Portalen behöver innehålla ett antal nyckelfunktioner som gör att den är användarvänlig. Det handlar bland annat om filtreringsfunktioner, en sökfunktion och en kalenderfunktion.
- Digg:s rekommendationer och stöd kring digitalisering i den offentliga förvaltningen bör vara vägledande i utformningen av portalen för att denna ska bli effektiv och användarvänlig.

4.1 Alla bidrag bör vara med i en portal

Vi bedömer att alla riktade statsbidrag bör vara med i en samlad informationsportal för att den ska kunna vara användbar för kommuner och regioner, och för att portalen ska kunna fylla sin funktion på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt.

Att införa en portal som bara innehåller vissa typer av bidrag, till exempel bidrag inom ett eller flera sektorsområden, skulle enligt vår bedömning inte uppfylla de behov som kommuner och regioner har av att ha en samlad överblick över bidragen. Nyttan av att införa en sådan portal skulle därför vara begränsad.

4.2 Informationen om bidragen bör vara kortfattad och ha en likartad struktur

Vi anser att den största nyttan med en samlad informationsportal är att den ska ge kommuner och regioner en samlad överblick över de riktade statsbidragen. För att en portal ska kunna ge dem detta bedömer vi att all information om bidragen i portalen bör vara strukturerad på ett likartat sätt.

Företrädare för kommuner och regioner som vi har intervjuat säger de att de i första hand skulle använda en portal till att skanna av vilka bidrag som riktar sig till deras olika verksamheter och göra en första bedömning om ett visst bidrag är relevant för dem att ansöka om. De ser därför ett behov av att det finns samma typ av information om alla bidrag och att det inte är allt för mycket information om varje bidrag.

Dessa företrädare säger även att de i dag tycker att det är svårt att snabbt skaffa sig information om bidrag från flera olika myndigheter. Det beror i första hand på att myndigheterna ofta använder sig av olika begrepp för att beskriva bidrag, och att informationen om bidrag på myndigheters webbplatser och statsbidragsportaler är strukturerad på olika sätt. Detta visar på att det är viktigt att information om bidrag i portalen presenteras på ett liknande sätt för alla bidrag.

4.2.1 Vilken typ av information om bidragen som den samlade portalen bör innehålla

Många av företrädarna för kommuner och regioner som vi har intervjuat säger att de tycker att Skolverkets och Socialstyrelsens webbplatser innehåller den information om bidrag som de skulle vilja se i en samlad informationsportal. Utifrån våra intervjuer och efter att ha undersökt Skolverkets och Socialstyrelsens webbplatser bedömer vi att en portal bör innehålla dessa kategorier av information:

- syftet med bidraget
- den tiden bidraget gäller
- vad bidraget får användas till
- villkoren för bidraget
- vem som kan få bidraget
- hur stort bidraget är
- viktiga datum under handläggningen av bidraget
- vilken myndighet som administrerar bidraget.

Syftet med bidraget

Det bör finnas en kort och övergripande beskrivning av syftet med bidraget. Om det är möjligt bör det även finnas exempel på vilken typ av verksamheter, insatser eller aktiviteter som statsbidraget ska stödja eller bidra till.

Tiden som bidraget gäller

Det bör finnas information om hur lång tid som bidraget gäller. Det vill säga det bör finnas information om under hur många budgetår som den som vill söka bidraget kan ansöka om det, eller information om att det är ett tillfälligt bidrag för ett visst budgetår.

Vad bidraget får användas till

Det bör finnas information om vad bidraget får användas till. Om möjligt bör det även finnas information om vad bidraget inte får användas till. Det sistnämnda kan till exempel handla om att ett bidrag inte får användas till att anställa personal. I förordningar som reglerar statsbidrag finns denna information oftast under rubriken ”Förutsättningar för statsbidrag”.

Villkoren för bidraget

Det bör finnas information om vilka villkor som gäller för bidraget och vilka de styrande dokumenten för villkoren för bidraget är. Det bör även finnas länkar till dokumenten. Om medfinansiering är ett villkor för att få bidraget behöver detta framgå. Det bör även finnas information om hur bidraget ska återrapporteras.

Vem som kan få bidraget

Det bör finnas information om vilken typ av aktör som kan ansöka om bidraget. Inom vissa verksamhetsområden bör det även vara tydligt vilken underaktör som kan ansöka om bidraget. Inom skolområdet kan det till exempel vara information om vilken typ av huvudman som kan ansöka om bidraget.

För enskilda utförare måste det vara tydligt om de kan ansöka om bidraget själva eller om det är kommunen eller regionen som ska ansöka och därefter fördela medel till enskilda utförare. Samma sak gäller för bidrag som kommuner eller regioner söker gemensamt. Det bör även finnas information om samtliga kommuner eller regioner kan ansöka om bidraget, eller om bara vissa kan söka bidraget.

Information bör även finnas om bidraget betalas ut utan ansökan och utan att det krävs någon aktiv åtgärd, eller om kommuner och regioner aktivt behöver rekvirera bidraget.

Hur stort bidraget är

Det bör finnas information om bidragets totala belopp och information om hur bidraget kommer att fördelas. Det kan till exempel vara information om att det finns en redan förutbestämd fördelning av bidraget eller om det kommer att fördelas utifrån de ansökningar som kommit in till myndigheten som administrerar bidraget, eller ett urval av dessa.

Viktiga datum under handläggningen av bidraget

Det bör finnas information om viktiga datum för ansökningsprocessen. Där ingår bland annat information om när ansökan öppnar, under vilken tidsperiod det går att ansöka och sista datum för att ansöka. Det bör även finnas information om hur lång handläggningstiden förväntas bli, när myndigheten räknar med att den kan lämna ett beslut och när bidraget förväntas betalas ut.

För bidrag som betalas ut utan att målgruppen behöver ansöka och utan att det krävs någon aktiv åtgärd av den som ska få det bör det finnas information om när bidraget betalas ut. För bidrag som inte kräver en ansökan men som kommuner och regioner behöver rekvirera, bör det finnas information om när de behöver göra det. Det bör även finnas information om viktiga datum för återrapportering.

Vilken myndighet som administrerar bidraget

Det bör finnas information om vilken myndighet som administrerar bidraget och information om att det är hos den myndigheten som kommunen eller regionen ska ansöka, rekvirera, återrapportera och återbetala. Det bör även finnas en länk till myndighetens webbplats eller e-tjänst där kommuner och regioner kan få mer information och ansöka om bidraget.

4.2.2 Portalen bör innehålla information om alla nya bidrag eller förändringar inom olika politikområden

Kommuner och regioner har i dag svårt att skaffa sig information om förändringar av bidragen utifrån budgetpropositionen, ändringsbudgetar eller andra regeringsbeslut (se även kapitel 3). De myndigheter som administrerar statsbidrag fokuserar dessutom sin information på de specifika bidrag som de själva administrerar. Men kommuner och regioner behöver även övergripande information om nya eller stora förändringar av bidragen inom olika politik- och verksamhetsområden, exempelvis inom skolområdet. Vi bedömer därför att det ska finnas information om detta i portalen. Det kan även handla om att det i portalen annonseras om att en ny myndighet har fått i uppgift att administrera bidrag inom ett visst område eller om att ett bidrag flyttar från en myndighet till en annan.

4.3 Portalen bör ha användarvänliga funktioner

Det ingår inte i vårt uppdrag att föreslå hur en samlad informationsportal tekniskt ska utformas. Vi har i stället översiktligt kartlagt hur portalen bör fungera för att den ska vara användbar för kommuner och regioner. Vi har bland annat undersökt vilka funktioner som portalen behöver ha. Flera av de företrädare för kommuner och regioner som vi har intervjuat har varit mycket tydliga med hur viktigt det är för dem att portalen blir användarvänlig, lätt att navigera i och att den känns modern.

Om portalen inte uppfyller kommuners och regioners behov i tillräckligt stor utsträckning så bedömer vi att det finns risk för att de inte kommer använda sig av portalen, utan i stället håller fast vid sina nuvarande arbetsätt för att hitta och bevaka statsbidrag. Det kommer i sin tur leda till att nyttan av portalen blir begränsad, och att de kostnader som portalen medför för staten därför inte kommer vara motiverade.

Vi bedömer även att en förutsättning för att portalen ska kunna innehålla funktioner som gör den till ett användarvänligt och effektivt hjälpmedel är att informationen om bidragen är strukturerad på ett likartat sätt. En förutsättning för detta är i sin tur att det finns tydliga krav på hur information om bidrag ska struktureras samt lämnas in till portalen. Enligt experter på webbplatser som vi har talat med är sådana krav även grunden för att kunna bygga en välfungerande webbplats med sorterings-, filtrerings- och sökmöjligheter.

4.3.1 Det finns ett antal nyckelfunktioner som är viktiga

En portal som innehåller information om alla bidrag riskerar att bli svår att använda om den inte har bra möjligheter att filtrera informationen som finns, en tydlig logik för hur användaren ska navigera, sökfunktioner och en möjlighet att sortera bidragen i en kalender.

Följande funktioner har de företrädare för kommuner och regioner som vi intervjuat lyft fram som nyckelfunktioner:

- filtreringsfunktioner
- sökfunktion
- kalenderfunktion
- funktioner för att avisera nyheter och förändringar.

Denna uppräkning är inte uttömmande, utan kan snarare ses som miniminivån av de funktioner som portalen bör innehålla.

Filtreringsfunktioner

Företrädare för kommunerna och regionerna säger att de vill kunna filtrera bidragen i portalen utifrån ett antal parametrar. De vill till exempel snabbt kunna få fram vilka bidrag som de kan ta del av, och filtrera bort de bidrag som de inte kan ta del av.

En annan parameter som de säger kommer att vara viktig är möjligheten att kunna filtrera bidrag utifrån vilket verksamhetsområde som bidragen riktar sig till, samt underkategorier inom de olika områdena. För kommuner kan det till exempel handla om att få fram de bidrag som riktar sig till skolområdet, och underkategorier som biblioteksverksamhet eller gymnasieutbildning.

Företrädare för kommuner och regioner säger också att det även kommer vara viktigt att kunna filtrera bidrag utifrån olika tematiska områden som bidragen riktar sig till. Det kan exempelvis handla om områden som miljö och klimat, jämställdhet eller våldsförebyggande arbete.

Ytterligare parametrar som företrädarna säger kommer vara viktiga är att kunna filtrera bidrag utifrån om medfinansiering är ett villkor för bidraget, samt om bidragen riktar sig till specifika projekt.

Sökfunktion

Företrädare för kommuner och regioner säger att de vill kunna fritextsöka på bidragen. Det kan till exempel handla om att enkelt kunna söka efter bidrag utifrån bidragens kortnamn eller andra nyckelord, eller utifrån verksamhetsområden som bidragen riktar sig till.

Kalenderfunktion

De flesta som vi har intervjuat tycker att Skolverkets respektive Socialstyrelsens webbplatser och kalenderfunktioner är väldigt användbara. De som vi har intervjuat säger att de i en samlad portal vill kunna ha en likande kalenderfunktion, som bland annat låtar dem se vilka bidrag som är öppna för ansökan sorterat på månad. En sådan kalenderfunktion skulle enligt dem göra det enklare för dem att kunna planera sitt arbete med ansökningar. Det skulle också minska risken för att de missar att ansöka om bidrag.

Funktioner för att avisera nyheter och förändringar

Att kunna få aviseringar eller nyhetsutskick via e-post är en annan funktion som företrädare för kommuner och regioner säger skulle kunna göra det enklare för dem att planera sitt arbete. Det kan exempelvis handla om att få information om när ansökan öppnar, när sista dag för ansökan närmar sig och datum för sista dagen att ansöka. De vill gärna även kunna få liknande information för andra viktiga datum eller information om återrapportering av bidrag. De säger även att de skulle vilja få information om förändringar om bidrag inom ett visst verksamhetsområde eller tematiskt område.

4.4 Portalen kan bidra till ökad digitalisering – och Digg är ett stöd i detta arbete

Vår analys visar att införandet av en samlad informationsportal om riktade statsbidrag skulle göra att det går att öka digitaliseringen inom den statliga förvaltningen. Vissa myndigheter har i dag digitaliserat administrationen av bidrag fullt ut. Men det gäller långt ifrån alla myndigheter.

För att portalen ska bli ett kostnadseffektivt verktyg för staten och för att nyttorna med portalen ska kunna realiseras på bästa sätt, både på kort och lång sikt, bedömer vi att portalen behöver utvecklas enligt de rekommendationer och de standarder som finns för digitala tjänster, datadelning och samverkan. Det är också viktigt att den myndighet som utvecklar portalen tar hänsyn till nuvarande och kommande lagstiftning, samt riktlinjer kring den gemensamma digitala infrastrukturen för statsförvaltningen. Digg stödjer den offentliga förvaltningen i frågor om förvaltningens fortsatta digitala omställning, och tillhandahåller bland annat kunskap och stöd i detta arbete. Digg har bland annat tagit fram vägledningar för myndigheter som syftar till att ge offentliga aktörer bättre förutsättningar att på ett effektivt sätt dela och använda data.²² Digg ansvarar även för Ena – Sveriges digitala infrastruktur.²³

²² Myndigheten för digital förvaltning. *Kunskap och stöd*. (Hämtad 2024-04-04).

<https://www.digg.se/kunskap-och-stod>

²³ Myndigheten för digital förvaltning. *Ena – Sveriges digitala infrastruktur*.

(Hämtad 2024-04-25). <https://www.digg.se/ledning-och-samordning/ena---sveriges-digitala-infrastruktur>

5 Hur en samlad informationsportal kan införas och förvaltas

I detta kapitel redovisar vi vår kartläggning och analys av hur en samlad informationsportal kan införas och förvaltas. Vi redogör bland annat för vilken statlig myndighet som bör ansvara för portalen och varför. Vi redogör även för vilka andra statliga myndigheter som kommer att påverkas av portalen och på vilket sätt. Vi redogör också för hur det kan säkerställas att informationen i portalen är korrekt och uppdaterad. Därtill redogör vi för vilka åtgärder som regeringen kommer att behöva vidta för att få till stånd en portal och vilka kostnader som en portal kan medföra.

Sammanfattande iakttagelser

- Skolverket har bäst förutsättningar att kunna införa och förvalta en portal.
- Den myndighet som får i uppgift att vara den portalansvariga myndigheten bör ansvara för både portalen och utformningen av portalen. De bidragsgivande myndigheterna bör ansvara för att lämna information i portalen om de riktade statsbidrag som de administrerar.
- Regeringen bör ge den portalansvariga myndigheten mandat att ställa krav på de bidragsgivande myndigheterna i hur de ska lämna information om de riktade statsbidragen som de administrerar.
- Samverkan mellan den portalansvariga myndigheten och de bidragsgivande myndigheterna kommer att vara central för att portalen ska bli användbar för kommuner och regioner.
- Alla myndigheter som administrerar riktade statsbidrag till kommuner och regioner kommer att påverkas av en portal som innehåller samtliga bidrag. Det innebär att ett fyrtiotal myndigheter kommer att påverkas av portalen.

- De bidragsgivande myndigheterna kommer att påverkas i olika stor utsträckning beroende på hur många riktade statsbidrag som respektive myndighet administrerar och den tekniska utformningen av portalen.
- Myndigheter som administrerar ett stort antal riktade statsbidrag och där förändringar av bidragen sker ofta kan komma att behöva kompenseras för ökade kostnader, men vi har inte kunnat uppskatta hur stora kostnaderna kan bli.
- Vi uppskattar att kostnaden för att utveckla och införa portalen kommer att uppgå till drygt fyra miljoner kronor. Den årliga kostnaden för förvaltning och drift av portalen uppskattar vi till cirka 2,6 miljoner kronor.
- Myndigheternas uppgifter för portalen och krav på samverkan bör regleras i förordning, för att säkerställa att myndigheternas arbete blir långsiktigt och att portalen blir en stabil plattform.

5.1 Flera myndigheter kan införa och förvalta en samlad portal men Skolverket är mest lämpad

Vår analys visar att flera myndigheter har den erfarenhet, kunskap och kapacitet som krävs för att införa och förvalta en samlad informationsportal. Flera myndigheter har även tagit fram och utvecklat egna statsbidragsportaler. Dessa portaler är uppskattade och används av kommuner och regioner.

Det är främst två myndigheters statsbidragsportaler som företrädare för kommuner och regioner lyfter fram som de mest användbara. Det är Skolverkets och Socialstyrelsens respektive portal för riktade statsbidrag. Vår kartläggning av de bidragsgivande myndigheternas webbplatser och statsbidragsportaler visar även att dessa två myndigheter har tagit fram och utvecklat mer användbara portaler än de andra bidragsgivande myndigheterna.

5.1.1 Skolverket är något bättre lämpad för att införa och driva en samlad portal

Vår analys visar att Skolverket och Socialstyrelsen på många sätt är likvärdiga för uppgiften. De har likvärdig erfarenhet, kunskap och

kapacitet för att införa och driva en portal. Men vår analys visar att Skolverket har något bättre förutsättningar att lyckas med uppgiften. Det handlar främst om att Skolverket har något mer erfarenhet och kunskap om att ta fram och utveckla webbplatser och digitala tjänster. Vid våra intervjuer med företrädare för kommuner och regioner framhålls även Skolverkets statsbidragsportal som väldigt användbar och att det är den statsbidragsportal som i högst utsträckning möter de behov som kommuner och regioner har. Vidare har Skolverket mer kunskap om enskilda utförare och deras behov av information om bidrag. Det finns exempelvis närmare 3 000 huvudmän inom förskola, grundskola och gymnasieskola som kan ansöka om bidrag.²⁴

5.2 En portal kommer att kräva myndighetssamverkan

Vi bedömer att en samlad informationsportal kommer att kräva att myndigheter samverkar. Det kan exempelvis handla om att tillsammans verka för att uppnå ett visst syfte eller att myndigheter genomför gemensamma åtgärder för att skapa en större nytta än vad respektive myndighets verksamhet på egen hand kan åstadkomma.²⁵ Myndighetssamverkan i detta fall syftar till att förenkla för kommuner och regioner att få tillgång till samlad information om riktade statsbidrag.

Vi bedömer att samverkan mellan de inblandade myndigheterna kommer att vara central för att portalen ska kunna ge den nytta som det är tänkt. Vi bedömer även att samverkan kommer att vara viktig i arbetet med att ta fram och införa en portal. Det kommer också att finnas ett behov av att fortlöpande utveckla utformningen av portalen, vilket i sin tur kommer att medföra att myndigheterna kommer att behöva samverka även fortsättningsvis.

²⁴ Friskolornas riksförbund (2024). *Fakta om friskolor 2024*.

²⁵ Se bland annat Statskontoret (2023:2). *Små mått på stora värden – Förslag på indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet* och Statskontoret (2020). *En innovativ och samverkande förvaltning – 10 år med det förvaltningspolitiska målet*.

Vi har utifrån tidigare rapporter om samverkan och vägledning inom området identifierat förutsättningar för att samverkan mellan myndigheter ska fungera bra.²⁶ Vår undersökning pekar ut tre centrala förutsättningar:

- Det måste vara tydligt för myndigheterna vad de ska samverka om och det behöver finnas ett tydligt gemensamt mål.
- Myndigheterna behöver ha en samsyn om den övergripande styrningen av samverkan och det måste vara tydligt vilken roll, uppgift och ansvar som respektive myndighet har.
- Det måste finnas en tydlig modell för hur samverkan finansieras.

5.3 Myndigheterna behöver sätta kommuners och regioners behov i centrum

En förutsättning för en bra samverkan är att det är tydligt vad de inblandade myndigheterna ska samverka om och att det finns ett tydligt gemensamt mål för samverkan. Det innebär att myndigheterna behöver ha samma bild över vad de tillsammans ska uppnå. Vi bedömer att myndigheternas gemensamma mål med en samlad informationsportal bör vara att kommuner och regioner ska få överblick över de riktade statsbidragen. Därför behöver myndigheterna sätta kommuners och regioners behov av överblick i centrum och låta detta behov bli vägledande i hur portalen utformas och utvecklas. Kommuner och regioner kan även behöva ges möjlighet att delta eller lämna input i arbetet med att utforma och utveckla portalen.

Att myndigheterna sätter kommuners och regioners behov i centrum innebär att de kommer att behöva se och agera utanför sina egna primära uppgifter. Ekonomistyrningsverket lyfter fram ett antal olika framgångsfaktorer för välfungerande samverkan, varav en är att samhällsnyttan och inte enskilda myndigheters uppdrag är vägledande när myndigheter samverkar.²⁷

²⁶ E-delegationen (Version 4.1, 2015-05-28). *Vägledning för digital samverkan – Vägledning från E-delegationen*; Ekonomistyrningsverket (2023-02-23). *Vad är samverkan?* (Hämtad 2024-02-26). <https://forum.esv.se/verksamhetsutveckling/samverkan/vad-ar-samverkan/> och Statskontoret (2020). *En innovativ och samverkande förvaltning – 10 år med det förvaltningspolitiska målet*.

²⁷ Ekonomistyrningsverket (2023-02-23). *Vad är samverkan?* (Hämtad 2024-02-26). <https://forum.esv.se/verksamhetsutveckling/samverkan/vad-ar-samverkan/>

5.4 Viktigt med tydliga roller, uppgifter och ansvar för en samlad portal

En annan förutsättning för en bra samverkan är att de samverkande parterna har samsyn om vilken roll, uppgift och ansvar som respektive part har. De måste också ha samsyn om den övergripande styrningen av samverkan.

Vi bedömer att en samlad informationsportal i huvudsak kommer att innefatta två uppgifter. Den första är att ansvara för portalen, det vill säga att utforma och driva den. Den andra är att ansvara för information om bidrag i portalen, det vill säga att säkerställa att informationen är korrekt och uppdaterad.

Vi bedömer vidare att en portal kommer att infatta två olika typer av roller för de samverkande myndigheterna. Den ena rollen handlar om att leda och driva samverkan. Den andra rollen handlar om att aktivt delta i samverkan. Vi bedömer att följande fördelning av uppgifter och ansvar mellan de två olika rollerna är det mest lämpliga alternativet för att skapa en portal på ett kostnadseffektivt sätt.

Den portalansvariga myndigheten

- har i uppgift att ansvara för portalen och för att leda och driva myndighetssamverkan.

De bidragsgivande myndigheterna

- har i uppgift att ansvara för lämna information om bidrag i portalen och för att aktivt delta i myndighetssamverkan.

5.4.1 Vad som bör ingå i de olika myndigheternas uppgifter och ansvar

En central faktor för att portalen ska vara användbar för kommuner och regioner är att den innehåller den information och de funktioner som de behöver. Vi bedömer att det mest lämpliga är att lägga ansvaret för detta på den portalansvariga myndigheten. Den myndigheten skulle då få ansvara för att information om bidrag och funktioner i portalen möter kommuners och regioners behov. I detta ligger även att fortlöpande

utveckla utformningen och innehållet i portalen. Vi bedömer även att den portalansvariga myndigheten bör ansvara för förvaltningen samt den tekniska driften och underhållet av portalen.

En annan central faktor för att portalen ska vara användbar för kommuner och regioner är att information om bidrag i portalen är korrekt och uppdaterad. Vi bedömer att det mest lämpliga och kostnadseffektiva alternativet för att säkerställa detta är att de bidragsgivande myndigheterna får i uppgift att ansvara för att lämna information om sina respektive bidrag i portalen. I det ingår att säkerställa att informationen är korrekt och uppdaterad. Vår bedömning grundas bland annat på att det är dessa myndigheter som har den kunskap och kompetens som krävs för att säkerställa att informationen om bidragen är korrekt och uppdaterad.

Vi bedömer att det kan underlätta för den portalansvariga myndigheten att utföra sin uppgift genom att myndigheten får mandat att kunna ställa detaljkrav på de bidragsgivande myndigheterna på hur de ska lämna information om sina respektive bidrag. Det kan exempelvis handla om krav på vilken information om bidrag som ska lämnas, hur och i vilket format informationen ska vara utformad, hur och under vilken eller vilka tidsintervall som de ska kvalitetsgranska och säkerställa att informationen är korrekt och uppdaterad. Det kan även handla om krav på länkar till myndigheters webbplatser eller statsbidragsportaler. Det kan också handla om att myndigheterna ska lämna den information som är nödvändig för att möjliggöra nödvändiga funktioner i portalen.

På motsvarande sätt bedömer vi att det är viktigt att den portalansvariga myndigheten genomför nödvändiga och lämpliga åtgärder för att underlätta för de bidragsgivande myndigheterna att utföra sina respektive uppgifter. Enligt företrädare för bidragsgivande myndigheterna som vi har intervjuat är det viktigt att de blir involverade i arbetet med att ta fram och förvalta detaljkraven. Det handlar både om att den portalansvariga myndigheten bör väga in de bidragsgivande myndigheternas olika förutsättningar att utföra sin uppgift samt ta tillvara alla myndigheters kunskaper och erfarenheter av att förmedla information till kommuner och regioner. Enligt företrädare för bidragsgivande myndigheter är det däremot viktigt att den portalansvariga myndigheten har mandat att fatta de slutgiltiga besluten om detaljkraven. Annars riskerar arbetet med att ta fram dessa krav att bli alltför omständligt och tidskrävande.

I den portalansvariga myndighetens ansvar bör det därför ingå att utforma en effektiv samverkansmodell som stödjer de bidragsgivande myndigheterna när de utför sin uppgift att lämna information om bidrag och att säkerställa att informationen är korrekt och uppdaterad. På motsvarande sätt bör det i bidragsgivande myndigheternas ansvar ingå att aktivt delta i myndighets-samverkan och bidra till arbetet med att skapa och löpande utveckla portalen.

5.5 Varje myndighet bör stå för sina egna kostnader

En ytterligare förutsättning för en bra samverkan är att det finns en tydlig modell för finansiering. Finansieringen kan se olika ut i olika faser av samverkan. En modell är att varje myndighet helt och hållet står för sina egna kostnader om det inte finns några gemensamma kostnader att fördela. Om det finns gemensamma kostnader att fördela mellan de myndigheter som berörs behöver det finnas en modell för att fördela kostnader med hänsyn till myndigheters ansvar, finansiella möjligheter och förväntad nytta. I det här fallet bedömer vi att det inte kommer att finnas några gemensamma kostnader att fördela och att varje myndighet därför bör stå för sina egna kostnader.

5.6 En av de bidragsgivande myndigheterna bör få ansvar för portalen

Vi bedömer det mest lämpliga alternativet är att en bidragsgivande myndighet får i uppgift att ansvara för en samlad informationsportal. Vi har även övervägt alternativet där en myndighet som i dag inte administrerar riktade statsbidrag får denna uppgift. Det handlar i så fall om myndigheter vars grunduppdrag är förenligt med uppgiften, exempelvis Ekonomi-styrningsverket eller Statskontoret. Vi har även övervägt olika alternativ där två eller flera myndigheter får ett gemensamt uppdrag.

5.6.1 Inget mervärde att ge ett gemensamt uppdrag till flera myndigheter

Vi bedömer att uppgiften att vara portalansvarig myndighet inte kommer att vara så omfattande att det behövs fler än en myndighet. Vår analys visar att många myndigheter både har kunskap och de tekniska förutsättningarna

för att utveckla, införa och förvalta en samlad informationsportal. Vi anser därför inte att det finns något mervärde som motiverar att två eller flera myndigheter får ett gemensamt uppdrag.

Om två eller fler myndigheter får ett gemensamt uppdrag måste det finnas en tydlig nytta eller tydligt mervärde som motiverar detta. Det kan till exempel handla om att en myndighet har kunskap om ett visst område medan en annan myndighet har de tekniska förutsättningarna. Det kan också vara att myndigheter behöver utbyta information med varandra, att deras grunduppdrag inom ett visst område skiljer sig men tillsammans kan ge mervärde. Då kan det vara motiverat med ett gemensamt uppdrag för två eller flera myndigheter.

Det finns även flera fördelar med att det är endast en myndighet som får i uppgift att vara portalansvarig. Det handlar bland annat om att det blir tydligare vem som ansvarar för portalen och att myndighetssamverkan blir bättre när en myndighet har den drivande rollen. Vår genomgång av tidigare rapporter om samverkan och myndigheters vägledning på området visar att en framgångsfaktor för en bra myndighetssamverkan är att en myndighet utses till att vara drivande och ansvara för att samordna och koordinera arbetet.²⁸ Även många av de företrädare för bidragsgivande myndigheter som vi har intervjuat anser att det mest lämpliga är att en myndighet har den drivande rollen.

5.6.2 Fördelarna med att en bidragsgivande myndighet får ansvar för portalen överväger nackdelarna

Det finns flera fördelar med att en bidragsgivande myndighet får i uppgift att vara portalansvarig. En sådan myndighet har till exempel både god kunskap och erfarenhet av att administrera bidrag och att förmedla information om bidrag. En annan fördel är att en bidragsgivande myndighet har god kunskap om kommuners och regioners behov av information om

²⁸ E-delegationen (Version 4.1, 2015-05-28). *Vägledning för digital samverkan – Vägledning från E-delegationen*; Ekonomistyrningsverket (2023-02-23). *Vad är samverkan?* (Hämtad 2024-02-26). <https://forum.esv.se/verksamhetsutveckling/samverkan/vad-ar-samverkan/> och Statskontoret (2020). *En innovativ och samverkande förvaltning – 10 år med det förvaltningspolitiska målet*.

bidrag. Vi bedömer att dessa kunskaper och erfarenheter kommer att vara viktiga i arbetet med att skapa och driva en portal. Vi bedömer också att dessa kunskaper och erfarenheter kommer att vara viktiga i arbetet med att ta fram och förvalta detaljkraven för hur de andra bidragsgivande myndigheterna ska lämna information om sina respektive bidrag.

Om portalen på sikt ska utvecklas till ett system för all hantering av alla bidrag bedömer vi att det även finns fördelar med att den portalansvariga myndigheten har erfarenhet av ett liknande system. Företrädare för både bidragsgivande och icke bidragsgivande myndigheter som vi har intervjuat uppger att de bedömer att ansvaret för portalen då bör ligga på en bidragsgivande myndighet.

Men det kan även finnas nackdelar med att en bidragsgivande myndighet får uppgiften att vara portalansvarig. Den främsta nackdelen är att en bidragsgivande myndighet riskerar att agera utifrån sin myndighets behov eller intressen och inte utifrån den större nyttan som portalen syftar till att ge. Myndigheten skulle alltså kunna utforma portalen utifrån de bidrag som myndigheten administrerar och inte utifrån det övergripande syftet eller målet med portalen. Denna risk skulle inte uppstå om en icke-bidragsgivande myndighet får uppgiften. Men vi bedömer att fördelarna med att en bidragsgivande myndighet får uppgiften överväger denna risk. Vidare bedömer vi att risken inte är särskilt stor att en bidragsgivande myndighet utformar portalen utifrån dennes eget intresse. Vår erfarenhet är att myndigheter som får en ny uppgift eller ställer om sin verksamhet utifrån nya politiska inriktningar eller samhällsutmaningar generellt sett snabbt tar sig an nya uppgifter och mobiliserar när de behöver ställa om.²⁹

Vissa företrädare för bidragsgivande myndigheter som vi har intervjuat bedömer att uppgiften att vara portalansvarig inte kräver en myndighet som har god kunskap och erfarenhet av att administrera bidrag. De anser inte heller uppgiften måste ges till en myndighet som har en verksamhet som riktar sig till kommuner och regioner. Det beror på att kommuner och regioner inte är en homogen målgrupp, utan består av flera olika verksamheter och förvaltningar som de bidragsgivande myndigheterna riktar sig

²⁹ Statskontoret (2023). *När myndigheter ställer om – Erfarenheter av snabba omställningar*.

till. De uppger även att myndighetssamverkan troligen skulle kunna förenklas om det inte är en bidragsgivande myndighet som driver arbetet. Samtidigt uppger andra företrädare att det troligen skulle vara lättare för en bidragsgivande myndighet att ta fram detaljkrav på hur information om bidrag ska lämnas och utforma en portal som möter kommuners och regioners behov.

5.6.3 En portal kommer att medföra kostnader för utveckling och förvaltning

Vi bedömer att uppgiften att vara portalansvarig myndighet kommer att öka kostnaderna för den aktuella myndigheten. Kostnaderna för portalen består av två kategorier: utvecklingskostnader och förvaltningskostnader. Utvecklingskostnaderna är av engångskaraktär medan förvaltningskostnaderna är löpande kostnader som uppstår efter att informationsportalen är införd.

Det finns vissa utmaningar med att beräkna kostnaderna för både utveckling och förvaltning av portalen. Framför allt beror detta på att kostnaderna hänger tätt samman med valet av teknisk utformning. De kostnader som vi redovisar i detta avsnitt är därför uppskattningar och inte exakta beräkningar.

Det är även svårt för de myndigheter som vi har varit i kontakt med att uppskatta kostnaderna i det här skedet. Men myndigheterna har ändå fått kommentera våra uppskattningar, och de anser att uppskattningarna är rimliga utifrån den bedömning som de kan göra i dagsläget. I Tabell 2 sammanfattar vi kostnaderna för att utveckla och förvalta en portal.

Tabell 2. Sammanfattning av uppskattade kostnader för utveckling och förvaltning av en samlad informationsportal, miljoner kronor.

Kostnader	År 1	År 2 och framåt*
Utvecklingskostnad		
Utveckla och införa portalen	2,0	-
Projektledning och samverkan	2,2	-
Förvaltningskostnad		
Driva portalen	-	1,1
Teknisk drift och underhåll av portalen	-	1,5
Summa	4,2	2,6

Anm.: Våra kostnadsuppskattningar är baserade på att portalen innehåller information om samtliga riktade statsbidrag och att den har liknande funktioner som vi redogör för i kapitel 4.

*Kostnaderna för första året är engångskostnader för att utveckla och införa portalen, medan kostnaderna för andra året och framåt är årligt löpande kostnader för att förvalta och driva portalen.

Drygt fyra miljoner kronor för utvecklingskostnader

Vi uppskattar att den totala utvecklingskostnaden kommer att uppgå till drygt fyra miljoner kronor. Utvecklingskostnaden består av kostnader för att utveckla och införa en portal och kostnader för myndighetens interna arbete för bland annat projektledning och samverkan med andra myndigheter.

Vi uppskattar att kostnaden just för att utveckla och införa portalen uppgår till cirka två miljoner kronor. Vi baserar vår uppskattning bland annat på ett underlag från en it-konsultbyrå som är specialiserade på organisationer som arbetar med digital transformation. De har beräknat hur mycket det skulle kosta att utveckla och införa portalen.³⁰

Vi uppskattar att myndighetens kostnader för internt arbete, projektledning och samverkan uppgår till ytterligare drygt två miljoner kronor. Vi baserar vår uppskattning på att arbetet med att utveckla och införa portalen kommer att pågå i ett år och kräva cirka två årsarbetskrafter. Vi har beräknat kostnaderna utifrån uppgifter från Skolverket om en genomsnittslön på 50 000 kronor i månaden för personer som i dag arbetar med administration,

³⁰ Se Bilaga 4 för lösningsförslag baserat på it-konsultbyråns utformning av en portal.

kommunikation och projektledning vid myndigheten. Vi har också inkluderat ett påslag för overheadkostnader på 20 procent och ett lönekostnadspåslag på 56 procent.³¹

Cirka 2,6 miljoner kronor årligen för förvaltningskostnader

Vi uppskattar att de löpande förvaltningskostnaderna årligen kommer att uppgå till cirka 2,6 miljoner kronor. Förvaltningskostnaderna består av kostnader för myndighetens arbete för att driva portalen och för att förvalta den tekniska driften och underhållet av portalen. I arbetet med att driva portalen ingår både att utveckla utformningen av portalen så att den är användbar för kommuner och regioner och att leda myndighetssamverkan mellan de bidragsgivande myndigheter. Det kommer också att krävas en viss del redaktionellt arbete i en samlad informationsportal.

Vi uppskattar att kostnaden för att driva portalen kommer att uppgå till drygt en miljon kronor per år. Vår uppskattning är baserad på att arbetet med att driva portalen kommer att kräva cirka en årsarbetskraft.

På samma sätt som för utvecklingskostnaderna ovan har vi beräknat kostnaderna utifrån en genomsnittslön på 50 000 kronor i månaden, med ett påslag för overheadkostnader på 20 procent och ett lönekostnadspåslag på 56 procent.³²

Vi uppskattar att kostnaden för förvaltningen av den tekniska driften och underhållet av portalen kommer att uppgå till cirka 1,5 miljon kronor. Kostnaden består av kostnader för it-drift, licenser och serverkapacitet. Vi baserar vår uppskattning på samma underlag från it-konsultbyrån som vi har använt för att uppskatta utvecklingskostnaderna.

³¹ Två årsarbetskrafter = $2 \times 50\,000 \times 12 \times 1,2 \times 1,56 = 2\,246\,400$ kronor.

³² En årsarbetskraft = $1 \times 50\,000 \times 12 \times 1,2 \times 1,56 = 1\,123\,200$ kronor.

5.7 Ett fyrtiotal statliga myndigheter kommer att påverkas av portalen

Alla myndigheter som administrerar riktade statsbidrag till kommuner och regioner kommer att påverkas av en samlad informationsportal som innehåller samtliga riktade statsbidrag.³³ Vår kartläggning visar att de bidragsgivande myndigheterna inte kommer att kunna minska sitt nuvarande arbete med att förmedla information om bidrag till kommuner och regioner via exempelvis deras egna webbplatser och statsbidragsportaler. Det innebär att myndigheterna kommer behöva fortsätta arbeta med sina egna informationskanaler till kommuner och regioner, och att portalen kommer att bli ett tillägg till deras nuvarande arbete. Det gäller även den myndighet som får uppgiften att vara portalansvarig. Myndigheternas egna webbplatser respektive statsbidragsportaler för bidrag kommer alltså att finnas kvar.

Vi bedömer att det är två centrala faktorer som kommer styra i vilken utsträckning de bidragsgivande myndigheterna kommer att påverkas av en samlad informationsportal. Dessa två faktorer är hur många bidrag som en myndighet administrerar respektive den tekniska utformningen av portalen.

5.7.1 Myndigheter som administrerar många bidrag och där bidragen ändras ofta kan få ökade kostnader

Vår analys visar att de myndigheter som administrerar riktade statsbidrag till kommuner och regioner kommer att behöva införa nya arbetssätt och ta fram egna rutiner för att kunna lämna information om sina respektive bidrag i en portal. Ju fler bidrag som en myndighet administrerar, desto mer resurser behöver den lägga på att lämna information om bidrag och att se till att den information de lämnar är korrekt och uppdaterad. Även hur ofta bidragen ändras kommer att påverka hur mycket resurser arbetet kommer kräva. De myndigheter som administrerar ett stort antal bidrag och där förändringar sker ofta kommer alltså att påverkas mer än de myndigheter som administrerar få bidrag och där bidragen sällan förändras.

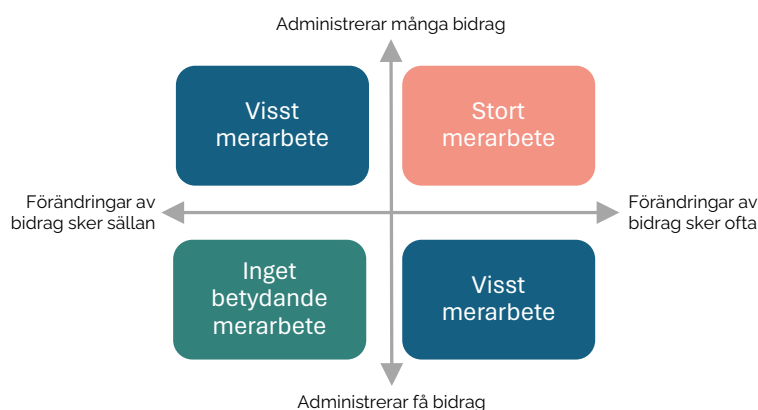
³³ Se Statskontoret (2024). *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll* (kommande) för förteckning av de riktade statsbidrag och de myndigheter som under 2023 administrerade bidragen.

Baserat på intervjuer med företrädare för bidragsgivande myndigheter har vi definierat fyra grupper av myndigheter:

1. Myndigheter som administrerar många bidrag, och där förändringar av bidragen sker ofta.
2. Myndigheter som administrerar många bidrag, men där förändringar av bidragen sker sällan.
3. Myndigheter som administrerar få bidrag, men där förändringar av bidragen sker ofta.
4. Myndigheter som administrerar få bidrag, och där förändringar av bidragen sker sällan.

Grupperna kan kategoriseras i tre nivåer utifrån hur mycket merarbete som en portal skulle kunna innebära för myndigheterna (Figur 3).

Figur 3. Hur mycket merarbete bidragsgivande myndigheter kan komma att få av en samlad informationsportal.

För de myndigheter som administrerar många bidrag och där bidragen förändras ofta kan uppgiften att lämna information om bidrag innebära ett stort merarbete. För de myndigheter som har få bidrag men där bidragen förändras ofta kommer uppgiften att lämna information om bidrag sannolikt bara att medföra ett visst merarbete. På motsvarande sätt kan det innebära visst merarbete för myndigheter som har många bidrag men där bidragen sällan förändras. Att lämna information om bidrag kommer troligen inte att medföra något betydande merarbete alls för de myndigheter som administrerar få bidrag och där bidragen förändras sällan.

Hur mycket merarbete myndigheterna eventuellt får beror alltså på hur många bidrag de administrerar och hur ofta statsbidragen förändras. Myndigheternas kostnader för att lämna information om bidrag kommer i sin tur bero på vilket merarbete portalen kommer att medföra för dem. Vi har inte kunnat uppskatta hur stora kostnader som myndigheterna kan komma att få för sitt eventuella merarbete. Vi bedömer däremot att kostnaderna för de myndigheter där portalen kan medföra ett stort merarbete kan vara så pass höga att de kan få svårt att utföra uppgiften att lämna information om bidrag om dessa myndigheter inte tillförs medel för detta.

5.7.2 Den tekniska utformningen av portalen styr i vilken utsträckning myndigheterna påverkas

Vi bedömer att den tekniska utformningen av portalen kommer att styra i vilken utsträckning en portal kommer att påverka de bidragsgivande myndigheterna. Vårt uppdrag omfattar inte att föreslå hur portalen tekniskt ska utformas. Vi har därför bara översiktligt kartlagt hur olika tekniska lösningar kan komma att påverka myndigheterna.

Vår kartläggning visar att manuellt redaktionellt arbete på kort sikt troligen är den mest kostnadseffektiva och genomförbara lösningen för att de bidragsgivande myndigheterna ska kunna utföra sin uppgift att ansvara för att lämna information om bidrag i portalen. Manuella uppdateringar av informationen kommer att behöva ske kontinuerligt, till exempel när villkoren för bidragen förändras. Regeringsbeslut om sådana förändringar kan ibland komma med kort varsel, och kommuner och regioner vill generellt ha bättre framförhållning kring bidragen.³⁴ Men även med bättre framförhållning från statens sida blir det ändå en stor utmaning att hålla portalen uppdaterad med korrekt information.

Manuell hantering medför en risk för att myndigheter missar att lämna eller uppdatera information, på grund av den mänskliga faktorn. Ett möjligt alternativ som skulle kunna göra informationsöverföringen säkrare och mer effektiv är att myndigheterna bygger automatiska kopplingar från sina webbplatser eller it-system till portalen. På så sätt skulle portalen automatiskt uppdateras när myndigheterna ändrar sin information.

³⁴ Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*

Vår kartläggning visar att det eventuellt går att kombinera manuella och automatiserade metoder, och att olika metoder kan bli aktuellt under olika delar av utvecklingen av en portal. Vi bedömer däremot att de bidragsgivande myndigheterna kan behöva anpassa och utveckla sina it-system för att göra automatiska kopplingar möjliga. Myndigheternas kompetens och resurser på it-området kan därför ha en inverkan på i vilken utsträckning som de påverkas av en samlad informationsportal. Statskontoret har till exempel i tidigare rapporter konstaterat att myndigheter behöver använda mycket tid och resurser när de ska utveckla eller koppla ihop sina it-system för att kunna återanvända information och få systemen att kommunicera med varandra.³⁵ Som vi tidigare nämnt kan Digg vara ett stöd för myndigheterna i deras digitala omställning. Vi noterar även att regeringen för närvarande bereder de förslag som har lämnats av utredningen om interoperabilitet vid datadelning om hur bland annat datadelning inom den offentliga förvaltningen kan förbättras.³⁶

5.8 Regeringen bör styra myndigheternas uppgifter och ställa krav på samverkan

Vi bedömer att regeringen bör styra de berörda myndigheterna när det gäller vilka uppgifter de kommer ha för en samlad informationsportal och ställa krav på att myndigheterna ska samverka. En portal kommer att beröra ett stort antal myndigheter på olika sätt. De flesta av departementen inom Regeringskansliet kan också behöva engagera sig i styrningen av myndigheterna, eftersom myndigheter inom nästan samtliga utgiftsområden administrerar bidrag.³⁷ Vi anser därför att det behövs en tydlig och lättöverskådlig styrningsform av myndigheterna, så att myndigheternas arbete blir långsiktigt och för att portalen ska kunna bli en stabil plattform.

³⁵ Statskontoret (2023:10). *Enklare för företag? Uppföljning av myndigheternas tillämpning av förordning (2018:1264) om inhämtande av uppgifter från företag.*

³⁶ SOU (2023:96). *En reform för datadelning.*

³⁷ Statskontoret (2024). *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll* (kommande).

5.8.1 Myndigheternas uppgifter för portalen bör regleras i förordning

Vi bedömer att den mest lämpliga styrningsformen för myndigheternas uppgifter för portalen är att reglera uppgifterna i förordning. Uppgiften att ansvara för portalen kommer att innebära att den myndighet som får detta ansvar också får en ny uppgift. Den nya uppgiften kommer att vara en permanent uppgift som kommer att ligga utanför den ansvariga myndighetens direkta verksamhetsområde. Vi bedömer också att uppgiften att lämna information om bidrag i portalen kommer att innebära att den portalansvariga myndigheten och de andra bidragsgivande myndigheterna kommer att behöva ändra hur de förmedlar information om de bidrag som de administrerar. Det kan även ske förändringar över tid av vilka myndigheter som har i uppgift att administrera bidrag till kommuner och regioner.

5.8.2 Även krav på samverkan bör regleras i förordning

Vi bedömer att regeringen kommer att behöva ställa krav på att myndigheterna ska samverka. Vi bedömer att den mest lämpliga styrningsformen är att reglera detta i förordning.

Alla förvaltningsmyndigheter har ett generellt men inte obegränsat krav på samverkan

Att myndigheter ska samverka framgår av bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) och myndighetsförordningen (2007:515). Det är också en central del i det övergripande förvaltningspolitiska målet.³⁸ Det förvaltningspolitiska målet och bestämmelserna i förvaltningslagen och myndighetsförordningen medför att myndigheter har en generell – men inte obegränsad – samverkansskyldighet. Det innebär att en myndighet inte är skyldig att delta i en viss myndighetssamverkan om regeringen inte uttryckligen har ställt ett sådant krav på myndigheten. Men regeringen kan ställa krav på att myndigheter ska samverka i en viss situation genom att skriva in det i en författning. Regeringen kan även ställa krav på att myndigheter ska samverka genom särskilda regeringsbeslut eller genom myndigheternas regleringsbrev. Men regeringen behöver inte alltid styra

³⁸ Proposition 2009/10:175. *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt.*

myndigheters samverkan. En stor del av den samverkan som sker i statsförvaltningen är frivillig och drivs av myndigheterna själva.³⁹

Det finns en risk för att myndigheterna får svårare att samverka om inte regeringen ger dem ett tydligt uppdrag att samverka

Att regeringen ger berörda myndigheterna ett tydligt samverkansuppdrag är en framgångsfaktor för en bra myndighetssamverkan.⁴⁰ Det visar vår genomgång av tidigare rapporter om samverkan och av myndigheters vägledning inom detta område. Det handlar både om att regeringen ger en myndighet ett tydligt uppdrag och mandat att samordna och koordinera arbetet, och att de andra myndigheterna får ett tydligt uppdrag att samverka. Att detta är en framgångsfaktor bekräftar även våra intervjuer med bidragsgivande myndigheter. De vi intervjuade bedömer att regeringen måste ge myndigheterna ett tydligt uppdrag att samverka, och att detta bland annat är viktigt för att det måste vara tydligt för dem varför de ska samverka och vad de ska samverka om.

Vi bedömer även att om det saknas tydlig styrning från regeringen i frågan om myndighetssamverkan kan det leda till att myndigheter väljer att prioritera ner detta uppdrag till förmån för andra delar av myndigheternas verksamheter.

³⁹ Statskontoret (2017). *Frivillig samverkan mellan myndigheter – några exempel*.

⁴⁰ E-delegationen (Version 4.1, 2015-05-28). *Vägledning för digital samverkan – Vägledning från E-delegationen*; Ekonomistyrningsverket (2023-02-23). *Vad är samverkan?* (Hämtad 2024-02-26) <https://forum.esv.se/verksamhetsutveckling/samverkan/vad-ar-samverkan/> och Statskontoret (2020). *En innovativ och samverkande förvaltning – 10 år med det förvaltningspolitiska målet*.

Referenser

E-delegationen (Version 4.1, 2015-05-28). *Vägledning för digital samverkan – Vägledning från E-delegationen*.

Ekonomistyrningsverket (2023-02-23). Vad är samverkan? (Hämtad 2024-02-26).

<https://forum.esv.se/verksamhetsutveckling/samverkan/vad-ar-samverkan/>

Friskolornas Riksförbund (2024). *Fakta om friskolor 2024*.

Myndigheten för digital förvaltning. *Ena – Sveriges digitala infrastruktur*. (Hämtad 2024-04-25). <https://www.digg.se/ledning-och-samordning/ena--sveriges-digitala-infrastruktur>

Myndigheten för digital förvaltning. Kunskap och stöd. (Hämtad 2024-04-04). <https://www.digg.se/kunskap-och-stod>

Proposition 2009/10:175. *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt*.

Proposition 2022/23:1. *Budgetpropositionen för 2023. Utgiftsområde 25. Allmänna bidrag till kommuner*.

Regeringen (2024). Målet för digitaliseringspolitiken. (Hämtad 2024-03-21). <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringspolitik/mal-for-digitaliseringspolitik/>

Riksrevisionen (2016:29). *Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården*.

Riksrevisionen (2017:30). *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov*.

Riksrevisionen (2022:1). *Statens finansiering av kommunerna – fördelningen av den kommunala fastighetsavgiften och riktade statsbidrag*.

SOU (2018:47). *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn.*

SOU (2020:8). *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.*

SOU (2023:94). *Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn.*

SOU (2023:96). *En reform för datadelning.*

Statsbidragsportalen. *Förenkla bevakningen och hanteringen av bidrag.* (Hämtad 2024-02-23). <https://statsbidragsportalen.se/>

Statskontoret (2017). *Frivillig samverkan mellan myndigheter – några exempel.* (Om offentlig sektor 31).

Statskontoret (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.*

Statskontoret (2020). *En innovativ och samverkande förvaltning – 10 år med det förvaltningspolitiska målet.* (Om offentlig sektor 39).

Statskontoret (2022:9). *Administrativa kostnader i kommunsektorn – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*

Statskontoret (2023). *När myndigheter ställer om – Erfarenheter av snabba omställningar.* (Om offentlig sektor 48).

Statskontoret (2023:2). *Små mått på stora värden – Förslag på indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet.*

Statskontoret (2023:7). *Att styra de självstyrande – En analys av statens styrning av kommuner och regioner.*

Statskontoret (2023:10). *Enklare för företag? Uppföljning av myndigheternas tillämpning av förordning (2018:1264) om inhämtande av uppgifter från företag.*

Statskontoret (2023:19). *Korreakta utbetalningar av statliga stöd till företag och andra juridiska personer.*

Statskontoret (2024). *Statens styrning med statsbidrag till kommuner och regioner 2023 – antal, omfattning och innehåll* (kommande).

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

III 14

2023-06-22

Fi2021/03754 (delvis)
Fi2023/02075

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag till kommuner och regioner

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet. Statskontoret ska redovisa olika alternativa lösningar för att införa en sådan portal.

Om Statskontoret bedömer att det finns förutsättningar för att skapa en samlad informationsportal ska Statskontoret lämna förslag på hur en sådan bör skapas och bla.

- föreslå hur informationsportalen ska utformas och drivas,
- föreslå vilken statlig myndighet som bör ansvara för informationsportalen,
- bedöma vilka författningsändringar, uppdrag till statliga myndigheter eller andra åtgärder som behöver genomföras för att få till stånd en samlad informationsportal, samt
- föreslå hur uppgiften att tillhandahålla portalen ska finansieras.

Statskontoret ska senast den 27 maj 2024 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Administrationn i kommuner och regioner har ökat till följd av den statliga styrningens utveckling. Detta får till följd att tid och resurser behöver läggas på administration i stället för på verksamheten. Samtidigt finns det

Telefonväxel: 08-405 10 00

Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

utmaningar när det gäller personal- och kompetensförsörjningen i kommunernas och regionernas verksamheter. Genom att minska den administration som uppstår till följd av statens styrning kan tid och resurser frigöras i kommuner och regioner. Även statliga myndigheter och enskilda utförare skulle gynnas av en minskad administration.

Det finns riktade statsbidrag som kategoriseras som kostnadsersättningar där kommuner och regioner får ersättning för vissa kostnader t.ex. för läkemedel och flyktingmottagande. I flertalet fall kräver det av kommuner och regioner att de ansöker om eller aktivt rekviderar medlen. Det finns också bidrag och ersättningar där medlen betalas ut utan att det krävs någon aktiv åtgärd. Samtliga riktade statsbidrag omfattas av detta uppdrag.

Riktade statsbidrag till kommuner och regioner har ökat under en längre tid och uppgick 2022 till 206 i antal (inklusive 26 kostnadsersättningar) enligt Statskontorets rapport om utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2022. Det stora antalet riktade statsbidrag medför svårigheter för såväl kommuner och regioner som enskilda utförare att få en samlad överblick över och veta om vilka bidrag som finns. Som bl.a. Statskontoret, Kommunutredningen i betänkandet Starkare kommuner (SOU 2020:8) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) pekat på leder detta bl.a. till ökad administration och även till att ett antal kommuner inte söker vissa bidrag, vilket får till följd att avsatta statliga medel inte används till avsett ändamål.

I budgetpropositionen för 2023 uttalar regeringen att inriktningen är att den statliga styrningen ska präglas av långsiktighet och god framförhållning samt samordnade och tydliga styrsignaler (prop. 2022/23:1 utg. omr. 25). Den bör skapa utrymme för regional och lokal anpassning och inte försvåra effektivisering.

En stor del av statens bidrag till kommunsektorn sker genom generella statsbidrag. Regeringen anser att det även finns ett fortsatt behov av att staten ersätter kommunerna och regionerna för kostnader inom vissa områden och i viss utsträckning riktar statsbidrag till specifika områden, bl.a. områden med stora utvecklingsbehov.

Mot bakgrund av att antalet riktade statsbidrag har ökat över tid, liksom den ekonomiska omfattningen av bidragen, finns det skäl att säkerställa att riktade statsbidrag används av de kommuner, regioner och enskilda utförare

som har störst behov av dem och att den administrativa börda som följer av dessa inte är onödigt betungande.

Statskontoret konstaterar i sin rapport om administrativa kostnader i kommunsektorn (2022:9) att varken regeringen, de statliga myndigheterna eller SKR tillhandahåller någon samlad och aktuell kalender med information om och datum för samtliga riktade statsbidrag. Det finns enligt Statskontoret i dagsläget sektorsvis samlad information hos vissa statliga myndigheter, som t.ex. Statens skolverk och Socialstyrelsen. Riktade statsbidrag finns dock inom ett stort antal olika verksamhetsområden, och det saknas möjlighet för kommuner, regioner och enskilda utförare att på ett enkelt sätt få en samlad aktuell överblick över vilka bidrag som går att söka, antalet bidrag och den ekonomiska omfattningen av bidragen. Syftet med att redovisa riktade statsbidrag på en plats är enligt Statskontoret främst att minska kommuners, regioners och enskilda utförares administrativa kostnader för att bevaka nya och förändrade bidrag och minska risken för att någon går miste om ett bidrag som de har möjlighet att ansöka om. Detta gäller inte minst mindre kommuner och enskilda utförare. En samlad informationsportal skulle enligt Statskontoret frigöra arbetstid för kommuner, regioner och enskilda utförare samt sannolikt höja nyttjandegraden av bidragen. Även statliga aktörer, forskare och andra intressenter kan ha nytta av en samlad uppdaterad informationsportal om alla riktade statsbidrag.

Närmare om uppdraget

Syftet med en samlad informationsportal är att minska kommuners, regioners och enskilda utförares administrativa kostnader och att de riktade statsbidragen når de som regeringen avsett.

Samtliga riktade statsbidrag inklusive kostnadsersättningar omfattas av uppdraget. Statskontoret ska särskilt beakta möjligheterna att använda sig av befintliga informationspunkter inom olika verksamhetsområden, som t.ex. information på Statens skolverks hemsida, och om det finns liknande informationspunkter inom andra sektorsövergripande områden som kan ligga till grund för Statskontorets analys och förslag.

Myndigheten ska redovisa

- vilka typer av riktade statsbidrag som ska finnas i portalen,
- vilken information om dessa statsbidrag som ska finnas i portalen,

- vilka statliga myndigheter som skulle påverkas av en portal och på vilket sätt,
- hur det ska säkerställas att informationen i portalen är korrekt samt
- hur det ska säkerställas att informationen uppdateras.

Myndigheten ska inte föreslå hur informationsportalen tekniskt ska utformas. Det ingår inte heller i uppdraget att lämna författningsförslag. Kostnaderna för myndighetens förslag ska beräknas.

Statskontoret ska bedöma hur statliga myndigheters nuvarande arbete med digitala verktyg och information om riktade statsbidrag påverkas av en samlad informationsportal och eftersträva en lösning som är effektiv för alla berörda parter. Statskontoret ska också registrera domännamn för portalen för att säkerställa att det finns ett lämpligt namn om regeringen bedömer att en portal bör skapas.

Statskontoret ska även översiktligt belysa förutsättningarna för att på sikt utveckla informationsportalen så att all hantering av samtliga riktade statsbidrag blir mer samlad, t.ex. när det gäller ansökan, utbetalningar och återrapportering.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Finansdepartementet) om genomförandet av uppdraget. Statskontoret ska inhämta synpunkter från berörda statliga myndigheter och föra en dialog med kommuner, regioner, SmåKom och SKR. Myndigheten ska även inhämta synpunkter från Myndigheten för digital förvaltning när det gäller aspekter som rör den digitala infrastrukturen.

På regeringens vägnar

Erik Slottner

Henrik Källsbo

Kopia till

- Arbetsförmedlingen
- Boverket
- Försäkringskassan
- Havs- och vattenmyndigheten
- Migrationsverket
- Myndigheten för digital förvaltning
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Post- och Telestyrelsen
- SmåKom
- Socialstyrelsen
- Statens Skolverk
- Trafikverket
- Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2

Statskontorets författningsförslag

Förslag till förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner

Statskontoret föreslår följande.

1 § Denna förordning gäller för förvaltningsmyndigheter under regeringen som delar ut riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.

Bestämmelserna i denna förordning syftar till att underlätta för kommuner och regioner att ha en samlad överblick över de riktade statsbidragen och kostnadsersättningarna som riktar sig till kommuner och regioner.

Om en lag eller en förordning innehåller en bestämmelse som avviker från denna förordning, gäller den bestämmelsen.

2 § Den myndighet som regeringen bestämt ska ansvara för en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner. Myndigheten ska ansvara för

1. den tekniska driften av informationsportalen, och
2. att informationsportalen är användbar för kommuner och regioner och att den innehåller den information och de funktioner som de behöver.

3 § En förvaltningsmyndighet under regeringen som delar ut riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner ska, inom ramen för sitt ansvarsområde, lämna den information som behövs till den myndighet som regeringen bestämt för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt 2 §.

4 § Den myndighet som regeringen bestämt ska ansvara för informationsportalen ska vid utförandet av sina uppgifter enligt 2 § samverka med och bistå myndigheterna när de utför sin uppgift enligt 3 §.

5 § Den myndighet som regeringen bestämt ska ansvara för informationsportalen får meddela närmare föreskrifter om verkställighet av 3 § i denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk

Statskontoret föreslår att 18 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Myndigheten ska

1. ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) för funktionshindersfrågor inom ramen för sitt verksamhetsområde och – i den mån det inte är en uppgift för Specialpedagogiska skolmyndigheten – inom ramen för detta ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter,

2. ansvara för frågor inom ramen för sitt verksamhetsområde som rör nyanlända personer,

3. verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling,

4. ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) för frågor om de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken inom ramen för sitt verksamhetsområde vilket innefattar att verka samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter,

5. främja användningen och utvecklingen av validering inom kommunal vuxenutbildning,

6. inom ramen för sitt verksamhetsområde stödja kommuner och andra huvudmän i arbetet med säkerhet och krisberedskap, *och*

6. inom ramen för sitt verksamhetsområde stödja kommuner och andra huvudmän i arbetet med säkerhet och krisberedskap,

7. ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) inom ramen för sitt verksamhetsområde när det gäller de statliga insatserna för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, vilket innefattar att vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter.

7. ha ett samlat ansvar (sektorsansvar) inom ramen för sitt verksamhetsområde när det gäller de statliga insatserna för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, vilket innefattar att vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda myndigheter och andra relevanta parter, *och*

8. ansvara för en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner och för att samordna arbetet med informationsportalen. Ytterligare bestämmelser om myndighetens ansvar finns i förordningen (2025:xx) om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner.

Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete enligt första stycket 3 rapportera till Naturvårdsverket och samråda med myndigheten om vilken rapportering som behövs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

Bilaga 3

Enkät om kommuners behov av en informationsportal om riktade statsbidrag

Denna bilaga redogör för den enkät som Statskontoret har genomfört för att kartlägga bland annat kommuners behov av en samlad informationsportal om riktade statsbidrag.

Enkätens missiv

Kommuners behov av en informationsportal för riktade statsbidrag

Har er kommun behov av en informationsportal som innehåller information om alla riktade statsbidrag? Vilken nytta skulle en sådan informationsportal ha för er kommun?

Statskontoret har fått i uppdrag att analysera förutsättningarna för att samla information om aktuella riktade statsbidrag till kommuner och regioner i en digital informationsportal hos en statlig myndighet. Syftet med att införa en digital informationsportal är att minska kommuners och regioners administrativa kostnader för hantering av riktade statsbidrag och att säkerställa att de riktade statsbidragen i högre grad än i dag används i enlighet med avsatt ändamål.

Vi vill få en bred bild av vilket behov kommuner har av en informationsportal, och vilken nytta en sådan kan ge. Vi skickar därför ut en kort enkät till samtliga kommuner i Sverige. Parallellt intervjuar vi också ett antal kommuner och regioner.

Enkäten består av fyra frågor. Ni avgör själva vem eller vilka personer i er kommun som ska besvara frågorna. Vi tror dock att det kan röra sig om någon som är administrativt ansvarig, stabschef eller ekonomichef i er kommun. Den eller de som besvarar enkäten bör ha god kunskap om kommunens arbete med riktade statsbidrag. Vi är tacksamma om enkäten skickas vidare till berörd person.

Er medverkan i undersökning är helt frivillig. Men för undersökningens tillförlitlighet och för att bäst kunna beskriva kommuners behov av en eventuell informationsportal för riktade statsbidrag är varje svar mycket viktigt.

Enkätfrågor

Vilka påståenden stämmer in på er kommun? Markera alla alternativ som stämmer in.

- En informationsportal skulle hjälpa vår kommun att få en överblick över vilka statsbidrag som finns att söka (en överblick som vi idag *inte* har).
- Vi har inte tillräckligt med administrativa resurser för att bevaka riktade statsbidrag så som vi önskar.
- Vi har missat att ansöka statsbidrag för att vi inte visste om dem vid ansökningstillfället eller fick information om statsbidragen för sent.
- Vi har bra koll över vilka riktade statsbidrag som finns, men en informationsportal skulle ändå vara användbar för oss.
- Vi har bra koll på de riktade statsbidrag som vi är intresserade av, vi har därför *ingen* eller *liten* behov av en informationsportal.
- Vi får information om gällande riktade statsbidrag från en privat bevakningstjänst för statsbidrag (såsom www.statsbidragsportalen.se).
- Inget påstående stämmer in.
- Vet inte.

Det finns privata tjänster som bevakar och samlar information om statsbidrag som kommuner kan söka, exempelvis www.statsbidragsportalen.se. Den har information om bland annat statsbidrag, föreningsbidrag och EU-bidrag.

Använder er kommun någon sådan tjänst som bevakar statsbidrag i dagsläget?

- Ja.
- Nej.
- Vet inte.

Vid ja: Vad använder ni tjänsten till? Markera alla alternativ som stämmer in.

- Söka information om riktade statsbidrag.
- Söka information om bidrag från stiftelser och organisationer.
- Söka information om EU-bidrag.
- Dela information inom kommunen om olika statsbidrag.
- Inget av ovanstående.
- Vet inte.

Vid nej: Varför använder ni inte en sådan tjänst? Markera alla alternativ som stämmer in.

- Visste inte att det fanns någon sådan tjänst.
- Vi har bra koll på statsbidragen själva.
- Vi söker endast statsbidrag från Skolverket eller Socialstyrelsen.
- Vi vill av princip inte betala till privata marknaden för en sådan tjänst.
- Vi har bedömt att nyttan för en sådan tjänst inte är större än kostnaden.
- Vi är osäkra på om all information finns med i privat portal, eller om informationen uppdateras när det görs ändringar i statsbidragen.
- Vi har haft en sådan tjänst tidigare, men vi var inte nöjda och har därför inte en sådan tjänst i dagsläget.
- Inget påstående stämmer in.
- Vet inte.

Bedömer ni att en statlig informationsportal för riktade statsbidrag skulle vara användbar för att bevaka och söka information om riktade statsbidrag för er kommun?

- Ja.
- Nej.
- Vet ej.

Vid nej: Varför inte?

Fritext

Vill ni lägga till eller kommenterar något?

Fritext

Svarsfrekvens

Enkäten skickades ut till alla kommuner i Sverige. Av 290 kommuner svarade 244 kommuner på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 84 procent. Vi delade in kommunerna i sex olika grupper baserat på antal invånare för att fånga eventuella skillnader mellan kommuner till följd av kommunernas olika behov och administrativa resurser. Svarsfrekvens är hög i varje grupp, över åttio procent, se tabell B1 nedan.

Tabell B1. Svarsfrekvens.

Kommungrupp baserat på invånare	Antal kommuner	Antal svar	Svars-frekvens
Under 5 000	16	14	88 %
5 000–9 999	57	50	88 %
10 000–19 999	93	75	81 %
20 000–49 999	74	62	84 %
50 000–99 999	31	25	81 %
100 000 och fler	19	18	95 %
Samtliga	290	243	84 %

Resultat

I tabell B2 redovisar vi ett svar för samtliga kommuner som har svarat på enkäten (första kolumnen), och ett svar för varje kommungrupp (baserat på invånare i kommunerna).

Tabell B2. Redovisning av enkätsvar, svar fördelat på antal invånare per kommun.

	Samtliga	0–5 000	5 000– 9 999	10 000– 19 999	20 000– 49 999	50 000– 99 999	+100 000
Skulle det vara användbart med en statlig informationsportal?							
Ja	95 %	86 %	100 %	93 %	98 %	96 %	89 %
Nej eller vet ej	5 %	14 %	0 %	7 %	2 %	4 %	11 %
Vilka påstående stämmer in på er kommun?							
En informationsportal skulle hjälpa vår kommun att få en överblick över vilka statsbidrag som finns att söka (en överblick som vi idag inte har)	74 %	86 %	78 %	72 %	74 %	72 %	67 %
Vi har inte tillräckligt med administrativa resurser för att bevaka riktade statsbidrag så som vi önskar	45 %	79 %	64 %	45 %	35 %	32 %	17 %
Vi har missat att ansöka statsbidrag för att vi inte visste om dem vid ansökningstillfället eller fick information om statsbidragen för sent	28 %	43 %	42 %	28 %	18 %	28 %	11 %
Vi har bra koll över vilka riktade statsbidrag som finns, men en informationsportal skulle ändå vara användbar för oss	55 %	43 %	46 %	56 %	53 %	64 %	78 %

	Samtliga	0–5 000	5 000– 9 999	10 000– 19 999	20 000– 49 999	50 000– 99 999	+100 000
Vi har bra koll på de riktade statsbidrag som vi är intresserade av, vi har därför inget eller litet behov av en informationsportal	5 %	7 %	2 %	8 %	3 %	0 %	11 %
Vi får information om gällande riktade statsbidrag från en privat bevakningstjänst för statsbidrag	13 %	0 %	8 %	9 %	19 %	28 %	11 %
Använder ni en privat tjänst som bevakar statsbidrag?							
Ja	18 %	0 %	10 %	17 %	23 %	32 %	17 %
Nej	75 %	93 %	86 %	76 %	69 %	56 %	72 %
Vet ej	7 %	7 %	4 %	7 %	8 %	12 %	11 %
Vad använder ni tjänsten till? (fråga till kommuner som använder privat tjänst)							
Söka information om riktade statsbidrag	91 %		100 %	77 %	93 %	100 %	100 %
Söka information om bidrag från stiftelser och organisationer	58 %		80 %	38 %	71 %	50 %	67 %
Söka information om EU-bidrag	67 %		60 %	46 %	79 %	75 %	100 %
Dela information inom kommunen om olika statsbidrag	65 %		60 %	69 %	50 %	88 %	67 %
Varför använder ni inte en sådan tjänst? (fråga till kommuner som inte använder privat tjänst)							
Visste inte att det fanns någon sådan tjänst	25 %	38 %	33 %	19 %	28 %	14 %	15 %
Vi har bra koll på statsbidragen själva	26 %	8 %	16 %	28 %	26 %	43 %	46 %

	Samtliga	0–5 000	5 000– 9 999	10 000– 19 999	20 000– 49 999	50 000– 99 999	+100 000
Vi söker endast statsbidrag från Skolverket eller Socialstyrelsen	9 %	8 %	0 %	16 %	7 %	21 %	0 %
Vi vill av princip inte betala till privata marknaden för en sådan tjänst	16 %	15 %	21 %	16 %	19 %	14 %	0 %
Vi har bedömt att nyttan för en sådan tjänst inte är större än kostnaden	39 %	31 %	33 %	49 %	33 %	50 %	31 %
Vi är osäkra på om all information finns med i privat portal, eller om informationen uppdateras när det görs ändringar i statsbidragen	21 %	23 %	19 %	18 %	26 %	36 %	8 %
Inget påstående stämmer in	8 %	0 %	2 %	7 %	14 %	7 %	23 %
Vet inte	8 %	15 %	14 %	5 %	5 %	7 %	0 %

Bilaga 4

Lösningssförslag för en samlad informationsportal

Här redovisar vi ett förslag på hur en samlad informationsportal kan utvecklas. Förslaget utgår från ett lösningssförslag från en it-byrå som vi konsulterat för att beräkna utvecklingskostnaderna för en portal.

En samlad informationsportal för riktade statsbidrag kan utformas på olika sätt och det går att välja ambitionsnivå beroende på om regeringen prioriterar ett snabbt införande, kostnad eller funktionalitet. Nedan beskriver vi tre alternativ som representerar olika ambitionsnivåer för en samlad portal:

1. Informationsportal med manuell uppdatering av information om statsbidrag.
2. Informationsportal med automatisk hämtning av information om statsbidrag från respektive myndighet.
3. En e-tjänstportal som, utöver information om statsbidrag, också ger möjlighet att logga in och nyttja olika e-tjänster (ansöka, rekvirera och återskärta statsbidrag).

Det viktigaste för användarna av portalen är att informationen om bidrag är samlad, korrekt och uppdaterad. Den första ambitionsnivån möter detta behov utan att bygget blir alltför tekniskt komplicerat eller kostsamt. Samtidigt ger det en stabil grund för fortsatt utveckling av mer avancerade funktioner.

De andra två alternativen som innebär högre ambitionsnivåer har potential att skapa större nytta för användarna samt förenkla vissa delar av förvaltningen av portalen. Men att till exempel integrera många olika myndigheters webbplatser och system för att få till en automatisk hämtning av information kan vara en komplex och tidskrävande utmaning. Utveckling av gemensamma e-tjänster kräver dessutom ytterligare och mer noggrann utredning och är förenat med betydligt högre kostnader. Lösningssförslaget som presenteras nedan utgår därför från den första ambitionsnivån.

Lösningförslag för en informationsportal med manuell uppdatering av information

Nedan följer ett förslag på funktioner, organisering av arbetsuppgifter och projektplanering i en samlad portal med manuella uppdatering av information, det vill säga ambitionsnivå 1 enligt listan ovan.

Funktioner i portalen

Grundläggande funktionalitet

För att uppfylla användarnas behov och förväntningar behöver portalen utrustas med en rad grundläggande funktioner. Portalens primära uppgift kommer att vara att vägleda användaren till rätt bidragstyp. Att filtrera och söka i portalen kommer därför vara de viktigaste funktionerna. En intuitiv sökfunktionalitet är avgörande för att säkerställa att användarna enkelt kan navigera genom portalens innehåll och hitta de statsbidrag som är mest relevanta för deras specifika behov. Att investera i en användarvänlig design och smarta sökalgoritmer kommer att vara nyckeln till att uppnå detta mål.

Filtrerad sökning

En del av lösningen för att åstadkomma detta är att lagra informationen om varje bidragstyp i en databas och sedan tagga informationen med etiketter eller nyckelord som beskriver dess innehåll, kategori eller andra relevanta attribut. Därefter används dessa metadata för att skapa flexibla och kraftfulla filtreringsmekanismer, vilket möjliggör för användare att söka, sortera och filtrera information baserat på specifika kriterier. Detta gör det möjligt att effektivt extrahera och visa relevant information från databasen baserat på användarens behov. Filtrering kan till exempel handla om:

- kommuner/regioner
- uppdelat på myndigheter och dess bidragstyper
- utgångsdatum för ansökan och andra viktiga datum för respektive statsbidrag
- statsbidragstyper/gruppering.

Fritextsökning

Fritextsökning är effektivt för att snabbt hitta relevanta resultat som är baserade på användarens söktermer. Sökningen är heller inte begränsad till specifika fält eller kategorier inom databasen, utan tar hänsyn till tillgängliga textdata.

Aviseringar eller nyhetsutskick

Det är viktigt att kommuner och regioner blir uppdaterade om viktiga datum och ändringar i statsbidragen. I portalen ska användaren effektivt navigera i utbudet av statsbidrag och sedan slussas vidare till ansvarig myndighet när de identifierat en relevant statsbidragstyp.

Med detta upplägg kommer varje myndighet att ha ansvar för att hantera sina egna aviseringar och nyhetsutskick. På så sätt säkerställer vi att informationen är så direkt och relevant som möjligt, samtidigt som portalen fokuserar på att vara en effektiv vägledare till rätt myndighet och statsbidrag.

Kalenderfunktion

Viktiga datum som till exempel när ansökan för ett bidrag stängs visualiseras i en kalender och kan filtreras beroende på bidragstyp.

Vanliga frågor

En sida som besvarar vanligt förekommande frågor. Sidan bör även vara sökbar.

Möjliga tilläggsfunktioner

Favoritmarkering

Denna funktion gör det möjligt för användare att markera och spara innehåll i portalen för enkel åtkomst i framtiden. Genom att använda så kallade kakor kan portalen komma ihåg användarens valda favoriter, vilket underlättar återbesök genom att direkt erbjuda snabb åtkomst till tidigare markerade objekt.

Dela med en kollega

Eftersom användare kan vilja tipsa kollegor eller andra intressenter om statsbidrag kan en så kallad ”dela med en kollega”-knapp läggas till på varje sida. Denna funktion gör det enkelt att dela intressant material direkt från portalen.

AI-chatt

En AI-chatt skulle kunna underlätta sökningar och navigering bland statsbidragen i portalen. Kortfattat kan man säga att chatten möjliggör en naturlig dialog om innehållet i portalen och dess databas. Användaren kan således fråga sig fram till relevant innehåll och dessutom få vägledning och information som omfattar mer än svaret på den specifika frågan.

Redaktörsarbete och ansvar

Nedan följer ett förslag på en stegvis plan för att införa och förvalta portalen samt förslag på ansvarsfördelning vad gäller att uppdatera informationen i portalen. Den slutgiltiga modellen för samverkan och förvaltning behöver dock arbetas fram utifrån myndigheternas förutsättningar.

1. Initialt innehållsarbete

Ansvar: En central projektgrupp.

Uppdrag: Samla in och organisera information om alla bidragen från berörda myndigheter. Gruppen ansvarar också för att standardisera presentationen av informationen (inklusive metadata) för att säkerställa konsistens och tillgänglighet i portalen.

2. Utveckling och publicering

Ansvar: Leverantör tillsammans med den centrala projektgruppen.

Uppdrag: Utveckla portalens struktur och gränssnitt baserat på den insamlade informationen. Säkerställa att all funktionalitet, inklusive sök- och filteringsmöjligheter fungerar korrekt inför lansering.

3. Utnämning av myndighetsspecifika redaktörer

Ansvar: Den centrala projektgruppen i samarbete med respektive myndighet.

Uppdrag: Välja ut och utse personer inom varje myndighet som ansvarar för att uppdatera och underhålla sin myndighets statsbidragsinformation på portalen.

4. Utbildning av myndighetsspecifika redaktörer

Ansvar: Leverantör.

Uppdrag: Lösningen byggs för direktredigering på webbsidan. Detta gör att man inte behöver logga in i webbprogrammets redaktörsläge, vilket är ett mer komplext förfarande. Utbildningen klaras av på cirka två timmar och efter den kan de utnämnda redaktörerna hantera sina uppgifter effektivt och självständigt.

5. Löpande underhåll och support

Ansvar: En central supportenhet.

Uppdrag: Erbjuder teknisk support till myndighetsspecifika redaktörer. Hantera större uppdateringar, såsom tillägg av nya statsbidragstyper eller omfattande förändringar i portalens funktion eller design.

6. Översyn och uppdatering

Ansvar: Den centrala projektgruppen tillsammans med myndighetsspecifika redaktörer.

Uppdrag: Regelbundet granska portalens innehåll och funktion för att säkerställa att informationen är aktuell och att portalen möter användarnas behov. Genomföra nödvändiga uppdateringar baserade på återkoppling och nya krav.

Projektplanering

Lösningsförslaget nedan utgår från att portalen realiserar i en myndighets befintliga CMS-verktyg. CMS står för Content Management System, vilket är ett innehållshanteringssystem. Kortfattat är det ett verktyg för att hantera och publicera olika former av information på en webbplats. Att använda de befintliga verktygen gör att det inte uppstår nya licenskostnader. Men om myndigheten som ska ansvara för portalen endast har licenser för de webbplatser de har i dag, kommer det att uppstå nya licenskostnader eftersom portalen blir ytterligare en webbplats.

Projektgenomförandet omfattar totalt cirka 2 000 timmar. Projektmetoden bygger på fem generella faser:

1. Projektinitiering, cirka 100 timmar.
2. Koncept och design inklusive en teknisk förstudie, cirka 580 timmar.
3. Utveckling, cirka 500 timmar (plus 200 timmar för AI-chatt).
4. Driftsättning, tester, dokumentation och utbildning, cirka 160 timmar.
5. Överlämning till förvaltning och projektavslut, cirka 40 timmar.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 81

Diariennr: SK-2024/00449

Yttrande över remiss från Finansdepartementet - Enklare att överblicka riktade statsbidrag - Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen
yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat möjligheten att skapa en digital portal för att samla information om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Det stora antalet bidrag gör det svårt för såväl kommuner och regioner som enskilda utförare att få en samlad överblick över och vetskap om vilka bidrag som finns. Syftet med en samlad informationsportal är att bidragen ska nå de som regeringen har avsett.

Analysen visar att det finns behov och förutsättningar för en sådan portal, då nuvarande informationsspridning gör det svårt för kommuner och regioner att få en överblick över alla bidrag. En portal anses förbättra deras möjligheter att hitta och ansöka om bidrag, och gynna både stora och små kommuner.

Statskontorets analys visar att det inte föreligger några tekniska eller juridiska hinder för att utveckla en gemensam portal. Kostnaderna för att utveckla och implementera portalen bedöms vara relativt låga i förhållande till den nytta och effektivitet som portalen skulle kunna tillföra kommuner och regioner.

Skolverket bedöms vara den myndighet som bäst kan ansvara för portalen, inklusive dess tekniska drift och samordning med andra myndigheter. För att säkra ett effektivt samarbete föreslås att

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

regeringens krav på myndigheterna regleras i en förordning, och att Skolverket får uppdraget att utveckla portalen och rapportera dess tekniska utformning.

Umeå kommun ges möjligheten att avge yttrande på remissens förslag och materialet i Statskontorets rapport.

Regeringen efterfrågar särskilt synpunkter på förslaget till förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner (bilaga 2).

Yttrande

För- och grundskolenämnden delar Statskontorets uppfattning att den nuvarande ordningen, där bidragsinformation främst finns hos de ansvariga myndigheterna, försvårar för kommuner och regioner att få en överblick. Denna brist på samlad information ökar risken för att kommuner missar möjligheter att ansöka om bidrag, hanterar tillgängliga resurser ineffektivt samt har svårigheter att planera sin budget och verksamhet på ett ändamålsenligt sätt.

För- och grundskolenämnden ställer sig positiv till förslaget om en gemensam portal. Mindre kommuner har sämre förutsättningar än större kommuner att hantera statsbidrag. En gemensam portal skulle ge både kommuner och regioner en bättre överblick, minska risken att missa bidrag samt öka nyttjandet. Portalen skulle också bidra till en mer effektiv resursanvändning och stärka regeringens styrning genom riktade statsbidrag.

Med omfattande erfarenhet av Skolverkets e-tjänst vill nämnden dock betona att en genomgripande översyn krävs för att säkerställa att portalen blir användarvänlig, transparent och sökbar, samt präglas av långsiktighet och framförhållning. Funktioner för att filtrera information är av särskild betydelse, samt kalenderfunktion och funktioner för att avisera nyheter och förändringar. För att ytterligare förenkla processen och öka tillgängligheten vill nämnden framhålla att det vore önskvärt om portalen även möjliggjorde ansökan och uppföljning av samtliga ansökningar om statsbidrag. Detta är dock något som Statskontoret (s. 21) i nuläget inte bedömer som genomförbart.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Statskontorets bedömning är att portalen kan finansieras genom en omfördelning av medel från större riktade statsbidrag, för att täcka både Skolverkets kostnader och de kostnader som kan uppstå för berörda myndigheter. Kostnaden för att utveckla och införa portalen uppskattas uppgå till drygt 4 miljoner kronor. Till det kommer en kostnad för att förvalta och driva portalen, som uppskattas till cirka 2,6 miljoner kronor per år.

Även om kostnaden för portalen uppskattas till mindre än 0,1 promille av samtliga riktade statsbidrag innebär det minskade medel i redan befintliga statsbidrag. Nämnden vill även understryka att administrativa system och kostnader ofta tenderar att öka över tid, både i omfattning och i storlek. Det är därför av yttersta vikt att införandet av en portal inte blir mer kostsamt än beräknat och det blir viktigt att noggrant följa utvecklingen för att säkerställa att kostnaderna förblir hållbara på lång sikt och inte påverkar statsbidragens storlek negativt.

Nämnden håller med om bedömningen att en portal inte kommer att minska de administrativa kostnaderna som kommuner och regioner har för att hantera bidrag. Vidare vill nämnden betona på att kommuners och regioners hantering av bidrag leder till stora administrativa merkostnader och att många bidrag i olika storlek gör det svårare för kommuner och regioner att på ett effektivt sätt planera sin verksamhet och sin ekonomi.

Nämnden har inga invändningar mot Statskontorets författningsförslag (bilaga 2).

Beslutsunderlag

Bilaga: Remiss - Enklare att överblicka riktade statsbidrag -Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Beredningsansvariga

Lina Gullbrand, strateg

Carola Nilsson, strateg

Propositionsordning

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Ks-diarium, dnr KS-2024/00828

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

§ 60

Diariennr: SK-2024/00449

FGN: Yttrande över remiss från Finansdepartementet - Enklare att överblicka riktade statsbidrag - Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Arbetsutskottets beslut

För- och grundskolenämnden föreslås besluta att föreslå
kommunstyrelsen yttrande enligt nedan.

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen
yttrande enligt nedan.

Ärendebeskrivning

Statskontoret har på uppdrag av regeringen analyserat möjligheten att skapa en digital portal för att samla information om riktade statsbidrag till kommuner och regioner. Det stora antalet bidrag gör det svårt för såväl kommuner och regioner som enskilda utförare att få en samlad överblick över och vetskap om vilka bidrag som finns. Syftet med en samlad informationsportal är att bidragen ska nå de som regeringen har avsett.

Analysen visar att det finns behov och förutsättningar för en sådan portal, då nuvarande informationsspridning gör det svårt för kommuner och regioner att få en överblick över alla bidrag. En portal anses förbättra deras möjligheter att hitta och ansöka om bidrag, och gynna både stora och små kommuner.

Statskontorets analys visar att det inte föreligger några tekniska eller juridiska hinder för att utveckla en gemensam portal. Kostnaderna för att utveckla och implementera portalen bedöms vara relativt låga i

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

förhållande till den nytta och effektivitet som portalen skulle kunna tillföra kommuner och regioner.

Skolverket bedöms vara den myndighet som bäst kan ansvara för portalen, inklusive dess tekniska drift och samordning med andra myndigheter. För att säkra ett effektivt samarbete föreslås att regeringens krav på myndigheterna regleras i en förordning, och att Skolverket får uppdraget att utveckla portalen och rapportera dess tekniska utformning.

Umeå kommun ges möjligheten att avge yttrande på remissens förslag och materialet i Statskontorets rapport.

Regeringen efterfrågar särskilt synpunkter på förslaget till förordning om en samlad informationsportal om riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner (bilaga 2).

Yttrande

För- och grundskolenämnden delar Statskontorets uppfattning att den nuvarande ordningen, där bidragsinformation främst finns hos de ansvariga myndigheterna, försvårar för kommuner och regioner att få en överblick. Denna brist på samlad information ökar risken för att kommuner missar möjligheter att ansöka om bidrag, hanterar tillgängliga resurser ineffektivt samt har svårigheter att planera sin budget och verksamhet på ett ändamålsenligt sätt.

För- och grundskolenämnden ställer sig positiv till förslaget om en gemensam portal. Mindre kommuner har sämre förutsättningar än större kommuner att hantera statsbidrag. En gemensam portal skulle ge både kommuner och regioner en bättre överblick, minska risken att missa bidrag samt öka nyttjandet. Portalen skulle också bidra till en mer effektiv resursanvändning och stärka regeringens styrning genom riktade statsbidrag.

Med omfattande erfarenhet av Skolverkets e-tjänst vill nämnden dock betona att en genomgripande översyn krävs för att säkerställa att portalen blir användarvänlig, transparent och sökbar, samt präglas av långsiktighet och framförhållning. Funktioner för att filtrera information är av särskild betydelse, samt kalenderfunktion och funktioner för att

Umeå kommun**Protokollsutdrag**För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

avisera nyheter och förändringar. För att ytterligare förenkla processen och öka tillgängligheten vill nämnden framhålla att det vore önskvärt om portalen även möjliggjorde ansökan och uppföljning av samtliga ansökningar om statsbidrag. Detta är dock något som Statskontoret (s. 21) i nuläget inte bedömer som genomförbart.

Statskontorets bedömning är att portalen kan finansieras genom en omfördelning av medel från större riktade statsbidrag, för att täcka både Skolverkets kostnader och de kostnader som kan uppstå för berörda myndigheter. Kostnaden för att utveckla och införa portalen uppskattas uppgå till drygt 4 miljoner kronor. Till det kommer en kostnad för att förvalta och driva portalen, som uppskattas till cirka 2,6 miljoner kronor per år.

Även om kostnaden för portalen uppskattas till mindre än 0,1 promille av samtliga riktade statsbidrag innebär det minskade medel i redan befintliga statsbidrag. Nämnden vill även understryka att administrativa system och kostnader ofta tenderar att öka över tid, både i omfattning och i storlek. Det är därför av yttersta vikt att införandet av en portal inte blir mer kostsamt än beräknat och det blir viktigt att noggrant följa utvecklingen för att säkerställa att kostnaderna förblir hållbara på lång sikt och inte påverkar statsbidragens storlek negativt.

Nämnden håller med om bedömningen att en portal inte kommer att minska de administrativa kostnaderna som kommuner och regioner har för att hantera bidrag. Vidare vill nämnden betona på att kommuners och regioners hantering av bidrag leder till stora administrativa merkostnader och att många bidrag i olika storlek gör det svårare för kommuner och regioner att på ett effektivt sätt planera sin verksamhet och sin ekonomi.

Nämnden har inga invändningar mot Statskontorets författningsförslag (bilaga 2).

Beslutsunderlag

Bilaga: Remiss - Enklare att överblicka riktade statsbidrag -Statskontorets förslag till en samlad informationsportal (Statskontoret 2024:9)

Umeå kommun

Protokollsutdrag

För- och grundskolenämndens arbetsutskott 2024-10-10

Beredningsansvariga

Lina Gullbrand, strateg

Carola Nilsson, strateg

Beslutet ska skickas till:

Ks-diarium, dnr KS-2024/00828

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Tjänsteskrivelse

2024-10-10

För- och grundskolenämnden

Diariennr: SK-2024/00450

Huvudmannens kvalitetsrapport 2023/2024 - Förskola - Pedagogisk omsorg - Förskoleklass - Grundskola - Fritidshem - Anpassad grundskola

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att nämnden tagit del av huvudmannens kvalitetsrapport läsåret 2023–2024.

Ärendebeskrivning

Huvudmannens kvalitetsrapport är en beskrivning av hur väl de nationella målen nås inom de respektive skolformerna som för- och grundskolenämnden ansvarar för.

Inom strategiområdet *Förbättrade studieresultat* för läsåret 2023–2024 framkommer att barn och elever i hög grad når målen för utbildningen. 90 procent av eleverna var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram 2024. Resultatet är en effekt av en undervisning med god kvalitet som tillsammans med professionell utveckling bidragit till att barn och elever når målen och därmed är väl förberedda för fortsatt utbildning.

Ett identifierat utvecklingsbehov för strategiområdet *Förbättrade studieresultat* är att fortsätta stimulera den professionella utvecklingen genom att dels rekrytera behörig personal till verksamheten, dels säkerställa att det finns behörig personal likvärdigt fördelat i samtliga skolformer.

Identifierade förutsättningar för att barn och elever ska nå målen är en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö tillsammans med kompensatoriska insatser. Årets uppföljning inom strategiområdet *Ökad likvärdighet* visar att samtliga skolformer verkar aktivt för att utforma en lärmiljö utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Detsamma gäller kompensatoriska insatser.

Fungerande övergångar och överlämningar inom och mellan skolformer är en del i att planera undervisningen utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Av resultaten framgår att det finns fungerande rutiner, men att det fortsatt finns behov av att säkerställa överlämningar för alla barn och elever.

Tjänsteskrivelse

Dnr: SK-2024/00450

Barn och elevers närvaro i förskolans och skolans undervisning är en viktig förutsättning för att tillgodogöra undervisning och nå målen. Av statistiken framgår att elevernas närvaro ökat i samtliga årskurser. Det finns dock fortsatt behov av att stärka skolnärvaron för elever, särskilt för flickorna på högstadiet samt för eleverna i anpassad grundskola. För ett framgångsrikt arbete krävs en samverkan mellan olika professioner inom de olika skolformerna och det i sig förutsätter en tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Barn och elevers trygghet och trivsel är en del inom strategiområdet *Attraktiv utbildning*. Precis som tidigare år upplever vårdnadshavare till barn i förskolan och elever i övriga skolformer en hög grad av trygghet och trivsel. Det i sig är ett resultat av förtroendefulla relationer mellan barn, elever och personal inom samtliga skolformer. Förtroendefulla relationer är även en förutsättning för barn och elevers delaktighet i undervisning och inflytande i utbildningen. Resultaten visar att det finns framgångsfaktorer, men att fortsatt utveckling krävs i samtliga skolformer.

Sammanfattningsvis krävs ett fortsatt systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och professionell utveckling genom styrkedjan i syfte att säkerställa alla barns rätt till utbildning och därmed skapa förutsättningar till en förbättrad måluppfyllelse. Detsamma gäller utveckling av det kompetenta ledarskapet som en förutsättning att stärka såväl likvärdigheten som attraktiviteten och därmed utbildningens kvalitet inom samtliga skolformer.

Beslutsunderlag

Bilaga: Huvudmannens kvalitetsrapport läsåret 2023–2024
– för och grundskolenämndens ansvarsområde, Umeå kommun.

Beredningsansvarig

Marie Karling, utbildningsstrateg

Beslutet ska skickas till

Kommunikatör

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Huvudmannens kvalitetsrapport läsåret 2023–2024

- inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde

Dokumentnamn: Huvudmannens kvalitetsrapport 2023–2024, för- och grundskolenämndens ansvarsområde		
Dokumentansvarig: Marie Karling, utbildningsstrateg, utbildningsförvaltningen		Dokumentdatum: 2024-10-14
Godkänd av: Ann-Christine Gradin, utbildningsdirektör vid utbildningsförvaltningen	Version: [1.0]	Reviderad: [20XX-XX-XX]

Sammanfattning

I skolhuvudmannens kvalitetsrapport för läsåret 2023–2024 framkommer att barn och elever i hög grad når målen för utbildningen. 90 procent av eleverna var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram 2024. Inom strategiområdet *Förbättrade studieresultat* framgår att det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på undervisningens kvalitet tillsammans med professionell utveckling bidragit till att barn och elever når målen och därmed är väl förberedda för fortsatt utbildning. Ett identifierat utvecklingsbehov är att fortsätta stimulera den professionella utvecklingen genom att dels rekrytera behörig personal till verksamheten, dels säkerställa att det finns behörig personal likvärdigt fördelat i samtliga skolformer.

Identifierade förutsättningar för att barn och elever ska nå målen är en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö tillsammans med kompensatoriska insatser. Årets uppföljning inom strategiområdet *Ökad likvärdighet* visar att samtliga skolformer verkar aktivt för att utforma en lärmiljö utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Detsamma gäller kompensatoriska insatser. Fungerande övergångar och överlämningar inom och mellan skolformer är en del i att planera undervisningen utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Av resultaten framgår att det finns upparbetade rutiner, men att det fortsatt finns behov av att säkerställa överlämningar för barn och elever.

Barn och elevers närvaro i förskolans och skolans undervisning är en viktig förutsättning för att tillgodogöra undervisning och nå målen. Av statistiken framgår att elevernas närvaro ökat i samtliga årskurser. Det finns dock fortsatt behov av att stärka skolnärvaron för elever, särskilt för flickorna på högstadiet samt för eleverna i anpassad grundskola. För ett framgångsrikt arbete krävs en samverkan mellan olika professioner inom de olika skolformerna och det i sig förutsätter en tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Barn och elevers trygghet och trivsel är en del inom strategiområdet *Attraktiv utbildning*. Precis som tidigare år upplever vårdnadshavare till barn i förskolan och elever i övriga skolformer en hög grad av trygghet och trivsel. Det i sig är ett resultat av förtroendefulla relationer mellan barn, elever och personal inom samtliga skolformer. Förtroendefulla relationer är även en förutsättning för barn och elevers delaktighet i undervisning och inflytande i utbildningen. Resultaten visar att det finns framgångsfaktorer, men att fortsatt utveckling krävs i samtliga skolformer.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte	4
3. Rapportens struktur, metod och datainsamling	5
4. Återkoppling utvecklingsområden	6
5. Förskolan	7
5.1 Ökad likvärdighet	7
5.2 Attraktiv utbildning	8
5.3 Förbättrade studieresultat.....	9
6. Förskoleklass.....	10
6.1 Ökad likvärdighet	10
6.2 Attraktiv utbildning	11
6.3 Förbättrade studieresultat.....	12
7. Grundskola årskurs 1–9	13
7.1 Ökad likvärdighet	13
7.2 Attraktiv utbildning	16
7.3 Förbättrade studieresultat.....	17
8. Anpassad grundskola årskurs 1–9	20
8.1 Ökad likvärdighet	20
8.2 Attraktiv utbildning	21
8.3 Förbättrade studieresultat.....	22
9. Fritidshem grundskola och anpassad grundskola	23
9.1 Ökad likvärdighet	23
9.2 Attraktiv utbildning	24
9.3 Förbättrade studieresultat.....	25
10. Avslutning	26

1. Inledning

Skolhuvudmannens kvalitetsrapport inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde synliggör i vilken omfattning de nationella målen med utbildningen uppnås. I skolhuvudmannens ansvar ingår att säkerställa att utbildningen som bedrivs i de olika skolformerna motsvarar skollagens krav på kvalitet och likvärdighet. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utöver de nationella målen har för- och grundskolenämnden definierat mål i för- och grundskolenämndens verksamhetsplan. Det övergripande målet är att andelen behöriga elever till ett nationellt gymnasieprogram ska öka. Detta följs av delmål för respektive strategiområde *Ökad likvärdighet*, *Attraktiv utbildning* och *Förbättrade studieresultat*.

Såväl det övergripande målet som delmålen utgör en styrning av skolformerna. Effekten av läsårets arbete i relation till de nationella målen samt för- och grundskolenämndens övergripande mål och delmål följs upp inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Kravet på att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete framgår av skollagen. Kvalitetsarbetet ska genomföras på såväl huvudmannan- som enhetsnivå. På enhetsnivå ska det systematiska kvalitetsarbetet involvera förskollärare, lärare, övrig personal, barn och elever. Elevhälsan ska vara en del i skolans kvalitetsarbete. Barn, elever och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med att stärka kvaliteten i utbildningen. På enhetsnivå är det rektor som ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet. På huvudmannanivå är det skolchefen, för Umeå kommun Utbildningsdirektören.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), är lag och inkorporerad i svensk lagstiftning, däribland skollagen. I barnkonventionen framgår att alla barn har rätt till lärande och utveckling samt att barn har rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som berör dem. Barn ska uppleva trygghet och en undervisningsmiljö fri från kränkande behandling och diskriminering. Alla barn är lika mycket värda. Genom det systematiska kvalitetsarbetet ska varje barns rätt till utveckling säkerställas, vilket förutsätter en likvärdig utbildning utifrån en demokratisk värdegrund.

2. Syfte

Syftet med skolhuvudmannens kvalitetsrapport är att redogöra för i vilken utsträckning målen för utbildningen nås samt redogöra för identifierade framgångsfaktorer och utvecklingsbehov. Det systematiska kvalitetsarbetet i styrkedjan ska fungera som en

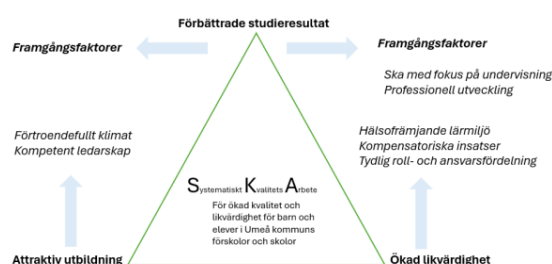
stödgedja där huvudmannens roll i kedjan är att planera, följa upp och utveckla utbildningen inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde.

Skolhuvudmannen ska stödja enheterna i kvalitetsarbetet genom att säkerställa att det finns förutsättningar för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå. För att kvalitetsarbetet verkligen ska ge effekt och göra skillnad behöver det viktiga analysarbetet ske på alla nivåer i styrkedjan.

3. Rapportens struktur, metod och datainsamling

Skolhuvudmannens kvalitetsrapport bygger på enheternas kvalitetsrapporter, genomförda kvalitetsdialoger samt tillgänglig statistik och analyser över utvecklingsområden som genomförts under läsåret 2023–2024.

Analysen utgår från sju faktorer för framgångsrik skolutveckling¹, vilka ingår i ett nationellt kvalitetssystem framtaget av Skolverket. I skolhuvudmannens kvalitetsrapport redovisas analysen utifrån de tre strategiområdena *Ökad likvärdighet*, *Attraktiv utbildning* och *Förbättrade studieresultat*, till vilka framgångsfaktorerna kopplas enligt modellen nedan.

Analysen av framgångsfaktorer och utvecklingsbehov i relation till faktorerna under respektive strategi presenteras skolformsvis.

Effekterna av insatser för att möta utvecklingsbehoven följs upp under läsåret på de olika nivåerna i styrkedjan och utvärderas i samband med kommande läsårs kvalitetsrapport. Uppföljnings- och utvärderingsarbetet utgår från för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.

¹ Skolverket (2024): *Faktorer för framgångsrik skolutveckling*: Förtroendefullt klimat, Hälsöfrämjande lärmiljö, Kompensatoriska insatser, Kompetent ledarskap, Professionell utveckling, Systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus, Tydlig roll- och ansvarsfördelning.

4. Återkoppling utvecklingsområden

Nedan presenteras en kort återkoppling av de utvecklingsområden som var gemensamma för samtliga skolformer läsåret 2023–2024.

Utvecklingsområdet att stärka närvaro i förskola och skola har genomförts i hela styrkedjan. På övergripande plan har rutiner utarbetats tillsammans med tillskapande av elevhälsostöd såväl i förskola som i grundskolan och anpassad grundskola. Rutiner och elevhälsostöd har tillsammans med enheternas främjande, förebyggande och åtgärdande insatser gett effekt i form av högre skolnärvaro i relation till föregående läsår. Det systematiska arbetet har medfört en ökad medvetenhet om vikten för barn och elevers närvaro i undervisningen såväl bland vårdnadshavare som personalen i de olika skolformerna. Utmaningar kvarstår dock, särskilt för flickor i högstadiet samt elever inom anpassad grundskola.

Skolnärvaro är också en förutsättning för elevernas delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen. Utvecklingsområdet att skapa förutsättningar för elevernas delaktighet i samtliga skolformer har utvecklats i den meningen att personal har en ökad kompetens och medvetenhet om delaktighetens betydelse för lärande och utveckling. Insatser har gett resultat, men det finns ett fortsatt behov av att stärka barn och elevers förutsättningar till delaktighet och inflytande.

Professionell utveckling kräver behörig personal i de olika skolformerna. Resultatet av de insatser som genomförts visar på en positiv utveckling av specialpedagogisk kompetens i de lägre åldrarna inom grundskolan och särskilt för elevernas måluppfyllelse inom anpassad grundskola.

Ett ämnesområde som fortsatt är i behov av utveckling är grundskolans måluppfyllelse i svenska som andraspråk. Det finns goda exempel på hur skolenheter arbetat för att alla elever ska nå målen i ämnet. Det finns dock ett fortsatt behov av att stärka kompetensen inom område såväl i förskolan som i förskoleklass och grundskolan.

Slutligen har rektors pedagogiska ledarskap i samtliga skolformer varit ett långsiktigt utvecklingsområde. Ett kompetent ledarskap är en förutsättning för en positiv skolutveckling med tydlig vision, mål och långsiktighet. Insatser som har genomförts visar på goda effekter för barns och elevers måluppfyllelse utifrån de nationella styrdokumentet.

5. Förskolan

Vårdnadshavare i Umeå kommun väljer i stor utsträckning kommunal förskola eller pedagogisk omsorg för sina barn. Under våren 2024² var det 6 117 barn inskrivna i kommunal förskola, motsvarande siffra för barn i fristående förskola uppgick till 880 barn.

Pedagogisk omsorg erbjuds som ett alternativ till förskola och vänder sig till barn i samma åldrar som förskolan. Det var 87 inskrivna barn i kommunal pedagogisk omsorg, 18 barn i fristående pedagogisk omsorg. Inom kommunal pedagogisk omsorg finns specialpedagogiskt stöd tillgänglig inom den samlade elevhälsan.

Nedan redovisas resultat från förskolans verksamhet utifrån de tre långsiktiga strategiområdena samt Skolverkets nationellt framtagna framgångsfaktorer för skolutveckling.

5.1 Ökad likvärdighet

Resultat

En likvärdig utbildning i förskolan ska ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn i förskolan. Som ett led i detta har förskolan fortsatt att utveckla metoder för analys att identifiera och utveckla insatser för en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö för alla barn i förskolan. Specialpedagogerna har bland annat handlett förskolans personal genom *Barn Hälsa Lärande* (BHL-möten); en kompetensutvecklingsmodell som bygger på såväl forskning som beprövad erfarenhet. Modellen utgår från de frågor som är aktuella på respektive förekolenehet. Att utgå från förskolans dilemman har bidragit till att personalen fått stöd i att utveckla sitt samarbete och kompetens att utveckla en tillgänglig lärmiljö såväl för en grupp barn som utifrån enskilda barns behov. Det kollegiala arbetssättet har visat sig leda till stärkt professionell utveckling.

I syfte att stärka likvärdigheten för barns utbildning och undervisning i förskolan kan rektor få stöd genom *Stöd i organisationen* (SIO). Genom stödet får rektor hjälp att analysera vad utmaningen består i, göra en plan för arbetet, rikta insatser samt säkerställa att arbetet följs upp och utvärderas. Precis som BHL, har SIO visat på goda resultat i den meningen att kompetensen stärkts bland förskolans personal, vilket lett till ökad kvalitet i undervisningen och utbildningen i sin helhet.

² Mätdatum 24-06-15.

Med stöd av modellerna BHL och SIO skapas förutsättningar till ett främjande och förebyggande arbete där lärmiljön på ett systematiskt sätt följs upp i syfte att undanröja hinder för barns lärande. Utvecklingsinsatserna har gett effekt i form av ett strukturerat och medvetet arbetssätt i att synliggöra barngrupper och enskilda barns behov för att tillskapa goda förutsättningar för alla barns lärande och utveckling. Genom arbetssättet säkerställs att barn får ledning och stimulans i undervisningen samt anpassningar och stöd i form av åtgärder och insatser utifrån barnets behov. Av analysen framgår att arbetssättet kräver ett väl fungerande samarbete som utgår från en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan rektor, specialpedagog, förskollärare och arbetslag.

En grundläggande förutsättning för barns lärande i förskolan är att barnen närvarar i utbildningen. Utifrån huvudmannens framtagna rutin *Närvarofrämjande arbete i förskolan* har utvecklingsarbete genomförts. Arbetet har lett till en högre medvetenhet om vikten av att barn närvarar i förskolan stärkts bland såväl ledning som pedagogisk personal och vårdnadshavarna. Förskolorna har utvecklat och förbättrat sina rutiner i att uppmärksamma barns frånvaro. Barn som är frånvarande identifieras på ett tidigt stadium och dialog om detta förs med vårdnadshavare.

En likvärdig utbildning i förskolan kräver tillgängliga och hälsofrämjande lärmiljöer samt medvetenheten om betydelsen av kompensatoriska insatser. Mot bakgrund av detta kommer förskolan fortsatt arbeta med att stärka barns närvaro i förskolan tillsammans med utvecklingen av systematiken vad gäller barns behov av tillgänglig lärmiljö genom att identifiera, åtgärda och följa upp insatser på såväl grupp som individnivå.

Barn som går ut förskolan ska vara väl förberedda för fortsatt utbildning. Överlämningen från förskola till förskoleklass är en viktig förutsättning i att säkerställa att alla barn får likvärdig utbildning utifrån sina behov och förutsättningar vad gäller ledning och stimulans samt kompensatoriska insatser. Överlämningar mellan förskola och förskoleklass sker på gruppnivå för de flesta barn. Individuell överföring görs för barn med särskilda behov. Av resultaten framgår att det finns fungerande rutiner, men att behovet av att följa processen kvarstår.

5.2 Attraktiv utbildning

Resultatet av förskoleenkäten pekar på att vårdnadshavarna i hög grad upplever att deras barn trivs och är trygga i förskolan. Detsamma gäller vårdnadshavarnas uppfattning av huruvida deras barn stimuleras och lär sig utifrån den bedrivna undervisningen. Majoriteten av vårdnadshavarna som besvarat enkäten uppger att samarbetet mellan dem och förskolan fungerar väl. Resultaten visar på att det finns goda

förutsättningar för ett förtroendefullt klimat mellan hem och förskola, vilket är en viktig framgångsfaktor för barns lärande och utveckling.

Som en del i att tillskapa ett förtroendefullt klimat i förskolan ingår barns delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen. Förskolan ska uppmuntra barnen att föra fram sina tankar och idéer och skapa förutsättningar för detta. Detsamma gäller att barns åsikter ska tas tillvara och de ska få möjlighet att bilda sina egna uppfattningar och göra val utifrån sina förutsättningar. Genom detta kan barn utveckla handlingskompetens och tilltro till sin egen förmåga.

Kunskapshöjande insatser för personal i förskolan om förhållningssätt och metoder för delaktighet och inflytande för alla barn i förskolan har genomförts under föregående läsår. Insatserna har lett till en högre medvetenhet hos rektorer och pedagogisk personal om vad delaktighet och inflytande kan innebära för barn i förskolan samt hur förutsättningar för delaktighet och inflytande skapas inom ramen för utbildningen.

Ett kompetent ledarskap är också en förutsättning för utveckling av ett förtroendefullt klimat där det skapas förutsättningar för barns delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen. För att tillskapa detta krävs fortsatt utvecklingsarbete i form av kompetenshöjning för ledning och pedagogisk personal inom förskolan.

5.3 Förbättrade studieresultat

Professionell utveckling är en framgångsfaktor för utbildningen och undervisningens kvalitet genom hela styrkedjan. I relation till andra kommunala förskolor i riket har Umeå kommun en högre andel anställda förskollärare än riket, 49 procent i relation till rikets 44 procent. Andelen utbildade barnskötare utgjorde 22 procent i Umeå kommuns förskolor, i riket 16 procent. Anställda med viss pedagogisk utbildning uppgick till 10 procent i Umeå kommuns förskolor, 19 procent i riket. Andelen personal med övrig utbildning utgjorde 19 procent i Umeå kommuns förskolor, detsamma som för riket.³

Inom strategiområdet *Förbättrade studieresultat* blir det fortsatt viktigt att utveckla tillgången till behörig personal dels genom strategier för rekrytering och anställning, dels genom utvecklade rutiner för introduktion av nyanställda på enheten.

Under läsåret 2023–2024 har förskola prioriterat insatser med fokus på ökad måluppfyllelse genom att stärka förskollärarens ansvar att leda utvecklingen av undervisningens kvalitet i förskolan. Effekten av genomförda insatser är en tydligare professionell utveckling som leder till att processer utvecklas i förskolan som stärker

³ Skolverkets statistik 2023.

undervisningens kvalitet på ett systematiskt och likvärdigt sätt. En starkt bidragande faktor till de goda effekterna är organisationen av förste förskollärare som samverkar med specialpedagoger. Dessa funktioner och professioner har fungerat som lotsar i att stärka förskollärarnas uppdrag och ansvar i att leda utvecklingen av undervisningen på respektive enhet. Förste förskollärares insatser har prioriterats utifrån förskolor med störst behov.

Trots goda effekter finns ett fortsatt behov av att stärka processerna och strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på undervisningens kvalitet inom förskolan. Framför allt handlar det om att utveckla analysen där sambanden mellan förutsättningar och resultat undersöks för att identifiera orsaker som kan förklara resultaten och synliggöra vilka utvecklingsinsatser som bör prioriteras i det fortsatta arbetet.

6. Förskoleklass

Under läsåret 2023–2024 gick det 1349 elever i någon av Umeå kommuns förskoleklasser, 632 flickor och 717 pojkar. I skola med enskild huvudman gick 133 elever, 72 flickor och 61 pojkar.⁴

Nedan presenteras resultat, framgångsfaktorer och fortsatta utvecklingsområden, utifrån de tre långsiktiga strategierna.

6.1 Ökad likvärdighet

En fungerande överlämning från förskola till förskoleklass är som tidigare beskrivits en viktig förutsättning för att elever i förskoleklass ska möta en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö. I överlämningen har barns närvaro i förskolan tagits upp. Närvaron har visat sig vara betydelsefull för barns möjlighet att utveckla såväl sitt lärande som sociala förmågor. Mot bakgrund av detta är mottagandet i förskoleklass viktigt för att kunna förbereda eventuella kompensatoriska insatser utifrån informationen som ges vid överlämningen från förskolan.

Närvaro är även en betydelsefull förutsättning för elevernas fortsatta lärande i förskoleklass. Av statistiken framgår att elevers skolfrånvaro motsvarande 15 procent i förskoleklass har sjunkit från 23,2 procent läsåret 2022–2023 till 14,2 procent läsåret 2023–2024. 12 procent av flickorna hade en frånvaro motsvarande 15 procent, för pojkarna var det 15 procent.

⁴ Mätdatum 24-06-01.

Förbättrad skolnärvaro i förskoleklass är ett resultat av ett systematiskt arbete med att följa upp närvaron och agera på elevers skolfrånvaro på ett tidigt stadium. Vidare har skolenheternas främjande och förebyggande bidragit till en förståelse och högre medvetenhet hos såväl pedagogisk personal som vårdnadshavarna om vikten av att eleverna är i skolan för att få sin rätt till utbildning tillgodosedd. Som en del i att systematiskt förebygga skolnärvaro genomför skolsköterskorna på samtliga skolenheter hälsosamtal med alla elever i förskoleklass. På dessa samtal följer vårdnadshavare med och får information om skolnärvarons betydelse för elevens lärande och utveckling.

Tillgången till specialpedagogisk kompetens har varit ett prioriterat utvecklingsområde för förskoleklass i syfte att stärka likvärdigheten i att bedöma behovet av kompensatoriska insatser för eleverna på ett tidigt stadium. Effekten av genomförda insatser visar på en förbättring av tillgången till specialpedagogiskt stöd i förskoleklass. Det finns dock ett fortsatt behov av att säkerställa tillgången till specialpedagogiskt stöd, särskilt på mindre enheter i ytterområden.

Andelen elever med åtgärdsprogram i förskoleklass vårterminen 2024 uppgick till 1,9 procent, av pojkarna 1,9 procent och av flickorna 1,8 procent. Det förekommer beslut om anpassad studiegång i mycket begränsad utsträckning för elever i förskoleklass. I övrigt har rektor inte fattat beslut om särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning för någon elev i förskoleklass.⁵

Bedömningen är att såväl överlämningar som det närvarofrämjande arbetet är fortsatt viktiga att utveckla, då det är en förutsättning för att tillskapa tillgängliga och hälsofrämjande lärmiljöer samt kompensatoriska insatser för de elever som är i behov av detta. Detta inkluderar fortsatt systematiskt arbete att bedöma elevers behov av ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd i syfte att säkerställa likvärdigheten i utbildningen och undervisningen för alla elever.

6.2 Attraktiv utbildning

Eleverna i förskoleklass uppger att de är trygga i skola motsvarande 8,5 på en tiogradig skala. Flickor anger något lägre trygghet än pojkar, 8,4 respektive 8,5 på den tiogradiga skalan.

Insatser har genomförts inom ramen för förskoleklass likabehandlingsarbete i syfte att säkerställa det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet i relation till skollagstiftningen vad gäller kränkande behandling och diskrimineringslagen.

⁵ Statistik särskilt stöd våren 2024 baserat på uppgifter från rektor.

Genom kunskapshöjande insatser har medvetenheten stärkts i hur enheten på ett systematiskt sätt kan främja trygghet och trivsel i skolan, men också hanteringen av kränkande behandling genom att upptäcka, utreda, åtgärda och följa upp insatser som ska motverka upprepade kränkningar. Särskilt har elevernas delaktighet i utredning av kränkande behandling uppmärksammats; ett område som fortsatt behöver utvecklas för att säkerställa att eleverna får möjlighet att uttrycka sin bild utifrån händelsen.

Av elevenkäten framgår det att eleverna i förskoleklass upplever att pedagogerna bryr sig om vad eleverna säger motsvarande 9,5. Flickor upplever att de blir lyssnade på i högre grad än pojkarna, 9,8 respektive 9,3 på den tiogradiga skalan.

6.3 Förbättrade studieresultat

Fortsatt har Umeå kommuns förskoleklasser en hög grad av behöriga lärare i förskoleklass, 90, 5 procent i relation till rikets 86,6 procent⁶. Hög andel behörig personal är fortsatt en viktig förutsättning för undervisningens kvalitet och professionell utveckling som bidrar till att eleverna i förskoleklass är väl förberedda för fortsatt utbildning.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på undervisningens kvalitet har det i förskoleklass framkommit att det obligatoriska bedömningsstödet *Hitta språket* och *Hitta matematiken* utgör en viktig grund för att planera en undervisning utifrån elevernas behov och förutsättningar.

För elever med flerspråkig bakgrund rekommenderar Skolverket att förskoleklass använder *Stöd för kartläggning av flerspråkiga elever i förskoleklass*. Kartläggningen är betydelsefull för att elever med annat modersmål än svenska ska få goda förutsättningar att stärka det svenska språket, vilket är en framgångsfaktor för ökad måluppfyllelse i förlängningen.

Det är av fortsatt betydelse att förskoleklass utvecklar det systematiska kvalitetsarbetet med tonvikt på undervisningens kvalitet, särskilt med fokus på hur undervisningen för alla elever i förskoleklassen bidrar till kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande vad gäller alla elevers språkliga och matematiska färdigheter utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

⁶ Skolverkets statistik läsåret 2023/2024.

7. Grundskola årskurs 1–9

Under läsåret 2023–2024 gick 11 413 elever i kommunal grundskola, 5 512 flickor och 5 901 pojkar. I skolor med enskild huvudman gick 1 951 elever, 1 011 flickor och 940 pojkar. Nedan följer en presentation av resultat vad gäller framgångsfaktorer samt identifierade utvecklingsområden utifrån respektive långsiktigt strategiområde för grundskolans årskurs 1–9.⁷

7.1 Ökad likvärdighet

Under läsåret 2023–2024 har rektors förutsättningar att leda elevhälsoarbetet som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete utgjort ett prioriterat utvecklingsområde. Genom ett samordnat elevhälsoarbete under rektors ledning identifieras, kartläggs och följs lärmiljön upp utifrån planerade insatser på såväl grupp som individnivå.

För att ett samordnat elevhälsoarbete ska bli väl fungerande är vikten av samsyn om vad en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö innebär av stor betydelse. Det krävs också en tydlig roll- och ansvarsfördelning där professioners kompetenser kommer till sin rätt och samarbetar med varandra.

Utbildningsinsatser och processarbete som genomförts i syfte att skapa förutsättningar för rektor att leda elevhälsoarbetet, visar på en ökad medvetenheten om lärmiljöns betydelse för undervisningens kvalitet inom grundskolans verksamheter.

En del i ett fungerande elevhälsoarbete är uppföljning av elevernas skolnärvaro. Elevernas närvaro i skolan är en förutsättning för att de ska få ta del av undervisningen och därmed nå utbildningens mål. Skolenheterna och rektor har med stöd av huvudmannens rutin och team skolnärvaro⁸ utvecklat systematiken för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro. Elevernas skolnärvaro i samtliga årskurser har ökat.

I årskurs 6 har skolfrånvaron motsvarande 15 procent eller mer sjunkit från 17,8 procent läsåret 2022–2023 till 10,9 procent läsåret 2023–2024.

Skolfrånvaron i årskurs 7–9 är minskningen mindre än den för elever i låg och mellanstadiet. 23,6 procent av eleverna hade en frånvaro motsvarande 15 procent eller mer läsåret 2023–2024, att jämföra med 25,6 procent föregående läsår. På högstadiet har flickorna en skolfrånvaro på motsvarande 30 procent, för pojkarna 19 procent. I

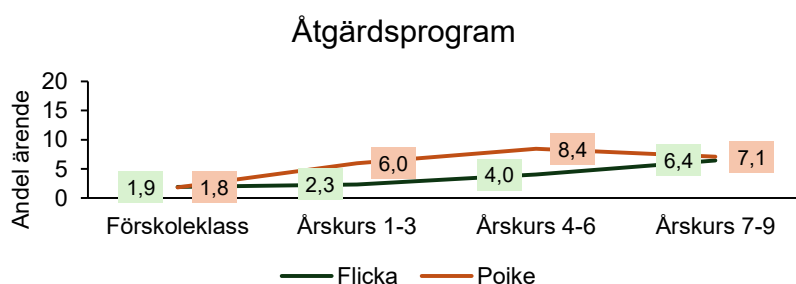
⁷ Mätdatum 24-06-01.

⁸ Team skolnärvaro är ett tvärprofessionellt team bestående av specialpedagog, kurator och utvecklingsledare.

relation till skolfrånvaro framgår att flickor i årskurs 7 skattar sin hälsa lägre i enkäter än pojkarna.

De insatser som har genomförts visar på en effekt att skolnärvaron ökat. Det kan dock konstateras att det fortsatt krävs arbete i att säkerställa alla elevers rätt till utbildning. Särskilt bör de bakomliggande orsakerna till såväl pojkars frånvaro på låg och mellanstadiet som flickornas på högstadiet, undersökas för att därefter utarbeta åtgärder som leder till högre skolnärvaro.

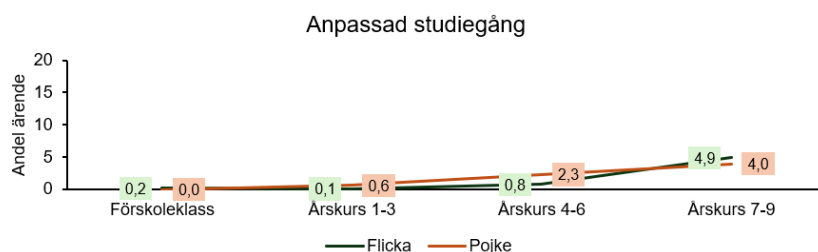
I ett fungerande elevhälsoarbete säkerställs att eleverna får det stöd de är i behov av utifrån lagstiftningens krav. I en uppföljning av beslut om särskilt stöd framkommer att det är fler pojkar än flickor i årskurserna 1–9 som omfattades av beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Av eleverna på lågstadiet hade 2,3 procent av flickorna och 6 procent av pojkarna beslut om särskilt stöd inom ramen för åtgärdsprogram. På mellanstadiet omfattades 4 procent av flickorna av beslut om åtgärdsprogram, motsvarande siffra för pojkarna var 8,4 procent. Av samtliga elever på högstadiet omfattades 7 procent av eleverna åtgärdsprogram, 6,4 procent av flickorna och 7,1 procent av pojkarna.⁹

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen åtgärdsprogram.)

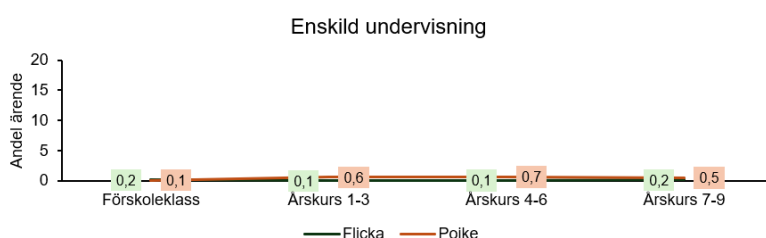
Inom ramen för åtgärdsprogram kan rektor fatta beslut om anpassad studiegång, enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp för elever i förskoleklass och grundskolan. I lågstadiets årskurser var det mycket få elever som omfattades av anpassad studiegång, så också för eleverna på mellanstadiet men fler på högstadiet. Flickorna på högstadiet omfattades i något högre grad av beslut om anpassad studiegång än pojkarna.

⁹ Statistik särskilt stöd våren 2024 baserat på uppgifter från rektor.

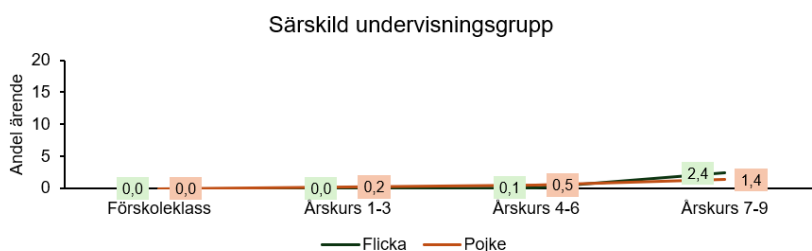
(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen beslut om anpassad studiegång.)

Över lag framgår att en begränsad andel elever omfattades av beslut om enskild undervisning i samtliga årskurser, fler pojkar än flickor.

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen beslut om enskild undervisning.)

När det gäller beslut om särskild undervisningsgrupp framgår att det är mer förekommande i de högre årskurserna än de yngre. Fler pojkar än flickor omfattas av stödåtgärden i de lägre årskurserna. I högstadiet är det fler flickor än pojkar som omfattas av beslut om särskild undervisningsgrupp.

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen beslut om särskild undervisningsgrupp.)

Sammantaget visar analysen av tillgänglig dokumentation och statistik att elevhälsoarbetet med fokus på tidiga insatser prioriteras inom verksamheterna. Beslut om särskilt stöd inom ramen för åtgärdsprogram är mer förekommande i de lägre åldrarna än i de högre. Pojkar omfattas i högre grad av beslut om särskilt stöd än flickorna. Vidare framgår det att beslut om anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning är mer frekvent i de högre årskurserna än de lägre. Flickor omfattas i högre grad av beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp i de högre årskurserna än pojkarna.

Inom strategiområdet *Likvärdig utbildning* framkommer behov av ett fortsatt utvecklingsarbete i att säkerställa att alla elever får den undervisning de har rätt. En betydelsefull förutsättning i att tillskapa tillgängliga lärmiljöer är ett strukturerat och systematiskt elevhälsoarbete där roller och ansvar är tydliggjorda för ett välfungerande samarbete mellan professionerna.

Skolnärvaro är avgörande för tillgången till undervisning och därmed ledning och stimulans, anpassningar och särskilt stöd. Därför krävs det även fortsatt systematiskt utvecklingsarbete med fokus på att stärka det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet.

Som en del i fortsatt utveckling inom området erbjuds rektor och skolenheter ett stöd i att leda elevhälsoarbetet och tillskapandet av tillgängliga och hälsofrämjande lärmiljöer bland annat genom pedagogiska stödteam inom den samlade elevhälsan.

Fungerande övergångar och överlämningar mellan skolformer och stadier är, som tidigare beskrivits, viktigt för att skapa en likvärdig utbildning där elevers behov och förutsättningar möts upp av en adekvat undervisning. Strukturen och systematiken har utvecklats och är idag övervägande väl fungerande. Det finns dock behov av att fortsatt stärka och följa upp processerna, i syfte att säkerställa elevernas rätt till utbildning.

7.2 Attraktiv utbildning

Eleverna upplever sig fortsatt trygga i Umeå kommuns kommunala grundskolor. Pojkar upplever en högre trygghet än flickor oavsett årskurs. Skolenheterna har på ett medvetet och systematiskt sätt arbetat med att skapa trygghet och trivsel genom att göra eleverna delaktiga i åtgärder. Särskilt betydelsefullt har skolornas arbete med planerade rastaktiviteter lett till trygghetsskapande effekter hos eleverna. En framgångsfaktor är förtroendefulla relationer mellan pedagogisk personal och elever där eleverna på ett systematiskt sätt görs delaktiga i innehåll och inflytande över processer som leder till ett förtroendefullt klimat på skolan.

Delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen är viktiga förutsättningar för elevernas möjligheter till lärande och utveckling mot målen. Elevernas upplevelse av möjligheten till delaktighet och inflytande är fortsatt lågt oavsett årskurs, om än det ökat på lågstadiet. Resultatet visar dock delaktigheten och inflytande sjunker i de högre årskurserna. Pojkarna anser sig i högre grad vara delaktiga och ha inflytande i jämförelse med flickor, oavsett årskurs.

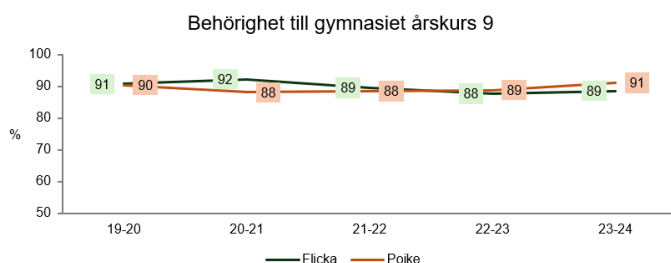
Såväl utbildningsinsatser som strukturer i förvaltningen har genomförts och utvecklas i syfte att på olika plan stärka kunskapen om delaktighetsmodeller och demokratiska

arbetsformer och dess genomförande. Effekten av insatserna är ännu ej synliga i elevenkätsvaren. Uppföljningen med skolenheterna och på förvaltningsnivå indikerar dock på en högre medvetenhet om vad som krävs för att skapa förutsättningar och möjligheter för elevernas delaktighet och inflytande genom dels formella forum såsom klassråd, elevråd, matråd, elevhearing och fokusgrupper, dels genom praktisknära forskningsprojekt där metodiken för delaktighet och inflytande prövas i samarbete mellan personal inom skolan och eleverna.

7.3 Förbättrade studieresultat

I relation till riket har Umeå kommuns grundskolor en fortsatt hög andel behöriga lärare motsvarande 82,9 procent att jämföra med rikets 71,5 procent. Andelen lärare med specialpedagogisk examen är också den högre i relation till riket, 9,6 procent för Umeå kommuns grundskolor motsvarande 6,4 procent för riket.¹⁰ Precis som i förskolan och förskoleklass är behöriga lärare en nyckelfaktor för att eleverna ska nå utbildningens mål och gå vidare till studier eller arbete.

Av Umeå kommuns grundskoleelever var 90 procent behöriga till ett nationellt yrkesprogram på gymnasiet vårterminen 2024. Behörigheten har legat relativt jämnt över tid, dock kan man urskilja en ökning av behörighet för pojkar och flickor i relation till föregående läsår.

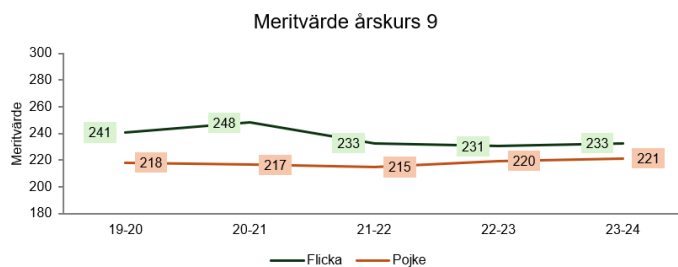

(Källa: Statistik Umeå kommun, andelen behöriga till nationellt yrkesprogram inkl. nyanlända elever)

Av de nyanlända eleverna var det 33 procent som var behöriga till nationellt program, motsvarande andel uppgick till 30 procent läsåret 2022–2023. Flickor är i högre grad behöriga än pojkar, 43 procent av flickorna och 25 procent av pojkarna läsåret 2023–2024. Motsvarande 42 procent flickor respektive 18 procent pojkar läsåret 2022–2023.

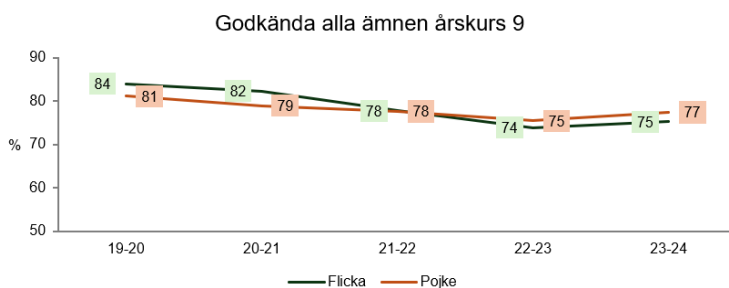
Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har förbättrats jämfört med läsåret innan. Såväl flickorna som pojkarna har ökat sitt meritvärde. Sammantaget för eleverna i årskurs 9 har meritvärdet stigit från 226 till 227 vårterminen 2024.

¹⁰ Skolverkets statistik 2023/2024.

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen behöriga till nationellt yrkesprogram inkl. nyanlända elever)

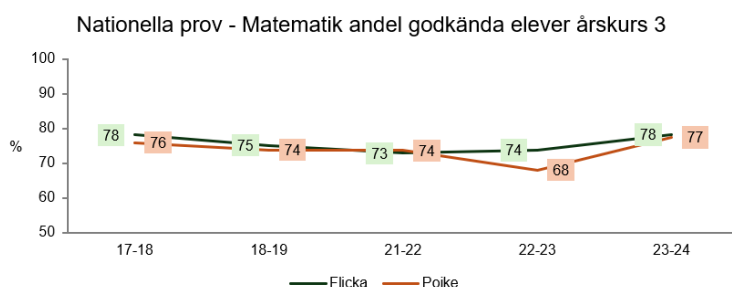
Andelen elever med godkänt i alla ämnen ligger kvar på samma nivå som föregående år, 76 procent. Andelen flickor som fick godkänt i alla ämnen uppgick till 75 procent, 77 procent för pojkarna, vilket är en ökning i relation till föregående läsår.

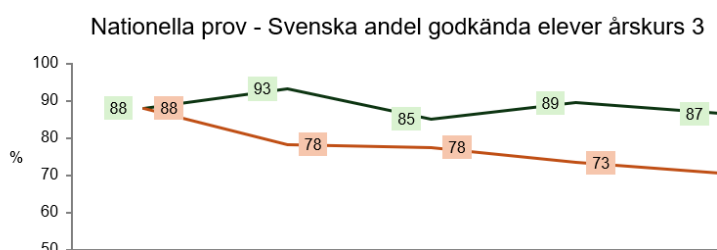
(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen behöriga till nationellt yrkesprogram inkl. nyanlända elever)

Av eleverna i årskurs 6 är det 80 procent som når målen i samtliga ämnen läsåret 2023–2024, 81 procent av flickorna och 78 procent av pojkarna. Föregående läsår var det 84 procent av flickorna och 77 procent av pojkarna som uppnådde målen i samtliga ämnen.

I relation till föregående års nationella prov i årskurs 3 framgår att elever som klarade samtliga delprov var högre innevarande läsår än föregående i matematik, men lägre i ämnet svenska och svenska som andraspråk.

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen som uppnått kravnivån samtliga delprov i matematik)

(Källa: Statistik Umeå kommun 2024, andelen som uppnått kravnivån samtliga delprov i svenska)

I svenska som andraspråk är det sammantaget 54 procent av eleverna i årskurs 3 som uppnår kravnivån samtliga delprov. Föregående läsår var det 58 procent av eleverna. 67 procent av flickorna och 40 procent av pojkarna uppnår kravnivån på samtliga delprov. Resultatet såväl det sammanlagda som för flickor och pojkar var lägre vårterminen 2024 jämfört eleverna som skrev nationella proven läsåret innan.

Identifierade framgångsfaktorer för elevernas måluppfyllelse är ett systematiskt kvalitetsarbete som fokuserar på processer som leder till god undervisningskvalitet. Genom ett långsiktigt arbete där en tydlig struktur och systematik utvecklats för analysen har rektor, elevhälsopersonal och pedagoger fått verktyg att identifiera såväl framgångsfaktorer som utvecklingsområden för undervisningen. Det framgår att medvetenheten om vad som skapar skillnad för elevernas måluppfyllelse utvecklats genom det kollegiala samarbetet på såväl skolenheten som mellan skolenheter inom utbildningsförvaltningen.

Det kollegiala samarbetet har lett till en professionell utveckling som bidragit till att stärka hela organisationens kompetens. Den professionella utvecklingen har även involverat samverkan med Umeå universitet med utgångspunkt i forskningsbaserade metoder. Ett exempel på detta är metoden *Tänka, Resonera och Räkna* (TRR) och är en av förklaringarna till att eleverna i årskurs 3 i högre grad än tidigare når kunskapskraven på nationella proven i matematik.

Ett annat exempel på professionell utveckling är utvecklingsarbete med att stärka bedömningskompetensen utifrån det identifierade glappet mellan betygen i årskurs 6 och årskurs 7. Samarbetet har lett till en ökad medvetenhet om betygsglappet och bakomliggande faktorer.

För kommande läsår blir det fortsatt viktigt att prioritera såväl strukturer som processer för att utveckla undervisningens kvalitet, särskilt i de ämnen där eleverna uppvisar låg måluppfyllelse. Ett av dessa är svenska som andraspråk. Analysen visar att måluppfyllelsen för nyanlända elever har stärkts men är fortsatt låg. Språket i alla ämnen

är en viktig faktor för att stärka utrikesfödda elevers förutsättningar att nå målen och erhålla ett slutbetyg i årskurs 9.

8. Anpassad grundskola årskurs 1–9

Inom anpassad grundskola gick 139 elever läsåret 2023–2024, 51 flickor och 88 pojkar. Fördelningen mellan könen inom anpassad grundskola i Umeå kommun överensstämmer med statistiken på nationell nivå.¹¹

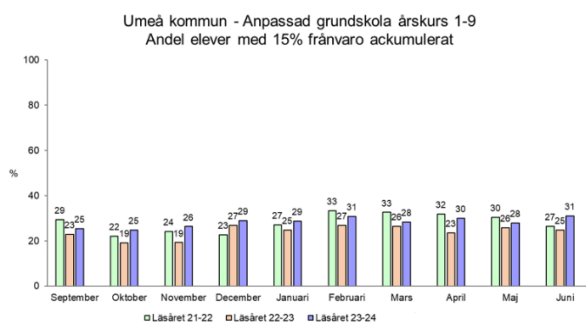
Nedan återges resultat för elever inom anpassad grundskola utifrån respektive övergripande strategiområde inom vilka såväl framgångsfaktorer som utvecklingsbehov synliggörs.

8.1 Ökad likvärdighet

En tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö för eleverna som går i anpassad grundskola är av yttersta betydelse för varje elevs lärande och utveckling. För att tillskapa detta är elevhälsoarbetet viktigt, där samverkan med andra aktörer såsom lagen om särskilt stöd (LSS) samt insatser från Region Västerbotten ingår som en del i helheten för att eleverna ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Skolnärvaro är en förutsättning för att eleverna ska få ta del av undervisningen. Av tillgänglig statistik framgår att elevgruppen inom anpassad grundskola generellt sett har hög skolfrånvaro. Skolfrånvaron är högre i de lägre årskurserna än för de äldre eleverna. Orsaken till detta är att de yngre eleverna är i större behov av insatser från andra aktörer än skolan. I de högre årskurserna har eleverna de insatser som krävs, och behöver därför inte vara frånvarande från skolan i lika hög utsträckning.

Skolnärvaro anpassad grundskola

(Källa: Statistik Umeå kommun, skolfrånvaro)

¹¹ Mätdatum 24-06-01.

Skolnärvaro är betydelsefull för att eleverna i vuxen ålder ska få möjlighet till ett aktivt liv och undvika att bli isolerade vuxna, då risken för isolering är högre för målgruppen. Skolan samverkar därför aktivt med föreningslivet och stödet som erbjuds eleven utifrån lagen om särskilt stöd (LSS).

För att stärka elevernas möjlighet till ett aktivt liv och arbetsliv har anpassad grundskola verkat för och utvecklat elevernas möjligheter till kunskap om och kontakt med arbetslivet. Elever inom ämnen har samverkat med företag. Elever inom ämnesområden har i projektform fått kunskap om arbetsplatser.

Vidare har vägledningskompetensen stärkts för elever inom ämnen och ämnesområden på högstadiet har tillgång till studie- och yrkesvägledning i högre grad än föregående läsår.

Utvecklingen av tillgängliga och hälsofrämjande lärmiljöer är ett arbete som inte kan stanna av. Detsamma gäller det närvarofrämjande arbetet. Det närvarofrämjande arbetet tillsammans med fortsatt stimulans och samverkan med företag och andra aktörer, bidrar till att elevgruppen i framtiden får ett aktivt vuxenliv.

Elevers funktionsförmåga påverkar och kan också sätta gränser för förutsättningarna att utvecklas, men förmågan styrs också av de möjligheter eller hinder som finns i den omgivande miljön, både den fysiska och den sociala. Behovet av att utveckla lärmiljön upphör aldrig, en del i detta är att tillgängliggöra undervisningen genom alternativ kommunikation på individ- och gruppnivå.

8.2 Attraktiv utbildning

Inom anpassad grundskola är kompetensen fortsatt hög bland personalen, vilket borgar för en god undervisningskvalitet. Utifrån tillgänglig dokumentation framgår att personalen även har goda relationer med såväl elever som vårdnadshavare.

Förtroendefulla relationer mellan personal, resurspersoner och elever avspeglar sig i elevenkätens svar. Eleverna uppger att de i hög grad eller ofta trivs i skolan. Tryggheten är också hög, eleverna upplever enligt elevenkäten inte att de är rädd för någon på skolan.

Förtroendefulla relation är även ett område som prioriterats mellan personal på de olika skolenheterna genom ett gemensamt utvecklingsarbete och nätverk mellan såväl rektorer som lärare och personal i fritidshem. Vidare har kontinuiteten vad gäller arbetslag och personal för elevgrupper och klasser prioriterats, vilket ytterligare bidragit till elevernas trygghet; en förutsättning för lärande och utveckling.

Elevernas delaktighet är, utöver trygghet och trivsel, en viktig förutsättning för utveckling av elevgruppens självkänsla, nyfikenhet och uthållighet i sitt lärande och i det som sker i undervisningen. I elevenkäten uppger eleverna att de anser sig bli lyssnade på och att såväl lärare som elever respekterar varandra.

Ett exempel på elevernas delaktighet är utformningen av elevenkäten. Eleverna inom inriktning ämnen och ämnesområden har gett återkoppling på hur enkäten skulle kunna göras mer tillgänglig för målgruppen att besvara. Utifrån elevernas återkoppling har frågorna i enkäten förenklats tillsammans med bildstöd. Utformningen av enkäten har skapat förutsättningar för elevgruppen att i högre grad självständigt besvara elevenkäten.

8.3 Förbättrade studieresultat

Anpassad grundskola i Umeå kommun har en betydligt högre andel lärare med specialpedagogisk examen i relation till riket, 60,5 procent för Umeå kommun och 25,4 procent för riket¹². Hög specialpedagogisk kompetens är en av de viktigaste förutsättningarna för att eleverna ska utvecklas och lära i enlighet med målen för utbildningen.

Inom anpassad grundskola (AGR) finns två inriktningar, *ämnen* och *ämnesområden*. Inom inriktningen *ämnen* har måluppfyllelsen för sjätte året i rad analyserats genom omdömen utifrån tre nivåer; *insats krävs*, *godtagbara kunskaper* samt *mer än godtagbara kunskaper* i årskurs 1–9.

Vårdnadshavare kan välja att begära betyg från årskurs 6, vilket enbart varit aktuellt för ett fåtal elever. Därför analyseras måluppfyllelsen utifrån omdömen för alla årskurser.

Generellt sett har eleverna i anpassad grundskola en hög måluppfyllelse i alla ämnen. Inom inriktningen ämnen är studieresultatet 2024 likvärdiga med föregående läsår. Inom inriktningen ämnesområden, där de två nivåerna grundläggande och fördjupade kunskaper finns, framgår att fler elever inom ämnesområdet kommunikation nått fördjupade kunskaper i relation till tidigare läsårs resultat. Eleverna erhöll även goda resultat läsåret 2023–2024 i de naturorienterad och samhällsorienterade ämnena, vilket överensstämmer med elevernas resultat föregående läsår. Elevernas måluppfyllelse i teknik har förbättrats i relation till läsåret 2022–2023.

¹² Skolverkets statistik 2023/2024.

Resultaten kan dels förklaras av att fler elever har fått förskrivna hjälpmedel för kommunikation av regionen, dels att personalen utvecklat sin specialpedagogiska kompetens genom Skolverkets fortbildningsmaterial *Specialpedagogik för lärande*.

En framgångsfaktor är att personal och rektorer inom anpassad grundskola systematiskt följer elevernas lärande och utformar undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar. Det systematiska uppföljningsarbete genomförs tillsammans med samtliga skolenheter, vilket bidrar till undervisningens kvalitet för eleverna inom inriktning ämnen och ämnesområden.

För anpassad grundskola blir det fortsatt viktigt att systematiskt analysera undervisningens kvalitet och därmed stärka den professionella utvecklingen. Resultaten pekar på att det är betydelsefulla faktorer för eleverna måluppfyllelse.

9. Fritidshem grundskola och anpassad grundskola

Det gick 6813 elever i fritidshemmet läsåret 2023–2024, vilket utgör 86 procent av eleverna som går i någon av Umeå kommuns grundskolor.¹³ Undervisningen i fritidshemmet ska enligt läroplanen stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Nedan redogörs såväl framgångsfaktorer som utvecklingsbehov i fritidshemmets undervisning.

9.1 Ökad likvärdighet

Undervisningen i fritidshem är en viktig del utifrån ett hela dagen perspektiv för eleverna som deltar utifrån att fritidshemmet inte är obligatoriskt för eleverna. Undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ.

Utifrån ett hela dagen perspektiv har skolorna stärkt upp samverkan mellan pedagogisk personal i skolan och fritidshem. Syftet är att skapa en undervisning även på fritidshemmet utifrån elevens behov och förutsättningar.

Det framgår att majoriteten av skolorna har former och rutiner för en strukturerad samverkan mellan fritidshem och skola, dock inte alla. Samverkan har lett till att personalen på fritidshemmet utvecklat en tillgänglig lärmiljö som bidrar till elevernas lärande och utveckling. För att samverkan ska fungera krävs en tydlig roll- och ansvarsfördelning, för vilket rektors styrning och ledning är en förutsättning.

¹³ Umeå kommuns statistik för inskrivna elever i kommunalt fritidshem.

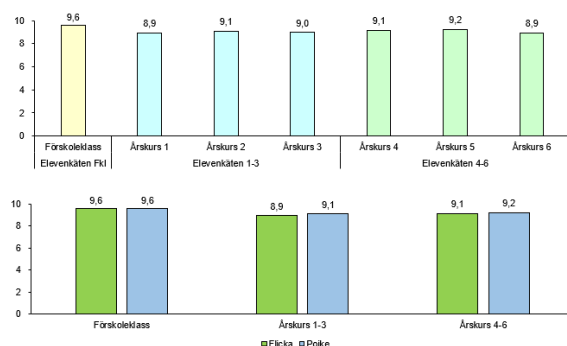
Det finns ett fortsatt behov av att utveckla en tillgänglig lärmiljö för eleverna som deltar i fritidshemmets undervisning. För att utveckla en tillgänglig lärmiljö krävs ett riktat stöd av elevhälsopersonal.

Inom anpassad grundskola har personalen påbörjat fortbildning utifrån Skolverkets fortbildningsmaterial *Tillgänglig lärmiljö* i fritidshemmet som en ingång i att professionalisera stödet för eleverna. Ett utvecklingsarbete som fortsätter läsåret 2024–2025 tillsammans med att tydliggöra roll- och ansvarsfördelningen mellan de olika professionerna som verkar inom fritidshemmet.

9.2 Attraktiv utbildning

Elevernas upplevelse av trygghet i fritidshemmet är mycket god, vilket åskådliggörs nedan.

Trygghet Fritidshem

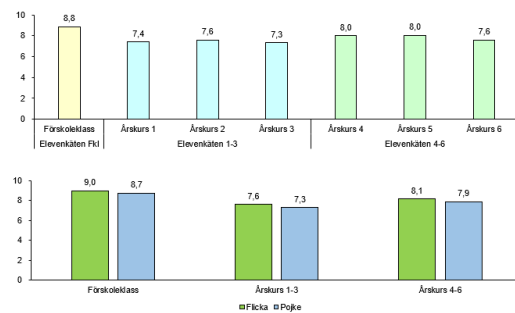
(Källa: Elevenkäten Umeå kommun, 2024)

I analysen av resultatet framkommer att personal har en god förmåga att utveckla förtroendefulla relationer mellan sig och eleverna samt inom elevgruppen. Förtroendefulla relationer är även betydelsefullt för elevernas delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen.

Eleverna som deltar i fritidshemmets undervisning uppger att de har inflytande hög grad. Upplevelsen att kunna påverka vilka aktiviteter som genomförs har i förskoleklassens fritidshem ökat från 7,9 till 8,1 och på lågstadiets fritidshem från 6,1 till 6,3 på en tiogradig skala. Störst förbättring har skett på fritidsklubben från 6,5 till 7,5.

Nedan åskådliggörs elevernas skattning utifrån årskurs och stadie läsåret 2023–2024.

Inflytande Fritidshem

(Källa: Elevenkäten Umeå kommun, 2024)

Flera skolor organiserar fritidsråd som ett sätt att ta vara på elevernas tankar och idéer i planeringen av undervisningen. Det är en av flera förbättringsåtgärder som personal under ledning av rektor arbetat med under föregående läsår i syfte att stärka elevernas inflytande över utbildningen.

9.3 Förbättrade studieresultat

Andelen med pedagogisk högskoleexamen av personalen som arbetar i Umeå kommuns fritidshem uppgår till 63 procent. Kompetensen är relativt god i relation till det nationella kommungenomsnittet som ligger på 38 procent.¹⁴

Precis som för skolan är fritidshemmet en del i att synliggöra undervisningens kvalitet genom att identifiera på vilket sätt undervisningen inom olika ämnesområden kan utvecklas. I analysen utifrån enheternas systematiska kvalitetsarbete framgår att samsynen utifrån vad det innebär att undervisa på fritidshem behöver utvecklas. Samsyn är en viktig förutsättning för att stärka undervisningskvaliteten.

Fritidsnätverket som utformats på vissa skolenheter, har visat sig ha stor betydelse för samsyn om hur undervisningen kan bedrivas i fritidshemmet. Professionen utvecklas inom ramen för nätverket och stimulerar därmed kvaliteten i fritidshemmets undervisning. En stor del av skolornas fritidshem har även ett pågående arbete med att stärka undervisningens kvalitet med utgångspunkt i ett gemensamt fortbildningsmaterial framtaget i samverkan med Umeå universitet.

Sammanfattningsvis finns det ett behov av fortsatt professionell utveckling i relation till undervisningens kvalitet. Det handlar om att skapa samsyn om vad undervisning inom fritidshemmet innebär, inte bara för personal på fritidshemmet utan även för andra funktioner som samverkar utifrån elevens hela dag i skolan.

¹⁴ Skolverkets statistik 2023.

Behöriga lärare i fritidshem är en oerhört viktig förutsättning för detta, vilket medför ett behov av en aktiv rekrytering och därmed en fördelning av lärare i fritidshem på de olika enheterna i syfte att skapa en likvärdighet i kvaliteten på samtliga enheter.

10. Avslutning

Skolhuvudmannens kvalitetsrapport visar att samtliga skolformer bedriver en undervisning av god kvalitet. Framgångsfaktorerna som lyfts fram till de goda resultaten är dels professionell utveckling, dels ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet genom styrkedjan.

Genomgående för samtliga skolformer är att det krävs fortsatt utvecklingsarbete vad gäller tillgängliga och hälsofrämjande lärmiljöer, kompensatoriska insatser samt tillskapande av en tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Vidare framgår att barn och elevers delaktighet i undervisningen och inflytande över utbildningen fortsatt är i behov av utveckling. Det i sig kräver förtroendefulla relationer och ett kompetent ledarskap där personal i de olika skolformerna ger barn och elever möjlighet till delaktighet och inflytande.

Avslutningsvis krävs ett fortsatt systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och professionell utveckling genom styrkedjan i syfte att säkerställa alla barns rätt till utbildning och därmed skapa förutsättningar till en förbättrad måloppfyllelse. Detta inbegriper fortsatt utveckling av det kompetenta ledarskapet med fokus på tydliga visioner, mål och långsiktighet i styrkedjan.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 82

Diariennr: SK-2024/00450

Huvudmannens kvalitetsrapport 2023/2024 - Förskola - Pedagogisk omsorg - Förskoleklass - Grundskola - Fritidshem - Anpassad grundskola

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att nämnden tagit del av huvudmannens kvalitetsrapport läsåret 2023–2024.

Ärendebeskrivning

Huvudmannens kvalitetsrapport är en beskrivning av hur väl de nationella målen nås inom de respektive skolformerna som för- och grundskolenämnden ansvarar för.

Inom strategiområdet *Förbättrade studieresultat* för läsåret 2023–2024 framkommer att barn och elever i hög grad når målen för utbildningen. 90 procent av eleverna var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram 2024. Resultatet är en effekt av en undervisning med god kvalitet som tillsammans med professionell utveckling bidragit till att barn och elever når målen och därmed är väl förberedda för fortsatt utbildning.

Ett identifierat utvecklingsbehov för strategiområdet *Förbättrade studieresultat* är att fortsätta stimulera den professionella utvecklingen genom att dels rekrytera behörig personal till verksamheten, dels säkerställa att det finns behörig personal likvärdigt fördelat i samtliga skolformer.

Identifierade förutsättningar för att barn och elever ska nå målen är en tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö tillsammans med kompensatoriska insatser. Årets uppföljning inom strategiområdet *Ökad likvärdighet* visar att samtliga skolformer verkar aktivt för att utforma en lärmiljö utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Detsamma gäller kompensatoriska insatser.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Fungerande övergångar och överlämningar inom och mellan skolformer är en del i att planera undervisningen utifrån barn och elevers behov och förutsättningar. Av resultaten framgår att det finns fungerande rutiner, men att det fortsatt finns behov av att säkerställa överlämningar för alla barn och elever.

Barn och elevers närvaro i förskolans och skolans undervisning är en viktig förutsättning för att tillgodogöra undervisning och nå målen. Av statistiken framgår att elevernas närvaro ökat i samtliga årskurser. Det finns dock fortsatt behov av att stärka skolnärvaron för elever, särskilt för flickorna på högstadiet samt för eleverna i anpassad grundskola. För ett framgångsrikt arbete krävs en samverkan mellan olika professioner inom de olika skolformerna och det i sig förutsätter en tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Barn och elevers trygghet och trivsel är en del inom strategiområdet *Attraktiv utbildning*. Precis som tidigare år upplever vårdnadshavare till barn i förskolan och elever i övriga skolformer en hög grad av trygghet och trivsel. Det i sig är ett resultat av förtroendefulla relationer mellan barn, elever och personal inom samtliga skolformer. Förtroendefulla relationer är även en förutsättning för barn och elevers delaktighet i undervisning och inflytande i utbildningen. Resultaten visar att det finns framgångsfaktorer, men att fortsatt utveckling krävs i samtliga skolformer.

Sammanfattningsvis krävs ett fortsatt systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och professionell utveckling genom styrkedjan i syfte att säkerställa alla barns rätt till utbildning och därmed skapa förutsättningar till en förbättrad måluppfyllelse. Detsamma gäller utveckling av det kompetenta ledarskapet som en förutsättning att stärka såväl likvärdigheten som attraktiviteten och därmed utbildningens kvalitet inom samtliga skolformer.

Beslutsunderlag

Bilaga: Huvudmannens kvalitetsrapport läsåret 2023–2024

– för och grundskolenämndens ansvarsområde, Umeå kommun.

Beredningsansvarig

Marie Karling, utbildningsstrateg

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

Propositionsordning

Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till

Kommunikatör

Tjänsteskrivelse

2024-10-14

För- och grundskolenämnden

Diariennr: SK-2024/00008

Delegationsbeslut och anmälningsärenden – för- och grundskolenämnden 2024-10-24

Förslag till beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningsärenden.

Ärendebeskrivning

Inför för- och grundskolenämndens sammanträde 2024-10-24 redovisas anmälda delegationsbeslut och anmälningsärenden som ska delges nämnden.

Beslutsunderlag

Bilaga: Sammanställning, upprättad vid tidpunkt för kallelsens utskick

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Ann-Christine Gradin
utbildningsdirektör

Maria Runarsdotter
kanslichef

UMEÅ KOMMUN
Sammanträdesdatum 2024-10-24

För- och grundskolenämnden
Delegationsbeslut och anmälningsärenden

Nr	Beslutsdat	Delegat	Ärendets art	Diarienummer
229	2024-09-17	Christopher Granberg	Beslut: Ansökan om tilläggsbelopp för enskild elev, Frostaskolan - Beviljas	SK-2024/00412-1
230	2024-09-17	Christopher Granberg	Beslut: Ansökan om tilläggsbelopp för enskild elev, Umeå Montessoriskola - Avslås	SK-2024/00249-12
231	2024-09-17	Christopher Granberg	Beslut: Ansökan om tilläggsbelopp för enskild elev, Mariaskolan- Beviljas	SK-2024/00452-2
232	2024-09-17	Christopher Granberg	Beslut: Ansökan om tilläggsbelopp för enskild elev, Umeå Montessoriskola- Beviljas	SK-2024/00249-11
233	2024-09-23	Daniel Nordgren	Beslut: Ansökan om tilläggsbelopp för enskilt barn, Språkförskolan - Beviljas	SK-2024/00401-2
234	2024-09-27	presidiet	Beslut: Anmälan om skolpliktens upphörande vid varaktig utlandsvistelse - Avslag	SK-2024/00228-34
235	2024-10-02	Maria Runarsdotter	Beslut: Rättsbedömning - Förvaltningsrätten - Överklagan av beslut om Inackorderingstillägg	SK-2024/00479-2
236	2024-10-08	Maria Runarsdotter	Beslut: Rättsbedömning - Förvaltningsrätten - Överklagan av beslut om Inackorderingstillägg	SK-2024/00488-2
237	2024-10-03	Ann-Christine Gradin	Beslut: Skolspår lå 2025/2026 för elever från förskoleklass till och med åk 6 i kommunala grundskolor i Umeå kommun	SK-2024/00476-2
238	2024-10-03	Ann-Christine Gradin	Beslut: Anvisade skolskjutsskolor för elver i förskoleklass och åk 1-9 som inte har någon skolenhet "nära hemmet", lå 2025/202	SK-2024/00475-2
239	2024-10-10	Katarina Stillesjö Vilhelmsson	Beslut: Ansökan om utökad vistelsetid i förskolan, Förskolan Böle - Avslås	SK-2024/00263-9
240	2024-10-10	Katarina Stillesjö Vilhelmsson	Beslut: Ansökan om utökad vistelsetid i förskolan, Förskolan Teleskåpet - Avslås	SK-2024/00262-24

Datum	Anmälningsärenden (inkomna beslut och domar): Datum-Beslutsinstans/Beslutshavare-Ärende/Mål/Beslut	Diarienummer
2024-09-17	Skolväsendets överklagandenämnd: Beslut - Överklagan skolplacering, Carlshöjdsskolan - Ärendet avskrivs	SK-2024/00400-6
2024-09-12	Riksrevisionen: Beslut - Genomföra granskningen av statens främjande av de nationella minoritetsspråken - Dnr 2024/0428	SK-2024/00453-1
2024-09-18	Förvaltningsrätten: Dom - Överklagande - Fullgörande av skolplikt på annat sätt - Italien - Överklagandet avslås	SK-2024/00397-6
2024-09-18	Umeåregionens brandförsvaret: Beslut - Tillståndsärende för hantering av brandfarlig, Storsjöskolan - Ärendet avslutas	SK-2024/00430-3
2024-09-18	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Fastställande av kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll - Förskolan Stöcksjö	SK-2024/00237-31
2024-09-18	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Avgift för livsmedelskontroll- Förskolan Stöcksjö	SK-2024/00457-1
2024-09-19	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Fastställande av kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll - Förskolan Kålmasken	SK-2024/00237-33
2024-09-19	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Avgift för livsmedelskontroll- Förskolan Kålmasken	SK-2024/00458-1
2024-09-19	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Fastställande av kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll - Förskolan Rosendahl	SK-2024/00237-35
2024-09-19	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Avgift för livsmedelskontroll- Förskolan Rosendahl	SK-2024/00459-1
2024-09-20	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Fastställande av kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll - Förskolan Brännan	SK-2024/00237-37
2024-09-20	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Avgift för livsmedelskontroll- Förskolan Brännan	SK-2024/00460-1
2024-09-20	Skolväsendets överklagandenämnd: Beslut - Överklagan skolplacering, Hedlundaskolan- Ärendet avskrivs	SK-2024/00245-6
2024-09-10	KSNAU: Beslut - Fördelning av kommunens andel av extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflationen - KS-2024/00765	SK-2024/00376-4
2024-09-10	KSNAU: Beslut - Teknisk ramjustering - Licenser - KS-2024/00431-2	SK-2024/00431-2
2024-09-12	Lantmäteri, Umeå kommun: Namnsättning Förskolan Glaciären till minoritetsspråk - Esikoulu Glaciären, Esikoulu Glasiäri och Uvddaskuvlla Jiägna	SK-2024/00468-1

UMEÅ KOMMUN

Sammanträdesdatum 2024-10-24

För- och grundskolenämnden

Delegationsbeslut och anmälningsärenden

2024-09-24	Skolväsendets överklagandenämnd: Beslut - Överklagan skolplacering, Skärgårdsskolan - Överklandet avslås	SK-2024/00411-3
2024-08-28	Migrationsverket: Beslut - Statsbidrag - Statlig ersättning asylsökande barn och elever i grundskolan - kvartal 2	SK-2024/00076-5
2024-09-27	Umeåregionens brandförsvär: Beslut - Tillståndsärende för hantering av brandfarlig, Västangårds skola - Ärendet avslutas	SK-2024/00437-3
2024-10-02	Arbetsmiljöverket: Beslut - Tillsyn Förskolan Lövä och Fritidshem Sandvik - Ärendet avslutas	SK-2024/00484-3
2024-10-08	KSNAU: Beslut - Återrapport av uppdrag: Översyn av investeringar - KS-2024/00433	SK-2024/00299-8
2024-10-14	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Avgift för livsmedelskontroll - Förskolan Sandvik	SK-2024/00508-1
2024-10-15	Miljö- och hälsoskydd: Beslut - Föreläggande att genom skyltning tydligt informera om rökförbudet vid Tegs Centralskola	SK-2024/00515-1

Datum**Skriftlig information till för- och grundskolenämnden****Diarienummer**

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2024-10-24

§ 83

Diariennr: SK-2024/00008

Delegationsbeslut och anmälningsärenden - FGN oktober 2024

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att godkänna redovisningen av delegationsbeslut och anmälningsärenden.

Ärendebeskrivning

Inför för- och grundskolenämndens sammanträde 2024-10-24 redovisas anmälda delegationsbeslut och anmälningsärenden som ska delges nämnden.

Beslutsunderlag

Bilaga: Sammanställning, upprättad vid tidpunkt för kallelsens utskick

Beredningsansvarig

Annelie Holmlund, nämndsekreterare

Denna behandling '84/24 Utbildningsdirektören informerar:

-beslut om anvisade skolskjutsskolor och skolspår' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '85/24 Information om budget och verksamhetsplan' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '86/24 Uppföljning personalplanering' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '87/24 Miljömål 2022-2025 - Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '88/24 Kvalitetsdialog förskola/pedagogisk omsorg/förskoleklass/grundskola/fritids/anpassad grundskola' har inget tjänsteutlåtande.